Dr. Marczell Mihály:

LELKIGYAKORLATOK

papoknak

III. sorozat

(Általános bevezetés eléje olvasása szükséges: 1. kötet!)

110. kötet

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK 2
Szerkesztői megjegyzések 8
ÖLTSÉTEK FEL KRISZTUS ÖLTÖNYÉT!” 8
Előszó 8
Általános előkészítő elmélkedés: Ordinatio et Coordinatio 8
I. nap (via illuminativa) alapgondolata: Generati 10
1. beszéd: Induentes 10
2. beszéd: Cantando et creando portantes 12
3. beszéd: Lacerantes 14
II. nap (via purgativa) alapgondolata: Humuliati et regenerati 16
1. beszéd: Desiderantes 16
2. beszéd: Vim sentientes 18
3. beszéd: Martyrium anhelantes 20
III. nap (via unitiva) alapgondolata: Vitam spirantes (generantes) 22
1. beszéd: Lucem ferentes (Gabriel) 22
2. beszéd: Gratiam fundentes (Rafael) 24
3. beszéd: Vitam supernaturalem creantes (Michael) 26
Záróbeszéd: Az isteni élet diadalmas dalnokai 28
„AZ ÉG KÜLDETÉSÉBEN FÁRADOZOM” 28
Bevezető beszéd 29
I. nap (via illuminativa) jelszava: Az Úr embere 30
1. beszéd: Hívott az Úr 30
2. beszéd: Küldött az Úr 32
3. beszéd: Vállalkozott a lelkem 35
1. consideratio: Az élet optimistája 38
II. nap (via purgativa) jelszava: Az élet Hágár-nemzetsége 39
1. beszéd: Mivé lettem? 40
2. beszéd: Mit érdemeltem? 42
3. beszéd: És Isten kegyelme mivé tett engem? 46
2. consideratio: Az élet fároszai 48
III. nap (via unitiva) jelszava: Az Isten földi házanépe – az élet trubadúr csapata 50
1. beszéd: Enyém a nép 50
2. beszéd: Enyém az ég 53
3. beszéd: Istené az örök dicsőség 56
3. consideratio: „Útitárs” a papi ember 59
Záróbeszéd: Az Ég küldetésében fáradozom 62
AZ ÚR LELKE IHLETETT ENGEM” 63
Bevezető beszéd 63
I. nap (via illuminativa) jelszava: Előkészített az Úr 64
1. beszéd: Resonantiam creavit 64
2 beszéd: Ad vitam divinam et aeternam elevavit 67
3. beszéd: Ad assequandum finem viam praeparavi 69
1. consideratio: Spiritus spirans 72
II. nap (via purgativa) jelszava: Új életre szült az Úr 74
1. beszéd: De jártuk-e az Isten útját?... 74
2. beszéd: Hogyan várhatjuk az Isten ítéletét? 77
3. beszéd: Hogyan lett Megváltóm az isteni Szeretet? 80
2. consideratio: Reconstructor spiritualis 82
III. nap (via unitiva) jelszava: Erőfelvétel és erőértékesítés 84
1. beszéd: Természetes erőfelvétel 84
2. beszéd: A természetfeletti erőfelvétel 87
3. beszéd: Az Úr természetfeletti életet élő pásztorának boldogsága 90
3. consideratio: Consecrator animatum 92
I. nap (via illuminativa) alapgondolata: Isten terveinek megismerése 96
1. beszéd: A Teremtő tervei 96
2. beszéd: Az eszes földi teremtmény felé forduló Isten 98
3. beszéd: (1. consideratio): Az „én” egyéni szolgálatai 101

4. beszéd: Magam értékelése ... 103
II. nap (via purgativa) alapgondolata: Az életem újjáalakítása ... 105
1. beszéd: Élhetek-e szeretet nélkül?... ... 105
2. beszéd: Csak a szerető Mesterrel élhetek ... 107
3. beszéd (2. consideratio): Életem gyarapodásának eszközei ... 109
4. beszéd: Az „élő vizek forrásainál” ... 111
III. nap (via unitiva) alapgondolata: Életszolgálatom Istennel ... 114
1. beszéd: A Szeretet felé törni! ... 114
2. beszéd: Szeretetet szórni! ... 116
3. beszéd (3 consideratio): A Szeretethez vezetni! ... 118
4. beszéd: A Szeretettel egyesülni! ... 120
Záróbeszéd: Helyes életértékelés – helyes életvezetés ... 122
AZ EGYÉNI ÉLET „GETSZEMÁNI KERTJÉBEN”... ... 124
Bevezető beszéd: Az egyéni élet – „Getszemáni Kertjében” ... 124
1. beszéd: A magány lelke ... 125
2. beszéd: Az egekkel való találkozás értéke ... 127
3. beszéd: „Quid accepisti?” ... 129
4. beszéd: Az Úr papjának életszolgálata ... 132
II. nap ... 134
1. beszéd: Lepergett életem – Isten szemében ... 134
2. beszéd: Életem – mint örök értékem ... 137
3. beszéd: Quomodo villicasti?... ... 140
4. beszéd: Életem mint a lelked életét erősítő „napsugár”… ... 143
III. nap ... 146
1. beszéd: Az „élet remetéi”… ... 146
2. beszéd: A remeteség szent értékei ... 148
3. beszéd: Quid facturus sim?... ... 151
4. beszéd: Az „élettrubadúrja” – az „életalkonyat” fényözönében ... 153
Zárószó... ... 156
UID VOBIS VIDETUR DE VOBISMET IPSIS?” Felelet: AZ ÚR TARTOZÉKAI VAGYUNK! ... 158
Vázlat ... 158
Bevezető elmélkedés ... 158
I. nap (via illuminativa) alaphangja: A Deo missus ... 158
1. beszéd: Az emberszemély kifelé forduló tevékenysége ... 158
2. beszéd: Az emberszemély befelé forduló tevékenysége ... 159
3. beszéd: Az emberszemély önalakító tevékenysége ... 159
II. nap (via purgativa) alaphangja: A Deo regeneratus ... 160
1. beszéd: Az Úr szeme előtt ... 160
2. beszéd: Az „élő emberbolygó” életforrása ... 160
3. beszéd: A megújhodó életet kezdő áldozatos „életharcos” diadaléneke ... 160
III. nap (via unitiva) alaphangja: Per filiationem perfectus ... 161
1. beszéd: Az egek felé emelkedő „Rorate” dala ... 161
2. beszéd: Az éltető harmatot csordító lélekszeretet ... 161
3. beszéd: A boldogok révébe emelkedő „élet-Daedalusok” ... 162
Zárószó ... 162
Kidolgozás ... 162
Bevezető elmélkedés ... 162
I. nap (via illuminativa) alaphangja: A Deo missus ... 165
1. beszéd: Az emberszemély kifelé forduló tevékenysége ... 165
2. beszéd: Az emberszemély befelé forduló tevékenysége ... 169
3. beszéd: Az emberszemély önalakító tevékenysége ... 173
II. nap (via purgativa) alaphangja: A Deo regeneratus ... 176
1. beszéd: Az Úr szeme előtt ... 176
2. beszéd: Az „élő emberbolygó” életforrása ... 179
3. beszéd: A megújhodó életet kezdő áldozatos „életharcos” diadaléneke ... 182
III. nap (via unitiva) alaphangja: Per filiationem perfectus ... 185
1. beszéd: Az egek felé emelkedő „Rorate” dala ... 185
2. beszéd: Az éltető harmatot csordító lélekszeretet ... 189
3. beszéd: A boldogság révébe emelkedő „élet-Daedalusok” ... 193
ANTE PORTAS ... 197

I. nap (via illuminativa) ... 197
1. beszéd: Creatus – in coelis ... 197
2. beszéd: Missus – in terram ... 199
3. beszéd: Ad gloriam suam ... 200
4. beszéd: Ad beatitudinem hominis ... 202
II. nap (via purgativa) ... 204
1. beszéd: Vestigia vitae peractae ... 204
2. beszéd: Facta vitae sacerdotalis perpetrata ... 206
3. beszéd: Diluvia monitorum ... 208
4. beszéd: Diluvia – gratiarum ... 210
III. nap (via unitiva) ... 211
1. beszéd: Sub umbra crucis! ... 211
2. beszéd: Az Úr karjai között ... 213
3. beszéd: In familia fidelium ... 215
4. beszéd: In familia aeternas vitae ... 217
IV. nap (via creativa) ... 219
1. beszéd: Profundus haurire! ... 220
2. beszéd: Serva ordinem! ... 222
3. beszéd: Mindenedet odaadd! ... 223
4. beszéd: teljes eligénytelenedéssel – minden a tiéd! ... 225
Zárószó ... 227
Befejező beszéd – közös szentáldozásra: Urunkkal lenni – örök életet élni! ... 228
Függelék ... 228
DOMINE UT VIDEAM ... 228
I. meditáció ... 228
II. meditáció ... 228
III. meditáció ... 229
IV. meditáció ... 229
V. meditáció ... 229
VI. meditáció ... 230
VII. meditáció ... 230
VIII. meditáció ... 230
IX. meditáció ... 230
Te Deum... ... 231
„MIT TART KRISZTUS A LELKIGYAKORLATRÓL?” ... 231
1. elmélkedés: Mit tart Krisztus a lelkigyakorlatról? ... 231
2. elmélkedés: De fine hominis ... 232
3. elmélkedés: Mit tart Krisztus az ember szolgálatáról? ... 232
4. elmélkedés: Mit tart Krisztus a teremtményekről? ... 233
5. elmélkedés: Mit tart Krisztus a bűnről? ... 234
6. elmélkedés: Mit tart Krisztus a te bűnödről? ... 234
7. elmélkedés: Mit tart Krisztus a pokol büntetéséről? ... 235
8. elmélkedés: Mit tart Krisztus az Isten irgalmáról? ... 236
9. elmélkedés: Mit tart Krisztus a tisztaság erényéről? ... 237
10. elmélkedés: Mit tart Krisztus a szenvedésről? ... 237
11. elmélkedés: Mit szól az Úr Krisztus szeretetéről? ... 238
12. elmélkedés: Mit szól az Úr az Ő Szent Anyjáról? ... 238
13. elmélkedés: Mit szól az Úr a mindennapi „Kenyér”-ről ... 238
14. elmélkedés: Mit szól az Úr az örök életről? ... 238
Resurrectio ... 238
Adoratio ... 238
„NON VOS ME ELEGISTIS, SED EGO ELEGI VOS” ... 238
I. nap ... 238
1. (bevezető) beszéd: A „boldog ember inge” ... 238
2. beszéd (consideratio): Az önértéket helyesen értelmezők ... 239
3. beszéd: Az örök Előrendelő és a végnélküli előrendeltek ... 240
II. nap ... 240
1. beszéd: Életem „filmtekercse” ... 240
2. beszéd (consideratio): Az Úr rajzolta jövő kontúrja ... 241
(változat:) ... 241

Az „Úr rajzolta jövő” kontúrja ... 242
3. beszéd: A „megváltott nemzedék” életéneke ... 242
III. nap ... 243
1. beszéd: „Isten hivatott fiainak” életereje ... 243
2. beszéd (consideratio): És különleges területe? Szűz Anyánk kertjének kertészete ... 243
3. beszéd: A „boldog ember ingének” megtalálása ... 243
4. (záró)beszéd: Zárókő fektetés, vagy alapkő elhelyezés? ... 244
(változat:) ... 244
I. nap (via illuminativa) ... 244
II. nap (via purgativa) ... 244
III. nap (via unitiva) ... 244
TI VAGYTOK A VILÁG VILÁGOSSÁGA” ... 245
I. nap ... 245
1. beszéd: Az örök Fény pattanó szikrája ... 245
2. beszéd: Fényszóró, vagy életéjszaka? ... 245
II. nap ... 246
1. beszéd: Az újjálobbanás égi csodája ... 246
2. beszéd: Az élethajósok Fárosza ... 247
III. nap ... 247
1. beszéd: Az Úr terített asztalának ételosztói ... 247
2. beszéd: A hamuból feltámadó Főnixek ... 248
A PAPI KÜLDETÉS ... 248
I. nap alapgondolata: Mire küldettél? ... 248
Bevezetés: Az Úr szolgálata ... 248
1. beszéd: Az Isten lehelete ... 248
2. beszéd: Isten földi képe ... 249
3. beszéd: Az Istent lehelő ember ... 249
II. nap alapgondolata: Mit teljesítettél? ... 249
III. nap alapgondolata: Hogyan fogsz munkába állni? ... 250
MINDENT JÉZUSÉRT! ... 250
I. nap (via illuminativa): Isten értékelése ... 250
Bevezetés: Kiért érdemes élni? ... 250
1. beszéd: A Teremtő ... 250
2. beszéd: A célra Irányító ... 251
3. beszéd: Az örök Segítő ... 251
4. beszéd: Az életet Boldogító ... 251
II. nap (via purgativa): Magunk élete ... 252
1. beszéd: A pusztító ember ... 252
2. beszéd: A tévelygő ember ... 252
3. beszéd: A büntetést vevő ember ... 253
4. beszéd: A bűnbocsátást kereső ember ... 253
III. nap (via unitiva): Jövőnk igazi értéke ... 253
Az élet megszentelődése ... 253
ISTEN SZANKCIÓJA ... 254
I. nap (via illuminativa) ... 254
1. beszéd: Vox Dei ... 254
2. beszéd: Responsum hominis ... 254
3. beszéd (rekollekció): Servitium sacerdotis – in verbis vitae ... 254
4. beszéd: Sanctio vocis vitae ... 255
II. nap (via purgativa) ... 255
1. beszéd: Az újjászületés – kegyelem ... 255
2. beszéd: Regeneratio est „vita nova” ... 255
3. beszéd (rekollekció): Az én keresztutam – a papi élet áldozatai ... 256
4. beszéd: Az én feltámadt életem (Resurrectio animae meae) ... 256
III. nap (via unitiva) ... 256
1. beszéd: Semper cum Dei familiaribus ... 256
2. beszéd: Semper in domo aeternas evolvens ... 257
3. beszéd (rekollekció): Semper pastor – a papi munka ... 257
4. beszéd: Semper gaudiose cantando ... 257
A SZENT VÁROS ÉS A MESTER ... 257

I. nap: A szent város ... 257
1. beszéd: Isten szent városa ... 257
2. beszéd: A várakozás városa ... 257
3. beszéd: A beteljesedés városa ... 257
II. nap: A Messiás szeme ... 258
1. beszéd: Lát – emberi szemmel ... 258
2. beszéd: Lát – isteni szemmel ... 258
3. beszéd: Lát – örök szemlélettel ... 258
III. nap: A részvevő Mester ... 258
1. beszéd: A „várost” sajnálja ... 258
2. beszéd: A falvakat szánja ... 258
3. beszéd: A lelket fájlalja ... 258
AZ ÉLET ORSZÁGÚTJÁN ... 259
I. nap (Via illuminativa) – jelszava: Accipe lucem. A Lélek fénye mellett ... 259
1. beszéd: A Szentlélek vétele ... 259
2. beszéd: A munkába állás a Szentlélek erejével ... 259
3. beszéd (consideratio): Dona S.S. ... 259
4. beszéd: A haladás – Lélek nélkül ... 259
II. nap (via purgativa) – jelszava: Redemptus crucem. Az útvesztő sötétségben ... 259
1. beszéd: Az életéjszakák... ... 259
2. beszéd: Az isteni hívó hangok... „Verba crucis” ... 259
3. beszéd (consideratio): A parochia ablakfénye... ... 259
4. beszéd: Az újra felszerelődő „életvezér” ... 259
III. nap (via unitiva) – jelszava: Ver sacrum ... 259
AZ ÚR IGAZI NAPSZÁMOSAI ... 260
I. nap ... 260
II. nap ... 260
III. nap ... 260
Befejezés: Sok tüzet az Eucharisztia elé! ... 260
VIA VITAM SACERDOTALIS ... 260
I. nap ... 260
1. beszéd: Dominica palmarum ... 260
2. beszéd: In coena Domini ... 260
II. nap ... 260
1. beszéd: In horto Getsemani ... 261
2. beszéd: In via Calvariae... ... 261
3. beszéd: Resurrectio Domini ... 261
IGÉNYESEI LEGYÜNK AZ ÉLETNEK! ... 261
I. nap (via illuminativa) ... 261
II. nap (via purgativa) ... 261
III. nap (via unitiva) ... 261
SACERDOS SECUNDUM ORDINATIONEM (Melkizedek) ... 262
I. nap: Potestas gubernandi ... 262
II. nap: Potestas docendi ... 262
III.nap: Potestas sanctificandi ... 262
A SZENT IMRÉS PAP” ... 262
I. nap: A szt.Imrés pap lelki egyénisége ... 262
II. nap: A szt.Imrés pap szellemi élete ... 262
III. nap: Az életet sugárzó szt.Imrés pap ... 263
Reggel (befejezés): Hic est alter Christus ut ad Christum ducat ... 263
VÖLGYEK LAKÓI – EGEK IGÉNYESEI ... 263
I. nap (via illuminativa) ... 263
II. nap (via purgativa) ... 263
III. nap (via unitiva) ... 263
„SZOLGÁLATRA JELENTKEZEM!” ... 263
I. nap (via illuminativa) ... 264
II. nap (via purgativa) ... 264
III. nap (via unitiva) ... 264
VISSZA AZ ŐSFORRÁSHOZ ... 264
1. beszéd: Minek tervezett tégedet az Isten? ... 264

2. beszéd: Ki ez „az elgondolt” ember? 265
3. beszéd: Mi a hivatás tartalma? 265
1. consideratio: Renovare in me ecclesiam Dei 265
2. consideratio: Ascendere lumen! 265
3. consideratio: Sacrificium sacrificare 265
4. beszéd: Mit ad nekünk a hívó Mester? 265
5. beszéd: A prófétai elhivatottság 266
6. beszéd: Az elhivatottak tragédiája 266
7. beszéd: Az Újszövetség legszentebb elhivatottjai 266
A LELKISÉG EREJE 266
1. beszéd: Léleksúlyok 266
2. beszéd: Homo bonae voluntatis 267
3. beszéd: Vita ascetica 268
4. beszéd (consideratio) Az imádságról 269
5. beszéd: Az erő emberei – az álló Atlaszok 269
Terület-vesztesek? 270
Útkeresők 271
1. beszéd: Az egyéni bontakozásunk 271
2. beszéd: Hivatásos szolgálatunk 272
A „MA” MAGYAR PAPJA 272
ADORÁCIÓS gondolatokkal – LELKIGYAKORLATOS tételsorok 272
1. tétel (december): A magány ereje 272
Adoratio: 273
2. tétel (január): A tiszta látás kegye 273
Adoratio: 273
3. tétel (február): A térden álló ember 273
(kidolgozás:) 274
Adoratio: 275
4. tétel (március): A Kereszt erejében… 276
Adoratio: 276
5. tétel (április): A feltámadott lélek 276
Adoratio: 276
6. tétel (május): Az édesanya ölén… 276
Adoratio: 276
7. tétel (június): Az isteni természet hordozója 277
Adoratio: 277
– Összefoglaló adoratio-s gondolatok 277
1. gondolat: Bűneimet bocsássad meg, Uram! 277
2. gondolat: Tégy a jóban kitartóvá, Uram! 278
3. gondolat: Szüntelenül „Te Deum”-ot zengek, Uram! 278

Szerkesztői megjegyzések

„Az Igehirdetés Lexikona” című nagy mű egészére vonatkozó szükséges megjegyzések az általános bevezetésben találhatók.

*

Csaknem az egész **III. sorozatra** vonatkozik: a kéziratok a háborús időkben pusztulást szenvedtek. – A hallgatóság által lejegyzetteknek nagy részére a szerző életéből már nem futhatta a teljes kidolgozáshoz és osztályozáshoz. – Itt a beosztások alapja elsősorban azt a tervet követi, hogy lehetőleg a legkidolgozattabbaktól haladjunk a csupán címeket adókig…

*

A teljesen kidolgozott lelkigyakorlatok **részletes tartalomjegyzéke** minden egyesnél a **címlap utáni** oldalon van, így ezeknek csak a főcíme szerepel az összesített tartalomjegyzékben e kötet végén.

*

Erkölcsi szempontból fontos itt is hangsúlyozni: Dr. Marczell Mihály házassági vonatkozásban az **„élettárs”** szép magyar kifejezést régi: kizárólag **szentségi** házasság értelmében használja!

* * *

(Dr. Marczell Mihály)

ÖLTSÉTEK FEL KRISZTUS ÖLTÖNYÉT!”

(The Robe) (Lelkigyakorlat – papoknak, Szombathely)

Előszó

Az egész lelkigyakorlat Douglas **„The Robe”** c. regényéből meríttetik. **Tartalmi** része – a három napnak megfelelően – így oszlik meg:

I. nap: Reátok adta az Úr „Krisztus köntösét”.

II. nap: Átalakította a szent és véres köntös egész életeteket.

III. nap: És reáadjátok híveitekre a szent köntöst, hogy istenivé alakítsa lelküket és életüket.

Kidolgozási módszere: hangozzék **élő visszhangként** a regényes beállítás, de **döntő erővel szóljon** az isteni kinyilatkoztatás!

Általános előkészítő elmélkedés: Ordinatio et Coordinatio

Bev.: „Veni Sancte” éneklése után kérdezzük magunktól: miért hívtuk a Szentlélek Isten segítségét? Vajon a papi munkák sematikus bevezetése volt-e, vagy olyan segítségül hívás, amelyre **életünk fordulópontján** van nagy szükségünk?... Mindnyájan így felelnénk a kérdésre: **isteni látásra** van szükségünk, hogy életünk eddigi szakasza felett ítélkezzünk, majd **isteni kegyelemre** van szükségünk, hogy a múlt hibáit temethessük és végül a **Szeretet csodás kiáradását** kell vennünk, hogy az újjászületett életben kitartók maradhassunk. Röviden: azért kértük a Szentlelket, hogy megvalósíthassuk **azt a belső egybecsengést, amely a papi élet valósága és az Istenatya terve között fellelhető. –** De ennek a kérdésnek megértéséhez és magyarázatához két szót veszünk alapul; és pedig: **ordinatio rerum** és **coordinatio factorum**. E kettő értelmezése fogja adni az előkészületi elmélkedés teljes anyagát.

1. Az első pont tehát lészen: **Ordinatio rerum**.

Ez a „nagy rendezés” a Teremtő tervének valósulása. Van ebben előrerendelés, és érvényesül a teremtés. Mégpedig az **anyagi** és **szellemi** világot illetőleg.

a) **Az anyagi világ** összes törvénye a Végtelen akarata. „Legyen!” – és lett. Így áll elénk az élettelen és élő, a csillag és a tulipán, a tenger és mélységén lakozó polipsereg. Mindez pediglen jó, mert az Úr Maga mondja: „látá pedig a Úr…” (1Móz. 1,18). Alapjában nem is lehet rossz, mert a végtelen Jóság és Bölcsesség csak a **jónak** lehet Atyja. De ez a jó mindenség személytelen, **tárgyi** világ. Az öntudat, az önbírás nem tulajdona; csak a létezés kincsének hordozója.

b) Ámde a **szellemi világ** a teremtmények magasabb rendű skálájához tartozik. Angyalnép és embersereg alkotja ezt a teremtménysort. Ezek ontológiai felemelése abban áll, hogy a lélek hordozói. Ez pedig annyit jelent, hogy **önbíró személyek** és így az Isten képét tükrözik vissza. Valóságban tehát felülemelkednek a **tárgyak** fölé és az **élet alanyaivá** magasodnak. Nem „velük történik minden”, hanem ők „az események indítói”. Valamiképp olyan világhoz tartoznak, amelyről a Mester így szól: „Az én országom nem e világból való” (Jn 18,36). A „tárgyak” az anyagi világ tartozékai, a személyek az Isten szellemi országának polgárai. – És ez az isteni elgondolás és krisztusi céljelzés annyira belenőtt az emberiség öntudatába, hogy a pogányokon kezdve, az egész emberiség így gondolkozik önmagáról. A nagy szellemek közül **Kant** azt mondja: „Ha lovam azt mondaná: én vagyok, azonnal leszállnék róla és megemelném kalapomat”. Shakespeare „Hamlet” ajkán át nyilatkozik emigyen: „az angyalok nemzetsége vagyunk”. – Ha pedig ismételten visszaidézzük isteni Mesterünk szavát, hogy **döntő ítéletet** kapjunk, akkor ezt kell mondanunk és tartanunk önmagunkról: az Ő testvérei vagyunk. „…testvéreim azok, akik Isten igéjét hallgatják és teljesítik” (Lk 8,21), és Istenatyánk gyermekeiként (”Mi Atyánk...”: Mt 6,9) az örök élet várományosai: „…aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25). – Ez röviden az isteni **ordinatio**.

2. Ámde tovább fonva a gondolatokat, reájutunk arra is, hogy van: **Coordinatio rerum et personarium**.

Vajon különálló szigetek a „nagyvilág” és „kisvilág” teremtményei? Az **egy Isten** örök tervében a szerteoszlott részletes jelentkezés hatalmas „teremtett kórusba” fonódik egybe. Az Isten alkotta mindenség nagy orgonáján muzsikál az Isten ujja.

a) Az **anyagi világból** ez a hang csendül: **behódoló szolgálat**. Lényegét így lehetne meghatározni: alakul a világmindenség az Isten szavának döntő irányítása szerint. Szolgálják ezek önmagukat és egymást. Az anyagi világ minden paránya önmagában is tökéletes; gondoljunk az atomszerkezet csodájára, vagy az élő világ önalakító törekvésére. De azt is meg lehet állapítani, hogy ezeknek koordinációja olyan, hogy a fejlődés menetében egymás lépcsőzetét adják és így egymás tökéletesedését szolgálják. – Szolgálják ezek az élő személyt, **az embert**. Az ő életének segítését szolgálják. Hisz neki teremtette őket az Úr: „Íme, nektek adtam minden füvet… fát… hogy eledeletekre legyen” (1Móz. 1,29). Majd szélesítsd ki ezt az isteni szót így: és reájuk bíztam a világot, hogy mindent hatalmukba vehessenek és boldogan élhessenek. De szolgálják mindenekfelett a Teremtőt, az ég Urát. – Látszólag „néma levente” a nagy mindenség együttese; valóban azonban az örök Igazság, Szépség és Jóság diadalmas dalnoka. Valóságos képéről felhangzik az az isteni hódolat, amellyel teljesíti az ég Urának parancsát, hódolva a Teremtő nagysága előtt. **Dániel éneke** dalolja fenségesen mondván: „Áldjátok az Urat, nap és hold…” (Dán. 3,62).

b) **A szellemi világ** pedig így beszél: tudatos és hódolatos életszolgálat az én feladatom. Értelmezése ez: legyek olyan képévé az Úrnak, aki tökéletesebb alakjával mindig jobban és jobban dicsőítse az ég Urát. Földön és égben egyaránt! – Van ebben **egyéni** kibontakozási akarat. Természetesen olyan, amely **tevékeny.** Olyan egyéni törtetés ez, amelynek eredménye így foglalható össze: „A győztesnek az élet fájáról adok enni, mely Isten paradicsomában van” (Jel. 2,7). De ez így is jellemezhető: „Légy hű mindhalálig, s neked adom az élet koronáját” (Jel. 2,10). Olyan bontakozás tehát, amely a földön is istenivé nemesíti az embert, az égben pedig örök Atyjához segíti. – De van ebben **a Teremtőt dicsőítő** élettökéletesítés is. A lélek földi útja és kialakulása, illetve „isteni természettel” való telítése (2Pét. 1,4) olyan életet teremt, amelyről méltán mondja a Jelenések Könyve: „Az élőlények dicsőséget, tiszteletet és áldást mondtak a trónon ülőnek, az örökkön örökké élőnek” (Jel. 4,9). – Ámde nem szabad feledni, hogy ez az Istent dicsőítő célbafutás nem jelenti a Végtelenbe való „beleolvadást”, hanem a személyes lét boldog fennmaradását. „…én élek és ti is élni fogtok… Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14, 19 és 23).

Bef.: Hogy pedig helyesen ítélhessük meg az isteni **ordinatiot** és a részünkről kötelező **coordinatiot**, zárjuk az előkészítő elmélkedést egy újkori regény tartalmi ismertetésével, mert az egész lelkigyakorlatot ebben a keretben akarjuk egybefoglalni. **Douglas**: „The Robe” (A ködmön) c. regényéről van szó. A regényes történet tartalma ez: Marcellus, gázai kormányzó, jelen van mint

szemlélő tanácstag a galileai „ember” halálos ítéletének hozatalánál. A tárgyalás alatt feltámad lelkiismerete, hogy igaztalan Pilátus ítélete, de csak barátilag inti a helytartót, komoly tettel nem áll ellen… Zavartan félrevonul, és a „sorshúzás” neki juttatja Jézus **véres ködmönét**. Lelkileg összetöri ez az esemény, majd lelki depressziója gyógyulása után „az igaz Jézus” életét kutatja, a ködmönt nagy tiszteletben tartva. Rájön az igazságra és megtagadva Caligula istenségét, feleségével együtt **vérkeresztséget** vállal a Mesterért.. A gondolat ez: vette a Mester köntösét, az átalakította életét, és feleségét is a vérkeresztség kegyelméhez segítette. (Nem idevaló annak méltatása, hogy miképpen van megírva ez a mű. Legyen elég annak jelzése, hogy milliós példányszámban kerül a piacra…). – De mit akarok én ezzel? Hogyan és miképpen választottam az egész lelkigyakorlatot vezető gondolattá: **„The Robe”, Az Úr köntöse** c. regényt? Legyen elég most ez a felelet: három napon át fejtegetni fogjuk, hogy **felöltöttétek Krisztus ködmönét, átalakított** ez papi életetek egészében, és végül ebbe öltöztetve híveiteket, az ő életüket is **átalakítjátok.** – Aki a három nap alatt **ilyenné** válik, az eredményesen tér haza, mert **Krisztus hősévé** lett; mégpedig olyanná, aki **Krisztus hőseivé** neveli a reábízott lelkeket. Amen.

I. nap (via illuminativa) alapgondolata: Generati

Arról lesz szó, hogy a tegnap említett „Krisztus köntösének” **elnyerése** egész „új életet” akar teremteni bennünk. De ez az isteni munka olyan módon pereg alá, ahogy reávilágít **az Ő céljaira,** hozzásegít a világos **önismerethez** és térdrehajlásra kényszerítve reávezet az élet legmagasabb színtájának elérési **módozatára.**

1. beszéd: Induentes

Bev.: **Marcellus**, Gáza kormányzója, nem készséggel öltötte magára a Mester köntösét, csak sorshúzás juttatta hozzá. És mégis **átalakította** ezt a később vérével Krisztushoz tapadó katonát. Hogy miért történt ez így, azt nehéz volna fejtegetni; de mindenesetre beleillik ebbe a két fogalomba: Isten **„rendezte”** (ordinatio), és az élet „elrendezte” (coordinatio). – Az a tény, hogy kit **mire** rendel és **hogyan** irányít az Isten, az a „praedestinatio mysteriuma”**.** Az pedig, hogy mivé fejlődik az ember, az az ég Urának és az alanyi személyes embernek kettős dinamikája. – De most kérdezem: és az én életemben hogyan észlelhető az isteni elgondolás, és a sodródó életem alatt az isteni segítség?

1. Reám is áll ez az isteni ige: ab aeterno ordinatus sum (Péld. 8,23).

Isten terve – ember titka, de a titok ködének belső indító ereje – az emberi szellem tevékenységre serkentője. Talán megközelíti vagy némileg világosságba vonja a nagy kérdést, de megoldani sohasem tudja! Vigasztaló tudata az: a Szeretet gondol, alkot és irányít; így tehát a jóság és tökéletesedés felé lendül az emberi élet. Talán így fogalmazható az optimista elgondolás: az örök Atyától jöttem és az örök Atyához térek. – De ez az általános predestináció engem annyiban érint most, hogy ezt kérdezzem: **engemet mire választott az embert szerető égi Atya?**

a) Először is örök tervében **elgondolta** rólam az Újszövetség papjának képét. Az emberek egyetemből kiemelt és az „Áron nemzetség” tagjává magasztosított. Mégpedig Melkizedek rendje szerint. Arra hívott tehát, hogy kiemelkedjem a népem keretéből és a „kenyér és bor áldozatának” szolgájává legyek. Legyek az Úré és legyek az Úr népének „asztalnoka”. – Minderről azt is mondhatnám, hogy ez volna az **első ajándék**. Olyan isteni kincs, amelyet így is lehetne megneveznem: ez volna az Isten terve szerinti **felruházás**. Ezt pedig úgy kell értelmezni, hogy nekünk adta ezt a köntöst, amely – külső egyszerűségével is – **Isten szolgájává** magasztosít. **Gárdonyi** ezt mondja az „Isten rabjai” c. művében: mindnyájan szolgák vagyunk. Ki a földé, ki az élvezeté, és mi?...: **az Úré.** Ami tehát látszólag lealáz (szolga!), az valójában felemel (Isten szolgája!). Ez a szolgálat pedig arra tör, hogy a föld fölött uralkodva a lelkek nemesítésén dolgozzunk. Művészi ez a feladat, mert az életnek szebbé és tökéletesebbé alakítása a mi kötelességünk.

b) De ez a **küldetés** és szolgálat olyan magasrendű, hogy – Krisztus áldozatának folytatására gondolva- **megváltó jellegűnek** mondható. Ne ijedj meg ettől a gondolattól! Mi Jézus Krisztust **Megváltónknak** tudjuk és áldott nevét nagy betűvel jelezzük. Mi részesei és folytatói vagyunk az Ő hivatásának, de hivatásunk megnevezését **kis betűvel** kezdjük. – Az Úr égi küldetése így szól: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda…” (Jn 3,16). Az isteni Mester így jellemezte életének hivatását: „Vágyva vágytam arra, hogy elfogyasszam veletek ezt a húsvéti vacsorát…” (Lk 22,15).

Szenvedése előestéjének küzdelmes perceiben ez a fohász tör ki lelkéből: „Atyám, ha lehetséges, vedd el tőlem ezt a kelyhet, de ne az én akaratom teljesedjék, hanem a tiéd” (Lk 22,42). Amikor pedig az áldozat utolsó perce közeledett, akkor ez az áhítatos sóhaj hagyja el ajkát: „Beteljesedett!” (Jn 19,30). Mindez arra vall, hogy valóságban élte Izaiás próféta jövendölését és Isten Bárányaként ontotta drága vérét: „Feláldoztatott, mert Ő maga akarta, és nem nyitotta meg száját; viszik, mint a juhot leölésre, és mint nyírója előtt a Bárány, elnémul, és meg nem nyitja száját” (Iz. 53,7). De ugyancsak megvalósította Ker. Jánosnak Róla szóló szavait: „…az Isten Bárányа! Ő veszi el a világ bűnét!” (Jn 1,29). Az Egyház tanítása szerint ez az áldozatos élet és önmagát adó Szeretet hozta számunkra a megváltás kegyelmét. Ígérte az égi Atya: „Ellenségeskedést vetek közéd és az asszony közé, ivadékod és ivadéka közé: az széttiporja fejedet, te pedig a sarka után leselkedel” (1Móz. 3,15). Vállalta az Úr Egyszülöttje: „Az én eledelem az, hogy annak akaratát tegyem, aki engem küldött, és hogy elvégezzem művét” (Jn 4,34). És megvalósította a kereszt Áldozatosa: „Hiszen tudjátok, hogy nem mulandó dolog, ezüst vagy arany váltott meg öröklött, értéktelen életmódotokból, hanem a hibátlan és szeplőtelen Bárásynak, Krisztusnak drága vére” (1Pét. 1,18-19). – És ennek az isteni Megváltónak munkájában szorgoskodik a papi ember. Az ószövetségi papság a föld termékeinek lett megáldója, az újszövetségi elhivatottak Krisztus áldozatának ismétlői! A valóság az, hogy a pap csak **cooperator**, de olyan hivatást teljesít, amely valóra váltja a Mester végrendeletét: „Ezt cselekedjétek emlékezetemre” (Lk 22,19). Ebben az elgondolásban magam is „megváltói munkában” tevékenykedem… Amikor pedig erre a „megváltói” munkára rendel és hív az Úr, akkor lélekben olyan kegyelmeket szán nekem, amelyek már az áldozópap fenséges hivatására képesítenek. Mert az Isten rendelte szolgálatban sokféle lehet a munka. Lehet a küldött útmutató, kielégítő, tápláló, lélekgazdagító és végül istenivé nemesítő… Ne szűkítsd le önnön értékedet mondván: mindez végül is az Isten! Mérd fel önértékedet ezzel az igazsággal: mindent, a lelkek megváltása területére gondolva, embereszközökön keresztül végez a Mindenható. – Ebben az elgondolásban hogyan kell magamról gondolkodnom? Ha valósággá lészen az isteni előrerendelés, akkor talán reám alkalmazható Mesterünknek ez a szava: „Még Salamon sem volt minden dicsőségében úgy felöltözve…” (Mt 6,29). – Mindez arra vall: örök tervében az élet papjává gondolt az égi Teremtő és erre a szolgálatra segítő kegyelmekkel akarja és fogja gazdagítani életemet.

2. De reám áll ez az igazság is: a köznapi életből kiemelve „megjelölt” az Úr.

Az isteni predestináció magasságba emelt, az életbe lépésem után **sajátjává** „jelzett”. – Olvasd csak az Írás szavait: „Hallottam a megjelöltek számát is: száznegyvennégyezren voltak Izrael fiainak valamennyi törzséből” (Jel. 7,4). Nem gondolható, hogy már a földön is „jelzettek” az Úr kiválasztottjai? Azok, akik segítő „bojtármunkát” végeznek annak a Bárásynak szolgálatában, Aki „legelteti és az élővizek forrásához tereli” (Jel. 7,17) földi népét? Az **ég kiemeltjeit** a „homlok tüzes lángja” jelzi, **a föld választottjait** pedig a **világtól való elkülönülés** egyszerűsége, **remetejelképe** és a **lélek izzó tüzének lobogása** jelzi.

a) Elkülönülünk a világtól… Ez az elkülönülés nem a kasztszerű elválást, hanem a leegyszerűsödő életkeretet jelenti. Van ebben, a szemináriumi és parochiális életet tekintve, valamiféle **remetejelleg.** Az élet zajából az élet pusztaságába hív az Úr. **Kiemel a családi élet szűkebb keretéből,** hogy a szélesen terülő lélekcsalád atyjává lehessünk. **Ruházatunk** is – egyszerűsége folytán – szakít a világgal és szinte az elkomolyodást jellegezve, sötéten kontúrozott. – Mindez arra vall, hogy éltünknek külső keretein rajta pihen az Úr elhivatottjának jele. Kezdőknek ezek a neveltetésünk (szemináriumi évek!) elején és folytatódnak az egész életen keresztül. Azért van az, hogy ha az amerikai filmeken papi ember jelenik meg, akkor a rabbi a bölcs ember, a protestáns a testvér, a nemes víg ember, a katolikus pap pedig a lelket szerető szent ember. Az egyik ítéletben követendő, a második a nemesen derűs életben lehet példakép, az utolsó pedig az istenes élet kialakításában lehet segítő.

b) De ez az **elszerényedő visszahúzódás** nem jelent kiállást, hanem olyan **lélektűz-lobbantást**, amely a „Lélek emberét”, magát a papot boldoggá teszi, a boldogítandó embertestvért pedig Isten népévé varázsolja. Ez a kiválóság – a mennyek országa választottainak mintájára – szintén **tűzzel perzseltséget** jelent; csakhogy nem a fizikai tűz mintájára, hanem a lélektűz értelmezésére. – Kell, hogy bennünk is tűz lobbanjon, de ez a tűz a **Szentlélek tüze** legyen. Az a tűz, amelyet az Isten jelenléte lobbant, az a tűz, amely minden „hordalékot”, bűnt és izgató ösztönt éget, az a tűz, amely lelkek mentésére izzít, az a tűz, amely fényt vet az élet útjára és a szeretet melegével tavaszt fakaszt az emberek lelkében. Képletesen ezt is mondhatnám: olyan **élő tűzzé** kell válnunk, amely köré vonzódnak a lelkek, hogy világosságot és melegséget vehessen hideggé, fagyossá nehezedett lelkük. „Így világítson világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jótetteiket és magasztalják mennyei Atyátokat” (Mt 5,16).

– Mi tehát az isteni jelzésnek valóságos eredménye? Az a **lelki gravitáció,** amellyel a lélek tüzével jelzett papi ember körzetét keresik a hívek. Ez valóságban kegyelem. A lelki választottság kegyelme, amely a Szeretet Lelke adománya folytán lesz életünk kincse és jövő tevékenységünk isteni értéke.

Bef.: Az elmélkedés záró gondolataihoz jutottunk. Fűzzük az egész összefogást egy olyan egyszerű **képhez**, amely közvetlenül és elevenen őrzi meg bennünk a hallott gondolatokat. Legyen ez a kép **az ásatások képe.** Ahol azt sejtjük, hogy múlt élet dohogott, ahol jelekből azt látjuk, hogy erős kultúrlendület mozgott, ott ásót ragad a régész, hogy feltárja és lássa, hogy mit teremtett múltban az ember. Akár Aquincumra, akár Szombathelyre, akár Pompejire gondolunk, mindig az a kutató szellem vágatja a föld kérgébe a csákányt, hogy fölszínre hozzuk, ami a múlt emléke, értéke és kincse. – Hát ma **ne** álljunk meg ennél a kemény kart igénylő munka szemléleténél. Vállalkozzunk olyan látszólag könnyű, de **szentebb munkára**, amelynek az legyen a hivatása, hogy hányjuk el az **életünk történetét fedő hordalékot** és **kutassuk ki:** vajon milyen emlékek pihennek a mi papi múltunk emléktemetőjében? Most **ne a bűneinkre gondoljunk,** hanem azokra a **kegyelmekre**, amelyekkel a minket hívó Mesterünk gazdagított. Idézzük vissza kispapi életünket… A kisebb és nagyobb rendek felvételének kegyelmeit… Juttassuk eszünkbe az **első szentmisénk** ünnepies szertartásait… Ki voltam én akkor?... Ha képet akarnék mondani, akkor ezt mondanám: az isteni élet szolgálatának fehérlelkű „menyasszonya”… És ha folytatódnék a kép és azt kérdeznéd: ki voltam én, aki az oltár lépcsőjén a „szentek szentélyébe” léptem?... Akkor az lenne a feleletem: előképem volt Melkizedek, és én az Élő Kenyér és Bor **isteni** áldozat-bemutatójává magasztosíttattam… Ha azután még tovább kérdezgetném magamat, akkor arra az isteni és örvendetes gondolatra döbbennék reá: minderre **ab aeterno** hívott és rendelt az örök **Szeretet**, hogy az Ő rendelése alapján **szeretetet szóró papjává** szenteljen az apostolutód. – Röviden: előrerendelte és reám adatta az isteni Mester köntösét, hogy „alter Christus”-szá téve, Hozzá vezessem a föld báránynépét. Amen.

2. beszéd: Cantando et creando portantes

Bev.: A tavasz lendületével, a madarak dalával és az erdők szimfóniájával kezdjük. Miért szerelmese az ember a tavasznak? Azért, mert a hótakaró temetője alól előbújik a hóvirág, nefelejcs, crocus nemzetség, ibolya és végül pompás „Mednyánszky festményként” áll elénk a buján tobzódó, muzsikáló és táncoló **„napsugaras élet”**. Persze, könnyű volna azt mondani: ez a költők túlfinomult lelkének varázsvilága… Pedig valóságos igazsága ennek az, hogy ez az élet Urának, a Teremtő Atyának **„energiasugárzására”** felhangolt lelkek dallamszerű **hárfarezdülése. – Kipling** szerint: **új hang** a tavasz ihlető muzsikája (II. Dzsungel könyv). – Szinte gyermekesnek látszik, hogy mindig „az Úr ködmönének” hasonlatára térek: kérdezd csak magadtól, hogy **milyen élettavaszt támasztott** fel benned Krisztus köntösének felvétele?...

1. Először is dalolóvá, zsolozsmázóvá tette a lelkedet.

A tavaszt átlagban úgy értelmezzük, hogy az az elpihentető téli gúnya levetése, az alvó természet ébredése, a hódunyhának eltakarítása, a zefír lágy simogatásának megérzése, a napsugár tüzeléseinek táncoló viháncolása és a csorduló harmat erejének **életté** fakasztása… De lehet úgy is elgondolni, hogy ez az ember örömeinek, vágyainak és kibontakozását igénylő tehetségének rügyfakadása, esetleg virágba szökkenése és a „földi paradicsom” feltárása. Ezért van az, hogy ha az emberi élet szépségét akarjuk magasztalni, akkor az ifjúság életét áhítozzuk… Az „élet nyara és ősze” termésthozó és termést takaró, de – eleven ütemet tekintve- eléggé elcsendesült. – De van-e ilyen életzsendülés a papi életben? Jól figyelj! Ez is tavasz, ifjúsági lendület, életfakadás, – de a **lélek magasabb rendű életsíkján**. Ne felejtsd: a dal a lélek csodás kibuggyanása. Még akkor is, ha az ösztönös „Bacchus-Venus”-akkord, a **„mocsár-lélek** felpárázása. – Bennünk azonban más a tavaszi, az „élet-lélekmenyasszonya” szakasza életmuzsikája. Tegyük vizsgálat tárgyává: vajon miképpen jelentkezik a mi életünkben?

a) A papi hivatás gyönyörűségének érzésében a lényeg: az **Isten-közelség** gyönyörűsége. – Ennek megfigyelhető mozzanatai a következők:

α) Eltakaríttatott a „lélektél” fedőtakarója... A múlt élet élettelensége és esetleges hibás, bűnös pergetése... Ez isteni ajándék. A feledés italával itat az Isten... Gondolj Bizet: „Lakmé” c. operájára. Itt is a feledés italát kínálják a szerelmes katonának, de hazát feledni nem lehet, és ezért eldobja a virágsziromba gyűjtött bűnös nedűt... De az égi Atya tanítása szerint eltemettetik az a múlt, ha bánkódó könnyet hullat a szempár. Krisztus tanítása és kegye az az isteni ige: „...bocsánatot nyertek bűneid” (Mk 2,5). A tapasztalat is erre utal. Magdolna „... könnyeivel öntözte és hajával törölte meg lábamat”

(Lk 7,44). Péter: „Kiment és keserves sírásra fakadt” (Lk 22,62). Könnyeket hullatnak... Eredménye ennek a teljes bűnbocsánat. – De a „lélek-tél” eltüntetése után a boldog tavasz nem „Klingsor várának” (Wagner: „Parsifal”) örömdala, hanem a „Bibliás ember” életderűje. Az a dal, amely így cseng: „Boldogok, akiket az igazságért üldöznek: övék a mennyek országa” (Mt 5,10). Az az ország, mely „nem e világból való” (Jn 17,17). Ezeknek szól a nyolc boldogság isteni igéje (Mt 5.fej.).

β) Majd úgy is folytatható az Isten jelenlétének csodája, hogy kifakadnak az életrétnek színpompás virágai. Kép csak az egész, de valóság az **erényfakadás**. Ilyen életátalakulás, amelyben erőt mutat az egek felé való törtetés és sziromba szökken az Isten gondolta sok-sok lélekvirág. Ilyen ismeret, ilyen önismeret pedig boldogsága annak a papi testvérnek, aki az Isten közelségét érezve, ilyen életköntöst vesz önmagára.

b) De az Isten-közelség további kiható ereje, hogy a természetes életszépség mellett a természetfeletti, azaz **isteni természetben** való részesedést is biztosítja. – Ez a csodás újjászületés a Mester ígérete alapján megy végbe. Olvasd csak Szt. János szövegeit és érezni fogod, mit ad neked az égi Mester. Az egyik így szól: „Bizony, bizony mondom neked: aki nem születik vízből és (Szent)lélekből, nem mehet be Isten országába. Ami testből születik, az test, de ami lélekből születik, az lélek” (Jn 3,5). A másik pedig ezt hirdeti: „Az a víz, melyet én adok, örök életre szökő vízforrás lesz benne” (Jn 4,14). – Ha az egyszerű hívőben ez a folyamat jelentkezik, mennyivel inkább kell végbemennie ennek a papi ember életében, aki az **élettavasz fakasztására** hivatott. Először neki kell tavaszi lélekké lennie, ha tavaszfakasztás a hivatása! – Ha mármost ezt a természetfeletti újjászületést érzi önmagában Krisztus papja, akkor nem kell-e dalolóvá, örvendezővé és boldoggá válnia? Nem kell-e eltűnnie arcáról a bizonytalankodás vonásainak?... Nem kell-e kirobbannia lelkéből az „életoptimizmus” csodájának?... Nem kell-e „daloló zarándokká” válnia az élet minden nehézsége közepette?... Nem kell-e éreznie, hogy lelkén átzúg az Isten tavaszi lehelete és boldogító életrezdülést indít a lélek szentélyében?... Nem felelek reá, hanem arra kérem az én jó testvéreimet, hogy adjanak olyan feleletet, amely igazolja az elmélkedésünk első részének főtételét: **zsolozsmázó énekesekké lettek az Úr hivatott pásztorai**. De ez a dal ne maradjon ajkon csengő és egekbe szálló nemes lélekkiáradás, hanem legyen **életakkord**, és így még az örök világokban is, az Isten előtt **élő, teljes, isteni élettartalom**. – Az ilyen **élet** valóságos háladal lészen. Mégpedig olyan, amely **valóra váltotta, életté értékesítette** az égi Atya kiáradó kegyelmének bőségét, és **az istenivé nemesedett papi élet tárgyi** értékében lesz – földön és egekben – az Isten dicsősége.

2. De ezt az átnemesített és daloló papi lelket még olyanná is alakítja az ég Ura, **hogy az emberi életnek átnemesítője, „megváltója” lehessen a hálás zsolozsmázó papi lélek.**

A Mesterről szólva ezt írja az evangélista: „...erő áradt ki belőle” (Lk 6,19). A például hozott regény főhőse, Marcellus is megérezte azt, amit mindenki, aki közelében járt, megértett. Ő nem ismerte „az embert”. De távolból látta az ostorozását, sőt részt vett néma hallgatóként a pilátusi ítélethozásban, végignézte a keserves kereszthalált és – a köntös megnyerése után – megrendülve vallotta: ez igaz ember vala... „Nem lehet hamis az az ember, aki némán szenvedi az őrjöngők dühös kínzását”. Lelki átalakulása így indul, de beletörése a „köntösének kegyeletes őrzése” nyomán történik... Ez a köntös felkeltette érdeklődését, felébresztette saját felelősségét és a későbbi vizsgálat döntően megváltoztatta véleményét... A császári lakomán azt vágja Caligula szemébe: nem vagy isten, hanem a Galileai az Isten! A vallomás vége a halál, de a halálba menetelés diadalmas **triumfus**... Talán így fogható egybe a történet: a nemes római lelkét átalakította, áldozatos férfiúvá edzette és vérkeresztségre képesítette a krisztusi köntös. És ez a példa magával ragadta feleségét is... Ketten lettek vértanúk a pogány társaságból. – És most kérdezem: nem kell-e reátalálnunk arra, hogy ugyanezt a teremtő munkát, „megváltó” munkát végzi a papi emberen is az Úr adta „életköntös”? Előbb már említettük, hogy az Isten gondolta és adta kegyelem **tartalmilag** és **lényegileg** átalakítja a papi embert. Sőt arra is tettünk célzást, hogy ez a tartalmi átalakulás **más emberek átnemesítésének megindítója.** Itt most azt a részt fejtegessük, hogy az isteni természet birtoklása milyen **életképet** teremt a papi életből?

a) Azzal kezdjük, hogy a Krisztus adta kegyelem a megváltás eredője. Azzal folytassuk, hogy ez az „égi eredő” legyen az istenien áldozatos papnak „megváltója” a földiekhez való ragaszkodástól és legyen „megváltója” az égiekhez emelkedő törtetésben. Talán ez a mondat fejezné ki legpregnánsabban ezt a „megváltást”: távolodjék szemszöge a **horizontális** értékeléstől és emelkedjék fel lelke a **vertikális** életvonalra. Így megváltást nyer a földiektől és jogot nyer az égiekre. – De milyen életképet mutat az a pap, aki – Isten kegyelmével – ilyen „önmegváltóvá” nemesedett?

α) Külsőben rendezett, arcán vonásaiban megelégedett, lélekvilágában derűsen élő, ítéleteiben

megfontolt, emberek felé együttérző és mindig, mindenekfelett égieket kereső. Talán azt is mondhatnók: tapossa derűsen a földet, de keresi mindig és mindenekfelett az eget. Ő a nagy „álmodozó”... Nem olyan értelemben, hogy légvárakban él, hanem olyan elgondolásban, hogy „a földön kezdődő mennyek országának” boldog élvezője. Kezéből sohasem esik ki a földet alakító munkaeszköz, de lelkéből sohasem tűnik el a magasságokba törés égi lendülete. Olyan emberré lesz tehát, akinek kiemeltségét nem a ruha teszi, hanem akinek átalakulását a ruhával együttjáró isteni kegyelem nemesíti: **élő ember** lesz híveinek együttesében!... De ezt az elsőséget nem a rang, a hatalom, a tőke vagy bármilyen földi tudás adja, hanem az az elsőség, amelyet a **lelkiség kitermelésében** biztosít neki az áldozatos lélekmunka. Látszólag ő a világ alázatosa, de valóban ő a kis közösség első embere. Benne is igazolódik az az evangéliumi ige: „...aki pedig megalázza magát, azt fölmagasztalják” (Lk 14,11).

β) De most azt is külön kell hangsúlyoznunk, hogy ennek a belső átalakulásnak végbemenésében kemény szerep vár magára az „Úr pásztorára”. Nem elég a sok kegyelem vétele, az átalakítás és **önmegváltás** a pap egyéni önfegyelmezett életének eredménye. Az Írás szerint ugyan ilyen „nemesi levelet” kaptunk az Úrtól: „Szabad akaratból hívott minket életre az igazság erejével, hogy zsengéje legyünk teremtményeinek” (Jak. 1,18). Ez a kiemeltség azonban arra kötelez, hogy ennek az isteni hivatásnak áldozatosai legyünk. Ha „az Úr zsengéi” vagyunk, akkor a „noblesse oblige” elve alapján „önteremtők” és „önmegváltók” legyünk! Elsősorban nekünk szól: „Ti olyan tökéletesek legyetek, mint mennyei Atyátok” (Mt 5,48). Legyen tehát életprogramunk, hogy egész életünk „megváltó”-vá, megnemesítővé, istenivé-alakítóvá tökéletesedjék!

b) De ez a „megváltó munka” terjeszkedjék ki a hívek világa felé is. Mi nem vagyunk kizárólag magunkért felelősek, mi a hívek lelkéért is számolni tartozunk. Akinek mi a hivatása, az annak elszámolási kötelessége. Az adott talentumok száma a számadási felelősség alapja. Az isteni küldetés a „báránynép” gondozására küld. Jól jegyezd meg ezt a példát: a pásztornépet furulyával jelképezi a közfelfogás. Wagner „Tannhäuserének” pásztorgyereke is síppal terelgeti nyáját... Ezt pedig azért mondom, hogy az előbb emlegetett „dalos lelkű követben” ismerj reá önmagadra! – Legyen tehát a te lelkületed derűs és daloló, önmagában és örök Pásztorában bizakodó, mert csak így tudsz lélekfakasztást indítani nyájad lelkében. Ez ugyan csak bevezető előkészület, de az bizonyos, hogy csak **ilyen pásztor köré** sereglik az Úr embernyája. – Az alanyi, daloló és sugárzó lelkület mellett legyen „megváltó” munkád tárgyi része: vezesd nyájadat az Úr virágzó életkertjébe, tisztítsd meg lelküket a kegyelem forrásánál, legeltesd őket az isteni ország (földi mennyek országa!) virányain és etesd őket az örök élet Kenyerével... Ez a munka erőssé, kövérré és hófehérré alakítja a „bárányok lelkét” és gazdagítja az Úr házanépét. – De most kérdezem – hiszen valójában erre tört a mai elmélkedés –, vajon nem érzed-e magadat megemeltnek abban a tudatban, hogy erre a „lélekmegváltó” munkára hívott az Isten?... Nem lesz-e felemelkedő, magasba néző az arcod, nem lesz-e izzóan csillanó a szemed és nem lesz-e derűsen hálás a lelked, ha arra ébredsz: ilyen szent, az igazi Megváltó szent munkájának részletes megvalósításában való segítésre hívott engem az ég Ura!?... Igaz, igaz: az ilyen papi ember **dalolva** és **életet teremtve** járja a földi utat. Ez a daloló, emelkedett lelkű nemzedék ki nem haló mindörökké...

Bef.: A záró részhez jutottunk. Vegyük például az emlékünkben élő és most még inkább emlékünkbe vésendő „önfeledt ember” életképét, amely életkép az Úr színeváltozásakor a jelenlevő apostolok személyében rögződik belénk. Nézzük csak: mit olvasunk az Írásban a Mestert titokzatosan fényözönben látó tanítványokról? Az evangelista úgy rajzolja elénk elragadtatásba eső és minden földiről, még önmagukról is megfeledkező alakjukat, hogy ez a szó fejezheti ki pregnánsan valójukat: **önfeledtek.** Mit mondanak ugyanis a látottak felfogásakor?: „Mester, jó, hogy itt vagyunk! Hadd csináljunk három sátrat: neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet” (Mk 9,5). Erre a csodálatos önzetlenségre kibuggyanna az önző és kufár ember csodálkozó tiltakozása: és nektek, önmagatoknak hol lenne tanyátok? Ti sátrak külső peremén húznátok meg magatokat?... Persze, persze, csak az „önfeledt”, „túláradóan boldog” ember **dalol** áldozatosan az ég Urának és **dolgozik örömmel** mások boldogságán... – Utolsó mondatom ez legyen: ilyen önfeledt boldogságban és dolgozó lendületben éljétek élteteket **Krisztus köntösének hordozói!** Amen.

3. beszéd: Lacerantes

Bev.: Folytatólagos kérdés: életmúltam szent indítója, emlékeim poros emléke, vagy „lélekruhatáram ósdi darabja”-e a Mester köntöse?... Talán a sekrestyém „egyházi öltönyeinek” szomorú képe a lélekködmen kallódásának is vetülete?... Az pedig tagadhatatlan tény, hogy a regény

szentté lett hősének nagyra becsülten tisztelt, sőt „örök útitársa” maradt a szent köntös. Papi életünk – és ez még mindig a bevezetés – elemi erővel keresi az élettársat. Lett légyen az **földi tárgy, égi kegyelmi áramlás** vagy **élő személy**... De minden vonalon **csak** az lészen gazdagító és örök értékű kapcsot teremtő, amely „nem e világról való ország” számára készít elő bennünket (Jn 18,36). Jól meg kell jegyezni: **a földiek áhítozása a föld felé való gravitáció megvalósítása.** Mintha azt mondanók: erősebben vonz a föld, és kevés lendülettel ragad maga felé az ég. Sőt azt is lehetne mondani **jelképesen:** nem marad állandóan csillanóan tiszta a lélekköntösöm, mert halványul, majd kihal belőle a Mester szőttesének varázslatosan emelő ereje. Pedig ez az erő olyan nagy és magával ragadó, hogy még a pogány nép (hindu) is mindeneknél nagyobb értéknek tartja, ha valaki magára öltötte a földi zarándok „begárd öltönyét”... Azért, mert az – a pogány gondolat szerint is – **átalakítja** a világból kilépő és Buddha életét kereső földi zarándokot. A földön jár ugyan az „ég begárdja”, de Buddhába akar olvadni a szegénység élvezője. Ez ugyan csak az emberi természetből kirobbanó megfigyelés, de ennél **mélységesebb** az égi kegyelmi áradás nyomán meginduló átalakulás. – De ha **elfecsérli** az „Úr követe” az „istenemberi köntösének” viselésével járó kegyelmeket, akkor olyan süllyedés következik, amely az élet mocsarába buktatja a szegény testvért. Bármilyen nehéz gondolat is az, hogy ezt az életfolyamatot is ismertessük, mégis szembe kell néznünk azzal is, hogy – el-rettentő életképet látván – annál gondosabb őrzői legyünk az „isteni köntösnek”. – De kérdezhetem most már, hogyan megy végbe ez a lelket letörő és leértékelő lelki folyamat?

1. A meginduló mozzanat így fejezhető ki: **Köznapivá értéktelenítjük az Úr köntösét.**

Persze, a **lélek világában** dolgozó köntös **belső** erejére gondolok. Arra az átalakulásra, amely az anyagias életörömök felé fordítja a lélek figyelmét és így kevésre értékeli a szellemi élet erőfeszítését.

a) Megállapítható, hogy elnémítja beszédes suttogását a „világ zaja”. Ne feledd testvér, **minden beszél**... A fűszál... a virágzó szarkaláb... Az égbolt... a köntös... a menyasszonyi ruha... az élmény... Minden dalol és hívogat, mert szépnek, jónak teremtette az Úr. – De a bűn is beszél... A kísértő is szól... Beszéde az ösztön zsongó és vágyakozó érzéseit ébreszti, a kába álmok örömvilágának feltárulásával hamiskodik. Persze, hogy ezt hamarosan **hallja, érzi** és **igényli** az ember. És mindez azért van így, mert Venus dala csábítóbb csilingelésben zeng, mint a zarándokok gyászos, bűnbánó éneke (Wagner: „Tannhäuser”). Az égi Atya suttogó szavát – vagy mondjuk így: Krisztus véres köntösének hívogató dalát – nehezebben hallja az ember... Már csak azért is, mert az ösztön érzéki csábító beszéde mellett az **anyagi értékek** csillogása és a **hatalomvágy gőgje** is hangot ad; így azután a nagyvilági zűrzavarból nehezen csendíthető ki „az Isten hangja”. Finom „lélekrádió” legyen az, amelyik **szelektálni** tudja és lelkének mélyére juttatja az égi dallamokat. – Nem lehet eléggé hangsúlyozni: gondozd lelked „felfogó készülékét”, hogy ebből a nagy, kísértő hangegyvelegből is **kihallhassad** az égiek igazi énekét!

b) Majd fel kell figyelnünk arra is, hogy az élet köznapisága leértékeli a lélek díszének égi csillanását... Itt fel kell vetnünk a kérdést: mi az élet igazi értéke?... Ez már a tudománynak és életvezetésünk mikéntjének kérdése. „That depends on”... „Attól függ”, hogy hogyan látunk. Mi az ember értéke? Goethe szerint: lendületes kutatása a **megismerhetőnek** és alázatos hódolása az **Ismeretlennek**. – Mindkettő munka. De ha nem a munka és tisztelő hódolat, hanem csak az élvezet, külső csillogás, az izgató dal és örömhajhászás a cél, akkor **leértékelődik** az „Úr köntöse”, és „Pán népének” virágfüzéreibe öltözködik a habzsoló ember. Erre pedig igazán ezt kell mondani: ettől szabadíts meg Uram! – Sajnos meg kell mondanunk, hogy ez az életszemlélet elég könnyen kialakul az ember lelkében. A köznapi élet „pora”, a sokszor hallott silány és sivár életfelfogás, az alsóbb skálázatú és művészi köntöst öltő felületesség igen hamar rabbá teheti az embert. Annál is inkább, mert igaz az a közmondás: „Lie proudly and stick on!” Hazudj bátran és kösd magad hozzá! A latin így mondja: Aliquid haeret... Vigyázz tehát, testvér, hogy a világ köde, pora reá ne nehezedjék az igazi csillogó életértékre!

2. Ha mármost, a második pontunk élén újból kérdeznénk, hogy a lélek megtépázása hogyan megy végbe, akkor a felelet így szólna: **Életünk lealacsonyodásával megtépázzuk lelkünk isteni köntösét.**

Ne felejtsük: lelkünk köntöse a „sorshúzással”, azaz isteni **providenciális predestinációval** kapott **„isteni lélekköntös”.** Azt is mondhatnók, hogy az isteni életterv azt akarná, hogy **belőle** merítsünk erőt! És a fogyatkozó, leértékelő, feledő és félretevő lélek mit tesz?... Előkészíti önmagát a **kicsiségek útján** a súlyos rongálódásra, továbbá a lélek köntösének tépések és szakadások útján való foszlánnyá silányítására... Az első: a bocsánatos bűnök lazasága, a másik: a halálos bűnök tragikus elkövetése. Persze, mindennek lassú története vagyon. Sok „kis esemény” készíti elő a lélek összeomlását.

a) Elmaradnak a lélek forrásaihoz való zarándoklások. Itt a napi ima, szentséglátogatás, elmélke-

dés és lelki munka kiesésére kell gondolni... Látszólag egy-egy esetben nem is igen nagy jelentőségű, de a maga folytatólagossága mellett lelket sorvasztó... Éppen ezért: kemény és következetesen végrehajtott legyen, hogy keresve keresd az élet vizeinek lélekforrásait! De kitartóan ám!

b. Hanyagolás nyomán beköszöntenek az „ösztönös erők" dübörgő igényeskedései... Ezek eleinte csábítanak, később ingatnak, majd végül magukkal ragadnak... Ez azután „eredménynek" mondható. De olyannak, amelynek láttára elmondhatod magadról, jó testvér, és le sem tagadhatod önmagad előtt: „Laceravi vestimentum Domini". – De összetörje-e ez a sikongást hozó tapasztalat lelkedet? Nem! Ez a szomorú csengésű feljajdulás vezessen és kényszerítsen arra a **nagy lelkiismeret-vizsgálásra**, amely **lepergeti**, azaz **visszapergeti** egész életünket és leméreti Isten előtti értékünket! Ne félj ettől, testvér! Még ha sötét is a kép, akkor is boldog jövőről regél... Olyan jövőről, amely – az Úr szeretete nyomán – megtisztult új életből fakad. Sokszor zengjük: a Keresztfához megyek! Tegyük azt mi is! Tannhäuser zarándokbotja kivirágzott Krisztus kegyelméből... Hidd, hogy benned is végbemegy ez az isteni csoda! Csak **azután** bátran előre! Gondolj arra: **Pán** halála nem szüntette meg „csábító kíséretének" garázdálkodását... „Négyes fogatának lovait" így lehetne megnevezni: **Luxus, Ludus, Bacchus** és **Venus**... De ezek felett is és véglegesen győzött a vérét csordító áldozati Bárány!: „Én legyőztem a világot!" (Jn 16,33). – Nem ok nélkül kérdezhetem tehát: „Mit féltek, kicsinyhitűek?" (Mt 14,31).

Bef.: És befejezéskor kérdezem: hát mikor tettem én olyat, ami valóságban letépte rólam az Úr éltető köntösét?... III. Richárd szava sohasem csendült meg az ajkamon: „Elhatároztam, hogy gazember leszek"... De igenis gyarló lélekkel **engedtem** a gonosznak, hogy mélységek felé ragadtattam... Nem az ok keresése a döntő, hanem a **kiemelkedés** a feladat. – Mi ennek módja? Szt. Ilona császárnőről írják, hogy a Szent Kereszt feltárására azért hozott nagy áldozatot, hogy az újból felemelkedő, **„diadalmas Áldozat szent jeléhez"** odamenekülhessen az „igaz Embert", az „Istenembert" áhítozók és szomjúhozók lelke. – Gondolj erre! Fordulj erre, és neked is szólni fog a Szenvedő Mester, mondván: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit tesznek" (Lk 23,34).

II. nap (via purgativa) alapgondolata: Humuliati et regenerati

Ez az összefogó két szó abban segítsen az egész napon át, hogy könnyű legyen a **megalázkodás**, mert felénk csillan a boldog **újjászületés.** És akadna-e ember, akit ne ragadna magával a szebb jövő életképe?... Milyen hangosan daloló volna az avarszínű, télből ébredező rét és szántó, ha tudná és látná, hogy százszorszépek, ezerjófüvek virágai és aranyban ringó kalászosok bontakoznak belőlük!... Mi pedig tudjuk ezt a Mesterünk szavából; legyünk tehát lendületesen indulók a Jó Pásztor bátorító hangjára: „Jöjjetek hozzám mindnyájan… én felüdítelek titeket" (Mt 11,28). – Halljuk tehát az elmélkedés összefogó címét!

1. beszéd: Desiderantes

Bev.: Kezdjük egy kis legenda elmondásával. Egy alkalommal az erdők ura az erdők remetéjéhez intézte ezt a kérdést: mit tegyen és hogyan tökéletesedjék az ember? A remete ezt felelte: „hallgasd a nagy természet oktató szavát és megtalálod életutad igazi mesterét!" – „Előttem néma a természet" – felelte a föld hatalmasa. – „Pedig, ha jól figyelsz, nagy úr, akkor hallani látni és élvezni fogod, hogy minden porcikában **felfelétörést** hirdet Istenatyánktól kapott földi „otthonunk"! – Ezt az egyszerű igazságot így is lehetne fogalmazni: a nagytermészet **létmuzsikája „a felfelétörés szimfóniája".** Nézd csak a föld mélyén pihenő szarkaláb, tavaszi gólyahír, a kicsi, igénytelen ezerjófű finom, csendes és daloló előretörését, virágba pattanását… Nézd azután a gyűjtő munkájának csodáját. A szépségek szépségét bontja és a föld minden gyógyírját magába halmozza, hogy finom kezecskéivel nyújtsa embertestvéreinek, a föld urainak. És ha mindezt kiszélesíted, akkor azt fogod tapasztalni, hogy az **élők** előretörnek, felfelé emelkednek és csak az **élettelen** kövek, labdák, majd a már beérett gyümölcsök hullanak a földre, mert ezek tehetetlenségük vagy érettségük folytán **a föld tartozékai.** De az érett gyümölcs is csak azért hull az anyaföldre, hogy új élet fakadjon belőle. – És az emberek? Belenőnek vágyaikkal, tetteikkel az égbe. És, ha összeroppanva erkölcsi hullákká válnak? Akkor is visszatérnek ősi lendületük világához, az éghez. És ez reám is áll, ezért öröm számomra a „hazatérés lehetőségének" égi örömhíre. Az igazság ez: **hívogat a Mester, mert fiává fogadott az egek mindenható Atyja. –** Kérdés most már: hogyan térhet haza az Úr köntösét is elfecsérlő, tévelygő életzarándok?...

1. Megindulhat az ember a félelem lendítő erejének remegtetésével.

Micsoda a félelem? Gyökérzetben a felelősség okozta, a jövő büntetésének tudata hozza lelkünk közelébe a remegést. Isten terve az életfelelősség, Isten terve az igazságos jutalom, vagy büntetés ténye, ezért **olyan** módon is közeledik hozzánk az Isten, hogy bűneink ellenére **Feléje** forduljon az ember.

a) A félelem valójában isteni követ. Ezért mondja az Írás: „Az Úr félelme a bölcsesség kezdete" (Zsolt. 110,10). Amikor tehát kopogtat a félelem, akkor jelentkezik az Isten. Lehet ez földi tartalmú. Ez azt jelenti, hogy az anyagi értékeink elvesztése miatt retteg a lelkünk. Igaz, hogy ez nem minden, de hamarosan megrázza a lelkünket. Hát mégha olyanná sötétedik, hogy a **jövő életre** is reávetíti ködös köntösét, akkor igen könnyen remegő lesz a földiek vesztesége miatt szenvedő lélek. – De lehet természetfeletti jellegű is. Itt már az **örök felelősség** jön számításba, és ez a **pokol.** Mi ennek lényege? Az örök reménytelenség élete, melyből hiányzik a szeretet melege. Itt nem „az örök tűz" izzó büntetése a legnagyobb szenvedés – hiszen sok itt a képzelet szülte és a büntetést érzékeltető felvázolás- a lényeg ez: elvesztettem az életem célját és örökké szenvedem az élő Szeretet szeretetét. Jó erről igen komolyan elgondolkodni, mert nem ok nélkül nyilatkoztatta ki ezt Maga az Üdvözítő. „Jobb csonkán bemenned az életre, mint két kézzel a pokolba jutnod" (Mk 9,43). Majd ezt a bírói hangot se felejtsd: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre, amely az ördögnek és angyalainak készült" (Mt 25,41). Az Írás szava döntő igazság. Nem szabad kevesbíteni, vagy túlzott emberiességgel felfokozni tartalmát. Azt azonban le kell vonni valóságos tanulságul: ez a kinyilatkoztatás is a félelem köntösét hozó **isteni követ**, amely azért szól, hogy kemény igazságával a „bölcsesség kezdetét" ébressze fel az emberi lelkekben.

b) De azt se felejtsük, hogy a félelem – lévén a bölcsesség kezdete- inkább a durvább, kezdetlegesen lelki emberekhez érkező égi követ. A **kezdet után** a „bölcsesség" következik, amely keresi az Istenhez való visszatérés útját, kutatja a hazatérés feltételeit és ébresztgeti önmagában az égiek elvesztésének szomorúságát és próbálja felgyújtani a szeretet tüzét… A félelem helyett a szeretet vesztesége az ő legnagyobb hiányérzése és ennek visszaszerzésére indul törődött élete. – Messziről hallja az angyali karok hívogató dalát, egy-egy pillanatban megérzi lelke a **Szeretet** csodás erejét… Ennek első rezdítő ereje, hogy gyengíti a félelem remegését. Eszébe juttatja a „tékozló fiú" és az atya találkozásának szent és boldogító percét… Lelke elé tárja Mária Magdolna megtérésének történetét… (Lk 7,36-50). Majd felébreszti azt a hitet, amely szerint ő is (tehát én is!) az Úr báránynépéhez tartozik… Sőt megvigasztalja az az isteni ige, amely szerint a Mester „elhagyja a kilencvenkilenc igazat" (Mt 18,12), hogy örvendhessen a megtalált századiknak… Ez a szeretet arra hangol, hogy Feléje forduljon a lélek, és a Szeretet olyan erős sodródású, hogy Magához ragadja a sodródó lelket. – Íme, így indít a **félelem**, de így ragad a **Szeretet.**

2. Mármost láthatjuk azt is, **hogy ezt az Istenhez térést folytatja az ember a bűnbánati zsoltár éneklésével.**

Ebben a lelki kirobbanásban már az alanyi megmozdulás, az akarati odahajlás is szerepet játszik. Jól is van ez így. Az Ószövetség szerint **Dávid király ajkán** is kifakadt a bánat zsoltára és megpendült hárfája húrján a töredelem sóhajtása. – De ha magam életére gondolok, akkor is reá kell döbbennem a következőkre.

a) Mesterem erre **indít**… Követei, Ker. Szt. János és a régi múlt prófétái állandóan ezt hirdetik: „Készítsétek elő az Úr útját!... „Tartsatok bűnbánatot" (Mt 3,3 és 2). Maga ezt mondja: „Ha meg nem tértek… elvesztek mindnyájan" (Lk 13,3). Sőt tanító szava mellett a **lelkiismeret szavával** erre kényszerít… De az is igaz, hogy végül a csapások **szeretetből küldött osztásával** erre szorít! Itt erősen hangsúlyozandó, hogy „Isten életiskolájában" ezek az **osztályok**… Az „elemi fokozaton" csak **tanít**, a felsőbb fokon már **belső hangban**, a lelkiismeretben követelődzik és a legfelsőbb életfokon **büntető kézzel** kényszerít az élet helyes útjára. A „nagy megtérők" életét a legtöbbször a szenvedés terhe hozta a helyes életútra. **Papini** magát „roncsnak" mondja és az erkölcsileg összeomlott „Készembert" a szenvedés vezeti az evangéliumi Mesterhez. – Vizsgáld csak: milyen eszközzel jár most közeledben az égi Szeretet?... Ha azután megállapítod közeledésének fokozatát, akkor hódolatos lélekkel leheljen hálacsókot az isteni Kézre a most már „hazafelé néző" szegény, tévelygő bárány…

b) Ennek nyomán folytatólag azt is mondhatjuk: életem erre az útra indul… Ilyen hívásnak, ilyen indításnak, – szinte kibuggyan az ajkamból – ilyen „kényszerítés"-nek nem állhat ellen az ember. Hát még a papi ember. Világosan látható, hogy a napsugár addig simogatja, csókolgatja a jéghegyet, amíg végül is megolvasztja. De még azt a csodálatos igazságot is meg lehet figyelni, hogy a megolvadt jéghegy vízcseppjei eleinte kis csermellyé válva a földön szaladnak, de később **életet fakasztó** erővé ne-

mesednek, majd végül a megmaradt részük **páraként** a magasságokba emelkedik. – Lám! Ez a „jéghegy útja”… Látszólag megfagyasztja az életet és végül is életet szolgálva egekbe emelkedik. Mégpedig azért, mert felszívta a nap éltető melege… – De hagyjuk most el a képletes beszédek területét. Gondoljunk önmagunkra, a „megfagyott” lelkünkre vagy a lelkünkre nehezedő „jéghegyek” tömegére! – Hát azt nem tudja megolvasztani az isteni Szeretet?... Annyi bizonyos, hogy erre a munkára nem elégséges az ember, de az is bizonyos, hogy döntően elég az Isten. Az ember csak annyit tegyen, hogy egek felé fordítsa a lelkét, és biztos lehet, hogy venni fogja a Szeretet olvasztó kegyelmét. Az ég Ura csak olyan indulást követel, amely a jóakaró keresés jelentkezése; erre már bőségesen árad az égi Atya szerető segítsége. Mégpedig úgy, hogy kicsordul a lélek bánkódása és felerősödik az isteni élet csírázása. Egek adják az isteni természetet, és ezen fejleszti ki magából a papi ember az isteni életet.

3. Ezt a munkát azután tökéletesítheti az ember olyanformán, hogy célba futhat a Szeretet csodás egybefonódásával.

De hogyan értelmezendő ez a tétel? Röviden így: a hegycsúcson vár az Atya, hogy ölelő karjaiba hullhasson a hazatért fia… Evangéliumi példabeszéden épül az elgondolás, és a Szeretet kiáradásán valósul a visszafogadás.

a) Vár engem is az égi Atyám. – Atya és fiú viszonya még a földi kapcsolatban is a Szeretet csodás rezultuma. Hiszen ezért teremti, ezért küldi Egyszülöttjét és ezért telik a Lélek kegyelmével És az égi Atya és földről hazavágyódó fiának mi a viszonya? Ha jelképet rajzolnék, akkor a **kitárt kar** volna a helyes életkép…

b) Ha azután valóban így fordul felém az Atya, akkor milyen gesztust mutat a föld gyermeke?... Nem lehet más a felelet, mint ez: ölelő karjaiba hullik bűnös és szenvedő gyermeke. – Itt a sodrító erő a **Szeretet,** a lendülő mozdulat a **rohanás** és a befejező aktus a **Szent Szíven való pihenés. –** A lábak gyorsak, mert a vágyak erősek, a karok széttárulók, mert a szeretet egyesülést keres, és a szívek – épp a találkozás szent pillanatában- szeretetről dalolnak, mert a **természetek azonosak**, azaz isteniek (2Pét. 1,4). – És mindennek az a nagy és vigasztaló ereje, hogy amint az összes víz a tenger ölébe, úgy a föld embereinek élete az Isten országába torkollik. Olvasd csak: „…egy akol lesz és egy pásztor” (Jn 10,16). Így azután boldogan tudod hinni és várni: „…hozzá (Atyához!) megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23).

Bef.: Zárjuk le most a mai elmélkedést két szónak, az elmélkedés címszavainak logikai értelmezésével. Az egyik szó **bűnös énünket** fejezi ki és így hangzik: **humiliati**, a másik **megemelt életünket** határozza meg és így csendül: **regenerati.** Vessük e két szót olyan erősen lelkünkbe, hogy azok életünk állandóan hangoskodó irányelvei legyenek! Az **alázatosak** az Isten **felemeltjei**. „…aki fölmagasztalja magát, megalázzák; aki pedig megalázza magát, azt fölmagasztalják” (Lk 14,11). Legyen egész életünk alázatosan szolgálatot teljesítő. Olyan, amelyről elmondható ez a fenséges ige: „Az Úr szolgáló leánya vagyok: történjék velem szavaid szerint” (Lk 1,38). De hangoskodjék ez az alázat akkor is, ha bűneim súlya terhel. Nekem egy öreg jezsuita lelkiatyám azt mondta: „Mindez semmiség, amiről beszéltünk, de az alázkodó lélekfeltárás a kincsek kincse.” Mégpedig azért, mert **ennek nyomán** megy végbe a **lélek újjászületése.** Ez az a **felemelkedés**, amely az isteni természet kegyelmi gazdagodása folytán természetfeletti televénnyé alakítja lelkünk „isteni kertjét”… Ha föld a talaj, akkor földi termést hoz a szántó, ha azonban „isteni természet” a lélek termőtalaja, akkor az örök élet virágpompái ékítik az ember lélekszentélyét. – Imádkozzunk azért, hogy ez a tavaszi fakadás legyen földi és örök életünk dísze, gyönyörűsége és Istent dicsőítő boldogsága! Amen.

2. beszéd: Vim sentientes

Bev.: Kezdjük meg a „hortensia vernalis” pompázó virágjának megfigyelésével! Fehér vagy lilás színű, kitáruló szirmai és virágának bugába fogott nagy feje hivalkodója a tobzódó változatoknak. Nagy levelei legyezőként védik, hogy a tüzes napsugár meg ne égesse tavaszi üdeségét. De ha megfigyeljük ezt a drága virágot, – méltó természetes testvére a **primula vera –**, akkor reádöbbenünk arra, hogy **az éltető víznek csak egy napos hiánya is** elfonnyasztja és „lógó fülessé” alakítja a tavasz egyik királynőjét. – De ha egy ilyen virág ennyire igényli az éltető italt, mennyivel inkább követelheti az erősítő, sőt **újjászülő erőt** az ember, ha **örökké viruló pompázója** akar maradni az égi Atyának! Sohase feledjük Mesterünk szavát: „… ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát” (Jn 3,3). A Mester tanítása szerint **ez a folyamat** megy végbe az ember lelkében és ennek az újjászületésnek erőit érzi önmagában **„a lélekben megifjodott ember”. –** Milyen erőket érez tehát magában „az

isteni újszülött”?

1. Az újjászületett ember lelkének első ereje: az Isten-fiának öntudata és az isteni szeretet birtoklása.

Az igazság ez: megalázta magát mint a föld bűnöse és felemeltetett mint az ég gyermeke. – Gondolj a tékozló fiú hazatérésére és reátalálsz saját életedre. Mindent elfecséreltél, mint a bűnös ember és a világ. Pedig mindent, magát az Istent kaptad, mint újjászült isteni ember. – És mi ennek **belső tartalma?**

a) Az Atyához tör a fiú élete. Ez pedig valami olyan **ősi sodródás**, amely földi elgondolásban **a vér misztériumán** alapszik. – És lelki vonalon? Itt is „a vér misztériumával” van dolgunk… Megváltónk Vére lelkünk bére, és kehelyből hörpintett kortya az „isteni természetben való részesedés” égi ajándéka. Valóságos „vérátömlesztésről” van szó. Sőt többről. Az apostol fejedelem arról is szól, hogy „az isteni természet” a mi igazi ajándékunk (2Pét. 1,4). Amit A Vér misztériumáról tanít az Egyház, azt legendás remekbe foglalta Wagner „Parsifal”-ja… Amit pedig az Isten természetének vételéről mond az apostol, annak égi dalát így zengi a Mester: „…én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20). – Az egész életünk tehát akkor lendül az Úr által jelzett vonalra, ha az Istenhez törő lélekkel **Atyát keresi** a föld zarándoka. – De csak ez az egész? Csak vágyakozás és lendület, majd pedig isteni természetvétel az egész? Nem! Vita! Vita! Vita! Ez pedig annyit jelent, hogy életté kell teremtenünk az isteni kegyelmet!!

b) Majd folytathatjuk a fenti megállapítást: áll a tétel a **földi életre**, de áll ez az **örök életre** is. – A földön így észlelhető az Atyából való élés jele: a Szeretet keresése, amely ősi vágya a léleknek. Ámde Isten a **Szeretet,** Belőle él a földön a Szeretetet vágyó és szeretetből bontakozó ember. Szt. Pál az élet legtermészetesebb himnuszát írja meg a szeretetnek (Olv.: 1Kor. 13,1-13). Olyan magasztos éneket, amely örök élettörvénye az emberiségnek. Ebből fakad azután az az egyetemes életvonal, amely a testvéri szeretetbe akarja egybefogni – Isten atyaságában- az egész emberiséget. – Ámde ez a szeretet az égben is tökéletesedő. Ami képben jelent meg a földön, az színről színre való látás és **„lelki cohabitatio”** az égben. „Ma még csak tükörben, homályosan látunk, akkor majd színről-színre. Most csak töredékes a tudásom, akkor majd úgy ismerek, ahogy én is ismert vagyok” (1Kor. 13,12). Igaz, hogy ez a jövő, a célbafutó élet léttartalma, de épp azért a földi zarándok életvágya. Nem tudnánk boldogan élni, ha ködös, borongós kíséretünk volna – a Szeretet elvesztése… Olyan ősi vágya ez a léleknek, amely tartalmat és erőfeszítést ad a földi életnek. – Lám! Mit kell ott látnunk? Azt a tagadhatatlan tényt, hogy az isten-fiúi öntudat és az isteni szeretetbirtoklás oly természetfeletti életkincs, amely belső tevékenységre indít és tökéletesebb életre sarkall. Jól állapítottuk meg tehát: vim sentientes sumus. Mégpedig olyan erőket, amelyek munkára feszítenek a földön és örök jutalommal kecsegtetnek az égben.

2. A szeretet útján az **Atyához** tartozandóság mellett a megújhodó léleknek második ereje: **az „Isten csillagainak” sugárszórása.**

Az ég csillagainak jellegzetes értékük és így „élethivatásuk”, hogy finom és alázatos fénybe vonják az égboltot és elűzzék az éjszaka sötétségét. Ezért mondják a szellemi éjszaka életcsillagának a Szent Szüzet is… De ezek a csillagok általános hivatásuk mellett részleges feladatot is teljesítenek.

a) Útmutatói a tenger hajósnépének. Szinte mozgó, vagy álló „iránytűként” helyeződnek el az égbolton, hogy nyomukban vagy irányukban járjon a zarándok. A „nagy medve” változás helyével, a „sarkcsillag” mozdulatlan érintetlenségével irányít. Ez utóbbit alkalmazza önmagára a büszkeségben fékevesztett J. Caesar, aki **mozdulatlanul kemény,** ha kegyelemre szólítja őt fel Cinna és Brutus… (Shakespeare: „Julius Caesar”). Ilyen, mint Caesar, ne legyen a pap, hanem, mint életcsillag, ragyogva tündököljék és szerető sugárzással irányt mutasson. Legyen kitartó a jót keresésben, de legyen szeretetet szóró az emberiség segítésében. Ez az a típus, amelyről azt mondhatnók: Isten Lelkét hordozza, mert az örök Jóság áldozatosa és a szeretet szórója.

b) Az ég csillagjairól még azt is tudjuk, hogy sokszor névtelenségük mellett örök és szerető útitársak. Fellobbanó a fényük, hogy sugárkévéjük mellett haladjon a lélek. Itt jelentéktelen legyen a hasonlat és részletesen fejtegetett és felvázolt legyen a valóságos papi munka. A papi ember természetes tanultságával és Isten kegyelmeivel sok és nagy életkincset halmoz fel a lelkében. Ez a „csillagfény”, amely kifelé árad a hívek lelkébe. Van ebben **tanító fényvetés**... Az örök élet útjának besugárzása ez. Van ebben **kézenfogó vezetés**... A gyengék vezetése ez. Van ebben újjászületést szorgalmazó **megtisztulás**... A lélek terheinek leemelése ez. Van ebben **megszentelés**... Az Úr égi kegyelmeinek földre hozása ez. – Lám! Minden úgy fogható egybe: örök és szerető útitársai vagyunk az Istentől reánk ho-

zott és reánk bízott hívő seregnek. Itt is le kell szögeznünk, hogy jól határoztuk meg a címet mondván: „vim sentientes”, mert a kifelé ható életsugárzás kegye oly nagy égi áldás, amelyet megköszönni sem tudunk, és amely állandó „újjáteremtésre” indít. Azt is mondhatnám: mi vagyunk az emberi élet számára „tavaszi fuvallatot hozó” isteni követek. Mi hozzuk az ég kegyét, hogy gazdagítsuk vele a föld népét. Szóró és élő „bőségszarú” a lelkünk, amelyből állandóan hullik Isten kegyelme. Azt is mondhatnók: örök és szerető kísérők, útitársai vagyunk az embereknek, hogy fiai lehessenek az ég Urának, a Szeretet Istenének.

Bef.: Befejezésben azt kérdezzük: meddig tarthat ez az **erőérzés** és **erősugárzás?** Hallgassuk meg a Mestert. Mit kínál fiainak? „Atyámhoz megyünk...” (Jn 14,23). Továbbá: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20). Sőt, egyetemessé téve tanítását, ezt is mondja: „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25). – Mire enged ez következtetni? Arra az igazságra: aki felveszi magára önkéntes örömmel a Mester köntösét, az abban a diadalmaskodásban részesül, ami végtelen mindörökkön örökké! Ne felejtsd testvér: Krisztus valóban átöltöztet, átalakít és – saját erőink közvetítésével – „lélekmegváltó” munkára képesít. **Marcellus** csak külsőségben vette fel az Úr köntösét és önmagának, továbbá nemes hitvesének átalakítójává vált. Mi azért öltözzünk Krisztus köntösébe, hogy népek seregét vezessük Isten országába! Aki átérzi ennek az isteni elhivatásnak erejét, az érezni fogja magában az egek csordította isteni kegyelmeket és ezek szórásával újjáteremti a reábízott lelkeket. Amen.

3. beszéd: Martyrium anhelantes

Bev.: Sokat beszélnek a vértanúkról... De most lépjen elénk Szt. Ignác, az antióhiai püspök, akinek halálát, azaz égi életének kezdetét 107-tel jelzi a kalendárium. Idézzük fel szellemét, kérdezzük életének mikéntjét és hallgassuk meg a mi életünkre vonatkozó tanítását. Végezzünk tehát **szellemidézést**, hogy a közénk lépő tudós püspök lelke legyen a mi életünk igazi mestere. Szellemének szavát a rómaiakhoz írt levele hangoztatja, amely szerint „vágyva vágyódom arra, hogy az Úr tiszta gabonájaként őröljenek meg a vad oroszlánok állkapcsai!” – Most azután nyílt kérdést intézek hozzád: felelj, Isten szolgája! Milyen is az anhelans vér?... Felelj, az amfiteátrum szertecafrangolt vértanúja! – A felelet két pontban két mondat...

1. A vértanú a földi élet áldozatosa.

Az Isten vértanúja nem a pillanatnyi elragadtatás áldozata, hanem az **áldozatosan** pergetett élet rezultuma. A hangsúly a lepergetett **életen** pihen. Szinte azt is mondhatnám: a vértanú egész élete lemondó önfeláldozás. Mégpedig olyan értelemben, hogy mindig ad, mindig szór és így életeket fakaszt. – De hogyan megy ez végbe?

a) **Elég az élet** a magunk **életoltárán.** Ennek gyakorlata a szilárd, isteni életfelfogáson alapuló **áldozatosság.** Kis **lemondásokon** indul, a **világtól való elszakadáson** folytatódik, az égiek felé emelkedésben tökéletesedik, és **másokat is az egek Urához juttatás csodájában** pompázik. Így tehát az ember élete – és különösen a papi ember élete –, áldozattá lészen, amelynek illatozó tömjénfüstje az egek Urának dicsérete. De e mellett az Isten-szolgálattá átalakuló élet mellett, a földi életben is csodás átnemesedést hoz a lemondóan égő élet. Valamiképp elcsendesíti, sőt azt is mondhatnám, hogy kiégeti az ösztön tüzét... Jól mondja a vér tüzében izzó tollú Erdős Renée: „Jugum Christi exstingtio ignis carnis” („János apostol” c. regénye). Igen, a szabadon választott és gyakran ismételt önfegyelem és áldozatos lemondás, továbbá a kemény aszkézissel edzett porhüvely igényeinek rendezése, illetve magasabb életirányba való beállítása elcsendesíti a test igényeit. Nem is arról van itt szó, hogy **elnyomás** történik. Az én szerény véleményem szerint lehetetlen; inkább az a pozitív értékelés lép életbe, amely szerint a szellemiek vonalára való feltörekvésben felhasználódnak az „életet szolgálni akaró” életerők. Ne mondja azt senki: kemény és túl misztikus beszéd ez, ki hallgatja!... A testi erőknek lélek életére való átértékelése, felhasználódása az újabb korú lélekbúvárok elég általánosan elfogadott tudományos feltétele. – Tóth T., veszprémi nemes püspök ezt a mondatot vésette püspöki címerébe: „thus ardens in igne!” Aki ismerte őt, az jól tudja, hogy itt nem a megsemmisülés gondolatát vésette bronzba a nemes lelkű püspök, hanem azt az igazságot, hogy az önfeláldozó élet az Isten akarta „tiszta életnek” is szolgája. Ő tollat is ragadott, hogy megírja a „Tiszta férfiúság”-ot és így okmányszerűen igazolja: légy áldozatos és lemondó a földi igényekben; tiszta fogsz maradni egész életedben!

b) De ha az áldozatos élet ilyen eredményeket szül a **saját életünkben**, akkor keresnünk kell feladatunkat a mások életét tekintve. Ezt vizsgálva, azt a nagy feladatot rajzolja elénk az élet, hogy égjen

lelkünk áldozata mások életoltártüzének fellobbantására. Kezdjük ezt azzal a kérdéssel: ki vagyok én? Vajon olyan isteni küldött-e, aki kizárólagosan önéletének gondozására küldetett?... Vajon van-e ember, aki annyira kiemelt az élet közösségéből, hogy csak önmagának élhet?... Hiszen egész létünk és életünk függvény... Másoktól lettünk, másoktól vettünk és így fejlődtünk... Tehát **közösségi kapcsolat** az élet. A papi ember pedig **még inkább** erre teremtetett, mert hivatását így jelezte a Mester: „Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet..." (Mt 28,19). Igen! Igen! Reá kell döbbennünk arra, hogy életünk hivatása akkor teljesül, ha áldozatos életünk más emberlelkek lélektüzének felvillantását is vállalja. Ez a vállalkozás pedig úgy megy végbe, hogy a bennünk élő hitnek fényét fellobbantjuk mások lelkében, a remény pislákoló tüzét erősítjük az életükben és a szeretet szikráját izzítjuk a törtető lelkében. Ez a munka ugyan jórészt **előkészítés**, de utána következik a tökéletesedő életátalakulás. Talán azt is lehetne mondani: az áldozatosság oltártüzének fellobbantása új és új mártírlelkeknek szülése.

c. Ámde ez a lélekkiáradás peregjen le az áldozatos **szolgálat** jegyében. Maradjunk a magvető evangéliumi példájánál. Szórnunk kell az anyagi életet szolgáló „életmagvakat". A föld kincseinek bőségéből szórnunk kell mások részére. Aki ad anyagiakat, arra – éppen áldozatossága folytán – feltekint az alacsonyabb síkot élő ember. Tartsunk mindenkit „Isten adta testvérünknek" és ismételjük a hős rómainak, **Cornéliának** szavait: „gyermekeim" az én legdrágább kincseim. – Majd így folytathatnám: szórjam az egyéni életem lelki tartalmát. Ami az enyém, legyen másé. **Tudásom** legyen a hívek gazdagítása. **Igaz életem** legyen a küszködők vezetője. Mindenem – másoké. Lám! Ez is kiüresítése önönmagamnak, hogy gazdagodása biztosíttassék az üres lelkeknek. A Mester szól is erről, amikor az adásról beszél: „Adjatok és adnak majd nektek is..." (Lk 6,38). Magamagáról pedig ezt olvashatjuk: „kiüresítette magát...", hogy embertestvéreinek mindene legyen. Őt követik a szentek légiói, akik közül most a nagyon szeretett Kalazanci Szt. Pétert kell említenem, aki mindenét – még hírnevét sem kímélve – az elhagyott gyermekek szolgálatába állította, hogy őket az élet mocsarából kimenthesse. Az életében az nem volt döntő, hogy mi és milyen fáradtságot okoz... A lényeg ez volt: mit és hogyan tudjon segítséget nyújtani? A **személyes önérdeke** meghalt, a szerető segítés **áldozatossága** feltámadott. Így azután élete mártírok **élő életévé** áldoztatott. – De még itt sincs vége a szórásnak. Szórnunk kell a **természetfeletti** kegyelmi erőket is. Talán jobb és teológikusabb szó: **sugározni** kell. Ezeket az ég adta, ember felfogta és mások életéhez is juttatott égi ajándékokat. Itt is az az igazság: nem azért vetted az isteni élet kegyelmi kincseit, hogy csak magadba zárva felhalmozd, vagy életvirágzásba szökkentsd! Minden azért szállt a lelkedbe, hogy onnét átszállhasson mások életébe. Ez pedig sugárzó szórás. Módszere egyszerű. Az élet közvetlenségéből eredő, mert az isteni Szeretet áramlása is keresetlen, egyszerű és eleven sodrású. **Élj isteni életet** és sugározd az isteni kegyelmeket! „A példa vonz". Ebben is van áldozatos mártírium! Mégpedig abban az értelemben, amely szerint az **egész életvezetés** – a túlzott önteltséggel szemben – az **Istennek adja** teljesen **magát.** Mert mi ez valójában? Reáállás Isten útjára! Reádobása az életnek Isten szolgálatára. Reáerősödés az áldozatos élet **önfeledt élésére!** Ez az a mártírium, amelyet még élve **élhet** és megszerezhet a szóró papi ember. Így lesz a pap élete a szellemi vonalon **élő bizonyítéka** ennek a szent tételnek: „Sanguis martyrum" – semen christianorum" (Tertullian). Ezt azonban így is kellene lefordítani: az önfeledten áldozatos papi életből felfakad a hívek lelkében az isteni élet. – Mit jelent tehát az **élet mártíriuma?** Röviden ezt: akkor vagy az élet mártírja, ha egész életedet, minden életrezdülésedet következetesen átadod **Isten ügyének**. Így érthető, hogy ennek a teljes önátadásnak égi jutalma: **„corona vitae".**

2. Ámde, ha a földi élet a mártíriumig terjedő alázat, akkor **ez az élet legyen magunk és mások életének „megváltója"!**

Hogy ezt a feladatot megérthessük, világosan le kell szögezni, hogy az életünk **döntő** hivatása az örök élet szorgalmazása. Ez pedig annyit jelent: Isten dicsőségének szolgálatával Isten örök otthonának gyermeknépeivé váljunk. Miben álljon tehát ez az „örök élet" keresése, azaz a „földiektől való megváltás" munkája?

a) Talán a **lefelé ívelő és halált kereső sötét-lelkűségben?** Szinte naiv kérdés, mert hiszen nem is lehet, hogy pusztulást keressen az, aki életet áhítozik... A halál csak kaputárás, és az élet az igazi tartalmi érték. Az Isten tervében a testi halál olyan égi követ, amely hazahívja az Úr báránynépét. Az emberi élet lényege az életretörés. Minden rezdületünk előretörő bontakozásról szól. Sőt ez a lendület állandóbb, szellemibb magaslatokat keres, igényel. Olyan magaslatokat, amely áthatja még az „ionoszférát" is és a Végtelen világába igényeskedik. Igaz ez a tétel: nekünk minden kevés, ami Istennél kisebb (Ward Mária jelszava). Ez az igazság arra figyelmeztet, hogy **úgy kell értelmezni** a világtól való szabadulást, hogy **csak eszköz** legyen minden **az áldozatos emelkedés elérésére.**

b) De ha nem lehetünk a halál áhítozói, akkor talán az **élet igényesévé** kell lennünk? Igen! Igen! Most lépnénk a jó útra. A Mesterünk tanítása szerint: „Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen" (Jn 10,10). Ez a tanítás ezt jelenti: az élet gazdagodására törj papi ember! – De hogyan végezhetném ezt **gyakorlatilag**? Tanulj meg **látni**. Lásd a földiek felett a szellemiek értékét, gyűjtsd és szórd mindezt magad és mások életébe, majd erősítsd magadat imával, elmélkedéssel, égi kegyelemmel az áldozatos szolgálatra, végül pedig legyen életed **kiüresedően** áldozatos a „lélekmegváltó munka" fenséges ütemében: „Senki se keresse csak a maga javát, hanem a másét is" (Fil. 2,4). És ha azt kérdezed, hogy meddig tartson ez a munka, akkor feleld reá önmagad: mindörökkön örökké!

c. Ámde az ember földi „életigénylése" akkor lesz tökéletes, ha a **valóságos örök életért** minden földit áldozatul tudunk hozni. „Non est mortale quod apto" (nem múlandókat várok). Ezt írta az egyik káptalani házra a múlt nemes lelkűek egyike. – Én jól tudom, hogy ennek állandó és végérvényes igényléséhez különös kegyelem kell... De ki várhatja ezt jobban, mint a „Mester köntösét hordozó" isteni követ? Ez a „ruhaviselés" kötelez, de ez a „ruhadarab" különös kegyelmeket is közvetít. Lám! Marcellus kormányzó nyerte „szőttes" azt eredményezte, hogy valóságos vértanúkká avatta a szent köntös a férjet és a feleséget. Ők nem is ismerték **egészen** a Mestert és tanítását; de a kegyelemnek sodró ereje a vértanúság pálmájával jutalmazta jóakaratukat. – Próbáljuk meg mi is leesdeni ezt a kegyelmet, mely arra erősít, hogy férfias lélekkel legyünk az Úr Jézus hűségesei. Jól jegyezd meg: „Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet, de a lelket nem tudják megölni" (Mt 10,28). Éljetek azzal a Mesterrel, Aki az örök élet adományozója.

Bef.: **Bulwer** megrajzolja a pogány **Glaucusnak** és az ugyancsak halálra ítélt **Olynthus keresztény papnak**, e két halálba indulónak jellegzetességét és lélektartalmának elkülönülését. Az egyik nemes, a másik is emelkedett. Az egyik, **a pogány, bátor és elszánt; a keresztény daloló és vigadozó.** – Hol itt a különbség? Az egyik **vállalja** a halált, mert hős, a másik **áldozza** a földi életet, mert **ennek feláldozása is az örök élet felé lendít.** Az életáldozat az élet teljességének megszerzése. – És mi? Mit tegyünk? Kapcsoljuk a mai elmélkedés elhatározását Olynthus pap életének képéhez, mondván: életet, egész életet áldozunk Krisztus szolgálatában és így örök életet találunk Krisztus országában. Amen.

III. nap (via unitiva) alapgondolata: Vitam spirantes (generantes)

Ezen a napon arról lesz szó: hogyan lehet **értékesíteni**, a hívek lelkében életre váltani az **„istenivé alakulás, az újjászületés" kegyét?** Mintha ezt kérdezném: hogyan tudnók **felöltöztetni az Úr ködmenébe az égi Atya földi népét?** – Vagy mintha azt vizsgálnók: mily eszközökkel szorgalmazhatnám a híveim lelki tevékenységét? – Vagy talán így állna a kérdés? Igehirdető, kegyelemközlő és üdvözítő hivatásomat hogyan teljesíthetném?... A válasz ebbe a képbe foglalható: légy az Úr igéinek hirdető **Gábriele**, légy az emberlélek „istenivé gyógyításának" **Ráfaele** és légy az isteni embernek hazakísérő **Michaelje!** – Az alaphang azután mindig az legyen: **életáldozatod mártíriumának egész lendületével!!!** – Szinte kiugrik ajkamról ez a tétel: figyelem! A mai nap **kizárólag** a lelkipásztor Isten rendelte életszolgálatát ismerteti. – Lássuk feladatainkat! Hogy hangzanak?

1. beszéd: Lucem ferentes (Gabriel)

Bev.: Szinte isteni kegyelem, hogy a mai napra esett a Timóteushoz intézett 2. levél „apostoli szövege", amelynek alaphangja: **a feltámadt Krisztust hirdessétek és az igehirdetés lendületével harsonázzátok!** Ez a szent szöveg mindent elmond, amit a papnak tennie kell! – De már most a bevezetésben is fel kell hívnom a figyelmet arra, hogy az igehirdetés – ez a **Gábriel féle** isteni feladat – csak **közlése** annak, amit Isten számunkra üzen.... Ebben a munkában szerepet talál az **akaró ember** és a **hit kegyelmét szóró Isten**. Mi csak küldöttek, Gábrielek vagyunk; maga az ige az Isten ajándéka; a felfigyelő jóság pedig az ember készséges odahajlása és a hitből fakadó élet megindulása... Persze ezt még így is lehetne folytatni: az **életté teremtés** pedig az emberi élet virágba-szökkenése. Valóban úgy lesz igazság, hogy az **Isten igéi életigék**. Tehát nem kincsek, amelyek sziporkázó fényzáporban csillannak, hanem életcsírák, amelyek virágba és élettermésbe szökkennek. Gyémántjaink lehetnek életdíszek, de a termő magok, ringó kalászok édesanyjaiként szerénykednek a barázdák hasadékaiban. – Most jön a kérdés: mit és hogyan kell nekünk híveinknek megújítanunk?

1. Talán ilyen tartalommal tölthető a kérdésre adandó válasz: **közölnünk kell velük a feltámadt**

Krisztust.

Tételben így hangzik a feladat; praedicanda sunt facta evangelica. Ez az egész megállapítás erre a kérdésre akar felelni: **mit közöljünk?**

a) Ha **Gábrielek** vagyunk, akkor vegyük tudomásul, hogy az **Úr üzenetének** hírnökei vagyunk. – Olyan sokszor imádkozzuk a drága Szűz Anyánkhoz intézett égi szózatot és olyan ritkán gondolunk arra, hogy mi ennek az égi üzenetnek állandóan visszhangoztató harsonázói vagyunk!

α) Legyen tételünk: **csak** Isten igéit hirdetjük! Közöljük a **valóságot**, mert ez a követségünk parancsteljesítése. – Gondolj Tarquinius követére, aki megjelenvén a fejedelem előtt, így szólt: „Uram küldött". – „És mit üzent?" – „Semmit". – „Hát mit tett, amikor elindított?" – „Kertben sétált és játszadozva a kimagasló mákfejeket kardjával levágta"... A király így indította vissza: „eleget tettél Urad parancsának és tudom kötelességemet".

β) Legyen további tételünk: **mozaikszerű** darabokban közöljük az evangéliumi igazságokat. Ne felejtsük: **fokozatosan** revelálódott Krisztus **igazi lélekarca** – még az apostolok előtt is. Douglas Marcellusa lelkében fokozatos tisztulással alakult ki az **Istenember képe**. – Az itteni, szombathelyi ásatások mozaiklapjai fokozatos megfigyeléssel tárják fel az ősi hit csodás szimbólumait. – A részletek egészet adnak. Hasonló a helyzet a tanítással is. A drága édesanya ajka adja szánkra az első szavak között **Jézus** szent nevét. Majd az otthon taníttatja a hit elemeit, amelyre épít az iskola, templom, társadalom és minden kultúrreáhatás, Lám! Ezek az ismeretek mind mozaik-darabkák, amelyek együttesen alkotják meg a hitnek egységét.

γ) Persze, mindez a közlés azért adja a hit rendszerét, hogy ennek alapként való elhelyezése folytán kibontakozzék az **isteni élet**. Jól kell tudnunk, hogy nem azért tanítunk, hogy isteni igazságokkal gazdagodjunk, hanem azért gyarapodunk Isten kinyilatkoztatásával, hogy ebből azután **kifakadjon isteni életünk.** Jól meg kell jegyeznünk: az isteni ige Gábrieljei az isteni élet szorgalmazói! De ezt az igazságot nem szabad olyan módon leszűkíteni és elszürkíteni, hogy moralizáló semmit-mondás legyen az igehirdetés. **Ezt** a hibás módszert rettegve kerülje el az isteni igehirdető. Az isteni tanításon épüljön fel az élet! Aki nem kerüli el ezt a kísértő Scylla Charybdist, azt el fogja kerülni a hallgatóság maga... Ne higgyük, hogy a hívek nem szívesen hallgatják az isteni, emelő és jó hírt közlő igéket. Azt a pásztort körülseregli a nyáj, amelyik eledelt és italt kínál... Csak a tartalmatlan „prédikációkat" kerülik el – nem ok nélkül – a hívek. – Ha Isten követségében járva, az egek ajándékait szórva állsz báránynéped elé, akkor boldogan fogod tapasztalni, hogy örömmel merítenek az örök élet forrásából, hogy éltető erőt vegyenek magukhoz az élet zarándokútjára. Az igazság ez: az isteni igazságok életelvekké lesznek, és az egekből szálló kegyelemmel átitatott életelvek **isteni életet** teremtenek. Mégpedig kinyilatkoztatott elméleti igazságokat adnak és természetfeletti életet fakasztanak.

b) De ha Isten követségében járó Gábrielek vagyunk, akkor angyali ismeret hiányában a szorgalmas **tanulmányozásnak útján szerezzük meg** ezt az igazságot, amelyet szórni akarunk.

α) Az állandó kutató és **tanuló munka** a gábrieli hirdetésnek feltétele. – Ha szórni akarsz, akkor gyűjtés előzze munkádat. Ez a teológia tárgyi ismeretének tanulmányozása. Figyelem! Kalugyerekké silányodástól ments meg Uram minket! – Julianus aposztata terve mi volt? Szerinte: „paganus et rusticis" legyen a Krisztus papja, és akkor elfordul tőle a „fénynek népe".

β) Majd szélesítő kutatással tanulmányozd a teológia, szellemtudományok, gazdasági és szociális ismeretek mélységeit. Aki a Krisztus-kép kialakításán fáradozik, az a **segédtudományok anyagát** is felhasználja. De figyelj: nem azért, hogy idegennyelvű idézetekkel és Einstein, Carrel stb. neveinek halmozásával „tündökölj" bivalypocsolyádon... A tudás erőssé tesz, de a fitogtatása gyengeségre utal.

γ) Végül állandó **elmélkedéssel** és égi kenetkérő imáddal tedd gazdaggá lelkedet, hogy kicsordulhasson belőle a Gábrielre bízott és híveidnek küldött isteni üzenet. – És ezek után mi a második feladat?

2. Díszes köntösben kell prezentálni az élő Krisztust.

Ez a mondat pedig így hangzik gyakorlati tételben: **ornamentis ornandes sum dicta et verba!** Ez a parancs arra a kérdésre akar feleletet adni: **hogyan tanítsunk?** A feleletet pedig így fogalmazzuk: ünnepies köntösben, élvezetes alakban és lelket indító léleksugárzással csendüljön az isteni ige gyarló ajkunkon.

a) Legyen tehát minden oktató szavunk finom, előkelő, stílusos; a hirdetett igéhez méltó. Ennek **lényege** abban áll, hogy előadási nyelvezetünk külső köntöse legyen díszes képekkel gazdag, de mindig magas skálázatúan **irodalmi**. – A drága sváb asszony tiltakozik, ha **svábosan** beszél a pap... Azt mondja: „te tuut mich schimpfen..."

α) És elérhető-e ez a lelki kifinomodás? Igen! De csak akkor, ha **eszközünk** a sok művészi olvasás, irodalmi, tudományos élménygyűjtés... Azt ugyanis tudnunk kell, hogy csak ez teszi színessé nyelvezetünket.

β) Végül tudatossá kell tennünk magunkban, hogy a szóképek, analógiák, perszonifikációk használata élvezetessé és emlékezetessé teszi a hallott igazságot. – Gondoljunk a Mesterre! A nemes és egyszerű beszédet át ás átjárta a sok és páratlan parabola.

b) Legyen **szélesen alapozott**, rendszeres és komolyhangú az isteni hirdetés. Ez az intelem **tartalmi** vonatkozású. Bár az isteni ige a tanítandó igazság, mégis szélesen fogva hirdessük az isteni igazságokat.

α) Legyen jelszavunk: a természetes életigazságokat tesszük az isteni kinyilatkoztatás alapjává. Döntő erőnk: a hit kegyelme, de értelmünk megvilágító munkája legyen az igazság közelebb hozásának eszköze.

β) De tegyük ezt úgy, hogy a **döntő erőt** a kinyilatkoztató isteni szóra helyezzük, viszont a magyarázó és a tudomány minden ágából vett alátámasztó ismeretekkel kísérjük előadásunkat. A lényeg ez: Isten hangját hangszórózzuk, de az emberi tudás igazságaival körülvesszük.

γ) Legyen végül minden előadásunk lélekkel átitatott, hitből fakadó és így hitet ébresztő. Amit mi adunk, az ugyan alapjában **isteni**, de ahogyan a felfogó lélek veszi, az **kegyelmi**. Isten küldi az igét, szolgája szórja az égi tanítást, de az isteni kegyelem ereje fakasztja életté az isteni magvakat. De ez az igazság akkor lészen élő valósággá, ha az Isten szolgájának lelkét átjárja a teljes hit kegyelme, a zengő szavakon át megrezdül a hitből vezetett élet lendülete és így szinte kisugározza a követendő élet valóságos példaképét. Röviden annyit jelent mindez: Gábriel arkangyal életét sugározza a tiéd, hogy élő példád nyomán haladhasson a híved. Ne maradj élettelen útjelző, amely csak csonka kézzel mutatja, hogy merre kell menni, hanem légy a **nyájjal együtt haladó pásztor,** akit biztosan követhet az Isten földi nyája. – A szó akkor érték és döntően irányító, ha **tettek** mutatják belső és életet alakító munkáját. Alakítsuk ki tehát a hívek lelkében – tanító szóval – Krisztus Urunk életképét, de mutassuk be híveinknek – életünk isteni alakjában – a mindig és mindig tökéletesebbé alakítandó **élő életképet.**

Bef.: Záró és összefogó képként térjünk reá a **forrás** hasonlatára. Gondoljuk át: mi a forrás, mi az értéke?... És azután próbáljuk **jelképpé** tenni, hogy állandó kíséretként álljon elénk ennek tanító beszéde. A forrás a föld mélyéről előretörő vizek buggyanása, amely az összegyűjtött tartalék vizeknek felszínre hozó édesanyja. A föld mélye rejti a vizeket és a forrás szája nyitja a föld felületét, hogy felszínre hozza az éltető italt. A felszínrehozás után „tányérkaként" őrzi értékét a föld, majd csermellyé csordítja, és lagúnákon át, rétek, mezők és szántók öntözésére fordítják. – A lényeg tehát: föld színére küldi a forrást a **„földanya",** hogy gazdagodjék belőle az élők serege. – De hagyjuk most el a **példát**! Gondoljunk arra, hogy mindnyájan **forrásként** lépünk népeink elé. A természetes forrás és lelkünk forrása között az a különbség, hogy a föld forrásának tartalmát a „földanya" adja, a mi lelkünkből előrerobbanó égi igazságokat pedig **égi Atyánk** biztosítja. A forrás ereje a földiek táplálása, a lélekforrás hivatása pedig a lelkiek felajzása. – Ha tehát valaha üde és éltető forrás közelében járunk, akkor örülve örüljünk ennek üdítő erejének; de egyúttal jusson eszünkbe – a némának látszó forrás csendes, intő suttogása nyomán –, hogy az Isten tervét szolgáló **isteni források** vagyunk. Azok, akik vették az örök életet fejlesztő isteni igéket és szerteömlesztik a lelkek világában. – Fontes, ad rigandas regionas! Amen.

2. beszéd: Gratiam fundentes (Rafael)

Bev.: Folytassuk a csorduló vizek hasonlatát és vezessük le ebből a papi ember második nagy feladatát, szolgálatát és így **életmártíriumát.** Ez akkor így hangzik: légy az élet éltető vizének, az isteni kegyelemnek kiárasztója! Talán segítene az a kép, ha egy szóval ezt mondanám: Ráfael!... Ha felhívtad az emberi lelkeket az **élet felsőbbrendű igényeire** Ráfaelként, akkor állj melléjük az örök élet gyógyszereinek kiosztásával Ráfaelként! – Hogy pedig ezt a nagy tételt részleteiben is megismerjük, kérdezzük magunktól: hogyan kellene ezt megvalósítanunk?

1. Az első felelet így szólna: **légy a szent Áldozat és szentségek kiszolgáltatásával a természetfeletti életerők közlője.**

Itt az amfora képével a szárepta korsó csodás telítettségének tudásával, a szamaritánus asszony **„élővizének" képével**; Mária Magdolna kenetével, a kánai menyegző víz – borával, vagy az utolsó vacsora csodájával induljunk... Vonuljon fel lelki szemeink előtt bármelyik, és ragadja meg lelkünket

az a fenséges hivatottság, hogy ezek egyikének hordozói és szolgálói vagyunk. Mi vagyunk a „tárgyi tartályai” az Úr jóságának. Így tehát mi vagyunk azok a **próféta lelkek**, akik elkészítik az Úr útját... Lehet ebben Ker. János-hivatás, amely „Isten lélektemplomának” felépítésén fáradozik, és lehet ebben Salamon-lélek, amely valóban felépíti az Isten szentélyét. Annyi bizonyos, hogy akár nagy dolgok végzésére, akár csak lélekkertészi munkára is hívott az Isten, mindenesetre az Ő **munkatársai,** vagy **irgalmas szamaritánusai** vagyunk. Ne felejtsük egyik nagyunknak ezt a meghatározását: parochus est szamaritanus plebis. Így lesz igazság az, hogy Ráfael-lélekkel járunk Isten virágoskertjében.

a) Ebben a szolgálatban kiemelten az áldozatot bemutató és **szentségeket kiszolgáló** papi ember áll. Mind a két esetben az égi kegyelmek közvetítője és így Krisztus élő helyettese. Igen gyakran halljuk, hogy a pap „alter Christus”. Legyen tehát szolgálatunk Krisztus lelke szerinti szolgálat! Olvassuk csak el János 17. fejezetében az Úr „főpapi imáját”!... Ebből a lelkületből kellene fakadnia a mi szentmisénknek is... Ilyen lelkületű áldozat a valóságos Melkizedek nemzetségének áldozata! Persze ez az áldozat önmagunkat is emeli, de ennek gyümölcs-kiáradása híveink lelkének gazdagítása. – A szentségek is eszközökként állnak rendelkezésedre. Minden egyes valóságos kegyelmi forrás; úgy vezesd oda híveidet, hogy ezzel az értékkel gazdagodjék minden egyesnek lelke. Különös gondot fordíts a gyóntatásra. Mégpedig úgy, hogy az isteni kegyelem kiáradása mellett valamiféle atyai szeretetmegnyilvánulást is vigyen magával a megújhodott lélek. Jelszód legyen: non es tantum index, sed elementiam exerceus pastor. Itt erősen hangsúlyozandó a Ráfael szerep. Itt észlelhető ugyanis legjobban a sebeket gyógyító szamaritánus szerepe.

b) Ha az Áldozat és szentség-kiszolgáltatás kegyelemforrás, akkor törekedj arra is, hogy „míg mások üdvén dolgozol, saját lelkednek kárát ne valld”. Mintha azt mondanám: magaddal is közöld az égi kegyelmeket! Jól jegyezd meg: az „élő száreptai korsó” csak akkor csordítja az isteni kegyelmeket, ha a kegyelem illatos olaja telíti a szent „életedényt”. Lelked ne elégedjék meg azzal az alapfokkal, amely a súlyos bűnöket távol tartja önmagától, hanem arra is törekedjék, hogy állandóan az Istenből éljen. Ezért ajánlják a lelkiélet mesterei, hogy a pap imádsága egész napot átjáró, egész napon Istenhezemelkedés legyen. Aki csak szokásszerűen Brevériumozik, vagy kevésszer emelkedik égi kegyelemért az Úr közelébe, az könnyen sivataggá lészen, ahol elhal a viruló élet... Elmélkedjük át: milyen az imaéletünk, hogy előre láthassuk, milyen lészen az Isten reánk bízta lélekvirágoskertünk...

2. De az isteni életet közlő kegyelmek szórása mellett: légy **az élet vándorait hazakísérő.**

„Az örök útitársak” (Merezskovszkij) valóságos élő személye a pap. Őt bízta meg a Mester, hogy az Ő titokzatos jelenléte mellett kísérője, támogatója legyen az embereknek.

a) „Kísérd őket küzdelmeikben” – így szólna az első parancs. Hogy küzdelmes út az ember útja, azt elemi tapasztalatunk mutatja. Küzdelmet kell vívnunk az élet fenntartásáért: „Katonasor az ember élete a földön” (Jób 7,1). Küzdelmet kell vívnunk önmagunk kulturális, erkölcsi és szellemi kibontakozásáért. Küzdelmet kell vívnunk mások gyámolításáért. Mindezek ezernyi változata, a rossz és a jó közötti harc nagy szótára teszi az ember jellemzőit... Egyedül nehezen vívja meg az élet harcát, reászorul olyan testvéri kézre, amelyet égi Atyánk rendelt melléje. Az ember nem kiemelkedő sziget, magányos jegenye, kivert Hágár-ivadék... Az emberi élet közösségi keret, amelyben eleven áramlású a **Szeretet.** Ez pedig – lévén az embernek Istentől vett legnagyobb kegye – a kölcsönös szolgálatot követeli. Jól jegyezd meg: a Mesterről is ezt jegyzi meg az Írás: „Az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon... (Mt 20,28).

b) „És vezesd őket az örök élet elérésében” – ez volna a második parancs. A Mester Pétert állítja az Egyház élére: „Neked adom a mennyország kulcsait. Amit megkötsz a földön, megkötött lesz a mennyben is, és amit föloldasz a földön, a mennyben is föloldott lesz” (Mt 16,19). De a többi apostolt is felruházza a tanító, bűnbocsátó hatalommal és az örök áldozat bemutatásának kitüntető kegyelmével. „Menjetek... tegyetek tanítványommá minden népet...” (Mt 28,19); „Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyert...” (Jn 20,23); és végül is: „Ezt cselekedjétek emlékezetemre...” (Lk 22,19). Örök igék ezek, örök és szent feladatot rónak a papi emberre. Természetesen az egész feladat abban csúcsosodik ki, hogy a föld zarándokát azért kell megtanítani az **isteni igékre**, hogy világosan **lássa** az élet helyes útját. De mellé kell állni a bűnbocsátó hatalommal, hogy léleksebeinek gyógyításával erőssé tegye őket az „örök út” bejárására. Végezetül azért emelkedik egekbe az örök Áldozat tömjénfüstje, hogy az „Áldozat kegyelme” legyen a zarándok ember lélekereje. Pásztor-szerep az Újszövetség papjáé. De ez a munka abban a gyámolításban talál természetfeletti segítséget hogy **az isteni életerők közlője és a vándorember „örök útitársa”, azaz hazakísérője legyen.** Egy szóval: Ráfael.

Bef.: Mindez gyakorlatban azt jelenti, hogy az „Úr erős nemzedékévé” kell nevelnünk a reánk bí-

zottakat. De nem szabad azt felejtenünk, hogy munkánkat így kell meghatároznunk: **legyen ez a szolgálat a földön érvényesülő és az egekbe emelő.** Nem veszíthetem el a földet, ha keresem az eget. Jól jegyezd meg: Krisztus köntösének felöltése nem szakít ki a földi életkeretből, hanem reánevel arra, hogy a földiek helyes használatával alappá legyen a föld, amelyen felemelkedve megszerezhető legyen az ég. – A papi ember valójában a természetfeletti élet szorgalmazója. De igaz az is, hogy a földi életkeret helyes rendezése segíti őt ebben a tevékenységben. A föld zarándoka az a nyáj, amelyet égi akolba kísér az örök Pásztor bojtárnemzedéke. De ha a föld zarándokának pásztora az Úr szolgája, akkor világos feladat, hogy a „földi mennyek országának" **feltárásával** készítse az „örök tavasz" igényeseivé az emberbárányokat. (Wagner: „Istenek alkonya"). – Nem emeltünk ki senkit az Isten földi paradicsomából, hogy – a földiek elhessegetése után – szerezze meg az örök élet boldogságát. Az Isten országa **egységes keret**. A földre küldött és küldendő ember születésével **belép az Isten országába.** Abba az országba, mely a földön bontakozik olyanná, aminővé tökéletesedik Isten örök országában. Itt ködben járunk. Azaz: itt ködben járnánk, ha nem volna **Fényünk** az égi Mester. Itt gyengén roskadoznánk, ha nem volna erőnk az isteni kegyelem. Lám! Úgy a Fénynek (Evangélium), mint az üdítő kegyelemnek (szentmise, szentségek, szentelmények) közlői vagyunk, így tehát az üdvözítő kegyelemnek **élő amforáivá** nemesedtünk. – Csordultig töltse lelkünket az Isten kegyelme, hogy ennek kiömlésével állandóan, szakadatlanul telíttessék az emberek lelke! Amen.

3. beszéd: Vitam supernaturalem creantes (Michael)

Bev.: „Élő amforákká" kell lennünk, hogy szakadatlanul csorduljon lelkünkből az éltető kegyelem – mondottuk az előző elmélkedés záró szavaival. Maradjunk ennél a képnél mondván: egek felé tárul a mi lelkünk, hogy Isten kegyelmének bősége csorduljon ki lélekamforánk peremén. Bármilyen nyomatékosan akarjuk kiemelni, hogy **mások lélekszolgái vagyunk,** mégsem tudunk kikerülni abból a forgalomból, hogy a léleknemesítést **önmagunkkal** kell kezdenünk és élnünk. Azért tehát mindennapi erőfeszítésünk legyen, hogy állandóan kegyelemmel telített legyen lélekszentélyünk. Legyen „szent az életújulás"! – De ha mindezt tudjuk, ha mindezért áldozatosan dolgozunk, akkor utolsó és döntő kérdésünk marad: hogyan tudjuk **természetfeletti életre** ébreszteni, hangolni és nevelni híveinket? A hangsúly itt a **természetfeletti életen** pihen... Szinte kibuggyan ajkamon egyik nemes bölcselő paptestvérem igen mélyről fakadó munkajelzése: „gyúrom a népnek nevezett ősködöt..." Igen! Igen! Sok és túl sok a föld terhe, nehéz és nagyon nehéz a természetfelettivé alakulás megfeszülése. **Szabó** Dezső panaszolja: túl erősen vagyunk belemártva a föld faggyújába és ezért füstös, kormos a lélekkanóc lobogása... De akárhogyan is áll a kérdés, nekünk mégis reá kell találnunk a helyes nevelési módra és neki kell állnunk ennek szolgálatára. Már csak azért is, mert ha a természetlények beláthatatlan serege a maga Isten adta erejével célbafuthat, akkor célt kell találnia annak a „szellemi teremtménynek" is, akit fiává fogadott, Szent Testével és Vérével táplált az Úr Egyszülöttje. A „megváltott nemzetség" tagjai vagyunk, tehát a természetfeletti életnek hordozói lehetünk. – De hogyan kell ezt előmozdítanunk?

1. A „természetes nemes ember" életképének kialakításán induljunk.

Aki csak nagy általában fogná fel papi hivatását, az igen könnyen mondaná: a fenti feladat kívül esik működésem körén. Lássa el feladatát az állam, a köznép, és teremtse meg a nagy közösség azokat a feltételeket, amelyek között kibontakozhat a természetes, nemeslelkű ember. – A szélesen ágazó vita helyett jelezzünk csak annyit: az egész ember életének teljessége tartozik a mi szolgálatunk területére, és ezért van az, hogy Egyházunk mindig feladatának tekintette az emberiség **földi életének** szolgálatát is. Annál inkább, mert a **földiekben emelkedettebb élet** szilárd alapot ad a természetfeletti igényének, és továbbá értenünk kell Egyházunknak azt a tanítását is, amely szerint **csak egy élet** vagyon: az pedig a földön indul és az égben kiteljesül. – De az elméleti vita helyett vázoljuk fel feladatainkat és módszereinket, amelyekkel a természetes élet szolgálatára állhatunk.

a) Az állampolgárok jogrendjének és az **egyén – közösség** viszonyának tanítása az igazán erkölcsös ember beállásának első feltétele. De ez nem lehet csak elmélet, hanem arra irányuljon, hogy a szereteten alapuló együttélés és egymást támogatás megvalósuljon. Társadalmi, kulturális és valláserkölcsi elkülönülés lehetséges, de ezeknek a tárgyilag meglévő szakadékoknak áthidalásán kell dolgoznunk mindnyájunknak. Mi a társadalmi testvériségnél többet tanítunk mondván: „az egy Isten Atyaságában vagyunk egymás testvérei". Tehát egy az embercsalád, amelyben mindenkinek jogot és szeretetet kell biztosítani a nap alatt. – Ezek az életigazságok olyan belső harmónia megteremtésén dolgoz-

nak, amelyek a magasabbrendű szociális, kultúr, vallásos életet szorgalmazzák. Épp azért mindig mellé kell állni a nemes és jóakaratú lelki, szellemi élet magasabb rendűségét szolgáló szorgalomnak. Gyakorlatilag pedig a kultúr-szolgálatban, a nép nemesítésében vezető hangot kell csendítenünk. Nem követelődzni a vezetés után, de készségessé lenni a segítő kéz kínálásánál.

b) Majd tovább menve, vezető hangot kell indítanunk a **munka** megbecsültetése kérdésében. Munka a létfenntartás alapja, munka a lelki és szellemi kibontakozás feltétele. Munka nélkül nincs élet. Az Írás szerint: „Atyám szüntelenül munkálkodik, ezért én is munkálkodom" (Jn 5,17). Sőt, figyeljük csak Mesterünk példabeszédét. Lelkéből legbántóbb érzéssel fakad ki a kérdés: „Mit ácsorogtok itt egész nap tétlenül?" (Mt 20,6). Élénken jelzi: mindenki munkára köteles, mert csak így tud elszámolni az Isten adta talentumairól (Mt 25,16). – De hogyan állhatok ilyen módon népem szolgálatára? Egyszerűen így: életemmel, tanító szavammal sohasem a szélsőségek védője vagyok, hanem a természetes erkölcs fejlesztőjévé teszem magamat. Ne higgyük, hogy ez jelentéktelen. Az életben a bontakozó fejlődést parányi hatók indítják, és a tűzvészt is szikra lobbantja. A pap legyen a „nép barátja", és a papi lak legyen a „népet szerető atya" otthona. De ez azután terjedjen ki **mindenkire!** Így előmozdítjuk a természetes erkölcsű emberek kifejlődését. És a „természetes erkölcs" embere nem lészen-e még magasztosabb életforma igényese? Aki az élet lankáitól a hegyek ormai felé tekint, majd a hegyek emelkedő vonalairól az oromra feszíti tekintetét, az vágyat ébreszt arra, hogy ezt a magassági pontot is elérhesse. – Az emberi élet azonban olyan előretörés, amelynek vertikális vonalvezetése akkor teljesül ki, ha az égi atyánk természetét véve az égiek életét élheti.

2. Mindebből azután az következik, hogy a mi nevelő kötelességünk abban nyeri betetőzését, hogy: **a természetfeletti ember életképének kialakításán szorgoskodjunk.**

Két élettípus állítandó elénk: a föld igényese és az ég áhítozója. Nem ellentétes, vagy túlzott megosztás ez. Az ember alapvetésben **eredetéhez fűzött** lény. Tartalmilag pedig **természetének** és így **lényegének**, ősi gravitációjának érvényesítője. Igényli a földet, mert ez az anyja, de igényli az eget, mert ez az Atyja. Ámde az eget igénylő olyan „étvágyú", hogy terítéke nem lehet a föld asztalának étke. Mindez kell neki, de mindez kevés neki. Az ő lényegbeli, nem belenevelt lendülete **vertikális**. Nemcsak a földieket, hanem az égieket akarja. „Mi az Isten rokonai vagyunk" – zengi Ady Endre. Mi az egek világa felé szárnyalunk, Istent keressük és Istennek akarunk élni. Ez magyarázza meg a vallások egyetemes fellépését, és ez zárja ki a vallások területéről a szellemi lelket nélkülözőket. Az ember az Isten tartozéka, és az Istent váró szellemi álmodozó. Csakhogy olyan álomvilágba emelkedő, amelynek alapja igazság és betetőzése végnélküli valóság. – Nem tagadható, hogy ezt az **önértékelést** fel kell ébreszteni és ennek a **kiteljesülő megvalósításán** kell odaadóan dolgozni. Ez tehát a kérdés: hogyan tudjuk ezt az életfokot kiépíteni a már emlegetett természetes erkölcsi életfok megteremtése után?

a) A Mesterünk nyomán kell indulnunk és meg kell teremteni az újjászületés csodáját. A keresztség megadja ezt a kegyelmet, de ez **tárgyi átvétel**. Az élet **éljen vele**, mert az volna az **alanyi** birtokbavétel. Az újjászületett embernek **látnia kell** Isten szemével. „... ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát" (Jn 3,3). Mindenben jót kell keresnie és a jót észre kell vennie. Az újjászületett embernek, a „megváltott nemzedéknek" szeretetkapcsolatot kell felvennie. „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből... Szeresd felebarátodat, mint önmagadat" (Mk 12,30-31). Ennek vonala: önmagunk, felebarátunk és égi Atyánk. Az újjászületett embernek **úrrá** kell lennie a földiek felett, hogy szolgálatra kényszerítse a földieket és eszközzé alakítsa az egek felé való emelkedés lendületében. Ilyen **átépítés** a kegyelemi erők eredője, de csak akkor, ha tevékeny benne az egyénnek erőfeszítése. Lám! Ez az a **megszentelődés**, amely már a földön „menynyek országa" polgáraivá avatja az Isten felé lendülő lelkeket.

b) De a továbbiakban ugyancsak a Mesterünk nyomdokába kell lépnünk. Áldozatos életre kell nevelnünk és az áldozatos lelkeket az Úr Szent Kenyerével és Italával kell táplálnunk. Itt arról van szó, hogy a templom olyan „otthonná" alakítandó, ahol erőt, kegyelmet és Istenhez kapcsolódó léleklendületet nyer az ember. A „szent hely" ne legyen „ünnepek csarnoka", hanem lélekéltetést adó „asztalterítés". A mód pedig ez: mindent meg kell ragadnunk, hogy – importune opportune (2Tim. 4,2) – közelebb jussanak a lelkek szentélyéhez; mégpedig **csak** azért, hogy az isteni kegyelem átalakítsa a lelkeket. Az egyszerű lélek épp úgy hajlamos erre, mint a kifinomult kultúrember. Csak azt éreztessük meg – minden anyagi és hatalmi érdek félretevésével –, kizárólag a lélek természetfeletti megnemesítésén dolgozunk. Azok a lelkek, akik térő utakon jártak és az élet anyagias – tán bűnös – útjain tévelyegtek, szintén hazatérnek. Mégpedig azért, mert a lélek ősi gravitáció az örök partok felé sodorja az embere-

ket. Kevés olyan terhelt ember járt a földön, mint Augustinus, O. Wilde vagy Verlaine... És kevés olyan világirodalmi jellegű művet írtak, mint a **„Vallomások”,** a **„De profundis”** és Verlaine **imádsága**... Csakhogy, amíg az Isten „hazatért és aklában lakozókat” a kiszolgálás szeretetével kell táplálni, addig az aklon kívül járókat a kitárt karú szeretet melegével kell fogadni... „Egy akol lesz és egy pásztor” (Jn 10,16). Higgyünk ebben és dolgozzunk megvalósításán. A kislelkűséget hagyjuk ki a munkából! Ne jajgassunk mondván: az én népem erre nem alkalmas... De azt az alázatot is öljük ki magunkból: az én kis tehetségem nem érhet el ilyen eredményt! Mindez nem-akarás. Így azután csak elnyöszörgél az ember! – Valóság ez: a Hercules munkájára hív a Mester; de ezután az isteni ember kitermelésére kötelez az Üdvözítő. Ő a **Megváltó**, minden ember **„önmegváltó”**; és ennek a kettős munkának közvetítője az **oltárnál áldozatot** és az életben **életáldozatot hozó.**

Bef.: Milyen képhez fűzzem a mai, szinte zárónak mondható elmélkedést? Talán helyes kép lenne, ha a **Budapest ostroma** utáni jelenetre gondolok, hogy ennek a „romvárosnak” újjáépítése micsoda erőfeszítések eredője lett. Jól emlékszem arra, hogy hetekig tartó szörnyű „pincelakás” után a napfényre jutott emberek zokogva borultak egymás nyakába és összeaszott arccal meredtek egymásra... „Mi lesz?”... A sötét lelkek azt mondták: „mindennek vége!” De a hivatottak letörölték könnyeiket és vakmerően egybegyűltek a városház polgármesteri szobájában és kimondták a nagy igét: **újjáépítünk mindent!** Engem most – az optimisták iránti hálám mellett – az érdekel, hogy a természetfeletti lélek világában pusztulás, vagy nem pusztulás lett légyen ott a valóság, **vállalkozhatunk-e** arra, hogy Isten virágoskertjévé változtatjuk a lélek világát?... Jelképesen azt mondanám: ha rózsaligetté lett a pusztulás Margitszigete, akkor Isten paradicsomává varázsolható az emberlelkek Édenkertje... Csak nekilendülés és erőfeszítés kell hozzá. Hinnünk kell, hogy „Krisztus köntöse” nem eladási árucikk, hanem felöltendő drágaszőttes, amelynek viselése erős kikezdésekre indítja, újjászületésre hangolja és áldozatos, isteni életre nemesíti a magára öltőt. Mi ezzel lépünk a nép elé, mi ennek erejéből nyújtunk népünknek és ennek természetfeletti értékéből alakítjuk ki az „isteni embereket”. Amen.

Záróbeszéd: Az isteni élet diadalmas dalnokai

Bev.: „Te Deumot” zengő ajkon elnémul a hang, hogy emelkedett lélekkel kezdődjék **az élet dala**. Azért jöttünk, azért könyörögtünk, azért vettük az Úr kegyelmét, hogy most azután az „Úr trubadúrjaiként” járjuk a rónák, dombok és hegyek világát. – De hogyan tudjuk ezt megvalósítani?

1. Először is legyen derűs az arcunk, boldog a lelkünk és csilingelő életdalt éneklő az ajkunk!

Van erre alapunk! Értjük és érezzük: velünk az Isten. Sőt azt is tudjuk, hogy Melkizedek-küldetéssel küldött az Isten. Az ilyen küldöttség hálára kötelező és boldogsággal telítő. Gondoljunk csak arra: a sziporkázó napsugárban tisztán látó, majd az árnyas fák alatt dalolóan derűs a lelkünk. Vidd ezt át egészen a **lelkiek területére** és boldogan fogod mondani: daloló pacsirtája leszek az egek Urának!

2. Másodsorban azután legyen lelkünk az Úr hangjaira hangolt élő lant, amely mindig és mindenütt az egek muzsikáját csendíti a lelkek világában!

Mert valóban ilyenekké kell lennünk! – Dávid király lantján megcsendült az isteni zsoltárok fenséges dallama, a **mi léleklantunkon** állandóan szóljon az égiek fenséges himnusza! Szólaljon ez meg a hét minden napján és beszéljen a néphez isteni szeretetről, boldog földi és örök életről... Hangozzék fel a hajnali harangszó akkordjában, a misére hívó kongások ütemességében és a beszéd, ének, szertartás szépséges együttesében, de mindenekfelett **a mi egyéni életünkben**, amely örök példával járjon elő Isten dicséretében.

Bef.: Mit tegyen tehát hazatérő lelkünk? Dalolja az Isten dicséretét és éneklő élettel szolgálja másoknak lelkét. Legyen örök hálát zengő, hogy **felvehettük** „Krisztus köntösét”, legyen boldogságtól áthatott, hogy **átalakított** bennünket az „Úr Jézus köntöse”, és végül örömbe robbanjon ki egész életünk, mert méltóknak találtattunk arra, hogy „Krisztus köntösébe való öltöztetésével” **istenivé** teremthetjük híveinknek lelkét! Amen.

* *

(Dr. Marczell Mihály)

„AZ ÉG KÜLDETÉSÉBEN FÁRADOZOM”

(Lelkigyakorlat – papoknak, 1959. VI. 22-26, Eger)

Bevezető beszéd

Bev.: A „Veni Sancte” nyomán most a „kereső emberek” közé lépek... **Diogenész** lámpással kereste az „igazi embert”, én pedig Isten sugározta égi, kegyelmi fénnyel akarnám keresni az „igazi isteni embert”. A görög bölcs személyt keresett, aki méltó az ember nevére, én **magamat** vizsgálom, hogy vajon hordozom-e magamban az Isten gondolta élettartalmat?... A lényeg tehát az: a teremtő Isten élethivatással indít, és a kutató ember az isteni küldetés jeleit keresi. – De hogyan észlelhető az Isten küldötte ember **keresése** és hogyan valósuló az Isten szándékának megtalálása? A kérdésre kettős válasszal adhatjuk meg a helyes feleletet.

1. Az első így szól: **közös életjegyünk a kereső kutatás.**

Az emberi szellemek legősibb kérdése: **unde**? és **ad qualem finem?** – Az eredet és rendeltetés olyan **követelődző kérdés,** amelyre a felelet az élettartalom értelmezését adja.

a) Azért van az, hogy a kis Káté is azzal a kérdéssel indul: „mi végre vagyunk a világon?”... A Mester pedig állandóan ezt hangoztatja: az Isten országának megteremtése az ember igazi hivatása: „Keressétek (először) inkább az ő országát (és annak igazságát) és ezeket (mind) megkapjátok” (Lk 12,31). Ezzel a mondattal arra utal az isteni Mester: hivatásod magasrendűségére gondolj ember! – És most figyeljük csak meg: mit szól ehhez az emberi értelem? Ha az **életeredet csak a földre** mutat, akkor a tartalom sem lehet egyéb a földnél. Bár ez a megállapítás eléggé letörő és leívelő vonalat jelez, mégis meg kell engedni, hogy a természetünk **anyagias jellege** erősen hangsúlyozza ezt a megállapítást. Anatómia, örökléstan és igényeink felsorakoztatása sokban erősíti azt a gondolatot, amely a földiekhez való kötöttségre utal. Az élet felfejlődése és leívelése is arra figyelmeztet, hogy „földből vétettünk és földbe térünk vissza” (1Móz. 3,19). – Az **életcél** kérdésénél is hasonló a helyzet. **„Ad quid venisti?”** Olyan követelődző hang, hogy minden egyesben felmerülő felcsendülés. A teremtmények egyetlene az ember, akit közvetlenül érdekel ez a kérdés. Annál is inkább, és kizárólagosan azért, mert **tudatos szelleme** az élet értelme és értéke után nyomoz. Az értelmetlen természet lényeges jegye a készséges behódolás alázata, az értelmes ember lelkének hangja pedig a tudatosan alázkodó szolgálat teljesítése. Épp ezért az utóbbi ezt akarná tudni: mit és hogyan kell cselekednie? Mi a cél, amit el kell érnie? És hol találhatók azok az eszközök, amelyek segítségével célt érhet a lélek?

b) Ezek a fel-feltörő törtetések és nyomozások egyetemleges élethullámzások. Ezért van az, hogy az újabbkorú emberek szellemvilágában állandóan előrobbanó kérdés-komplexumok. Szinte leszögezhető, hogy az Írás isteni szavának visszhangjaivá válnak, mert más-más csengésben ismétlik az evangéliumi ifjú kérdését: „Mester, mi jót kell cselekednem, hogy eljussak az örök életre?” (Mt 19,16). – Az irodalom és költészet világa teli van ezzel a kérdéssel. Az egész bölcselet és irodalmi kutatás alaphangját végül is az adja: milyen helyet foglal el az ember a nagymindenség egyetemében? Vajon egy-egy kiszakított sziget-hegy a nagymindenség áradatában, vagy olyan **különálló valaki,** akire az **uralom feladata jutott** és akinek a Végtelenhez való térésben biztosíttatott a legnagyobb hatalom? Tudósok és írók, gondolkodók és életkutatók e körül a kérdés-komplexum körül mozognak. Szókratésztől számítva, egészen Carrelig jutva, mindig az „Ismeretlen ember” a lénytani kutatás tárgya. De a lénytani megállapítások után a küldetés problémájának kérdése is örök útitárs, mert a föld és ég közti vergődésben kielégítő feleletet akar kapni az ember. De miért? Azért, hogy **hovatartozandóságát** értelmezze, az életének helyes irányát megállapíthassa. Kissé triviálisan hangzó Th. **Wilder** tétele: „Mennyei ügyekben utazom”... Sok benne az ügynök-szerű amerikai, de gyökérzetben erősen, ütemesen cseng ki belőle az egyetemesen emberi. – Végül is az az alaphangja: földön járunk, de égbe nézünk és égbe vágyunk. Ha pedig ez az élet igazsága, akkor ennek az életcélnak „ügyeit kell szolgálnom”...

2. De a közös kutatásra ad-e feleletet az égi Teremtő? Vajon csak kutatók, vagy találók vagyunk-e a földön? A helyes felelet ez lészen: **Amit vágyva vágyik az emberi szellem, annak tárgyi igazságát diktálja a Mester.**

Az világos, hogy az Isten alkotta őstermészet, mint mű, magán hordozza az isteni jegyet. Az is világos, hogy a természet erejében benne lakik a Teremtő törvénye. Azért van az, hogy Szt. Pál így beszél a természettörvényről: „Amikor a pogány a törvény híján a természet szavára teszi meg a törvényben foglaltakat, törvény hiányában önmagának törvénye” (Róm. 2,14).

a) Az isteni ige azonban olyan tanító hangot csendít, amely először az **ember értékét emeli** magasra a teremtett lények világában. – Kicsoda az ember az Úr tanítása szerint? Rövid jelzését így adja az Írás szava: „Meg is teremté az Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtette” (1Móz.

1,27). A lélek tehát hordozója a halhatatlanságnak. A lélek továbbá az Isten szeretetének tárgya: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örökké éljen” (Jn 3,16). Majd, a lélek az újjászületendő: „Bizony, bizony mondom neked, ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát” (Jn 3,3). És így az Isten igéjének elfogadásával – a lélek Isten fiává nemesedő. Ezért olvassuk az apostolnál: „Mindannak azonban, aki befogadta (az Igét), hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12). De ez az ember azután arra is hivatott, hogy rajta is teljesüljön a Mester ígérete, amely így szól: „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25).

b) Majd az **ember hivatását** is egész magasrendűen jelzi a Mester: „Ti olyan tökéletesek legyetek, mint mennyei Atyátok” (Mt 5,48)... „Újra kell születnetek” (Jn 3,8)... majd: „Ti vagytok a világ világossága... Így világítson világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jótetteiteket és magasztalják mennyei Atyátokat” (Mt 5,14 és 16)... Ezt is ígéri: „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23). – Ezért van az, hogy el kell hagynotok a földieket, mert meg kell találnotok az égieket: „Ne gyűjtsetek kincset a földön, ahol moly és rozsda emészt... Gyűjtsetek kincset a mennyben, ahol se moly, se rozsda nem emészt...” (Mt 6,19). – A lényeg végül is ez: az ég küldöttjei vagyunk, a föld zarándokai lettünk és Istenatyánk ajándékai, továbbá kegyelemáramlásai nyomán az isteni természet hordozóivá nemesedtünk.

Bef.: Mi tehát az igazság? Befejezésül az összefoglaló felelet így hangozzék: az emberi szellem kutatása – mégha Th. **Wilder** szerint groteszk formában csendül is fel – arra vezet, hogy hallgassuk meg az égi Mestert, hogy szavának hallása után élettartalmat kapjon a lelkünk. Ne feledjük, hogy az Ő felelete szerint **emelkedett** lészen az életvonalunk és daloló, **jót remélő** lészen életünk. Röviden: az optimizmus szelleme fog járni felettünk és a **bizakodás lelke** fogja átjárni életünket. Dalunk lészen: **ad astra** és örömünk lészen: **ad aeterna.** – Most imádkozó kollokviumot tartsunk és így értékesítsük emberi gondolatainkat az Úr kegyelmével! Imádkozó lelkünk azt kéri Tőled égi Atyánk: ezt a látást, ezt az életfényt add meg nekünk, hogy a lelkigyakorlat gyümölcseként **látói** legyünk az élet tartalmának, fényszórói az élet igazságainak és boldog **dalosai** az élet gyönyörűségének! Amen.

I. nap (via illuminativa) jelszava: Az Úr embere

1. beszéd: Hívott az Úr

Bev.: Mindenki keresi: miért is járunk ezen a sártekén? A mai szépirodalmunk egyik szinte groteszk keretekben mutatkozó írója, **Thorton Wilder** így felel reá újkori regényében: **mennyei ügyekben utazom.** Igaz, hogy híres és szinte kufárszerűen megírt regényének régen ezt a címet adta a fordító: **„Az ég az én hazám”**, de most lesilányult erre az ügynöki címre... De nem ez a lényeg. A cím végül is azt jelenti: olyan munkaterület a sorsunk, amelyben domináns hang a mennyei ügyekben való tevékenykedés. Mintha azt hirdetné a regény hangja: az Isten örök terve és sugárzó szeretete állított be a világba, hogy ottani tevékenységeink az örök élethez fűzzenek bennünket. – De menyivel szebben csendül ezeknél az emberi elgondolásoknál az Írásnak az a szava, amelyben ez a szöveg illik reám is: „Öröktől fogva rendelt engem (az Úr)” (Péld. 8,23). Olvasd csak tovább az Írás ősi szavát és visszhangozva hallod az Isten, a Szeretet sugallta élet dalát: „uralkodjatok... a földön (1Móz. 1,28). Végül ebben is azt találod: az örök Szeretet küld a földre, hogy uralkodó lelkeddel hatalmas légy a földön és hódoló alázatos az égben. Mégpedig azért, hogy az élet „hosszú útján” (ugyancsak Th. Wilder színdarabja) az igazság, a szépség és jóság szolgálatán át megtaláljam az élő, örök Igazságot, Szépséget, Jóságot, az Istent, az égi Atyát. Ezért mondja Szt. Pál még a pogányokra is: „Ami ugyanis Istenről megismerhető, az világos előttük, mert Isten nyilvánvalóvá tette számukra. Hiszen, ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, a világ teremtése óta művei alapján értelemmel fölismerhető” (Róm. 1,19-20). – De most azután bontsuk csak részletekre: valójában mire hívott és indított engem az Isten?

1. Első feleletem így hangzik: **Elindított bőséges kegyelmével egyéni életre.**

A lélekteremtés ténye égi ajándék, a föld uralmának kegye égi szeretet jele, az isteni életre hívás ténye örök Atyánk kiáradó szeretete. Ezért olvasod: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda” (Jn 3,16). **Maeterlinck** is visszhangozza ezt az igazságot: csak kincsekkel gazdagodva jelenhetünk meg a földön. Kincsek az Isten indítással adott kegyelmei, még akkor is, ha terhekkel jövök, mert azokon át is erények érvényesülnek. Pl. az önfeláldozó szeretet erénye a mások segítésében, a gyámolítás jóságában lesz nemesebb életerő. De ez az élet akkor Istentől indított, Istennek telített, ha

daloló optimizmussal Istenhez ívelő. – De miért?

a) Dalolva daloló csak akkor lehet, ha minden tehetség kibontásán dolgozik. Ne felejtsd: talentumokkal indít és azok érvényesítésére kötelez a Mester: „Egyiknek öt talentumot adott, a másiknak kettőt, a harmadiknak csak egyet, kinek-kinek ráteremettsége szerint" (Mt 25,15). A számadásnál nem elégszik meg a vett kincsek zsebkendő csücskében való őrzésével, hanem követeli a virágbaszökkentés áldozatos munkáját. Mit érne, ha hivalkodni tudna a liliom a gyökérzetében felhalmozott szépségek kincstárával és nem szökkentené hófehér sziromdíszbe, pompázó harmóniába illatozóan ingó fejecskéit? – Az emberélet skálája ezernyi és ezernyi. Mindenik a lélek szellemiségének gyökérzeti hordozója és – bár egyéni differenciálódás adottságait hordozzuk – mégis olyannyira szerteágazó, a **„sárember"** típustól indulva a „**szent emberig"** táguló életsorozatot mutatnak, hogy nem találunk olyan módon egybecsendülő emberpárt, amely ugyanolyan életformát mutatna. – De azt se felejtsük, hogy az Írás mindenkitől azt követeli: „Örvendjetek az Úrban szüntelen! Újra csak azt mondom: örvendjetek" (Fil. 4,4). – De most ismét kérdezem: ki lehet daloló ember? Az, aki hisz a kibontakozás lehetőségében és aki fáradozik annak megvalósításában. Jól jegyezd meg: az Isten adta **helyzeti energiák aktuált energiákká** igényesednek!

b) De daloló lelke mellett állandóan csak akkor lehet boldog az ember, ha ráismer arra, hogy minden ontológiai, dinamikai kincs és isteni szeretet forrásának geizír robbanása. – Jó az Isten és szeretetből árasztja reám égi kincseit. „Senkisem jó, csak egyedül az Isten" (Mk 10,18). Jó tehát az élet, mert Isten szava szerint így határozható meg: „És látá az Isten, hogy mindaz, amit alkotott, felette jó volt" (1Móz. 1,31). Ne higgy a „Dzsungel-film" kissé elködösítő susogásának, amely szerint: az ember rossz és az álat jó. Az igazság ez: az állat alázatos behódoló, az ember pedig áldozatos energiaértékesítéssel megnemesíthető. Higgy az evangéliumi Mesternek, Akinek tanítása szerint az ember az Isten fia és az örök élet várományosa: „Hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen, annak, aki hisz őbenne")Jn 1,12). Ezért mondja az apostol is: „Maga a Lélek tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten fiai vagyunk" (Róm. 8,16). És elsősorban erre az isteni életre hívott az Isten: „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog" (Jn 11,25).

2. És másodsorban mire hív az Úr? A felelet ez lészen: **Öntudatosan szolgálatos életre.**

Mi ennek lényege? Alapjában ez: egyéni életed legyen mások felé sugárzó élet. Talán ez a tétel fejezné ki legjobban: égő fénnyé lett életed, tehát fényszóró legyen egész lényed: „Ti vagytok a világ világossága... És ha világosságot gyújtanak, nem teszik véka alá, hanem tartóra, hogy világítson a ház minden lakójának" (Mt 5, 14 és 15).

a) Ennek első mozzanata a tudatosság nélküli **példamutatás**. A fény szóródása legyen a példád. A fény némán villanó és mégis feltűnő világosságot szóró. Úgy sziporkázik az országút porán, hogy látóvá lesz rajta az ember és úgy táncol a virág szirmán, hogy életerőt nyer tőle a virágkehely. Sőt az is igazság, hogy körül rajzik a fényforrást az élet élői, mert a fényben erőt, szépséget és jóságot sejt az élet minden élője. – Emberéleted legyen ilyen indító erő!

b) Ennek második mozzanata a **tervszerű lélekteremtő** sugárzás. Az Írás szava mindenki felé csengően szól: „Tegyetek tanítványommá minden népet" /Mt 28,19/. A lélek élete kifelé hatóan tudatos tervszerűséggel életeket **átalakító**, „teremtő" és Istenhez irányító. – Legyen életed „öntudatos iránytű", aki minden rezdülésben az élet örök „Sarkpontja" felé fordul és így minden embert errefelé irányít. Higgy az égi Mesternek, hogy csak egyetlen érték vagyon, az örök élet, és ezért errefelé irányítsd az Isten földi házanépét.

c. Ha azután ezt a fényszórást végzi a lelked, akkor ennek eredménye lészen: a fény köré gyűrűződő gyülekezés. Ilyen fényvetés után áhítoznak a föld ködösségében botorkáló „emberlepkék", és köréd gyülekeznek, gyűrűződnek az égi utakat keresve keresők. Amint a Mesterről ezt olvasod: „Nagy népsereg követte" (Mt 4,25), ugyanezt fogod észlelni saját életedben is. Örömmel fogod tapasztalni: olyan tömegek vesznek körül, hogy igaz lesz az elítélésnek szánt **dicsérő ítélés:** „körzete félelmetes, neve fogalom, és az emberek gyűrűje övezi életét". Igen! Igen! Azért, mert az égi kincsekből mindenki akar részesedni. De ne félj! Nem fogyatkozol el, hanem megmaradsz... Ez a félelem ugyanis megfenyegeti a lelkedet. Az igazság ez: „Kiüresítette önmagát és hasonló lett az emberekhez" (Fil. 2,7). De az igazság teljessége így egészül ki: és így Isten népévé tette az emberek egyetemét. – Te is így jársz! Adsz... adsz... és „Isten fiának gazdagjává" nemesedik egész életed.

3. És mi lészen harmadsorban hivatásunk tartalma? A felelet így szól: **Dicsőítő életre hívott az Úr.**

Mózes így énekel: „Ismerjétek el Istenünk fenségét! Az Isten tettei tökéletesek, útjai mind helye-

sek, hűséges a Isten, hamisság nincs benne, igaz ő és őszinte" (5Móz. 32,3-4). Dániel prófétától ezt halljuk: „Áldjátok az Urat, minden záporeső és harmat, dicsérjétek és felette magasztaljátok őt mindörökké" (Dán. 3,64). És a Szent Szűz „Magnificatja" így csendül: „Magasztalja lelkem az Urat, és ujjongjon szívem üdvözítő Istenemben" (Lk 1,46). – Ezek példájára ilyen daloló legyen az életem! Jól jegyezd meg: a dal a lélek boldogságának túlcsordulása és a körzetedben élőknek magadhoz ragadása. Gondolj a köveket is megmozdító Orpheusz dalaira.

a) Ez a dal legyen elsősorban **egekbe szálló ének.** – Egek kincse a daloló ajak, mert rajta zendül meg a lélek hálája, szeretete és boldogsága. A létező élők között „madár húgunk" az egyetlen kétlábú testvér, amelynek dalra és akkordra nyílik az ajka. De az ember az egyetlen, akinek éneklő dalszöveget diktál akkordba a lelke. – Szálljon a dal a nagyvilágba, vonuljon be az emberi lelkek szentélyébe és emelkedjék az Isten trónjának magaslatára. De legyen víg, lendületes és sziporkázó. Méltó és illő ez az emberhez, aki „Isten fiának" tudhatja önmagát. Az igazi „Isten gyermeke" nem lehet az Úr teremtette paradicsom megvetője, hanem a földi otthon diadalmas és hazavágyó „vándordalosa"... Valósággá legyen éltetekben az apostol szava: „zsoltárt, himnuszt és szent dalokat énekeljetek, daloljatok és zengedezzetek szívből az Úrnak" (Ef. 5,19). Hiszen az „Isten fiai"-nak egek felé törő életlendületéről még a megtért **Verlaine** is a legfenségesebb „reggeli imát" zengi...

b) De ez a dal legyen lélekből fakadó **élő élet**. Mert az élet az igazi dal, az élet az igazi himnusz. Sőt, minden hangszülte dalnál szebb és elevenebb. Ez: a **harmonikus élet** gyönyörű akkordja. Erre hivatkozik a Mester mondván: „Példát adtam nektek" (Jn 13,15). Nem zengő hárfa és pengő cimbalom kísérte dicséret, hanem életből felfakadó, a diadalmas életet egek felé tároló és ember lelkeket is Isten felé hangoló csendes, mégis kiáltva kiáltó életmuzsika! Ezt „meghallja" a tompa fülű ember is, mert a dalos léleknek olyan körzete vagyon, amely az élet eleven sodrával magához ragad. Orpheusz dala a köveket indította... Az „élet dala" a lelkeket vonzza... De az isteni élet szépsége követésre hangolja az emberek lelkét. – Az angol kifejezések egyike: „You have a special air"...

Levegője van az Isten emberének. Olyan, amely az égiek világából száll alá és égiek világa felé igényeskedik. Magamat arra visz és másokban is ezt a „levegőkeresést" ébresztgeti. Mert ez valóban így van. Az Istent élettel dicsérő lélek a magasságok világához tartozó, neki kevés a föld légköre, ő az égiek állandó igényese. Neki nem elég az erdei fenyők ózondús levegője, neki igénye az Isten „belégzése". Ezért fenséges Carrel meghatározása, amely szerint az imádság az ember Isten-légzése. De ez a felfelé törő lendület olyan sodrású, hogy az alsóbb életnívón élőket is magával ragadja. Ezért mondja lélektani alapon a közmondás: **exempla trahunt.** A példa nem szemlélendő néma szobor vagy mozgó vetítés... A példa sodró erejű, amely lassú, szinte pehelyhullásként éri a lelkeket, de végül is lendületes erővel sodrítja a behatásokat – szinte a hógörgetegre gondolva – a mélységek felé. Azért olvassuk a Mester életéről ezt a biztató ítéletet: „...tett és tanított Jézus egészen mennybevétele napjáig" (Ap.Csel. 1,2). Az Úr példája azután olyan mélységek felé sodor, hogy a mélyekre zuhatagozó égi kegyelem a magasságok igényesévé teszi az embert. A mélység elérése – a magasságok igény-ébredése... Nem hiába mondja **altitudonak** a mélységet és magasságot egyaránt a latin nyelv lélektana... A mélységek keresése apai jogra szülte a magasságok nemzedékét.

Bef.: **Beethoven** fenséges énekével zárjuk a mai elmélkedésünket. Azzal a himnusszal, amely így zeng az egek Uráról: „Dicsőít Téged, nagy égi Teremtő a mindenség nagy, szent dala..." Legyen dicsőítőd az ég és föld, ember és angyalnép, mert alkotó Jóságod és Nagyságod fenségesen szépnek teremtette a mindenséget. Magam is egy akarok lenni az alkotott világ hangosan dicsérő énekkarának, hogy igénytelen hangom belekapcsolódjék abba a nagy orchesterbe, amely a fenséges lét akkordjaival dicsőíti az egek Urát. – De végső zárás itt is egy rövid ima legyen. Szinte azt mondhatnám: lélekben térdeljünk le és összetett kezekkel mondjuk ezt az imát: Édes Jézus, Akinek égi Atyja, az én Teremtőm az emberi hivatás, a szellemi életszolgálat csodájára hívott engem, segíts égi kegyelmeddel, hogy ennek a hivatásnak megfelelelhessek. Ma ez az első napi kérésem: **„Uram, add, hogy lássak" (**Mk 10,51). Lássam égi hivatásomat, és add, hogy ennek látására a dalolva járó és egek felé szárnyaló emberek közé emelkedjem. Vessem le a földieknek reám nehezedő terhét, és lendítsen egek felé a lélekben élő kegyelmi erő. És öröm, derű sugározzék arcomról, mert istenivé emel az a tudat: hivatásommal, kegyelmeddel **égivé** alakítottad életemet. Amen.

2. beszéd: Küldött az Úr

Bev.: A világirodalom nagyjai az emberélet belső értékeinek kutatói. **Madách** „Az ember tragédi-

ájában" a küzdést és bizakodást állítja a hivatás központjába. Szerinte tehát az óriás ember az Isten előre gondolt életképe. Azért olvassuk az Írásban: „az Isten képére teremtette" (1Móz. 1,27), majd: „arcára lehelte az élet leheletét" (1Móz. 2,7). Végül pedig próbaállást követel tőle mondván: „A paradicsom minden fájáról ehetel, de a jó és a gonosz tudásának fájáról ne egyél…" (1Móz. 2,17). Ez a gyökere annak a művészi beállításnak is, amelyben **Calderon** „A világ színpada" című művében a felelősség teljes hordozójának hirdeti az embert. Szerinte tehát az áldozatos megfeszülés az élet értéke, és az Isten napján való lemérés alapja. – Th. **Wilder** „A hosszú út" igazi tartalmát a családi szentélyhez való visszatérésben keresi, amelynek végső diadala az „isteni családhoz térés" örök boldogságában talál csúcsosodó kiteljesülést. Szerinte tehát a szeretet világához kell eljutnunk; mégpedig – földi és égi viszonylatban- a személyek egybefonódásának boldogságában. – De akármelyik felé fordul is tekintetünk és lélekrezonanciánk, végül mégis bennünket részletesebben az a kérdés érdekel: mire hívott engemet az égi Atya? Mindenkit hív az Úr. Földi „Isten országába" és az örök mennyek országába. Itt csak „dolgozni kell" (Lk 19,13), amíg eljön a Mester… Épp ezért legyen a mostani elmélkedés tétele önértékem lemérése: mire küldött engem az Úr?

1. Első feleletem így szóljon: **Engem az oltár szolgálatára küldött az ég Ura.**

Az emberi gondolkodás szerint ez a legnemesebb élethivatás, mert az „égiek és földiek kapcsolatának tevékenye" az Úr rendelte papi ember. – Szent minden szolgálat, de mindennél szentebb az Isten és ember egybefonódását végző papi szolgálat. Olvassuk csak a Szentírást! Mit mond a papi hivatásról? Az Ószövetség ezt mondja: „Állítsd továbbá magad elé Izrael fiai közül Áront, a bátyádat fiaival együtt, hogy papjaimmá legyenek…" (2Móz. 28,1). „Szólj tehát minden bölcsszívű embernek, kit betöltöttem a bölcsesség lelkével, hogy csinálják meg Áron ruháit, hogy fel lehessen szentelni és szolgálhasson nekem bennük" (2Móz. 28,3). Majd így folytatja: „Viseljék ezeket Áron és fiai, amikor bemennek a bizonyság sátrába vagy amikor az oltárhoz járulnak, hogy szolgálatot teljesítsenek a szentélyben, hogy vétket ne vonjanak magukra… Örök törvény legyen ez Áronra és utódaira nézve" (2Móz. 28,43). Persze, mindezt értelmezd úgy, hogy a választottak lélekben öltözzenek az Úr papjaivá! Ezekről már Maga a Mester beszél az Újszövetségben. Először is Ő hívja őket: „Jöjjetek utánam! Én emberhalászokká teszlek titeket" (Mt 4,19). Majd egyenesen ezt mondja: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket" (Jn 15,16). Továbbá egyenes paranccsal küld a tanításra: „Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet" (Mt 28,19); a bűnbocsátásra: „Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyert, akinek pedig megtartjátok, az bűnben marad" (Jn 20,23); és az örök áldozat bemutatására: „Ezt cselekedjétek emlékezetemre" (Lk 22,19). Mindennek lényege: felemelkedik az ember az ég felé, hogy földre hozza az eget, ahová visszaszármaztatja magával együtt az áldozatos emberi életet. – Ebben van **tárgyi és alanyi** szolgálat.

a) Maga a **templom,** az **oltár** kiemelt hely. – Régiek az ország hegyeit, a buggyanó források anyaméhét tették az Isten tiszteletének helyévé. A frigysátor is központba helyeztetett… A jeruzsálemi templom is magaslaton állott… Most is magaslatokra igényeskedik a templom. Szinte kibuggyan belőlem: az „embersasok csodafészke" az Úr háza, ahonnan nagy lendülettel vág a végtelenség felé a lélek szárnycsapása. Így énekelheti a lélek: ascendo ad Sanctum Dei! – Ennek a szent helynek építője, gondozója, élő isteni szolgája a papi ember. Építő munkája idején – Dávid lelkületének erejeként- halmozódik a kincs, gyarapszik a művészi lelkek erőfeszítése, mert minden szépet adni kell az egek Urának. Ezért zengi a zsoltáros: „Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura!" (Zsolt. 83,2). Ennek lényege: Isten és ember találkozásának szent helye az Úr háza. Ez már valóban oltárszolgálat, mert a templom oltáráról emelkedik Isten oltárához az emberi élet áldozatossága.

b) Ámde az Isten háza az ember háza is. Az egri katedrális gyönyörűséges boltozatára ihletett kezek festették a vigasztaló szavakat: „kevés lesz a könny, kisebb a jaj, ha erre jár a lélek"… Fenséges és vigasztaló igék. De hozzá kell tenni, hogy ezek fölé emelkedik még az a szent igazság is: a lélektömjén áldozatának, az Úr Egyszülöttje ismétlődő Áldozatának füstje is innét árad az ég felé, és ezek ereje nyomán száll a földre az az isteni kegyelem, amely könnyeket szárít és jajveszékeléseket csendesít. Sőt tovább megyek: itt indul meg a **lélek palotájának** újjászületése is. Sok „romtemplom" lép be az Úr kőtemplomába és sok „újjászült templom" hagyja el az Úr kőépületét… Azt is mondhatnám: égő mécsek lobbannak a kialudt tűzhelyek kormos világában… Ez a regeneratio vitae. A Mester tanítása: „ha valaki újra nem születik, nem látja meg az Isten országát" (Jn 3,3). Mindez pedig azért, mert az oltáron érintkezik a halandó ember és a halhatatlan Isten. És ennek az érintkezésnek eredménye? Egyszerűen ez: az **istenivé nemesedés csodája.** Ezzel biztat és bátorít bennünket Péter apostol mondván: „Így váltotta be (Krisztus) nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni termé-

szet részeseivé legyetek" (2Pét. 1,4). Ezért ennek a szolgálatnak papjává lenni annyi, mint Lévi nemzetségéhez csatlakozva „örök papokká" nemesedni (Erdős Renée: „Örök papok" c. regényének is ez a tartalma). Mindez olyan szent feladat, ami a tavaszi fuvallaté… Belopódzik az alvó természet hótakarója alá… megolvasztja a jégpáncél csapjait… felébreszti az alvó rügyeket… csodaerővel előretörővé teremti a pihent „élettündéreket" és rügyből szárba, majd sziromba bontja a menyasszonyi köntöst öltő „természet népeit"… Bohókás gyorsasággal öltözködik fel a túlzóan loholó mandulafa, de lassú és pompázó köntöst ölt magára a májusi jó időket váró okos és bölcs akácia ága… Ezt a feladatot vidd át az emberi életre és ennek tevékeny megvalósítójának érezd magadat. És ez valójában a templom, a „lélektemplom", az Isten kertjében pompázó „embervirágok" szent gondozása. **Alanyi** tehát ez a feladat.

2. Ha pedig tovább kérdezem, miben áll a fizikai és lelki templom gondozásának papi munkája, akkor a második felelet így szól: **az emberek üdvözítése a papi küldetésemnek Isten adta élettartalma.**

Itt az egész: alanyi életszolgálat. A „sugárzó egyéniségre" kell gondolnunk. Az Írás szerint: „az igazak felvillannak" (Bölcs. 3,7). Ennek a fényszóró munkának olyan formáját adta nekem az Isten, amely az örök élet Ráfaeljévé magasztosítja életemet. A valóság ez: „Kézenfogva vezet a Mester" (Sík. S.), de ennek a vezetésnek észlelhető módja, hogy Mesterem szeretete az én gyenge kezembe helyezte embernyájának irányítását. Ő a pásztorok Pásztora és én bojtárgyerekévé alázkodva egek felé kísérő angyallá magasztosíttatom. Mit mond a Mester tanítványainak? Küldi őket a hívek pásztori gondozására: „Legeltesd bárányaimat" (Jn 21,15)… Mit mond nekünk a szentelő püspök? Küld bennünket a hívek tanítására és megszentelésére… Magam is az élet útját járom, de magam mellett az „Isten báránynépét" is egek világába segítem. – Megcsordult a Keresztfán a Megváltó Vére, s ennek értékesítését végezze az Úr papi népe!

a) **Közös zarándokút** a mi utunk. Lényeges igazság: **„Az Isten rokonai** vagyunk (**Ady** E.), tehát az Ő családjához vonzódunk. Olvasd csak Szt. Pál szövegét: „Isten szeretete kiáradt szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által" (Róm. 5,5). Földre száll az ég Ura, hogy hazakerüljön a föld zarándoka. Ez a Szeretet kiáradásának égi csodája. Ez a tény pedig meg nem tagadható. Ezért mondja **Müller**, a nagy vallástörténész: „van nép kultúra nélkül, de nincs nép vallás nélkül". Azért szögezzük le a lényeget: minden létező az Isten adta életének ősi ereje szerint igazodik… A vizek lefelé zuhatagoznak, de végül egekbe párázódnak. Az emberek a földön élnek, de végül is anyai ölelésből égi Atya világa felé törtetnek. „Amint kívánkozik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánkozik lelkem tehozzád, Istenem!" (Zsolt. 41,2). Szinte kiáltó igazság: az élet valóságos „vándormadarai" vagyunk. A „meleg tájék" az igazi otthonunk, oda vonzódik és törtet áhítozó lelkünk. Alapvetésben természetünk hangja a **„vándorösztön"** beszéde, de az atyai szeretet élő pásztornépet állít a hazafelé törő nemzedék mellé. Ezért mondja a Mester: „hozzá megyünk és benne fogunk lakni" (Jn 14,23).

b) Igaz tehát, hogy a haladók útján a „pásztorbojtár" szerepével ékesített bennünket az Isten. Az ég karámja földön is megépül. Itt éli életének „első szakaszát" a zarándok. Jól jegyezd meg: **nincs két élet az Isten örök tervében!** A „második szakasz" szerves folytatás, amelynek megalapozásában már szerepet talál az első szakaszban végzett egyéni munka is! Ezt színezi – a Mester tanításának részletezésével – L. **Douglas** „A nagy halász" c. regényében imigyen: a földön alakítsd ki az Isten országát, amelyet birtokolsz örökkön örökké önmagadban, de Isten közelében. **Az élet egy!!** Forrása az égi Szeretet, élője az „Isten képe" és diadalba csendülő finálója az örök élet tudatának fensége. Mintha igaz lenne ez a költői gondolat: az élet violinkulcsát a Teremtő állítja az életdalt zengő ember életének szimfóniája elejére, hogy ezzel lekösse, szabályozza és sajátjává tegye a föld minden nemzetségének szentségre hivatott lelkét. Ő tehát a **Küldő**, a **Gondviselő** és a **Hazaváró** égi Atya. – A hazatérésnek azután sok ága-boga vagyon. A báránynép nem egyformán rezonáló a pásztorsíp hangjára... Néha kalózoló egyik-másik... Azért a bojtárlegény gondozó szeretete is ezernyi vonalú. Azt azonban jól meg kell jegyezni, hogy a feladatok feladata az üde legelő és hűsítő ital kínálás munkájára utal és igen kevés szerepet enged a büntető és szidalmazó hangoskodásnak. Még az eltévelyedővel szemben is ez a Mester utasítása: el kell hagynod a kilencvenkilencet, hogy megtaláld az elveszett századikat, mert „ha valakinek közületek száz juha van és elveszt egyet, nem hagyja ott a kilencvenkilencet a pusztában, hogy az elveszett után menjen, amíg meg nem találja?" (Lk 15,4). Az éltető szeretet dala mindig több eredményt hozó, mint a korholó és elriasztó fenyegetődzés. A jó Pásztor bojtára nem lehet a kemény-karú és furkósbottal dolgozó erőszakosak nemzedéke... Persze, errefelé hamarabb hajlanék a bojtár. Mégpedig azért, mert – így eljárva – hamarosabban látszik a külsőleg meghunyászkodó eredmény. De

az igazság az, hogy a szeretet csendes fénysugara életrügyet fakaszt, amelyből az életgyümölcs termése származik. – A nevelők és családanyák lehetnek élő példák. Ők érzik és tapasztalják, hogy az egyetlen és kizárólagos érték és vonzó átalakító erő: a **szeretet**. A Mester szerint is vállakra veendő a kalózkodó bárány... „Ha megtalálja, boldogan veszi vállára" (Lk 15,5). Ezért mondja Szt. Pál: „Ha így teszel, égő parazsat raksz a fejére" (Róm. 12,20) és így biztosan megszerzed Isten számára. Mindez pedig azért dönthetetlen igazság, mert a szeretetből áldozó ember az Isten lényegéből, a Szeretetből merít, akinek életet teremtő biztos diadalt szerez az embernek. Jól jegyezd meg: „Törekedjetek a szeretetre!" (1Kor. 13,14).

Bef.: De befejezésül kérdezzük csak még egyszer: mit jelent az, hogy az Úr küldöttei vagyunk? – Vajon elbizakodottakká legyünk-e mondván: íme, az egyetlen és kiemelt küldöttje vagyok a földnek? Nem így. Az igazság ez: Isten virágos kertjében minden ember a küldetés kegyét hordozza. A fizikai munkás testvér a földi élet szebb és könnyebb megvalósításán fáradozik. A tudós az igazság fényével aranyozza be az „Isten életkertjét". A művész a szép harmóniáját és a dalok csengő melódiáját önti a világra, hogy szebb és dalosabb legyen az ember földi otthona. És mi? Mi – a nagy előkészítők nyomán az égiek dalát szólaltatjuk meg a lelkek finommá feszülő lélekhárfa-húrozatán... A „szférák zenéje" legenda. De az égi hangok vonzó és indító akkordja isteni valóság. A **hang az Úré,** a **fölfogó „életrádió" az Egyházé** és a **„leadó hangszóró" az egyház pásztornépéé.** Így tehát a közvetítő szerepében szorgoskodva Isten tervének megvalósulásán fáradozunk. Ez pedig így fogalmazható: az „Úr embere" az ég alázatos **„küldöttje".** Tárgyilag pedig az ég küldöttje az élet ember-nemzetségének hazakísérője. – Végül marad a **colloquium**. Hogyan szóljon ez? Égi Atyám, a küldetés hangját hallom. Jeremiással sóhajt a lelkem, hiszen én nem is vagyok alkalmas eszköz ennek az életszolgálatnak folytatására. Magam gyenge ember vagyok. Szinte elmondhatom Péter apostollal: „Uram, menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok!" /Lk 5,9/. De ha hallom hívó szavadat és érzem segíteni kész szeretetedet, akkor alázkodva tárom ki lelkemet, hogy elmondhassam: „Ha nekem adod a derengő hajnalt és a zenitelő napot, akkor kegyelmed vételére és a vett kegyek szórására **készséges lélekkel jelentkezem."** Amen.

3. beszéd: Vállalkozott a lelkem

Bev.: Amikor a teniszjátékos játékot kezd, felszólítja a szembenállót mondván: **Play**. „Kezdhetem a játékot". – A felelet ez: **Ready**. „Fogadom a kezdést". – Gyerekjáték a csörgő, aprópénze ahhoz az „élet játéka" megkezdéséhez, amelyet így jellemez az Írás az Urat tekintve: „Játszadoztam a földje kerekségén" (Péld. 8,31). De ez a játék hangorkán-búgás, amellyel a **nagyvilág orgonáján** játszik az égi Teremtő. Amikor azonban zúg az égi Atya hangja, akkor az **isteni hivatásomra és küldetésemre** részemről is felcsendül a készséges vállalkozás szava. Ez pedig így szól: készségesen indulók hívó szavadra, égi Atyám. Sámuel szava cseng ajkamon és ezt mondja nyelvem: „Szólj, Uram, mert hallja szolgád" (1Kir. 3,10). Mindezt pedig arra értelmezd, drága testvér, hogy tégedet is álmodozó életcél keresésben a **lelkek szolgálatára** hívott az Isten. Ez a hívó tilinkódal volt az isteni hivatás kegye, és az erre adott örvendő feleleted volt a vállalkozás lélekrezonanciája. Sohase felejtsd a Mózeshez vagy Ezekiel prófétához intézett isteni hívó szót, amelyre **egy élet** volt a készséges vállalkozó felelet. Csak Jónás húzódozott az Úr parancsa elől, de el is érte az Isten büntető keze (Olvasd: Jón. 1,13 és 2,1). – De miben jelentkezett tárgyilag a te vállalkozásod? Mert nem az igenlő szó, hanem a **felajánlott élettartalom** volt és marad a te örök vállalkozásod. Kérdezzük tehát: miben jelentkezik **tárgyilag** ez a vállalkozás?

1. Először is: **az anyagias élet örömliget-kapuinak bezárásában és az isteni boldogság kapuinak kitárásában.**

a. Minden **kapuzárás** kívül maradást és lemondást jelent. Legalábbis így: a lélekszentélynek belső tartalma mellett maradjon kívül a világ élvezeteinek egyvelege. Legyen belső szentélyünk dísze az élet erényvirága, és záródjék kívül az élet anyagi örömeinek zűrzavara, múlandó világa. – Az életliget „értékesnek" mondott kincsei a föld aranya és élvezése, a liget élő örömnemzedéke a nimfák, szatírok, Bacchus-Venus nemzedéke. Ezekről tényleg le kell mondanunk!

α) Vizsgáljuk csak: arany, ékszer és csillogó drágakő... Földi számításban pénzzé értékelhető, de a Mester ítélete szerint kevésre becsülendő. Mert mit mond róluk az Üdvözítő? „Ne gyűjtsetek kincset a földön" (Mt 6,19). Ezt érzi a nagy zeneművész, Wagner, amikor az „Istenek alkonya" c. operájában a „vérrel szennyezett sárga ércet" a jövő „vérátkával" sújtatja a háborgó Wotannal... De magunk nem

érezzük-e, hogy egyedül a Mester tanítása az igaz? Vajon saját életünkben állandóan érték lett-e a vagyon?...

β) És ha a hatalom és gőg kérdését vizsgáljuk? Nem látjuk-e be, hogy ez is „elvétetik tőlünk” és a Mester szavát igazolja az élet: „Boldogok a szelídek: övék lesz a föld” (Mt 5,5)? A halmok megalázkodnak és a völgyek felmagasztaltatnak... Az efraimi Betlehem lesz a világ megváltásának előkészítő szentélye (Lásd: Mik. 5,1-3 és Mt 2,5)...

γ) Végül kérdezheted: vajon boldogító élettartalmat ad-e az ösztönös életizgalom?... Átfutó jellege kézenfekvő, kínzó eredete az első bűnre utaló, eredménye örök lélekfurdalást okozó. A Mester szerint szent az Isten adta házaséletkeret szentélye, de lélekölő a szenvedélynek tobzódó kielégítése. „Ne paráználkodjál!” – hangzik Mózes törvényében (2Móz. 20,14) és a gondolatbeli paráznaság ellen szól a hegyi beszéd: „Mindaz, aki bűnös kívánsággal asszonyra néz, szívében már paráználkodott vele” (Mt 5,28)... Jól meg kell jegyezni az apostol szavait: „Sem parázna... sem házasságtörő, sem kéjelgő, sem fajtalan... nem részesül Isten országában” (1Kor. 6,10). Te pedig, ki önkéntesen János apostol életét választottad, épp emiatt egészen közel kerültél az Úr lelkéhez...

b) De ezzel a lemondó élettel szemben **megnyertem a lélekbirodalom** minden szépségét és gyönyörűségét. – Tekintsd ezt ontológiailag és dinamikailag.

α) A Mester szavai szerint a „mennyek országának” birtokosa az Isten népének égi ajándékozottja. A papi ember ennek az országnak elsődleges polgára, akinek az a hivatás jut osztályrészéül, hogy – a boldog élet élése mellett – ennek az országnak népesedését szorgalmazza! Legyen a pap olyan „isteni nemzedék” édesapja, amely **lélekben születik** Isten nemzedékévé. A földi életcsalád a természetes életfakasztás szentélye, a papi élethivatás pedig a lelki nemzedéknek, az isteni emberek születésének szolgálata. Ezt úgy hívja az aszketika: „generatio vitae spiritualis”. Ezért van az, hogy minket a „lélekrokonok” tízezrei kísérnek (Pl. Faber S.J.). Isten kegyelme rajtunk át sugárzik, és az isteni emberek a mi „lélekgyermekeink”. Kísérnek a földön és az égben egyaránt. Az apostol gondolata ez, amelyet így fejez ki Filemonhoz írt levelében: **„Fiamért,** Onezimuszért könyörgök, kinek bilincseimben adtam életet” (Filem. 10). És ezt visszhangozza az a fenséges praefacio is, amelyet Szt. Klárának napján énekel a ferencesek áhítatos együttese zengvén: „A szüzek seregét szülted...”

β) De ez az ontológiai tény azt is magában hordozza, hogy ennek feszülő ereje állandóan fokozódik életünkben. Nem igaz, hogy csak a „bűnös inger” kíséri az embert. Szt. Pál isteni igazságot közöl mondván: „A belső ember szerint örömömet találom Isten törvényében, de más törvényt tapasztalok tagjaimban: ez küzd értelmem törvénye ellen és a bűn törvényének rabjává tesz, amely tagjaimban van” (Róm. 7,22-23). Igaz az is, hogy a lelkek utáni vágyakozás, a megváltott nemzetség Istenhez vezetésének áhítozása is állandó lélekerő. Szinte kicsordul az ember lelkéből ez a fohász: „Az embereket add oda nekem, a többit tartsd meg magadnak” (1Móz. 14,21). Olyan erős lesz ez a vágyakozás, hogy ha mások lélekéletének gyarapodását hozza, akkor az örömök örömével gazdagítja a pásztornak lelkét. Mégpedig olyan értelemben, hogy ez a lélekszolgálat valójában Istennel való élet földi előfutamozása. A mennyek országának előzetes birtoklása... Olyan módon, hogy világosan érted, hogy az Istennel való élet – **élet**, ami mindig tartalmasabbá váló... Tehát nem keseregve, nyögdécselve bontakozó, hanem az Istennel való élettel mindig gazdagodó! Ha pedig ennek tartalmát a végnélküli élet területére is kiterjesztjük, akkor igaz lesz az a megállapítás, hogy a „világi értékek kizárása” mellett az isteni életértékek birtokosává lettem. Mindig szem előtt tartandó az Írás szava: „Aki szűken vet, szűken is arat; a aki bőven vet, bőven is arat” (2Kor. 9,6).

2. De tovább lehet menni. A negatív **kizárás** és pozitív **találás** mellett olyan belső áldozatosság születik lelkünkben, amely szerint: **Istennek kínáljuk áldozatos életünk minden rezdülését.**

Mit jelent ez? Röviden ennyit: amit Istentől vettél, azt mind Istennek ajánlod! Közvetlenül és közvetve. Ez tehát kapunyitás is. Mégpedig olyan, amely egyrészt a lelkiek befogadására tárja a lélekkapuszárnyat és beengedi az égieket, de másrészt kifelé is értékesíti az isteni kegyelmeket. – De hogy megy ez végbe?

a) A hivatást követő fejlődés idején – az **Úré lettél**. Lemondtál a világról és birtokosa lettél az Úrnak. Bár birtokállomány is vagy, mégis olyan, aki szabadon lett az élet Urának „házicselédje”, és ennek fejében birtokosa lett az égi Mesternek! Ezért mondja a Mester: „Atyám, akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol én vagyok, hogy lássák dicsőségemet, amit te adtál nekem, hiszen te szerettél engem...” (Jn 17,24). De hát van-e nagyobb kincs, mint az Úr értékévé nemesedni?... Itt ugyanis nemcsak arról van szó, hogy a Teremtő és Megváltó Isten kincseinek birtokosa lettél, hanem arról, hogy ezeknek a kincseknek birtokában az Isten dalolóan boldog **munkatársa és fia** lettél. Szó-

lőmunkás az Úr szőlőjében, ahol az eleven **Szőlőtőkéről** fakasztod az ifjú hajtásokat és gyűjtöd az izzító nedűt hordozó szőlőgerezdeket... **Ilyen Gazda** mellett daloló az élet napszámosa! – Igaz, hogy a Szeminárium, a „hortus conclusus", az előkészület, de az ilyen előkészület a daloló karok felkészülése arra az „életszínjátékra", amelyben a **„jövendő rendező"** hivatását adja nekem az isteni Mester. Lettem az Úré, hogy teljes legyen az életem boldogsága. Mégpedig azért, mert az Úrban az **élet mindenének** birtokosa lettem. „Higgyetek a világosságban, hogy a világosság fiai legyetek" (Jn 12,36).

b) A szentelést követő időkben mindent az **Úrtól vettél**. A primicia imája és áldozatos egekbetörése az élet tömjénfüstjének felemelkedése. Semmi sem olyan kedves az Úrnak, mint az „élettavasz zsenge áldozata". Ábelről ezt olvassuk: „Ábel is áldozék, nyája első fajzatiból s azok hájából" (1 Móz.4,4). Te ezt mutattad és küldötted az Úrnak, és ezért a kegyelmek áradását küldi lelkedbe az egek Fejedelme. – A tiszta élet égi vágya, a lelkek megszentelésének áhítozása, a fiatal pap léleklihegése. Ezt akarta elérni az újmisés Babics atya, aki „zelus domus tuae" vágytól áhítozva **mindent** vállalni akart, míg nemes, de régveretű esperese le nem hűtötte őt mondván: „Lám, ha bevezettük volna ezt az ájtatosságot, most a maga áthelyezése miatt magam folytathatnám..." Nem látod?: itt kilyukadt a kegyelemtároló lélekamfora...

c) Az egész papi életen át mindig és mindenütt az **„Úr örök rabja" lettél**. Azaz: fiává lettél, mert „gyermekrabjává" tett az örök atyai Szeretet. Ez a rabság azután **uralom**. Uralom a világ felett és belekapcsolódás az égiek nagy családjába. – Atyám, az Isten és örökké szerető gyermeke lett **öncsekélységem!**... Sohase felejtsd: „Deo servire regnare est". – De hol ebben a lélektani érték? Vajon egyszerű mondat-e ez, amelyet jó hallani, de nehéz értékesíteni?... Nem, nem így van az egész. – A **papi életben éppen az a legnagyobb nehézség,** hogy **egyedül** és **elszigetelten** éli életét. Úgy azután **látszólag** olyan életkóró, amelynek szárazsága nem lett életek élő forrása... A papi magány azután a papi élet igazi **kísértője** is. De arra is gondolj: „Nézd, mi mindenünket elhagytuk és követtünk téged" (Mt 19,27). Ennek eredménye? Veled az Úr. Ez így is van akkor, ha tényleg magányban érzed magadat. Az Úr ezzel biztat: „én veletek vagyok mindennap, a világ végéig" (Mt 28,20). – Ha **családtagja** vagy az **Isten élő országának,** ha Atyád lelke zárja magába magányosnak tartott lelkedet, majd ha **élő gyermeknépnek** tudod híveidnek beláthatatlan seregét, akkor nem kiszáradt patak, hanem örökké ömlő forrás vagy, amely élettartalmul az „isteni család" örömeit kínálja önmagának és másoknak... Sőt azt is visszaidézheted emlékezetedbe, hogy lélekerőidnek „egekből forrásozása" a világ feletti uralomnak biztos bázisa. Az Isten családjának papi tagja a föld fölött **lélekuralmat** gyakorlók áldozatosa. Persze, világért se gondolj a földiek birtokbavétel-uralmára. Ellenkezőleg! Gondolj a földiek eszközjellegére, amelynek felhasználása és helyes értékesítése a lelkiek uralmának és boldogságának előlépcsője. Az igazság ez: „per naturalia – ad spiritualia". De igaz így is: a szellem birtokosa – a földiek uralkodója. Sohase felejtsd: emberek halászává tett a Mester, és ezeknek varsába gyűjtése a te életednek igazi öröme.

Bef.: Tóth K. esztergomi nagyprépost szentelési beszédével zárom a „vállalkozók" elmélkedését. Ez a beszéd így szól: „Nem csodálkoztál azon az elmélkedésén, melyben ezt hallottuk: nagy áldozatot hoztok az Úrnak!?... Én azt hiszem: **örök hálásainak** kell lennünk az Úrnak." Igaza volt. Minket ilyen módon hangolt Hanauer spirituális atya, és nem is bántuk meg soha, hogy így néztük vállalkozó **„igen-mondásunkat"**. – Sőt most is mondhatom: állandóan kísérőnk volt az Úrnak áldó, szerető kiáradása... – Most azután kérdezd magadat: ilyen volt-e **a te vállalkozásod?**... Lettél-e „Thus ardens in igne"? – Ennek az egri főegyházmegyének papi sarja volt az, aki püspöki címerére vésette ezt az életprogramot. – Kérdezd csak magadtól: milyen volna a te életcímered, ha Isten látó szeme előtt olvashatóvá válnék vállalkozásod igazi motívuma? Nem kívánkoznék-e címerre a könnyen szerezhető „forint" képe, esetleg – hogy kissé banális legyek – a „kés és villa, egy pár virsli és a söröskancsó"?... Mert ez is címer. Csakhogy az anyagi embernek nem nemesi címere. A heraldikus ezt is kivési, de munkája közben nem cseng az érc és nem dalol a mester, hanem koppan a kalapács és „hindu imádságot" mormol a fáradt munkás. Tehát: a lelkiek áldozatosa legyen az élet boldog ura és élvezője! Jó lesz, ha ismételten felveted magadban ezt a kérdést: vajon ilyenné nemesedett-e egész életed? Az élet filmszalagja reámutat életed történetére. De a filmen őrzött életképsor a lelkedből fakadó életsor együttese. – Ha egész életeden át átfut a Tóth K. féle gondolkodás és egész munkádat jellemzi a „Tóth Tihamér féle" címerjelszó, akkor boldog lehetsz elénekelvén: amire vállalkoztam, azt hűségesen teljesítettem. – Végül is ima legyen a colloquium. Mégpedig ilyen: A végső kitartás kegyét add meg nekem, Uram! Könnyű volt a vállalkozás az ifjúság tavaszi életfakadásának örömében, de nehéz a kitartás állandóságában! Adj erőt, hogy üdítő hörpintéssel keményítsem magamat és az „örök tavasz" lendítő ereje járja

át tagjaimat. Maradjak az „Isten fia” és legyen életem üteme a lelkek szolgálata! Amen.

1. consideratio: Az élet optimistája

Bev.: **„Tannhäuser”** furulyás pásztorgyerekének hasonlatával kezdjük ezt a consideratiot… Ez volna az életegyszerűség klasszikus élő példája. De vigyük bele Douglas: **„The robe”** c. regényének alapgondolatát. Ez volna a tartalmi átalakulás csodája. Ez azt tanítaná: aki felöltötte Krisztus ködmenét, az **daloló ember** még a vérpadon is!!! És azután állapítsuk meg az Úrnak azt a szent kegyelmi ajándékát, hogy isteni **violinkulcsot** jegyzett egész papi életünkre. Ez pedig annyit jelentene, hogy az Isten jónak talált mindent, tehát csak jót szüljön a földön a papi ember. Most azután ebből az egyvelegnek mondható zűrzavarból vezessük le, hogy az – élet **optimistájává** akar teremteni az isteni Mester. Erre pedig nagy szükség vagyon. A pap a nép „lélekvezére”. Elképzelhető-e, hogy zord, ködös és nem kiegyensúlyozott lélek legyen az, akihez fordulnia kell a küszködő léleknek?... Egészen világos, hogy „hibát nem látónak és jót észlelőnek” kell lennie annak, aki reményt akar ébreszteni a szenvedő elesettben. A kis mosoly mindig reményt keltő… – De hogyan? És mi módon tudnók megvalósítani ezt az Isten gondolta optimista papi emberéletet? – Ebben helyet talál az a **Claudel** szerinti papi kép, amely szerint az „ég szórója” a papi ember.

1. Az első követelmény így szólna: **alakítsd magadat a „jó” látójává!**

Ez kivételes kegyelem. Lényege: észlelem, dicsérem, fejlesztem a jót és annak erős sodrával tüntetem el a hibát, a rosszat. A teremtő Istent kövesd: „És látá az Isten, hogy mindaz, amit alkotott, felette jó…” (1Móz. 1,31). Végül is minden az Istentől van, és a végtelen Jóságtól csak jó származhat. – De mi ennek tárgyi alapja?

a) **Hiszem** a „Krisztus köntösének” mindent elfedő erejét. Szt. Péter még a bűnökről is ezt írja: „a szeretet sok bűnt eltakar” (1Pét. 4,8). Az Ószövetség ezt hirdeti: „látá az Isten, hogy mindaz, amit alkotott, felette jó…” (1Móz. 1,31). Az Újszövetség szerint pedig még az elesett emberről is így gondolkodik az Úr: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda” (Jn 3,16). A Mesterről ezt olvassuk: „Ekkor adta övéinek, akiket szeretett és a világban hagyott, szeretetének legnagyobb jelét” (Jn 13,1). – Ha „otthonnak” teremtette az Úr a nagyvilágot, ha Egyszülöttjét adta eltévelyedett gyermekeiért, akkor miért bizalmatlankodsz a mindenség jóságában? Csak a manicheus hitt jó és rossz istenségben… A „sors” erejét is letörte a gondviselő Atyának hite… Miért engednéd, hogy a rosszat lássa szomorú tekinteted?... Túlzás a „sorstragédiát” hirdető nagy tudós, **Szondi** lélektana, színesebben színezett, erőteljesebb az **Ibsen**-féle „múlt terhe”, de mindenesetre hibás a pogány Ödipusz király tragikuma, vagy a **Freud**-szerű egyirányba eltolt „élményelmélet”. – A hívő előtt ez az igazság: Deus est Pater **vivens**!

b) És **reményem** a jónak végső diadala. – Christus vincit /Jn 16,33/ nemcsak énekszöveg, hanem az emberi életdiadal himnusza. Igaz, hogy ez fenséges énekké magasztosodott. De igaz az is, hogy éppen azért, mert ennek a diadalnak örvendezője az ember. – Ennek a gondolkodásnak fokozatosan fejlődő részei a következők.

α) A lélek végső diadalában való hit. Ez az alap. Abból az isteni kinyilatkoztatásból fakad és sarjad, amely az Úr leheletének birtoklásáról szól, továbbá az Isten Atyaságában nyer betetőzést. – Ha Atyám az Isten, akkor miért remeg a gyermeki lelkem?

β) Ezért folytatható az alap, a hit mellett az a második lépés, amely az élet átfutó bajaival szemben való bizakodást követeli. – Atyám az Isten, tehát fiúi szeretettel veszem atyai kezéből, amit nekem szán a Mester. De ez **nem fatalizmus**, hanem az égi Atya szeretetébe vetett hitből fakadó **optimizmus**. Hiszem, hogy mindent jóra fordít az Úr. Ezért mondja a jó magyar mondás: „valahogyan csak mindig lészen… Úgy még soha sem volt, hogy valahogyan ne lett volna…” Bár szinte tréfás csengésű ez a beszéd, mégis benne rejtőzik az az igazság, amelyet Jób így fejez ki: „Ha a jót elvesszük Isten kezéből, a rosszat miért ne vennők?” (Jób 2,10).

c) De a lélekmegnyugvás után az a csúcspont következik, amelyre jutva élem a **szeretetkapcsolat** boldogságát. – Az ember földi család sarjadéka. Épp ezért a földi család tagjaival a szeretet egybefonódásában pergeti le életét. Szeretet hozta a földre, a Szeretet fonja a család szeretetébe. De az ember az „isteni család” áldott nemzedéke is. Isten is Atya, az Isten népe is testvérek együttese… Egy az Atyánk, és így testvérek vagyunk! Lehetséges-e nem érezni, hogy szeretetáramlás jár közöttünk?... Ez az élet tavaszi lehelete. Egekből indul, földön életet fakaszt és az égben diadalmas lészen. Más szóval így is mondhatnám: szeretetet veszek, szeretetet adok és az örök Szeretetben örökké élek. – Legele-

mibb áramlással a világ és az embertestvér felé fordulunk. Az élettelen világból veszünk és azért szeretettel fordul felé a kérő lelkünk. Az élőktől kapunk, de nekik igen sokat adunk. Azért mondja az Írás: „aki felebarátját szereti, teljesíti a törvényt" (Róm. 13,8). Mert a Mester ezt hirdeti: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat" (Mk 12,31). A tudós **Cullmann** szerint is úgy indulhat meg a kölcsönös megértés lelke, hogy a szeretetszolgálat evangéliumi parancsa szerint „egynevezőjűvé" lesz az életünk (Q. Cullmann: Katholiken und Protestanten, Basel,1958). Ez a szeretet azután olymódon nyer kiszélesedő, egekbe törő megemelést, hogy az egek Urára is kiterjeszkedik és meghozza a föld emberének és az ég Urának örök szeretetkapcsolatát. Így azután a minden jót látó ember együtt él az égi Atyával.

2. De ennek az együttesnek második nagy mozzanata és feladata: **légy az örök élet boldogságát állandóan várva váró!**

Ez kitekintés és örök látás. Alapja, sőt földi valósulása a Mester ígérete: „Mindannak azonban, aki befogadta (az Urat), hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen" (Jn 1,12). Majd az élettartalom tökéletessé válását így jellemzi a Mester: „Bizony mondom nektek: Ti, akik követtetek engem… együtt ültök vele (Emberfiával) tizenkét trónon… S mindaz, aki elhagyja értem otthonát… örökségül kapja az örök életet" (Mt 19,28.29). – De hogyan kell ezt megvalósítani? Gondolj a hit ősi tételeire és reádöbbensz a feladat megoldásának módszerére.

a) Az Írás szavai szerint a paradicsomkert egyik fája a **jó és gonosz tudás fája**. Ez az **élet tilalomfája**. Az Úr mondta: „amely napon arról eszel, halált kell halnod" (1Móz. 2,17). Ebből evett az első ember. De ez a fa a mi „földi paradicsomunkban" is álló és élő… Minket is csábító és minket is gyakran megcsaló. Gyakorlatilag gondolj a földi élet „kígyóira", a csábító és földiekhez kötni akaró szirén-dalokra, Odüsszeusz **Kirkéjére**, a mi életünk közvetlen kísértőire… Ezek dala is élvezetet ígérő muzsika, ezek terítéke is a „tiltott fa gyümölcse"… Aki ezekre hallgatna és az „élet tiltott fájának gyümölcse" mellé telepednék, ez szomorúan tapasztalná, hogy a földiek élvezőjévé silányult az örök értékek élvezésére hivatott élete.

b) De van a paradicsomban másik fa is: ez az **élet fája**. Aki ennek a gyümölcsét eszi, az halált nem lát mindörökké. Ebből nem ettek az ősszülők. Ezért róluk ezt írja az Írás: „Nos tehát, ki ne nyújtsa valahogy a kezét s vegyen az élet fájáról is, és egyék s örökké éljen!" (1Móz. 3,22). Mégpedig azért, mert elesetten élne mindörökké az ember, elkárhozásának szomorúsága állandósult volna. – A mi „földi paradicsomunkban" is áll, él és örök életet termel az „élet fája". Ez a **Kereszt**, amelynek csorduló Vére az emberiség örök életének bére. Ebből mi naponta hörpintünk és így az örök élet várományosai vagyunk. „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, annak örök élete van… bennem marad és én őbenne" (Jn 6,54 és 57). Ez az a Szent Grál, amelynek csordulását hörpinti a fehérköntösű lovagok serege és minden egyes Lohengrinként lészen a jóság, az igazság és a szépség örök védelmezője. Ez az a **Douglas** regényében kitáruló tisztító, erőt adó „krisztusi köntös"-hatás, amely Marcellus és neje életét a halálig hűségessé, mindig bizakodóvá és életderűssé teremtette. A vágykeresztség szentjeivé avatta azokat, akiknek homlokán nem csordult végig a keresztség tisztító vize… Az első rész, az „élet fája" élő valóság, a másik rész képek sora, amely a valóságok színpompás vetülete. De ezek is valóságok. Csakhogy olyanok, amelyek a lélek mélyén élnek és az isteni élet kiverődésében jelentkeznek. Azért szükséges az, hogy az igazi papi ember, a pásztorbojtár állandó tápláléka legyen az „élet fája" gyümölcse, hogy kiverődjék életén az égi Eledel termelte derű és csillanó szépség gyönyörűsége. Így azután életközponttá válik, amelyet örömmel keres, övez és követ a hívek drága együttese.

Bef.: Végső kérdésként ismételten felvetem: **milyen hatása van az ilyen optimista léleknek az emberekre?** P. Tomcsányi S.J. legyen az élő példa: a mindig mosolygó páter az elesett és Krisztustól „menekülő" lelkeknek bűvös vonzójává, keresett életközpontjává változott… Arsi Szt. Jánost is körülrajongták a tőle isteni erőt váró lelkek… Ne mondd azt, hogy: de ez a múlté! Az igazság az, hogy a mi életünk is arra utal, hogy keresve keresnek bennünket, ha derűs lelkünk Krisztushoz vezeti őket. Jól jegyezd meg: Orpheusz dala a köveket is megindítja, az evangéliumi, a boldogságot hirdető krisztusi dal pedig a „halott lelkeknek" is feltámasztója. Azért legyen a vágyunk, hogy **gyakorlati** életünk legyen a **valóságos jelen**, amely vonzóan indítja felénk az emberi lelkeket. Ez pedig azt jelenti: élő alakunk sugározza az isteni élet boldogságát és derűjét. Legyünk olyanok, akiknek arcán csillan az élet derűje és akik finom mosollyal fogadják a szenvedők szenvedőjét is. Meg fogod látni, hogy a bizakodó mosoly átszáll a másik lélekre is és végül ketten indultok mosolyogva az élet útjára. Amen.

II. nap (via purgativa) jelszava: Az élet Hágár-nemzetsége

1. beszéd: Mivé lettem?

Bev.: Legyen bevezetési képünk a fizika nagy diadala: az emberi hangot megőrző **magnetofon.** Nagy haladása ez a tudománynak. De nem lehetne-e ezt úgy tekinteni, hogy ez anyagiakra való átváltása annak a nagy isteni valóságnak, amely szerint az ember a lelkében lakozó, múltat őrző és így állandóan élő életdalok együttese? Próbáld csak magadra magyarázni az Írás szavát és látni fogod, hogy őrzi a **múltat** az isteni életterv: „Mert az Úr minden tudás birtokában vagyon... Tudtul adja a múltat és a jövendőt, és fölfedi a titkok nyitját. Egy gondolat sem kerüli el figyelmét" (Sir. 42,19-20). – Most azután, ha kissé elgondolkodunk ennek a szépséges gépezetnek értékén, akkor reádöbbenünk, hogy ez az emberi lelkiismeretnek élettelen vetülete, amely a múlt élményeinek **nem törölhetetlen** megőrzője. Felveszi ugyan az elhangzó igéket, de őrizése csak időleges. A **lelkiismeret** azonban megőrzi a múlt eseményeit és **törölhetetlenné** teszi a múlt cselekedeteit. Őrzi a múltat, hogy felelősségre hangolja a jelent. Természetes, hogy a reágondolás varázslatos hatására újból szól az elpergett életdal, de hangoskodó azért, hogy válaszul kaphassa a teremtő Atya örök ítéletét. És kérdezd csak: ha megzendíted lelked „magnetofonját", milyen dalok töltik be lelked körzetét?

1. Az első dal: **a végzett jók emlékének örömdala.**

Ez röviden azt jelenti: felcsendül a múlt „életéneke", és boldogságra hangolódó az ember élete.

a) Az **Írással** kezdjük ennek a szövegnek magyarázatát. Az Írás alaphangja szerint szabaddá teremtette az embert az Atya és a tökéletesedés parancsával indította útnak. „Én, az Úr, vagyok a te Istened... Ne csinálj magadnak faragott képet..." (2Móz. 20,2 és 4). Ez csendül a „Decalogusban". A tökéletesedés parancsát az isteni Üdvözítő hirdeti: „Ti olyan tökéletesek legyetek, mint mennyei Atyátok" (Mt 5,48). És a földi életben való „istenivé" alakulás (2Pét. 1,4) után az **örök élet** kíséretének tanítja az Úr az emberi cselekedeteket mondván: „tetteik elkísérik őket" (Jel. 14,13). Természetesen elsősorban a jócselekedetek. Mégpedig a földi életben úgy, hogy azok virágdíszként pompázzák életünket, az örök életben pedig úgy, hogy a falat kenyér vagy pohárnyi ital örök életet szerző szeretetcselekedeteivé nemesednek... Sőt azt is tudnunk kell: a földi életben végzett jócselekedetek sora valójában az **istenivé nemesedő életközösség** alapja. Nem úgy nemesedik a felfejlődő emberi élet, hogy az ég külön küldött isteni kegyelme alakítja át a világot, hanem úgy, hogy az **egyesek erényvirágzása** pompázó „földi paradicsommá" varázsolja az ég Urának földi Édenkertjét. És ez annál inkább igaz, minél világosabb ez a tétel: még a leggonoszabb ember életében is **sok** a jóság!! No és nem igaz-e az, hogy ennek az égi igazságnak tudata örömdalként csendül az ember lelkében? Vajon nem örül-e lelkünk, ha múltunk dalának csengésére az a hang is belejátszó, amelynek melódiája szerint **a tettek örök kísérői az életednek?**... Ez pedig olyan igazság, amelyet az ég Ura hirdet és az isteni Mester részletesen magyarázva erősít. Ezt hirdeti az örök Isten: „Minden tettük úgy áll Isten színe előtt, mint a nap... S úgy őrzi az ember jótettét, mint a szemefényét" (Sir. 17,16 és 18). Ugyanezt mondja megváltó Mesterünk is: „Amikor lakomát adsz, hívd meg inkább a koldusokat, bénákat, sántákat és vakokat. Boldog leszel, mert nem tudják viszonozni neked! De majd visszafizetik az igazak föltámadásakor" (Lk 14,13-14).

b) Az égi tanítás mellett az **emberi** lélek is arra utal, hogy a boldogságok boldogsága abban áll, hogy a **múlt jó eseményei örökké élő élettartamként** kísérik életünket. – Semmitől sem fél annyira az ember, mint a lélekértékek feledésétől, eltűnésétől és elpusztulásától. A legparányibb virágdíszünket is gondozzuk, ha hervadva pusztulását látjuk... A lelki életünk kincstárát: tudásunknak, esztétikai érzékünknek és erkölcsi értékeinknek kincseit féltve gondozzuk és elfeledtetésük ellen tudatosan fáradozunk... Azért arra törünk, hogy legalább emlékeink megmaradjanak. Hiszen az is isteni igazság, hogy a falat kenyér és pohár víz kínálása örök értékünk marad: „Jöjjetek Atyám áldottai! ...Éheztem ugyanis és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok" (Mt 25,34-35). Ezért mondja az Úr ezt is: „én választottalak titeket és arra rendeltelek, hogy munkátokkal gyümölcsöt hozzatok: maradandó gyümölcsöt" (Jn 15,16). – Van-e nagyobb és evangéliumibb öröm annál, hogy az **életünk minden jócselekedete** az emberi **élet örök kísérője és mércéje?** Szinte sikongva örül az ember, ha reágondol arra, hogy örök kísérő a múlt gyönyörűsége. Szinte kirobban az emberből ez az örömhang: **„Isten évelője"** vagyok, aki – a földben gyökerezve – örökké pompázó sziromba bontja a múlt élet minden gyönyörűségét... Az igazság ez: olyan állandóan **elevenítendő és tökéletesítendő életgyökérzet** az emberi élet, amelynek erőiből újjá és újjá fakad a nemesebb élet és amelyre hulló „isteni természet" kegye istenivé alakítja az emberi életet. Ezért álmodja vissza jócselekedeteit Richmond hercege és lesz bizonyos abban, hogy övé a győzelem III. Richard ellen! – No mármost újból kérdezem: nem boldog-e az

ember, ha a szépséges múltnak diadalmas szimfóniáját zengi vissza az **életünk magnetofon szalaga?**...

2. De tagadhatatlan az is – és ez a második életakkord –, hogy ebbe belevegyülhet az **elkövetett bűnök kakofóniája.**

Mégpedig azért, mert a szabad ember tettei között kíséretül szegődik és kísérő marad a hibás, a bűnös élet emléke is. Ez is: emberi tett. Ezt is felveszi az élő magnetofon. És amint a jót őrzi és visszacsendíti a lelkiismeret szava, úgy a bűnös múlt tetteit is visszaharsogja a lélek mélyén élő lelkiismeret vádoló hangoskodása. Ne felejtsd: „bűnöm előttem van szüntelen" (Zsolt. 50,5)

a) Az **Írás** szavával kezdem ennek az igazságnak értelmezését is. Az ember teremtése – a szabad szellemi lénynek földi megjelenése. Olyan valaki az ember, aki a nagyvilág szépsége után lép az élet paradicsomába, hogy **tudatosan és akarva** legyen a világ ura és a mindenség Urának fia. Ezt írja le szépséges szöveggel – a teremtés ismert szövegei alapján – Sirák fia könyve a 17. fejezetében. De ez a kiváltság a szabadsággal való visszaélés lehetőségét is magával hordozza... Valójában ennek valóságát hirdeti a „jó és gonosz tudás fájának" jellegzetessége. Valóban azt jelenti: szabad az ember és önmaga lesz az életének vonalvezetője. Persze ebben benne rejtőzik az is, hogy mindent megad az Isten, csak jóakaratúan hódolatos legyen az ember. Az Isten választott népének történetét feltáró Írás is erről szól: állandóan szólt az Isten, és mindig felelősséggel tartozott az ember. Az egész Ószövetség a bűnös bálványimádás ellen küszködik és a próféták fenyegető szavai keményen cikáznak az Istentől eltérő nép felett. Gondolj csak Izaiás, Jeremiás, Ezekiel szavaira... Zengő és ostorozó szavaik így foglalhatók egybe: gonosz a nép lelke, és így reánehezedik az Úr büntetésének terhe. Az áldozatok bemutatása ugyan sok bűntörlésről beszél, de csak az örök Áldozat lészen az igazi megváltó erő. Azért mondja Izaiás: „Feláldoztatott, mert ő maga akarta, és nem nyitotta meg száját; viszik, mint a juhot leölésre, és mint nyírója előtt a bárány, elnémul, és meg nem nyitja száját" (Iz. 53,7). Az áldozat örökké tartó jellegéről pedig Malakiás szól mondván: „napkelettől napnyugatig nagy az én nevem a nemzetek között, és minden helyen tiszta eledeláldozatot áldoznak és mutatnak be nevemnek" (Mal. 1,11). – És erről a bűnfennmaradásról, erről a törölhetetlen életteherről szól a Mester is, amikor így beszél: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre..." (Mt 25,41). Mindez arra vall: Isten szava szerint szabad az ember, de tetteiért felelős a föld zarándoka! – Ha pedig bűnös múltunkat zengi vissza a kakofóniás életmuzsika, akkor szomorú törtséggel kell beletörődnünk abba az isteni igazságba: bűnös múltunkért felelősek vagyunk – önmagunk!

b) Ámde amit az égi Atya hirdet, azt a **természet** visszhangjában is hallja az ember. Igaz ugyan, hogy az Isten szava a döntő igazság, de megvilágító sugárkévét kap az isteni igazság, ha észleljük, hogy **ősi elevenséggel** hirdeti az ember lélekszava is. Itt is ez az igazság: az égi hangok **messziről jövő** dalát visszahangozza a lelkiismeret közvetlenül hallható muzsikája. Az igazság ez: az elkövetett rossz nem átfutó és múlandó élmény, hanem maradandó, igényeskedő, hangosan ítélkező, sőt a jövő élet cselekvéseit is károsan befolyásoló. Ez valójában kettőt jelent: hirdeti a múlt terhének **megmaradását** és hirdeti az elkövetett rossz **felelősségét.** Gondolj csak a szokványos bűnökre, vagy a betegesen megerősödő szokások életterhére. Mindenki érzi önmagán, hogy igaza van **Ibsennek**, aki a múltba temetett életterheknek jelenbe törő igényeskedését és érvényesülését tanítja. Olyan veteményeskert az emberi élet, amelyben felburjánozhat a bűn és gonoszság. Az erősödő gyökér és a szerteszórt „termőmag" a jövőt is bojtorjánossá alakíthatja. – De gondoljunk csak önmagunkra! Vessük fel magunknak a kérdést: vajon néma-e az esetlegesen bűnös múltunk magnetofon-hangszórója?... Próbáld csak „visszaadatni" a múlt „életbeszédét"!... Azonnal hallani fogod keservesen elítélő és élet-kakofóniáról zengő „hangegyvelegét". És ez a hangzavar örömre hangoló?... Talán a múlt bűnös élvezetének sikongató percei egy pillanatra a múlt ösztönrezgéseinek ébresztgetői, de az „életdal" végig hallgatása nagy-nagy szomorúságot, lélekürességet és komoly felelősségérzést ébreszt azután a volt duhajkodók lelkében... Szól a **bűnös múlt,** és szenved a **jelen embere!** Olyan igazság ez, amely annál igazabb, minél több és nagyobb pusztulásról, összeomlásról és mocsárba merülésről szól a „feltámadt élettekercs"... És itt így kell zárnunk: ha fájdalmas is ennek a kakofóniának hangoskodása, mégis meg kell pergetned a magnetofon szalagját, hogy halljad a múlt szavát, és ennek nyomán ébredezzék a szebb jövő vágyakozása.

3. Az is igaz ugyanis, hogy az élettörténetet őrző emlékek felidézett dala mellett **felcsendül a harmadik dal is: az emelkedésnek, a vágyakozásnak áhítatos melódiája.**

Ez pedig annyit jelent, hogy a „múltunk élő regőse" olyan „Anonymus", aki elzengi a jót és a roszszat, de a szép és diszharmonikus egyveleget mindig átjáratja az emelkedési vágy áhítatával. Az igazság ez: nem tud Isten nélkül élni az ember! Mégpedig azért, mert Belőle származik, Benne él és Hozzá

sodródik. – Talán indulás dala a félelem, de folytatása a bölcsesség, amely a félelem eredője: „Az Úr félelme a bölcsesség kezdete” (Zsolt. 110,10) – mondja a zsoltáros.

a) Maga az **Írás** hirdeti ezt mondván: „Benne élünk, mozgunk és vagyunk” (Ap.Csel. 17,28). Akarva, nem akarva, örök „orgonakísérete” az „élet dalának”: „Mélységekből kiáltok hozzád, Uram!”; sőt tovább is zengi a zsoltáros mondván: „Legyen füled figyelmes hangos esedezésemre” (Zsolt. 129,1 és 2). Nem tudunk megnyugodni az isteni ítéletben sem, ha **záró szónak** hangzanék ez a beszéd: „Te (Isten) visszatéríted az embert a porba, azt mondod: Térjetek vissza, emberfiak, abba” (Zsolt. 89,3). Az emberi természet nem tud másképpen kielégülni, mint úgy, ha folytatja ezt az igét: „Lépjünk be az ő hajlékába, boruljunk le ott, ahol lába állott” (Zsolt. 131,7). Igen, igen, felemelkedést vár az ember, hogy Isten felé szárnyaljon a lelke, ahol alázkodva lészen hódolatosa az ég Urának. Azért mondja az Úr Egyszülöttje: „Ti olyan tökéletesek legyetek tehát, mint mennyei Atyátok” (Mt 5,48). Az isteni igének pedig az a nagy ereje, hogy mindig és mindenkiben hangoskodik és így az élet egyes szakaszaiban **élő életté** emelkedik. Ezért van az, hogy az Egyház tanítása szerint mindenkiben megtalálható a jóság szikrája, és azért van az, hogy az isteni tanítás szerint mindenki életéből kicseng a jóság felé való áhítozás isteni dala.

b) Amit azután az Írás tanít, azt tárja elénk az emberi **tapasztalat** is. Mondhatnók azt is: az Isten szavának igazságát észlelhető módon mutatja az emberi értelem vizsgálódása is. – Elméletileg és bölcseletileg igaz, hogy a **jóság egyetemes** jegye minden teremtménynek. Vajon lehetne-e kivétel az „Istenképe ember”? Az **írók és szellemóriások** állandóan hirdetik: a **jó ősi** kincse az embereknek (Pl.: Madách: „Ember tragédiája”, Th. Wilder: „A hosszú út”, Molnár Ferenc: „Az ördög malma”, Móricz Zsigmond: „Légy jó mindhalálig”… Ezt mutatja az egeket áhítozó „Faust” a végső jelenetben és ezt hirdeti Ibsen „Peer Gyntje, akit az ólomöntő újjá akar önteni, hogy isteni legyen. Stb, stb.). – Végül az ember **önmaga** is látja, hogy jó és rossz változata az élet története. De a megállapítás után azt is észleli, hogy a **jó felé elemi lendülettel** tör az élete. Lehet, hogy tévelygő a **jóság fokozatainak értékelésében** (anyagi javak, értelmi értékek, esztétikai kincsek, erkölcsi, társadalmi és vallási szintek…), de mindenesetre a megvilágosodás után állandóan a magasabb rendűek igényese. Csak az kell hozzá: emelkedjék az élet hegyére, és színében elváltozik előtte a világ… Ezért hirdeti D’Albert „A hegyek alján” c. operájában: várnak a hegyormok minden nemes embert!! És most kérdezem: vajon nem boldogító dal-e az az ének, amely arról szól: benned is zsong, sőt állandó kíséretként alázkodott az emelkedési vágy áhítata?...

Bef.: Most azután – a befejezéshez érve- engedtessék meg nekem, hogy záró és összefoglaló gondolatomat egy képhez fűzzem. Legyen pedig ez: a maradó **mozivászon**. – A mozivászon hófehér lepel, amelyet kémiai hatókkal alakít csillanóssá, fényt felfogóvá és képek folyását élénken visszaverővé a tudós emberi elme. Ez a valóságos értéke. De igazi rendeltetésének akkor tesz eleget, ha kielégíti a kíváncsi szemeket és feltárja előttünk a költő, a felvevő és leadó gondolatvilágát. – Mármost, ha ezt a valóságot tudomásul vesszük és a felvetett hasonlatot a **lélek világára átkapcsoljuk,** akkor azt kell mondanunk, hogy a mi lelkünk is olyan hófehér „életvászon”, amelyre reávetítődik az élet minden rezdülése és behatása. A valóság az, hogy ezt az életvetületet **maga az ember szüli** (ezek a saját cselekedetei!) és az emlékét a lélekszentélyben őrzi. – De ha ez a képletes leírás igaz, akkor legyünk a „mozivászon tanító iskolájának” bölcs hallgatói. A tanítás pedig így szól: engedd átfutni magadon az élet sodródó áramlatait, fusson át rajta még a kiáradt folyó dagály-szennye is, de utána is **maradjon hófehér a „lélekmozivászon”!**... Ha hófehéren vetítődött reá az életem története és ezért fehér, akkor boldog trubadúrja lehetek az Úrnak, ha pedig foltokat hagyott rajta az élet, akkor kövessem a Mester tanító szavát, tisztítsam meg a szennyes felületet az Úr Jézus Szent Vérével, és maradjon továbbra hófehér, csillanó, az élet szennyes hullámait átfutni engedő a „lélekmozivászon”. Amen.

2. beszéd: Mit érdemeltem?

Bev.: Legyen bevezetés Lagerlöf Zelma meséje: **„A búzaszem álma”**. Rövid tartalma ez: siránkozva pihen testvérkéi között a búzaszem és eltemettetésének érzésére zokogásba fullad… „Most már meg kell halnom” – mondá. De egyszerre csak finom zsongást érez magában, megpattan a záró kabátkája, meleg fut át kicsi testecskéjén, mozdul benne az élet, csírahajtása szárbaszökken és belemered a fenséges napsugaras légkörbe… Mintha azt mondaná a mese: gondolj arra ember, hogy az egész **múltad** magába hordozza a **jövőt**. Nem temethető el a múlt, hogy ne fakadna ki belőle a jövő. Így is igaz: a jövő a jelen örökségének újszülöttje. De így is állítható: amit a múlt hordoz, annak arányosa a jövő.

Vagy azt is mondhatnám: a múlt arányos eredője a jövő kifejlődése. **Amilyen tehát a múlt, olyan a jövő**… „Szednek-e tövisekről szőlőt vagy a bogáncsról fügét?" (Mt 7,16). Még vadóc is **csak nemesítés** után termel értékes gyümölcsöt. Igaza van **Mécs** L-nak: csak a szemzett vadóc termi a pompázó rózsaszálat! – De ez a tétel elsősorban azért nagy jelentőségű, mert az ember – szellemi lény lévén- azt a kegyet is kapta az ég Urától, hogy nincs is alávetve a halál hatalmának. Az ember **végnélküli lény**. Van kezdete és nincs vége. És a halál? Átkísérő isteni követ, akinek megjelenése az **örök életre ébredés hajnalhasadása.** Sőt, másodsorban, az is isteni túláradó adomány, hogy az ember – a Megváltó érdemeiből- **isteni természetet hordozó szellemi lénnyé** alakulhat. Az örök élet hajnalhasadásában egyedül az **isteni életkincsekből** fakaszthatja ki örök jövőjét. A bűnös múltról ezt mondja az Írás: „(Az Úr) a tenger mélyére veti minden bűnünket" (Mik. 7,19). Az Úr szeretete azt is megteheti, hogy újjáteremt. Azért olvassuk: „Új szívet adok nektek, és új lelket adok belétek" (Ez. 36,26). Sőt ez is igaz: „örvendeztek és vigadtok majd mindörökké azoknak, amiket majd teremtek; mert íme én Jeruzsálemet vidámsággá teremtem, népét pedig örömmé" (Iz. 65,18). – Tehát mit álmodhat meg égi Atyánk tanítása alapján az élet hazavágyó zarándoknépe?

1. Megálmodhatja az örök tavaszba szökkenő mennyországot.

De mi volna ennek tartalma? Talán hasonlattal kezdve közelíthetjük meg a feleletet. A földön is észlelhető a jónak jutalma és itt is megvalósítható a földi mennyország gyönyörűsége. Gondoljunk a **szentek életére!** Igaz, hogy Szt. Pál szerint: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt" (1Kor. 2,9), mégis keressük és közelítsük az értelmi megtalálást!...

a) Ennek megindulása: a végzett **jótettek** örök virágzásának tanítása és értelmezése. – Az Írás szavaival kezdem. Gondolj az „elrejtett kincs" megtalálásának gyönyörűségére: „Hasonlít a mennyek országa a szántóföldön elásott kincshez. Egy ember megtalálja a kincset, de titokban tartja. Aztán nagy örömében fogja magát, eladja mindenét, amije csak van, és megveszi a szántóföldet" (Mt 13,44). De arra is figyelmeztet ám az Írás: „Áldalak téged, Atyám, mennynek és földnek Ura, mert elrejtetted ezeket a bölcsek és okosak elől, és a kisdedeknek jelentetted ki" (Mt 11,25). Azt jelenti ez: a kisdedeké, a tisztaszívűeké a mennyek országa. Azért mondja a Mester: „Hagyjátok csak a gyermekeket s ne akadályozzátok meg, hogy hozzám jöjjenek, mert ilyeneké a mennyek országa" (Mt 19,14). Ennek megértése arra segít, hogy boldogan legyünk az Úr egyszerű báránynépe, mert bízhatunk abban, hogy jótetteink földi és örök életünk hűséges kísérői. – De amit tanít az Írás, azt élvezve élvezi és valóságnak mutatja az **emberi értelem** és élet is. A **jótettek emléke**: boldogság forrás és a **jótettek szórása:** szeretet-fakadás. Így tehát igaz az, hogy minden jócselekedet örömre hangoló és életközösségünket a szeretet áramlásába lendítő.

b) Majd azt is állíthatom, hogy ennek folytatása a szeretet és jóság örök, **tudatos bírása.** – Itt is az **Írás** legyen a döntő értékelés. Ezekiel szövegét idézem mondván: „És megtudjátok, hogy én vagyok az Úr, amikor majd megnyitom sírjaitokat és kihozlak titeket sírhantjaitokból, én népem! És belétek adom lelkemet, hogy életre keljetek, és nyugodt lakóhelyet adok nektek… és megtudjátok, hogy… meg is cselekedtem" (Ez. 37,13-14). De ez az általános meghatározás pozitív tartalommal is bővül, amidőn ezt mondja az apostol: „Ma még csak tükörben, homályosan látunk, akkor majd színről-színre" (1Kor. 13,12). Ez pedig a Mester fogalmazásában így hangzik: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek" (Jn 14,20). Mindez pedig annyit jelent: isteni lészen az ember és örök boldogság hordozója az élő, személyes élet. – Ha pedig **emberi, értelmi** meggondolás szerint értékelem az isteni igéket, akkor arra döbbenek reá, hogy ez az egyetlen igazi élettartalom, amiért érdemes élni a földön. Csak akkor boldog az ember, ha vándoréletét örök célba futtatja az Isten. Az életünk legnagyobb szomorúsága volna, ha: „Olyanok (lennénk), mint a reggel kiviruló fű: reggel hajt és virul, estére elfonnyad, elhervad és elszárad" (Zsolt. 89,6). Mert ha nem is értheti teljesen az átívelő élet igazi belső tartalmát az értelem, mégis örök vágyakozással követeli a személyiségének megőrzését a vágyó akarat.

c) Mindez pedig azt tartalmazza: örök életet él az ember, és az **örök Szeretet áramlásában teljesül ki** az élet. – Az **Írás** szerint örök lakást veszünk az Úrnál: „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni" (Jn 14,23). Azt a lakást veszszük, amelyet öröktől készített az égi Atya: „Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot" (Mt 25,35). Az örök akolba tér az Úr báránynépe: „egy akol lesz és egy pásztor" (Jn 10,16). Oda, ahol a pásztorok Pásztora várja juhocskáit. Mégpedig úgy, hogy szeretetét úgy árasztja felénk, hogy vége nem lesz mindörökké. „…megmarad a hit, remény, szeretet" (1Kor. 13,13). Mindez pedig

ezt jelenti: az örök Szeretet vár és az örök Szeretetből élsz végnélkülien boldog életet, ember. – És hogyan gondolja ezt el, azaz hogyan közelítgeti ezt a gyarló emberi szellem? Egyszerűen ezen a gondolatmeneten: a legnagyobb kincs az élő embertestvérek szeretete, ennek maximuma: az örök Atya örök szeretetáramlása.

És ez olyan követelődző lélekigény, amelynek valóságos kirobbanása minden ember követelődző lélekhangja!

2. Majd másodsorban megálmodhatod az Istenhez hasonulás érdekében való tisztulás purgatóriumát.

Írásunk szövege szól a tisztulás lehetőségéről mondván: „Júdás… gyűjtést rendezett, és tizenkétezer ezüst drachmát küldött Jeruzsálembe, hogy áldozatot mutassanak be a megholtak bűneiért, mert helyesen és jámborul gondolkodott a feltámadásról" (2Mak. 12,43). Helyesen gondolkodott, mert a bűnök bocsánatát remélhette! – De ezt a tételt továbbá a Mester szerető tanításával erősítem. Ő a földön a lélek-tisztítás isteni Követe, Ő az élethíd után az isteni ítélet hirdetője, de ugyancsak Ő az Istenhez jutás „lélekköntösének" megtisztítója. – Most azután a kutató emberi szellem szerint értékelek. Találok ebben valamit, ami **emberi** és **egyéni**. Van szenvedés, amelynek ereje lélektisztító és a bűnös élvezetekkel arányban egyensúlyt teremtő. Ezt teologikusan kiengesztelésnek mondjuk. – Ennek előfutama a földi életben is észlelhető. Itt is szenvedéssel és lemondással tehető jóvá az emberszemély ellen elkövetett bármilyen rosszaság. Igazság ez: **a szenvedés egyénien megváltó hatalom**. – Most azután kérdezem: mi ennek lényege? Ezt pedig azért kérdezem, hogy megvillanó feleletei enyhítsék az emberi szellem kétkedő bizonytalankodását.

a) Azt meg lehet állapítanunk, hogy életterheket viszünk magunkkal felelősséggel. – A pogány világ temetési szertartása szerint magával viszi az ember harci szereit és rabszolgáit… Esetleg Charonnak járó siclust és Cerberusnak dobandó pogácsát… Az Írás ezt mondja: „…tetteik elkísérik őket" (Jel. 14,13). Itt tehát nem külső kincsekről van szó, hanem az élő ember **élő tetteiről.** Épp úgy, mint a gyümölcs állandó kísérője a gyökérnek. Ez pedig azt jelenti: kialakul a pompázó élet, vagy fonnyadó „életvirág" és ennek ereje, vagy terhe marad az ember örök kísérője. Valóban ez azt jelenti: a lélek mélyére szálló és így csendesen ható „élménysereg" az emberi élet „életkísérete".

b) De az is leszögezhető – ez az élő tanítás igéje –, hogy életterheinket szenvedő **elégtétellel** jóváthetjük. Ez a tétel az Írás állandó tanításaként él előttünk. Maga a megváltó áldozat még reánk is kiható értékű elégtételadás. Ezért olvassuk Szt. Pál apostolnál: „Krisztus azonban mint a jövendő javak főpapja jelent meg s belépett abba a nagyobb és tökéletesebb sátorba, amelyet nem ember keze alkotott, vagyis nem e világból való. Nem is bakok vagy borjak vérével, hanem tulajdon vérével lépett be egyszersmindenkorra a Szentek Szentjébe, s örök megváltást szerzett" (Zsid. 9,11-12). Amit pedig a Mester nekünk szerzett, annak halvány vetülete a mi életünk, amely szintén a szenvedés, áldozat és lemondás erejével próbál eleget tenni az elkövetett bűnök és hibák miatt. – Mármost a tisztítóhely belső tartalma ezt jelenti: a szerető Atya az örök világban is elfogad olyan szeretetáldozatot, amelyet magunk viselünk, vagy amelyet mások áldozatos szeretete (búcsúk!) ajánl fel érettünk. Természetesnek látszik azonban, hogy itt csak azokról a bűnösökről van szó, akik teljes egészében nem szakadtak el földi életükben az isteni Mestertől.

c) Végül az is tény, hogy hívő lélekkel hisszük, hogy jóakaratú lelkünket szeretettel várja a pásztorok Pásztorának **megbocsátó szeretete.** A földön szeretettel fáradozó lelket az örök Szeretet várja és fogadja Magához. Erről írja Faber, hogy a túlsó parton kitárt lélekkel vár a Mester. Ámde arra is fel kell figyelni: az akaró, Atyát kereső és áldozatos elégtételre hangolódó lelkek lesznek az Úr házanépévé. Ez a purgatórium teleológiája és teológiája. Ennek pedig gyökérzete az a lélektanilag is tapasztalható élettörvény, amely szerint a szeretett Személyért, a megbántott, de bocsánatot ígérő égi Atyáért önként és szívesen áldoz szenvedést is az ember. Hát még ha világosabb szemmel látja az örök Fenséget és a saját gyarló senkiségét!... Milyen örömmel vállalja a szenvedést, hogy így jelét adja az égő szeretetnek!... Mindezt pedig úgy lehet rövid egységbe foglalni: a kisebb, bocsánatos bűnnel távozó életzarándokok a szerető Atya jóságából azt a kegyelmet veszi, hogy a halál utáni tisztultabb látással készségesen vállalt szenvedéssel tesz eleget a jó Atyát bántó bűneiért.

3. Utolsó életálmot álmodva, **harmadsorban meg kell álmodnunk a „rosszakarat emberének" az Istentől elszakadás örök pokolvilágát.**

A megindulást azzal kezdjük: kicsoda a mindenség Ura? Isten-e az Úr, vagy az ember? Így is kérdezhetném: kinek a szava lehet és lészen végérvényt mutató? Az Istené-e, vagy az emberé? Azt is kérdezhetném: végérvényben szállhat-e szembe egek Urával az ember?... Testvér! **A pokol az isteni aka-**

rat végérvényének hirdetője. Tehát a Végtelen uraságának megvalósítója **a „gőg emberének" felláz**adása ellen. – Az Isten bíró voltát így közli a kinyilatkoztatás: „Az Isten igazságos bíró, hatalmas ő, s türelme hosszú" (Zsolt. 7,12) és: „...tanúja vagyok én ennek, úgymond az Úr" (Jer. 29,23). Ezért mondja az apostol: „A Bíró már az ajtóban áll!" (Jak. 5,9). Sőt ezt is olvassuk az Írásban: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre" (Mt 25,41). Így is nyilatkozik a Mester: „Jobb sántán bemenned az örök életre, mint két lábbal a pokolba kerülnöd (a kiolthatatlan tűzre), ahol a féreg el nem pusztul..." /Mk 9,45/. Mindez annyit jelent: büntető Bíró az Isten a felelős ember felett; az Úrtól való büntetés jellege az elszakítás szenvedése. Az élet helyzete változatlanul örök: „Ideje van a kő elhányásának, és ideje a kő összeszedésének" (Préd. 3,5)... Ez az isteni tétel örök. – De most vizsgáljuk a kérdést **egyéni életünk** szempontjából! Mégpedig azért, mert a létének és tárgyi tartalmának hite után kérdés marad: hogyan kell ezt a tant magunkra alkalmazni?

a) **Aki elszakadt és elszakított Istentől**, az – bánatos visszatérés nélkül! – elszakadva marad Tőle. Ez az emberi szabadság kemény érvénye!! Az világosnak látszik, hogy az elszakadás lehetősége fennáll, de az is érthető, hogy a tudatos elszakadás állandó távolmaradást von maga után. – Igaz ugyan, hogy az ilyen fényvetés ellenére is misztérium az Isten büntetésének problémája. Mégpedig azért, mert egymás után előugranak a mentegetődzések: de hiszen csak hitem hiánya miatt éltem így – mondhatja az egyik. Ha hitem fénye reávilágított volna életemre, akkor nem szakadtam volna el égi Atyámtól... A másik ezt hozhatja fel nehézségként mondván: hiszen nem ösztöneim túlzott terhe miatt éltem így!...? Shakespeare „VI. Henrik" c. drámájában Gloucester hercege, a későbbi III. Richárd így szól: „hát nem látod, hogy végső ponton nem lehet győzedelmes a gonoszak gonosza?!" Az sem igaz, hogy ezek felett – Isten kegyelmével – nem lehettél volna úrrá. Lehettél volna... Ámde a te egyéni lihegő áhítozásod **nem akart** döntően harcba szállni. A Mester megbocsát: „Nem mondom: hétszer, hanem hetvenszer hétszer" (Mt 18,22). Te viszont gyarlóságra hivatkozva újból és újból bűnbe estél. Nem volt elég az Úr áldozata? Azért, mert ennek felhasználásánál nagyobb volt az ösztönök igénylése. Nem használtad a kegyelmi eszközöket és így nem tetted életté az isteni kegyelmeket.

b) Aki bűnösen élvezett Isten földi országában, annak a **büntetése a szenvedés** poharának hörpintése az örök élet birodalmában. Ez a tétel is a fenti isteni kinyilatkoztatáson alapul, de kiegyenlítő igazságára rezonál a lélek. Azt nem mondhatnók, hogy átértjük az isteni igazság győzelmét, de a hasonlatszerű megvilágítás enyhíti a tétel nehézségét. – De nem kegyetlen ez a tan? A feleletet nehéz volna megadni az emberi értelemnek. Mégpedig azért, mert az isteni előrerendelés értelmét, az emberi természet gyengeségét, majd a vett isteni kegyelem sodrító erejét és a szembehelyezkedés belső szabadságát nem mérhetjük fel, és így döntően értelmező magyarázat nem adható. De az világosan tűnik elénk, hogy az isteni Szeretet Önmagát adta értünk, tehát a legnagyobb kiáradás az ember felé... Nem ellentmondó-e az Isten szeretetével? Misztérium az Isten szeretetének és igazságának egybecsengése. De ha így kérdezed: lehet-e nagyobb úr az ember, mint az Isten? Vajon bírja azt az emberi értelem, hogy az ember **végérvényesen** szembeszálló és győzelmes az Istennel szemben?... Az Isten az élet kezdete, fejlesztője és megítélője. A szabadság kincsének pazar szórója, az ember pedig legyen mindezek hűséges sáfára! Az Evangélium példabeszédben felelősségre vonja sáfárát... Az élet Bírója felelősségre vonja az embert. Mégpedig úgy: amit akart az életed, azt viselje az örök életed. – Mindezek nem magyarázzák és bizonyítják, hanem értelmezni próbálják az isteni szó végérvényét. A döntő szó értelmét, az Isten mindenhatóságát! Hogy azután ki felett hangzik ez az ítélet, az nem adatott a halandó tudtára. Mi csak annyit tudunk az isteni igékből: Aki teljes tudatos elszakadásban távozik az örök útra, arra áll az „eldőlő fa" imigyen: „...ideje (van) a lebontásnak..." (Préd. 3,3).

Bef.: Mindezek befejező gondolata foglaltassék a lélektan egyik újszerű megvilágításának képébe, a **sorstragédiák** ideológiájába (Szondi Lipót). – Mit jelent ez tudományosan? Röviden annyit, hogy akinek életösszetevői oly szerencsétlenek, hogy belső, szervezeti, terheltségi és miliő-tani tényezőként halmoznak, az elpusztul az élet sodró hatalma alatt. Nem tagadható, hogy ez igaznak látszik a tudományos lélektan világában. De még mindig kérdezhető: vajon mit jelent ez a **lélek való világában**? A lényeg ez: a szabad ember életsodrába beleömlik sok-sok zavaró és a fejlődését elsodró tényező, de az **isteni kegyelem ereje** mindenek-feletti győzelemre segítő. Ezt persze a hit embere érzi, és a Mester tanítása erősíti. Az Ő híveinek jövő erejéről szóló tanítása ezt mondja: „A hívőket ezek a jelek fogják kísérni: Az én nevemben ördögöt űznek, új nyelveken beszélnek, kígyókat vesznek majd a kezükbe, és ha valami halálos mérget isznak, nem árt meg nekik" (Mk 16,17). – Még azt is megengedem, hogy van **fizikai elsodródás** és elkallódás, de ezzel szemben azt is hiszem, hogy van **isteni látás** és ezen alapon történő szerető, isteni ítélet-mondás. Gondolj Cronin: „Mennyország kulcsára" vagy Doszto-

jevszkij: „Bűn és bűnhődésére”. Dosztojevszkij Marmeladovja, a részeg és parázna gyilkos vízióban örök elítéltetését várja... De az Úr hangja így csendül: „gyilkos, részeges, parázna voltál... de nem volt gondozó anyád, nem volt szerető testvéred, jót adó barátod... Jöjj te is az országomba, mert sírva-sírtad néhai gonoszságodat”... – Jól jegyezd meg örök igazságként: azzá lesz az örök életed, amivé alakítottad magadat az isteni kegyelem erejével. Az elméleti igazság így szól: **örök érvényű az arány a munka és eredmény között.** Azt is mondhatnók: **a földi élet mikéntje – az örök élet milyenségének eredeztetője.** – Végül most itt is fohásszal fordulunk az Úrhoz. Hosszabb legyen drága testvér magánfohászkodásod, rövidebb az **együtt** rebegett ima: „Édes Jézusom, ki papi szolgáddá emelted gyarló fiadat, segíts engem olyan életre, amelynek **végső eredője az örök élet otthona**, ahol az égi család boldog közösségében élhesse életét a te pásztorbojtárod”. Amen.

3. beszéd: És Isten kegyelme mivé tett engem?

Bev.: Az előző elmélkedésünkben az az isteni hang csendült, amely Máté apostol közlésében így szól: „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot” (Mt 25,34); vagy így: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre” (Mt 25,41). Jó ez, ha úgy zúg az Istent kereső lelkünkbe, hogy ennek nyomán kutatni kezdjük azt az **életutat**, amely az örök életbe vezet. – Ugyancsak a Mester szavaival induljunk el, hogy így az isteni hang nyomán járjuk az élet helyes ösvényét. A Mester szerint **általánosan jelzett út** az egyik, majd a **hídon visszavezető út** a másik. Az első az **áldozatos életmúltat élők útja**, a második a **bánattal feltalált élet útja**. Az elsőt így jelzi a Mester: „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből és teljes elmédből; felebarátodat pedig, mint önmagadat... **és élni fogsz**” (Lk 10,27-29). A másodikra pedig így segít az isteni Bárány: „...megmutatta nekem az élő vizek folyóját, mely kristálytisztán fakadt Isten és a Bárány trónjából. Boldog, aki megmossa ruháját (a Bárány vérében)!” (Jel. 22,1 és 14). – Az elsőben a megőrzött érintetlenség és **igazi szolgálat** a kincsünk, a másikban a **bánat** lészen az Úr felé áradó gyógyító erőnk. Sohase felejtsük a királyi zsoltáros énekét: „Miként az atya könyörül fiain, úgy könyörül az Úr azokon, akik őt félik; mert ő ismeri alkotásunkat, és tudja, hogy porból valók vagyunk. Olyan az ember élete, mint a fűé, virítása olyan, mint a mező virágáé; ...elenyészik..., de az Úr kegyelme öröktől fogva **örökre** kíséri azokat, akik őt félik” (Zsolt. 102,13-17). – De természetes, hogy erős kérdésként mered eléd ez a probléma: és reáléptél az Úr felé vezető életútra, és ha Isten kegyelméből lélekben **újjászülettél**, milyenné változott az új életed? Vajon a „lélek színeváltozása” mit hozott az egek Urának örök birodalmából?

1. Az első felelet így szól: **az isteni kegyelem birtokában az élet boldogjává avatott az Isten.**

A boldogság lényege a Mester szerint így fogalmazható: „Boldogok a lélekben szegények, övék a mennyek országa” (Mt 5,3). És az emberek szerint? Boldogok a föld kincseinek halmozói és az öröm serlegeinek hörpintői... – És ha kétkedve fogadnád a Mester égi igéit, akkor **reákényszerít** az igazságának elfogadására az élet, amely valóságnak mutatja a föld javaira mondott ítéletet: „Csupa hiúság, úgymond a Prédikátor, csupa hiúság, minden csak hiúság!” (Préd. 1,2). És ugyanezt hirdeti pozitív alakban „Az élet örömei” című mű angol írója, akinél a **lelki élet** világában keresi és találja meg az ember az igazi örömnek forrását. – De miben jelentkezik ez a boldogság? – teszem fel tovább a kérdést.

a) Először is abban az elváltozásban, hogy a horizontálissal szemben és felemelten vertikálisan látó lett a lelked. Az Írás igazsága ezt hirdeti és követeli: „Ha tehát Krisztussal föltámadtatok, keressétek ami odafönn van” (Kol. 3,1). És azt is tanítja: amik az egekből szállnak a földre, azért imádkozzatok. Izaiás imája az emberi lélek örök fohásza: „Harmatozzatok, egek, onnan felülről, és csepegjék a felhők az igazat” (Iz. 45,8). Ennek a csordulásából legyetek egek felé törők és egekből várók! Mintha azt mondaná mindez: szoktasd szemedet az égiekhez és Jákob szemével lásd az egek felé meredő létrafokokat, amelyeken angyalnép jár lefelé és felfelé...

b) De ez a látás azután arra képesít, hogy minden életrezdülést az örök értékek szemszögéből mérsz: „Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelke kárt szenved?” (Mt 16,26). Ne légy a Jákob kútja ciszterna-vizének igényese, hanem keresd az „égi vizeknek” örök csobogását... Ne keresd a terebélyes fák árnyékát, hanem vállald a megváltó Kereszt terhét: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem” (Mt 16,24)... Ne hörpints Bacchus serlege bódító italából, hanem erősítsd lelkedet a Grál kehely üdítő csordulásából.

c) Ámde ez a beállást jelző tételsor arra is képesít, hogy egész életszolgálatodban az örök értékek

gyűjtőjévé leszel. Jól tudod te azt, hogy a Mester hegyi beszédje milyen kincsek gyűjtésére buzdít: „Gyűjtsetek kincset a mennyben, ahol se moly, se rozsda nem emészt, tolvajok nem törnek be és nem lopnak” (Mt 6,20)... Jól tudod azt is, hogy az Isten és a felebarát szeretetében jelzi ennek kivirágzását; sőt azt is tudod, hogy az apostol szerint: „aki felebarátját szereti, teljesíti a törvényt” (Róm. 13,9).

d) És ha így cselekszel egész életedben, akkor mi vár reád Isten országában? Akkor felvehetnéd ezt a címet eredményként: **„az Úr boldoga”.** Mégpedig azért, mert megelégedett a lelked, továbbá égiek után igényes a föld felett uralkodó életed és – Isten kegyelmének birtokában – a „szeretet birodalmába” emelkedett szellemed. „Te még a földön jársz, de már égben élsz. Te még csak „tükörképben látod” az Istent (1Kor. 13,12), mégis Vele éled életed napjait. Látszólag a határolt „Terra bolygó” a hazád, de valóban az „Isten országa” az otthonod. Ez az „otthon” pedig a boldogságok háza. Noha „szegénye” vagy a földnek, mégis boldoga az életnek: „Boldogok a lélekben szegények: övék a mennyek országa” (Mt 5,3). – El ne felejtsd ezeket a szent szavakat: „Ők (az apostolok) pedig örvendezve távoztak a főtanács elől, mivel méltóknak bizonyultak, hogy Jézusért gyalázatot szenvedjenek” (Ap.Csel. 5,41). Mindez annyit jelent, hogy még a földi szenvedés is osztályrészed lehet, de örömöd és királyod az égi Mestered.

2. Ámde az egyéni boldogság birtoklása mellett: **a lélekboldogság kiárasztásának áhítozója lettél.**

Krisztus szerint így áll elénk ez a kötelesség: **gyertya** vagy, akinek hivatása a fénylobbantás: „Ti vagytok a világ világossága” (Mt 5,14); életőrző **só** vagy, akinek hivatása a konzerválás: „Ti vagytok a föld sója...” (Mt 5,13); **igehirdető** vagy, akinek ajkán csengjen az Úr szava: „...tegyetek tanítványommá minden népet” (Mt 28,19) és az Úr asztalának **„asztalnoka”** vagy, aki az égi Kenyérrel élteti az örök életre hivatott lelkeket: „...Ezt cselekedjétek emlékezetemre”, mert „Az én testem valóban étel s az én vérem valóban ital. Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, bennem marad és én őbenne” (Lk 22,19 és Jn 6,55-56). – Ha pedig egyszerű valóságra vezetem vissza feladatomat, akkor ezt mondom: Krisztus papja és így híveimnek örök életerőket közvetítő szolgája vagyok. – És emberi ítéletem szerint mivé alakul ez a feladat? Röviden azt követeli, hogy legyek áldozatos pásztor, aki egek aklába segíti a nyájat. Állandóan legyen eszünkben az az apostoli tanítás, amely arra oktat minket, a földön sok mindent elvesztőket, hogy „értékesebb és maradandóbb javaitok vannak” (Zsid. 10,34). – De ha mindennek ősindítója a Mester szava és készséges teljesítője a hívek pásztora, akkor kérdezhetnők: hogyan valósítsa ezt a népek nemes plébánosa?

a) Legyen lelked első üteme: vágyakozva vágyakozzál ezek lélekemelése után. Legyen ősi élettartalmad ez a tétel: „Az embereket add ide nekem...!” (1Móz. 14,21). Ez a léleksóhaj olyan kegyelmi erőt hoz lelkedbe, amely biztosan képesít az igazi áldozatos szolgálat teljesítésére. És ha kételkednél ennek a tételnek igazságában, mert nem látnád a lélek mélyén lappangó isteni erőket és azoknak csodás előretörését, akkor vigasztaljon ez a mesteri ige: „Semmi sincs elrejtve, ami nyilvánosságra ne jutna, sem eltitkolva, ami ki ne tudódnék” (Lk 12,2).

b) Ennek birtokában azután örömmel fáradozol a lelkiek és szellemiek érdekében. – Ezen a ponton igen fontos az az elszerényedés, amely nem tör arra, hogy a nép gazdasági és uralmi irányítását igényelje. Kérésre ebben is segíthetünk, de ezt a vezetést sohase igényeljük. A nép életfejlődése elérte az önkormányzás fokát; legyen tehát ez a terület az ő területe. Mi legyünk a lelkiek és szellemiek szorgalmazói és így a nép életének áldozatos felemelői. Az anyagiakat inkább áldozatul hozzuk, sohasem igényeljük, de a szellemiekben állandó segítséget nyújtunk nekik. Igaz, hogy: „Cséplő ökörnek ne kösd be a száját” (1Tim. 5,18), de igaz az is, hogy az oltár szolgája csak annyit igényeljen, amennyi a fenntartásához szükséges, mert: „akik az oltárt szolgálják, az oltárról részesednek” (1Kor. 9,13).

c) Ebben az életfelfogásban azután mindent el kell követned, hogy híveid szellemi igényeit kielégíthessed. Valójában ezen a területen kell fáradoznia az Úr szolgájának, mert ez a hivatása az Úr pásztornemzedékének. Az igét azért hirdetem, hogy „Isten fiai lehessenek” a föld emberei: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12). A bűnbocsánatot azért közvetítem, hogy tiszta életet éljen az Úr megváltott nemzedéke, és a kegyelmi forrásokat azért nyitom meg, hogy az örök élet kapui táruljanak kétszárnyra az élet vándornépe előtt. Egész életem hivatása: a szellemiekre való újjászülés: „Bizony, bizony mondom neked, ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát” (Jn 3,3). És hivatásom az örök hazába való hazasegítés: „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23). Ha életem tartalma ennek a kettős vonalú, de egységes irányba térő munka teljesítése, akkor odaszüremkedhetek azok közé az evangéliumi munkások közé, akiknek lelkében felcsendült az Úrnak ígérete:

„Jól van, te hűséges, derék szolga!" (Mt 25,23). – És mindennek elgondolása nem lészen-e az élet-örömök forrásának örök buggyanása?... Vajon nem lehet-e dalos lelkű az a pásztor, aki látó szemmel látja, hogy gazdag gyapjat termel szeretett nyája? Persze, lélek vonalán így értelmezendő ez a hasonlat: azért vagyok boldog, mert örök élet népévé nemesítettem az Úr házanépét.

Bef.: A **gravitáció** törvénye értelmezésével zárjuk a mai elmélkedésünket. Mégpedig úgy, hogy gondoljunk erre a fizikai törvényre úgy, mint ami az anyagi világ összefogását eredményezi. Lényege: egymáshoz vonzódik minden, ami az anyagi világ alkatrésze. De persze ez a hasonlat úgy szélesítendő ki a **szellemiek világára,** hogy azok is **egybetartoznak** a „szellemi gravitáció" törvénye szerint. – Mivel pedig a szellemvilág élői az emberek, én és az Isten, azért ezeknek az egybetartozandóságát kell értékelni és szoros egybefonódását kell szorgalmazni. Aki tehát eléri azt, hogy az örök Teremtőben szerető Atyát talál és azután megsejti, hogy embertársaiban testvérei élnek a földön, az a boldogságok boldogságát érzi önmaga nagyságának tudatában, és életboldogságát találja azzal a tartalommal, hogy másokat erre az életre segítse. Ez az a mondat, amely így fejezi ki életünk boldog tartalmát: **istenivé** lettünk önmagunk és **istenivé** nemesülnek híveink. – Végül ima csendüljön ajkunkon. Mégpedig ez a fohászkodás szálljon az éghez: Uram, első szavam a hála, a másik a könyörgő kérés. Hála azért a kegyelemért, hogy visszavezettél és megszentelő kegyelem köntösével ékesítettél. A kérés pedig azért, hogy erősítsd lelkemben azt az isteni Szeretet után áhítozó tüzet, amely örök lobogással tör az örök Tűz felé és állandó lendülettel szolgálja mindazok lelkét, akik hasonló törekvéssel keresik az örök Fény sugárözönét és áhítozzák az örök Tűz szeretet-melegét. Amen.

2. consideratio: Az élet fároszai

Bev.: Ti vagytok a világ világossága" – mondá az Úr (Mt 5,14). De ez a kérdés támaszkodik agyamnak: hogyan lobban világítóvá gyarló emberi mivoltom? Annál inkább szeretném tudni, mert érzem én azt, hogy a **fény** az optimizmus jelképe. Sőt azt is hiszem, hogy a képletes jelzés mellett ez az életderű **valóságának** megjelenése is. Ezért van az, hogy csak a **lelki fényözönben** daloló az emberi lélek. A vágy minden emberben az, hogy fény legyen; de a vágyak vágya hogyan válik fénnyé az életemben? – Engedjétek meg, drága testvérek, hogy egy most készülő **regény tartalmával** hívjam fel figyelmeteket ennek a fénylobbantásnak módszerére. A regény címe: „Johannan." Tárgya: Keresztelő Szt. János életének feltárása. – Teszem pedig ezt azért, hogy az „élet Fároszának" gondolatát átjátszszam az egekből fényt hozó élő ember alakjára, akinek azt a hivatást adja az Isten, hogy a föld fénycsóvája helyett az isteni élet valóságával legyen a hívek világító fáklyája. De a regény tartalmának alaphangja itt is az: Isten hívó szava az emberi élet igazi tartalma! Azért el ne felejtsd: Mestered a **pusztában** készül megváltó munkájára, Mestered a **háló elhagyásával** indítja apostolait a lélekmunkára és Maga mellett készíti őket a lelkek szolgálatára. Ha tehát te a Mestered hívására „lélekhalásszá" lettél, akkor ilyesféle „lélekmagányok" kihasználásával készítsd és lendítsd magadat az Úr adta lelkek megszentelésére! Légy „élet fárosza", aki fényt vet az ember életútjára! – De természetes, hogy meg fogod kérdezni: mondd tehát Atyám, mi ennek az igazi és helyes módszere?... Mit tegyek?

1. Először: az élet pusztaságába vonulj, hogy – „élet hárfájává" finomulva vedd át az Úr hangját.

Ebben a tételben az rejtőzik, hogy egész életed úgy finomítandó át, hogy az felfoghassa és rezgésben visszazengje az Úr kinyilatkoztatását. Gondolj csak a Stradivarius hegedűre! Ennek finommá alakított ládikája és csengőre feszített húrozata felfogja és tovazengi a legfinomabb rezgéseket is.

a) Ámde az Úr hangjának első akkordja magam egyéni életének átnemesítésére szólít… Azt mondhatnám: az az első zendítő dala, hogy légy magad az élet áldozatosa. – Lehet ebben temetés, amely a múltra vonatkozik. Azért teszi a hívásra készséges Lévi: „Fölkelt és követte" (Mt 9,9). A múlt életkeret elhagyása ez is az apostolok életében: „Ők mindjárt ott is hagyták a hálót és csatlakoztak hozzá (Jézus)" (Mt 4,20). De mindenekfelett lehet olyan **életútválasztás**, amely a szentség magaslatára akarja juttatni a küszködő embert, hogy igazolódjék életében: „Akkor… ragyogni fognak, mint a …csillagok" (Dán. 12,3). – És ha most magunkra gondolva kérdezzük, vajon mit mutat a lélektartalom? Vajon állandó program-e az egek felé való törtetés?... Az angol irodalom egyik legszebb alakja a „messze-országok vándora". Földiektől szabadulva egek boldogságát keresve halad… És te, hol jársz?...

b) A második akkord az isteni hangoknak életbe rögzítési feladatára szólít. A lényeg: nem átfutó felfogás és eltűnő elmosódás, hanem olyan megörökítés, amely halálig dalolja és kérlelhetetlenül da-

lolja az igazi élet dalát. Tehát arról van szó, hogy olyan hárfája légy az Úrnak, amely **egész életével** visszadalolja az Úr égi hangját. Valóságos „Memnón-szoborrá” kell válni, amely életjszakán át is visszadalolja a „tüzes nép” égi dalát…

α) Ennek azután az a különös ereje vagyon, hogy az élet örömei közepette is isteni „életdalt” énekel a lélek. Lehet tehát boldog és derűs az élet, de annak ellenére is **angyalként** daloljon a föld embere. Igényelje az égieket, ha élvezi is a földieket. Az Egyház tanítása ez: „gratia non destruit, sed elevat naturam”. Tehát úgy élj, hogy a földi örömök csak előjátékai legyenek az égi örömöknek. Szinte azt mondanám: futamozzák elő a föld örömei az örök élet kiteljesedett szellemi élvezeteit.

β) Persze, nem mindig örömök kísérnek. Azért legyen életelvünk, hogy még a halállal fenyegető **bárd** megjelenése is boldognak találjon! – Az apostoloktól tanulj. Mesterünk hívására ők Mögé sereglettek, és ha meg is ingott lelkük a szenvedések éjszakáján, halállal pecsételték hűségüket a próbák próbáján. – Vagy gondolj a mártírok seregére. De különösen Antiochiai Szt. Ignác püspökre, aki a rómaiakhoz írt levelében tiltakozik az ellen, hogy mentőakciót indítsanak mellette jóbarátai: „Én tudom, hogy mi jó nekem… Az állatok fogai alatt akarok az Úr gabonájának tiszta lisztjévé őrlődni”. Az erős ember – helytálló ember. A helytálló – életáldozatot is hozó. Az életáldozat pedig a legnagyobb bizonyító erő. De ne gondold azt, hogy ebben az áldozatban egyedül vagy. Az Úr Jézus melletted áll… Mégpedig így: „…azt mondjátok, amit Isten sugall nektek abban az órában” (Mk 13,11). A szó mellett lelkedet erővel tölti be, és alkalmas leszesz a nagy áldozatra. – **Bulwer** „Pompeji pusztulása” c. regényében a nemes pogány Glaucust és a keresztény, Olynthus papot hasonlítja össze és így határozza meg a lelkületüket: a nemes pogány igazának tudatában bátor hősiességgel lép az aréna porondjára, a keresztény pap pedig dicsőítő énekkel várja az örök életbe térés szent percét. – Honnan ez? Honnan ez? A magasságok világából, ahol az egek és a föld Ura lakozik.

2. És azután? **Azután hangosan, ütemesen és dalosan zengjed, énekeld és zendítsed az Úr dalát.**

Ez a dal pedig azért zengjen harsonázó utammal, mert az isteni küldött isteni erővel áldva indulhat égi küldetésének teljesítésére. Szól az ég Ura, és készségesen indul az Úr szolgája. „Mielőtt megalkottalak anyád méhében, ismertelek téged, mielőtt kijöttél méhe szájából, megszenteltelek, és prófétául rendeltelek a nemzetek között. Erre én így szóltam: jaj, jaj, jaj, Uram, Istenem! Íme nem tudok én beszélni, hiszen még gyermek vagyok! És mondotta nekem az Úr: ne mondd azt, hogy: gyermek vagyok, – mert bárhová küldelek majd, te elmégy, és bármit parancsolok majd neked, te elmondod. Ne félj az ő színüktől, mert én veled vagyok, hogy megszabadítsalak, – úgy mond az Úr” (Jer. 1,5-10). Mikor azután megérezte a próféta ezeknek a szavaknak belső erejét: „Én ugyanis ma erős várossá, vasoszloppá és ércfallá teszlek téged” (Jer. 1,18), akkor készséggel indult arra a feladatra, amely Izrael népének megszentelését szorgalmazta. Vagy olvasd el Jónás próféta meghivatását!! Eleinte menekszik a gyenge Jónás a hivatás elől. „Szózatot intézett az Úr Jónáshoz, Ámáti fiához, mondván: Kelj fel, menj Ninivébe, a nagy városba, és hirdesd benne, hogy gonoszsága felhatolt elém. Felkelt erre Jónás, hogy Társisba meneküljön az Úr színe elől, és lement Joppéba. Ott talált is egy Társisba induló hajót, megfizette az útiköltséget, és beszállt, hogy Társisba menjen velük az Úr színe elől” (Jón. 1,1-3). Majd az Úr csodájára Ninivébe siet, hogy meghirdesse a bűnbánatot az Istentől elszakadtaknak: „Felkelt erre Jónás és elment Ninivébe az Úr szava szerint. Ninive háromnapi járóföldre terjedő nagy város volt. Alighogy bement Jónás a városba, egynapi járásnyira, nagy hangon hirdette: Még negyven nap, és Ninive elpusztul!... Öltsön szőrruhát ember és állat, és kiáltson nagy szóval az Úrhoz, és térjen meg kiki gonosz útjáról és az istentelenségből, amely kezéhez tapad” (Jón. 3,1-4 és 8). – Még ennél is készségesebb behódolást mutat Ezekiel, aki égi látomás nyomán indul Isten igéinek hirdetésére. „És történt a harmincadik esztendőben, a negyedik hónapban, a hónap ötödik napján: miközben a foglyok között voltam a Kobár-folyó mellett, hogy megnyíltak az egek, és isteni látomásokat láttam” (Ez. 1,1). És idézhetők volnának a próféták egymásutánjai, de kiemelkedően zengene Dávid királyi zsoltárainak sora, amely hárfán, citerán zengeti az Istent dicsőítő és emberlelkeket üdítő égi akkordokat. – De ha az Újszövetség világához érek és Mesterem életét vizsgálom, akkor leszögezhetem, hogy apostolait Maga hívja és gyűjti Maga köré: „Mikor a galileai tenger mellett járt, látott két testvért, Simont, aki másik nevén Péter, és testvérét, Andrást. Halászok voltak és hálót vetettek a vízbe. Így szólt (a Mester) hozzájuk: Jöjjetek utánam! Én emberhalászokká teszlek titeket” (Mt 4,18-19). Majd a vámosok között tevékeny Lévihez így szól: „Kövess engem!” (Mt 9,9). És a többit is hívó szóval hívja, Maga köré gyűjtve Lélekkel telíti és küldi az Isten országának szolgálatára: „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket” (Jn 20,21). – A Szentlélek vétele után apostoli élettavaszt kezdő apostolok áttü-

zesedő lelkületéről és égi ihlettségéről így ítélkezik az izzó lelkesedést nem értő nép: „Ugyan mi lehet ez?" Mások meg gúnyosan megjegyezték: „Teleitták magukat édes borral!" (Ap.Csel. 2,13)… A Lélek okozta lelkesedés és ihlettség azután állandó kísérete, amely még a halál percében is daloló és örvendező, mert az örök élet kapuját tároló… De még attól sem kell félnünk, hogy az én elhivatásom után eltűnik mellőlem az Úr. Tudnunk kell, hogy bennünk a Szentlélek lakozik. Ezért mondja az apostol: „Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok és Isten Lelke lakik bennetek?" (1Kor. 3,16). Ugyancsak tudnunk kell, hogy Mesterünk titokzatosan él Egyházában és tagjaiban. Ezért olvassuk boldogítóan ezeket az isteni kinyilatkoztatásokat: „Apostolokra és prófétákra alapozott épület vagytok, amelynek **maga Krisztus Jézus a szegletköve.** Benne kapcsolódik egybe az egész épület, s emelkedik az Úr szent templomává" (Ef. 2,20-21). – Az Ószövetség kemény népét az ostoros hang ébresztgeti, Johannan a kemény ostorhang-csattanása mellett a jövő megváltás reményét csillantja, a Mester pedig a szeretet hárfahangját szólaltatja a lelkek világában. – Mit tegyek én?...

a) Legyél **kemény – az igazság hirdetésében.** És miért? Azért, mert az isteni igazságok változhatatlanok: „Ég és föld elmúlik, de az én igéim el nem múlnak" (Mt 24,35). Az igehirdetés rostruma tehát csak az isteni gondolatok csendítője lehet. Változhat a közlési mód, de sohasem alakulhat tárgyilag mássá az isteni igazság. Így tanító lészen a hangod és életet fakasztó példa az életed is.

Végül is Isten felkentje vagy, ki boldogan szórja lélekkincseit hívei felé! Jól mondja Szt. Bonaventura Lukács evangéliumához írt egyik homiliájában, hogy aki főpap, majd visszamenőleg Péter helytartó és végül pedig a főpapok Főpapja, azt az Úr Jézus indítja az isteni igehirdetésre, és az igazán elmondhatja magáról, hogy a Szentlélek pihen rajta és Ő kente fel az Úr szolgájává.

b) De arra is ügyelj, hogy hangod legyen **szeretetteljes a szegény bűnös megemelésében.** Sohase felejtsd: puhafából faragják a gyóntatószéket a falusi ácsok... Szólaljon meg szerető és gyógyító lelked, ha elfoglalod a kegyelmet szóró gyóntatószéket.

α) Mestered milyen volt a bűnössel szemben? Gondolj Magdolnára, Szt. Péterre, a jobb latorra... A Mester ajkán állandóan csengett a bocsánat szava, hogyha törődöttséget mutatott a bűnös lelke: „Bocsánatot nyertek bűneid" (Lk 7,48). Gyakran ismételte a Mester, sőt tanítványa kérdésére így felel: „Nem mondom: hétszer, hanem hetvenszer hétszer" (Mt 18,22).

β) De arra is gondolj, Mestered milyen volt veled szemben? Hívott, átalakított, megnemesített, felszenteltetett és igen gyakran – megbocsátott. Mert reánk vonatkoztatva is igaz ez az apostoli ige: „Születésünktől fogva mi is a harag gyermekei voltunk... De az irgalmasságában gazdag Isten azzal mutatta meg nagy szeretetét irántunk, hogy ...Krisztussal életre keltett bennünket" /Ef. 2,4-5/.

γ) Milyen legyen tehát a te eljárásod? Irányítsa ez az isteni törvény: „Mindazt, amit akartok, hogy veletek tegyenek az emberek, ti is tegyétek velük" (Mt 7,12).

Bef: Mivel zárjuk a mai consideratiot? Ilyen fohászkodással: alakítson át Johannanná a lélekpuszták isteni világa, hogy hangoskodva és Istenatyánk szeretetében bizakodva légy a reádbízottak ihletetten fényt szóró **élő fárosza**! Amen.

III. nap (via unitiva) jelszava: Az Isten földi házanépe – az élet trubadúr csapata

1. beszéd: Enyém a nép

Bev.: A „szellők hivatásával" kezdem. **Longfellow** verse fejezi ki ezt fenségesen, amikor **„hajnalhasadás"** címmel a következőket írja: a farmer házába oson és ébresztőt kiált, a kakas óljába siet és reggeli dalt fuvall, a gabona földre szalad és alázatos fejhajtást követel az ég Ura előtt, végül pedig a fák „levélzászlócskáinak" üdvözlését kérve, a temetők hantjai felett surran... De a halottak felelete a sok igenlő felelet helyett ez: minket csak az ég Ura Maga hozhat az élők közé... Nem ismersz-e arra, paptestvér, hogy tégedet is élet-hajnalhasadás **szellőjévé** teremtett és küldött az Isten? Nem jársz-e lelkeddel kis falud határában, hogy lélekébresztést hirdessen a „lélekben alvó nemzedéknek" és nem lépdelsz-e csendes imával a „lélek temetőjében" fekvő, halódó, vagy erőteljes embertestvér felé, hogy életet, **lélekéletet** teremts belé az örök élet világában?... A nép – a tiéd... a te gondod... a te feladatod... Miért? Mert az Úr küldötte vagy! „Én emberhalászokká teszlek titeket" (Mt 4,19)... Az „élő vizek" kínálójává teremtett (Jn 4,10-11)... Az „élet Kenyerének" törőjévé alakított (Jn 6,55-56)... és az örök élet hírnökévé nemesített (Mt 28,19-20)... És ha **ébredezik** a lélek, nem érzed-e, hogy tiéd a nép lelke? Ne légy bizalmatlanul kétkedő! – Bármennyire emelkedettebbé és szebbé is alakul az új világ, annál erőteljesebb lesz benne a lélekigény és szárnyalási vágy. Legyen derűs és boldog a lelked, ha szekerek

helyett egek felé szárnyaló gépeken jár az ember, örülj a szellem diadalának, mert ez az Isten adta élethivatás teljesítése: „...töltsétek be a földet s hajtsátok uralmatok alá...” (1Móz. 1,28). A „föld embere” ugyanis – Deo gratias! – igényese a sztratoszférák távlatainak, de a „teljes ember”, az „Isten fia ember” – és mindenki ez! – örök szerelmese az egek végnélküli vonalainak. Ezért van az, hogy tiéd a nép, ezért, mert te vagy az örök tájakra vezető pásztor. – És miképpen észlelhető ez az összetartozandóság?

1. Ébredező néped – mögéd sereglik.

Mit olvasunk a pásztorok Pásztorának életéről? Lényege ez: „Nagy tömeg követte... nagy sokaság csatlakozott hozzá...” (Mk 3,7 és 8). Mit olvasunk a tanítványok életéről? Röviden ezt: „Ők mindjárt ott is hagyták a hálót és csatlakoztak hozzá (Jézushoz)” (Mt 4,20). És miért?

a) Először is azért, mert a lélek mélyén lakozó emelkedési vágy arra felé kényszeríti, ahol ezeknek kielégüléséről szólnak. Az emberi természet ősi lendülete az égiek felé indítja az embert! Vágyódik az után a hang után, amely ősi vágyainak igazságát hirdeti. A Mester hangjáról pedig ezt tanuljuk: „Ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak” (Mk 13,31). Sőt érzi az életvándor, hogy ezek a hangok feltárják az egek világát. Lényegük ez: „...hozzá (az Atyához) megyünk” (Jn 14,23). Végül az Isten és az ember szeretetének tüzét lobbantja fel a lélekmeleget igénylők szívében, és így valamelyes kielégülési vágy éled lélekszentélyünkben. Az igazság ez: „Ma, ha szavát meghalljátok, meg ne keményítsétek szíveteket” (Zsolt. 94,8). Az eredmény pedig így állapítható meg: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12). – De ne feledd, ennek hangszórója te vagy!

b) Majd megállapítható, tapasztalható, hogy az is igazság lészen: a vágyak kielégítését követi a hívő. Figyeljük csak meg a Mester környezetét és az apostolok példáját. A Mester az Isten igéjét keresőknek életközpontja. Köré sereglik az elhivatott apostolok csoportja és az „életigét” igénylők serege. Igaz ugyan, hogy eleinte a betegek gyógyulása, majd a földi kenyér vétele az indítóok: „Nagy tömeg követte, mert látták a betegeken művelt csodákat” (Jn 6,2) és: „Kerestek engem, de nem azért, mert csodát láttatok, hanem mert ettetek a kenyérből és jóllaktatok” (Jn 6,26). Később azonban az „élet igéinek vétele” miatt mondja az apostol: „Uram, kihez menjünk? Neked örök életet adó igéid vannak” (Jn 6,68). – Ez a keresés és köréseregles kissé meginog a „sötétség éjszakáján”, mert ekkor elmenekül még az apostolok csoportja is: „...valamennyien elhagyták őt és elfutottak” (Mk 14,50). De később – és ez a Szentlélek vételének eredménye – halálig hű lesz az apostolok együttese. És az apostolok példája nem ezt mutatja-e: gyűrűként veszi körül a népek áradata, és igaz lesz ez a tétel: a tizenkettő a népek egekhez irányítója lészen. Ezt fogod te is érezni, paptestvér, ha az égi Mester hűséges „hangszórójává” alakítod önmagadat.

c) Ennek eredményeként azt fogod érezni, hogy életednek boldogságát szerzi számodra híveidnek köréd sereglő szeretete. És ennek értéke miben rejlik? Alapjában a szeretetáramlás örömeiben, de kihatásában az elhagyatott magányossági érzés csendesítésében. – Az első azért érték, mert az ember a szeretet örök igényese, a második értéke pedig abban áll, hogy a **lélekközösség** érzése olyan lélekkapcsolatokat teremt, amelyeknek egybecsengést hozó eredője a papi embert is belekapcsolja az emberek, a hívek nagy egységébe. – Persze igen fontos mozzanat, hogy ennek a közösségi összetartozandóságnak alapja legyen a lelki egybecsengés; a külső társadalmi vagy szórakozási kapcsolatok csak a fűszer jellegét adhatják. A lényeg az: ha közös az életről szóló elgondolásunk, ha azonos az élettartalom és hivatásteljesítés módozata, akkor olyan belső kapcsolat fejlődik ki hívek és pásztor között, amely **nemcsak baráti, hanem atyai és gyermeki** lészen! Ez pedig olyan lélekkötelék, amely örök és boldogító kapcsolatot teremthet. – De egybefogva az eddig mondottakat kérdezhetném ismét: miért is vonzódik felénk az Úr nyája-népe? A felelet ez lészen: azért, mert az **égiek** világának, az élet hajnalhasadásának és boldogságának **ébresztői** vagyunk, akik az isteni küldetés erejével, a **szellősuhogás finomságával** fakasztjuk ki az „embervirágok” ég felé forduló szirompompáját, és így az egek hírnökeivé, a kegyelmek közvetítőivé és az egek felé kísérő Ráfaelekké magasztosít bennünket az isteni Mester. Mindez pedig értékgyarapodás, értékbirtoklás és így az életboldogság igazi élvezése.

2. Ha mármost ez a tapasztalat azt igazolja, hogy köréd sereglik az isteni igét áhítozók serege, kérdezhetem: vajon véget ér-e ezzel az „Úr báránynépének” igényeskedése? A felelet tagadó lenne, mert le kell szögezni, hogy itt még nincs vége. A második tapasztalati tény ugyanis ez: **a felébredt, egeket igénylő néped az Úr isteni asztalához telepszik…**

A szellem égi igényeit a földre szálló isteni Mester asztalterítéke tudja kielégíteni. – És hogyan megy ez végbe? Olvasd az Írás szavát: itt **kenyérszaporítás csodája ismétlődik.** A földi kenyérvétel csodája (Jn 6) után égi Kenyérről szól a Mester mondván: „Atyáitok mannát ettek a pusztában és még-

is meghaltak. Itt a mennyből alászállott kenyér, hogy aki eszik belőle, meg ne haljon" (Jn 6,50-51). Mindez előfutamozó ígéret volt Genezáret tavánál, de valósággá lőn az utolsó vacsorán. A szent együttesben ezt tevé és mondá az Úr: „Aztán kenyeret vett kezébe, hálát adott, megtörte és ezekkel a szavakkal adta nekik: Ez az én testem, amelyet értetek adok… Ugyanígy vacsora után fogta a kelyhet és így szólt: ez a kehely az új szövetség az én véremben, amelyet értetek ontok" (Lk 22,19-20). De jól jegyezd meg: elhangzik ez a parancs is: „Ezt cselekedjétek emlékezetemre" (Lk 22,19). Lám! Ezt tette az Úr, ezt teszi az Úr papja is. Azaz: azért sereglett a Mester köré a népek serege, hogy erősítse őket a kenyér falatja. De amint az élet Kenyerére utasítja őket a Mester, az élet Kenyerének vételére sereglik az Úr papjához az Úr népe.

a) Keresik a hívők az **élet Kenyerét.** – Talán eleinte a földiekben való segítést várják… Tanács, megértő szeretet, esetleges tárgyi segítségkérés a szavuk tárgya, de később rádöbbennek arra, hogy a plébánia nemcsak az anyagi és lelki szamaritánus háza, hanem az „Isten élő Kenyerét" nyújtó evangéliumi követ otthona. A hívő nép ugyanis hamarosan rájön arra, hogy a földiekben való megsegítés csak másodrendű adomány. Olyan támogatás ez, amely a szociális élet kibontakozása után **saját erejéből** is megszerezhető. Ez a „kenyér" nem lélekeledel, hanem a földi élet anyagi erőforrása. Talán ismeret nélkül is felgyullad benne ennek az igazságnak fénye: „Nemcsak kenyérből él az ember…" (5Móz. 8,3 és Mt 4,4 és Lk 4,4). Sőt arra is felfigyel a hívő, hogy égi Pásztora égi Kenyeret ígért neki és ennek „megszelését" az apostolokra és utódaikra bízta a Mester. Mivel pedig minden egyes katolikus hívő jól tudja, hogy az apostolok utódai, küldöttei, a papok a „kenyérszegők", azért hozzájuk siet, köréjük gyűrűződik serege, hogy tőlük vegye az isteni Eledelt.

b) Teszik pedig mindezt azért, mert ebből veszik az **élet erejét.** Mégpedig a szellemi, az **isteni élet erejét**. Mindenki tudja, hogy a „mindennapi kenyér"-be helyezte a Mindenható az éltető erőt. Áldozatos munka után termi gabonáját a föld és őrli, süti a gondos és szerető emberi kéz… De azután szeletté szeli a szerető anyai lélek! Ez a kenyér a földi életerő forrása, a pap osztotta Kenyér azonban az örök élet fakasztója. Keresi az ember az elsőt, de igényes igénnyel igényli az utóbbit. Mégpedig azért, mert föld az ő anyja, akinek öléből fakadva és akinek ölén élve éli életét, de az ég Ura az ő Atyja, Akinek világához vágyakozik a lelke. Minden hívő ugyanis jól tudja, hogy ha táplálék a föld kenyere, akkor lélekerőt adó eledel a Mannája. Ez a tudat benne él gyermekkorától, ennek tapasztalata bizonyság önnön életében, és ezért van az, hogy lelke teljes erejével igényli az égi eledelt. Mivel pedig égi Mestere a küldöttjeire bízta ennek a Kenyérnek szétosztását, azért sereglik köréjük a „szellemi éhezők" vágyakozó serege. A kis első-áldozóktól kezdve a küszködő serdülők csoportja és az élet viharában hajótörést szenvedők szenvedői ettől a „Kenyértől" várják életük isteniesedését.

3. De ha ilyen igényes áhítozással vesznek körül híveid, akkor végül, harmadsorban, észreveheted azt is, hogy **reád feszülő lelkük neked, a szerető pásztornak kínálják életük tisztelő szeretetét.**

Mintha ezt mondanák: te az Úr küldöttje vagy, te az én vezetőmmé légy! Lám! Lám! Ez a tisztelet. Ez az igazi, mert nem a külső gúnyának, vagy a régi szellem szerint a hatalmas úrnak jár, hanem a „személyes életszellőnek", az isteni követnek, az alázatos pásztorbojtárnak, aki a boldogító **önátadásban** érzi megtiszteltetésének és megtiszteltségének örömeit. – Ezt is a Mester példájával értelmezzük. Neki mondja az apostol: „Uram, kihez menjünk? Neked örök életet adó igéid vannak" (Jn 6,68). Ez a mai ember sóhaja is, mert jól tudja: „Atyám nevében jöttem" (Jn 6,43) és: „Én azt mondom, amit Atyámnál láttam" (Jn 8,38), végül: „mindent tudtul adtam nektek, amit Atyámtól hallottam" (Jn 15,15). És mindennek végső eredője? „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni" (Jn 14,23). – Most azután kérdezem: vajon nem ennek az isteni igének vagyunk-e mi is hordozói és harsonázói? De ügyeljünk ám arra, hogy ne csak kongató „harangozókká", hanem életet fakasztó zefírekké legyünk!

a) Kötelességünk tehát az **élet igéinek** meghirdetése, ha élő körzetnek hódolatát akarjuk megszerezni. Az Evangélium tanítása **isteni ige**. Ennek pedig az az ereje, hogy életet fakasztó ige. A Mester tanításának állandóan visszacsengő zengése ez: „Csak (az jut be a mennyek országába), aki mennyei Atyám akaratát teljesíti" (Mt 7,21). Sőt azt is hirdeti: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen, annak, aki hisz őbenne" (Jn 1,12). – A mi hivatásunk tehát abban áll, hogy híveink lelkéből kifakasszuk azt az életet, amely végső eredményben az „istenfiúság" eredőjét tárja az egek felé… És most kérdezem: vajon nem övez-e bennünket ezért az Úr házanépe?... Még ha szólni tudna a mezők ringó kalásza, milyen himnuszorkán zúgna át a határon, ahol finom szellők, hulló harmatcseppek éltetik az aranyba öltözködő ringó vetést!… Higgyük el: az emberek hódolata és szeretete kísér, ha az örök élet tavaszának hirdetői és segítői leszünk.

b) Persze arra aztán törnünk kell, hogy az igazi **isteni életet** teremtsük meg híveink lelkében. A lényeg tehát az, hogy magasabb rendű életre neveljük híveinket. Azt ugyanis mindenki tudja, hogy az egek világa életünk hivatása. De azt már kevesebben tudják: merre vezet a Mester ajánlotta „szűk életút": „De milyen szűk a kapu és milyen keskeny az út, mely az életre visz, – bizony kevesen találják meg azt" (Mt 7,14). Azért hálásak a fényvetésért, a vezetésért és kegyelemközlés szeretetéért. Hozzánk sietnek, mert a „csak egy a szükséges" (Lk 10,42) oktatását és nevelését tőlünk veszik. – „Tisztelendő" is a nevünk. Nem azért, hogy alázkodók előtt büszkélkedjünk, hanem azért, mert az Úr kegyelmi kenetének tiszteletre méltó közlőivé nemesíttettünk. Ezért van az, hogy otthonunk is tisztelet tárgya. Ezért van az, hogy személyünk a nép szeretetének központja. Ezért van az, hogy felcsendülő hangunk a nép életének iránymutatója. A nép „lélekszamaritánusa", a nép hódolatos szeretetének élő példája. – És mindezt miért mondom? Azért, hogy reáutaljak arra, hogy a népért végzett munka a nép szeretetének személyévé változtat bennünket. Ez pedig azért érték, mert élő valósággá teszi azt az igazságot, hogy a **szellemi életszolgálat** még a földi életben is hálás szeretettel boldogítja a papi embert. Ha ugyanis **alázatos szolgálatkészséggel** és állandó **lélekszelídséggel** dolgozunk az Úr szőlőjében, akkor reánk vonatkozóan is igazolódik a Mester szava: „Boldogok a szelídek: övék lesz a föld" (Mt 5,5).

Bef.: A mostani elmélkedés anyagát fogja egységbe az ég, a nagyvilág **szférájának képe!** – Valami csodás rendet mutat a **sarkcsillag** körül mozgó világ. Körülötte örvénylik a mindenség mozgórendszerű tömege. – És a lelkek világában?... A lelkek világában a **Sarkcsillag** az Isten, de egy-egy „embernaprendszer" **„napja"** a falu szamaritánusa, a falu papja. – Az égbolt legyen a példa és az embernek Istenhez kapcsolódása legyen a követendő minta. Legyen lelkünk erős lendülete az Isten keresése és hűséges követése. Legyen lelkünk belső ereje a népnek Isten felé való vezetése, és így olyan életet irányító, segítő és gyámolító pásztorokká válunk, akiknek tanító igéit befogadja az igazságot igénylő embersereg és hűséges lelkünkkel „bolygókként" keringenek a „nap hivatását" betölteni akaró egyszerű pásztor körül. – Fohászként törjön az égbe ez a sóhajtásunk: alakíts minket, Uram, áldozatos lélekpásztorokká, hogy szerető lélekkel gyülekező népünkről most és az örök életben jelenthessük: enyém a nép, melyet **Tieddé tettem**, Uram! Amen.

2. beszéd: Enyém az ég

Bev.: Bevezetésül álljon elénk az a történet, ahogyan a „logaritmus" ismeretének tanításába kezdett bele egyik nemes matematikus tanárunk. Könnyed és szokatlan derűvel lépett a katedrára és a hivatalos dolgok megírása után így szólt: örömöt hirdetek nektek! Eddig mindig csak nehéz dolgokat tanultunk és most a **könnyítés mesterségét** fogjuk elsajátítani… Erre azután egymás után hívott a táblához több diákot és a leghosszabb szorzást, osztást, a 25. hatványra emelést, 750 gyök vonásának feladatát íratta velük a táblára… Mikor a gyermekek azt felelték: ezt halálunkig sem tudjuk elvégezni, akkor nevetve azt mondotta: no hát nézzétek ezt a Lutter-féle „Logaritmuskönyvet". Ez a titeket szerető „tanár úr" elvégezte helyettetek ezt a műveletet és elődei kitalálták, hogy a gyökvonást osztásra, a hatványozást szorzásra, a szorzást összeadásra stb. lehet **leegyszerűsíteni!** – Tehát: a nehéz feladatok egyszerű megoldása legyen a mai óra **jóhíre!** – De elhagyva a matematika keretét: mi ez a jó hír, amelyet közölni akar a lelkigyakorlatok harmadik napjának második elmélkedése? Ha az első hír így szólt: veled a néped, akkor még diadalmasabb és örömre hangolóbb ez a tétel: veled az Isten! Részletesebben ez azt jelenti: éled a földi mennyország örömeit, mert a Szeretet örök áramlása tölti be lelkedet.

1. Az első örömhír tehát: **éled a földi mennyország örömeit.**

De honnan veszed ezt az életet boldogítani akaró „euangelion"-t? **Mesterhez** csatlakozom és tanító hangjából csendülve-hallva hallgatom. – Első, azaz tanításának alaphangja: „Keressétek (először) inkább az ő (Atya) országát" (Lk 12,31). Majd folytatja: „Isten országa köztetek van" (Lk 17,21). Arra a kérdésre azután: „Mester,... mit tegyek, hogy eljussak az Örök életre?" (Lk 10,25), gyönyörű hasonlatokkal magyarázza ennek tartalmát (Olvasd: Lk 13,18-21). És végül az Istennel való együttélés égi csodájában állapítja meg a földi mennyország örömeit. És amit Ő tanít, azt hirdeti az apostolok csoportja. Szt. Pál ezt írja: „Ha Jézus, mint ahogy hisszük, meghalt és föltámadt, akkor Isten azokat is, akik Jézusban hunytak el, vele együtt föltámasztja" (1Tessz. 4,14). Szt. Péter pedig így ír: „Isten pedig, minden kegyelemnek szerzője, aki rövid szenvedés után (Jézus) Krisztusban örök dicsőségre hívott meg titeket, maga készít majd föl..." (1Pét. 5,10). – Mindezek értelme?... Isteni hang hozta életigazság, amelynek életté teremtése az ember Isten adta kötelessége. – Hogyan lesz tehát **életboldog-**

sággá az isteni ige?

a) A mennyek országát birtoklom az Isten valóságos otthonának, a lélek-szentélynek titokzatosságában. Mert mi a mennyország? Az Atya háza. Az „isteni embercsalád" szentélye és együttese. És ennek részletes tartalma micsoda?

α) A magány ellenség, ha elszigeteltség, de nem ellenség, ha szeretetkapcsolatot is képvisel. A papi élet magánya azt jelenti: **kizárva** a világ, de **bezárva** az ég Ura! Sőt! Bezárva minden hívőd lelke és személye, akiket „lélek szerint szültél" Isten számára. Ezeknek lélekszeretete örök lélekkincsed. Ezeknek lélekjelenléte örök élettársaságod. – Gondolj csak a karácsonyesték varázslatos gyönyörűségére. Észlelhető valóságban az egymást szeretők együttesének örömeit tárja elénk, gyökérzetben pedig az égi Atya szeretetének megtestesülését hirdeti nekünk.

β) De tovább menve az is leszögezhető, hogy beszédes „örök útitársam" az ég Ura. Állandóan tanító az Egyházon át, amely szent társaságnak feje a Mester: „a férfi feje az asszonynak, mint Krisztus az Egyháznak" (Ef. 5,23). Az Úr így szól az isteni igéről: „És amint lehull a zápor és a hó az égből, és oda többé vissza nem tér, hanem megitatja a földet, megöntözi és megtermékenyíti, és magot ad a magvetőnek és kenyeret az evőnek: úgy lesz az én igém is, mely szájamból kimegy; nem tér az vissza hozzám eredménytelenül, hanem végbeviszi mindazt, amit akarok, és végrehajtja azt, amire küldöm" (Iz. 55,10-11). Az apostol pedig így folytatja: „Ezért szüntelenül hálát adunk Istennek, hogy az Isten tőlünk hallott igéjét nem emberi tanításként fogadtátok, hanem – amint valóban az – Isten igéjeként, amely bennetek, hívőkben munkálkodik" (1Tessz. 2,13). Ráfaelem az Úr az élet útvesztőjében: „Én vagyok az út, az igazság és az élet. Senki sem jut az Atyához, csak énáltalam" (Jn 14,6). Pásztorom az éltető vizek feltárásában. Ő mondja Magáról: „Én vagyok a jó pásztor" (Jn 10,11). Így tehát az „Útitárs" olyan kísérő, Akinek vezető kezét mindig érezheti az ember, Akinek **valóságos jelenlétét** állandóan találhatja a hittel templomba lépő testvér. Persze, persze, **tettel** kell hinni, és akkor megfordulhat a templomkapu kulcsa, hogy ott találja életének örök „Útitársát", az isteni Megváltót az Úr nyájának pásztora... A hitről ezt írja az apostol: „Akik hisznek Istenben, törekedjenek arra, hogy jócselekedetekben előljárjanak" (Tit. 3,8). A rátalálásról pedig ezt olvassuk: „...keressetek és találtok" (Mt 7,7).

b) De az is igazság, hogy a földi mennyek országát állandóan gondozhatja és **újjá, újabbá, szebbé teremtheti** az élet zarándoka. – Talán kissé különösnek tetszik ez a tétel előttünk, pedig az igazságok igazságának hirdetője. Mégpedig azért, mert ennek valósítását egyenesen követeli az Isten.

α) Eleinte erre is **szóval indít** az Isten embere: „Ti olyan tökéletesek legyetek, mint mennyei Atyátok" (Mt 5,48). Ez a hang nemcsak hasonlat, hanem életbontakozásra serkentő égi ige. Olyan hang, amely ébresztő dal. Arra a tudatra ébreszt, hogy saját életünk állandó bontakoztatói vagyunk. Az Isten terve a talentumok és karizmák seregével áld minden embert – ahogyan az Írásban is olvassuk: „Egyiknek öt talentumot adott, a másiknak kettőt, a harmadiknak csak egyet, kinek-kinek ráteremettsége szerint..." (Mt 25,15) és: „Az Egyházban pedig Isten némelyeket apostolokká, másokat prófétákká, ismét másokat tanítókká tett. Adott továbbá csodatévő hatalmat, gyógyító erőt, segítőkészséget, kormányzóképességet, különféle nyelvtudományt (és beszédek magyarázatát)" (1Kor. 12,28). A papot kivételes kegyekkel is erősíti. – Ne vegyük ezeket leltárszerű életkincsnek, hanem életté fakasztandó lélekgabonának.

β) Mert ha így nézem, akkor igaz lesz az, hogy gazdagabban pompázik a lelkem, szebb lesz az Isten földi mennyországa lélekszentélyemben. Ennek **valóságos** kialakulását pedig követeli Szt. Pál a már korábban is idézett szavaival: „Akik hisznek Istenben, törekedjenek arra, hogy jócselekedetekben előljárjanak. Ez válik az emberek javára és hasznára" (Tit. 3,8). – Gondold csak el: milyen gyönyörűség a tiszta, ártatlan ember életarca!... Nem igaz-e arról ez a tétel: „Akkor az értelmesek ragyogni fognak, mint az égboltozat fénye, s akik igazságra oktattak sokakat, tündökölnek örökkön örökké, miként a csillagok" (Dán.12,3). – De nem lenne-e gyönyörűség az emberek együttesének élete, ha a szeretet melege uralkodnék közöttük? A Mester követeli is ezt tőlünk mondván: „Arról ismerje meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt" (Jn 13,35). – Ezt az életet hiányolja a hindu **Tagore** mondván: „tanítástok isteni, de életetek rettenetesen földi..."

γ) Majd az is fokozza a földi mennyek országának élvezetét, hogyha keresve keresem a vele való **tudatos** kapcsolatok felvételét. Ez valójában a földi ember Isten keresése. Olyan felfelé emelkedés, amely lélekszárnycsapás az egek felé. Figyeld csak meg: mennyi erőfeszítést végez Daedalus és Icarustól kezdve az ember, hogy elérje a csillagok világát! És méltán milyen boldog, ha eléri a hold birodalmát. – De mennyivel boldogabbnak kell lennie a „föld urának", ha eléri az eget és a földre hozza az egek Urát! Ez a szellemi megfeszülés maga is égi ajándék, de az „Isten-bírás" valóságos atyai sze-

retetbirtoklás. – Drága paptestvér! Sokszor elmélkedjél ezeken a gondolatokon, és életeredőként fog lelkedbe szállani az Isten teremtette „földi mennyek országának” természetfeletti boldogsága.

2. Ámde itt még nincs vége életed örömeinek. **Második életörömértékként száll lelkedbe az örök Szeretethez fűződő szeretetáramlás örök valósága.**

Többször mondottuk, hogy az ember természetfeletti lény és igénye az Isten: „... Isten fiai vagyunk...”, mondja az evangélista (1Jn. 3,2) és: „én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek”, mondja Jézus (Jn 14,21). De ereje is az Isten kegyelme: „nélkülem semmit sem tehettek” (Jn 15,5), hirdeti a Mester. Mindez pedig arra utal, hogy olyan mennyek országa is életrészünk, amely a lepergett földi élet örök jutalma. Ne ijedj meg a „jutalom” szavától. Hiszen még az apostol is megkérdezi: „Nézd, mi mindenünket elhagytuk és követtünk téged. Mi lesz a jutalmunk? Jézus így válaszolt: ...örökségül kapja az örök életet?” (Mt 19,27 és 29). – Ámde ez a gondolatsor kettőt jelent.

a) Első jelentősége: egek felé igényeskedik az ember. Minden ember! Még inkább a papi ember! Mégpedig azért, mert a „lélekgravitáció törvénye” arra felé sodorja, amely világból sarjadozott élettartalma. Persze ez az igényeskedés nem olyan hindu áhítozás, amely az életörömöktől való szabadulásban találja boldogságát. Ez a vágyakozás a vándormadár „délvidék keresése” és eltalálása. Most ugyan arról elmélkedünk, hogy ez a vágy már a földön is „országtalálás”. Mégpedig olyan boldog élettalálás, amely az Isten tervezte „előkészületi mennyek országában” is az isteni család gyermekének tudja önmagát. Dalos tehát a lelke, mert Isten országában pereg az élete.

b) És ennek az országnak lakói az egek csordulásával telíttetik a lelküket. Az egek világa a természet harmatjának csordítója és a hulló zápornak záporozója. Mindez pedig azért, mert a nagytermészet Ura még a mezők liliomainak is Gondozója. „Nézzétek a mezei liliomokat, mint növekednek. Nem fáradoznak s nem fonnak” (Mt 6,28). És ha ilyen a nagytermészet élőivel szemben az Isten, akkor milyen gondos lelkületű a földi mennyek országának „embervirágait” illetően!

α) Nem száradhat ki a lélek világa... Pedig sokszor éri „lélekszárazság” a lelkek világát. A papi lélek sem kivétel ebben. – De mi segít itt? Erős hit a Gondviselésben, készség a szenvedések elviselésében, Mester követés a Golgota-úton és bizakodó remény az örök jutalomban.

β) De tovább haladván le kell szögeznünk azt is, hogy nem győzhet rajtunk könnyedén a bágyasztó kísértés sodró ereje. És ez nagyon megnyugtató. Mégpedig azért, mert felhők és napsugár változó adatai az egek világának... De az emberi életnek is! Még inkább a papi életnek, amelynek nagy vállalásai, szent hivatása és egek felé törő lendülete vagyon. Ez a lendület isteni ajándék és ennek sikeres kibontakozása isteni ígéret. Halljad csak Szt. Pálhoz intézett Isten igéjét: „Elég neked az én kegyelmem” (2Kor. 12,9).

γ) És bármennyire segít az Úr szerető kegye, mégis mindenekfelett újabb és nagyobb erőt ad számunkra a személyes Isten állandó jelenlétének átérzése. Örök jelszavam legyen: velem az Isten! Örök buzdító hangként csengjen életemben: „Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok és Isten Lelke lakik bennetek?” (1Kor. 3,16). A pap pedig még azt a szentelési és küldetési kegyelmet is bírja, hogy a népek pásztora... Ezt a pásztort soha, soha el nem hagyja a pásztorok Pásztora! Jól jegyezzük meg: „én veletek vagyok mindennap, a világ végéig” (Mt 28,20).

c) És így örökké virágzóvá lészen az Isten öntözte életkert. Ez a kert az Úrnak földi mennyek országa. – És hogyan értelmezendő ez a lélekvirágzás? Van ebben is egy felfelé-törés és van ebben egy állandósulás.

α) Maradj egek felé táruló! – ez volna a **felfelé-törés** belső dinamikája. Egyszerű hasonlat megvilágítja a tartalmát, mert reátalva a kertek cineái, ageratumai, violái, vagy tátikáinak életére – reádöbbenünk, hogy bármelyikére ezt a jelszót lehetne ráírni: az állandóan **„nap-atya” felé törők**. Belőle élnek és hozzá törnek... Embertestvér! Nem látod-e, hogy „Szt. Ferenc szerinti virág húgaid” tégedet is erre hangolnak?

β) Majd azt mondhatnám: így azután maradsz egek földi országának virulója. – Ez az **állandósulás** valósága. – Ha „élet virága” volna és maradna az örök életbe térő emberlélek hasonlata, akkor azt a kegyet kellene kiesdenie az „élő virágnak”, hogy már a földön is „léleklátója” legyen az egek Urának. Kellene, hogy – vetületben előre dobott képben – Izaiás szemeivel látná az egek világát: „... láttam az Urat... Szeráfok lebegtek felette; mindegyiküknek hat-hat szárnya volt... és kiáltottak és mondták egymásnak: szent, szent, szent az Úr, a seregek Istene, dicsőségével tele van az egész föld!” (Iz. 6,1-3). Lásson, élvezzen és a szeretet kötelékében élvén örök boldogsággal telíttessék minden papi ember. Mindig éljen lelkedben Szt. Pál igéje, amely szerint a „színről-színre való látás” (1Kor. 13,12), majd a szeretetnek az örök Szeretethez kapcsolódó életközösségének előfutamozása hangolja a lelkeket, a

„hazatért lelkeket” pedig az örök boldogságra. Röviden: bírod az Istent, Akinek országában veled élnek az üdvözített híveidnek szélesen gyűrűződő seregei is!

Bef.: Az Írásból vegyük a befejezést mondván: „Ha pedig egy asszonynak tíz drahmája van és elveszt egy drahmát, nem gyújt-e világot, nem söpri-e ki házát s keresi szorgalmasan, amíg meg nem találja?” (Lk 15,8). – Ez a hasonlat is arra utal, hogy az „élet zarándokainak” és az életúton vezető „pásztornépnek” az a hivatása és kötelessége, hogy **megtalálja és másokkal is megossza** az élet igazi tartalmának életkincsét. Ezt akarja a Teremtő és ezért szállt földre az isteni Üdvözítő. – De most kérdezd magadtól, testvér, és te hogyan találtál erre az Isten ígérte mennyek országára? **Eltemetted** a bűnös múltat, **megízlelted** az élet éltető eledelét és **boldog lendülettel** siettél az élő vizek öntözte isteni ligetekbe. Ez a kép a mennyek országának földi birtokbavétele. Az élet **igazi nagybirtokosa** lettél. Az élet **igazi értékelője** lettél. Az **életérték helyes használójává** váltál. – De véget jelent-e a földi mennyek országának megtalálása? Ne felejtsd: sokszor mondottuk már, hogy az emberi élet vonala **végnélküli.** Ezért tehát folytasd a gondolatot! A „földi mennyek országában” égi Atyád családjának családtagjává lettél. Lejött a földre a mennyek országából, hogy szeretetének kiáradásával „isteni országának tagjává” tegyen. – De ez a „családtaggá” avatás azután abban az égi kegyelemben nyeri csúcsértékét, hogy Magához vesz, hogy Benne éljed örök életedet mindörökkön örökké. Amen.

3. beszéd: Istené az örök dicsőség

Bev.: Visszatérek a lelkigyakorlatok **alapgondolatához**, hogy annak visszaidézésével zárhassuk az Úr engedte lelkigyakorlatokat. A bevezető beszédben arról szóltunk, hogy Thorton **Wilder** torzult elgondolása helyett azt az igazságot kell vallanunk, hogy **isteni küldetésben fáradozunk**... Jeleztük, hogy ez egyetemes, **égi predestináció**, de a papi ember részére égiekért küldött különleges isteni misszió. – De ez a hivatást teljesítő ember vagy papi ember nem tud megnyugodni a feladatjelzés közlésében, hanem kérdésként támaszkodik agyának ez a gondolat: vajon mit szolgál **végső fokon** az isteni küldetésben járó ember? Vajon olyan eszközök vagyunk-e csupán, amelyek **öncélként** önmagunk boldogságát szorgalmazzuk? Vajon eléri-e a papi ember a célját, ha földi vonalon övé a nép és égi vonalon övé az örök boldogság?... Talán erősen élre állított a kérdések sora, de jó ezt így feltenni, mert ennek feltárása után könnyebb lesz az a válasz, amely **megtagadja** az igenlő feleletet és mélyebbre szállva azt feleli: **Isten dicsőségének hirdetése a világegyetem és a szellemi élők hivatása.** De kérdezzük csak: hogyan értelmezendő ez az isteni kinyilatkoztatáson alapuló élettétel:

1. Az emberszemélyek földi és örök életben a teremtett világ színpompázóivá alakulnak.

Mert nézzük csak a „bontakozó életet”. Mégpedig először Isten terveiben és azután az emberi szellem értelmezésében. Az egész fejtegetésben virág legyen a hasonlat és a kibontakozás a valóság. A vezető gondolat pedig az legyen, hogy a kiteljesülő élet az égi Teremtő jóságának, nagyságának és végtelenségének örök dicsérője.

a) Az Írás tanítása szerint minden az Istentől és Istenért jár a földön. Olvassuk csak a próféta szövegét: „dicsőségemre teremtettem, alkottam és készítettem” (Iz. 43,7). Az Írás szavaiból is világos, hogy a nagymindenség és ember-világ hivatása az Isten szolgálata és szeretete. A „Decalogus” azt hirdeti: „Én, az Úr, vagyok a te Istened... Rajtam kívül más istened ne legyen” (2Móz. 20,2-3). Tehát ne legyenek istenek a faragott tárgyak, de ne legyenek istenek az emberek sem! – Majd azt követeli az Úr szava, hogy Istent dicsőítővé váljék az ember. Hallgasd csak a királyi lantos énekét (148. és 150. Zsolt.). Földi életünk még annyira is istenivé alakul, hogy az Úr természetének hordozóivá leszünk: „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek...” (2Pét. 1,4). Ne feledd a Mester szavait sem, amelyek az életcél tárgyi tartalmát az Isten szeretetébe helyezik: „Keressétek (először) inkább az ő országát (és annak igazságát)...” (Lk 12,31). Sőt a „szolgálatról” és jutalmáról is így szól: „Aki szolgálni akar nekem, kövessen: ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is. Aki nekem szolgál, azt megtiszteli az Atya” (Jn 12,26). Az örök élet tartalmát is úgy határozza meg, hogy: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek... Aki pedig szeret engem, azt Atyán is szeretni fogja... hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,20,21,23). Még a Mester küldetése és hivatása is alapjában így csendül fel a búcsúzkodó Üdvözítő ajkán: „Atyám, eljött az óra. Dicsőítsd meg Fiadat, hogy Fiad is megdicsőítsen téged” (Jn 17,1). – Mindez arra vall, hogy az ember földi hivatása, szolgálata annyit jelent: bontakozzék ki belőle a lelki, a szellemi és a természetfeletti ember, hogy ennek fenségessé vált személyi élete legyen a földön az égi Atya igaz és állandóan csengő dicsőítő hárfája.

b) Amit isteni erővel hirdet az Írás, annak zengő rezonátora az emberi értelem. Azt ugyanis értjük, hogy minden mű a művész állandó dicsérője. A paloták, szobrok, képek, írott művek és mindenféle művészi alkotások hangoskodó dicsőítői annak, akinek lelkén át léptek az életbe. Mégpedig azért, mert létezésük a „teremtő emberi szellem" függvénye és így egész létük az „alkotó szellem" dicsősége.

α) **Ontológiailag** így bontható részekre ez a megállapítás. Persze, a mi papi életünk szemszögéből vizsgáljuk a kérdést. A valóság az, hogy minden ember „Isten fiának" küldetik a földre, de igazság az is, hogy a papi küldetés az örök aklokba kísérő pásztorbojtár feladata. Mármost nem igaz-e az a tétel, hogy minél több „tiszta gyapjús báránynép" él az Úr földi paradicsomában, annál szebb a paradicsom élete és így annál nagyobb a paradicsom égi Urának dicsősége? Az emberi szellem teljesen érti, hogy a tudatos életbontakozás és tökéletesedés az egek felé emelkedő dicsőség hirdetése. – A csírák a jövő élet hordozói, de a virágszirmok az igazi Teremtő dicsőítői. – Mármost a papi ember akkor lesz ontológiailag az Úr igazi „hárfás népe", ha munkája nyomán nem dalok és hangok, hanem **isteni emberek** élnek az Isten földi kertjében.

β) De **alanyi értelmezésben** is életigazságként robban elénk az Isten dicséretének hivatása. A kérdésnek ez a része azért igen fontos, mert a szellemi világban, az ember életében alanyiságról van szó. Az ember ugyanis emelkedettebb a földi teremtmények között és **tudatos önbíró személyként** jelenik meg a földtekén. Így tehát alanyi élethivatást is igényel és birtokol. Ezért hirdettük az előző két elmélkedésben: övé a nép szeretete és övé az ég boldogsága. – De hibásan gondolkodnék az az ember, akit túlzott önértékeléssel önmagában zárni akarná élethivatását és – a Teremtő Atya végtelenségét figyelmen kívül hagyva – csak öncélnak hirdetné saját boldogságát. Az egyetemes emberi és a papi élet igazi értelme és hivatása akkor található meg valójában, ha az ontológiai elgondolás mellett **tudatos dinamikai** vonalon keressük az emberi élet hivatását. Így ugyanis arra döbbenünk reá, hogy az örök Szeretethez térő ember a szeretetáramlás bűvkörében az örök Atyából véve és Feléje törve lesz fokozatos dicsőítője az egek Urának. Mégpedig úgy, hogy minél többé és tökéletesebbé alakítja önmagát, annál boldogabb lesz egyéni élete, de ez a tökéletesebb és boldogabb szellemi élet magasabb rendű dicsőítése lészen az örök Atyának. Ne feledjük el, hogy itt az **állandó dinamikán** van a hangsúly. A földi ember a teremtmény szépségét veti az Isten felé, a lelki ember a lelki szépségekkel és a lelki erőfeszítések diadalával magasztalja az ég Urát, a szellemi és természetfeletti ember pedig az isteni természettel és annak állandó kirobbanásaival lészen az égi Atya dicsőítője. – Az egész meg így fogható egységes és boldogító gondolatba: ha az értelem is kénytelen odahajlani, hogy a földi élet igazi tartalmát és végső hivatását az Isten dicsősége határozza meg, akkor a papi ember a boldogság boldogságával vállalja, hogy ő ennek az Istent dicsőítő életkarnak az Úr rendelte **karmestere.**

2. De itt még nincs vége a mi Istent dicsőítő hivatásunknak. Az emberszemélyekről az is megállapítható: **diadalmas kibontakozásba szökkenő örök életükkel az égi Atya sugárzó dicsőségévé válnak.**

Ez azt jelenti: a földre küldettünk, itt élűnk, de örök hazába térünk. Mintha azt mondanók: a föld az alakulás, érdemszerzés és kibontakozás szent területe, a mennyek országa pedig a kiteljesülés és életboldogság örök hazája. Hazatér az ember és új otthonban is dicsőíti az Istent. – Nézzük csak ezt a kérdést is az élő tanítás és az értelem világánál!

a) Az **élő tanítás** az Isten szava, tehát az életigazságoknak perdöntő értelmezője. Azért kezdjük ezzel, mert ez az égi fényvetés reáállít a helyes életútra és ennek sugárba vonása vonzóan hat az értelemmel dolgozó ember életére. – Mit hirdet tehát az isteni ige? Röviden ezt: „Az igazak lelkei azonban Isten kezében vannak... az igazak felvillannak, és olyanok, mint a szikra, mely a nádasban tovaharapódzik; Ítélkeznek nemzeteken és uralkodnak népeken, s az Úr lesz a királyuk **örökké**" (Bölcs. 3,1 és 7-8). Ugyanezt erősíti ez a kinyilatkoztatott szöveg is: „Az igazak ellenben örökké élnek, és **jutalmuk az Úrnál vagyon"** (Bölcs. 5,16). De mindezt erősen erősíti a Mester mondván: „Én vagyok a mennyből alászállott élő kenyér. Aki a kenyérből eszik, **örökké él"** (Jn 6,51). Azért keresd ezt az életet, amelynek követése az örök célhoz vezet! Szépen ír erről Márk evangélista szólván: „Senki sem hagyja el otthonát, testvéreit... anyját, atyját, gyermekeit, vagy földjét értem és az evangéliumért, hogy százannyit ne kapna: már most ezen a világon... a másvilágon pedig az örök életet" (Mk 10,29-31). – Mindezt úgy lehet értelmezni, hogy az Isten országában boldog életet él az ember, de úgy is kell magyarázni, hogy Isten dicsőítése a lelkek boldogságának kiteljesülése. Az emberi élet tökéletessége és örök boldogsága ugyanis abban áll, hogy az Istenben éli életét a hazatért életzarándok: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek" (Jn 14,20). Itt tehát vé-

gül is arról van szó, hogy az ember üdvözülése a Mindenható Atya örök dicsősége. Ezt az igazságot zengi királyi citerán Dávid király énekelvén: „Járjak bár a halál árnyékában, nem félek semmi bajtól, mert te velem vagy. Vessződ és pásztorbotod megvigasztal engem. Asztalt terítesz... olajjal kened meg fejemet... valóban, irgalmasságod velem jár... hogy az Úr házában lakozzam hosszú napokon át" (Zsolt. 22,4-6). Szinte idekívánkozik ez a Mester hirdette igazság is: „Én legyőztem a világot" (Jn 16,33); tehát enyém a teljes dicsőség, amelyben – mint Istenében – boldog részes lészen az ember maga is. – Ne féljünk attól, hogy ez a tanítás valamiképpen megfosztást jelentene. Itt valóban arról szól az isteni kinyilatkoztatás, hogy az emberi élet teljes kibontakozása és boldogsága az égi Atyával való valóságos, tudatos együttélésben található. Látjuk őt „színről-színre" (1Kor. 13,12), és létünk, boldogságunk az ég Urának diadalba csendítője. Ha kissé magunk elé varázsoljuk a Titkos Jelenések Könyvét, akkor boldognak mondhatja magát az ember, hogy ő is részese annak az égi karnak, amelyben angyalok énekelnek, harsonáznak (Olvasd: Jel. 7-8.fej.).

b) És ugyanezt rezonálja az életküzdelemben élő **emberek vágyakozása**. Kérdezzük csak meg valójában: vajon mit akar elérni az ember?

α) **Földi** életének önboldogító sodrában is arra tör, hogy élete az Isten terve szerint bontakozzék és a Vele való találkozásban élhesse boldogságát. Tehát alapvetésben itt is az Isten dicsőségét keresi, amelyben személyes életére sziporkázódik önnön boldogsága. Minden egyes ember – és különösen a papi ember – jól tudja és érzi, hogy az élet igazi Központja, döntő indítója és irányítója az Isten. Belőle, Benne és Hozzá tör az ember. Jól mondja az Írás: „Benne élünk, mozgunk és vagyunk" (Ap.Csel. 17,28). Egyszerű példa utal erre az isteni hangra. A **parabola** legyen a példa. Ennek a geometriai alaknak vonalvezetése a végnélküliség felé való ívelést tárja elénk. Az egyik fókusza, az én, a **végesben** pihen, de a másik a **Végtelenben**. De most kérdezzük csak: melyik determinálja a parabola vonalának egy-egy pontját? A felelet akkor lesz megnyugtató, ha azt mondjuk: a **kettő egybecsengése**. Igaz ugyan, hogy a Végtelen a döntő, de a végesnek látszó is a végnélküli vonalvezetést befolyásoló... Vegyük tehát észre: a földi élet minden rezgése a Végtelennel való kapcsolódás mozzanata. És vegyük észre azt is, hogy a végesnek látszó életmozdulatok és élettökéletesedések az örök Atya zengő dicsőítői.

β) És **örök** életünkben?... Valójában miről van itt szó? Annak az életnek tudatos éléséről, amelyet az „élet igazai számára" készített az ég Ura: „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot" (Mt 25,34). Ez pedig valóságban ezt jelenti: hazatér a küzdelmes élet bajnoka, mert diadalmas volt az életharca. A hazatérő harcos pedig – az élet földi analógiájában is – az uralkodó elé fekteti dicsőség-koszorúját, hogy az érdekében, „zászlójának dicsőségéért" vívott győzelme a „fejedelmi lobogó" díszévé váljék. – De mindezt az apostol is Isten dicsőségének hirdeti: „Ezt a kincset cserépedényben őrizzük, hogy az erő túláradó nagyságát ne magunknak, hanem Istennek tulajdonítsuk" (2Kor. 4,7). – De elhagyva a gyenge hasonlatot, eljutunk az örök életet áhítozó lelkek belső vágyakozására, hogy ebben is megtaláljuk az Istenhez térést, az Isten dicsőségének szolgálatát célzó lélektörekvést. Erősen hangsúlyozom: azt a törekvést, amely az egek Ura hódolatos dicsőségét szolgálja a saját életének örök boldogsága útján. Ez pedig azért van, így, mert az emberi szellem belső lendületével Istent kereső, szolgáló és dicsőítő. Óvakodni kell annak a képnek szélsőséges színezésétől, amely ének és dal zengésében véli az örök élet tartalmát. Az állandó dal és muzsika nem élettartalom, hanem csak keret és kifejező forma. Az élet állandó tevékenység. Befogadás és kifelé szórás. Az örök élet tartalma a végtelen Szeretet és tevékenysége a végtelen Szeretethez törés, Benne mindig tevékenykedő gazdagodás és így ennek a gazdagodásnak az örök Atya dicsőségére való kisugárzás. – Ilyen elgondolásban igaz tartalmat talál a lélek, és valóságos, örök, mindig sugárzóan Istent dicsőítő lesz az örök élet. Valójában tehát igazság lészen ez a tétel: emberé a boldogság, de Istené a dicsőség!

Bef.: Mindezek után befejezésül keressünk egy olyan hasonlatot, amelynek lélekben való megőrzése könnyű feladat, és így a mai elmélkedés eltörölhetetlen jegyet hoz a lelkünkben. Vegyük tehát például Goethe Faustjának történetét. A nagy író két részre bontotta a bűnök világában élő „tragikus ember" történetét. Az első részt így zárja: „induljunk, Mefisztó, új kalandra!" De a harmadik rész vége: a bűnbánó tudós égbe emelkedése. Lám! Nem oldható meg az emberi élet Isten nélkül, mert a **véges személy** igazi életértéke a **Végtelen Énnel**, az Istennel való találkozás. És ez micsoda? Dicsőítő életdal, valóságos örömditirambus az örök Isten mindenható szeretetének! – Mi legyen tehát a mi kollokvium-szerű imádságunk? Gondoljunk erre az isteni szövegre: „Hová mehetnék lelked elől?... Ha felszállok az égbe, te ott vagy, ha leszállok az alvilágba, jelen vagy. Ha feltölteném a hajnal szárnyait... ott is a te kezed lenne a vezérem... **Dicsőítlek** téged... És légy az örök úton vezérem" (Zsolt. 138,7-

10, 14 és 24). Mindez pedig alázatos kérésre hangol. Olyan kérésre, amely vágyakozó lélekből száll tömjénfüstként az ég Ura trónjához. A könyörgőnek kérése ezt zengi zengő muzsikával: add Uram, hogy kegyelmeddel való átnemesedésem után örök dicsőítője lehessek az örök **Szeretetnek.** Amen.

3. consideratio: „Útitárs" a papi ember

Bev.: Isten terve – az ember zarándokútja. Égből indulva, földi szolgálatban tökéletesedve hazatér az élet zarándoka. De ez az út nem egyedül rótt ösvény, hanem közösségben pergő haladás, amelyben tekintélyes szerepet talál a **vezéri** és **kísérői** hivatás. Az világos, hogy az emberéletnek vezére egy vagyon: a mi Urunk Jézus Krisztus, de kísérő gyámolítója több vagyon és ezek hivatottja a nép egyszerű papja. Sacerdos – az Úr szemében és samaritanus plebis – a nép életében. „Én vagyok az út, az igazság és az élet" (Jn 14,6) – mondja a Mester. Az apostolokról pedig így imádkozik az Atyához: „Amint te küldtél engem a világba, úgy küldöm én is a világba őket" (Jn 17,18). – Hogy azonban ennek a hivatásnak példaszerűen eleget tegyünk, azért ragadjuk ki a szentek galériájában a most centenáriumi évfordulót ülő **arsi plébános** alakját és keressük meg életének azokat a lélekvonásait, amelyeket követve méltán sorakozunk az Úr küldötte pásztornép közé. Az élő példa pedig azért lészen igen jó, mert a **tettek sodra** ragadja magával a **tettre kész** emberek lelkét. Azért mondja a Mester is igen gyakran: „tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatosszívű" (Mt 11,29). Vagy: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem" (Mk 8,34). És azért írja az evangélista a Mesterről: „... tett és tanított Jézus egészen mennybevétele napjáig" (Ap.Csel. 1,1). Valójában benne teljesül ez az isteni ige: „Ezért vele is a béke szövetségét kötötte, hogy ő lesz fejedelme a szentélynek és népének" (Sir. 45,30). Mégpedig olyan fejedelem, aki életének szentségével sodorja magához engedelmes népét. – De mi tulajdonképpen a most megrajzolandó és követendő arsi plébános életének jellegzetes karakterisztikonja?

1. Az első jellegzetességét ez a tétel foglalja magában: **földön élt és égben járt.**

Egyik életrajzírója (Guerin) így kezdi életrajzának megrajzolását: „Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy papi ember..." Azt mondhatnám: szinte **mesét** kezd, hogy **történelemmé** szilárdítsa az elmondandó életadatokat. Mégpedig azért beszél így, mert szinte lehetetlennek látszik az az élet, amely annyira szublimálódott és mégis annyi áldozathozás elbírására erősödött. Tényleges igazság, hogy élete itt pergett le látszólag, de egekben folyt le valóságban. – Összefogóan a következőkben lehetne jellemezni földi életének tartalmát.

a) Csak szükséges eszköz volt számára a föld, de életértékévé lett az ég. Szerény plébánia szerény lakójává alázkodott, akinek egyszerű külseje és igénytelen asztala csak arra való volt, hogy fenntartsa azt a „lélekházat", a testet, amelyen keresztül nagy munkára vállalkozott a lélek. Az ő életére igazán állt ez az evangéliumi mondás: „Ne aggódjatok megélhetésetek miatt, hogy mit egyetek vagy mit igyatok, sem testetek miatt, hogy mibe öltözzetek" (Mt 6,25). **Tudta**, hogy hivatása teljesítésére mi szükséges és **hitte**, hogy ennek terítése az Úrnak, a pásztorok Pásztorának gondja... De azt is tudta, hogy a lélekmunka is akkor lehet tökéletes, ha isteni kegyelem ereje izzítja a pásztor lelkét. „Nélkülem semmit sem tehettek" (Jn 15,5) – mondotta a Mester. Épp azért Vele élt az „örök országban", hogy Tőle vegye a szükséges életerőket. Azt is **tapasztalta**, hogy a kísértő szellem settenkedik körülötte, de világosan vallotta azt a tételt, amelyben Szt. Pál jelzi a küzdelem diadalának feltételét: „Elég neked az én kegyelmem" (2Kor. 12,9). És pedig azért, mert a Mester szavai szerint Ő a győztes: „Én legyőztem a világot" (Jn 16,33). És mint Győztes ígéri: „én veletek vagyok mindennap a világ végéig" (Mt 28,20). Mármost – a földön élve – egészen addig a tökéletességi fokozatig alázta életét, hogy elmondható róla: „szolgai alakot fölvéve kiüresítette önmagát és hasonló lett az emberekhez" (Fil. 2,7). Ez magyarázza, hogy szerény parochiáján élt, de Názáretben pergette lélekmunkálkodó napjait... De mit jelent az, hogy az égben járt? Talán ez a mondat fejezhetné ki röviden: az örök hazában élt a lelke és a földön járt a teste. Ő ebből az isteni igéből táplálkozott: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz" (Jn 15,5). Ennek azután az lett a gyakorlata, hogy egész életén át gazdagította életének szentélyét, valóra váltva ezt az igét: „Adjátok el, amitek van és osszátok ki alamizsnaként. Készítsetek magatoknak ki nem merülő erszényeket, kifogyhatatlan kincset a mennyben" (Lk 12,33). Valójában ez azt jelenti, hogy minden tettét az jellemezte, hogy Isten dicsőségére, hívei javára és azok örök élete szolgálatára kell szentelnie. **Imaélete** dicsérete az Úrnak. Már csak azért is, mert jól ismeri Dániel próféta szavait: „Áldjátok az Urat, az Úr papjai" (Dán. 3,84). De lelke egekben jár az **elmélkedések** útján is. Mert „columba meditans" az égi gondolatok befogadója. Majd

hálát adó lelke is ott lakik, mert mindig egy a „tíz meggyógyult közül”, aki visszatér az Úrhoz köszönetet rebegvén (Lk 17,15). Végül **kérő** szavai is egekben csengenek, mert jól tudja, hogy „zörgessetek és ajtót nyitnak” (Mt 7,7). Ez pedig „égnyitás”, ami annyit jelent: kincseket kapok, hogy a híveimnek égi kincseket vigyek.

b) Mindebből azt kell tanulnunk, hogy nekünk is élet- és **munkaterületünk** legyen a föld és **életforrásunk** maradjon az ég. – Életünk területe a pásztorkunyhó és hivatása pedig a nyájunk gondozása. Nem baj az, hogy nagy lakás helyett kicsibe szorult az életünk. Mesterünk azt mondja Magáról: „A rókának odúja van, az ég madarának fészke, de az Emberfiának nincs hová lehajtsa a fejét” (Mt 8,20). Ha vagyonunk sincs, az sem lényeges. Mindent itt hagyunk, csak lelkünk kincsei örök kíséretünk. Csak annyit igényelj a földön, hogy erőd legyen a szolgálat-teljesítésre. Szinte jelszóvá tehető: lemondok a földiekről, hogy birtokolhassam az égieket! Ne félj! Nem leszesz kifosztott koldus. A földiek helyett nincs senki, aki „százannyit ne kapna már most ezen a világon... a másvilágon pedig az örök életet” (Mk 10,30). Azért tehát zarándokolj gyakran az égbe! Ne félj, hogy képzeletszülte túlzásokra akarlak hangolni. Nem, nem! Jól tudod, hogy a **magány** életteher, de azt is tudd meg: Istennel élni boldogító **életközösség**. Tehát: keresd az Urat a templomban!... Keresd az Urat lelked szentélyében!... Minél gyakrabban látogatod az egek Atyját, annál gyermekibben éled földi életedet. Ez a közösség keresés azután legyen olyan, hogy **zsolozsmád dicsőítő ének legyen!** Lassan halkítsd el lelkedben azt a hangot, hogy ez: **recitatio**. Tedd, hogy **oratiová** nemesedjék. Majd **hálaadás** kövesse minden sikeres munkádat. Szentmiséd és a lepergett nap estéje ne fejeződjék be hálaadás nélkül. Továbbá **kérve kérd** magad és híveid lelki kincsekkel való gazdagítását. Azt érzed, hogy csakis Isten kegyelmével bírhatod az életet. Igaz ugyanis ez az ige: „Istennek minden lehetséges” (Mt 19,26). Sőt az is valóság: „Mid van, amit nem kaptál? Ha pedig kaptad, mit dicsekszel, mintha nem kaptad volna?” (1Kor. 4,7). Járulj tehát az égi Atya színe elé, hogy kérő szavad meghallgatására találjon. Ne légy olyan, akit inteni kell: „Mindeddig semmit sem kértetek az én nevemben. Kérjetek és kaptok...” (Jn 16,24). Szükséges a kegyelem, és higgyétek, hogy: „Amikor azonban elhatalmasodott a bűn, túláradt a kegyelem, hogy amint halálthozóan uralkodott a bűn, úgy uralkodjék az örökéletre szóló megigazulás révén a kegyelem is a mi Urunk Jézus Krisztus által” (Róm. 5,21). – Azt is éreznetek kell, testvérek, hogy csak akkor buzdíthatunk **másokat imára**, ha magunk élete lészen ennek élő példája. A hívek figyelő tekintete észleli a papjának életét... Ha többször látja az Oltáriszentség előtt, akkor ő is odatérdel melléje, amikor baj és küzdelem terheli életét. – Te az egek küldöttje vagy, hogy égi ajándékokat hozzál a földre. Ne maradj tehát tétlen a földön, mert így üres lészen a kifordítandó „bőségszarú”! – Arsi Szt. János a földön élt és egekben járt... Légy hűséges követője abban, hogy lemondasz a földiekről és földre hozod az égieket.

2. Ámde a gyakorlati élet szolgálatát kereső arsi plébános nem tartozott a fantaszta álmodozók sorába. Ő tevékeny emberré alakult. Épp ezért életének második jellegzetes vonása az volt: **égből hozva földön szórt.**

Ezt a feladatot az Írás szavainak idézésével kezdhetjük. A zsoltáros ezt énekli: „Teljesítetted szívének kívánságát, nem tagadtad meg tőle ajkának óhajtását. Sőt eléje siettél boldogító áldással...” (Zsolt. 20,3-4). Lélekvágya volt, és éppen ezért el kell tanulni tőle, hogy valósággá legyen az isteni követek életében az a vágyuk, hogy egekből hozzunk és földön szórjunk!... Aki ugyanis arra hivatott, hogy az embertestvéreket az örök hazába segítse, az nem elégedhet meg azzal, hogy csak földi értékeket szórjon, hanem arra kell törnie, hogy az égi kincsek közlésével biztosítsa az „embernyáj” hazasegítését. Az egek világába az égiek erejével juthat fel a föld embere, ezért az egek felé vezető léleknek **gazdagon** kell „hazatérnie” és **bőségesen** kell **szórnia**...

a) De mik voltak az égből hozott „isteni ajándékok” és hogyan lett azoknak földi szétosztója? Az isteni kincsek sorozata így állítható rendbe: **hozta az égi Ige örök fényét**, hűségesen követve a Mester parancsát: „tegyetek tanítványommá minden népet” (Mt 28,19). Sőt élő szóvá teremtette ezt az isteni igét is: „És ha világosságot gyújtanak, nem teszik véka alá, hanem a tartóra, hogy világítson a ház minden lakójának. Így világítson világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jótetteiteket és magasztalják mennyei Atyátokat” (Mt 5,15-16). Végezte pedig ezt a „fényt szóró” munka azért, mert jól tudta, hogy „mindannak, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12). – Ezt evangéliumnak, jó hírnek mondom. Igaz, hogy ezt tanító egységben adja a tanító Egyház, e ennek kegyelemmel átitatott szórásának módját az egekből tanulta az egyszerű plébános. Iskolai képzettségének gyengesége nem közölte volna ezt a tudást, de feltüzelte őt az isteni kegyelem. Ez magyarázza, hogy szavára összesereglett Párizs tudósainak szélesen gyűrűző csapata. – **Hozta a lélekátalakulás kegyelmét**. Azt az égi amforát, amelyből kicsordult a tisztulás és újjászületés patakja. Nemcsak kegyelmi kincs-

nek tartotta a bűnbocsátás erejét, hanem napjainak legtöbb óráját a gyóntatószékben töltötte, hogy valóban kiárassza ezt az isteni kegyelmet. Azt a kegyelmet, amely ebből az égi csordulásból fakadt: „Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyert" (Jn 20,23). Lelke ugyanis élettel élte, hogy itt csordul az a tisztító ital, melyet így ígért a Mester: „aki abból a vízből iszik, melyet én adok, nem szomjazik soha többé" (Jn 4,14). A kicsi népet az „egek vize" mosta fehérre, a felnőtt és elesett lelkeket a könnyek árja után az Úr Szent Vére tette Isten előtt csillanóan gyönyörűségessé. – **Hozta a szeretet lángját.** Azt, amely a legigazibb kapcsolattal fonta egybe az embert embertestvéréhez és az embert Istenatyához. Ennek azután gyakorlati része abban jelentkezett, hogy valóságosan **szóró emberré** alakította ki lelkét. Ezt pedig azért tette, mert a Mester szavai szerint a **szeretet parancsa** az első és mindenekfeletti: „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből. (Ez az első parancs). A második így szól: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. Ezeknél nagyobb parancs nincs" (Mk 12,30-31). Jól tudta azt is, amit Szt. Pál mond: „aki felebarátját szereti, teljesíti a törvényt" (Róm. 13,8). A földieket tekintve, – a szétnyíló ujjak példájára gondolva – könnyedén szórt... Hiszen nem is maradhat a „nyílt tenyérben" semmi sem, mert kihullik belőle az összeszorított valamennyi pénzdarab... A lelkieket pedig olyan módon szórta, hogy valóságos életáldozattal élt az Úr házában, ahol valóra váltotta ezt az isteni parancsot: „Adjatok, adjatok, amit Isten adott". Lélektanács, oktató beszéd, gyóntatás és az isteni Áldozatnak kegyelmei áradtak ki lelkén, hogy ezeknek ereje folytán istenivé alakulás menjen át az emberek lelkén, életén. Lám! Égben járt és földön szórt...

b) És ez a példa mire indíthatja a nyomdokain járó lelkipásztorokat? Arra, hogy ilyen kincseket hozó és szóró legyen a hívei között. Ennek a munkának azután abban kell kiteljesülnie, hogy szinte „állandó osztó" legyen az úr papja. A földieket tekintve, szeretettel nyújtsa javait a szegényeknek. Azért, mert azok az Isten áldottai és a szerető gondoskodás igényesei. Az ezeknek adott „segítés" olyan „takarékbetét", amelynek kamatait az örök Atya fizeti az örök élettel! Ne felejtsd: „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot. Éheztem ugyanis és ennem adtatok..." (Mt 25,34-35). – A szellemieket tekintve, minden percét áldozatul hozza és szellemi kincses tarisznyáját nyitogatva minden életkincsét kiosztja. A sajátját tekintve, az időt feláldozó pap tulajdonképpen **lélekalkimista**. A véges időnek kincsét örök életaránnyá kell változtatnia! Ennek pedig az a módja: minél több múlandót és lepergő életpillanatot áldozunk fel lelki szolgálatra, annál több és természetfelettibb értéket gyűjtünk az örök élet számára. Mégpedig magunk és híveink számára is. Az osztásban pedig nem lehetünk szűkmarkúak. Az égi **Szeretet** követei vagyunk, tehát az égi kegyelmek bőségesen osztói legyünk. Ez már az a terület, amelyen saját áldozatos munkánk útján az egek Urának kincsestárából osztunk. Ne feledd: nem a föld, hanem az „ég kincstárnokává" teremtett tégedet az Isten!

α) De azt is kérdezhetnők: milyen módon tudjuk ezt a kettős feladatot teljesíteni? Röviden ez a felelet: töltsd idődet a templomban és otthonod szentélyében! Az első azért fontos, hogy szolgálatra készen légy és tégy mindent az Isten házában. A második pedig azért lényeges, mert a **„magánpasztoráció"** igen komoly munkaterületünkké alakul. Ne félj attól a vádtól, hogy így a „sekrestye emberévé" egyszerűsödsz. Nemcsak nem baj az, hogy nem éljük és nem vezetjük a földieket. Legyünk boldogok, hogy a **magasabb rendű** élet szolgáivá nemesedtünk. Sőt, be kell látnunk, hogy a világ ügyeibe való túlságos elmerülés megvonta tőlünk ennek a parancsnak teljesítési lehetőségét: „Keressétek (először) inkább az ő (Isten) országát" (Lk 12,31). Sőt elrekesztette életünket attól a feladattól, hogy a magasságbeli dolgokat keressük. Most erre szorít az élet... Talán ezt is mondhatnám: **erre vezetett vissza a Szentlélek!** Ne feledd Jeremiás isteni igéit, amelyek szerint Isten keze szenvedést hozó eszközökkel is dolgozik. Olvasd csak Jeremiás 21. és 27. fejezetét. Ezekből kikiált ez az isteni igazság: büntető kezemmel vezetem vissza magamhoz hűtlen népemet. – Az idődnek és életnek természetfelettiek szolgálatába állítása valóságban az arsi plébános életének utánzása és a te lelkednek a szentség vonalára való beállítása. Igen, igen! Azért, mert magad a természetfelettiekből élsz és másokat is erre az életre indítasz.

β) De szintén kérdezhetjük: milyen eszközök segítségével tudunk eredményeket felmutatni? – Ne engedd, hogy letörje a lelkedet, ha **látható eredmény** nem kíséri tevékenységedet. Isten szeme mindent lát és áldozatos munkádat **belső** eredményekkel gazdagítja. Épp azért tevékenységed belső eszköze legyen: a bizakodó és állandóan dolgozni akaró készség! Légy vak – az eredményvizsgálatban és biztosan előretörő a lelki munkában. Azután legyen lelked: szeretetteljes híveiddel szemben! De ez általánosan kiterjeszkedő... Mert **minden** hívő a tiéd ám! A távolkalózkodó leginkább, mert az szorul

reád leginkább. Majd legyen lelkipásztori munkád: **kereső** fáradozás! Te menj a bárányok felé... Közöttük élve, keresve keresd őket. Egyik bíborosunk spanyol állomáson látta a hívek tömegétől messze álló plébánosukat... „Ezek a te híveid, testvér?" „Igen" – felelte a plébános. „És **ilyen távol** vagy te tőlük?... Szentendrén mindenki futott a plébánosatya felé... Az igazi tanárpapok **keresik** a diákok lelkét, és futnak feléjük a kis emberkék. De ennek alapja: atyjukká lettek az „atyák" és velük élnek jóban, bajban egyaránt. Mindezeknek döntő, gyökérzeti eszköze az égi kegyelmek kiosztása és azokon keresztül való megszentelés szolgálata. Reád is áll: „Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendjeképp" (Zsid. 7,17). Légy tehát áldozat bemutatója és az áldozat gyümölcsének szétosztója. Az égi kegyelmekben járjál pedig magad, és az Isten kegyét szórja a lelked. – Mindez pedig akkor lészen igazán **ható erő**, ha dalos, derűs, emelkedett és Istennel élő lélekből forrásozik, csörgedezik a hívek felé. Az Isten életkertje: virágzó évelők gyönyörűsége. Legyen benne derűs és muzsikáló optimista és bizakodó kertésznek lelke! Ez azután azt eredményezi, hogy bontakozásnak indul az „életvirág-nemzedék", és így dicsőséges lészen, tavaszi pompával sugárzóvá alakul Isten földi Édenkertje.

Bef.: Záró gondolatunk legyen Douglas „A nagy halász" c. regényének gondolata. Ez a nagy író úgy rajzolja meg Péter apostol alakját, hogy benne tobzódik a fizikai erő és a lelki indulathullám. Ez magyarázza kilengő életét is. De... De... benne lendületes a készség, törhetetlen az áldozatos szeretet és megtorpanása utáni felegyenesedése: az égi Mester örök szolgálata. Keres... tanít... katakombákban él... semmi földit nem igényel... De Mesteréért és híveiért életáldozatot is hozott. – Ennek a nagyszerű példának követője az arsi plébános. Egyszerű szolgája volt a Mesternek, vezető hivatottja a kis csoportot alkotó híveinek, egész élete áldozati oltáron égett és, bár véráldozattal nem lett az Úr vértanúja, mégis egekbe emelte az Úr szeretete. – Mi, az Úr pásztorbojtárjai, csak annyit tegyünk ma az Úr jelenlétében, hogy elrebegjük ezt a kis fohászt: add Uram, hogy a „nagy halász" és a „kis plébános" példáját követve hűséges pásztorai lehessünk reánk bízott híveinknek. Amen.

Záróbeszéd: Az Ég küldetésében fáradozom

Bev.: Egybefogva a papi élet feladatát, legyen ez a lelkigyakorlatok gyümölcseinek összegyűjtése. – Mindenki az Úr dolgozója, de egyéni a szolgálat mineműsége. Fizikai és lelki, szellemi és természetfeletti **egyre tör**: szolgálja az Isten élettervét. – De hogyan végzi ezt a papi ember?

1. Kertészként járja az Isten kertjét...

Küldetésünk tárgyi része tehát: Isten ügyének szolgálata. De hogyan?

a) Gondozója legyek Isten **földi kertjének** (pl. kultúrszolgálat, otthon-építő szolgálat stb.).

b) De nevelője legyek Isten **élő virágainak!** – Fantáziám ragadjon el! Olvassuk csak **Blake** versét: **„Az álom".** A királyi trónról rabszolgasorba kerülő munkás álmot lát. A Nílus partját... a pálmák hajladozását... a nép hódolatát... És az álom vége?... Ébredés?... Igen, igen... De az örök élet titokzatos birodalmában, ahol fiú az ember és atya az Isten. – A Lélek tüze égesse lelkemet: „Vágyva vágytam..." (Lk 22,15)! – Ez mind a kifejlesztés.

2. Csűrbe gyűjti az Úr határának aratott gabonáját...

„The **reaper** and the flowers" (Longfellow) szerepét végezzem! Itt azt az igazságot színezi a világhírű költő, hogy **érett gabona** aratására küldötte munkását az Úr, de szirmokba öltöztetett virágokat is dönt el a kasza... „Miért van ez így?" – kérdi az arató. „Azért – feleli a Gazda –, mert az örökké pompázó virágocskák is oltárom díszeivé kívánkoznak". – De ez a **begyűjtés** Isten tervében csak látszólagos vég. Hogyan kell ezt értelmezni?

a) Az „érett gabona" a csűr égi kincse. Ebben benne van az életküzdelem ereje... Pompázó színek sziporkázása...

b) A „sziromban tündöklő virág" – az Úr oltárának dísze. A tiszta fény pompázó villanása... Ebben örökké csillan az érintetlen lélek gyönyörűsége.

Bef.: Foglaljuk most végleg egybe a mondottakat ezekkel a hasonlatokkal: **„Marcellus"**-szá alakított a Mester, **„Johannan"**-nak küldött az Isten, és így **„arsi plébánosok"** legyünk az Úr földi kertjében! Így lesz igazsággá ez a tétel: „az Ég küldetésében fáradozom". Amen.

* *

(Dr. Marczell Mihály)

AZ ÚR LELKE IHLETETT ENGEM”

(Lelkigyakorlat – papoknak, 1959. VIII. 24-27, Győr)

Bevezető beszéd

Bev.: Az egész lelkigyakorlatnak alapgondolatává tesszük ezt a mondatot: az Úr Lelke ihletett engem. Mégpedig úgy, hogy **kiválasztott** az emberek közül, majd megemelten **megszentelt** az emberek fölé és küldetést adott, hogy **híveinket megszentelődésre segítsük.** Persze mindezt értékelni és átérezni csak akkor tudjuk, ha elmélyedő órákat szentelünk a nagy igazságoknak és készséges odaadással vállaljuk az „Úr hárfájának” tovazendítő égi hivatását. Mert az Úr gondolta élet kettős hivatást jelent: megőrizni magunkban az isteni életet és szerteszórni az isteni kegyelmek égi kincsét. Így valóra válik az égi Atya terve: **életté** lesznek az Úr gondolta **isteni emberek**, és áldozatos munkájuk nyomán **istenivé nemesednek** az Úr küldötte emberzarándokok.

1. Az első feladat tehát: **Önéletünk megszentelése.**

Hessegessük el lelkünk elől azt a kísértő gondolatot: az Úr minden kegyelemmel ellát, tehát **birtokosai vagyunk** az Úr áldásának. Ez ugyan egy szempontból igaz, de az igazságnak minden szempontból kell érvényesülnie.

a) Igaz az, hogy az Úr bőségesen áraszt el kegyelmeivel. Teremtő terve: halhatatlan lélekkel, a leheletével gazdagít. Ezért mondja az Írás: „Képére és hasonlatosságára teremté az embert és halhatatlan lelket lehelt beléje” (1Móz. 2,7). – Ez az a megindulás, amely az egek világából csordul, és amely kincsek birtokából az ember zarándokútra indul. Gazdag a tarisznya, mert Mindenható és Atya az útra Indító. Ez a nagy érték olyan csodálatos hatalom, hogy felemel minden földi teremtmény fölé és így a földiek urává teremti az embert. Ezért mondja az Úr szava: „Uralkodjatok a földön…” (1Móz. 1,28). Mienk tehát a föld, hogy rajta taposva birtokba vegyük az eget!

b) De óvakodva kell arra gondolnunk, hogy miképpen érhető el ez a magasztos életcél. Reá kell gondolnunk arra, hogy az életutat **Isten terve szerint** kell taposni az embernek. Ebben azután benne rejtőzik az a feladat, hogy **örömkincseink kifejlesztésének** feladatával indít az égi Atya. Ne felejtsd ezt a hasonlatot: helyzeti energiák hordozója az ember, amelyeknek aktuálása a zarándok isteni hivatása. – Szinte azt kellene mondanom: ami alvó életcsíra, azt virágzó sziromdíszbe kell fejlesztenie az isteni zarándoknak! Aprópénzre pedig így váltandó ez a nagy életbankó: ha a szellem hordozója vagy, akkor a szellemi élet kiszélesítését végezze az életed! Te azzal a csodaerővé áldattál meg, hogy **belelass** a világkohó dohogásába, átlásd az **élettörvények** csodás egybefonódását és felértékeld a szellemiek végnélküliségét. Szeresd a lelkieket és a szellemieket, hogy így odaadó lendülettel tedd szellemivé egész életedet! – A földön élsz ugyan, de az égiek felé sodró a lelked. Vigyázz tehát, hogy csak **talpalatti** legyen a föld, hogy rajta emelkedjék a lélek! Vigyázz arra is, hogy eszközként alázkodjék előtted a föld, hogy úrként hódoljon az anyag! Végy belőle annyit, amennyi lelkedet szárnyalásra feszíti, de meg ne alázkodj úgy, hogy szolgájává silányulj! – Kövesd Szt. Jakab szavát, amely szerint: „A hit cselekedetek nélkül halott” (Jak. 2,26). Hidd el, hogy ennek az az értelme, hogy az adott kincsek tettekké varázsolása az emberi élet kibontakozásának és erénysziromba bontakozásának feltétele. Azt is hozzáfűzheted, hogy az **ilyen** szellemi kibontakozás annak az egyéniségnek, isteni személyiségnek diadalérvénye, aki az életsodródás vonalán a **végnélküli élet** várományosává lehet… Felcsillan így a végnélküli élet lehetősége, amely azután az égi Mester szavai nyomán a hit és remény örök igazságát közli velünk mondván: „Én vagyok az élet. Aki bennem hisz, örökké élni fog és halált nem lát mindörökké” (Jn 11,26).

2. Ámde az isteni kegyelmi szórás itt sem állapodik meg. Az egyéni élet kiteljesülése akkor lészen kivirágzó, ha ezt a második feladatot is megérezzük, hogy **élethivatásunk: Más embertestvérek megszentelése is.**

Ez az isteni rendelkezés. Az **akaratot** az mutatja, hogy mindenki az „isteni nyáj báránynemzedéke”. Az Írás így jelzi ezt: „Ti testvéreim vagytok” (Mt 23,8), majd így folytatja: „Más bárányaim is vannak…” és „lészen egy akol és egy pásztor” (Jn 10,16). Az isteni akarat tehát „hazasegítés”; annak pedig egyetlen és döntő feltétele az újjászületés. Azért mondja a Mester: „ha valaki újjá nem születik… nem megyen be a mennyek országába” (Jn 3,3). De az isteni **akarat szolgálata** – egyetemes és közös életfeladat. Nem küldettünk a közösségből kiszakított és kiemelkedő személyiségnek, hanem az embercsalád egyetemes testvérisége **egyik tagjának**… A „tag” pedig nem teljesen elszakított és különálló, hanem belekapcsolódó és az egységet szolgáló. Azért mondja a Mester: „Szeresd felebaráto-

dat, mint önnönmagadat" (Mt 22,39). A szeretet végül is annyit jelent: áraszd ki lelked fényét és melegét, hogy életrügyekre fakadjon a környező testvériség.

De a tény után a „hogyan?" kérdés mered elénk. – Mit kell tehát tennünk mások istenivé teremtésének területén?

a) Ha **egyszerű hívőnek** tudnók magunkat, akkor az élet természetes keretének szolgálatában találhatnók kötelességünket. És pedig annak a körzetnek szolgálatában, aminek központját alkotnók… Így az „eredező család", az „új család", a rokoni keret, a munkaterület dolgozói, a község, ország és emberiség alkotják azt a „koncentrikus gyűrűsort", amelyben a közelesés aránya szerint nagyobb és nagyobb a tevékenység kötelezettsége. Itt is igaz az a törvény: a központ dinamikai ereje a távolság négyzetével fogy… – A tárgyi szolgálat pedig a nevelés, a léleksugárzás és áldozatos gondoskodás tényeiben nyer megvalósulást. Tehát nem a sok szó, hanem a nagy és áldozatos lélek. Ezért olvassuk a Mester életéről is ezeket a szent igéket: „Kezdett pedig **cselekedni** és tanítani" (Ap.Csel. 1,2). A cselekvés áldozata pedig ilyenné lett: „Kiüresítette önmagát – emberré lévén" (Fil. 2,7). – Persze azt mindenekfelett kell hangsúlyozni, hogy a lélekszolgálatnak vonalvezetése a **szellemiekre** is kell, hogy kiterjeszkedjék. Sohasem szabad feledni a Mester intését: „Ne aggódjatok…" (Mt 6,25). Ennek folytatása ugyanis ez a mondat: „Mit ér neked, ha az egész világot megnyered, lelkednek pedig kárát vallod?" (Mt 16,26). Az ősi igazság ez: „Keressétek először az Isten országát és a többiek megadatnak nektek" (Lk 12,31).

b. De a **papi ember** ennél nagyobb hivatással jár a földön. Az egész lelkigyakorlat ennek a hivatásnak részleges feltárásával, illetve felújításának munkájával foglalkozik… Itt csak annyit jelzek: akit pásztornak küldött az égi Mester, annak vállára nehezedik a nyáj boldogsága és életsorsa. Az az igazi „felelős", aki a vezetés és küldetés ajándékának birtokosa. Azt pedig világosan tudjuk, hogy az apostolok és tőlük küldött utódaik azzal az isteni paranccsal járják az élet útját, hogy tanító, kegyelmet osztó és „hazakísérően gondozó" munka nehezedik az Úr pásztornépének vállaira. Épp azért igen fontos feladat lészen az, hogy a most kezdődő lelkigyakorlatunkon felvázoljuk az isteni Mesternek reánk szabott feladatát, majd lemérjük, hogy hogyan teljesítettük hivatásunkat és végül – belső megszentelődés kegyelmével erősödve – teljes lélekkel álljunk az Úr életkertjét gondozó lélekmunkába. A regula tehát ez: minél közelebb esik az egyik ember – hivatásszerűen!- a másikhoz, annál nagyobb a **jogilag** reánehezedő kötelesség, és a távolság vonalán pedig a **szeretet alapján** nehezedik reá a feladat teljesítése.

Bef.: A befejező gondolatot vegyük az Írás következő szövegéből: „Mondá pedig Absalon: uralkodni fogok" (3 Kir.1,5). Bölcsen mondotta volna, ha az Úr parancsa értelmében a föld és önmaga feletti diadalmas uralomra gondolt volna (lásd: 1Móz. 1,28). Ő azonban igen sok embertestvére lelkének kifakadásával arra gondolt, hogy **büszke öngőggel** lészen a népek vezetője, illetve parancsolója. Azt akarta, hogy övé legyen minden és előtte **hódoljon szolgaként** az embertestvér. A helyes életirányt a Mester mutatta, aki így szól Önmagáról: „Nem jöttem kiszolgáltatni, hanem szolgálatot teljesíteni" (Mk 10,45). De ez a szolgálat az Úr szolgálata. Gárdonyi „Az Isten rabjaiban" így jellemzi: a föld szolgái helyett az **Istenatya szolgái** vagyunk. Erről a szolgálatról azt mondja az apostol: ez az „égi Atya szolgálata" (Róm. 8,5). Majd ezt se felejtsd: „Istennek szolgálni annyi, mint uralkodni" (Mt 20,28). Ez az uralom azután a **föld urává** és **Isten országának örökösévé** teremt.

I. nap (via illuminativa) jelszava: Előkészített az Úr

1. beszéd: Resonantiam creavit

Bev.: Amikor a gyerekember, a drága „apronépe az Úrnak", első iskolás korában felfigyel arra, hogy a „pici lelke és egész élete" az égi Atya műve, akkor belsőleg igazolja az ő parányi életében, hogy ő a **jó Istenhez tartozik**… Persze, az apróságok eme lélekzsongása mellett a felcseperedett és széles tudásúvá nemesedett emberlélekben úgy csendül fel ez a gyerekesnek látszó „tudattartalom", hogy **mi az Isten élő hárfái** vagyunk, akiknek „élethúrozatán" **visszhangozva** csendül a Teremtő égi dala. – A nagy természet az igazság, a szépség és jóság kiverődésének **tárgyi hirdetésével** jelzi a Teremtőhöz tartozandóságát, ámde az ember az **alanyi öntudattal** zengi az Isten hangjára **rezonálás** csodás életmuzsikáját. Mégpedig azért, mert a földi teremtmények olyan **elseje**, a szellemi élet olyan **zsengéje** az ember, amely földi élete alatt is az éghez tartozandóság ismerője és igényese. Ezért mondja Szt. Pál: „Ami ugyanis Istenről megismerhető, az világos előttük, mert Isten nyilvánvalóvá tette

számukra" (Róm. 1,19). Vizsgáljuk csak kissé azt az isteni élettervet, amelyről igazolni akarjuk, hogy ez az embert az isteni jelentkezések **rezonátorává** teremtette. Ennek a vizsgálatnak kettős jegyét fogjuk elmélkedés tárgyává tenni.

1. Az első így szól: **Az égiek dalának eleven felfogójává teremtett az Isten.**

Röviden azt jelenti ez a tétel: „értelmet teremtett" belénk az Isten. Az Őhozzá hasonulás tárgyilag a szellemi lélek birtoklása, de ez dinamikailag azt jelenti: törtetünk a Hozzá hasonulás megvalósítására és tárt lélekkel várjuk az egek nyilatkozásának jelentkezését. Lám! Röviden arra kell gondolnunk: **élő hárfák vagyunk, akik az égiek dalát muzsikáljuk.** Ezért mondja a királyi zsoltáros: „Ha hangját halljátok, meg ne keményítsétek szíveteket" (Zsolt. 94,8).

a) Az égi hang, a teremtő Erő, az égi Igazság, az isteni Szépség és az atyai Jóság átzsong a **nagymindenségen,** így tehát minden parány érintettje ennek az égi hullámzásnak. De a napsugár éltető ereje megcsókolja a kemény sziklát, zöldellő rétet, a pompázó nőszirom gyenge virágait és egyben hőt, a másikban életet és a harmadikban pedig sziporkázó színeket teremt. Az bizonyos, hogy ez az igazság, szépség és jóság az egekből árad, de csak **tárgyi értelemben** lesz a szikla, a rét és a kankalin vagy nőszirom életkincse. Róluk is áll az Írás szava: „Örvendjenek az egek, ujjongjon a föld, zúgjon a tenger s ami azt betölti; vigadjon a mező s mind, ami rajta vagyon, ujjongjon az erdő minden fája is akkoron az Úr előtt…" (Zsolt. 95,11-12). Rajtunk is átzeng a Teremtő hangja, és szépséges életformákban jelenik meg a hódolat és visszhangja. Finom szellő, lehelet járja a határt… Zsendül a gyökér, sziromba szökken a virág… A szépség szórásában szól az Úr, és dallal felel a pacsirta… Az egek erejét szórja az égi Teremtő, és pontos rendszerben felel a hódolatos nagy természet. Minden azt hirdeti: szól az Úr, és hódol az élettelen, azaz lélektelen természet.

b) Ámde az emberi lélek sokkal magasabb rendű az Isten alkotta mindenség létskáláján**.** A léleknek, az Úr leheletének hordozója. Ezt harsonázza az Írás szava: „És belelehelte a halhatatlanság leheletét" (1Móz. 2,7). – Így azután olyan **fényvető a lélek**, **aki** belelát a dolgok sodródásába és irányítója lehet az esetleges eseményeknek. Persze, ez a munka a magasabb rendű és mélységekben pihenő meglátáshoz vezet. A **felületszemlélet** az élők világában is található, de a mélységbe és magasságba szállás a szellemi erők tulajdonságai. Ez teszi lehetővé az igazságok leleplezését, majd értékesítését és így az anyagi és szellemi erők felismerését. Ez az a létra, amely azután a Végtelenhez vezet, Akinek örök Valóságában gyökeredzik a világ minden rezdülése. – Így az igazság kutatója az emberi szellem. – De a szellemi elmélyedés mellett akarati lendülő az ember, aki eleven sodródással **tör a jó felé.** Igaz, hogy az értelem világít a „javakra" és csak azután választ az ember a javak között, de ez a választás a **helyes arányok** betartását kövesse. Az élet javai skálaszerűen fokozódást mutatnak. Vannak **anyagi, értelmi, esztétikai, erkölcsi, szociális** és **vallási javak**. Tarts olyan arányt, amely az alsóbbakat a felsőbbek bontakozására segíti! A javak szabad választásod tárgyai; úgy élj ezzel a joggal, hogy az élet javai életed szolgái legyenek!

2. De a teremtés ilyen elgondolása mellett: **Az Isten az embert az isteni gondolat teremtő társává is nemesítette.**

Ez a tétel alapjában azt jelenti, hogy a teremtés isteni műve a **fejlődés sodrában** él és ebben a bontakozó sodródásban **tevékeny** és alakító tényező az ember. A Teremtő a valóságok alkotója, és az ember, a rezonátor, az életformák kialakulásában a Teremtő segítőtársa. – A legendák világában arra a törpére kell gondolni, aki a Rajna kincsét varázsgyűrűvé, bűvészsisakká és csodakürtté varázsolja. – Valójában tehát olyan rezonátor az ember, aki nemcsak zengő visszhangban hallatja újból az Isten hangját, hanem olyan Isten-képe is, aki beleszóló élettevékenységgel színezi, élénkíti és formákba gazdagítja a világmindenség képét. Ezt jelenti a Teremtő parancsa: „Vegyétek uralmatok alá a földet…" (1Móz. 1,28). De ugyancsak ezt jelenti a Mester parancsa, amely a tökéletesedés tételét írva elő, így szól: „Legyetek tökéletesek, mint az égi Atya tökéletes" (Mt 5,48) Sőt ide lehet vonni a talentumokról szóló példabeszédet is, amely – a vett kincsek **egyéni érvényesítését** írva elő – annak ígéri a jutalmak jutalmát, aki dolgozó erőfeszítéssel fáradozott a talentumai értékesítésében (Lásd: Máté 25,14-30). – És most kérdezem: miben áll ez a **rezonancia** a valóságos életben?

a) Elsősorban azt mondhatnók: megemeli az emberi öntudatunkat és így az egész **élet optimisztikus tevékenyévé** nevel bennünket. Ez pedig nagyon fontos és mindenben érvényesülő erő. A Mester így biztat: „Bízzatok, én meggyőztem a világot" (Jn 16,33), majd azt is mondja: „Én veletek vagyok a világ végezetéig" (Mt 28,20). Mindez erősíti azt az isteni igét, amely szerint: „Látta Isten, hogy jó" (1Móz. 1,31). Vigyázni kell a szemléletünkre. Stevenson szerint az optimista – vévén és tüskesebet kapván a rózsa átvételénél- így kiált fel: milyen fenségesen szép az élet, mert még a tüskék

között is rózsák fakadnak! – Az ilyen módon megemelt gondolkodó **reményekkel** néz a jövő élet elé. Ezt pedig úgy kell értelmezni, hogy a fenséges és szép élettervek **valósulását** is várja a „resonator Dei". Ne felejtsd: az Isten szava az életdiadal himnuszát zengi a természet nagy orgonáján. Bízzál te is abban, hogy ennek a szimfóniának akkordjai diadalmasan fognak csengeni mindörökké! – Lám, ilyen módon egész egyéniséged optimisztikus marad, amely felett csak átvonul az életfelhők sötét hulláma, de záró fátyolát áttöri az **„élet napjának"** boldogító fényözöne. Mintha azt dalolná lelkünk: Istenatyánktól az egész világ gyönyörűsége, diadalmas lesz ebben az Isten szerette emberek együttese.

b) De a megállapítás után azt is leszögezhetjük, hogy az optimisztikus életszemlélet az **élet optimista szolgáivá nemesít** bennünket. Ez azután azért igen fontos, mert dalos lendülettel **csak** az tud dolgozni, akiben él az eredményérés biztató reménye. Ez pedig az az ember, akit **„teremtő társának"** tekint a Mindenható. Csak daloló lehet az az ember, akit a Teremtő „dolgozó társának" teremt az égi Atya. A küldetés öntudata emelő erő, a diadal reménye pedig megfeszülésre segítő. Innen van az, hogy a nagyot akarók – **óriásnépek**. Innen van az, hogy a „nagyot álmodók" – a **világmegváltó egyéniségek**. Innen van az, hogy az állandóan emelkedők – lélekszférákba emelkedő **életnagyok**. Innen van az, hogy az életnagyok olyan igények áhítozóivá válnak, amelyek a **Végtelen felé** igényeskednek. Ezek a **szentek** együttesét alkotók. A földön járnak és egekbe vágynak. A vágyak világában élnek és a tevékenység lendületével magasságba emelkednek. De persze nem úgy, hogy légvárak kergetői, hanem az Isten adta életvágyak, a végnélküli életvágyak megvalósítói. – Ez azután **gyakorlatilag** úgy megy végbe, hogy a saját életenergiák feszülésével **tevékenységre lendítők**. Nem maradnak „kincsgyűjtők", hanem „erőérvényesítők". A harangozó gyöngyvirág is csak úgy bontja ki csilingelő harangocskáit, hogy tevékenykedve szívja a harmat gyöngyözését és a napsugár tündércsókját. – Az ember ennél nagyobb küldetésben tevékenykedik. Neki kevés a Douglas szerinti ügynöktevékenység. Neki olyan szolgálat a hivatása, amely istenivé bontja a felületesen anyagiasnak látszó embernemzedéket. Az ő hivatása tehát **szellemi jellegű.** Fejlesztenie kell a szellemieket. Ebben azután helyet talál az oktató **fényvetés,** a szerető **segítségnyújtás** és az önfeledt szeretetnek állandó sugárzása. Így tehát **dolgozó** az ember. – De ne felejtsük: önmaga értékeinek olyan értékesítésén fáradozik, amely a lélekkincsek fényszórása mellett mások életzsendülését is szolgálja. „Nem azért gyújtanak gyertyát, hogy véka alá rejtsék" (Mt 5,15). Az ember is csak akkor lészen igazi rezonátor, ha a Teremtő **alkotó munkájának hűséges segítőtársa**. Szórd tehát a lélekjóság kincseit és szebbé teremted az Isten tervezte földi mennyek országát. Azt is lehetne mondani: légy a **világ és élet optimistája**, mert a földi erőfeszítésed a Teremtő művének újabb formákba öltöztetése. Ott pedig, ahol a Teremtő tevékenykedik, ott lehet és található küzdelem és erőfeszülés, de biztos és mindenek ellenére diadalmas a kibontakozás. Azért mondja a Mester: „Bármit kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek" (Jn 16,23). Ezt pedig úgy kell értelmezni, hogy az Isten ügyében való szorgoskodás diadalmas eredményeket biztosít számunkra. – És ha nem látom az optimisztikus szolgálat eredményét?... Hát akkor gondolj az alvó búzaszemre, amelynek „holtnak látszó" tehetetlenségéből kifakasztja az Isten alkotta természet a rengő és szemeinek súlyától alázkodóan meghajló aranykalászt… Vagy gondolj a puhahátú gombák erőfeszítéseire, amelyek felfeszítik a keményen reájuk nehezedő aszfaltlapokat is… Mindezt pedig azért mondom, hogy bizakodó légy „az Isten adta és ember szórta helyzeti életenergiák" rejtett hatalmában!"… Jól jegyezd meg: „Hatalmas az Isten, hogy fiakat teremt a föld köveiből is…" (Lk 3,8). Ha pedig ingadozó a lelked az égi igék rezonátorkénti elfogadásában, akkor erősítsen az a történelmi tény, amely szerint tizenkét halász és egy sátorkészítő átalakította a római birodalom megrendült életalapjait is… Az emberi megfigyelés, a történelem tanúsága egyenesen azt hirdeti és igazolja, hogy a szellemi értékek harcában az igaz, a szép és a jó aratja a végső diadalt. Szinte harsonázva kiáltja – életvisszhangként-a Mester szavát: „Bízzatok! Én meggyőztem a világot!" (Jn 16,33).

Bef.: Lám! Az emberi élet olyan „élő felfogó-készülék", amelyen átzeng és áthangzik az Úr szava, hogy ennek **életvisszhangjában** bontakozzék az ember lelke. Így lesz tehát **rezonátor** az ember lelke; mégpedig olyan formában, hogy **tudatosan zúgjon** át lelkén az Úr szava, és így hangozzék át rajta az Isten hangja. Az igazság tehát az: olyanná teremtette az embert az ég Ura, hogy szellemisége felfogja, értékesnek találja és életének kivirágoztatásával végnélküli valósággá alakítja az isteni igéket. Igazság tehát: szólt az Isten életorgonája, és boldog optimizmusra hangolva **felfogja a föld zarándoka.** – Colloquium: „Uram, Jézus! Milyen fenséges az égiek dala! Milyen gyönyörű, hogy rezonáló hárfa a lélek; add, hogy dalod melódiáját zengje az egész élet! Amen.

2. beszéd: Ad vitam divinam et aeternam elevavit

Bev.: Az Úr teremtő szava átzúg az egész természeten, és gyönyörű színpompába öltözik a létezők minden porcikája. Zeng a Teremtő igéje, és **valósággá** lészen az Isten akarata. De minden – némán, vagy hangoskodva – a Teremtő nagyságának dicsőítő himnusza. Van ugyan benne **egyéni elhivatottság** is, de végeredményben egek, csillagok, föld élettelenjei és élői végül is az Isten örök dicsőítői. Mégpedig azért, mert magukban hordozzák az Isten adta tökéletesség gyönyörűségét, magukból bontják ki a Teremtő adta tehetségeket; közösségi kapoccsal egybefonódva egyik a másik szolgálója leszen, és az egész mindenség pedig a maga teljességében az égi Teremtő dicsőségének hirdetője. – Gondolhatok a csillagvilág végnélkülinek látszó munkájára, vagy a szentjánosbogárka fényszórására, vagy az atomvilág fenséges erőhordozására… Bár ebben az egyetemes összefogásban helyet talál az ember is, mégis ki kell emelnünk azt az igazságot, hogy **élettartalma és élethivatása** a többi teremtmény összességénél **magasabb rendű**. A Teremtő örök előrerendelt tervében az a Szeretet indította elgondolás érvényesül, amely szerint a **szellem legyen** az ember kiemelkedő alkotórésze, **aki** az összes anyagi való feletti uralommal a Teremtő Atya képét viselve, az isteni természet kegyével gazdagodva „Isten fiaként" **éljen mindörökké.** Itt tehát arról volna szó, hogy a mindenható Szeretet saját természetéből sugároz, hogy Magához hasonlóvá tegye azt az embert, akit a lélek kincsével gazdagítva – még a természetfeletti kincsekkel is felékesít. – Tegyük most vizsgálat tárgyává azt a folytatólagos kérdést: milyen belső értékekkel és milyen célkitűzésekkel indította, gazdagította és boldogította az „élő ember-hárfát" az égi Teremtő? De így is kérdezhetnők: vajon milyen isteni hangok áramlottak az ember felé az egek világából, és vajon milyen isteni éneket zendít „lélekhárfáján" a megemelt földi zarándok?

1. Az égi Szeretet kiáradásának első és megemelő kegye, hogy isteni természetben részesíti az élet zarándokát.

Ennek a gondolatnak **tárgyi valóságát az isteni kinyilatkoztatás** közli velünk és – ennek fénye mellett- **az emberi szellem történelemben bontakozó alakulásának ténye** tárja elénk. Röviden ez annyit jelent: szól az Úr szeretete, és valóságban észleli a felfogó ember életszépsége.

a) Amit az **isteni szó** hirdet, azt így lehet kihámozni az egek jelentkezéséből: legősibb hang a Teremtő szava, amely így íratott le az Írásban: „Képére és hasonlatosságára teremté az embert" (1Móz. 1,27). Ennek pedig lényege a belelehelt szellemi lélek, **akinek** tehetségei az égi Atya egyes tulajdonságainak birtoklása. Ez pedig az értelem és akarat kegye, majd a halhatatlanság ajándéka. – Igaz ugyan, hogy ez a megemelés máris minden földi teremtmény elsejévé alakítja az embert, de ugyancsak az Írás szavai szerint az isteni kegyelemnek olyan birtokosává is teszi az embert, amely szerint tiszta lélek fényvetése mellett láthatja az Istent, mert: „Meg is teremté az Isten az embert: a maga képére…" (1Móz. 1,27). – Ámde az égi Szeretet folytatólagos és tárgyian adott életkincsét a Messiás Személyében kell találnunk, Aki az isteni Szeretetnek ember-természetben való jelentkezése. Ez a szeretet az ember megemelésének égi ajándéka; mégpedig olyan, amely azt a kegyet szórja a föld emberére, hogy **„az isteni természet részesévé"** is emeli az embert. Figyeljük csak az Írás szavait! A nemzetek apostola így kezdi az Isten hozzánk ereszkedésének értelmezését: „Szólt hajdan Isten a próféták útján az atyákhoz; e végső korszakban Fia által szólt hozzánk" (Zsid. 1.1-2). Majd a szeretet apostola így szól: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte" (Jn 3,16). Ennek az égi Küldöttnek élettartalmát az a jóság jellemzi, hogy nyilvános működése: „… tett és tanított Jézus egészen mennybevétele napjáig" /Ap.Csel. 1,1/. És a jócselekedet pedig úgy szóródott az emberek felé, hogy megcsendül az **istenivé hívás harsonája**: „Jöjjetek hozzám mindnyájan…" (Mt 11,28). A „tehertől való szabadulás" pedig valóban abban áll, hogy a föld nyomasztó szikláit elhengeríti, hogy az egek vágyója és birtokosa légyen a megemelt ember élete. – Sőt azt is meghirdeti a Mester, hogy az egek birtoklása az igazi élettartalom: „Keressétek először az Isten országát…" (Lk 12,31). De ennek elérésére az újjászületés eszközét kínálja mondván: „Aki újjá nem születik…" (Jn 3,3). Ez az újjászületés, amelynek eredményét így írja le az apostolfejedelem: „Részesei leszünk az isteni természetnek" (2Pét. 1,4). – Íme, az „Isten gazdagai"!

b) De most kérdezhetnők: vajon észlelhető-e **ez az élettípus** az emberek életében? Szinte sikongva kiált bele az életbe a **Wittig**-féle kakofónia: hol van ez az isteni nemzedék?... Vajon szent eszmény-e, vagy élő valóság?... Természetesen: a kegyelem erejének érvénye nélkül igen nehéz volna erre a kérdésre **megoldó** feleletet adni! Szinte állandóan ez sikong: mérhetetlen a „bűnök emberének" serege!... – Persze, a **ködös** emberi és erősen földi **szem** nehezen látja ezt az élettípust. Ő ugyanis csak a **rosz-**

szat, a **hiányt**, a **bajt** és a **kakofóniát** észleli. Szinte hangoskodva kiáltja, hogy **ő maga lelkének vetítője** és csakis a felszínre jövő rossznak szemlélője. Azért mondja az Írás: „Ahol a szíved, ott a lelked" (Lk 12,34). El sem képzelhető, hogy a ködös és sötét látású szempár a jóságot is lássa! Szinte állandóan ezt sikongatja: mérhetetlen a „bűnös embereknek" serege! – A lélekmélység **rejtett szépségei** csak a léleklátók tulajdonai. – De a **szeretet szemével**, az **optimisztikus szemlélet erejével** és az égieket mindenekfelettieknek tartó nézés kegyelmével mindez **valóságnak** tűnik fel előttünk. Azt értem ezen, hogy a jóság diadalmas előretörése **észlelhető**: a lélek életre támad a „megváltott nemzedék" életében. De kérdezd, hol észlelhető mindez? Bevezető első ütemét ott láthatod, hogy a – beteges moral insanity szerencsétlenét leszámítva- minden ember igényese, keresője a jobbnak, az igazabbnak és a szentebbnek. Ez az alapvetés arra vall, hogy itt már **isteni vetés** történt. Majd folytatólag leszögezhető, hogy minden ember lelkéből kirobban **igen sok** nemes cselekedet. Még akkor is áramló sodrás ez, ha nem gondolnak a **rejtett gondolatvilág** isteni kohójára. Az igazság pedig az, hogy a rejtett gondolat, jóakarás és titkos jócselekedet mérhetetlenül nagyobb lendületű és mennyiségű, mint a hivalkodó és hitványkodó bűn és aljasság. Gondold csak a **magad életét!** Amikor bűneidet vizsgálod, akkor a **súlyosakat** számszerűen is tudod. Ámde gondold csak el: **mennyi diadal után** lépett csak fel a bűn és hitványság. De gondolj arra is, hogy mennyi jószándék, csendes és áldozatos küzdelem, jóság lakozik a lelkedben!... Sőt, láthatod azt is, hogy a kicsi jócselekedetek szeretetsugárzások töltik ki életed nagyobb részét. Hiszen észlelhető igazság, hogy az „erények filmtekercse" olyan hosszú, hogy a „bűnök lemezei" majdnem eltörpülnek mellette!... De ezeket nemigen látja az ember. Ha pedig az emberek egyetemének „bűnförgetegét" nézed, akkor reá kell döbbenned, hogy ezek mellett az „irgalmas szamaritánusok" jót kereső „diadalnépének" munkában izzadó nemes „egyszerű embere" és tudósai, igazság, szépség, jóság és szentség vonalán tevékenykedők soraiban találod az itt-ott súlyosan vétkezőket is. Mit mutat mindez? Azt, hogy a jóság és szellemiség ősi lendülettel tör előre és valóban igazolja, hogy mi az „Isten fiai" vagyunk. Én nem vagyok elfogult optimista, de igenis hívője vagyok annak, hogy „Krisztus meggyőzte a világot" (Jn 16,33). És hiszem azt is, hogy Vele együtt győzelmes lehet az ember is! Ezt hirdeti – mintegy visszhangzásul – **Madách, Th. Wilder, Molnár Ferenc**. Ez utóbbinak „Ördögmalom" című színdarabja arra utal: a jó diadalmas az ember életében! – Igaz tehát az, hogy istenivé alakít minket az égi Mester.

2. Ha tehát ilyen nagy természetfeletti élettartalommal gazdagodott az ember, akkor tovább kérdezhetünk: vajon adott-e ehhez még mást is az égi Atya szeretete? A felelet így fog hangzani: **A Teremtő szeretete az „istenfiúság kegyének örök és boldog birtokosává avatta a földi élet hazavágyó zarándokát.**

Ez az evangéliumi hang olyan derűre hangolóan csendül, hogy külön vizsgálatot követel az elmélkedő ember részéről. Szinte felsóhajt a lélek: vajon lehetséges-e ilyen életgazdagodás? – Lelkünk körzetében settenkedik az a kétkedő köd: vajon nem álmodozók képzeletvágyai-e ezek a gondolatok?... Ne hessegessük el leszámolás nélkül ezeket a kételyeket. Ellenkezőleg! Keressük ezek felértékelésében is – az **Isten szavát** és fedezzük fel természetünk áhítozásában **az emberi élet boldog rezonanciáját!**

a) Az isteni tanítás tárgyi tartalmát abban jelzi az Egyház, hogy életünk örök és Istenatyánk országában a boldogság teljessége. Ennek a tanításnak nem lehet alapja az emberi bölcsesség, hanem kizárólagosan az Istentől származó kinyilatkoztatás. Ezt is kettős szemszögből értékelhetjük. Mégpedig az **isteni tanítás** és a **valóságos kegyelemáradás** szemszögéből. – A **tanítás** szerint a Mester igéit kell hallgatnunk. Tanításának alaphangja: a mennyek országának megteremtése. A földön kezdődik és az égben diadalmaskodik. Ezért mondja a Mester: „A mennyek országa köztetek vagyon" (Lk 17,21). De hozzáteszi, hogy ennek az országnak kiteljesülése az az ország, amelyet így jelez a Mester: „Az Atyához megyünk és Benne fogunk lakni" (Jn 14,23). Végül ennek tartalmát is közli mondván: „Én az Atyámban és ti énbennem lakoztok" (Jn 14,20). Az apostol csak annyit emel ki ebből az isteni igéből: „Szem nem látta…" (1Kor. 2,9), de később a lényegre utalva ezt mondja: „Színről-színre látjuk az Istent" (1Kor. 13,12), Akivel való együttélésben diadalt ara a szeretet: „Most megmarad a hit, remény, szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet!" (1Kor. 13,13). Ezek az igék – egységesen értelmezve az emberi életrevalójában azt jelentik, hogy az ember lehet olyan isteni életet élő, hogy vándorútjának lepergése után valóra váltja az apostol szavait: „Nincs itt maradandó otthonunk" (Zsid. 13,14), de van örökéletben diadalmaskodó, Atyánkkal élő boldog élethazánk. – Ámde az égi tanítás csak fényvetés lenne, ha nem áradna reánk az Isten valóságos kegyelemsugárzása. Mégpedig olyan, amelyről előbb szólva megállapítottuk, hogy ez az isteni természet közlése… Alapot ad „az ég", hogy

lakója lehessen „a föld”. Lélekfeszítő erőt nyer az ember, hogy istenivé tegyen az örök életben. – Mindez igen szép magyarázat, szólna közbe a bizonytalankodó ember, de hogyan lészen valósággá ez az isteni kegyelemvétel? Reámutat erre is a Mester. Mégpedig fokozatos átalakulást kíván a **keresztségben** saját életáldozata útján: **sajátjává, birtokállományává** teszi az embert. Ő volt az „áldozati Bárány”, Övé tehát a megváltott nemzedék. Azután tanítja a jó szülők, iskola, templom igehangszórásával, majd erősíti a **bűnbánat szentségének** tisztító erejével és táplálja az **élet Kenyerének** törésével, illetve a **Szent Kehely** hörpintésével. Az igazság ez: „Benne élünk, vagyunk és mozgunk” (Ap.Csel. 17,28). Azért van az, hogy állandóan Feléje, felfelé törünk. – Persze ezt az egyéni és **belső átalakulást** nehéz lenyomozni, de szorgos figyelemmel fel lehet vázolni. A vázlatos élet pontos és fontos állomásait, azaz az **életkép** kontúrjait a jócselekedetek adják, amelyekről áll az apostol szava: „Tetteik pedig követik őket” (Jel. 14,13). Örök Kísérőnk és Adakozónk az Isten, de ugyancsak örök gazdagítónk a jócselekedetünk. Ezek nyomán azután olyan életarculat verődik ki rajtunk, amely az Isten megszentelő kegyelmének diadalát és az isteni ember életét tükrözi előttünk.

b) Amit eddig mondottunk, az végül is azt hirdeti, hogy az örök élet diadalmasaivá **tervezett** és **alakított** az égi Atya. Az egyik a kinyilatkoztatott természetfeletti kegyelem erővétele. – De most ismét körülöttünk settenkedik a kérdés: vajon **az emberiség történelmében észlelhető-e ez a természetfeletti előretörés?** Mintha azt kérdezném: igényese-e az ember ennek az „örökség” bélyegével szentelt életkeretnek és életkibontakozásnak? – Itt is azzal kell kezdenem: nehéz követ mozgatsz, de okos erőfeszítéssel célbafuthat a sziklatömb. A „magát kevésre becsülő” nehezen viaskodik és kevés sikert arat. Az emberek „alvó és még kisigényű csoportja” földiek igényese. Kenyér és ital, élvezet és boldogságot jelző idegzsongás az életének tartalma. De amint bontakozóbb a lelke, akkor már igényesebb az élete. Ekkor már vágya az igazság, szépség és jóság. Így tehát gazdagabb és magasabb rendű a vágyakozás. A természetfeletti harmat csak akkor igénye, ha a legmagasabb élettartalom az életasztal terítéke… De az még az életfolyamat alatt is megállapítható, hogy – legalacsonyabb fokon!- műveinek, emlékének, képének megőrzésére tör… Hiszen az életnemzés valójában az **egyéniség** sokszorosítása és így a „múlt életgyökérnek” tudattalan fennmaradása… Amikor azután arra ébred az ember, hogy **személyes létének fennmaradásában** áhítozza az élet tartalmát, **akkor már ébresztő erő és isteni kegyelem**, amely később az **egyéni** személyes örök élet igényét szüli az ember lelkében. Az világos, hogy ez a folyamat az egyes és összes ember lelkében hullámzó és váltakozó. De az kézenfekvően megállapítható, hogy alapjában az egyén és összesség vágyainak vágya, így tehát az ember valóságos lélektartalma és ősi életkincse! Még akkor is igazságok igazsága, ha átfutó életszakaszokban erősebben elhalkuló, vagy elhalkíttatott is ez az életmuzsika. Dalolja ezt a pogány, és élethimnusszá erősíti a krisztusi tanítás és kegyelemsugárzás. – Persze, az igaz, hogy ennek a dalnak felfogására is „**áldott felfogókészülékek”** kellenek. Jól jegyezd meg: a napsugár végigpásztázza a sziklaormokat, a réteket, kerteket és országutakat… De **életet** csak ott teremt, ahol **felfogó szeretet várja** a sziporkázó sugárkévét… Hasonló a helyzet az Isten kegyelmének sugárzásával. Mindenkit megragad, de egyeseket – lásd Paulust- sodró erővel visz (lásd: Ap.Csel. 9.fej. – Ez a „gratia efficax”). Az igazság ez: mindenkit elragad az Isten kegyelmi áradása. Csak arra ügyelj, hogy te magad **szándékosan** ne emelj gátat az Isten kegyelmének! Lassan és fokozatosan érezni fogod, hogy az „örök haza” polgárának hívott az Úr, és azután feltámad benned az a vágy, amely életáldozattal és áldozatos élethódolással kiérdemli ezt a végtelen isteni kegyelmet! – Így azután derűs lesz az életed, mert örök életbe szökken.

Bef.: A befejezésünk legyen ma – hálaima! Mégpedig azért, hogy **ilyen élőlénnyé** teremtett az Isten. De fokozódjék ez azzal az emelkedett büszkeséggel, hogy **ennek az embernyájnak pásztoraivá** magasztosított minket az ég Ura! „Legeltesd az én bárányaimat” – mondá az Úr Péternek. De ezek az igék a felszentelő **küldetés** erejével reánk is vonatkoznak! – A vándor boldog a célbafutás lehetőségének látásán, de az Isten felé sodródó „embernyáj pásztora” legyen még boldogabb, mert az „örök karámba” terelheti Isten földi nyáját. Azt a nyájat, amelynek mindegyike az **isteni élet** elhivatottja és így a **jövendő örök élet** várományosa. Amen.

3. beszéd: Ad assequandum finem viam praeparavi

Bev.: Örök kérdése az előretörni akaró embernek: Quo me vertam? Merre menjek?... Ezt az Isten adta érdeklődő útkeresést nem hagyja felelet nélkül a Mindenható, hanem pontos fényvetéssel reávilágít az emberi élet helyes és célbafutó országútjára. Alapvetésben hallhatjuk a Mester igéit, amelyek általános mondatban ennyit mondanak: „Szűk az út...” (Mt 7,13-14). – De az általános megjelölés és

merész vállalkozást ébresztgető megvilágítás mellett egész részletesen is feltárul előttünk az élet helyes útja. Nem köznapi megvilágító példa a Jeruzsálemből vezető két nagy út oktató szava. Az egyik út széles és Hebron rózsái között kígyózik és – a Holt-tengerhez vezet. A másik tekervényes hajlások után a Golgotán át – a feltámadás bazilikájához juttat... Egészen világosan észlelhető, hogy azt az utat kellene járnunk, amelynek vége a feltámadás dicsőséges célbajutása. Csak volna egy kérdés: vajon feltalálja-e azt az utat az Úr embernyájának báránynépe?... Ha azonban jobban vizsgáljuk az élet szétszórtságában elhajló utak irányát és jelzőtábláit, akkor reá fogunk döbbenni arra, hogy **beszédesen irányító** az égi Atya, és hangszóróként visszhangzó az Isten rendelte **pásztorok vezető tilinkója.** – Nézzük csak ezt a kérdést részletesen és nyomozzuk le a **való életben**, hogy hogyan tárja elénk életünk útját a Mindenható.

1. Az első felelet így hangzik: **Az emberek egyetemének törvényeket ad az égi Atya.**

Isten azonban Törvényhozó és így az emberi élet egyetlen és döntő irányítója. – Mindjárt a megindulásnál fel kell hívni a figyelmet, hogy Isten irányítása nem olyan „bilincsbe verő kötelek halmaza", amely teherként nehezedik a haladni akaró zarándokra, hanem egyrészt olyan titokzatos meglátás és megértés (természettörvények!), amely b**elülről** csendül, bár „messziről" hallatszik. Majd olyan **személyes** kinyilatkoztatás, amely az égi Atya szerető életéből hangzik a szeretett gyermekek felé. – Célja pedig mindig az, hogy helyesen lásson, a Teremtő szerint éljen és így boldog életet találjon az Isten legnemesebb földi teremtménye, az ember.

a) Az első csengés és jelzés alanyi életkincs! **A lelkiismeretben csengő isteni irányítás.** Röviden: **természettörvénynek** is mondható. Azok a belső hangok, amelyek előzik, kísérik és követik cselekedeteinket... Mégpedig megvilágító, segítő és megbíráló csendességgel. Ezek azok a hangok, amelyeknek felcsendülése el sem csillapítható. Különösen olyankor, amidőn valami elkövetett rossz felett ítélkeznek. – **Eredetét** kutatva az Isten adta természethez jutok. Ahhoz a mélységhez, amelyről ezt mondja az apostol: a pogányok lelkiismeretük szavát hallják... „Megnyilvánul az égből Isten haragja az emberek minden istentelensége és gonoszsága fölött, akik (Isten) igazságát rosszindulatból elfojtják. Ami ugyanis Istenről megismerhető, az világos előttük, mert Isten nyilvánvalóvá tette számukra. Hiszen, ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, a világ teremtése óta művei alapján értelemmel felismerhető. Éppen ezért nincs mentség számukra" (Róm. 1,18-21). Isten adja, mert így a lelkiismeret az Isten szavát hallatja. Az igazság ez: messziről hangzik és közelről csendül... Az írók is **erre** a belső hangra hivatkoznak, amikor azt mondják: Ágnes asszony hiába mossa a kendőt... az bizony piroslik a vértől. – **Célját** kutatva arra jövünk reá: szól mindenkiben az Isten, hogy Istenhez térjen a föld embere. – És ha a lelkiismeret szavát elhallgattatja az ember? Akkor még elevenebb lészen és hangoskodva követel elégtételt! Íme, így állítja fel **első törvényeit** a Teremtő!

b) A második irányító: **az Ószövetség kőtáblára rótt isteni parancsok együttese.** Ne felejtsd: **kő az alap**, keményen szólnak róla az isteni igék. Azért van az, hogy az Ószövetség „írott törvénye" a kevésbé emelt és bontakozott emberélet irányítója. A szellemi életnek nagyobb fejlettségére van szükség akkor, ha gyengédebben, egyenesen a szeretet hangjával hívogat az Isten. Az Ószövetség törvénytábláit égzengés közben közli az Úr, és a félelem hódolatával fogadja a zsidó nép. Ennek a félelem szülte behódolásnak következménye, hogy kemény küzdelemmel védi, őrzi és éli a választott nép. Itt is fel lehet vetni a **cél** kérdését. A felelet ez lészen: biztos és személyes életutat akar mutatni **Jahve.** De ugyancsak itt felvethető az **eredet kérdése.** A feleletben itt is az Ő, az egek Ura hangját hangoztatja az ihletett prófétanép. A természet törvényét annyiban erősíti a kinyilatkoztatás **személyi** ereje, hogy itt az Úr – a beszélő, és az ember, a tudatos és halló füllel felfigyelő – befogadó. Íme! Szól az Úr, hogy kövesse az ember!

c) A harmadik az Újszövetség tanítása, amely az égi Mester ajkán csendül az emberek felé. Ne felejtsd: isteni Személy szeretete zengi, és így csorduló mézként a szeretet mélységéből tör elő az emberek felé. Amíg a **kőtáblákon** a durvább és fejletlenebb embernek parancsként kemény szóban, félelmet keltő szóban jelentkezik, addig a megváltott nemzedék életében a **szeretet** meleg áramlásként fordul az ember felé. Ez a különbség nem jelentheti azt, hogy az újszövetségi hang elcsendesíti az ószövetségit. A Mester egyenesen mondja is: „Nem jöttem felbontani a törvényt, hanem, hogy tökéletessé tegyem" (Mt 5,17). Sőt finom egybevetést teremtvén ezeket mondja: „Hallottátok, hogy mondatott a régieknek: ne ölj... ne paráználkodj... én pedig mondom nektek, aki..." (Olvasd Máté 5. fejezetét). Mindez annyit jelent: megemeltetik és megnemesíttetik az isteni parancs, mert értelme átterjed a gondolat, a szándék és tervezgetés lélekterületére. – Ezeknek a parancsoknak **eredete** – a Mester, **célja** – az emberek megszentelése. **Tökéletessége** pedig abban rejlik, hogy szeretetből fakad, a szeretet erejé-

vel közeledik és a szeretet kibontakozására segít. Lényeg: szeret az Isten és szeretettel irányítja Maga felé az embert. – És ha nem teljesíti ezeket a szabad ember? Akkor reánehezedik az önmaga okozta életpusztulás szörnyű vége. Ez nem a szeretethiány jelentkezése, hanem a Végtelen akaratának végérvénye. Azt ugyanis meg lehet közelíteni az emberi értelemmel, hogy ha irányító Szeretet és gyámolító Segítő nyúl az ember felé, akkor a **tudatos** és **rosszakaratú** életvonal a pusztulásba ível. Az igazság ez: szeretetének gondosságával az Úr Egyszülöttje áldozatos jelentkezésében szól az Úr, tehát kövesse szavát az életutat járó ember.

2. Ámde ha leszögeztük, hogy az ég Urának törvényei az egyetemes emberi életút jelzése, akkor tovább kell kérdeznünk: vajon a kivételes elhivatottságnak életét nem jellemzi-e valami különös kötelességvállalás? A felelet így hangzik: **A vezető pásztornéptől kivételesen megemelt, önként vállalt áldozatos törvénytartást követel az Üdvözítő.**

Persze ez csak előredobott tételjelzés, amelynek átelmélkedendő részletezése a most következő gondolatsor felvázolása. Az a felvázolás, amely szerint a vezető felkészültsége, áldozatosabb lelkülete és keménnyé acélosodott élete nélkülözhetetlen az „örök útitárs" vagy az „örök Ráfael-szolgálat" teljesítéséhez. A Mester szerint a papi rend nemzetségének minden tagjára áll ez a tétel: „nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket" (Jn 15,16). Hivattunk és indultunk. Emelt fővel vállalkoztunk és lélekmenyasszonyi köntösben léptünk az Úr „Melkizedek-oltárához"... Primiciás lelkünk lendülete az áldozatos önátadásban jelentkezett, és egész életünkben érvényt követel az „életkezdet" egész lendülete. Mi tehát nem lehetünk csak olyan életzarándokok, akik az Isten egyetemes törvényeinek hűségesei vagyunk... Ezek a bárányné egyes bárányai. Mi, a pásztorok Pásztorának bojtárjai, olyan **áldozatosabb útra léptünk,** amelyen a lélekvezetés művészetének elsajátítása mellett **a vezető lelkek kivételesen magasrendű áldozatosságát** is **önkéntes felajánlással** vállalni merészkedünk. – És miben áll ez?

a) Először is vállaltuk a világ közösségéből való kiemelkedést és így **a világi értékekkel szemben való közönyösebb életkeretet.** – Példánk: az apostolok és közvetlen utódaik... De eleinte alapjában **ne** a vagyon és szegénység anyagi területére gondoljunk! Alapelgondolásunk ez a hasonlat legyen: a magasba törők közé emelkedtünk, és így életünk iránytűje a földiekkel szemben az **örök Sarkcsillag** felé vezet bennünket. Valójában ez az irányjelzés és irányvétel a papi ember első önkéntes életbeállása! – Valamiként olyan Daedalus-nemzetséghez tartozó a papi ember, akinek minden vágyakozása a szárnyalás... El akarja hagyni a földet, hogy maga és környezete biztosan elérje az eget. – Nagyon természetes, hogy a képletes kép akkor lesz helyesen értelmezett, ha az erőfeszítéseket úgy értelmezzük, hogy **a földi otthonban való tevékenységen** indul az egek felé való emelkedés. Az igazság ugyanis az, hogy a Teremtő olyan szellemi lényekkel telepítette be a földet, akiknek hivatásuk az, hogy **a földön való szolgálat elvégzése mellett kiérdemeljék az eget.** A papi élet pedig azt a többletet vállalja, hogy ennek a kettős szolgálatnak ütemében **a természetfelettiek elsőrendűségét** hangsúlyozza. Az Úr házanépe a föld felé fordítja tekintetét, hogy a földet az örökélet zsámolyává tegye; a bojtárnak küldött papi ember pedig az égiek hangoztatásával emeli az emberlelkeket. Ő, az Úr küldötte, élettanító; legyen tehát jelszava a Mesterének igéje: „Keressétek először az Isten országát, és a többiek megadatnak nektek" (Lk 12,31). – A papi élet tehát: az égieket kereső élet élő példaképe!

b) De vállaltuk továbbá az Úr rendelte **engedelmes odaállást** a pásztorok Pásztora helyetteseinek oldala mellé. – Itt arról van szó, hogy a papi lélek – hallva a hívó szót – azonnal és készséggel engedelmes az isteni Mesternek. Mégpedig készséges – a **vállalkozásban**, de készséges és engedelmes – a **tanító Egyház** irányításának **elfogadásában** és végül készséges – az esetleges **bántalmak elviselésében** is. Az elsőt a meghívott apostoloktól tanulja, akikről ezt olvassuk: „És otthagyván hálóikat, követték a Mestert" (Mt 4,20). A második a Mester igéjéből merít: „Aki titeket hallgat, engem hallgat…" (Lk 10,16). A harmadik pedig azért vállalja, mert a Mestere szerint: „Nem nagyobb a szolga mesterénél. Ha engem üldöznek, titeket is üldözni fognak…" (Jn 15,20). – És itt igen fontos: minden önként vállalt áldozat élettörvénnyé lészen! Ennek a több irányra kiterjeszkedő engedelmességnek az a nagy lélekáldozat-követelése, hogy az **egyéni szolgálat** függetlenségének feláldozásával az „Úr alázatosává" szerényedjék. Ez azután olyan magaslatra is emelkedhet, hogy a szerzetesi életben az evangéliumi tanácsok hűségesévé magasztosít. – Az bizonyos, hogy az élet zarándokának életében – az isteni törvények keretein belül – sokkal több a szabadság, de az „Úr választottja" önnön elhatározását is áldozatul hozza az egek Urának. Az előbbi életében nagyobb és szélesebb az egyéni beállás, de felelősségteljesebb az egyénien vezetett élet, míg ellenben az Úr pásztornépe életében nehezebb a behódolás, de kisebb a felelősségérzés. Szinte azt mondhatnók: végrehajtója vagyok a felsőbbség rendelkezéseinek

és így kevésbé felelőse az élettevékenységnek. De azt is meg kell jegyezni: biztosabb az élet útja, ha alázatosan hallgató az életút gyalogosa. Különösen akkor, ha élen jár a Mester és irányító hatalom az Ő Egyháza. Mégpedig azért, mert azt is jelzi az apostol: „Az egyház feje Jézus Krisztus" (Ef. 5,23).

c) Végül pedig vállaltuk az **örökös tisztaság** angyalnépet jellemző **áldozatosságát.** Azt az életformát, amelyet hűségesen követett József, az Úr nevelőatyja. Azt a tisztaságot, amelyet életadás csodás kegye mellett őrzött az Isten Anyja és amelyet János apostolban szeretett az Üdvözítő. De a közismert gondolatok elhessegetése mellett arra kell reámutatnunk, hogy ennek a coelibatust jelentő életkeretnek áldozatos tartalmát abban a feladatban kell megtalálnunk: **önként vállalt egyedüllétünk nem a terméketlen életkóró szaharai tengődése, hanem az „Isten országa emberének" lelkiéletre nemzése.** Tehát: lemondás – a földi életkeret szent szolgálatáról és vállalkozás – a lélekvilág szent szolgálatára. Szinte idekívánkozik az a papilag fogalmazható tétel: nem maradtunk a „generatio vitae naturalis" embernépe, hanem felmagasztosíttattunk a „generatio vitae supernaturalis" égi nemzedékévé. – Itt tehát végül is élettörvényt vállal magára az ember. Persze, itt papi emberre gondolok! És ez a **szabadon választott** törvény örökösen az Istenhez fűz, Akinek szolgálatába áll az élet teljes erőquantuma. Mégpedig olyan értelemben, hogy az „egyéni otthon" feláldozásával a „lélekotthonnak" szolgálatába áll az ember. – Itt is felvethető az **eredet** kérdése… De a felelet nem lészen VII. Gergely döntő rendelkezése, hanem az evangéliumi Mester igényeskedő és az „egyedül élő tiszta embert" erősebben Magához láncoló szeretete és az áldozatos lélek életszolgálatának tökéletesebb és családi köteléktől mentes kiteljesítése. – Majd a **cél** vizsgálatánál előretör az az életvonal, amely a **lelkieket** rendeli elsővé, és így a tisztaság erényét birtokló papi ember szellemiek szolgálatát döntőbben kifejtheti. – **Eredmény** szemszögéből ítélkezve az is megállapítható, hogy az ilyen áldozatos embert „lélekemberek" gyülekezete gyűrűzi, mert **atyának** tudja őt a lélek **gyermeki** szeretete. Olyan életet termel ez a lélekkapcsolat, amely az „Isten nagy családjában" lélek szülte gyermeknéppé teszi az „Úr bojtárjának embernyáját". – Íme! Az örök tisztaságnak önként vállalt életérvénye, értelme, fenséges jellege és eredménye!...

Bef.: Végül is azt kérdezhetnők: vajon – ilyen megvilágítás után- mi is az Isten adta, ember vállalta élettörvény? Rövid felelet ez: a Szeretet Istenének útjelzője és az Istenatyához törő lélek biztos irányvétele. Óvakodjál a gondolattól, hogy az Isten törvénye – az élet súlyos terhe. Nem! A törtető ember akkor értékli helyesen a törvények egyetemét, ha arra gondol, hogy ezek az élet útjelzői és ezeknek teljesítése az életcél elérésének isteni feltételei. – Az élet küzdelem, de az égi jelzések sora a diadalmas kibontakozás feltétele. Amen.

1. consideratio: Spiritus spirans

Bev.: Most arról beszélgessünk: milyen legyen az Úr Lelkétől ihletett isteni követ, a lélek pásztora? Igen fontos leszögezés: a három consideratioban a papi ember egyéniségének jegyeit kell keresni, hogy azok érvényrejuttatása legyen életünk feladata. – Talán a legegyszerűbb **pásztor-példa** legyen a vezető hasonlat, és arról mintázzuk le **saját életünk élő képét. –** Távol állok attól a gondolattól, hogy „papi típusok" groteszk és gyarló fotografusává silányuljak. Ezek a közismert típusok vagy vannak, vagy voltak, vagy csak a rétorok furcsa agyalmányai. Még a lazább keretű és könnyebb tartalmú **consideratio** se silányulhat olyan mélyre, hogy tréfák és komikus elgondolások anyagává váljék. Mi inkább arra a **pozitív élettartalomra** akarunk reámutatni, amely a Lélek indította hivatott papi nemzedék **életkincse** és **sugárzott életereje.** Szinte azt mondanám: **megrajzoljuk az isteni hivatás kegyével áldott papnak lélekértékét, hogy reámutathassunk a lélekértékek kegyének szeretetsugárzási módszerére.** Ne felejtsük el az Úr szavát: „A szél (Lélek) ahol akar, ott fú…" (Jn 3,8). De vonjuk le ebből azt a tanulságot, hogy ha felénk és belénk áradt a Lélek égi sugárzása, akkor arra tör ez a bőséges adakozás, hogy rajtunk keresztül sugároztassék az Isten szerette embernyáj minden egyes tagjára. Jól jegyezd meg ezt is: az ég napja mindenkié, és így a legparányibb fűszál és hangya is igényese fenséges fényszórásának. Mi tehát azért gazdagíttatunk, hogy **élő bőségszarúként** állandóan szórjunk és gazdagítsunk. A „leydeni palack" felhalmozza az elektromos szikrákat, de nem gyűjtés céljából, hanem a **jövő felhasználás** hivatásával!! Az Isten teremtette nagy világ is a helyzeti energiák mérhetetlenségét hordozza (pl. atomenergia!), de ennek aktuálása az emberi szellem fenséges hivatása. Az isteni szikra, az értelem leleplezően villan a rejtett erők felé, majd – megismerve létük nagyszerűségét- reáveti szellemének erejét az új értékekre, hogy azután a **szebb és jobb élet szolgálatába** állítsa. Lám! Ezeket a hasonlatokat alkalmazzuk saját lélekkincstárunk értékeire, és ezek értékesítése életünk szent

kötelessége.

1. Az első feladatunk tehát: az ihletett lélek kincsállományának leltárfelvétele.

A gondolatfejtegetéseink első rezdülésében arra kell gondolnunk, hogy itt nem a természetes, azaz anyagi és lelki értékek felméréséről van szó, hanem a szó szoros értelmezésével a **szellemi és természetfeletti életkincsek** jönnek számításba. Azok tehát, amelyeket természetfeletti kegyelmekből vettünk és amelyeket egyéni megfeszüléssel erényvirágokká fejlesztettünk. Röviden azokról az értékekről, amelyek mint életértékek az örök életet tekintve tartoznak lélekkincseink közé.

a) A **lélekleltár felvételének** lebonyolítása röviden így történik: kitárom lelkem kapuját és számadásba veszem a lélek Isten adta leltárát. Persze a pozitív értékeket nézem és **most csak** a természetfeletti kincseket leltározom. Ezek sorozata pedig így áll elém: a kegyelmi állapot, a természetfeletti értékű életvirágok és jó készségek. – A leltárvételnek azután egyszerű **módozata** pedig a következőkben található fel:

α) Legyen a napi **lélekvizsgálat – a pozitív gyarapodás felmérése.** Itt elsősorban a szoros értelemben vett lelkivizsgálatra kell gondolni. De olyan formában, hogy a jó is lemérés tárgyát képezze. Azután folytatnia kell mindezt a **napi elmélkedésnek** önmagunkat lemérő gyakorlatával. – Hogy pedig **gyakorlatiassá** tedd ezt a kettős funkciódat, azért **olvasgasd** gyakran a „nyolc boldogság" tanítását… a hegyi beszéd fenséges igéit… az Írást… a Szentek életét… És mindig azt kérdezd: mennyi pozitív érték honol az én lelkemben? – Az ilyen **naponta** ismétlődő **„pozitív önkritika" valóságos** ismeretet fog adni önmagadról.

β) Legyen továbbá az önfegyelmező, **önmegtagadó élet** az élethárfa finomításának nemes eszközévé. Azért, hogy **rezonátor** legyen a Lélek sugárzásakor vagy leheletszerű fuvallatkor az én lelkem… Azt ugyanis tudni kell: az önmegtagadás a földiektől elfordítja a lelket, de az égiek felé emeli az életet! Azt is mondhatnám: aki kevésre értékeli és lemondó önmegtagadással visszautasítja a földieket, az eleven sodródással igényli az égieket.

b) De a lélektár felvétele mellett a **leltárgyarapítás** is szükséges. Kell ám ez is, mert elfogy a lélek tartalma, ha nem gazdagítja az Isten kegyelme. A korsók is kiürülnek, ha új itallal nem gazdagíttatnak. A virágok is elhervadnak, ha új rügyfakadás nem követi az elsőt. – És hogyan értelmezendő ez a papi ember életében?

α) Imádkozó ember legyen a papi ember. Ez tárgyilag annyit jelent: vágyva vágyjon, kérjen és várjon új és új kegyelmeket, mert csak így lesz elevenen lendületes az egek felé törő lélek. Azért a napi ima, a Breviárium, a rózsafüzér olyan egek felé törő eszköz, amely megnyitja az egek csatornáit. Jól jegyezd meg: „Kérjetek és adatik nektek" (Mt 7,7).

β) Majd így folytathatjuk: az egek erejéből merítsen a papi ember. – Ő is földi zarándok, ő is fáradtságnak kitett halandó, keresse tehát azokat az erőforrásokat, amelyeket mindenkinek rendelt az Üdvözítő. „Én élő vizet adok neked…" (Jn 4,11). Ne legyünk olyan kancsót nyújtók, akik másokat táplálva maguk elpusztulnak az élet Szaharájában.

γ) Végül a „Szent Áldozat Kenyere és Bora" erősítse a papi embert. – Ő a Mester áldozatának megújítója. A Mester az Áldozat, a pap az áldozat személyes megindítója. Ha pedig az áldozatban való részesedés isteni életérték, akkor az áldozat külső bemutatója legyen az áldozat elsőrendű értékének élvezője. Így gazdagodik a lélek és alkalmassá válik arra, hogy kegyelemszóróvá váljék.

2. Majd második kötelességünk: az Isten adta lélekleltár kincseinek sugárzó közvetítése.

Ezt a pontot is azzal a figyelmeztető gondolattal kezdjük: óvakodjál attól a kísértéstől, amely a lelkek világának gazdagítását a föld anyagi osztására egyszerűsíti! Lélek-életről van szó! A Lélek sugárzott bennünk, a mi lelkünk sugárzásával kell teremtenünk. Persze az semmiképpen sem tagadható, hogy az **anyagi javak szórása** lehet a léleksugárzás könnyebb eszközlése. Az ember könnyen mondja: aki szórja a földieket, attól várva várhatjuk a lelkieket. – De hogyan menjen végbe ez a közvetítés? Talán egyszerű felelet legyen és példa ez a mondat: a falu vagy város pásztora – legyen a **hívek szamaritánusa. –** Ennek azután – az Egyház tanítása szerint- kettős vonala vagyon. Az alapvonalat az Úr „főpapi imája" (Jn 17. fej.) adja! Olvasd el gyakran, és érezni fogod: erő száll ki belőled, és beléd sugárzik az áldozatos élettevékenység igazi készsége. Ha **ilyen** a mi Főpapunk, akkor Hozzá hasonuljon a falu papja is!!

a) Legyen tehát a pap a falu irgalmas szamaritánusa az **anyagi életvonalon**. Gondold és elmélkedd át ezek sorozatát és reá fogsz találni hivatásod teljesítésére. A szöveg így szól: – az irgalmasság testi cselekedetei ezek-éhezőknek…" (egyházi tanítás). Lásd a teendőt, állapítsd meg a mérce szerinti lehetőségeket, de azután vedd figyelembe az Úr igéjét is: „Ha tökéletes akarsz lenni, add el amid csak van,

árát oszd ki a szegényeknek…" (Lk 18,22).

b) De legyen a pap mindenekfelett a falu szamaritánusa a **szellemiek életvonalán.** Ez pedig felfokozása az előzőnek. Adjunk a földiekből, de szórjunk a lelkiekből. Ezek a kincsek pedig az igazság-, szépség-, természetes erkölcsi jóság-, társadalmi közösség-szeretet és Isten előtt hódoló tisztelet. Ezek nem maradhatnak elzárt életkincsek. Ezeknek szétszórása az igazi „népvezető" szent hivatása. – Ne ijedezzünk azon, hogy ennek nincs **„hivatásos** kerete". Az tán mondható, hogy nincs hivatalos módszertana és területe. De azt sohase tagadjuk, hogy a **lelki értékek sugárzó kincsek**, és ezek indító ereje észrevétlen finomságokon jelentkezik. Ki tudná felmérni és kerethez kötni a nap tüzének szóró erejét? Szórva szóródik és életet fakasztóvá nemesedik… Lám! **Ilyen csendes** munka lehet a lelkiek érték-szórása.

c) De legyen a pap irgalmas szamaritánus az **élet útján való megszentelés munkájában**. És ez a döntő!! Mert mindennél nagyobb ez a szolgálat. A testi életet szolgáló szamaritánus munka az anyagi élet feltételeit szolgálja, a lelki cselekedetek végzése a földi életben való eligazodást szorgalmazza, de az **isteni kegyelemközlés** az örök életre való felkészülés munkájának segítőtársa. Itt az Isten a tevékeny erő, de az Úr papja a kegyelemközvetítő. Tagadhatatlan, hogy szól és ragad sokszor közvetlenül az egek Ura, de tény az is, hogy állandó és megszokott segítő az Úr Egyházának szerető beavatkozása. Ezt csak az a testvér nem értékli eléggé, aki nem hallja, hogy „Krisztus az egyház feje" (Ef. 5,23), és nem értékli, hogy **személyes hatón** át közeledik az Úr, az örök Személy a földi személy-gyermekéhez. Ez a közvetítő munka azután azt jelenti, hogy az ég kegyelme az Egyház kincse, és az Egyház kincse a hívek égi ajándéka. Csordul az égből, és „az Egyház mint Krisztus jegyese" (lásd: Ef. 5,30-32), továbbítja az emberek lelkébe. – De a lényegek lényege nem a **közvetítő munka**, hanem a **közvetítendő égi adomány.** Ezt röviden **természetfeletti kegyelemnek** mondom. **Ezt** kell bejuttatni a hívek lelkébe! Ennek a tartalomnak kell megtöltenie a papi ember lélekamforáját, hogy csordítani tudjon az emberlelkek világába. A lényeg ez: a természetes embert – **természetfeletti lénnyé kell teremteni**. Ez pedig úgy indul meg, hogy az emberek lélek-szempárját az égiekre feszítem, majd alázkodó lelküket a földiek **túlságos** szeretete helyett az égi kegyelmek igényesévé teszem és vágyakozó lelküket az isteni kegyelem bőségével gazdagítom. Röviden: lélekben újjászületik az ember. „Bizony, bizony mondom neked, ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát" (Jn 3,3). Isten Kenyerének és Italának vételével örök életűvé lészen. „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, annak örök élete van és én föltámasztom az utolsó napon" (Jn 6,54). Ennek a lélekfolyamatnak átnevelője legyen az az isteni követ, akit arra küldött az Úr, hogy csűrébe gyűjtse az isteni paradicsom érett „embergabonáját".

Bef.: Íme! Mindezt azzal az összefogó gondolattal zárhatjuk, hogy a **Lélek ihlette ember – lélekihletés hivatásával jár a földön**. Benne él ő is a zarándokok nagy csapatában. Őt is érik az életösvény taposása idején bajok és szenvedések, de az ő lelkét különös ihletéssel ihlette a Szentlélek, és így erősebbnek kell mutatkoznia a nagy életúton. Őt az „erősek erősévé", az „élet óriásává" alkotta az Úr. Azután – akarva, nem akarva – vezető szerep vár reá. De nemcsak a **külső életkörülmények** szabályozásában és irányításában, hanem az emberlelkeknek Isten felé való fordításában. Az ő élete állandóan irányt mutató iránytű, amelynek irányító vesszeje mindig az **Élet Északi Sarkára** mutat. Isten ez a Sarkcsillag, mert Belőle ered, Körülötte mozog és Benne él az egész világmindenség (Ap.Csel. 17,28). Ez az útmutatás azután „életvezérré" teszi a papi embert, akinek példája, hite és igéje szerint halad az Úr báránynépe. Valójában igaz lesz a címben mondott tételünk: Spiritum Dei accipiens et Spiritum Dei spirans. Amen.

II. nap (via purgativa) jelszava: Új életre szült az Úr

1. beszéd: De jártuk-e az Isten útját?...

Bev.: Az Isten alkotta nagy természet szépségét kutató és élvező turistanépnek hegymászó útját „jelzések" irányítják. Életútjuk alaptörtetése: a magasságok elérése, hogy innét kitekintve tárulljon lelkük elé a távlatok fensége. A térképek maguk is útjelzők, mutatók. Ezért hallgat néma szavukra a hegyeket járó természetbarát. De ha eltéveszti a jelzést, vagy még ki nem kutatott úton jár, akkor a Mindenhatónak a természetben jelentkező **csodás jelzését** keresi. Nappal a „haladó nap" mutatja a felfedezhető irányt, éjjel a **sarkcsillag** alázkodik csendes vezetőnek, és egyébként – esetleg ezek elkódósódése esetén – az **erdő-rengeteg fái** lesznek halk iránymutatók, mert dúsabban fedett északra eső oldalukkal jelzik, hogy hogyan lehet észak-dél, kelet-nyugat felé orientálódni. Ha azonban minden vezető

néma, akkor a csörgedező patak szól csobogó hangon és ezt suttogja: a csermely a patakba, a patak a folyóba zuhatagozik, a folyók partján pedig ember lakta területre talál az eltévedt vándor… – Azt jól tudjuk, hogy a Teremtő Atya örök terve szerint az **élet örök ormaira** törő minden ember. Ez a hivatása és ez a boldogsága. Ha mármost – a fenti képet elhagyva – az **ember életútjárását** vizsgáljuk, akkor kérdezzük csak magunktól: **vajon hűséges követője volt-e és hűséges követője-e most is az ember az Isten útjelzőinek?**

1. Az első feleletet a kinyilatkoztatás adja. Ez az emberiség első életszakaszának történelmi életképe. Ez pedig arról szól: **Az Isten útját elhagyta az első ember.**

Közismert szöveget idézek, amikor a bűn születésének megrajzolását közlöm. „Megparancsolá pedig az Úr: A paradicsom minden fájáról ehetel, de a jó és a gonosz tudásnak fájáról ne egyél, mert amely napon arról eszel, halált kell halnod" (1Móz. 2,16-17). Ez a kinyilatkoztatás azért hangoztatandó, mert a bűn jelentkezését **az ember szabad akarati tényének** mondja. Itt tehát sok minden fajtájú tudományos, biblikus és teológikus fejtegetés elmellőzésével arról van szó: **biztos életutat jelez az Isten, és szabadon vágott utat jár az első ember.** Vedd észre testvér, a szabadság az emberi élet egyik legnagyobb ékessége, de a vele való élés, az életkialakítás, az „életteremtés" a legszentebb és legfelelősségesebb mozzanatok egyike. Való igazság: az Istenhez való hasonlóság egyik jele a szabadság, de életmisztérium a vele való élés és visszaélés lehetősége. – Szt. Pál írja le ennek az első bűnnek misztikus jelentőségét úgy, hogy már a reánk kiható értékelését is fejtegeti. A szöveg így szól: „Egy ember által jött a halál, egy ember által jön a holtak föltámadása. Amint ugyanis Ádámban mindnyájan meghalnak, úgy Krisztusban mindnyájan életre kelnek" (1Kor. 15,21-22). Mi tehát az első bűn jellege?

a) Szabadon választ az ember, és így szabadon választott az első ember is. – De ennek az igazságnak is részletei vannak. A szabadsággal együtt jár a **szembeszállás** lehetősége, amely a bűn születésének édesanyja. Isten parancsa pedig **a szabad ember készséges behódolását** akarja. Az élettelenek és élők serege – az emberen kívül- az isteni törvény **hódolatosai**, de az ember a **szabadság** birtokosa.

α) Ámde az első emberről ezt olvassuk: „Miért parancsolta...?" /1Móz. 3,16/. Ez pedig annyit jelent: szembeszállt az égi Atyával, vagyis az **öngőg** sodró ereje az Isten ellen fordította az ember életét. Ez a szembeszállás pedig magával hozza az Isten büntetését. Azért olvassuk: „Ellenségeskedést vetek közéd és az asszony közé, ivadékod és ivadéka közé... Arcod verejtékével edd a kenyeredet, míg visszza nem térsz a földbe, amelyből vétettél; mert por vagy és vissza kell térned a porba" (1Móz. 3,15 és 19).

β) De az Írás szerint azt is tanítja az Egyház, hogy Ádámban vétkezik minden ember. Szt. Pál ezt mondja: „Egy ember által jött a halál" (1Kor. 15,21). – Kissé megrázóan ütő ez a tanítás. Más vétkezik, és én bűnhődöm?... Talán erős és túlzottan merész a kérdésnek ilyen feltevése. Jobban közelíti az igazságot ez a tétel: „Őseink ették a szőlőt és a mi fogunk vásik tőle" (Jer. 31,29). Itt tehát **következményről, teherviselésről, káros hatásról, új és „elesett állapotban való születés" tényéről** van szó, amely **nem személyes bűn vállalásáról**, hanem a magasabb életrendből egy alacsonyabba, küzdelmesebbe való leesésről és ebbe való születésről szól... Nem dicsekszem azzal, hogy ez a felvázolás megoldja az élet legnagyobb misztériumainak, a jó és rossz misztériumának kérdését. De azt hiszem, hogy az ilyen értelmezés reásegíti az embert arra az útra, amely az igazságok belsőbb átértésére vezet. Az Egyház **élő tanítása** is ezt hirdeti: „homines omnes nascuntur in statu lapsae naturae". – Az első bűn misztériuma az isteni **praedestinatio**, előrerendelés problémája... Miért alkotott szabad embert és miért nem teremtett élő és hódoló szellemi világot?... Talán úgy közelíthető meg a megnyugtató felelet: minden esetben **óriásnak, önalakító és készséges hódolónak** gondolta el az embert. A bűnbeesés előtt **ilyenné** teremtette és a bűnbeesés utáni állapotban Megváltó küldéssel isteni kegyelemmel segítette! Talán ez az isteni életterv felvázolásának alapvonala.

b) Mindezek arra figyelmeztetnek: a **felelősség** együtt jár az ember szabadságának kincsével. Felelős tehát az **első ember...** Az Úr parancsa és a hozzá fűzött szankció ezt hirdeti... És amit az Írás mond, azt belső, lelkiismereti szóban **hallja** is az ember. Mégpedig: **minden ember**. Az első épp úgy, mint a többi. – Gondolj csak magadra: hogyan viselkedsz a döntések előtt?... Feltárul a törvény... vonz, vagy taszít a vágy... int a lelkiismeret és végül dicsér, vagy vádol a Lélekbíró. Ez az első ember lélekképe is, mert hiszen ő az emberiség személyesítője. – De ennek a megállapítása mellett idekapcsolódik az **egyetemes felelősség tana,** amely az **első bűn elkövetésének következménye.** A tanítás ez: az eredendő bűn részese minden ember. – Hogyan értelmezendő ez? – Talán a teológiai tanítás világítja meg ezt a tételt: **a személyi felelősség – az első emberpáré, de a következmény viselése – az egész emberiségé!** Ennek a tételnek hangsúlyozása enyhíti azt a terhet, amely az **egyéni felelősséget**

is reánehezítené arra, aki nem vétkezett; de elfogadhatóvá teszi azt a gondolatot is, amely szerint az **elesett állapotba kerül az emberiség,** mert ősatyja elvesztette „lelki elsőszülöttségi életkincsét”... Olyan nagy család tagja lett az utódnemzetség, amely elesett állapotban éli életét. – És ha mindez még így is rendkívüli nehéznek látszik?... Akkor gondolj az Írás fényvetésére, amely így világít reá az igazsághoz vezető útra: „Más volt, aki vétkezett, és ugyancsak más volt, a Messiás, aki megváltott tégedet”. Ezt színezi Szt. Pál mondván: „Krisztus azonban mint a jövendő javak főpapja jelent meg és belépett abba a nagyobb és tökéletesebb sátorba, amelyet nem ember keze alkotott, vagyis nem e világból való. Nem is bakok vagy borjak vérével, hanem tulajdon vérével lépett be egyszersmindenkorra a Szentek Szentjébe, s örök megváltást szerzett. Ha ugyanis a bakok és bikák vére meg az üsző hamva a tisztátalanokra hintve megszenteli őket, úgyhogy külsőleg megtisztulnak, mennyivel inkább tisztítja meg lelkiismeretünket a holt cselekedetektől Krisztus vére, – aki az örök Lélek által önmagát ajánlotta föl szeplőtelen áldozatul Istennek – hogy az élő Istennek szolgáljunk!” (Zsid. 9,11-14). Lám! **Magad csak** felelős és küzdelmes életutat jársz és nem juthatsz Istenatyád közelébe, de **az égi Atya Egyszülöttjét küldi, hogy** megváltó szenvedése égi életedet biztosítsa. Olvasd csak Szt. Péter szövegét: „Hiszen tudjátok, hogy nem mulandó dolog, ezüst vagy arany váltott meg öröklött, értéktelen életmódotokból, hanem a hibátlan és szeplőtelen Báránynak, Krisztusnak drága vére” (1Pét. 1,18-19).

2. Mindezek után folytatni lehet a bűn kérdését olyanformán: vajon a most élő ember tapossa-e biztosan az Isten útját? Erre pedig így szól a felelet: **Isten útját igen sokszor elhagyja a gyenge embernemzedék.**

Szinte azt mondhatnám: amilyen bukás jellemezte az első embert, olyan bukás követi az utónemzedék életét is. – A történelem szerint Ágár nemzetségévé silányult az ember, és a bukók fertője ellen küszködött a választottak serege. Ezért van az, hogy a próféták szava állandóan ostorozó és emelni akaró isteni szózat.

a) Ha most az első szemszögből, az **egyetemes ember életszemszögéből** ítélkezünk, akkor átelmélkedhetők a **történelmi korok** eseményei. Kérdezhetnők: hogyan élt az ember... a család... a népek sora...? Nem kell ide „sötétséglátás”, hogy a fejlődő emberiség életében ne vegyük észre a rosszrahajlóság vonalát. – Egyetemes tétel ez, amelyet felsorolás nélkül igazol a történelmi élet. Épp ezért foglalja a bűnbeesett emberiség élettörténetét ebbe a kátészerű egybefogásba az Egyház: az ember értelme elhomályosult és akarata rosszrahajló lett.

b) De a második – és hozzánk egészen közelesően – **saját élettörténetünk valóságát** jelenteti meg előttünk. – Amint jó az első elgondolása, épp úgy – és még inkább fontos – **saját életünk mostani lemérése.** Mégpedig azért, mert ennek helyes ismerete értékelheti személyünket, indíthatja átváltozásra lelkünket és adhatja vissza – a bűnbocsánat után – isteni életünket. Ez pedig a földi élet és az örök élet szempontjából a legnagyobb és legfontosabb.

α) Mit tettünk?... Ez legyen az első kérdés. – Ez a kérdés tulajdonképpen **mozivászonra vetítése a múlt cselekedeteinek.** Vagy azt is mondhatnók: életrekeltése az eltemetettnek gondolt múlt eseményeknek... – De akárhogyan indulunk is, mindig reá kell döbbennünk arra, hogy a **múlt bűnei** „örök kísérői” életünknek. Feledés vagy feledtetés lehet átfutó erő, de élettelenné, **meg nem történtté tevés** – a lehetetlenségek lehetetlensége: „tetteik követik őket” (Jel. 14,13), – mondja az Írás. Követ a földön és kísér az égi Atyához. Épp ez a fenséges és megemelt igazság hirdeti a pogány gondolkodás feletti diadalt. A pogány ember a harci eszközöket és pogácsát – siclust – fekteti a halott mellé, hogy ezekkel kopogtasson Hadész birodalmában... A krisztusi hívő az élet tetteit viszi, mert azok az igazi és egyetlen értékei. – A bűnök is kísérnének és felelősséget követelnének! Épp ezért vizsgáld meg magadat, testvér, hogy ezeket kihányhasd életszentélyedből, hogy **csak a jó cselekedetek** kísérjék életedet...

A lelkivizsgálódás módja közismert. Csak egyet hangsúlyozok: legyen teljesen őszinte és így lészen erősen bánatot fakasztó életkép!!!

β) De a hibás tettek vizsgálása után kérdezzük ezt is: mit mulasztottunk?... Ez legyen a második kérdés. – Igen fontos ez is, mert a mulasztások sora igen sok bűn születésének oka. – Legyen tehát önvizsgálatunk ilyen formájú: milyen lelki eszközök elhagyásával gyengítettem életemet?... Ima... Breviárium... elmélkedés... tanulás... szorgos készülés... tanítás... betegek látogatása... – Ezek **egyéni életem hiányai** és bizony sok-sok lélek emelkedésének gátlói... – De vizsgáljuk azt is: vajon nem tagadtam-e meg a híveim életét segítő gyámolítást? Anyagi erőim leszűkítésével... lelki javaim zsugori megőrzésével... szellemi kincseim visszatartásával... Itt mindenki önmaga ítélkezhet, mert önmagában szól és ítélkezik – a lelkiismeret. – De itt is kemény légy magaddal szemben, mert Mestered példájára olyanná kellene lenned, hogy „kiüresíti önmagát” (Fil. 2,7), hogy az emberek Megváltójává lehessen.

Neked az Ő példáját kellett volna követned, tehát szorgosan vizsgáld: mivel hibáztál a kötelesség elmulasztásában?!!

Bef.: Záró gondolatunk az legyen, hogy színezzük kissé a **papi ember élettörténetének** képét. De miért ezt? Azért, mert az „isteni követ" vezetésre hivatott, és így a Küldő erőinek bőségéből merítve diadalmas életet vezethetett volna... Ahol nagy a hivatás, ott bőségesebb az isteni kegyelemáradás. Így tehát saját bűneink súlya nehezebben nehezedő terhek és felelős terhek együttese. Ahol nagyobb a győzelemre való lehetőség – a kegyelmek bőségesebb vétele folytán – ott keményebb és súlyosabb a felelősség. Jó ezt is magunk elé állítanunk, mert így döntőbb lehet az életfordulat teremtésének vágya... Mert az életátalakulás – még földi vonatkozásban is – vágyakozással ébredt álmodozással és áhítozó akarással kezdődik. Ezek a vágyak törnek az egek felé, ezek jutnak a fellegeken át Isten elé és ezek lesznek olyan könyörgéssé, amelyek megcsordítják számunkra az egek kegyelmi csatornáit... Azokat a csatornákat, amelyeknek cseppjei lemossák a lelkünk életterheit és kifakasztják a jövő élet diadalmas rügybontakozásait. – Papi testvér, bízzál abban, hogy Aki pásztorbojtárrá nemesített, Az nyájának igazi pásztorává fog emelni tégedet! Amen.

2. beszéd: Hogyan várhatjuk az Isten ítéletét?

Bev.: Dante „La Divina Commedia"-jával kezdhetjük az Isten ítéletéről szóló elmélkedésünket. – Valójában mit jelent az ítélet? Röviden ennyit: felel a felelős ember, és célbafutásának eredményét méri le az Isten. Mégpedig úgy, hogy a felelős ember erőfeszítése a **jóság diadalát** hirdeti, és az Isten **abszolút uralma a gonosz elesését** hirdeti. „Nincs Úr a földön és az égben, csak az Isten" (Zsolt. 21,29). Ha ugyanis nem az Úré volna a döntő szó, akkor az ember volna a **végső fokon is döntő**. Ezt nem viseli el az értelem, és erősen tagadja az isteni kinyilatkoztatás. Ezért olvassuk az Írásban a Mester végső ítéletét: „Jöjjetek Atyám áldottai..." (Mt 25,34) és: „Távozzatok tőlem átkozottak..." (Mt 25,41). Sőt, épp ezért hajlik erre az emberi értelem, mert lényegében kicseng belőle az Isten közölte örök igazság. – Mármost az olasz költőfejedelem világhírű műve épp azt a hármas ítéletet hirdeti, amely az ember életének célbafutását jelzi. A **végleges** isteni ítélet kettős fokot jelez, de a kinyilatkoztatás szeretettörvénye szerint az átmeneti tisztulás lehetőségéről is beszél (tisztítóhely). Így tehát életcélbajutásunk – a mennyek országa, de Istentől elforduló életünk végső veszte – a pokol.

1. A mennyek országa – a diadalmas élet otthona.

Isten világáról, az egyetlen, örök **Szellem**, az Isten országáról van itt szó. Arról, ahonnan az emberi szellem is származott; arról, amelybe a földön élő visszavágyódik; arról, amelyben az Atyát kereső otthont találhat. Az Írás szerint: „...arcára lehelte az élet leheletét és élőlénnyé lett az ember" (1Móz. 2,7). Erről a szellemről van először szó. Majd azt is olvassuk: „Amint kívánkozik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánkozik lelkem tehozzád, Istenem" (Zsolt. 41,2). Erről a vágyódó lélekről van szó másodsorban. És végül arról a lélekről, amelynek ez az isteni ígéret adja meg a tartalmát: „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni" (Jn 14,23).

a) De valójában kiké ez az ország? Röviden azoké, akik az isteni küldetést teljesítve hunyják be szemeiket. Azoké, akik teljesítették kötelességüket és Isten kegyelmével élték életüket. Ez pedig annyit jelent, hogy azoké a mennyek országa, akik a **szeretet kiárasztásában** élték életüket. A Mester szerint azoké a mennyek országa, akik szenvednek a földön és jót szórnak a földön. Először ezt mondja az Úr: „Boldogok a lélekben szegények: övék a mennyek országa... Boldogok, akiket az igazságért üldöznek: övék a mennyek országa" (Mt 5,3 és 10). Majd ezt mondja: „Éheztem és ennem adtatok…" (Mt 25,35). Végül is mindez annyit jelent: akik küzdelmesen elszakadtak a földiektől és szeretettel szórták másoknak a föld kincseit, azok a mennyek országának birtokosai. Erre hivatkozik Cronin is „A mennyország kulcsa" c. regényében.

b) Majd azt is kérdezhetném: és miben áll az Isten adta életboldogság? – Az **Írás** szavaival kell felelni, amelyek így szólnak: „Hűséges az Isten: Ő hívott meg Fiának, Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak közösségébe" (1Kor. 1,9). Igék nyomán: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt" (1Kor. 2,9). De ez a **negatív** megjelölés **pozitív** tartalmat is nyer. Amikor a Mester szól hozzánk mondván: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek" (Jn 14,20). Hogy ez mit jelent, azt csak az az emberi lélek közelíti meg, aki megsejti ezt az igazságot: az Atyánk házába térünk, Őt „színről-színre látjuk" (1Kor. 13,12) és Vele örökké élünk. Erről szól a Mester mondván: „Én vagyok a föltámadás és az élet:

aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem" (Jn 11,25-26). – Az a lélekrezonancia, amely a mélyről csendül, az értelemnek helyeslő, megnyugvó és boldogító igenlése. A képzelet felrajzolódó színegyvelege lehet az emberi szellem szüleménye és a lélekigény belső vágyainak tárgyi kivetítése, de a lényeg: az élet célbafutása és az örök Atya feltalálása. Erre hivatkozik Szt. Pál mondván: „Megmarad az a reménye, hogy a múlandóság szolgai állapotából fölszabadul Isten fiainak dicsőséges szabadságára" (Róm. 8,21).

2. Majd a második pontban le kell szögeznünk: **Ide – az örök élet előtt- a tisztítóhelyen keresztül is eljuthat az emberi lélek.**

Az Egyház élő tanítása szerint az Isten ítélete a döntő. Jutalom, vagy büntetett élet az ember sorsa. Ezért olvassuk az Isten szavát: „Mivel Isten minden tettet ítélet elé viszen, minden rejtett dolgot, legyen az jó vagy gonosz!" (Préd. 12,14). Ezt az örökké változtathatatlan ítéletre magyarázza a tanító Egyház, de a halál utáni külön **ítéletet** értelmezve a kiengesztelő szenvedés lehetőségéről is beszél. Már a Makkabeusok könyve is hivatkozik erre mondván: „Majd gyűjtést rendezett, és tizenkétezer ezüst drachmát küldött Jeruzsálembe, hogy áldozatot mutassanak be a megholtak bűneiért, mert helyesen és jámborul gondolkodott a feltámadásról. (Ha nem remélte volna ugyanis, hogy az elesettek fel fognak támadni, felesleges és hiábavaló dolognak látszott volna imádkozni a halottakért.) Tekintetbe vette továbbá azt is, hogy azokra, akik jámborul hunytak el, igen nagy jutalom vár. Szent és üdvös gondolat tehát a halottakért imádkozni, hogy a bűnöktől feloldassanak" (2Mak. 12,43-46). Ugyanezt tanítja a Mester is, midőn Egyháza útján áldozatokat mutattat be az elhunytakért, hogy bűneiktől feloldoztassanak. Ezt a szent szokást a temetési szertartás imáival is erősíti a hagyomány, amely szerint az Egyház imája a lelkek tisztulásának eszköze. Sőt, a **búcsúk** tanítása is ezt hirdeti.

a) De kikre vár ez az engesztelő élet? Annyi bizonyos, hogy azokra, akik Isten kegyelmében haltak meg, és lelkükön még ott nehezedik a bocsánatos bűnök terhe. Az Istentől el nem szakadt, de az isteni kegyelem mellett kisebb bűnök terhét viselő lelkek a tisztítóhelyen teszik jóvá hibáikat az áldozatos szenvedések elviselésével. A földi életben a bánat könnye, a feloldozás igéje a bűnbocsánatot adó. De itt is tudni kell, hogy az elégtételt, a bűnök végső büntetését letörlő engesztelő szenvedés felelős terhe az embernek. Aki a földön nem tett eleget a bűnei nyomán vállalt véges elégtételnek, az – Isten kegyelméből – itt szenvedi el a bűnnel kapcsolatos ideigtartó szenvedést.

b) Ez a tanítás már reáutal arra a további kérdésre is: vajon miben áll az Isten országába tért emberi szellem tisztulása? Rövid felelet így szól: az ideigtartó szenvedések elviselésében. – Az Egyház tanítása szerint a szenvedés megváltó hatalom. **Ezt** vállalnia kell a hazatérő emberi léleknek. – Majd az **emberi értelem** is odahajlik ahhoz a felfogáshoz, amely szerint a bűnösen kiélvezett élvezetek – engesztelő szenvedés viselésében találják a kiegyenlítődésüket. A Mesternek apostol közvetítette tanítása – a földi és égi életre értelmezve ezt hangoztatja: „Kedveseim, ne ütközzetek meg azon a tüzes kohón, amelyen próbaképp kell átjutnotok, mintha hallatlan dolog történnék veletek, hanem örvendjetek, ha résztvehettek Krisztus szenvedéseiben, hogy dicsősége kinyilvánulásakor is szívből örvendezhessetek" (1Pét. 4,12-13). És ezt egész lélekkel elfogadja az a hívő, aki a Mester megváltó áldozata és szenvedése nyomán a **saját megváltásának életszolgálatát** végzi. – Isteni ige közli a tisztulás lehetőségét, az Egyház állandó és élő tanítása hirdeti az isteni igazságot, az emberi értelem pedig örömmel rezonál erre az égi tanításra.

3. Végül is le kell szögeznünk: **a végső elkárhozás helye a pokol.** Aki **egyénien** próbálná értelmezni a kérdést, az vakmerő kísérletezéssel közelítené az isteni ítélet misztériumát. Mert amint titok – a „mysterium iniquitatis", továbbá titok – a „redemptio charitativa", úgy titok – a „sanctio divina" módja is. – De aki a kinyilatkoztatásra épít, az kőalapra építkezik és égi fénysugárban látja az isteni terveket.

a) A kinyilatkoztatás így szól: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült" (Mt 25,41). Majd az apostol így beszél az örök büntetésről: „Ne ámítsátok magatokat. Sem parázna, sem bálványimádó, sem házasságtörő, sem kéjelgő, sem fajtalan, sem tolvaj, sem kapzsi, sem részeges, sem átkozódó, sem rabló nem részesül Isten országában" (1Kor. 6,11). De ha nem érik el a nagy bűnben elhunytak az Isten országát, akkor osztályrészük az a büntetés, amelyről így szól a Mester: „Aki csak egyet is bűnre csábít a (bennem) hívő kicsinyek közül, annak jobb volna, ha malomkövet kötnének nyakára és a tengerbe dobnák. Ha kezed bűnre csábít, vágd le. Jobb csonkán bemenned az életre, mint két kézzel a pokolba jutnod, a kiolthatatlan tűzre (ahol a féreg el nem pusztul és a tűz ki nem alszik)" (Mk 9,42-43). Ezek a szavak pedig azt jelentik: az Istent elvesztő lélek a szenvedések viselésében lesz az örök Isten **döntő akaratának** elismerője.

b) De vajon mit szól ehhez az emberi **értelem?** Vajon hogyan egyeztethető egybe az örök büntetés és az örök Isten szeretete?... Vajon hol van a megváltás diadala?... Vajon hogyan követhet el olyan súlyos vétket az ember, hogy érte örök büntetéssel büntet az Isten?

α) Mindezekre és további fokozással felvethető hasonló kérdésekre összefüggő választ ad az Egyház tanítása mondván: **megvált a Mester nélküled, de nem üdvözít az Isten nélküled!** De még azt is hozzáteszi: szabaddá teremtett az Isten, de felelőssé tett a szabadon választott életedért. – Ez a tanítás azután annyit jelent, hogy a kinyilatkoztatás alapján összeegyezteti az értelem, a szeretet és igazság érvényét. Ez pedig így megy végbe: az isteni Szeretet **mindent megtesz** üdvözülésedért, és a szabad ember felel az önkéntes szembehelyezkedésért. Ez a lényeg. És amikor az emberi elme elborul az „örök kárhozat" gondolatára, akkor a szerető Isten felénk hajló jóságára kell gondolni – az életvezetés feltárásában. A Mester ezt mondja: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örökké éljen" (Jn 3,16). Majd az apostol így szól: „Miután többféleképpen és különböző módon szólt hajdan Isten a próféták útján az atyákhoz, a végső korszakban Fia által szólt hozzánk. Őt rendelte a mindenség örökösévé, hiszen általa teremtette a világot is" (Zsid. 1,1-2). Végül a Mester Maga mondja: „…az Emberfiának sokat kell szenvednie…" (Mk 8,31). Mindez éretted van, és **csak** a visszautasítóra szól a kemény ítélet. Hiszen biztosan az sem állítható, hogy Júdás elkárhozott… Az Isten szeme lélekbe lát, és ítélete **csak** a megátalkodottakra lesújtó. Ne felejtsük a **jobb lator** esetét és gondoljunk sokszor az utolsó percben megtérők kegyelmeire… Erről ír szépséges regényrészletet Dosztojevszkij, aki a „Bűn és bűnhődés" c. regényében úgy rajzolja meg a részeges víziójában utolsó ítéletét halló parázna és gyilkos **Marmeladovot**, hogy a remegő bűnös rettegve várja az ítélet szavát… Ez azonban így hangzik: Marmeladov, parázna és gyilkos voltál…, de nem volt szerető és nevelő anyád… barátod és mindenki kitaszított…; nem magad vagy oka bűneidnek… S én hívlak – jöjj be Atyám országába!...

β) De mindennek értelmezésére megfontolandó a következő elgondolás is. Mi valóságban a **pokol?** Rövid meghatározással azt lehetne mondani: **az örök Atya szavának döntő végérvénye. –** Az Isten minden szava ingathatatlan, tehát a szabadon szembeszálló ember felett is diadalt arató. Azt is lehetne mondani: az Isten a végtelen Erő, és az ember csak szabadon merészkedő. De a végső szó, a döntő szó – az Istené és a felelősségvállalás – az emberé. Tudni kell az embernek, hogy függő lény és úgy kell élnie, hogy a félelem helyett **a szeretet vezesse egész életét. –** De még azt is meg kell jegyezni, hogy a szerető Isten az örök kárhozattól való félelmet és remegést is a helyes élet ösztökéjévé emelte. Az Isten szava: „A bölcsesség kezdete az Isten félelme" (Zsolt. 110,10). Tehát azért jelentkezik az ember lelkében, hogy indító erő legyen az isteni bölcsesség felöltésében. Vagyis: vezesse arra az embert, hogy isteni módon irányítsa életét. – Lám! Aki erre is gondol, az reátalál arra az útra, amely az Isten országába vezet. Ezt pedig a lélekben szóló törvények szavával: „…a törvény követelménye szívébe van írva, amiről a lelkiismerete tanúskodik…" (Róm. 2,15), majd a Decalogus megváltó kegyelmeivel segíti és irányítja az Isten. Mi már nem a „félelem gyermekei" vagyunk, hanem „Isten fiai" (Jn 1,12). Sőt, tovább fokozható az isteni buzdítás, hiszen a Mester ezt mondja: „…higgyetek a világosságban, hogy a világosság fiai legyetek" (Jn 12,36). Az isteni Fény legyen a mi hitünk és így az „isteni Fény gyermekeivé" válunk. Nem a köd, a sötétség, az örök szenvedés a mi életünk hivatása. A szerető Mester Vére a mi életünk üdvözülésének bére. Bárány a Mester és életet kap Tőle az ember. „Feláldoztatott, mert ő maga akarta" (Iz. 53,7), „ő elveszi a világ bűnét!" (Jn 1,29). – Talán így lehetne megközelíteni az örök szenvedést kinyilatkoztató isteni élettervet: vezessen tégedet, ember, az örök Szeretet melege és fénye, de ha megvakulva tévelyegsz a földi zarándokúton, akkor indítson Isten felé az örök szenvedés keserves félelme. Így lesz a félelmetes valóság az isteni Szeretethez indító égi lendítés.

c) De vajon feltalálható-e ezen a ponton – az **evangéliumi kinyilatkoztatáson alapuló –** vigasztaló életoptimizmusra hangoló isteni igazság? Igen! Igen! Mégpedig ez: „Bízzatok, én meggyőztem a világot (Jn 16,33). Ez pedig azt jelenti: az áldozati Keresztfa az élet diadal-országának **kapukulcsa**. Ezt adja életünk kísérőjéül az égi Üdvözítő. A keresztség első jele, a keresztvetés csodás jelzése, a Kereszt tövében vigaszt keresők szeretete, a keresztet nyakban hordók isteni serege, a halál koporsójában is keresztet viselés bizakodása… tulajdonképpen mind az örök élet kapujának zártpattantó kulcsát jelentik, amellyel az Isten országa elé állunk… Lehet-e nagyobb krisztusi győzelem, mint az, hogy hazaér a „megváltott nemzedék"? Ne legyünk olyan sötéten látók, hogy a „kárhozat fiainak" beláthatatlan tömege mellett csak kevés üdvözült testvérrel találkozunk… **Ez nem krisztusi győzelem** és ez nem evangéliumi optimizmus. Vessük tekintetünket a **Szeretet Áldozatára** és higgyük, hogy várakozik re-

ánk az örök Szeretet égi hazája!... – Mindez isteni misztérium. De kinyilatkoztatott igazság, hogy az ember az Isten fia: „Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai. Nem a szolgaság lelkét kaptátok ugyanis, hogy ismét félelemben éljetek, hanem a fogadott fiúság lelkét kaptátok, melyben azt kiáltjuk: „Abba, Atya!" Maga a Lélek tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten fiai vagyunk. Ha pedig fiai, akkor örökösei is: örökösei Istennek, Krisztusnak pedig társörökösei. Előbb azonban szenvednünk kell vele együtt, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk. Az a véleményem, hogy a jelen szenvedések nem mérhetők az eljövendő dicsőséghez, mely nyilvánvalóvá lesz rajtunk. A sóvárgással eltelt természet Isten fiainak megnyilvánulását várja" (Róm. 8,14-19); ugyancsak kinyilatkoztatott igazság: a Pásztor keresi az eltévelyedett bárányt: „…nem hagyja ott a kilencvenkilencet a hegyen és nem megy, hogy megkeresse az eltévedtet?" (Mt 18,12); hasonlóan kinyilatkoztatott igazság: „Lészen egy akol és egy Pásztor" (Jn 10,16).

Bef.: Legyen tehát ez az elmélkedés a lélek ébredése. Mégpedig az az örömre-ébredés, amely arról zeng: dolgozzál és bizakodjál, ember, mert – a földi élet után- az örök élet partján szeretettel vár az isteni Mester! Amen.

3. beszéd: Hogyan lett Megváltóm az isteni Szeretet?

Bev.: Kezdjük ezzel a kérdéssel: micsoda az emberi élet legerősebb léleküteme? Nem kétséges, hogy a kiáradó szeretet, amely másoknak **juttat**, de visszahatóan **boldogít**. Ennek ősi hangja az az isteni hang, amely a Teremtőt **Atyának** és az égi Atyát **Szeretetnek** tárja elénk. „Isten a Szeretet" (1Jn. 4,8). Majd az Úr imádsága így kezdődik: „Mi Atyánk"… (Mt 6,9). – Ámde az isteni tanítás mellett a világ valósága és az ember bőségesen áldott élete is azt mutatja, hogy szeretetből teremtett az ég Ura. Sőt, az elesett ember felemelés-ígérése: „Íme nektek adtam minden füvet, mely magot hoz, a földön, s minden fát, melynek benn a gyümölcsében van fajának megfelelő magva, hogy eledeletekre legyen" (1Móz. 1,29) is arra vall: még így is szeret az Isten… Azért visszhangozza ezt az isteni igazságot a pogány **Tagore** is mondván: minden újszülött megjelenése azt harsonázza, hogy az Isten még mindig szereti az emberiséget. – Ha mindez így áll, akkor a lélektörődöttségünk megemelése érdekében kérdezzük csak: hogyan mutatja felém forduló szeretetét az égi Atya?

1. Megváltóm lett tehát – áldozatos életével.

Az áldozatos élet valójában **tanító** és irányító **példa**. A Mester megjelenésének tartalmát így jelzi az Írás: „Úgy szerette Isten a világot, hogy Egyszülöttjét adta érette" (Jn 3,16). Majd az apostol ezt írja: „Prófétáin át szólt az Isten…" (Zsid. 1,1). Mindez annak a szeretetnek előfutamozása, amellyel felém fordul a földre szállott Ige. Az az Ige, Akinek megjelenése azt a kincset hozza számomra: „Aki pedig hisz benne, annak hatalmat adott, hogy Isten fiává lehessen" (Jn 1,12).

a) Mármost az isteni Szeretet – a szó, az **ige** és a kinyilatkoztatott igazság alakjában csendül előttem. – A tanító ige arra vonatkozik, hogy megváltó jellegű legyen a szellemi élet elkódosódése és sötét tónusba hajlása elleni küzdelemben. Mert nem tagadható, hogy **saját gyengeségünk tapasztalata**, majd **az emberiség elesettségének isteni tanítása,** végül **mások és önmagunk bűneinek tudata** hamarosan kiváltja belőlünk ezt a törtséget: ut quid? „Hát érdemes erőfeszítéssel küzdeni?"... Ezt az ingást teszi sajátjává és sötét életévé a pogány embertestvér, akihez még nem érkezett el az isteni kinyilatkoztatás szava, amelyet jövendöl Izaiás mondván: „Küldd el, Uram, a bárányt, a föld urát" (Iz. 16,1). És erre a remegő kétkedésre felel az égi Mester, amikor saját áldozatos hivatására hivatkozva ezt mondja: „Nem küldettem az igazakhoz, hanem a bűnösökhöz..." (Mt 9,13). Sőt, Róla egyenesen ezt hirdeti a próféta: „Íme az Isten Bárányа, aki elveszi a világ bűneit" (Jn 1,29). Hogy pedig hozzám így jön, arról ez a szava tanúskodik: „Elhagyom a kilencvenkilenc igazat..." (Mt 18,12-13). Újjászületést hirdet: „Bizony, bizony mondom neked, ha valaki újjá nem születik, nem látja meg Isten országát" (Jn 3,3), és ezt mindenkitől várja. Kegyelmi erőforrást fakaszt és ezt mindenkinek kínálja: „Vegyétek és egyétek... igyatok ebből mindnyájan..." (Mt 26,26 és 28). Azt mondja Róla a tanítvány: „Uram, hová menjünk? Az élet igéi nálad vannak..." (Jn 6,68). – Lám! Folytatni lehetne a beszédet hosszú idézetekkel, de elég ez is arra a megállapításra: megváltásomat, lélekfénybe borulásomat segíti a Messiás – elhangzó és örökké érvényes igehirdetésével. Ezért van az, hogy a Mester szavai emberéletekben, irodalomban és kultúréletben örök érvényű tételekként hangzanak.

b) De az Ige hangja nem marad elröppenő szó, hanem **örökké** érvényes isteni hír: „Ég és föld elmúlik, de az én igéim el nem múlnak" (Mk 13,31). Sőt olyan igazságoknak kell lenniök, amelyeknek hirdetése örök kötelessége a pásztornépnek: „Elmenvén tanítsatok minden nemzedéket..." (Mt 28,19).

– Ámde az igét hirdető Mester, a szó ereje mellett, az **életpélda** erejével is közeledett hozzánk. Amint az isteni szó megváltó jellegű, úgy az élet – megváltó jellege mellett – **életpéldát is adó**. Az égi szó – életirányt jelez, a megváltó élet – isteni útra terel: „Jöjjetek hozzám mindnyájan...” (Mt 11,28), mondja a Mester és járjátok azt az utat, amelynek vége a diadalmas feltámadás! Mégpedig olyan, amely a földön a „földi mennyek országába” segít titeket és amelyben ez a boldogító élet az örök kapuk feltárását biztosítja. – Azt is tudni kell: a Mester átszenvedte a nagypéntek Golgotáját, de élvezte a húsvétvasárnap diadalát. Az Úr Küldöttje megváltó élettel élte életét – a föld embereiért, a föld embere pedig Krisztustól vett erőkkel élje – az **isteni élet** gyönyörűségét! – Ennek földi tartalmát így jelzi Szt. Péter: „...Jézus Krisztus halottaiból való föltámadása által, élő reménységre szült újjá minket: arra a romolhatatlan, szeplőtelen, hervadhatatlan örökségre, amely számotokra van fönntartva a mennyben” (1Pét. 1,4). De átalakuló állomásait így jelzi Krisztus: „Ha valaki újjá nem születik, nem látja meg Isten országát” (Jn 3,3). Ez pedig „lélektisztulást”, „kegyelmi felvételt” és „állandó isteni életet” jelent. – De kik mennek ezen végig? Az apostolok... Lévik... Mária Magdolnák... Szt. Ágostonok... a nagy megtérők... Papinik... Verlainek... Wilde Oszkárok... a névtelen „latrok”... a csendesen bűnbánók... egyszerű bárányok... tört lelkű pásztorok... Péterek... papok... főpapok... stb.... – Íme! Az isteni ige és élő élet megváltásunk eszközévé változott.

2. De a Messiás Megváltóm lett áldozatos halálával.

Az áldozatos halál tulajdonképpen **lélekből fakadó és életet fakasztó Szeretet.** Itt arról van szó, hogy Mesterem az égi kegyelem csordításával lett az életem megváltója. – Lényegében miben áll ez? Olvasd csak Szt. Péter szavait: „Hiszen tudjátok, hogy nem múlandó dolog, ezüst vagy arany váltott meg öröklött, értéktelen életmódotokból, hanem a hibátlan és szeplőtelen Báránynak, Krisztusnak drága vére” (1Pét. 1,18-19). Majd a nemzetek apostola ezt mondja: „Ő azonban most, az idők végén, egyszersmindenkorra megjelent, hogy önmagát föláldozva eltörölje a bűnt. Amint el van határozva, hogy az ember egyszer haljon meg s utána az ítélet következzék, úgy Krisztus is egyszer áldozta föl magát, hogy elvegye soknak bűnét. Másodszor nem a bűn miatt jelenik meg, hanem hogy üdvözítse azokat, akik rá várnak” (Zsid. 9,26-28). – Végül is erről van szó: engesztelő Áldozat az Úr, és kiengesztelt ember lettem önmagam. – Mi végül is a döntő tartalom?

a) Mesterem életáldozata – lelkem újjászületésének forrása. Az Írás ismétlődő szava ezt a beteljesülést hirdeti, amely a „világ bűneit elvevő Bárány áldozatának” (Iz. 53,7) valósulása. A Golgota az emberiség megváltásának áldozati oltára, és ezért az Úr Keresztje a megújhodott ember életének szent jelképe. Az Ószövetség – a várakozás, áhítozás, az Újszövetség – a beteljesülés időszaka. – Látszólag **egy áldozati cselekedet,** de valóságban az **egész emberiség életét** mozgató, **emelő** és **isteniesítő** életáldozat. Szinte azt mondhatnók: felemeltetik a megváltó Kereszt, hogy isteni erejétől áthatva áldozatos életet éljen a megváltott ember. – És részleteiben hogyan áll ez elém?

α) A szenvedő **Mester elégtételt ad.** – Ez elsősorban az égi Atya felé táruló szeretetáldozat, de a nagyvonalú elgondolás mellett az **én egyéni életterheim törlését** is magában foglalja. Nekem tehát úgy lehet és kell az egek felé fordulnom, hogy **tudnom lehet**, hogy Mesterem Vére az én **egyéni életem** bére... Én vagyok – a vétkező, és Ő – az elégtételt adó! – De megbocsátó szeretet után úgy kell gondolkodnom: Ő a **megbocsátó**, és én leszek az isteni életet élő.

β) Ezért van az, hogy a szenvedés gondolatkörében az is igazság, hogy a szenvedő **ember is elégtételt kínáló**... Ez a gondolat arra akarja a figyelmet felhívni, hogy az ember **egyéni szenvedésének** olyan csodás értéke van, hogy **elszakít** a földtől, figyelmeztet az örök értékekre és felhangol az isteni életkincsek befogadására. Befogadására, azaz a velük való élés isteni ütemére. Jól jegyezd meg: „Nem mindaz, aki mondja: Uram, Uram,... hanem aki Atyám akaratát cselekszi” (Mt 7,21). Ez azt jelenti, hogy az isteni élet, a szebb és tisztultabb jövő, a küzdelemben bontakozó életvirágzás és az állandó Istenkeresés lészen a „megváltott nemzedék” hivatása. Tehát az enyém is! Mindenkié, aki tisztultan kelt fel a Mester lábai mellől és beleállt az élet sodródó forgatagába. Reánk is álljon az az apostoli mondás: „Ők mindjárt ott is hagyták a hálót és csatlakoztak hozzá” (Mt 4,20). – Úgy, mint a világirodalom nagyjaira áll: François Coppée-ra, Pellico Silvióra, az „Isten szavát hallók” seregére, a „damaszkuszi úton” járók egész életére...

b) De ha egek felé fordult életem, honnan veszem ehhez az éltető életerőt? A felelet ez: Krisztusom véres Keresztje lesz életemnek éltető forrása. – Mi ennek jelentősége? Röviden ez: a gonosz tudás fája az élet megrontója, az Élet Fája pedig az életem megnemesítője. Az Írás is két fáról beszél. Az első – a jó és gonosz tudás fája, de a másik – az élet fája. Az első a bűn forrásává lett és a második gyümölcse érintetlen maradt. Az igazság ez: a megváltó Mester kínálja az „Élet Fájának” gyümölcsét és

élteti vele házanépét.

α) Így azután belőle fakad az életem reménye. – Reávetem tekintetemet és Tőle várom örök életemet. Élete azért lett emberi élet, halála azért lett megváltó halál, és így igaz lett, hogy az Ő Keresztjéről is elmondható: „Ha ugyanis halálának hasonlósága által egybenőttünk vele, akkor föltámadásában is úgy leszünk. Hiszen tudjuk, hogy a régi ember azért feszíttetett keresztre vele együtt, hogy a bűnös tett elpusztuljon és ne szolgáljunk többé a bűnnek" (Róm. 6,5-6). Szóról szóra igaz, hogy az Ő Keresztjéből fakad a feltámadás reménye, amely emberi életünk egyetlen kiemelten értékes isteni kegyelemcsordulása. Ha ugyanis remélhetem az örök életet, akkor érdemes végig küzdeni a földi küzdőteret.

β) De ez is igazság: Hozzá siet az elesettek emelkedést kereső serege. Ez a sereg és – végeredményben – minden ember. Az is, aki áhítozza, az is, aki még nem igényli. Csak idő-kérdés az egész. Az apostol egy alkalommal ezt mondja: „... aki Isten Lelke által szól, az egy sem mondja: „Átkozott legyen Jézus". De azt sem mondhatja senki: „Jézus az Úr", hacsak a Szentlélek által nem" (1Kor. 12,3). Ez azután azt is jelenti, hogy akit ihletett az Úr Lelke, az csak áldó, könyörgő szóval fordul az úr Keresztje felé... **Erre** kell jutnia az egyes embernek és erre kell jutnia az összes embernek, hogy a Szentlélek házává, templomává magasztosodjék és így életerőinek forrásává tegye Krisztus Keresztjét! – Mi magunk Belőle éljünk és híveinket a Lélek-vétel kegyelméhez segítsük!

Bef.: Gondolatban idézzük lelki szemeink elé **Nagy E.** oltárképét, amely a virágba bontakozó kereszten ábrázolja a Mestert. De színezése előtt hívjuk fel a figyelmet François Coppée „Megváltó szenvedés" című gyönyörű művére is. Az első alapgondolatot adjon. A második a szenvedésnek megváltó jellegére utaljon. A mesteri oltárkép és az istenien ihletett irodalmi mű legyen egész életünk vezető útmutatója. Legyen ez a két műremek – a Mester felé irányító és boldogító. Mert nem művészi képzelet, hanem életigazság az, hogy „a Keresztfához megyek, mert máshol nem lelhetek nyugodalmat lelkemnek". Ott temetem – bűnös múltamat és ott támasztom életre – tiszta életemet. Olyan szent oltár az Úr Keresztje, amelyről csordul üdvösségem szent kenete. Az a Szent Vér, a művészeket ihlető szent Grál-tartalom, amely az igazak örök életét biztosítja. – Mivel pedig a pap önmaga életének isteniesítése mellett a híveknek hazakísérő pásztora, azért élethivatásunk magasztos tartalma legyen: a szent Kereszthez vezetem híveimet, hogy a megváltó erők csordulása egekbe segítse a gondjaimra bízott vándornemzedéket. Amen.

2. consideratio: Reconstructor spiritualis

Bev.: Ha „lélekpásztornak" „léleknévjegyét" kellene kiállítani, akkor a **„Spiritus spirans"** után második rangnak ezt kellene reányomtatni: **reconstructor spiritualis**. – Ez olyan hivatás, amely az egek felé irányító léleksugárzás után az isteni életre szülés munkáját teljesíti. Az elsőnek Írásból vett gyökere volna: „ti vagytok a világ világossága" (Mt 5,14). A másiké pedig Keresztelő Szt. János hivatása, amely állandóan ezt hirdeti: „Tartsatok bűnbánatot" (Mt 3,2). De olyan módon, hogy valóban törlik a bűnöket ezzel a Krisztus adta hatalommal: „Akiknek megbocsátjátok bűneiket, meg lesznek bocsátva" (Jn 20,23). A pap tehát a lelkek újjáteremtője; de mindig a Krisztus kegyelmének közvetítésével! – De mit jelent mindez – **részleteiben**?

1. Tételszerűen ez az első felelet: **Legyetek az egyes hívek életének újjászülői!**

Persze, a Mester az igazi **Tevékenykedő**, az ember csak alázatos **segítő**. Sohasem szabad feledni: az Isten az **„actus purus"** és az ember, az Isten képe – az Isten szerinti **„agens"**. Az is igazság: Isten a kegyelmet adó, a Mester a kegyelmet szerző, és a Szentlélek a kegyelmet szóró... Az ember csak segítő és közvetítő. Úgy, ahogyan **minden kegyelem közvetítője a Szent Szűz,** épp úgy **egyes kegyelmek közvetítője a papi ember.** – De hogyan?

a) Először az újjászületést hirdető **ige erejével**. – Itt **Keresztelő Szt. János életére** kell gondolni; arra az életre, amely a puszták világából harsonázza: „Tartsatok bűnbánatot..." (Mt 3,2). – De ugyancsak őreá kell gondolnunk, aki azt a hivatást is teljesíti, hogy reámutat az „Isten Bárányára", aki „elveszi a világ bűneit" (Jn 1,29). – Ezt a kettős hivatást teljesíti – mintegy előfutamként – az Úr pásztornépe. Mert hiszen a megtisztulás vágyára való **felhangolás – olyan előkészület,** amelyet követ – a **„tisztulás vizeinek" elfogadása.** És ez **ma** azért is fontos, mert a történelem kialakította életkeretek megroppantak, és így a **kezdet lendületének erejével** kell megindulnunk... Szabadon és pozitív alakban **zendüljön az ige**, hogy a kezdet kezdetének erejével sodorjon ereje!... Aki hisz a Lélek-áradás csodájában, az biztos az isteni ige diadalában. Gondolj csak az apostolfejedelem Lélek indította első beszédére. Az Írás ezt írja: „Így szól az Isten: Ez történik majd az utolsó napokban: szétárasztom minden

emberre Lelkemet, fiaitok és leányaitok prófétálni fognak, az ifjak látomásokat látnak, s álmokat álmodnak a vének. Még szolgálóimra is kiárasztom lelkemet azokban a napokban, hogy prófétai szót hallassanak. Csodákat támasztok fönn az égben és jeleket lenn a földön" (Ap.Csel. 2,17-19). Szólhat ez az ige szószéken, a gyerekek világában, a társas együttlét beszélgetéseiben, munka közben, és **így** ébresztgeti a Krisztus utáni vágyakozást... Ma **„katechumen oktatást"** is végezhetünk, mert igehirdető kereteink helyett új, épp a régi életből mintázott **kezdetet** kell alkalmaznunk. – Franciaország be is vezette ezt...

b) Majd a papi ember a szentségek erejét közvetíti, hogy tisztára mossa a **bűnös lelkeket.** – Ez már a felhangolt léleknek **tárgyi újjászületését** szorgalmazza. – De miképpen teljesítheti ezt az Úr rendelte hivatást az Úr egyszerű szolgája?

α) Hogy erre felelhessünk, először is látnunk kell: milyen **lelki qualitások alapján** lehet végezni ezt a feladatot? – Ez azután valójában olyan **önkritika**, amely arra utal, hogy milyennek kell lennünk, ha igazi **hatókká** akarunk nemesedni. – A felszentelés – az **indulás,** az égi kegyelem állandó vétele – a **folytatás,** és az isteni életet élés – a **befejezés**. Azaz inkább azt mondhatnók: **kiteljesülés**! Mert itt nincs megállás! A papi lélek fokozatosan tökéletesedhet és tökéletesítendő – az isteni élethordozás vonalán. – Bár igaz az, hogy a lelkek megszentelődése a kegyelem tárgyi eredője, de tagadhatatlan az is, hogy erre az életalakulásra való **előkészületben** és elfogadásban a papi egyéniségnek óriási jelentősége vagyon. Az is igazság: legkönnyebben az indíthat bűnbánatra, akinek alázatosan Istenhez hajló az élete. Itt a **példa** jelentőségére kell gondolni... **Tagore** azt felelte a párizsi „megtérést hirdető" invitációra: „Mesteretek élete és tanítása fenségesen szép, de **éltetek miatt** nem állhatunk mellétek". A magyar közmondás – borról és vízről – ugyanazt jelenti, amit a latin így fejez ki: „verba volant et facta manent".

β) De ennek tudomásulvétele mellett látnunk kell továbbá azt is: **hogyan kell beállni a megszentelés szent hivatásának teljesítésébe?** Mert ha alkalmas indító a pap, hogyan lészen alkalmas végrehajtója az újjászülés kegyelmének? – Nem ajánlhatunk mást, mint amit az Egyház mond: légy a lelkek szomjúhozója! **Láss** mindenkiben „élő feladatot"! Láss mindenkiben „átalakulási lehetőséget" és Michelangelo-ként angyalarcot lással a carrarai márványtömbben... Olyat, amelyet még vasárnap is faragnod kell, hogy kilépjen belőle... Te „Isten képét" segítsd az emberekben; ezt akard kihozni belőlük! – Majd folytasd ezt a lelki beállítottságot úgy, hogy **áldozd** minden idődet erre a hivatásteljesítésre! Akármikor hívnak a gyóntatószékbe, mindig készségesen állj rendelkezésre. – Végül öld ki lelkedből vagy vesd le lelkedről azt az „üzemszerű megmerevedést", amely a hivatalos órák betartási rendszerében – gépszerűen teljesíti hivatását. Az igazság ez: a lélek a lélekindításra rezonál. Akkor – legalábbis a rendes életúton – ragad Magával a Lélek, ha megfelelően hangolt a sodródást továbbító isteni követ lelke.

2. Majd a „szellemi és természetfeletti életre szülés" után: **Legyetek a természetfeletti élet állandó gondozói!**

A tűz hasonlatával kezdhetjük, vagy a vadócok szemzés-élettani példájával indulhatunk... Az első hasonlat arra figyelmeztet: ha fellobbantottad az égi tüzet, akkor istápold is annak állandó lobogását. Nem elég – még a pogány családban sem – a Penates tüzének felizzítása, hanem kell a tűzhely állandó istápolása. – Ha pedig a beszemzett rózsatőre gondolunk, akkor a kertészmunka példája diktálja a követendő eljárást. – De bármelyikhez fűzzük is gondolatainkat, minden esetben az a fontos, hogy a **természetfeletti életszolgálatra** tágítsuk és emeljük feladatunkat.

a) Az élet természetes keretének szolgálatára már felemelkedett és megérett a népünk. Ne legyünk tehát „gyermekgondozók", ha a fenségesebb munkát, a **„természetfeletti életre való nevelés" feladatát** adta nekünk az Úr. – Az élet anyagi szolgálatában – részünkről – elég legyen a **segítés!**... Talán a **múlt** erősen eltolt a földiek irányítására, de a **jelen**, egészen helyesen, visszairányít az **evangéliumi útra**. Figyeld csak meg! A Mester nem mutatja a tudós képét. A tudós szétbont és kutat, a Mester összefog és kinyilatkoztat. A Mester nem művész. A művész a külső harmóniákat alkotja és élvezi, de az élet diszharmóniáit elkerüli. A Mester a háborgó tengeren is a zúgó fergeteget harmóniába csendíti. A Mester nem aszketikusan szigorú erkölcsbíró. Az aszkéta erkölcs prófétája keményen ostorozó és a bűnök emberét el is kerüli... A Mester a bűnöket megbocsátó és a bűnösökhöz leereszkedő. A Mester hivatása is a bűnösök hívása és az „elveszett bárányok" hazasegítése: „Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket" (Mt 9,13), továbbá: „Azokat is ide kell vezetnem" (Jn 10,16). – De a Mester nem elragadtatásban élő – vallási álmodozó. Az álmodozó majdnem megvalósíthatatlan szárnyalást kíván... A Mester a Szentlélek megjelenését ígéri és – az égi kegyelem erejével – a **reális éle-**

tet teszi szentté és istenivé. – De ez a hivatásra való figyelmeztetés nem kizárást jelent, hanem **elsőbbségi megállapítást.** A földiekkel és lelki kincsekkel **is** törődnöd kell, papi ember, de hivatásod igazi súlypontját a szellemiekre, és pedig a **természetfelettiekre** kell helyezned... A föld lakóját támogasd abban, hogy magasabb színtájú legyen a földi otthona, de sohase feledd, hogy az örök élet természetfeletti kiteljesülése az ember igazi élethivatása.

b) Mivel pedig tégedet arra küldött a Mester, hogy az Isten nyájának pásztora légy, azért az állandó gondozás lényege, hogy az életúton járókat a természetfeletti vonalon gyámolítsd. Jelszó legyen: „Adj nekem lelkeket, Uram!"

α) Van ebben állandó – **fényvetés**. Azt értem ezen: szerepet talál itt a mindenkori oktatás, hogy lásson a bárány: merre van az egészséges legelő, üdítő forrás és a végső „életkarám"?... Ebben a munkában sokat segített az oktató igehirdetés, amely „akár alkalmas, akár alkalmatlan" (2Tim. 4,2), **mindig** hirdetendő. Persze: nem az ostorozó „kiprédikálással", hanem az éltető szó csendes hallatásával... Az újkori írók és teológusok igen gyakran hirdetik: a Mester beszélgetve tanított és nem harsonázva ostorozott... (L. C. Douglas: „The Big Fisherman"). Ostor csak egyszer suhant a kezében. Mégpedig akkor, amikor a **kufárokkal** találta magát szembe...

β) De a fényvetés mellett az **örök élet erői** is nyújtandók. Ez azt jelenti, hogy olyan pásztorrá kell lennünk, aki megnyitva tartja a természetfeletti kegyelmek csatornáit, hogy azok állandóan csordíthassák az égi kegyelmeket. Jelszó legyen közöttünk: **pastor** sum ovium sed **non tonsor! – Gyakorlatilag** itt arra gondolok: legyen nyitott kapujú ház a templom, ahol mindig Istennel találkozhat a lélek, de ugyancsak legyen két szárnyra táruló a pásztor lelke, hogy mindig és örömmel álljon a hívő rendelkezésére. **Csernoch** bíboros szava kemény ítélet volt, amikor egyik plébánosára ezt mondotta: „Furcsa ember vagy. Ezt írod ki a táblára: fogadok 10-11-ig. Lásd, én bíboros vagyok és **fogadok mindig**. „Ianua patet et cor magis". – Sőt, egyenesen keresd a veszendő bárányt!

Nem az a hivatásunk ám, hogy fölényesen megállapítsuk: ezt nem temetem majd el, ha meghal... A hivatásod ez: **addig járj utána keresvén, imádkozván érte, míg megtérten vezetheted** „Isten örök aklába"... „Ha valakinek száz juha van s egy elcsatangol közülük, nem hagyja ott a kilencvenkilencet a hegyen és nem megy, hogy megkeresse az eltévedtet?" (Mt 18,12). (Lásd: Oszkár atya és a halálraítélt...)

Bef.: A befejezés legyen néhány **élő személy** idézése, akik „újjászülettek" Krisztusban. – Indulj el Mária Magdolnával, Zakeussal, Lévivel... **Állandó** fiaivá lettek! – Folytasd Saullal, Ágostonnal... Örök hűségesei lettek. – Majd idézd a nagy megtérőket!:... François Coppée, O.Wilde, Bourget, Verlaine, Papini, Huysmans és Claudel... Mind az Úr hűségesei maradtak. Hívta őket a pásztorok Pásztora, vezette és segítette őket a Pásztor bojtárnépe, és így az Úr áldozatosaiként élték életüket. – Hívja bárányait az Úr szava, terelgeti őket a pásztorbojtár tilinkója, és újjászüli őket a Krisztus Vérével színezett áldozati Bárányból csorduló Vérnek, a kegyelem sodródó áramlásának csodás ereje. Amen.

III. nap (via unitiva) jelszava: Erőfelvétel és erőértékesítés

1. beszéd: Természetes erőfelvétel

Bev.: Az újjászületés lélek-indítása után az **állandó lendület vágyát** érzi az ember. Mintha felzokogna a lelke: hogyan maradhatok az **Úr választottja?** – Nincs nemesebb vágyakozás, mint az Úrral maradás áhítozása! „Maradj velünk, kérték, mert esteledik és már lemenőben van a nap" (Lk 24,29). – Mindez pedig azért van így, mert áhítozásunk az Istennel élés, és fel-feltámad lelkünk előtt a **köznapivá silányulás** rémes szürkesége. Papini: „Kész ember"-e is **igényelte** az „Úr szőlőmunkásává" való nemesedést! – Kérdés tehát: hogyan kell élnünk, hogy új és új erőfelvétellel napról napra lendületesebb és boldogabb lehessek? Mert az igaz, hogy megtaláltam az Isten országát, de keresve kell keresnem, hogy állandóan éljem az isteni élet teljes boldogságát. Ismételten kérdezem tehát: hogyan érhető el ez a papi élet? – A mai nap **három** elmélkedésében próbáljuk meg kipontozni **ennek a módozatát;** mégpedig azért, mert a Mindenható törvényei ugyan megszabják az embernek a felelős és isteni szeretet közölte életutat, de a **tökéletesebb** élethivatás (és ez papi!) a lehető legtökéletesebb életet követeli, és **annak megvalósítása a papi ember kötelessége.** Ez a módszer-tanítás **tulajdonképpen a „via unitiva" megtalálását és járását célozza;** valójában azt akarja közölni: ezen a módon járd az élet útját, hogy boldogság kísérje lelked erőfeszítését! – Mivel ennek alapja a természetes és természetfeletti erők **felvétele**, majd a természetes és természetfeletti értékek **sugárzása**, azért az erőfelvétel és erősu-

gárzás kérdésére és a helyes megoldások felvázolására fordítsuk most figyelmünket. Mégpedig úgy, hogy az általánosabban fogott feleleteket **egyénileg** próbáljuk magunkra alkalmazni! Ez lesz majd az elmélkedések gyakorlati eredménye. – Legyen tehát az első elmélkedés tárgya: a **természetes erők felvétele.** Jelentősége abban áll: ki ne üresedjék az ember lelke, mert könnyen elködösödik az ember lelkének horizontja... Elemi igazság ugyanis az: a fogyatkozó életerőket újítania, gazdagítania kell az embernek.

1. Ennek megvalósítása érdekében – képletesen szólva – sátrat verek a természetes ember életforrásainak.

Engedtessék meg nekem, hogy ez az elmélkedés a természetes ember helyes életszolgálatát s fejlesztő gondozását akarja hangsúlyozni. Tudni kell ugyanis, hogy test és lélek az ember; és csak továbbá kell tudni, hogy **kegyelemélvező** a lélekember. Ezért van az, hogy a **természetes élet helyes nevelése** – a boldog és kivirágzó természetfeletti élet egyik alapfeltétele. A hittudomány így fejezi ezt ki: „gratia non destruit naturam, sed elevat". Ha tehát boldogan akarsz kivirágozni az Isten természetfeletti kertjének pompázójává, akkor dolgozzál azon, hogy testi és lelki erőid a természetes életfejlesztés vonalán – kiteljesüljenek. – De hogyan kell ezt megvalósítani?

a) **A testi élet okos gondozásával** indulok. Mégpedig úgy, hogy élet tételemmé teszem: az Isten lehelte lélek háza a test. Tehát szent és Isten terveit szolgáló. Még akkor is, ha igaz az isteni tanítás: „értelmünk elhomályosodott és akaratunk rosszra hajló lett". Sőt, annál inkább kell arra törni, hogy a test helyes fejlesztése az életharmónia vonalára segítsen bennünket.

α) Ezek mozzanatainak elseje: a **felfejlesztés.** – Tárgyi tartalma abból a tényből indul ki, hogy az Isten keze alkotta emberi test oly szent keret, amely az Isten leheletének hordozója. „Mens sana in corpore sano". – Sőt – a Mester tanítása szerint – a feltámadott, a végnélküli élet részese... Feladatunk fejledező rügyfakadásait ápolgatva gondozzuk. Főtétel: Isten tervét követi az, aki a lélek házának gondozója.

β) Természetes, hogy ennek egyik eszköze az önfegyelmezett kifárasztás. Talán így fogalmazhatjuk gyakorlatilag: edzés, sport, harmóniába állítás és önmegtagadó fegyelmezés nélkülözhetetlen eszközök. Magunk is gondoljunk erre – a túlzó testkultusz kizárása mellett. Biztos eredmény lészen. – a túligényeskedő ösztönvilág feletti uralom.

b) De a második lépés lészen, hogy a **lelki tehetségek tökéletesítésével** gazdagodjam. A lélek az Isten lehelete, és így a lélek élete a transzcendens világba való felemelkedés. Azt is mondhatnám: ahonnét jött, oda vágyik. Sőt azt is állíthatnám: ahová való, ottani világnak örömeiben boldoguló. Az élet igazi tétele: a lélek örömeit – a lélek birodalmából merítsd!

α) Ennek első területe – az értelmünk igényelte **tudás** megszerzése. Az „igazságok országa" a tanulmányok keserűnek látszó erőfeszítésén át közelíthető meg. Sőt: közelítendő meg. – A hittudomány és világi tudomány határkérdései olyan fényvetést igényelnek, amelyek követelik, hogy a papnál álljon ez a mondás: „a jó pap holtig tanul". – Legyen a tudás fényének hordozója és az életigazságok szent kincsének élvezője: „Ti vagytok a világ világossága" (Mt 5,14), majd „Törekedjetek értékesebb adományokra!" (1Kor. 12,31) és: „Dicsérjétek az Urat, mind, ti nemzetek..." (Zsolt. 116,1).

β) Majd a lelki életkitágulás és élvezés második területe a **szépirodalom** birodalmába való behatolás. – Irodalom, szépművészet, festészet, zene és így tovább, olyan isteni múzsák virágos-kertje, amelyben szárnyalhat és lelkiélvezetet találhat a papi lélek. – Igen fontos a szép élvezése, amely gyakran a szép teremtéséhez is vezet. – Életterületünkön érvényt találhat az esztétika. Legyünk ennek – kicsiben és nagyban – élvezője. Ne felejtsd: mindent **szépnek** teremtett az Isten. „És látá az Isten, hogy mindaz, amit alkotott, felette jó volt" (1Móz. 1,31). Tehát élvezd!!!

γ) Végül a **jóság** birodalmának vándorává legyek... Olvasd csak: „Taníts jóra, okosságra, tudományra..." (Zsolt. 118,66). Ez már a **belső élet világa** és így a papi ember életének valóságos szentélye. – Legyen életem optimisztikusan előretörő. **Magamban** – jót és erkölcsi nemesedést szolgáló és **mások felé** – jót látó, akaró és szóró. Az „Isten követe" nem lehet borongós ködök huhogó baglya... A pesszimizmus letör, az optimista diadalmaskodás erőket kölcsönöz. Magam és mások életét ez az ágostoni mondás ütemezze: „si potuerunt hi et hae, cur non tu?".

c) De ezek után igen fontos mozzanat, hogy **az Isten adta életörömök tiszta forrásából** merítsek éltető erőt! Ez a pont azt akarja jelezni, hogy az emberi életnek **boldogságra törő lendülete** olyan erő, hogy minden életrezdülésünkben szót kér ez a követelődzés. Aki azt hinné, hogy ez bűnös vagy bűnrevívő alkalom, az a Teremtő élettervéről mondana vakmerő ítéletet. Igenis az élet ősi igénye az élvezet, csak találd meg annak isteni forrásait és hörpintsd kristálytiszta csordulásait. Persze fontos,

hogy a pap **a nemes élvezetek és szórakozások keresőjévé legyen!!!** Ne feledd: Isten terve szerint **paradicsom** az élet. Csak túlzottan és bűnösen igényeskedésnek eredője – a szenvedés. Tehát: **teremtsd** meg a földi paradicsomot! Jól jegyezd meg: „Isten országa köztetek vagyon" (Lk 17,21). Csak teremtsd meg a „földi Isten-országát" és akkor élvezni fogod boldogságát. A lelki élet értékeit olyan módon értékeld és értékesítsd, hogy azok ne csak gyarapítsák lélekkincstáradat, hanem **élvezettel éltessék lelkedet.** – Gondold csak el: kinek igénye az ösztön zsongása?... Annak, akit nem telít és elégít ki a magasabb rendű élvezetek birtoklása. – Nem győzöm eléggé hangsúlyozni ezt a gondolatot. Mégpedig azért, mert ez az élvezetigény – a kísérő szenvedélyek **egyenes letörője**. – Ide sorolható azután az is, hogy a papi lélek gazdagító utazásokat tegyen! Ebből fakadhat a kedélyes lélekgazdagodás, amely valójában finom élvező és üdítő szórakozás. Az első itt – a gyűjtés, a másik – az élvezés. Az első: felhalmozza a sok tapasztalatot, a másik pedig: kicsattantja a lélekből ezt az örömhangot: mennyi szépet teremtett az Isten, és milyen boldog lehet az ember!... Az ilyen boldogságkeresés és találás valójában „az életörömök szent forrásához" telepíti életünket és az elparlagiasodás veszélyének kizárásával a földi élet örvendező gazdagaivá emeli lelkünket.

2. Mindez, amit eddig magyaráztunk, valójában **tárgyi és természetes élettartalommal való töltekezés.** De személy lévén az ember, a **személyes kapcsolatok felvétele** nélkül hiányosnak látszik az életünk. Azért tehát tartsuk második élettartalmat közlő feladatnak: **keress és fejlessz társadalmi kapcsolatokat az Úr házanépével!**

Először is – dacára, hogy az Úr házanépével való kapcsolatokat hangoztatom – óvakodni kell attól, hogy ez azt jelentse: **elszigetelem magamat a „bűnösöktől".** A személyes elfordulás nem papi, pásztori feladat. Inkább az **odafordulás** a kötelesség. A világtól való elfordulás („Weltflucht") is elítélendő; az embertestvér megvető otthagyása pedig – bűnös nemtörődömség! Gondolj csak a Mester által elítélt zsidó papok, leviták példájára és az irgalmas szamaritánus dicséretére. „Végül egy szamaritánusnak is arra vitt az útja. Mikor megpillantotta, megesett rajta a szíve" (Lk 10,33). Gondolj továbbá arra: a bűnösök közé is leereszkedett a Mester. „Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek" (Mt 9,12). Sőt, ezt is mondotta: „Nem jöttem hívni az igazakat, hanem a bűnösöket" (Mt 9,13). A „hazasegítés" legyen a jelszavad és ennek megvalósítása érdekében keresve keresd a kallódás útján haladókat. Ne felejtsd: az elmulasztott keresésért is felelős a papi ember!

a) Magam köré vonom **az Isten házanépének együttesét**. Itt arról van szó: az egybecsendülő lelkek egymás felé gravitálnak. Ezért egységet alkotnak és „Isten háza lakóivá" nemesednek. Az Úr szerint: „Mily kellemesek a te hajlékaid, Seregeknek Ura!" (Zsolt. 83,2). Akkor mennyivel inkább derűt, örömöt hozó az Úr „házának lakóival" való lélek-egybecsendülés!... Ahol szentek és gyönyörűségesek a falak, ott dalolók és hárfán muzsikálók a lakók. Az ilyen együttes azután egész csodásan magába zárja az **adás** és **vétel lélekörömét**. Mégpedig azért, mert a szeretet kiáradó és visszaáramló.

α) Itt azután az **adás** annyit jelent: amiből többet bírok a szükségesnél, az alácsordul a lélek szeretetének bőségéből. **Nem is parancsszerű** az adás, hanem önkéntes és elemien **kicsorduló.** Amint a peremen túl telített pohár nedűje kiömlik a bőven gazdagított amforából, épp úgy csordul ki minden jóság a lélek szentélyéből. Szent forrássá lesz az ember, akinek lelkéből fakadó éltető ital hűsítőként kínálkozik a mellé települők számára. Végső igazságként idekínálkozik az az isteni megállapítás, hogy belőlem is így fakad az éltető forrás, mint a Mester szavai szerint: „Aki hisz bennem, annak szívéből... élő víz forrásai fakadnak" (Jn 7,38).

β) A **vétel** pedig észlelhetően is gazdagítónak tűnik fel előttünk. Aki kap, az gazdagszik, aki pedig lélekkincseket nyer, az lélekben mondhatja gazdagnak önmagát. – Itt tulajdonképpen arról van szó, hogy az emberi lélek tökéletesedik a másik lélek kincseinek vételével. Több értéket képvisel a gazdagodó és szebb életvirágként pompázik Isten virágoskertjében. – Hát nem öröm-e a kertésznek, az Isten kertje papjának, ha tavaszi díszbe öltöznek a gondosan gazdagított „embervirágok"?... – Sőt azt is mondhatnám: a kölcsönös együtthatás szemlélete az emberi életboldogság igazi forrásfakadása.

b) De a jóknak, az „Isten családjának" összefonódása később olyan folytatódó növekedést mutat, hogy lassan – a szeretet sugárzásával – **további „élő gyűrűket" vonhatunk magunk köré.** De hol rejtőzik ebben az életöröm gyarapodás? Ha kissé utánanyomozunk a kérdésnek, akkor reádöbbenünk, hogy itt **a sikerek felett érzett örömökről** van szó. A lélek pásztora gyarapítja az Úr aklának báránynépét. Gondolj a **teremtő művészekre**... Milyen öröm a – sikerült műremek! És a papi élet sikerei?... A lelkek gazdagítása és Istenhez juttatása!! Az Isten kertjéről ez lesz az igazság: „Olyan az ember élete, mint a fűé, virítása olyan, mint a mező virágáé" (Zsolt. 102,15).

α) A viruló és lélekpompázó „életvirágok" **gyönyörűségesebbek a földön**. – A hófehér menyasz-

szonyi köntös a belső szentély díszének jelképe... Hát ha Isten áldotta lélekkel azt láthatjuk, hogy ennek a „lélekköntösnek felöltőivé” nemesedett a híveim serege?... Milyen öröm tölti el a „lélek atyja” szívét, ha ilyen „átváltozás” kísérte életének művét? – Hát nem lészen ez az „új koszorú” olyan örömre hangoló, hogy hangoskodva kiálthatja a pásztor: mindent elvehetsz tőlem, Uram, mert a lelkek végnélküli életre hivatott gyűrűjével övezted életemet!? Valósult az imám: „Add nekem a lelkeket és mindent vegyél el tőlem” (1Móz. 14,21). Most már a gazdagok gazdaga vagyok, mert örök életet élők serege alkotja életem körzetét.

β) De meg kell találnom azt az örömöt is, amely azzal biztat, hogy ezek a lelkek örök **örömeim lesznek az égben**. – „Don't go alone!” – ezt hirdeti Faber S.J. a fenséges nevelő dalában! „Isten nyája” kísérjen az „örök Bíró házába”! Tulajdonképpen egy az életöröm teljessége: a kötelesség hűséges teljesítése. – Mi pásztori küldetéssel járjuk az élet útját. Nekünk a nyájról való gondoskodás a feladatunk. De olyanformán, hogy – földi réteken gondozva őket – az örök akolba vezessük az egészet... Ez a vezetés, illetve ennek eredményes volta már a földi életben is észlelhető. Az igazság ez: az Isten népének arcáról lerí az isteni kegyelem égi villanása... Az élet derűt mutató, a szempár az egekre feszülő, a gondolat jót kereső, a kéz készségesen szóró, a lélek mindenkit magába záró és így az „Isten fiainak egyetemét” az egek Atyjának hódolatosává teremtő!... Mindezek olyan „életjegyek”, amelyeket észlelhet a „jó pásztor” és már a földön örvendhet annak, hogy Isten adta hívei az „isteni életjegygyel jelzett” – Isten gyermekei. A földön sugárzók és az égben az „Úr jelzetteihez” csatlakozók.

„Ezután akkora sereget láttam, hogy meg sem tudtam számlálni minden nemzetből... Ott álltak a Bárány előtt... kezükben pálmaággal... kiáltották: „Üdv Istenünknek, aki a trónon ül és a Báránynak” (Jel. 7,9).

Bef.: Végül is miről van itt szó? Arról az **eszköz-hasonlatról**, amely a **természetes életem erőfelvétele**. Alapjában arról a kötelességről beszélünk, amelynek teljesítése olyanná alapozza életünket, hogy rajta kibontakozhat a **lelki élet** és a **természetfeletti isteni élet**. Figyelj tehát, testvér, a **természetes élet helyes vezetésére**, – alapvetése a tökéletesebb élet kibontakozásának! Légy tehát a természetes élet szolgálatában az Isten adta életörömök hörpintője, mert ezek erősítésével alakul életed a **tökéletesebb**, és majd a harmadik elmélkedés elgondolása szerint, a **legtökéletesebb életforma élő személyévé!** Itt is igaz: per materialia ad spiritualia. Persze úgy értelmezve: gazdagítsd magadat a természetes élet értékeivel, keress kielégítő életörömöket az Isten adta természetes élet nemes örömeiben és akkor reádöbbensz arra, hogy valóra váltottad az apostol oktató szavát: „Örvendjetek, ismételten mondom, örvendjetek!” (Fil. 4,4). – És örömre hangolt és daloló életetek igaz alapot teremt arra, hogy a természetfeletti élet kegyelmi dalosaivá váljatok. Amen.

2. beszéd: A természetfeletti erőfelvétel

Bev.: Kezdjük az egész elmélkedést egy életből vett példával. A példa pedig meríttessék az Ószövetség **Illés prófétájának történetéből**. A történet lényege az, hogy próféta Hóreb hegyjárását meggátolta a fáradtság és a táplálék hiánya, de a csodálatos „hamuban sült pogácsa” erejével lendülettel járta az Isten rendelte Hóreb hegy útját... „Ő felkele, evék és ivék s ennek az ételnek erejével negyven nap és negyven éjjel méne, egészen az Isten hegyéig, a Hórebig” (3Kir. 19,8). – A papi ember hivatása nemcsak egyéni, hanem közösségi. Maga is hazatérő zarándok, de híveinek is hazakísérő pásztorbojtárja. Ez a hazatérés azonban nem helyrajzi, hanem lénytani átalakuláson induló hazatérés. Szent Péter szerint ez az igazság: „Az isteni természet hordozói lettünk” (1Pét. 1,4) és így igazolódik a Mester szava: „Ha valaki újjá nem születik... nem látja meg Isten országát” (Jn 3,3). Azért van az, hogy csak az lészen a mennyek országának birtokosa, akire áll az evangelistának ez a szövege: „Aki pedig befogadja...” (Jn 1,12). Olyan kincs tehát a természetfeletti kegyelem, amelynek birtoklása a földi „Isten országát” biztosítja és amelynek Istenhez juttatása – az örök kapuk feltárulásának biztos kulcsa. – Mi tehát az életfeladatod a természetfeletti élet hűséges megőrzése érdekében?

1. Hűséges őrzője légy a legnagyobb értéket jelentő természetfeletti kegyelemkincsnek.

Itt kissé meg kell világítani a „perseverantia finalis” kérdését. Ha az örök élethez-érésig való **biztos kegyelmi állapotot** jelzem vele, akkor azt kell tudnom, hogy ennek **teljesen biztos megőrzése** nem tanítható... Ez az Isten előretudásának titka. Ha azonban arra az értelmezésre szorítom le, hogy kitartó **akarok** maradni az Isten kegyelmének hordozásában, akkor **alanyi** jószándékomat mutatom és Isten segítségével hűséges életre tör a lelkem. De itt is hozzá kell tennem: bár Isten mindenkinek ad elégséges kegyelmet, mégse állíthatom, hogy a vele való élés **biztosan** adja az örök életet... Így tehát

előreugrik az az igazság, hogy az isteni kegyelemnek kincsét nagy-nagy gonddal kell őriznem, hogy ez az örök élet kapujánál is értékem legyen. Sokszor gondolj az okos és oktalan szüzek példabeszédére, mert az reáutal arra, hogy az egész élet „gondos olajszerzést" tételez fel, mert egyébként könnyen kialszik az örök élet mécsese... Méltán kérdezzük tehát: hogyan őrizendő ez az isteni kegyelem?

a) Az első mozzanat, amelyre nagyon fel kell figyelni, azt hirdeti: halálos bűnnel el ne szakítsd magadat az égiektől. „A lelket ki ne irtsátok" (1Tessz. 5,19). Az Egyház tanítása közismert, de lélektanára reá kell figyelnünk. Az isteni természet birtoklása olyan természetfeletti kegyelem, amely az isteni természet részesévé alakít, a tudatos és súlyos bűn pedig az Istennel való kapcsolat megszakítását eredményezi. A lényeg ez: az égi Atyától elszakad az ember és az anyagias világ szolgaságát vállalja. Az Isten fia a föld rabszolgája lészen. Az azonban természetesnek látszik, hogy ez a szakadás nem azonnal és váratlan robbanásszerűen megy végbe. A léleknek szinte fel kell erre készülnie. Azért mondható, hogy **kerülendő** az út, amely a halálos bűn hozta szakadáshoz, a természetfeletti élet elfecsérléséhez vezet. Ne járd azt az utat, amely Jeruzsálemből jerikói rózsaligeten vezet, mert ennek vége – a Holt-tenger!... Az ugyan igaz, hogy a bocsánatos bűnök nem gyűlnek össze – csak kivételesen a vagyoni kártétel vonalán – halálosakká, de az ellanyhulás fokozatosan elcsendesíti a lélek hangjait és **előkészítenek** döntő szakításra is. Azért az egyik igen fontos mozzanat: kerüld azokat az életalkalmakat, amelyek fokozatosan a súlyos bűnhöz juttatnak. Van az életben olyan „alkalom-együttes", amely fokozatosan a pusztuláshoz vezet... **Ludus, Luxus, Bacchus és Venus...** – Legyen életjelszavad: ezeknek örvény felé vezető hatásától ments meg minket, Uram! – Valójában mit adnak ezek? **Odairányítják** a figyelmet a földiekre és reáhangolnak a múlandó értékek keresésére. Egészen más a szórakozás átfutó keresése, mint a szenvedéllyé váló szórakozás állandó keresése. Az „élet világossága" (Mt 5,14) sohase felejtse, hogy fényének ereje lankadó, ha nem az „égi olajjal" gazdagított a lélekmécses. Sőt azt is meg lehet állapítani, hogy hamarosan kialszik a mécses, ha új szerzés helyett **csak** használjuk és pazaroljuk a régit. Az okos és oktalan szüzek példája reánk is vonatkoztatható igazság: „A balgák elvitték ugyan lámpásaikat, de olajat nem vittek magukkal. Az okosok viszont lámpásaikkal együtt olajat is vittek hordóikban" (Mt 25,2-4).

b) De az isteni **kegyelmi élet őrzéséhez** tartozik az is, hogy a külső és belső kísértések leküzdésének eszközét, az **önmegtagadást**, életünk lényeges részének tekintjük. Az élet nehézségei és kísértései kívülről, vagy belülről jönnek. De a döntőbb harcot a **belső** küzdelmekben vívjuk.

α) „Desideria carnus" az első ellenség. Erről ezt olvassuk az Írásban: „Azzal kérkedtek, hogy bölcsek, de oktalanokká váltak. Fölcserélték a halhatatlan Isten dicsőségét halandó emberek, sőt madarak, négylábúak és csúszómászók képmásává. Ezért Isten szívük hajlama szerint kiszolgáltatta őket a tisztátalanságnak, hadd becstelenítsék meg saját testüket" (Róm. 1,22-24). – De ezt is mondja az Isten szava: „Lélek szerint éljetek!" (Gal. 5,16). – Sőt a „test rabszolgáiról" így szól az ítélet: „Sem parázna, sem bálványimádó, sem házasságtörő, sem kéjelgő, sem fajtalan, sem tolvaj, sem kapzsi, sem részeges, sem átkozódó, sem rabló nem részesül Isten országában" (1Kor. 6,9-10). Aki lelkigyakorlatait komolyan veszi, az részletesen átelmélkedi az isteni igéket és magára alkalmazza értelmüket.

β) De folytatni lehet a kísértők sorát: „Desideria oculorum" vizsgálatával. Itt arról van valójában szó: milyen mértékben igénylem a földi élet kincseit? Az alaptételt így jellemzi az Úr: „Ne gyűjtsetek kincset a földön..." (Mt 6,19). Ne felejtsd: „Ahol a kincsed, ott a szíved is" (Mt 6,20). – Még a „föld embere" is még jobban elanyagiasodik, ha csak a földieket keresi; az égieket hirdető és hozó pap pedig hivatását veszti, ha a földiekért fáradozik élete. Itt is kérdést vess fel, testvér, és magad ítéld meg önmagadat!

γ) Utolsónak marad a legnagyobb életveszély, a „superbia vitae" – a gőg. Az angyalok bűne. Az első emberpár bűne. A Bábel népének bűne. A zsidó és pogány királyok bűne. Röviden ez a mondat: „Non serviam" (Jer. 2,20) és „requabo" (3Kir. 1,5). Az Isten tanította igazság ez: „Uralkodjék az Úr mindenkor, örökre" (2Móz. 15,18 és Zsolt. 10,16). – De hol van ez a lélekveszély a pap életében? Talán reáutaló jelzés lehet a következő. Könnyen állítja a nem mélyre néző pap, hogy a faluban ő a „legokosabb" (?) ember, tehát parancsolni akar... De azt is érzi: Isten nevében szól a lelkiekben, tehát igen könnyen hangoskodó a földiekben... – A mai élet – Deo gratias – eltolt bennünket a földiekben való „intézkedéstől". Felfejlődött az emberiség és így maga intézheti sorsát!! Ennek örülni kell!! – Ismét ezt mondom: vizsgáld meg magadat, paptestvér, és alázattal távolítsd el magadtól a „hatalmi vágy" kísértését! Mindezek pedig azért fontosak, mert a lélek döntő erejét csak akkor tudja biztosan érvényesíteni, ha fegyelmezett és kialakított megfeszülésekkel erősödött esetleges bűnös örömökről való lemondásra! „Abneg temetipsum" (Mt 16,24) – örök jelszó. Az aszkézis egyenesen **szükséges** életvonal.

Csak fokozataiban van eltérés, de a lényegben kötelez minden embert – és a papokat különösen – ez az életforma. Ne kérdezd azt: hogyan tegyem? Hiszen egész neveltetésed arra kötelez, hogy **fizikai** és **lelki** önmegtagadások kísérjenek. – **Előképed**, Keresztelő Szent János példát mutat, de életed Ura, az Úr Jézus áldozatos életével és kegyelmével erre hangol, erre segít és így diadalra juttat.

2. De a megőrző nem maradhat egyenesen kincstárőr. Az élet bontakozó alakulás; arra kel tehát törni, hogy gazdagabb sziromba bontakozás ékítse Istent áhítozó lelkünket. A második feladat tehát így fogalmazandó: **hűséges gazdagítója légy az Isten adta természetfeletti életerőknek!**

Kezdjük az Írás szavaival: „Legyetek tökéletesek, mint mennyei Atyátok tökéletes" (Mt 5,48). Az életvonal tehát – az Istenhez hasonuló előretörés! **Teljes célt** sohasem érhetsz, de az **örök előretörés** az embernek Isten adta szent hivatása. Nem lehetünk „értékek őrzője", amint Kipling „Kobrája" a maharadzsák aranykincseinek, hanem **életteremtőkké** kell lennünk, mert ezért vettük az égi kegyelmeket. – Mi **gazdagítja** tehát bennünk a természetfeletti életerőket?

a) Az újból és újból vett égi ajándékok leesdése és készséges elfogadása. – A kegyelem ugyanis gyarapodó ajándék. Egek állandóan adják, ha a föld emberei állandóan igénylik és életté értékesítik. Ezt pedig úgy kell érteni, hogy az örök Atya **személyes szeretete** akkor száll a földre, ha igénylő gyermeke odafordul az éghez. – Mi a gyakorlati módszer?... Rövid felelet: ima, ima és ima! Legyen a pap **imádkozó ember**, akinek vágyai áttörik a földiek kereteit és egek világában járnak... Ne felejtsd, paptestvér, **minden ember** az egek vágyakozója, hordozója és értékesítője – te pedig ezek vezetője vagy! Gondold el **Carrel** szavait: „az ima az egek belélegzése!" Igen! Egek felé törő a lelked, az égiek kegyelmével gazdagodik életed. Igaz ugyan, hogy Isten mindenkinek ad kegyelmet (Ef. 4,7), de az is igaz: **„Kérjetek** és megadatik nektek" (Mt 7,7). Aki sokszor kér, annak életében igaz lesz ez az isteni ige is: „Zörgessetek és megnyittatik nektek" (Mt 7,7). – Íme! Így gyarapszik az isteni kegyelem, amelynek legtökéletesebb fok isteni természet vétele. Így azután igen üdvös elmélkedési gondolat: imádkozó papot mutat-e az életem? – De ugyancsak elhatározást szülő gondolat: imádkozó pappá kell lennie életemnek! – Ennek sora: reggeli elmélkedés, praeparatio és gratiarum actio, Breviárium, szentséglátogatás és röpimák...

b) De folytatni kell a gondolatot azzal, hogy nemcsak új erővétellel kell fokozni az isteni ajándékokat, hanem az **értékesítés áldozatos életté teremtésével** kell intenzívebbé tenni isteni értéküket. – Jól jegyezd meg: az isteni ajándék – életajándék **magadért és másokért.** Dolgoznod kell a kegyelemmel, és így lesz **gyarapodó** az ég ajándéka. Gondolj a gyökér és napsugár szerepére. Mindkettő **tárgyi ajándék.** De a **tárgyi ajándék értékét** az a belső dinamika adja, amely **virággá bontja** az Isten adta tárgyi ajándékokat! Alkalmazd ezt önmagadra és kifelé ható tevékenységedre és látni fogod az isteni erők fokozásának értékét.

α) **Magad életéből** ugyanis a felhasználás után fakad a kiteljesedettebb élet. – Nemcsak akkor vagy gazdag, ha többet kaptál, hanem akkor vagy istenibb, ha a vett kegyelmeket **isteni életté** fokoztad! Nekünk el kell érnünk, hogy körülnézvén – **jót lássunk**, nekünk el kell érnünk, hogy szolgálatot teljesítvén – **jót tegyünk**. Ez a gyakorlat valóban az **isteni kegyelem értékesítése** és így az emberi léleknek olyanná teremtése, amely mindent **Isten szemével** lát, akar és tesz... Lám! Ilyenné tud felfejlődni az az ember, aki az állandó gyakorlással bontja ki magából az isteni kegyelemnek isteni erényvirágait! Nem csoda, ha azt mondhatjuk ezekről az emberekről, hogy: ezekben az Isten él, és ezek az Istent sugározzák!

β) És **mások életének kivirágoztatása** is nemesítőleg ível vissza a mi életünkbe. – Amint sokszor említettem, az Isten Lelkének ihletése annyit jelent a papi életben, hogy arra izzít, hogy mások lelkének Ráfaelje és Michaelje legyen. Vezesse az élet útján és tárja fel előttük az örök élet kapuját. Ennek a munkának teljesítése **visszaható jelleget** mutat, Van ebben isteni igazságon alapuló tény: a hűséges szolgát külön ajándékokkal jutalmazza az égi Atya. A „hűséges szolga" – bőségesebb ajándékokban részesül. Idézd csak emlékezetedbe a talentumok használói feletti ítéletet: „Örvendj hű szolgám..." (Mt 25,23). A hivatását teljesítő több és újabb és nagyobb kegyelemben részesül. De van ebben **alanyi indító erő** is, mert az **életet fakasztó reáhatások** újabb erőket, lendületet, vágyakozást és kikezdést szülnek – mégpedig éppen **az elért eredmények észlelése folytán**... Szinte felsikong az ember lelke: ha ennyit elértem, vajon nem tudnék-e még többet elérni? Ha ezt és ezt az Úrhoz vezettem, vajon nem volna-e lehető még többek hazasegítése?... – Íme, így is gazdagodik az isteni természetben élő és tevékenykedő papi élet!

Bef.: Ma igen röviden zárjuk szavainkat: fohász, fohász, fohász szálljon az ég Urához! Olyan, amely köszönetet mond az istenivé nemesítés drága kegyelméért és alázkodva fohászkodik ennek örök

megmaradásáért, gyarapodásáért és isteni életbe bontakozásáért. Amen.

3. beszéd: Az Úr természetfeletti életet élő pásztorának boldogsága

Bev.: Mi volna az emberi élet igazi tartalma, ha nem a boldogság? Ezt keresi és ezért dolgozik a föld zarándoka. – Engedjétek meg nekem, testvérek, hogy befejező elmélkedésünknek – a jelzett cím mellett – azt a tartalmat adjam: meg akarom rajzolni a ti jelen és jövő életetekben rejtőző, kibogozandó és kiélvezendő **életboldogságot**, hogy ennek örömében élve derűs, diadalmas és dalos legyen drága éltetek. A bevezetést két igen különös területről veszem. Az egyik a diáktáborozás dobogókői **hajnalhasadása** lészen, a másik Gárdonyi: **„Isten rabjainak"** egy-két mellék eseménye. Ezek pedig azért vettetnek előre, mert azt akarják szuggerálni mindnyájunk lelkébe, hogy a **természetfeletti élet <u>földi</u> boldogságát és <u>örök</u> életre kiterjedő vágyakozását** csak az az ember tudja élvezni, akit ihletett a Szentlélek fuvallata és így alkalmassá lett a lélekörömök élvezésére. – Az első kép azt tárja elénk, hogy „az erdők ébredésének élvezésére" reggel két órakor kél fel a **fázós diák** és figyelve figyeli – az égbolt rózsaszínbe bontakozását, élvezi a madarak fel-felsikongó reggeli imáját és a szellők finom susogását... De,... de a **fakereskedő** csak **kubaturában** kifejezhető üzleti leltárt lát az erdők rengetegében... – A másik kép, Gárdonyi regényének mellékalakja azt a gondolatot tárja elénk, hogy az emberek nagy része az ösztön rabja, a pénz rabja vagy a hatalom rabja; mi pedig – az Isten szeretetének rabjai, azaz: Isten gyermekei vagyunk. – De miért hozom ezeket a példákat? Azért, hogy reáutalhassak arra, hogy a **magasabb rendű örömöket** (esztétika, erdők ébredése) csak a **reá hangolt**, nemesebb lelkek élvezik, de idézem a Gárdonyiféle példát azért, hogy vegyétek észre, hogy a föld **túlzott igényesei** – az ösztönnek, az italnak, a kincsnek rabszolgái, míg ellenben a lélek igényesei – az Isten gyermekei. – Mindebből az következik, hogy a természetfeletti élet örömeit csak az a papi ember tudja élvezni, akinek lelkét hivatással és a Szentlélek különös kegyelmével telítette az Úr szeretete. A Lélek erejével ihletett papi ember tehát – a Szentlélek égi örömeinek boldog hordozója, élvezője és szerteszórója. – De kérdezzük csak mostan: hogyan élvezi **a földi élet természetfeletti boldogságát és az égi élet teljes boldogságát** az Úr hívta és a Szentlélek ihlette papi ember?

1. Az első felelet így hangzik: **A földön élvezett boldogság a természetfeletti kincs felfogása, értékelése, élvezése lészen.**

Gondoljunk először a Mester szavaira: vajon ígér-e földi boldogságot hűséges követőinek? – A felelet megadásánál meg kell vonnunk azt a különbséget, hogy a **lélek örömeit** ígéri és – a testi élvezetek helyett – a **szenvedés örömeit** is előremondja. Az elsőről így szól: „A mennyek országa köztetek vagyon..." (Lk 17,20). „Boldogok a szelídek, mert ők birtokolják a földet" (Mt 5,5). Tehát a földet kialakíthatod – mennyek országává és szelídségeddel átalakíthatod – tulajdonoddá. De a szenvedésekről ezt mondja: „Aki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét és kövessen ..." (Mk 8,34). De ez is örömmé változtatható, ha a Krisztus ígérte és erős hittel fogadott örök élet érdekében történik minden.

a) A **„földi mennyek országa"** tehát **tárgyi** értelemben lehet lelkem életének területe. Az bizonyos, hogy ennek az országnak birtoklása olyan magasrendű életkincs-hordozás eredője, amelyet **ott is élvezni tud**, ahol **más csak lemondásokat** talál. A papi élet ugyanis látszólag elvonatkozik a testi és anyagi élet területétől... Sokaknak pusztaság vagy kasztszerű elszigeteltség az egész. Olyan élet, amely elzárja az életörömök forrásait és így sivataggá silányítja az Isten szépséges kertjét... Nagy-nagy tévedés! Mégpedig azért, mert az **életörömök** serege áll a papi ember rendelkezésére.

b) **Magad természetfeletti élete** – az életboldogság egyik tényezője. De miben áll ez?

α) Az Istenatyával való közvetlen kapcsolatban. – Ez olyan **személyes élet**, amely az Atya és gyermeke között létesül. Nehéz volna kielemezni az Atya és gyermek életének szeretet- és boldogságáramlását, pedig olyan elevenen boldogító, hogy alig tagadható. Ha alapja volna a vérközösség, az egymástól vétel állandósága, akkor a Teremtő és emberteremtménynek a teremtés, a lélek lehelete és az isteni természet adományozása folytán **közös törzsére** tekinthetünk vissza... Istentől vagyunk és isteniekké lettünk. Ez az ontológiai tény a mi örök egybefonódásunknak alapja. – Hát lehet ennél nagyobb boldogság, mint annak tudata és élvezete: Istennek élem életemet?!...

β) De ez részleteiben is emelő és boldogságot sugárzó igazság, hogy gyermeki szeretetben élhetek a Szűzanyával, Mesterem Édesanyjával. A kereszten függő Mesternek ezek az Édesanyjához intézett szavai: „Íme, a te anyád..." (Jn 19,27). Így tehát én is az ő gyermeke vagyok. Hozzá siethetek bajaimban és vele élhetek isteni szeretetben. És vajon tagadható-e, hogy **ez a szeretetáramlás** életörömöknek forrása? Az annyit emlegetett „életmagány" fogalma és köde eloszlik, ha az **ilyen lélekkapcsolat**

valóságára gondolok.

Sohase felejtsd: nem él egyedül az a papi ember, akit gyermekének tekint égi Anyánk!

γ) De még itt sincs vége a személyes életkapcsolatoknak. A papi ember boldogságát találja az Úr földön járó szentjeinek egybefogó és áramló szeretetében. A természetfeletti élet csodásan egek felé kapcsolódó. Még a földi életben is. Mindig és minden lélekrezdülés az egek felé tör és földön-égben azokhoz kapcsolódik, akik Isten természetfeletti nemzedékét alkotják. Ilyenek élnek a földön és hazatérnek az égbe... Az igazi papi ember társaságban találja élete boldogságát. A földi élete ugyanis **szolgálat**. De olyan, amely minden hívét Isten népévé akarja alakítani... Vajon nem boldogító tudat-e az, ha több és több lészen az Úr házanépének serege?... Akik pedig „hazatértek", azok is az ő lelkének tartozékai, tehát életörömének életkincsei... **Valóságos együttélés** alakul ki a „földi küzdő Egyház" nemes tagjai, továbbá a „diadalmas Egyház" célbafutottjai között és a papi ember között. Mégpedig olyan, amilyen az **édesatyáé.** Tőle nyerték – természetfeletti életüket, ezzel dicsekszenek a földi életben is és ezzel diadalmaskodnak az örök életben.

c) Így észlelhető, hogy a saját természetfeletti életünk valóságos boldogságforrás. De ez még nagyobb és erőteljesebb lészen abból a szeretetáramlásból, amely **mások életének megemeléséből áramlik lelkünkbe. Ez az erő visszaáramló boldogság.** Lezárható-e a nap éltető sugárkévéje?... Elzárható-e a források robbanó előretörése?... Megállítható-e a harmat szitáló permetezése? Elállítható-e a szellők suhogása?... Leszűkíthető-e a fák virágbaborulása?... Folytathatnám a kérdéssereget, de leállván, ezt kérdezem: **lehatárolható-e az emberi szellem életet lehelő tevékenysége?**... Hiszen ha a természet öntudatlan erői belső dinamikával hatnak, akkor annál inkább dolgoznak a lélek erői, amelyek a **teremtő sugárzás vonalán** akarnak érvényesülni. – De mennyivel igazabb a fenti megállapítás, ha a hasonlatot a Krisztus papja életére alkalmazom. Maga az **isteni élet** is sugárzó és teremtő erő; mennyivel inkább ilyen az élet, amelyet **ezzel a hivatással** küldött az Isten. Reánk is áll a Mester életjellege: „Erő távozik ki Belőle..." (Mk 5,30). De miért merem ezt állítani? Azért, mert itt arról van szó, hogy az Isten olyan **égi csodaténnyel** áldotta meg az emberi szellemet – és elsősorban a papi szellemet – , olyan **eleven sodródással** ruházta fel, amely **tevékenyen szórjon** és a szórás nyomán fakadó természetfeletti **születésben** találjon **előretörő érvényesülést.** Ez a természetfeletti életfakasztás pedig olyan életöröm, amely teljesen kielégíti az isteni élet sokszorosítására küldött papi embert. Majd a „bumerangra" kell gondolni! Elhajítja az indián, és visszatér a dobó kezébe... Az ég felé emelkedő párára kell gondolni, amely a napsugár hátán magasba száll és életet adó erőként a mezőre hullik vissza. – De mi emeli és boldogítja olyan tevékenység folytán az én életemet?

α) Ha boldognak látom a lelkem szülte embertestvéreket, akkor boldog lesz a „természetfeletti boldogságot" szülő életem is. Ez nem fizikailag lemérhető életöröm, hanem lelkileg felbecsülhető **életrezonancia.** Az egyrezgésre hangolt lelkek egybecsengő himnuszt énekelnek... Rajtuk az Úr lelke zendül, és életük az egybehangzó felcsendülés harmóniáját dalolja. És ez nem igazi öröm?...

β) Majd ezt is mondhatom: Ha **virágzónak** látom – Isten adta életkertemet, akkor a dolgozó kertész öröme telíti lelkemet is. – Nem szabad arra gondolni, hogy ez öntetszelgő hiúskodás! A siker láttára további erőfeszítésre hangol és a tevékeny léleknek megelégedettséget kölcsönöz. A hiba csak ott kezdődnék, ahol önmagunknak tulajdonítanánk minden eredményt, noha igazságok igazsága így szól: „Nálam nélkül semmit sem tehettek" (Jn 15,5). Istené a kegyelem, miénk csak a közvetítés. De boldog lehet a lelkünk, ha hűséges „életszolgáknak" bizonyultunk. És különösképpen boldogok lehetünk akkor, ha Isten kegyelmével telített lelkünk túlcsordulása a hívek isteni életének virágzását biztosítja. Azt a virágzást, amely a földi életben az **erényben tündöklők isteni szépségét** tárja elénk. Milyen boldogság, Isten kertjének kertésze, ha egy-egy élet virágba szökkent! De mennyivel boldogabb lesz akkor, ha híveinek együttese érzi a természetfeletti élet gyönyörűségét. Az ilyen kertész boldogan mondhatja: színpompába öltöztettem Isten virágoskertjét!

2. De a földi életnek teljessé tárulása – az örök élet világában megy végbe.

Éppen ezért: csak az örök életben várható kibontakozás reménye lehet az életünknek igazi boldogsága. – Végeredményben: **csak** ezért érdemes dolgozni. A többi mind előkészület. Azt is mondhatnám: felkészülődés arra, hogy – előfutamozások és előmunkálatok után – eredményként vedd az égi Atya örök ajándékát. Ámde itt is előre kell futamoztatni azt a gondolatot, hogy a **pásztor életöröme** kettős területen mozgó. A maga életének célbafutása – a végzett munka arányos eredménye, de a gondjaira bízott **„nyáj"** hazaterelése és az örök otthonban való feltalálása – a közös élet és szeretet kiáradásának boldogságát növeli. Az örök élet tanítása valójában ezt jelenti: célt ért az isteni követ, és hazatért a reábízott embernyáj!

a) Le kell tehát szögezni, hogy **önmagunk** célbafutása az életöröm első forrása. Mégpedig azért, mert ez lényegben **hazatérés** az atyai házba. Ezt keresni, ez után vágyakozni annyi, mint az élet elrejtett kincse után kutatni. Aki reádöbben arra az igazságra, hogy az élet igazi értelme a **személyes élet végnélküliségében** pihen, az megtalálja az elrejtett kincset... Lám! Mennyire ingadozó ebben a pontban az emberi felfogás. A hindu a Nirvánában való elmerülésben keresi az élet végső boldogságát, a **pogányok** nagy része a lélekvándorlás után keresi a végső célbafutást, **Mohamed** az érzéki örömök túlcsordulását ígéri híveinek, a Mester pedig ezt mondja: „Atyánkhoz megyünk…" (Jn 14,23). Az atyai ház pedig nemcsak otthon, hanem **személyes szeretetáramlás.** Olyan, amelyet Szt. Pál így fejez ki: „Most megmarad a hit, remény, szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet" (1Kor. 13,13). Lényege talán így közelíthető meg: az Atya és fiú örök találkozása. Mégpedig olyan, amelyben az isteni Szeretet áramlik az embernek szeretetet igénylő és viszonzó lelkébe.

b. Ámde az egyéni boldogság mellett azt is mondhatjuk, hogy a **hazasegített hívek** lélekegyüttese papi szolgálatunk **élő eredménye** és így boldogsága… Minden egyes – külön-külön. A Mester Önmagáról ezt mondja: akiket nekem adtál, mind hozzád hoztam: „akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol én vagyok…" (Jn 17,24), Majláth püspök az egyik regnumi atyának ezt írta halódó percében – reszkető kezekkel- egy szentképre: „Imádkozom azért, hogy egy se vesszen el, akiket reád bízott az Úr". – De ha saját szemmel látom, hogy velem vannak örök Atyám otthonában azok, akikért életem javát áldoztam, akkor **a boldogságnak boldogságával kell élveznem,** hogy Isten kegyelmével nem dolgoztam hiába. – Az az ember lehet az örök élet boldoga, akinek életéről elmondható: non inutilis vixi. – Persze, hogyan merészkedném – egyszerű hangszóró lévén- arra vetemedni, hogy az örök élet **belső és valóságos értékét** fejtegessem. Annál kevésbé tehetem ezt, mert maga az apostol ezt írja: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt" (1 Kor.2,9). De az Istennel és szentjeivel való lélekközösség és életélés olyan felcsendülő örömhír, amelynek felhangzása boldog várakozásra hangolja a földi zarándokot. Talán szabadon csaponghatna a képzelet is, mert nem tud olyan távlatba szállni, amely a Végtelen Atya jóságát, szépségét áthatolná… Sőt – közelíteni sem tudja… De a megrajzolt örök élet színpompája és előrevetett boldogsága – a jelen élet szent szolgálatának isteni ösztökéje.

Bef.: De záró gondolatban kérdezzük: honnét tudod mindezeket? Mesterem szavából, amely csengett és cseng az életen át…: „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni" (Jn 14,23). De azután még mindig kérdés marad: hát az én életboldogságom olyan magasan keresendő és végeredményben az örök élet várásában teljesülendő? Hát – igen! A természetfeletti élet – az Isten földi mennyek-országának birtoklása a földön, és örök élése az Úr égi otthonában. Az első: a földön élő papi ember **magasabb életszíntáját** jelzi, a másik a hazatérő pásztor életének **örök boldogságát** ígéri. Ide kell idézni: „Akinek fülei vannak a hallásra, hallja…" (Mt 11,14). De így is lehetne átfogalmazni: „Akinek értelme van az értésre, értse", vagy: „akinek erre hangolta lelkét a Szentlélek ihletése, az boldogan, derűsen és dalolva éljen". Igen! Csak a Lélek ihletettek tudják ezt felértékelni; de hiszen épp azért jöttünk ide, hogy a Léleknek ezzel az ihletettségével erősíttessünk. – És megerősíttettünk-e?... Legyen a boldogító válasz az egek világából: **Az Úr Lelke ihletett titeket, és a Lélek sugárzó erejével teremtsétek újjá a világot!** Amen.

3. consideratio: Consecrator animatum

Bev.: Már harmadszor térek arra, hogy milyen hivatást kellene kifejeznie a papi „életnévjegynek", de szükségesnek tartom ezeket a felsorakoztatott „címeket", mert ezek **fokozatosan <u>megemeltebb</u> feladatot** rónak az Úr küldöttjei életére. Ma már – és ez biztosan gondviselésszerű-letűntek a külső keretekből származó és kifelé való tevékenységet eláruló címek a névjegyekről. A magas rangok, felső címek helyett: egyszerűen **atyákká** nemesedtünk!! Ne felejtsd: a lélek újjászülője – a lélek igazi atyja!... Így tehát a **lélekszolgálat felelőssége** odasündörködött az eltűnő címek helyébe… Szinte itt is „Isten fia"-ként dolgozik a papi ember, mert az égi Atya is így imádkoztatja gyermekét: „Mi Atyánk.:" (Mt 6,9). – Lássuk tehát a harmadik címünket és ennek megfelelően teljesítsük kötelességünket! – Ez a cím a **„lélek megszentelőjévé"** tesz bennünket… Gondoljuk végig: hogyan teljesíthetjük ezt a kötelességünket?...

1. Az első feladat ez lenne: **istenivé kell alakítani az Úr reám bízta híveimet.**

Tárgyilag ez annyit jelent: **a kegyelem állapotában kell őrizni** és megtartani a lelkeket. De, bár hasonlóság van az előző consideratio és a mai között, annak dacára megállapítható, hogy **más szem-**

szögből ítéljük meg feladatunkat. Sőt, módszertanilag is más feladatot rajzol elénk ez a kettő. Ezt a feladatot így kell egy mondatba foglalni: **egek felé fordítandó a hívek lelke, hogy az egek ereje legyen a lélek telítője.**

a) Égre feszüljön a lelkük! – mondottam a mondat első részében. Olyan általános tétel, amely részleteiben gyakorlati megoldást követel. – Itt arra gondolok, hogy felébresztendő és felizzítandó a hívek lelkében az **éghez tartozandóság vágya**. – Nem a föld állandó lakói vagyunk, hanem az ég polgárnyosaivá emeltettünk. **Anyánk** a föld és **Atyánk** az ég Ura. Egekből jöttünk, a földön élünk és az egekbe térünk. Ez a Mester tanítása, amely így szól: „Az Atyánkhoz megyünk…" (Jn 14,23). – Figyeld csak az ember természetét! Még a világűr birtokbavétele is azt hirdeti: nekünk kevés a föld… Minden lélekszárnyalás ennek hirdetése: mi az egek világához tartozunk… Azért zengi Ady Endre ezeket a sorokat: „én az Isten rokona vagyok". – Érdekes a tapasztalat tanulsága is. Minden ember az Istenhez tartozik és Istenhez tör. Van, aki a lélekrokonság elemi lendületével, van, aki a félelem vadító erejével, van, aki a megtérés kegyelmi hívásával és van, aki a szenvedés kemény viselésével… Mindenki hallja és végül is követi az isteni hangot. Aki el akarja némítani hitetlenkedő erősködésével, még az is hallja, hiszen azért harcol keményen ellene…

b) Egekből vagyon a lelkünk… – De az egek felé azért fordítjuk a lelkünket, hogy az egek telítsék isteni kegyelemmel. Figyeld csak az emberi életet. Lefordul a föld felé, hogy eledelt és italt merítsen, majd feltekint az egek világába, hogy az égiek természetében részesüljön. Azért mondja a Mester: „Kérjetek és adatik nektek" (Mt 7,7). De azt is mondja: „Én élő vizet adok nektek. Aki ebből a vízből iszik, sohasem szomjazik" (Jn 4,14-15). Ezt jelenti ez a mondás is: „Keressétek először az Isten országát…" (Lk 12,31). Az ég megcsordul, ha felhangzik az emberi szó: „Harmatozzatok egek, onnan felülről… és teremje a szabadítót" (Iz.45,8).

c) De ez a kegyelmi harmat azért hullik a lélekbe, hogy istenivé legyen az életük. – És a hangsúly ezen a ponton pihen. Ismételten ismételhető: Az isteni kegyelem **nem** „gyűjtendő égi kincs", hanem életté alakulásban szolgálatra indító **égi ajándék**… – És ha azt kérdeznéd, hogy miben álljon ez az élet, akkor így nyomozd ki ezt a belső átváltozást:

α) Alapindulása – a földiek kevésre becsülése, azaz **életlépcsőzetté** való alakítása. Ez annyit jelent: legyen éltük a földiektől elvonatkozó és minden értéket a lelkiekre, majd a természetfelettiekre irányító. A „homo Dei" legyen „homo divinus". – A földieket a „homo terrestris" keresi, az égiek a „homo coelestis" birtokállományai. A „homo Dei" **erre** hangolja a hívek lelkét!! De értelmezd ezt úgy, hogy szeresse a földieket, hogy lépcsőzete legyen az égieknek. Ez olyan optimizmus, amely nem elszakadást, hanem hasznosítást hirdet.

β) A második lépcső – a bűnös szenvedélyek kiirtása. – Valójában a súlyos bűn nélküli élet alapfeltétele a személyiségnek, de a bűn elkerülése a hajlamok letörésén lesz lehetővé. Itt azután ismételten reá kell mutatni az **önmegtagadás** erejére, mert a küzdelmes és önként vállalt aszkézis nélkül nincs életdiadal. **Ezt** követelni kell az „Isten nyájától"!!

γ) A harmadik lépcső: az isteni kegyelemmel való töltekezés nyomán – az **Istenhez hasonulás örömmel való vállalása.** Tételben igen szépen hangzik ez a mondat, és **mindenki** örömmel vállalkoznék reá, ha nem így jellemezné ezt az égi Mester: „Szűk az ösvény…" (Mt 7,14). – Majd ezt is mondja: „Aki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét és kövessen…" (Mk 8,34). – De előre kell törni, mert ezt is mondja: „Én Atyámban és ti énbennem fogtok lakozni" (Jn 14,21). Ezt állandóan kell hangoztatni a hívek előtt.

δ. Ez a végső kiteljesülés az égiek keresése, szolgálata és sugárzása. Ez valójában az emberi életnek olyan átalakulása, amelyben az igazság, a szépség és jóság üli diadalünnepét. Itt igazság ez: „Legyetek tökéletesek, mint mennyei Atyátok" (Mt 5,48), „színről-színre" fogjátok látni az Istent… (1Kor. 13,12) és: a szeretet birtoklásában Isten boldogai lesztek: „… legnagyobb a szeretet" (1Kor. 13,13). – Buzdítandók ennek a vigasztaló gondolatnak elfogadására a hívő seregek, mert csak ennek lélekbe tétele alapján lehetünk híveink igazi pásztorai.

2. És a második feladat mit ír elő? Röviden ezt: **Kézen fogva vezessem Isten aklába összes hívemet!**

A megszentelődés útja „Hosszú út" (Th. Wilder). Alapjában az isteni természetben való részesedés; „Lélek tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten fiai vagyunk" (Róm. 8,16), de ennek állandó birtoklása az emberi életfeladat legnagyobbika. Az élet nehézségei, a lélek kísértései, a megszokottság koptató hatása és az anyaghoz való hajlás állandó vezetést igényel, hogy a lelkek valóban Istenhez jussanak. – És ez a vezetés mit jelent?

a) Először is olyan lelki beállítottságot, amely szerint lelkünk legfőbb gondja – a hívek örök élete. Majdnem azt mondom: **supernaturalis orientatio.** De nemcsak elméleti, hanem gyakorlati. Saját életem sugározza ezt az állásfoglalást, és a **hívek lélekszolgálata** mutassa ezt az odafordulást. A hívő szem hamarosan észreveszi a pásztor tekintetén, vajon a földiek felé fordul-e, vagy az égieket keresi. Annál is inkább, mert a nép egyik gyengéje: **adorator terrae.** Legyen tehát a pap életiránya: **elevatio animae.**

b) Majd tevékenységem lendítő ereje legyen **az örök úton való kísérés** titkos szolgálata. A hangsúly ezen pihen: **örök élet** szolgája vagyok. Életem egyik jelszava: **semper paratus**. Azaz: a lelkek természetfeletti kincseinek megszerzésében **mindig készséges** a lelkem! – Ez állandó áldozat, de ez az áldozat az örök-életszerzésnek egyik külső eszköze. – Ha látja a hívő, hogy a lelki szolgálatra készséges vagyok, akkor érzi, hogy ezért neki is érdemes fáradoznia. Legyen második jelszava: **semper praesens**. Szinte **felfogója** legyek a hívek részéről felém áradó igényeskedésnek (Lohengrin, Siegfrid kürtjének észlelője)… – Beteghez, gyóntatáshoz stb. hívó szavakra **azonnal** induljon a pásztor! – És ha akadályok vannak?... Akkor azonnal gondolj arra: „Keressétek először a mennyek országát…” (Lk 12,31). A harmadik jelszó pedig így csengjen benned: **semper dans**. Akármid, amid van, az legyen a hívek lelkiélete érdekében hasznosítandó! – Anyagi erőidet kevésbé tudod most áldozatossá tenni, de tehetséged szerint azzal indulj! De tudásod, a szépség, a jóság sugárzásod folytathatja **az adás** értékes lélekközeledését… A természetfeletti kegyelmek osztása pedig egyenesen hivatásod… Tehát keresve keresd a módokat, hogy ezekből a javakból minél többet adhass! – Nem kell itt sok példát hozni. A jó pásztor maga is reátalál arra, hogy miképpen tudja híveinek lelkét a természetfeletti kegyelmekkel telíteni! Az Úr házában való egybegyűjtés (litánia, szentségimádás, szentmise, Szent Szűz tisztelete, Szent Szív kultusza, keresztút, missziók, lelkinapok, Oltáregylet, továbbá ministráns nevelés, hitoktatás stb.) tág lehetőség, amely a mi áldozatunk eredőjeként hozza az egek kegyelmét.

c) És végül legyünk az Úr asztalnokai, akik az örök élet Eledelét osztjuk az áhítozóknak. De miért? Egyszerűen azért, mert az Úr ezt mondotta: „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, halált nem lát mindörökké” (Jn 6,54). Erre az isteni igére kell hivatkoznom és arra az isteni szóra kell támaszkodnom: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre” (Lk 22,19).

α) Ennek az égi Kenyérnek vételét ugyanis megelőzi a lélektisztulás ténye, vagy feltételezi a lélektisztaság valóságát. Szentély legyen a lélek, ahol trónt talál az égi Atya! Vagy megszerzendő, vagy őrizendő…, de mindenesetre az örök élet alakítására szolgáló. Épp ezért a gondok gondja legyen, hogy ez a lélekszentély az égi Atya földi otthonává váljék. Egész világos ugyanis, ha készséges munkánkkal a hívek lelkét Krisztus szentélyévé alakítjuk, akkor a „hazatérő hívek lelkét” az égi Atya örök szentélyébe segítettük.

β) De mindezt azért is tesszük, hogy az örök élet eledelével táplálkozzék a hazavágyó lélek. Mégpedig abban az elgondolásban, hogy az élet zarándoka **elfáradhat** az úton és lélekéhség-szomjúság gyötörheti az örök Hóreb-hegy felé törő életösvényen. A természetes életre kell gondolni! Az is azt igényli, hogy új és új erőfelvétellel gyarapíttassék a fejlődés útján. Hasonló a helyzet a lélek világában is. Az emberi lélek is bontakozó, virágba szökkenő és itt-ott ellankadó… A Mester jól tudta és ismerte ezt. Ezért kíséri állandó gondos szeretettel az előretörő lelket és ezért gondoskodott arról is, hogy erőforrásként álljon drága megváltott népének segítségére. Az Úr szeretete végtelen. Az ember küzdő törtetése esetleges és gyengülő. A pásztorok Pásztora **segítőként** küld bennünket, de **igazi életerővé kínálja – Önmagát!**... Lehetséges volna-e az, hogy ennek gátlója legyen az Úr pásztornépe?...

Bef.: Hármas considerationkban a papi ember Isten előtt érvényes „névjegyének” titulusairól beszéltünk. Ez a három cím fokozatos és tökéletesedő hivatást jelez számunkra. Az elmélkedő elgondolások és önmegítélések után vessük fel zárógondolatnak azt a kérdést: és hogyan fog hangzani a „névjegy prezentálásának” nagy napján a reánk vonatkozó isteni ítélet? Engedtessék meg nekem, hogy optimisztikus felfogással azt feleljem, hogy az ítélet szava az lészen: „Jöjjetek hozzám Atyám áldottjai…” (Mt 25,34). – És miért bizakodol ebben, testvér? – kérdezhetné a fáradt testvérek egyikemásika… Hiszen annyi látomás céloz arra, hogy a „tonsura”-k az örök kárhozat útkövecskéi… Hát én nem tudok erre a következtetésre jutni. – Az Úr Egyháza a Mester nyomán ezt hiszi: „A világban üldözést szenvedtek, de bízzatok, én legyőztem a világot” (Jn 16,33). Ez a győzelem pedig arra vonatkozik, hogy kiszabadította az emberiséget a gonosz hatalmából… Sőt arról is szól a Mester: „… (hányszor kell megbocsátanom?) Nem mondom: hétszer, hanem hetvenszer hétszer” (Mt 18,21-22). Végül ezt mondja: „Más juhaim is vannak, amelyek nem ebből az akolból valók. Azokat is ide kell vezetnem. Hallgatni fognak szavamra, egy akol lesz és egy pásztor” (Jn 10,16). Mindezek alapján

örömmel és boldogan hiszem és remélem: hazasegíti híveimet is örök hazájába az égi Atya, Akiről ezt olvassuk a kinyilatkoztatásban: „Úgy szerette Isten a világot, hogy Egyszülöttjét adta oda, hogy mindaz, aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örökké éljen” (Jn 3,16). – Én szolgája leszek, hogy valóság legyen ez az isteni szeretet a mi együttes örök életünkben is! Amen.

* *

(Dr. Marczell Mihály)

MELYIK AZ ÖSSZES PARANCSOK KÖZÖTT A LEGELSŐ?”

(Lelkigyakorlat – papoknak, 1958, önmagának zártan, 1960)

Bevezető beszéd: Életértéklés

Bev.: Miért jöttünk össze és mire kértük a Szentlélek kegyelmét?... Veni Sancte-t énekelt az ajkunk, hogy a Szentlélek fénye mellett lásson a lelkünk. Mert meg kell állni az élet forgatagában, és felfigyelve mérlegre kell dobni életünket, hogy tetteinket szülő döntések egyeztek-e és egyeznek-e a Szeretet Urának törvényeivel?... A múlt és a jelen azért értékelendő, hogy biztosíttassék az Úr Atyának ígért jövendő. Le kell tudni mérnünk: a Szentlélek kegyelmével vajon olyan-e a múlt és jelen életünk, hogy reánk is áll-e az az isteni ígéret, amely így jellemzi az igazak életértékét: „olyanok, mint a szikra, mely a nádasban tovaharapódzik” /Bölcs. 3,7/.

1. A lelkigyakorlat elsődleges célja tehát: a Szentlélek világosító kegyelmének vétele.

Ez a múlt felértékelése, a jelen vizsgálata, jövő kérdése.

a) Világítson a múltra először. – Jól jegyezd meg az Írás szavát: „Jegyezd föl: Mostantól fogva boldogok a holtak, akik az Úrban haltak meg. Így van, mondja a Lélek: pihenjék ki fáradalmaikat, mert tetteik elkísérik őket” (Jel. 14,13). Ez pedig annyit jelent: nem átfutó és nem múlandó az emberi életcselekedet sora, hanem – a fodrozó hullámmal ellentétben- maradandó! Kihatásában másokat is érintő, gyökérzetében önmagunkat fejlesztő, vagy pusztító.

b) Világítson a jelenre. – Ez a jelen életmód jelzése és értékelése. Hogyan élem napjaimat? Mi az élet alapvonala: ad astra?... vagy: ad terrestria?... Mi az élet tartalma: evolutio et sacrificium?... vagy: delitiae?... Gondolj a talentumokra: „Aki öt talentumot kapott, menten kereskedni kezdett vele és másik ötöt nyert rajta” (Mt 25,16).

c) Világítson a jövőre. – Ez iránymutatás. Quo me vertam? Ez a kérdések kérdése. Mert ha leszámolt is a lélek a múltról, és felértékelte a jelent, akkor is feladat marad – és ez a döntő – a jövő helyes építése. Ezt kell ugyanis magunkkal vinnünk, ha igazi lélekértékelést végeztünk.

2. De a lelkigyakorlat további célja: a helyes ítélet alapján való jóvátétel lehetőségének felismerése, a „rendezés” megvalósítása és a helyes életszolgálat teljesítése.

Az emberi élet nem olyan cselekvéssor, amelynek hibás tettei egyszerűen temethetők. Az igazság az, hogy az **„ember felelős lény”.** Mégpedig minden tettéért felelős. Sőt! Örök felelős!! Épp ezért világosan kell látnunk, hogy jóvátétellel is tartozunk!!

a) Elégtétellel tartozunk – embertestvéreinknek. – Már itt hálás lélekkel kell gondolnunk Mesterünkre, Aki a **szeretet áramlatába** állított bennünket és így a kegyelmi erők segítségével a **megbocsátás** lehetőségét biztosítja. Nem az **igazság**, hanem a **szeretet** a döntő erény. Ezt gyakorolja a Mester, mikor a bánkódó ember múltját – az igazságos büntetés megelőzésével – a **szeretet** áramló kegyelmével fehérre mossa.

b) De mindenekfelett elégtétellel tartozunk a Szeretet Atyjának. – Ez azonban ne legyen egyszerű hálás szó vagy köszönő dicsőítés, hanem olyan „újjáteremtett élet”, amely állandóan, emelkedő erőfeszítéssel és áldozatossággal **tettekben** dicsőíti a Szeretet Atyját. – Az isteni élet állandó tömjénfüstként száll az ég Ura elé és így állandó hódolatos tisztelete az égi Atyának. Szinte hasonlatképpen kívánkozik ajkamra ez a megállapítás: a fiúnak nemes élete – a család atyjának örök dicsérete. Legyen tehát olyan az életünk, hogy hárfaként zengje égi Atyánk Szeretetének hódolatos dicséretét!

c) Most magamat állítom a központba! És „én” milyen **életmérce** szerint éltem?... Ne felejtsd: a saját életed **mikéntje szerint** ítél feletted az Isten!! Ezt pedig jó tudni azért, hogy a lelkigyakorlatok vége olyan életnek legyen kezdete, amelyről így szól az egek Ura: örülj jó és hű szolgám... „menj be urad örömébe” (Mt 25,23).

3. Ha az első pontban azt hangoztattuk, hogy a kegyelmi vétel az emberi lélek **nélkülözhetetlen**

ereje, akkor itt arra kell reámutatnunk, hogy a kegyelemmel telített ember **szabadon választott élet-szolgálata** az „isteni ember” kivirágzása. – Hogyan kell tehát ezt megvalósítani?

a) Elsősorban **hívő lélekkel** és **bizakodó előretörés reményével** kell megindulnunk. „Ha bűneitek olyanok is, mint a skárlát, fehérek lesznek, mint a hó; és ha olyan vörösek is, mint a bíbor, fehérek lesznek, mint a gyapjú” (Iz. 1,18). Továbbá hinnünk kell, hogy égi Mesterünkre áll ez az isteni ige: „Nézzétek, az Isten Báránya!” (Jn 1,16). Sőt azt is tudnunk kell, hogy reánk vonatkozik ez a kinyilatkoztatás is: „Nem is a bakok vagy borjak vérével, hanem tulajdon vérével lépett be egyszersmindenkorra a Szentek Szentjébe, s örök megváltást szerzett. Ha ugyanis a bakok és bikák vére meg az üsző hamva a tisztátalanokra hintve megszenteli őket, úgyhogy belsőleg megtisztulnak, mennyivel inkább tisztítja meg lelkiismeretünket a holt cselekedetektől Krisztus vére, – aki az örök Lélek által önmagát ajánlotta föl szeplőtelen áldozatul Istennek – hogy az élő Istennek szolgáljunk!” (Zsid. 9,12-14). – Mintha kikiáltana felénk az az igazság: Mária Magdolnaként vagy a tagadó Péterként **minket** is visszavár az isteni Mester. – Majd remélnünk kell a bocsánat tényét. Hallanunk kell a felénk áramló hangot: „Bízzál fiam! Bocsánatot nyertek bűneid” (Mt 9,2). – Remélnünk kell az új életkérdés lehetőségét. Erre buzdít a próféta: „Örömmel merítetek majd vizet a Szabadító forrásaiból” (Iz. 12,3), és ezt ígéri az evangéliumi Mester mondván: „aki abból a vízből iszik, melyet én adok, nem szomjazik soha többé” (Jn 4,14). – Reméld tehát ember, hogy Krisztus szeretete adta „életital”-ból fakad az élet hófehér virága... Sőt azt is remélheted, hogy ez az isteni ajándék az **örök életed** alapozása. Azért mondja a Mester: „Aki hisz (bennem), annak örök élete van” (Jn 6,47) és: „Aki tanításomat megtartja, halált nem lát sohasem” (Jn 8,51).

b) De ez a felkészülődés csak arra segít, hogy az életrendezést, az örök tájak felé való orientálódást megvalósíthassuk. Itt is a Mester szerint kell eljárnunk. – Van ebben a munkában: **levetés** és van ebben **felszerelődés**. – Levetendő a földi kincsek emelésre adott, de néha földre húzó életterhe, és felveendő az örök élet fegyverzete. Az elsőt így írja elő az Úr: „Ne gyűjtsetek kincset a földön, ahol moly és rozsda emészt, ahol tolvajok betörnek és lopnak” (Mt 6,19). A másikat pedig így rajzolja elénk az apostol: „Öltsétek föl Isten fegyverzetét, hogy helyt tudjatok állni az ördög cselvetéseivel szemben” (Ef. 6,11) és „Vessük le hát a sötétség tetteit, s öltsük magunkra a világosság fegyvereit” (Róm. 13,12). – Az ilyen felszerelődés biztonságot nyújt az „ellenséges ember” ellen és erős várat alkot a gonosz támadásaival szemben: „Óvatosak és éberek legyetek. Ellenségetek, az ördög, mint ordító oroszlán jár körül, keresve, kit nyeljen el” (1Pét. 5,8). – Sőt: erőt ad a jóság érvényesítésére! Mert ne feledd: a védelem csak **negatív érték**, de a jócselekedetek végzése az élet **pozitív kincse.**

c) Végül alapot ad arra, hogy a **szeretet gyakorlásával** Istenatyánk „teremtő munkájában” segítő, tevékenyen dolgozó és fáradozó „munkatársak” legyünk. Jól jegyezd meg: ez a fontos! Mégpedig azért, mert a Mester ezt mondotta Önmagáról és ezt követelte, követeli követőitől: „Atyám szüntelen munkálkodik, ezért én is munkálkodom” (Jn 5,17) és: „Fiam, menj ki ma dolgozni a szőlőbe” (Mt 21,28). Azért mondja a talentumokról szóló példabeszédében, hogy a **vettek és kamatoztatottak arányában** ítél az égi Atya (Máté 25.fejezet).

Bef.: Ha bevezető kérdésünk így szólt: miért jöttünk ide?, akkor a befejező feleletünk így szóljon: azért, hogy vegyük az Istenatya **égi** kegyét, hogy élhessük emberi életünknek **Isten szerinti alakját**. Amen.

I. nap (via illuminativa) alapgondolata: Isten terveinek megismerése

1. beszéd: A Teremtő tervei

Bev.: Hordozzuk körül szemeinket és boldogan fogjuk látni, hogy milyen fenségesen szép és értékes minden, ami körülvesz bennünket. Igaz és kiáltó az Írás szava: „látá az Isten, hogy mindaz, amit alkotott, felette jó volt” (1Móz. 1,31). – Erre azután felsikong a lélek Izaiás szavaival: „Zengjetek éneket az Úrnak, mert nagy dolgokat művelt” (Iz. 12,5). – Mert valóban szép a rét pompázó virágaival, a róna termést ígérő bontakozásával, az égbolt milliárdnyi csillagaival, a föld állattal népesített életével, a daloló madár, a csobogó patak, a zúgó tenger, a feltörő vulkán, az égzengés rettenetes zúgása, a pásztorfiú sípjának akkordja, a zenekarok zúgó hangorkánja, a tücsök cirpelése... És mindez miről beszél? Előretörő életről és tárgyi szépségről, jóságról, melynek szóródása a Teremtő gyönyörűséges terveiről, a jóság, szépség, igazság és szeretet szórásáról énekel. – Figyeljük csak meg azután az ember alkotta életremekek kiállításának csarnokait. Ezek mind arról szólnak: milyen hatalmas az emberi szel-

lem, amely ilyen alkotásokat állít be az élet sodrába. A művészi kelyhek, szobrok, képek, zeneirodalmi termékek nem csupán alvó és élettelen értékek, hanem kiáltó hangoskodók, amelyek az emberi szellem hatalmas erejét magasztalják. Lám! A Bruxelles-i kiállítás az atom szimbólumával dicsekszik, mert ebben is az emberi lélek felhasználó erejét dicsőíti. (Helyes! Helyes!) – De kérdéssé tehető: és ez a fenséges nagy – és kis-természet reámutat-e a Teremtő végtelen erejére? A feleletet megkapjuk, ha részletesebben átelmélkedjük, hogy mit észlel itt a nagy világban az egyetlen: a szellemet hordozó földi teremtmény, az ember.

1. Először is a bontakozó és tökéletesedő világ sodródását észleli az ember.

A világ nem a nyugalmi helyzet képét tárja-e elénk?... Az aktuált energiák tobzódva dolgoznak és a helyzeti energiák (pl. az atomenergiák) felhasználásuk leleplezését várva – szolgálatra jelentkeznek. Mégpedig olyanra, amelynek határait meg sem tudja közelíteni a haladást kutató emberi szellem. – A tapasztalati megfigyelésünk a következő mozzanatokat észleli.

a) Minden alakul és előretör. – Ez az első megfigyelésünk. Gondoljunk a nagy mindenség forrongó alakulásaira. Figyeljünk fel a kristályok szerkezeti kibontakozására... Vegyük észre a mag, a sejt, a csíra, a szár, a virág és gyümölcshozás csodás alakulását. Vagy gondoljunk a föld rétegződő alakulására... Esetleg az állatvilág variációjának ezernyi és ezernyi válfajára... Itt nincs nyugalom és megpihenés, itt állandó a törtető és bontakozó előhaladás.

b) Minden létező készségesen behódoló és szolgálatot teljesítő. – Itt pedig az mondható: nincs szembeszálló ellenállás, hanem a törvények előtti készséges és következetes behódolás. A nagy természet következetes előretörése és készséges hódolata arra vall, hogy az erők Ereje irányít és a teremtett lények serege hódolatosan engedelmeskedik. – Ez ugyanis elméleti tapasztalati tétel, amelyet mindenki észlel, de nem mindenki nyomozza a kérdést mondván: és mindez mit mutat? Azaz: hová mutat vissza? Reámutat arra a Végtelenre, Akiben a jóság, a szépség és az igazság él és Aki ennek szórásában hirdeti a létét, sokszorozza véges formákban az örök Erő valóságát. Tehát azt is mondhatnám: a csendes munkában dolgozó teremtmények hangos hódolatosai az egek Urának. Ők nem tudják a függés gyökérzetét. Ők nem értik az alázatos behódolás fenségét, de egyet tesznek: hódolatosan s következetesen követik a Teremtő rendelkezéseit. Azt is mondhatnók: remekbe alkotott csodavilág a mindenség, amely a Teremtő fenségének hűséges dicsőítése.

2. De a nagy mindenség tündérpalotája nem egyszerűen remekbe szabott csillogó épület, hanem lakóháza: mégpedig a szellemi erővel áldott embernek.

Ezért állíthatom másodsorban, hogy a világ gyönyörűségeinek élvezője, felismerője, alakító hatalmassága és ura az ember.

Ez a tétel az ember teremtett anyagi világ fölé való megemeltetését jelenti. Nem része, hanem ura az ember a világnak. Mint ura a nagy mindenségnek, az anyag felett álló lélekerőnek a hordozója. – De miben észlelhető ez a nagyszerű élethatalom?

a) Alakítja a nagy világot. – Itt arról kell elmélkedni, hogy a teremtés műve nem befejezett adatokat produkál, hanem fejlődő sodródást indít. A világ tehát állandóan alakuló és fejlődő. Van ebben belső és mélyen fekvő erőtartalom, de van ebben olyan helyzeti energia-csoport is, amelynek leleplezése és alakítása emberi feladat. Röviden uralomnak mondható ez az erő, és ezzel így az ember a világ uralkodójának mondható. – Már itt – az elmélkedésben részletezendő uralkodás fejtegetésénél – is reá kell döbbenni, hogy mindennek alapja az Isten képét hordozó szellemi lélek.

b) Majd azt is leszögezhetjük, hogy alakítja a kis világot is. A „nagyvilág” a teremtett anyagi világ, a „kisvilág” az ember világa. A szellemtelen nagyságnál nagyobb a szellemi erőt hordozó „kicsiség”. Mégpedig azért, mert az utóbbiban fogalmilag elfér az egész mindenség. Sőt ez a kicsiség magába fogadhatja a nagy mindenség mellett Magát a Mindenhatót is. – De a személyes lélekember sem születik olyanná, hogy a teljes tökéletességet hordozná. Ez is a fejlődés ütemében él. Mégpedig olyan ütemben, amit mozgat az Isten alkotta természeti törvény, de mozgathat az égi kegyelem (gratia efficax), általában pedig indít az „önnönmaga ember”. Az ember az önteremtő. Persze csak abban az értelemben, hogy a Teremtő és Megváltó adta életkegyelmek önalakító sáfárja minden egyes. Az az igazság: olyan emberek leszünk, amilyent önmagunkból alakítunk.

c) Továbbá leszögezhetjük, hogy az emberi életerők azt a lehetőséget is magukban hordozzák, hogy új embervilágot fakaszthatnak az emberiség gyarapítására. Ez valóban az élet és egyéniség sokszorosítása. – Az élet sokszorosítása az isteni élettervek alapüteme. De az új élet megteremtése is az emberi életfeladatok betetőzése. És milyen különös! Az első életrehozás a családi szentély rügyfakadása, de a másik az emberiség egyetemének és minden egyes embernek kiszélesített kötelessége. Egy

család áldott rügye a gyermek, de az embercsalád egyetemes kötelessége minden egyes ember szellemi kitökéletesítése. Mégpedig úgy, hogy a szellemsugárzás ereje a szellemi élet rügyfakadásának lendítője. Így állam, nép, egyes ember az élet hűséges szolgája legyen.

d) Végül hódolattal leszögezhetjük, hogy a lélekerők arra képesítik az embert, hogy imádhatja az örök Teremtőt. – Az Isten valóságának megismerése és tudatosítása az ember kivételes életértéke. Velejárója a szellemnek, akiben az értelem az egek Ura létének felismeréséhez vezet. Ezért mondja az Írás: „Ami ugyanis Istenről megismerhető, az világos előttük, mert Isten nyilvánvalóvá tette számukra. Hiszen, ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, a világ teremtése óta művei alapján értelemmel felismerhető. Éppen ezért nincs mentség számukra" (Róm. 1,19-21). Felé fordul tehát a lélek, mert Benne saját magának Ősvalóságát észleli. Az ember kép, aki az örök Atya jóságát, szépségét és szeretetét tükrözi. Sőt az is leszögezhető, hogy a halhatatlanság életjegyét is hordozza. De mert ilyennek ismeri fel magát az ember a **természetes Isten ismeret útján**, azért arra is reáhangolódik, hogy hódolatos követője legyen a Szeretet Istenének. Tegye azt, amit az örök isteni Szeretet akar! Valósítsa azt az élettervet, amelyet eléje tűz a szerető Atya. Legyen hódolatban életerényekbe szökkenő, hogy így – a tökéletesebb ember-életképben – dicsérője legyen égi Teremtőjének. Jól jegyezzük meg: Isten képmásai vagyunk, és minél tökéletesebben verődik ki rajtunk az Isten képe, annál Isten-hódolóbb és boldogabb lesz a földön járó és égbe lendülő ember élete.

Bef.: És mindezekből mi következik? Annak a nagy, isteni élettervnek kontúrozása, amelynek valósulása, a **teremtett világ** létrendbe állítása. – De nem szabad itt megpihenni. Talán megállhatna a tudatlan „nagyvilág", mert értelmi és akarati kikezdés nélkül **teljesíti** a Teremtő tervét, de nem állhat meg a **szellemmel áldott teremtmény, az ember,** mert életerőinek bőséges gazdagsága és érvényre törő lendülete a **teremtés művében való részesedést** követeli. Azért vagyunk a „világ urai", hogy annak erőit, aktuált és helyzeti energiáit a kibontakozás vonalán értékesítsük; de azért vagyunk „magunk urai", hogy magunkból a lehető legtökéletesebb embertípust alakítsuk. Természetesen: a **talentumok arányában**. – De ez az öntökéletesítés sem kizárólag öncél. Ez is azért történik, hogy szolgálva a többi ember tökéletesítését is, mindenekfelett égi Atyánk dicsőítésére törekedjünk. Ez pedig úgy valósítható meg, hogy **alanyi** alázkodással és **tárgyi** élettökéletesedéssel hódoljunk annak, Aki szeretetének sugárzásával **ilyen naggyá teremtette** életünket. – Ilyen látással látni fogjuk a Teremtő nagyvonalú élettervét és daloló lélekkel – a természet nagy orgonabúgásába belekapcsolódva- csilingelő dallal daloljuk az égi Teremtőt magasztaló, az élet fenségét nagyra értékelő és az életboldogságot hirdető diadalmas élet himnuszát. Amen.

2. beszéd: Az eszes földi teremtmény felé forduló Isten

Bev.: **Teremtő tettével** szólt az Isten, és akarati életmozdulattal felelt az ember. – A „nagytermészet" felelete teljesen a hódoló bontakozás, de a szabad emberé, a „kistermészeté" nem mindig a készséges odahajlás. Jól fel kell figyelni arra a tényre, hogy a szabad ember mérlegre dobja, sok szempontból értékeli a jövendő cselekedetet, és bizony nem ritkán az alsóbbrendű felé lendül a lélek döntése. Minden lény a tökéletesedésre tör. Valamiképpen a földből a világos légkörbe… A gyökér az anyaföldből táplálkozik, de a csillanó napsugárból szívja és szövi virágszirmának pompázó színkévéjét. Az ember az Isten képe: „Meg is teremté az Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtette…" (1Móz. 1,27). Ennek a „képnek" az egek felé kell fordulnia! Igaz, hogy testének anyaga a föld pora, de lelkének állaga **„az Úr lehelete"**. A test a földre gravitál, a lélek pedig az ég felé igényeskedik. – Ez az élet igazi és helyes útja. Mégpedig olyan módon, hogyha ebben az irányvezetésben ellanyhul az egek felé emelkedés, akkor félelmetesen fenyegető a földiesség, az anyagiasság felé való lesüllyedés. – A helyes iránynak megőrzésére két módon áll az ember mellett az Isten.

1. Az első mód: az Ószövetség törvényeinek meghirdetése.

Az Írás szavai (2Móz. 20,1-17) szerint azokra a törvényekre kell gondolni, amelyek az Isten paradicsomi parancsa után a Decalogusban is meghirdettettek. Az „Ószövetség embere" olyan módon tekintendő, mint a „parancsnok embere". Hozzájuk irányító és kemény szóval szól az Isten, hogy helyes útmutatással vezesse Teremtője felé.

a) Az „első Ádám" annak az emberiségnek reprezentánsa, akinek odaadása lett volna a „törvény emberének" megvalósulása. Az Írás szavai szerint elesett az ember, mert gőgös vágyakozásával „istenné akart lenni" a gőg áldozata. Szólt az isteni parancs, és irányt kapott benne az ember. Szembeszállt az első ember, és vele együtt anyagiassá süllyedt az emberiség (Olvasd 1Móz. 3. fejezetét!) Ez

magyarázza azt, hogy az Ószövetség népe – még a választott nép is! – **„a parancsok népévé”** alakult. Az Úr szava mindig parancsban hangzik; akár a természet parancsában, akár prófétai ajkak hirdetik is az emberiségnek. Igaz ugyan, hogy a népek széles rétege lelkiismeret szavában hallotta a Teremtő útmutatását, de mégis igaz az is, hogy minden emberhez szólt az Isten, és hangjának bármilyenféle felcsendülése az emberi élet természetes útjelzése. – Röviden tehát az az igazság, hogy a természettörvény olyan módon vésetett bele az ember lelkébe, hogy az Ószövetség kihirdetett személyes törvénytára csak nyomatékozása annak az isteni rendelkezésnek, amely állandóan hangoskodik a lelkiismeret szavában.

b) De tovább haladva azt is lehetne kérdezni: hát a **„többi Ádám” élete** – a történelem valóságában- milyen irányítás mellett pergett alá? – A választott nép történetéből és a pogányság történelméből adódik a válasz.

α) A zsidó népről azt tudjuk, hogy állandó hullámverésben küszködött, vajon az igaz Isten, vagy a pogány istenek hódolója legyen-e?... A próféták kemény hangja mindig azért csendült, mert elhagyta Urát, Istenét az élvezeteket kereső nép. Sokszor királyok – Saul, Dávid, Salamon sem kivétel- kapják a prófétákon át Isten kemény ítéletét, és sokszor áldozatos Makkabeus-féle nép veszi Isten dicséretét. A három kemencébe dobott ifjú örök példája a Jahvehoz fűződő hűségnek. – A zsidók háborúinak története az Istentől való elszakadásnak büntetése. Ezt foglalja egybe Szt. Pál mondván: „Óvakodjunk attól, hogy valaki közületek későn jöttnek számítson, amíg érvényben van a békességébe való bejutás ígérete. Mi éppúgy hírül vettük ugyanis az evangéliumot, mint ők, de nekik nem használt az igehirdetés, mert nem tartottak azokkal, akik hittel hallgatták” (Zsid. 4,1-2). De erről szól Maga a Messiás is sírván Jeruzsálem sorsán: „Jeruzsálem! Jeruzsálem! Te megölöd a prófétákat és megkövezed a hozzád küldötteket. Hányszor akartam egybegyűjteni fiaidat, mint ahogy a tyúk gyűjti szárnya alá csibéit, de te nem akartad” (Mt 25,37). – Ha pedig elolvasnátok Josephus Flavius történelmi művét, akkor szomorúan látnátok a szellemi életre hívott nép szörnyű elesettségét.

β) A pogány népek élete is hullámhegy és hullámvölgy egymásutánja. Jó és rossz sorozata! Van benne ősi emelkedő, kultúrát, erkölcsöt és Istent kereső lendület, de igen sok benne a földre húzó ösztönös gravitáció. – Nem lehet tárgya elmélkedésünknek a teljes részletezés. Legyen elég az a rövid reáutalás, amely a népek történelmének diadalmas, majd pusztulás felé ívelő változatát tárja elénk.

Akármelyik kultúr- pogány nép életét vizsgálnók (kínai, hindu, egyiptomi, szír, görög, római stb.), mindenütt arra döbbennénk reá, hogy a szellemi emelkedés idején nagyok, majd az elanyagiasodás idején pusztulókká lettek. A nem kultúrnépeknek élete pedig olyan mélyre süllyedő, hogy még napjainkban is vannak írók, kik tapasztalati megfigyelésből írják, hogy még ma is vannak emberevő kannibálok (M.Johnson: Cannibal-Land. Boston, New-York, 1922). Sőt a misszionáriusok is írják, hogy hallatlan küzdelemmel kell harcolniok az állati nívóra süllyedt erkölcstelenség és hihetetlenül förtelmes babonaságok ellen (öregek megölése és „Tabu”-k szörnyű babonasága). – De miért elmélkedünk ezen? Azért, hogy lássuk, a „parancsok népe” – még a szigorú büntetések dacára sem – egyáltalában nem, vagy legalábbis sokszor Istent nem kereső, nem találó és hűségesen nem követő.

2. De ha a „parancsok embere” nem talál egész lelkével a Teremtő Atyára, akkor mi lehet a reátalálás igazi módja? **A második mód: az Újszövetség szeretetkapcsolatának megvalósítása.**

Most azután ahhoz a világhoz jutunk, ahol az emberi élet lendületét a szeretet erejével mozdítja az Isten. Ha tehát az Ószövetség embere a „parancsok embere”, akkor az Újszövetség népe a **„szeretetkapcsolat nemzedéke”**. – Ebben az életszakaszban az Ószövetség jövendölte Messiás az élet Központja. Ígérése – szeretetsugárzás, érkezésének előkészítése – szeretetközlés és valóságos megérkezése (Betlehem) – az ég és föld csodálatos szeretetölelése. – Mert valójában kicsoda a „második Ádám”?

a) A „második Ádám” – **az Úr Egyszülöttje.** – Itt ismét Szt. Pál szövegére kell hivatkoznunk, amely így szól: „Miután többféleképpen és különböző módon szólt hajdan Isten a próféták útján az atyákhoz, e végső korszakban Fia által szólt hozzánk. Őt rendelte a mindenség örökösévé, hiszen általa teremtette a világot is” (Zsid. 1,1-2). Titokzatos igazság ez, amelynek végtelenségét nem érti, csak közelíti az ember. Az **értelem** csak hódolattal hallhatja, de a szeretni tudó **akarat** örömmel hajlik arra, hogy belekapcsolódjék az égi Szeretetbe. Abba a Szeretetbe, Akinek **belső lényegét** a kinyilatkoztatások sora fedi fel az ember előtt.

α) Ő – **Ígértje** az Ószövetség Urának. – Protoevangélium jelzi és a próféták sorozata hirdeti. De legjellegzetesebben Izaiás ismerteti: „Gyermek születik ugyanis nekünk, és Fiú adatik nekünk, s a fejedelemség az ő vállára kerül, és leszen az ő neve: Csodálatos, Tanácsadó, Isten, Hős, az örökkévalóság Atyja, a béke Fejedelme” (Iz. 9,6). – Születése, hivatása és áldozatossága Isten kinyilatkoztatásá-

nak fényvetése. Előre hangzik, hogy Jákob, Júda, Dávid törzséből fakad; világosan olvassuk, hogy Betlehemben születik: „… Jézus a judeai Betlehemben megszületett” (Mt 2,1). Érkezésének idejét a második templom fennállásának idejére teszi Aggeus próféta: „Nagyobb leszen ez új háznak dicsősége az elsőénél, úgymond a seregek Ura; ezen a helyen adok én békességet, úgymond a seregek Ura” (Agg. 2,10). Évszerinti meghatározását Dániel tanítja jövendöléseinek 7. fejezetében. – Ezek a jelzések a személyes megjelenésnek körülményeit hirdetik, de Izaiás szövegei a Szeretet áldozatosságának csodáját jelzik. Ezt hirdeti János apostol is mondván: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örökké éljen” (Jn 3,16). Erre pedig rezonál az ember lelke. Mégpedig azért, mert alaphangjában erre van hangolva. És ennek mi az alapja? Röviden ez: a személyes Szeretet csak szeretetet igénylő és sugárzó öntudatos „életképet” küldhetett a földre.

β) De továbbá Ő **„áldozatos Báránya”** az isteni Szeretetnek. Az Úr küldötte, hogy üdvösséget hozzon az emberiségnek, amelyről az Írásban ezt olvassuk: „Arcod verejtékével edd kenyeredet, míg vissza nem térsz a földbe, amelyből vétettél, – mert por vagy s vissza kell térned a porba!” (1Móz. 3,19). „…ő a mi gonoszságainkért sebesíttetett meg, a mi bűneinkért töretett össze; A mi békességünkért van rajta a fenyíték, s az ő kék foltjai által gyógyultunk meg… Feláldoztatott, mert ő maga akarta, és nem nyitotta meg száját; Viszik, mint a juhot a leölésre, és mint nyírója előtt a bárány, elnémul és meg nem nyitja száját” (Iz. 53,5 és 7). „Azt viszont látjuk, hogy Jézus, aki kevéssel lett kisebb az angyaloknál, a halál elszenvedéséért a dicsőség és nagyság koronáját kapta, hiszen Isten irgalmas akaratából mindenkiért megízlelte a halált” (Zsid. 2,9). – A Küldött vállalta. Ezt állítja Ker. Szt. János mondván: „Nézzétek, az Isten Báránya! Ő veszi el a világ bűnét!” (Jn 1,29). A tizenkét éves Jézusról ezt írja az evangélista: „Ott ült a tanítók közt, hallgatta és kérdezte őket. Hallgatói mindnyájan elámultak értelmességén és feleletein” (Lk 2,47). Végül Jézus Maga mondja: „Igen, király vagyok. Én arra születtem és azért jöttem a világra, hogy tanúságot tegyek az igazságról” (Jn 18,37). – Az emberiség pedig a megváltás kegyét vette. Ezt így jelzi az apostol: „… Ez az elhatározás Jézus Krisztus testének föláldozásával egyszersmindenkorra megszentelt minket” (Zsid. 10,10). Erről a fenséges áldozatról zeng egekbe törő dalt Wagner Parsifalja, amikor a szent Grált az örök életet biztosító italnak magasztalja. – Természetes, hogy az áldozati Bárány életáldozata a szeretet paroxizmusa. Az egész élete, tanítása és önfeláldozása – az emberiség szeretetének élő bizonysága. A megváltói élet egész valójában áldozatot hozó, megváltó jellegű; A kereszthalál pedig a csúcs, a magaslat, a teljes önátadás. De miért? **Szeretetből!**...

b) Majd tovább haladva megállapítható, hogy az Úr Egyszülöttje – **a szeretet életútjának Mutatója**, az egész emberiség számára. – Itt tehát arról lesz szó, hogy az „áldozati Bárány” milyen életutat mutat az emberiségnek.

α) Elsősorban leszögezhető, hogy tanításának alaphangja: szeretet az Isten (1Jn. 4,8). – Mintha alapvetésben térne el az Ószövetség hangja és az Újszövetség tanítása. Ott – az élet Ura a világ intézője, itt – az örök Szeretet a sugárzó hatalom. Ott ez a hang cseng: dixit Dominus, és ez a tökéletes felelet: et sequitur homo. Itt ez az igazság: „Deus charitas est” (1Jn. 4,8). És az ember feleletét ez jelzi: „Az én juhaim hallgatnak szavamra, én ismerem őket, s ők követnek engem” (Jn 10,27).

β) Ezért mondható, hogy ennek a szeretetnek ez a visszhangja: szeressen az ember is! Mégpedig egyetemlegesen kiszélesedve… Szeresse – önmagát mint Isten képét és alakítsa – szeretetből- szebbé, tökéletesebbé önmagát. Szeresse – a világot (nem Weltflucht a krisztusi igazság!), hogy szebb legyen az ember és Isten földi országa. Szeresse – az embertestvért, mert ez az Isten egyik szigorú parancsa: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat” (Mt 22,39). Ha pedig ez a lélekszeretet áramlás állandó sugárzássá lészen, akkor elérkezett a földre az Istennek országa.

γ) Ilyen szeretetárasztás mellett megérthető az a bátorító isteni ígéret is, amely szerint az ember végső diadala így fogható tételbe: a személyes Szeretetben, az Istenben él mindörökkön örökké. – Amíg a földön sugárzó szeretet „földi mennyek országának” teremtését eredményezi, addig a szeretet Atyja – a teljes szeretetet biztosítva- a mennyek országának örök kapuit tárja. Mert szent és isteni lehet a földi élet is. „Isten háza” a földi vándorélet területe, de örök és „színről-színre” látható Isten háza a mennyek országa: „Ma még csak tükörben, homályosan látunk, akkor majd színről-színre” (1Kor. 13,12). Ott Atyánkkal, Atyánkban éljük titokzatos, örök életünket: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20).

Bef.: Mi következik mindezekből? – kérdezzük az elmélkedés végén. Röviden ez az igazság: az Ég földi életen át akarta Magához vonzani a szabaddá teremtett embert! Parancsok erejével – az Ószö-

vetségben, és a Szeretet paraxizmusával – az Újszövetségben. Földre küldettünk, hogy isteni életet éljünk. Égbe hívattunk, hogy Atyánkkal éljünk. – A küldetés megtagadásában tragikus lénnyé lett az ember, de az isteni Szeretet túláradásában „Isten fiává" lehet az ember. Végül is az az igazság: kiáradt a világra az isteni Szeretet, hogy Magához vonzza a szeretett embersereget. – Mi tehát a szeretetből megváltott ember állandó feladata? A **szeretetben** élni és az örök **Szeretetben** diadalmaskodni! Amen.

3. beszéd: (1. consideratio): Az „én" egyéni szolgálatai

Bev.: Ha az „új Ádám népe" (Krisztus népe!) a szeretet nemzedéke, akkor Szt. Ágostonnal vakmerően mondhatjuk: **„Szeresd az Urat és tégy amit akarsz" (**Tract. VII. in Epist.). Mégpedig azért, mert a szeretet csak azt **tudja** tenni, amiben a szeretett égi Atya örömét lelki. – Sőt azt is mondhatnók: csak azt tudja tenni az Istent szerető személy, ami az Atya gondolta élettartalom gazdagítója. – Képletesen ilyen módon gondolható el ez a tétel: megszólalnak a kert tulipánjai és egek felé dalolják színpompájukkal az Úr dicséretét… De ez a dal **készséges követése** az életüket fejlesztő isteni törvényeknek… Átfut az orkán a rónán, megtisztul a légkör és a zúgó fergeteg dala így zenél: életet viszek mindenkinek és csendesülő zúgásom után éltető zefírré szerényedve simogató és életet fakasztó tündérré leszek… Nincs nekem más hivatásom, mint **Longfellow** „A hajnalhasadás" c. versében személyesített szellőnek… Csak ébresztek, élesztek és éltetek…. – De a külső képek után az Isten képét viselő emberhez jutunk. Ahhoz a **személyhez**, aki valóságban önbíró és önmagát, a világot és **Istenatyát is megismerő**. Kérdezzük csak: milyen dallal fordulhat ő az Isten felé, hogy hálát zengjen ajka égi Atyjának adományaiért? Az „én"-nek, a személyes embernek, a szabadon dolgozó „szeretet-nemzedéknek" kettős dal csendül az ajkán.

1. Az első: a fejlődésnek ütemes dala.

Az egyéni életet, mint minden életet, a **befejezetlenség** jellemzi. De ez olyan állandó előretörés, amely a készségek kibontakozásával tökéletesedik, majd a tökéletesebb életformák után újból előretör és a tökéletességnek Isten határolta pontján talál megnyugtató életszíntájat. Tehát nem nyugalmi helyzet a befejezetlenség, hanem állandó előretörés a kifejlődés elérésére. – De még ez a tapasztalati megállapítás sem tökéletes igazság. A valóság ugyanis az, hogy a Szt. Ágoston féle „irrequetum est cor meum" csak olyan értelemben jut az Istenben való megnyugvásra, amennyiben az Istennel való végleges egyesülés a **teljesebb és fokozódó Isten-ismerés és bírás** csodájában nyer betetőzést.

Olvasd csak Szt. János szövegét: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek" (Jn 14,20) és azonnal rájössz arra, hogy mit akar adni neked égi Atyád. – Miért zenghet tehát életdalt az ember?

a) Először a **földi életben** jelentkező tökéletesedésért. De a tökéletesítés a világnak szólhat és önmagunkra is vonatkozhat. A föld az otthonunk, és önbíróan saját magunk is saját kezünkre bízattunk. Mindent az Isten adott, de az isteni teremtmények alakítását az ember is irányíthatja és tökéletesítheti… Végül is ő az úr, aki Istenatya lélekadományának birtokában uralmat gyakorol.

α) A föld ugyanis úgy fordul felénk, hogy kínálja értékeit, de igényli tevékeny és áldozatos erőfeszítésünket! Testi és lelki téren a mi egyéni munkánk nyomán alakul olyanná, hogy tökéletesebben és boldogabban alakulhassunk. Valójában azt mondhatnók: olyan lesz a világ arca, aminővé az ember alkotja. Nevezheted ezt anyagi kultúrának, esztétikai tökéletesítésnek, vagy mindenből jót és értéket szóró átalakulásnak… Mindegy! Egy bizonyos, hogy ebben az átalakító mester a „föld ura-ember".

β) Majd leszögezhető, hogy az emberi élettevékenység – önmagunk alakítására gondolva- beláthatatlan. Ma még gépek járják a légkört, holnap talán embertestvér látogat az égitestek területére… Ne felejtsd: az ember királyi lény, akit a nagyvilág urává tett az égi Teremtő. Mégpedig úgy is, hogy önmagát alakíthatja „Isten fiává": „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen, annak, aki hisz őbenne" (Jn 1,12). De tedd hozzá: az ember „teremtő isteni követ", aki a valóságosan teremtett világból aktuálissá bontja a természetben rejtőző helyzeti energiákat. Mégpedig nem a kényszeruralom keménységével, hanem a szellemi erők diadalával. Ebben azután tekintélyes szerep jut a tudás fénye mellett az életet nagyra értékelő, melengető szeretetnek is. Az igazság az: teremt az Isten valóságokat, és szolgálattal alakítja az ember a tökéletesebb életadatokat.

b) De a földiek feletti uralom csak részlet és előfutam. Mindennek igazi és döntően értékes valósága csak akkor csúcsosodik ki, ha reádöbbenünk arra, hogy **önnön életünk kiteljesülése is egyéni szolgálatunk eredője. –** A tétel így is igaz: azzá leszesz ember, amivé – a vett talentumok értelmében-

lenni akarsz! Bízzál abban, hogy gazdaggá és erőssé tett és tesz az Isten. **Tehetséget** ad az Isten. Azért vagy „életképe”, hogy beléd sugárzott erői „teremtő” tevékenységre serkentsenek. Az **értelem** fényével megvilágítod az élet rejtelmeit és értékeit; az előredobott fénycsóvával meglátod az élet helyes ösvényeit és észreveszed a kinyilatkoztatás útjelzőit. **Akaratod** hatalmával magad irányítod kikezdéseidet és terveid szerint alakíthatod önmagadat. De a tehetségadás mellett állandó kegyelmi segítséget is nyújt az ég Ura. Kegyelemnek mondjuk az Úr égi ajándékát; de tartalmilag az Isten állandó személyes Szeretet-sugárzásának is mondhatnók. És ez miben segít? Abban, hogy gyarapítja erőinket és **természetfeletti fénykévébe vonja** egész életkörzetünket. Így: helyesen látunk, mégpedig olyan módon helyesen, hogy akaratunk könnyen hajlik a helyes út felé. És a tehetség, segítés égi. Kincse birtokában könnyedén valósítja Isten tervét a zarándok ember. Különösen akkor, ha az isteni kegyelemnek olyan áramlásába kerül, amely magával ragadja (gratia efficax) és így Isten felé lendíti. Ilyen erő ragadta meg a Damaszkusz felé haladó Saulust, aki így az „Úr választott edényévé” és a népek apostolává nemesedett. Ezt mondja magáról: „Ezt a kincset cserépedényben őrizzük, hogy az erő túláradó nagyságát ne magunknak, hanem Istennek tulajdonítsuk” (2Kor. 4,7). Ilyen lélek azután olyan ütemet diktálhat, amely állandó felfelétöréssel emelkedhet Isten útja felé. De az is leszögezhető, hogy az ilyen ember örök hálát daloló az egek Urának. – Mindez rövid összefoglalásban azt jelenti, hogy a Teremtő kegye a „nagyvilág” és „kisvilág” urává teremtett. Ez pedig azt a diadallal kecsegtető reményt éleszti bennünk, hogy odaadó áldozatos erőfeszítésünkkel, az Úr állandóan áradó kegyelmének felhasználásával a világ és önmagunk urává lehetünk. Így pedig – a kifejlődés tényével – Isten dalos népévé lehetünk.

2. Ámde a fejlődés örömteljes szolgálata mellett **a második dal: a sanctificatio diadalmas éneke.** Ez az ének egész röviden így fogalmazható: az Isten képét hordozó ember az isteni természetbe öltözhet Isten kegyelmével. Itt már odajutunk, hogy az égi Atya szeretetének valóságos áramkörébe érkeztünk. Ennek részleteit a következőképpen állíthatjuk magunk elé.

a) Szeretet az Isten… Általános és megszokott tételnek hangzik, pedig tartalmilag igen-igen nagy életkincs hordozója. Itt ugyanis nem csupán arról a szeretetről van szó, amely a Teremtő és teremtménye között fennáll; itt **személyes kapcsolatról** van szó; mégpedig olyanról, amely a Teremtő Atya és teremtett fia között áll fenn. Ez a két személynek olyanforma kapcsolata, amely szerint kiárad a szeretet áramlása az örök Szeretetből, és ennek feleleteként felé sodródik a szerető ember lelke. A lényeg ez: személy a Személyhez! És ez dinamikailag annyit jelent, hogy az ember **közvetlen** kapcsolatban áll az egek Urával. Mégpedig a **gondviselően törődés** személyes kapcsolatával! Bízhat Benne és fordulhat Hozzá az ember, mert atyai Szeretet várja kérő szavát… Nekünk tehát nincs **csak** Teremtőnk, hanem **van** velünk élő égi Atyánk!

b) De tovább haladva azt is leszögezhetjük, hogy Magához kapcsol az Isten… Ő még a Gondviselőnél is több. Olyan végtelen Szeretet, Aki a szeretetáramlás csodájával **övéivé** alakítja lelkünket. A szó szoros értelmében: **birtokállományává** tesz. De **nem jogi elgondolásban**, hanem a szeretet csodálatos kapcsolatával. Vonz – a szeretettel… Támogat – a szeretettűz lobbantásával… Megindít – a szeretet kegyelmével… És boldogít – a kölcsönös szeretet észlelésével… Lehet-e sötéten látó és lemondó életdalt zengő az ember, aki átérzi, hogy ilyen közel van hozzá a szerető Isten? Az ilyen ember érzi: az Ég a földre száll, hogy a föld embere az égbe emelkedjék!

c) De még itt sem állapodik meg az égi Atya. A kinyilatkoztatásban arról szól, hogy természetének adományozásával a végnélküli együttélésre képesít bennünket. Ez a kapcsolat egészen magasrendű. Itt arról van szó, amit az apostol így fejez ki: „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek…” (2Pét. 1,4). Mindez a **földön** teljesülő gazdagodás, és így a földön járó ember istenivé nemesedésének alapja. – De mindez az **örök életben** még szebben érvényesülő valóság. Erről ugyanis Maga az Úr beszél így: „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23) és: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20). – Ennek nyomán olyan kibontakozás indulhat meg a földön, amely végső kifejlődésben örök, végnélküli diadal az égben. És ha tárgyilag értékelnénk – összefogóan – amit mondottunk, akkor röviden ezt kellene megállapítanunk: mindez olyan állapotteremtés a földön, amely megszentel az életben és Istennel egyesítve éltet az örök életben. Igazságot hirdet János apostol mondván: „...az Isten szeretet” (1Jn. 4,8), és ugyancsak igazságot, boldogító igazságot hirdet Szt. Pál: „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal. 2,20). – És ilyen életkincs-birtoklásban nem a **santificatio** himnuszát dalolja-e az ember? Sőt nyugodtan mondható: maga ez az Isten kegyelmével szentelt élet – az Urat magasztaló diadalének!

Bef.: Záró mondatunk így hangozhat: az „evolutio” és „sanctificatio” az emberi életnek felmagasztosult tökéletesedését hirdeti. Az ilyen magaslatra emelt lélek csak háladallal dicsőítheti az égi Atyát. – De ez a **tárgyi** felértékelődés **alanyi** értéket is teremt. Lényege: az Isten felé törő és Benne tökéletesedő ember a „beatificatio”, a teljes boldogság birtoklásának örömét is élvezi. Aki tehát dicsőítője életének kiteljesítésével az égi Atyának, az hordozója és élvezője lészen a megszakíthatatlan örök boldogságnak. Nemcsak gyönyörűséges és pompázó virága lészen az egek birodalmának, hanem örökké boldog gyermeke az égi Atyának. Aki ezt megsejti, aki ezt hiszi, aki ezt éli, az örök dalosa lészen az egeket magasztaló angyali karoknak. Amen.

4. beszéd: Magam értékelése

Bev.: Isten terve, teremtmény szolgálata és az emberszemély egyéni felértékelése után az a kérdés mered elénk: és **én** hogyan teljesítettem a felém forduló Istenatya szerető akaratát? – Mondhatom ezt **tükörbenézésnek**, hogy életarc kontúromat lássam; mondhatom ezt **mozifilm pergetésnek,** hogy elém lépjen a múlt eseménysora, de nevezhetném ezt **önítélethozásnak**, hogy előrevetítsem azt az ítéletet, amelyet mondani fog felettem az egek Ura, Istene. – Boldog az az ember, aki úgy döbben reá életarca vonásaira, hogy azoknak torzalakulását **még életében** isteniessé simíthatja a szerető Atya bársonyos tenyere! A „Dorian Gray arcképének” nem szabad szülnie a gyilkos kéz mozdulatát, hanem kiválthatja az összekulcsolódó kéz és meghajló térd alázatát. – De milyen módon nyúlhatunk önmagunkhoz, hogy a lélek titkos magányában **valóságosan** lássuk és értékelhessük önmagukat? Talán segíthet az az egyszerű módszer, amely szerint két szónak vezető irányítása mellett vizsgáljuk önmagunkat. Ez a két szó: **sötétség** és **világosság.** Röviden annyit jelent: mit tettünk a sötétség birodalmának reánk nehezedő zordságában, és hogyan gazdagodtunk a világosság égi fényözönében?

1. A sötétség birodalma az ösztönös életem fokozója és pusztítója. Ez legyen az első megállapítás.

Visszamehetek gyermekkoromig és onnét indulva juthatok el mai napjaimig. – Persze, felelősségem most már csak a meg nem bánt és Krisztus Keresztfája tövében el nem temetett életadatokra vonatkozik. Az egész átfutás, lepergetés és sírhalom felásás csak azért jó, hogy **biztosan** lássam a múltamban lepergő helytelen és bűnös életvezetést, és biztosítsa az Isten előtt érvényes, de még földön történő leszámolás boldogságát.

a) Táruljon fel először **gyermek- és serdülőkorom.** Mégpedig azért, mert ez az a kor, amelyben igen könnyen nehezedhet reánk a sötétség birodalmának átka. – A gyermekkorban sok az ösztönös erő, a serdülőben pedig feszül az **ösztönös** élethullám. Éppen ezért ebben a korban nagy szükség van a **fényvetőkre,** a jó szülőkre, nevelőkre, lelkiatyákra, az ő segítő kezükre... Kérdezd csak: feléd fordultak-e ezek a lelkek?... De kérdezd azt is: feléjük hajlott-e a te lelked?... Mert a kettő **együttese** a helyesen vezetett élet alapfeltétele. – Ebben a korban nagyon igényelt lett volna az erőfeszítő, a szellemi munka, a tanulás terhes áldozata, hogy gazdagítsa a lelket a tudás égi kincse. Kérdezd magadtól: megtettél-e mindent, hogy biztosítsd magadnak a tudás, a szépség és erkölcsi élet kincseit?! – A gyermek- és serdülőkorban az ösztön sötét, izgató hangja... Kérdezd tehát csak magadtól: tettél-e önfegyelmező erőfeszítést, önuralmat szerző önmegtagadásokat, hogy hatalmat szerezzél tobzódó ösztöneid felett?... Segítségül használtad-e az Úr égi kegyelmét, hogy helyesen irányítva szolgáld lelked kialakulását?... Mert az bizonyos, hogy ezt kaptad; csak az a kérdés: használtad-e? Az Írás ugyanis ezt mondja és ezzel biztat bennünket: mindenki veszi a szükséges kegyelmeket. „Mindegyikünk annyi kegyelmet kapott ajándékba, amennyit Krisztus adott” (Ef. 4,7). Az Úr bőségesen szóró, csak az ember legyen készségesen felhasználó!

b) De ezzel ne elégedjünk meg. Menjünk tovább, és táruljon fel a **„felnőtt élet”** minden mozzanata. Lépj a lélek szentélyébe és próbáld kiásni a temetett „hulladékokat”, próbáld lemérni életszolgálatod haszontalan és értéktelen eseményeit. Figyeld csak: fel fog tárulni sok-sok hibád...

α. Nem szolgáltad – magadat. Már tudniillik úgy, hogy a lélek értékeit tartottad volna elsősorban értéknek. – Urává teremtettél a földieknek és rabszolgájává alázkodtál a föld örömeinek... Bacchus – Venus – hatalomvágy győzött benned, és így esetleg a „sár emberévé” alázkodott istenemberi hivatásod...

β) Nem szolgáltad – embertestvéreidet. Sőt, tönkretetted sokakban a lelki életet! Mondd magadnak: tetemre hívom életemet, hogy vádlóként lépjenek elém a „felebaráti szeretet **ellen** elkövetettek”. Persze, itt nem oktató szavak szükségesek, hanem önvizsgáló, önítélő és bánkódó elmélyedésre van

szükség.

γ) Majd további vizsgálatban reádöbbensz arra, hogy nem szolgáltad – a „fény Urát”, hogy sötétségben meghúzódva élvezd az élet „mocsárvilágát”. Talán nem ilyen poetikusan lép eléd a felelősség, de követelődzve és vádolva szól a lelkiismeret szava. A múlt „sötétség perceiben” szembeszálltál az ég Ura rendelkezéseivel és terhelted lelkedet a bűnös cselekedetekkel. – Most a „fény perceiben” **utólag** látod a szakítás kemény felelősségét, mert reávilágít az égi Atya kegyelmi fénycsóvája. Ne rettenj meg a múlttól, attól a képtől és bűnös tettektől, amelyeknek megszületését segítette a „sötétség birodalma”.

2. De továbbá leszögezendő az is, hogy **a „fény birodalma” lelkiéleted kivirágoztatója és isteniesítője.**

Nem volna helyes és tökéletes az önismeret, ha csak a sötét kontúrok ismeretéig hatolna el életvizsgálatunk. Isten szeretetéből a lélek sugárzó kincseinek, az erények éltető erejének is hordozói vagyunk. Talentumokat vettünk és talentumokat kamatoztatunk. Lássuk tehát: mivel gazdagított egyénileg az Isten, és lássuk azt is, hogy hogyan értékesítettük ezeket az életkincseket.

a) Mit adott **nekem** az Isten? Legyen egészen egyéni a kutatás, mert egyéni és személyes a felelősség. Látnom kell életem adatait, körülményeim gondviselésszerű berendezéseit, mert csak így értékelhetem, ítélhetem meg magamat teljes felelősséggel.

α) Jó otthont kaptam-e az Úrtól? Mindez egyéni és teljesen alanyi lemérés tárgya. Épp azért hatolj vissza az otthon világába és mérd le: milyen fészekből fakasztott életre az ég Ura? Légyen lelked szava úgy beszélő, hogy valóban tudd fel-, vagy leértékelni az első életszakasz mineműségét. – Légy boldog, ha szentély volt az otthonod, és kevesbíttessék felelősséged, ha zavart világ volt a családi köröd…

β) De azt mindenesetre boldogan mondhatod, hogy sok egyéni tehetséggel áldott meg az Úr. Egészség… tudásvágy… hivatottság… olyan talentumok, amelyek életednek értékei. – És ha egyik vagy másik hiányosabb volt, akkor bizonyára másik vonalon érezhetted a kárpótlást. Minden kicsiségre ügyelj és így fogsz arra döbbenni, hogy mit kaptál… Nem indul üres tarisznyával az ember, mert hosszú vándorutat kell bejárnia a zarándoknak.

γ) Kivételes papi hivatást mindenképpen kaptál. Ez pedig azért fontos, mert az általános életszolgálat mellett a lelkiek szolgálatára hívott az Isten. Melkizedek utódjának tervezett, Áron nemzettségébe iktatott és Egyszülöttjének „lélekszolgájává” nemesített az égi Atya. Maga ez a kiemelés isteni ajándék; de a kiemeltetést segítő kegyelmi áradat pedig kivételes égi ajándék. Csak ezeknek mondja a Mester: „Már nem mondalak titeket szolgáknak, mert a szolga nem tudja, mit tesz az ura. Barátaimnak mondalak titeket, mert mindent tudtul adtam nektek, amit Atyámtól hallottam” (Jn 15,15).

δ) Mindez azután azt is jelenti végül, hogy kiemelten értékes munkaterületet is kaptál. – Az Úr munkása lettél, aki az egek csűrébe gyűjti az Úr gabonáját. Az Úr halásza lettél, aki a varsába fogja az „emberhalakat”. Az Úr pásztorbojtára lettél, aki az egek karámjába tereli az ég báránynépét. „Más juhaim is vannak, amelyek nem ebből az akolból valók. Azokat is ide kell vezetnem. Hallgatni fognak szavamra: egy akol lesz és egy pásztor” (Jn 10,16). – Ez a terület azután lehet legegyszerűbb szolgálat, vagy lehet pásztorbotos életmunka… Az értéke aszerint nagyobb, vagy kisebb: milyen lélekkel vetted és milyen lélekkel értékesítetted a küldetés kegyelmét?

Mindezeket azért állítsd magad elé, hogy felelhess arra: vajon jól értékesítetted-e a „fényesség Urának” égi adományait. Itt a súly inkább **negatív** vonalon való vizsgálaton pihen. **Most** azt kérdezd: hibázott-e életem? Elmulasztotta-e a kötelességteljesítést a lelkem? A „hűtlen szolga” életét élte-e az életem? Vajon reám illik-e az Úr kemény szava: „Te haszontalan, lusta szolga!... Vegyétek csak el tőle a talentumot, és adjátok annak, akinek tíz talentuma van!” (Mt 25,26 és 28). A gondolat ez: aki kamatoztat és dolgozik, az jutalmat nyer, aki dolog nélkül pihentet, az vesztes lészen. Mégpedig olyan, hogy **életvesztes** lészen!

b) És most kérdezd tovább egyenként: hogyan **értékesítettem** a vett isteni ajándékokat? Ez már **pozitív** lemérés lészen és az életünk igazi tartalmának feltárulását fogja adni.

α) Kérdezem tehát: alakult-e bennem a „világ világossága”? Ezzé kell lennie életemnek, ezt hirdeti rólam az Úr: „Ti vagytok a világ világossága” (Mt 5,14). Azt is lehetne mondani: sikerült-e az optimizmus kincsét megőriznem? Lett-e életem olyan, hogy biztosan várta és várja a Gondviselő szerető intézkedését? – Lám! Az ilyen papi ember a sötétben járóknak igazi életmécse.

β) Majd tovább kérdezem: lett-e életem mások életének fényforrása? Az élet optimistája mások

életének is felderítője. **Harraden**, a neves angol író, ezt a mondatot adja egyik szereplőjének ajkára: „Ha kiittad a pesszimizmus kelyhét, akkor viseld magad ennek mérgét… De ha átnyújtod ezt másoknak is, akkor viseld a gyáva bélyegét” (The ship pass in the night). – Az élet Ura fénnyé teremt, a föld embere tehát fényt árasztó legyen!

γ) Végül kérdezem: lettem-e a szeretet-örvényléssel körülövezett „szeretetszolgálója” az ég Urának? Itt arra kell gondolni: érzem-e, hogy áldozatos papi munkám jutalmaként már a földön is körülvesznek a szerető hívek?... Mert az bizonyos, hogy szeretetért szeretet az ember osztályrésze.

Bef: Záró kérdésünk ez legyen: és mindezt hogyan tudom gyakorlatiasan megfelelni? – Legyen a mai magánybavonulásod a világtól való elzárkózottság és az égi világgal való találkozás. Ne félj! Amit eltakar a feledés köde, azt fénybe vonja a szerető égi Atya kegyelme. Csak arra ügyelj, hogy önszereteted és esetleges önámításod gátat ne vessen az igazi megismerésnek!... Legyen erős a hited azt tekintve, hogy „aki magát megalázza, az felmagasztaltatik”. Ne félj a „fény sugárkévéjétől”, mert az égi sugárzásban látszó életadalék a Szeretet sugárzása folytán erénnyé változik életedben. Akarj **ismerni**, akarj helyesen **mérlegelni**, hogy tudjál **elégtételt adni** és **istenivé nemesedni.** Biztos, hogy ebben melletted áll az égi Mester, mert Maga mondotta: „Bizony, bizony mondom neked, ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát” (Jn 3,3). Ha pedig kell ez az „újjászületés”, akkor biztos lehetsz abban, hogy megszerezte számodra **ezt az életforrást** az áldozatos isteni Bárány. Ő mondotta: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve: én felüdítlek titeket” (Mt 11,28). – Kövesd a hívó Mestert, és újjászületik örök életre hivatott lelked! Amen.

II. nap (via purgativa) alapgondolata: Az életem újjáalakítása

1. beszéd: Élhetek-e szeretet nélkül?...

Bev.: A szeretetet tűzhöz hasonlíthatjuk, amely elégeti a hulladékot. Így tehát azt is mondhatjuk, hogy fellobbantja a lanyhuló lelkeket. De van-e nagyobb és értéktelenebb „hulladék”, mint a bűn és van-e ellankadóbb élet, mint az Istentől elszakadó?... Mit kell tehát keresnem? Olyan **„Élő Tüzet”, Aki** elhamvasztja életem törmelékeit és fellobbantja lelkem ellankadó életerőit! De hol található? – Az Írás utal arra, hogy miképpen néz reám, bűnösre az Úr és erre felelve ezt mondja: „Ha bűneitek olyanok is, mint a skarlát, fehérek lesznek, mint a hó” (Iz. 1,18) és: „…a tenger mélyére veti minden bűnünket” (Mik. 7,19). De ezeknél is szebben szól a szerető Mester, Aki ezt mondja: „bocsánatot nyert sok bűne, mert nagyon szeretett” (Lk 7,47). – Útmutatást kapok tehát, amely arra int: ite ad Dominum et remittentur tibi peccata vestra! – Ma **meghajtom** fejemet, alázatra hangolom lelkemet és múlt gőgjével szemben **térdre hullva imádkozom** mondván: hengerítsd el lelkemről az élet szikláit és engedd, hogy életre fakadjon minden elrejtett életerőm, Uram! – És így mit teszek? Valójában a Szeretethez sietek, **Akinek** hozzám ereszkedő erejéből életem újjászületését hiszem és remélem. – A Szeretethez siető lelkem azután két nagy keggyel gazdagodik.

1. Először is **az égi Szeretet elégeti a bűnös tettek sorozatát.**

Még a földön vagyok, még a földön számolok és még a földön akarok **gyűjtő** munkába állni.

a) Földi múltam halmozta a bűnöket… Milyen jó lesz még itt megismerni, hogy milyen terhek nehezednek lelkemre, hogy az ismeret alapján próbáljam temetni a múltat. Most nincs is más gyakorlati feladatom, mint elvégezni Szt. Ágoston „Confessioját” és önmagam előtt feltárni a lepergett életszakasz sok sok gonoszságát és gyarlóságát. A nagyon elesett ember „mozifilmtekercsén” igen sok szenny rejtőzködik. Vetítsem ezt a fehér mozivászonra, hogy lássam életem szomorú történetét. – De egyre vigyázz: az őszinte és töredelmes feltárás **bánatra** hangoljon! Semmiképpen se engedd meg, hogy kétségbeesésbe ragad jon! „Jöjjetek hozzám mindnyájan…” mondja az Úr. Sőt így szól: „…jobban örülnek a mennyben egy megtérő bűnösnek…” (Lk 15,7).

b) Életem döntő szava ez legyen: még a földön akarok eleget tenni bűneimért! – Azt érzem, hogy **magam** „elégtétele” keveset segít és ér. **Istent bántotta** lelkem; **Isten szeretete lehet** az én könyörgéseim nyomán bűneim „elégtétele”. Felé forduljon tehát lelkem, hogy az Ő szeretete legyen bűneim törlésének forrása. Sohase felejtsd: a **tökéletes bánat** önmagában is bűnbocsátó.

α) A szerető Atya jósága küldötte a Megváltót. Szól ez egyetemesen minden embernek. Alkalmazzam tehát önmagamra: küldötte szeretetből énnekem is. Legyen tehát derűs a lelkem, mert ilyen szeretettel fordul felém az Isten. Részéről felém áradó a **Szeretet!**

β) Magam részéről a **bánat** és **életet megváltoztató elhatározás** a fontos. Övé a szeretet, enyém a

bánat. – Tegyem meg azt, amit Mesterem kíván, és minden rendben vagyon: „Bizony, bizony mondom neked, ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát” (Jn 3,3). Megtörténik az a csodás átváltozás, hogy eltemettetik a múlt és isteni életbe szökken a jövő.

c) Így azután boldogan mondhatom: még dolgozni akarok és fogok a földön. Mégpedig azért, mert a „visszafogadott gyermek” gyűjtő munkával akar hálássá lenni.

α) Kegyelmet veszek az egek Urától. Talentumokat kapok... Új kikezdés erőforrásainál erősödöm... Azért mondja az Úr: „aki abból a vízből iszik, melyet én adok, nem szomjazik soha többé. Az a víz, melyet én adok, örök életre szökő vízforrás lesz benne” (Jn 4,14). Természetesen úgy értelmezve, hogy felfakad az örök élet vize, hogy ezzel erősödjék az élet vándornépe.

β) Így azután elmondhatom: ennek erejével erősödve akarom életemet istenivé nemesíteni. A természetes jóakarat természetfeletti erőkkel gazdagodik és érthető, hogy – így felerősödve – könnyedén halad az ember az örök élet útján. Így az „életútszéli kereszt” is vállalva vállalható, mert viselésére erőt ad az égi Mester.

γ) Folytatólagosan – mások életére is szeretetet szórok. Ez pedig azért fontos, mert Mesterem tanítása szerint a felebaráti szeretet kötelességét is viseli az ember. – Nem is olyan nehéz ám, amilyennek látszik. Az ember **közösségi teremtmény**. Természetének törvénye, hogy családi, nemzeti és emberiség egyetemének gyámolító közösségében éljen! Mindenki másra utalt és ez az egymásrautaltság a **szeretet áramlásában** érvényesül. Az ilyen „életszolga” az „újjászületett ember”. Mégpedig azért, mert a szerető Atya kegyelme újjáalakította és a szeretetsugárzás ereje istenivé változtatta. Így elérem a múltam olyan temetését, amelyből felfakad a szereteten alapuló „jövő” isteni élete.

2. De a szeretet ilyen „kiégető munkáján” kívül **fellobbantja az isteni életre izzító lélekparazsat is.**

Ne felejtsük: ez a döntőbb. A múlt hulladékainak, bűneinek elégetése, megsemmisítése égi ajándék; de valójában ezután kezdhetem az igazi élet élését. – Már a múlt temetése utáni élet fejtegetésénél is hivatkozunk arra, hogy a bűnös múlt után szereteten alapuló **új élet** következik; de ott csak annyiban fejtegettük, hogy a Mesterhez forduló lélek a bánkódás és elhatározás után a **szeretet életét** kövesse! Most azonban azt a kiemelő értéket, illetve azokat a **kiemelő értékeket** vizsgáljam, amelyeket külön ad nekem égi Atyám. – Kérdezzem tehát magamtól: milyen kegyelmeket ad nekem a bűnbocsátás után égi Atyám?

a) Fiává fogadva – **„természetében” részesít.** Vagyis: az újjászületés azt jelenti, hogy a föld emberéből egek természetének hordozója lesz. Olvasd csak: „Így változtatta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek és elmeneküljetek a romlottság elől, mely a bűnös kívánság által uralkodik a világon” (2Pét. 1,4). – És ez mit létesít bennünk?

α) Elemi igazságnak látszik, hogy az „isteni élettűz” fellobbantja a lélekben is a szeretet tüzét. Mégpedig úgy, hogy az ember **vágyai** a természetfelettiek felé szállnak és **tettei** a szeretetsugárzást mutatják. Lám! Ahol „életgyökérzet” az isteni természet, ott életvirágzás a szeretet. „Az Isten szeretet” (1Jn. 4,8). Ennek a Szeretetnek részese nem élhet másképpen, mint szeretetben.

β) Majd az is kézenfekvő, hogy a Szeretet Istenének lélekben lakozása az emberi lélek életét is **istenivé** magasztosítja. Igaz lesz életünkre nézve ez a szöveg: „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal. 2,20). A krisztusi életet pedig – földi mostani életében- a szeretetszórás jellemzi. Ez a szöveg magyarázza: „... ahol csak megfordult, jót tett... mert vele volt az Isten” (Ap.Csel. 10,38). – Egekbe érve pedig felénk sugározza égi kegyelmét ennek az ígéretnek teljesítésében: „Nem hagylak árván titeket, eljövök hozzátok” (Jn 14,18). Velünk él, hozzánk szól és szeretetével életutat mutat tehát az Isten.

γ) Végül igazság lesz az is, hogy lelkünk egész élete **előjátékozza** azt a csodás együttest, amelyet az örök életben él Istennel a boldogságát találó lélek. Földön is velünk az Úr, és az örök életben Benne él az ember. – Itt ez a közeledésének módja: „Nézd, az ajtóban állok és zörgetek. Aki meghallja szavamat és kinyitja az ajtót, ahhoz bemegyek és vele étkezem, ő meg velem” (Jel. 3,20). – Az örök élet együttesét pedig így ígéri: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20).

b) De az isteni természetbe öltözködő ember az isteni Szeretet birtokában állandó **szeretetet sugárzó isteni követté** is nemesedik. A szeretet vonzó erő. A szeretet sugárzó hatalom. Mindenki megérzi annak értékét, tehát gyűrűződve szállnak feléje az emberi lelkek.

α) Valójában az történik, hogy az „isteni ember” olyan földön járó égi követté lészen, aki – a saját életéből sugárzó szeretet útján – a Megváltót képviselve hirdeti és szórja a lelkeket Feléje indító cso-

daerőt. Az első vonásában úgy észlelhető ez a hatás, hogy önmagunk körzetében érezzük a szerető lelkek gyűrűződését. De azután olyanná alakul ez a „szent lélek-együttes”, hogy a közösségérzésben az **örök Atya felé** sodródik a szeretetben egybefonódó lelkek életkoszorúja. Az első boldogítóan emelő, mert arra figyelmeztet, hogy érdemes a földi szeretetsugárzó munka, mivel szeretetet ad az adakozónak. A másik pedig azzal az isteni örömmel gazdagít, amely szerint boldogan észlelhetjük, hogy a szerető lelkek együttese eleven lendülettel sodródik az **örök Szeretet felé.**

β) E szeretetáramlás tehát nem marad egyszerű kiáradó és adakozó tevékenység, hanem **visszahajló** és az adakozót is **gazdagító**, boldogító erősugárzás. Nem olyan „leadás” történik, amely fizikai életben kevesbedést eredményez, hanem olyan új életet teremtő ihletés megy végbe, amely a virágzásba szökkenő életet, mint **hálás és szerető értéket** hozza vissza lelkünk szentélyébe. Az igazság ez: a sugárzó szeretet nem kiüresedést eredményez, hanem **visszatérő boldogságot** termel az Isten szeretetéből dolgozó életében. Sokszor halljuk: szeretetért szeretetet! Az élet azt igazolja: a szeretetért szeretettel fizet az Isten. Mégpedig a földön és égben egyaránt!

Bef.: Kérdezem befejezésül: jártál-e, testvér, valaha a Vezuv lábánál? El tudod-e képzelni, hogy most is füstölgő kéménye hogyan tette tönkre Pompeji és Herculanum városait?... Tüze mindent elégetett, ami emberi, gyarló vala... Sőt a bűnös emberek életét ki kioltotta. Tűz, amely pusztít és öl!?!? – De nézd csak: ma már venyigék hajtanak ki a régi lávatengerből, és belőlük szüretelik az izzító erejű „Lacrima Christit”... Mit mutat és mond ez nekünk? Azt az igazságot, hogy kiégeti lelkünk szennyét az isteni kegyelem ereje, de termő televénnyé teszi lelkünket a pusztulás után jelentkező **isteni természet** égi ajándéka. Bízzál abban, ember, hogy a szeretet után áhítozó lelked – a Szeretet ajándékaival gazdagodva – szeretetben élhet a földön és az örök életben. Amen.

2. beszéd: Csak a szerető Mesterrel élhetek

Bev.: Mivel **Szeretet** az Isten és szeretetből teremtett lény a **személyes ember**, azért a szeretetáramlásnak sodra az Isten és emberek egybefonódásának köteléke. – A személyes angyalnép felénk forduló életét a **jóhírt közlő** Gábriel, a **gyógyításban segítő** Ráfael és az **örök partokhoz kísérő** Michael személyesíti. – De ezeknél még nagyobb kegyelmet vett a zarándok ember, mert őt állandóan kíséri, segíti, kegyelemmel telíti az **isteni Üdvözítő**. Jól jegyezd meg a Mester szavait: „Nézd, az ajtóban állok és zörgetek” (Jel. 3,20), és: „Én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig” (Mt 28,20). Mindez pedig azért, mert a szerető Mester lelkéből állandóan árad a szeretet sugárzása. Olvasd csak: „Jézus tudta, hogy... a világból vissza kell térnie az Atyához. Ekkor adta övéinek, akiket szeretett és a világban hagyott, szeretetének legnagyobb jelét” (Jn 13,1). Mellettem áll tehát az Istenfia, Aki szeretetből lett életem áldozata. Mégpedig azért, hogy emberlétemre „isteni emberré” teremtsen és így „Isten föld fiává” nemesítsen. – De hogyan áll mellettem állandóan az Úr Egyszülöttje?

1. Mellettem áll a mindig zengő Evangéliumban, mint Tanítóm.

A kenyér a földi ember tápláléka. Ezért mondjuk: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma” (Mt 6,11), de a napi kenyérszelet mellett igaz az is: „Nemcsak kenyérrel él az ember” (5Móz. 8,3 és Lk 4,4). A Mester tehát olyan asztalt is terít, amelyen a lélek eledele a teríték tárgya. Ez pedig azért fontos, mert lelki életem gazdagodása az életem igazi értéke.

a) Leszögezhető tehát, hogy **tanítóm** a Mester. Mégpedig miben? Abban, hogy az Isten földi országának polgára és az Isten örök országának várományosa vagyok. Valóban mindez azt jelenti, hogy **szeretetből** küldött a földre az Isten és **szeretetből** átnemesítve hazavár az égi Atya. – De továbbá arról is szól, hogy állandóan szeretettel áll mellettünk az Isten. Küszködő utunkon az elesettek gyógyszere, jóakaratú törtetésben az emelkedni vágyóknak lendítője és az úton kimerülőknek eledele és éltető itala. Azért olvassuk ezeket a szövegeket: „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, bennem marad és én őbenne” (Jn 6,56), majd: „aki abból a vízből iszik, melyet én adok, nem szomjazik soha többé” (Jn 4,14).

b) Ámde mindez a szeretetáradás azt követeli, hogy **követője** legyek én, az ember. – A hangzó szó elröppenő ige. Még akkor is, ha isteni ajakról hangzik. Olyan zengés, amely fát, sziklát, rónát és hegyet ér, de nem rezdíti meg bennük az élet lendületét. Ámde az „emberhárfa” olyan teremtménye az égnek, amelynek **életté kell teremtenie** az isteni igéket. Az ember nem maradhat **halló**, hanem vállalnia kell, hogy **követő.** Amit tehát hegyi beszéden át állandóan hangoztat az égi Mester, annak életté élőjévé kell, hogy alakuljon az ember! – Íme! Ebben az elgondolásban örök kísérőm a Mester zengő szava és örök erősítőm vigasztaló igéje. Akár örömökre hangol, akár szenvedések viselésében zen-

dül... Ő az élet útja, igazsága és maga az élet Ura: „Én vagyok az út, az igazság és az élet.” (Jn 14,6).

2. De mellettem áll az én Jézusom, mint Megváltóm.

Ő az „ígéret Embere”, hogy én az „ígéret boldoga” lehessek. Az az „ígéret Embere”, Akiről így szól az apostol: „e végső korszakban Fia által szólt hozzánk” (Zsid. 1,2). Róla szól az egész Ószövetség, Őt várja a megváltásért esengő egész emberiség. Ködös „adventje” ez az emberiségnek, de derűt váró fény áhítozása ez a „sötétség nemzetségének”. A vágyakozó ember érezte, hogy távolesik tőle az Isten, de a remény pislákolása éltette, hogy el fog jönni a népek Üdvözítője. Izaiás „Isten Bárányának” mondja: „Feláldoztatott, mert ő maga akarta, és nem nyitotta meg száját; viszik, mint a juhot leölésre, és mint nyírója előtt a bárány, elnémul, és meg nem nyitja száját” (Iz. 53,7).

a) A Megváltó visszaszerezte az istengyermekség kegyét. Ágár ivadéka lett az ember és az élet pusztaságában, sátrak árnyékában tengette nyomorúságos életét: „Szilaj ember lesz az: keze mindenki ellen s mindenki keze ő ellene leszen, s valamennyi testvérével átellenben üti fel majd sátrait” (1Móz. 16,12).

Akit kitiltott az élet paradicsomából az Úr, az a puszták pusztaságában élhette a jóságos Teremtőtől visszahúzódó életét. – De bármit tett és tesz is az ember, tőle nem távolodik el a szerető Isten. Az ember „elrejtőzhet” Előle: „Hallottam szavadat a paradicsomban s megijedtem, mivel mezítelen vagyok; elrejtőztem tehát” (1Móz. 3,10). Végleges azonban nem lehet ez az „elrejtőzés”, mert az Atya szeretete feltalálja rejtekében is az embert. „Én vagyok a jó pásztor... Életemet adom a juhokért” (Jn 10,14 és 15). Ez magába foglalja az „Isten Bárányа” áldozatát, de ugyancsak magába foglalja az Istenatya házába való visszatérésem lehetőségét. Gyermeke voltam az ég Urának, megtagadtam a hódolatos szeretetet, de a megváltóm áldozata visszaszerezte az istengyermekség égi kegyelmét.

b) De ez az áldozat megadta az „Isten fiává” nemesedés nemesi levelét is. Szt. Pál így fogalmazza ezt a nagy életértéket: „Maga a Lélek tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten fiai vagyunk. Ha pedig fiai, akkor örökösei is: örökösei Istennek, Krisztusnak pedig társörökösei.” (Róm. 8,16-17). És mi ennek gyökérzete? Ugyancsak az apostol felel reá mondván: „Hiszen tudjátok, hogy nem mulandó dolog, ezüst vagy arany váltott meg öröklött, értéktelen életmódotokból, hanem a hibátlan és szeplőtelen Bárránynak, Krisztusnak drága vére”)1Pét. 1,18-19(. Itt tehát az Áldozat Vére elégtétel az Istennek és teljes tisztulás az emberi léleknek. Olyan szent forrás az Úr Szent Vére, amelynek csorduló cseppje a megtisztult emberlélek éltető ereje. A „Grál-legenda” izzóvá váló szent vére a fehér lelkű Grállovagok örök életének éltetője. A lélek valóságában pedig úgy megy végbe ez az isteniesedés, hogy az „Újszövetség nemesi kartájára” írja Krisztus az istenfiúság jogát, és az ember a felszított kegyelem erejével alakítja ki magából az „Isten fiának” életképét. – Íme, bennem isteni életet fakasztva így lészen a Mester az én életemnek Megváltója.

3. De folytatólagosan azt is meg kell állapítanom: **mellettem áll, mint örök Kísérőm az örök partok felé való törtetésemben.**

Itt arról van szó, hogy az égi Atya Egyszülöttje a harmadik isteni Személyt, a Szentlelket teszi lelkem lakójává! Azért mondja: „Én pedig kérni fogom az Atyát, és más Vigasztalót ad nektek: az igazság Lelkét, aki mindörökké veletek marad” (Jn 14,16). Ennek eredményét így írja le az apostol: „Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok és Isten Lelke lakik bennetek?” (1Kor. 3,16). – De hogyan megy ez végbe?

a) Először is **feltárja** a Lélek előtt **szívünk szentélyét.** Ahol az Isten lakozik, ott csak az erény virágozhat. Azért megtisztítja a lelket, hogy otthont találjon a Lélek. Természetesen ez nemcsak helyrajzi elgondolás. Ebben a **helykészítésben** olyan égi dinamikai lehetőség lakozik, amely az isteni erők **egyéni** aktuálását teszi lehetővé. Az ember tehát úgy készülődhet fel a földi életre, hogy annak mozzanatait istenivé alakítja az Isten kegyelme. – Mindezt **ingyen** szerezte a Mester, csak áldozatos szolgálat és tevékeny élettel éljen vele az ember.

b) Az isteni Áldozat azután tárgyilag **feltárja az égi kapukat.** Állandóan szeretettel tárult a teremtendő ember előtt az ég kapuja, bár bezárta ezt az ember büszke öngőgje. Ettől kezdve az Isten szeretetének ereje pihent az emberiség felett, de a Megváltó Áldozat volt a kaputárás szent bére. A Szeretet Istene velünk marad előkészítő tevékenységben, és az Úr Egyszülöttje megjelent az üdvözítő Áldozat bemutatásában. Feltárult tehát a „hazatérés lehetősége”, csak éljen ezzel a kegyelemmel az élet zarándoknépe.

c) Ámde az édes Üdvözítő továbbá azzal is gondoskodott gyermeknépéről, hogy **„hazasegítő kegyelmével”** vele marad a híveivel. Egyházat alapít, amelynek hivatása az egybegyűjtés. Pásztorokat küld, kiknek hivatása a „legeltetés”, és Kenyeret ad (égből szállót!), amelynek hivatása az isteni élet-

erők visszaszerzése. Égi Italt csordít a szent kehelybe, hogy abból hörpintsen a tikkadt életzarándok. De tovább sorolhatnánk a szentségek kegyelmi forrásait, zárhatnók a szent kenet szentségével és mindenütt reá tudnánk utalni arra, hogy mellettünk az Úr, hogy „hazajusson" a küzdő és szenvedő embersereg. – **Tanító** Egyházának azt ígéri, hogy vele marad mindörökké. Bízvást hallgathatunk reá, mert ajkán a Lélek hangja cseng. Biztat is mondván: „Erre a sziklára építem Egyházamat és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta" /Mt 16,18/. Megszentelő kegyelme istenivé alakulás lehetőségét szerzi, de az **állandó kegyelmi ajándék** az istenivé levés valóságát biztosítja. Csak egyet ne felejts, ember! Ez pedig az: a Vele dolgozó léleké az Isten országa. Az „euge serve, bone et fidelis" csak az **áldozatos lelkeké** és mindenekfelett a **lelkekért dolgozó isteni papságé.**

Bef.: De mi mindennek igazi értéke? Hármas eredményt szögezhetünk le záró összefoglalásul. Szinte megfelel a Szentháromság reám vonatkoztatható, kifelé jellemezhető tevékenységének. – Az első az, hogy a Szeretet Istene szellemivé **teremtve** istenivé is nemesít, majd a második az, hogy Egyszülöttje a földön **Megváltó** Mesteremmé lészen, és a harmadik az, hogy a Szentlélek erejével Isten templomává **alakít** engem. – Most azután kérdezem, hogyan kell ezt érteni és hogyan kell ezt értékelni? Valójában miről van itt szó? Arról az isteni jóságról, amelynek teremtő, megváltó és megszentelő kegyelme árad felém. Átalakít „isteni emberré", hogy a papi küldetés erejével mások számára **Gábriel**ként hirdessem az Evangéliumot, **Ráfael**ként segítsem a küzdő emberi lelkeket és **Michael**ként hazavezessem az örök hazába vágyó lelkeket. – De vegyem azt is észre, hogy még a főangyalok szerepénél is többre hív az égi Atya. **Részesévé** alakít az isteni élet „teremtésében", tevékeny részt biztosít az **egyéni megváltás isteni művében** és végül a Szentlélek kiárasztásával az örök élet igazi szolgájává nemesít. Lám! Az angyaloknál nagyobbá alakít és „második Krisztusként" az emberiség „megváltójává" nemesít az égi Atya. Legyen tehát befejező szavunk ez a diadalmas ének: „Táruljatok fel, hatalmas kapuk, táruljatok fel, örök kapuk, hadd vonuljon be a dicsőség királya!" (Zsolt. 23,7). Nyíljék meg ez a kapu – önmagunk előtt, de legyünk Istenatyánk küldötte „kaputárók" – embertestvéreink előtt. Amen.

3. beszéd (2. consideratio): Életem gyarapodásának eszközei

Bev.: Csodálatos a Mester segítő keze! Úgy áll mellém, a papi ember mellé, hogy Magát bízza reám, hogy híveinek adjam Őt és együtt, Vele kopogtassunk az örök élet kapuján. Valójában tehát olyan „élő eszköze" lészen életemnek, **Aki** mindig erősít és a tökéletesedés útján gyámolít. Olyan tökéletesedést igényel, amely győzelmes az ösztön erői felett és amely kiveri arcomon az „Isten gyermekének" vonásait. – Azt ugyanis minden pap tudja, hogy **„győzelmes földi emberré"** kell lennie. A test, a föld, az anyag diadalmasává kell válnunk, hogy ebben a harcban másokat is diadalra segítsünk. De ennek a diadalmas erőnek **alappá** kell szilárdulnia, mert ezen vagy ennek felhasználásával **bontakozhat ki a kegyelem ajándékának vételével az „isteni ember". –** Alapigazságunk legyen: Isten mindig velünk! Isten kegyelme bőségesen árad felénk! Mindez tehát azért történik, mert nekünk isteni és apostoli emberré kell lennünk. Mi ugyanis nemcsak magunk alakítói vagyunk, hanem az **„embernyájnak pásztornépévé"** lettünk. „A világ világossága vagyunk (Mt 5,14), hogy így mindegyikünk „világítson a ház minden lakójának" (Mt 5,15). – Miképpen leszek tehát olyan „tűzkráterré", amely kiéget belőlem minden szennyet és fellobbantja lelkemben az isteni szeretet tüzét?

1. Ennek első eszközeként: **Önmagát adja az Úr személyes birtokállományul.**

Ez röviden annyit jelent: Ő az enyém, hogy én Övé lehessek és Őt másoknak adhassam. Személyének birtokában kiállhatok a népek elé tanítván, áldozatát megújítván és égi Kenyerét kiosztván.

a) Tanító igéit csendítve nevében és Vele együtt szól az ajkam. – Tanulásommal, erőfeszítésemmel birtokban tartom; elmélkedéssel lelkembe zárom és hirdetéssel másoknak nyújtom. Telt edények természete, hogy túlcsordul az ital. A gazdag papi lélek bőségesen csordítja az Úr Evangéliumát. De a küldetés értéke valóban abban áll, hogy nemcsak a tudásom szerint vagyok az igaz ige hirdetője, hanem – Egyházamnak adott hatalom részleges birtokában – **biztosan** szórhatom az Evangélium magvát, mert vigyáz reám a velem élő Mester. Én – hivatásom értelmében – Érte tanítom az Ő igéit, Ő pedig a Szeretet szeretetével vezet, hogy igazat, istenit és léleknemesítő szókat szóljon az ajkam.

b) Majd tovább jutva megállapítható: megújhodó Áldozatát velem mutattatja be égi Atyjának. – A szentelés kegye feltétel. Előkészület a küldetés feladatvállalása. Ezen indul az én áldozópapi munkám, amely azután sok részletben lészen hozzám szóló oktató beszéd. Maga a felszentelés és küldetés örök tisztaságra figyelmeztet. Nem lehet a gonosz lélek szolgája, aki az örök Áldozat megismétlő bemutató-

ja! – Sőt minden kis előkészítő mozzanat is erről szól... Én készítem elő az oltárt, az egyházi öltönyt, a templom rendjét, énekét stb... Mindezt azért, hogy méltó keretet adjon az Úr Áldozatának. Hát akkor én lehetek méltatlan?

c) A továbbiakban az élet Kenyerét napi eledelemmé teszi az Úr. Mégpedig azért, mert ez a szent Eledel telít, de ez egyúttal felderít. Természetfeletti a teríték, természetfeletti lészen a lélekerő. A „teljes lakoma" a földi lakomák kisebb értékére figyelmeztet. Szinte hangosan követeli: az Úr asztala kínálja az „Élet eledelét", a föld asztala csak az „átfutó élet" kenyerét adja. – Ilyen formában állandóan az „élet Forrásából" merítek, és szinte egyszerű igazság: az örök és természetfeletti élet hordozója és igényese maradok. Szinte az egek felé lendít a naponta megújuló Áldozat, amelynek gyümölcsét elsősorban élvezem önmagam. De mert papi szolgálatra hívott az Úr, azért ennek az égi Kenyérnek őrzése, gondozása, kegyeletes kezelése is az én feladatom. Itt most gondolj az **anyag** fontosságára, a tiszta és „purifikáló" megújítására, az örök mécs kezelésére, a napi „látogatására", az adorációk megszervezésére és mindenesetre a **te lelkednek gyakori megjelenésére** (adoratio quotidiana, a papi euch. társulat kötelessége stb.). – Íme! Így van veled Mestered igéiben. Áldozatában és kegyelmet osztó csodáiban! Nem veszed észre, hogy mindez azért, hogy isteni és apostoli emberként lépj a híveid elé?

2. Épp azért áll elém az a megállapítás is: **azért az enyém az Úr, hogy Őt adhassam embertestvéreimnek lélekerősítőül.**

Hogyan kell ezt értelmezni? Röviden úgy, hogy ne csak birtokosa, hanem osztója legyen az Úr kegyelmének a papi ember. Ezért enyém Ő isteni igéivel, az Áldozat kegyelmeivel és a szentségekben kiosztandó égi ajándékokban.

a) Igéit az én lelkembe helyezte, hogy lelkem húrjain én legyek a csendítője. Ez tehát feladat. Mégpedig olyan, amely csak akkor teljesíthető egész lélekkel, ha **sajátommá** tettem teljes életemmel. „Az igaz ember a hitből él" (Zsid. 10,37). „Íme abban, aki hitetlen, nem igaz a lélek, az igaz azonban hite által életben marad" (Hab. 2,4). A hitből élő pap pedig a hitnek sugároztatója és ébresztője. – Ha mármost az Isten igéjének hirdetéséről van szó, akkor erősen kell hangsúlyoznom, hogy annak olyan módon kell történnie, hogy abból **életelveket** tanuljon a hívő. Bármilyen tételt csendít is meg az igehirdető, mindig arra kell törnie, hogy újszerűségével megkapjon, isteni kinyilatkoztatást tanítson és lélekfejlesztést szolgáljon. Bár isteni a feladat, mégis emberi a megvalósítás, azért legeslegelső kötelesség a pontos és lelkiismeretes készülés.

b) Majd azt is tudnunk kell, hogy az isteni kegyelmek kiárasztását is reánk bízta a Mester. – Lett légyen az a szent áldozat, vagy lett légyen az a szentségi kegyelmek osztása. Ez pedig nem lehet egyszerű tanítás, hanem egekből szálló kegyelmek közlésével való természetfeletti életteremtés. A tanítás csak látni és ismerni tanít. Reávezet az isteni igazságokra és felébreszti bennünk az isteni élet vágyakozását. De a lelkeket olyan módon lehet igazán átalakítani, hogy a törvények fölé emelkedve az igazat, a szépet és a jót mindenekfelett keresővé és szolgálóvá lesz az ember. Ilyen módon odajuthat az Istent szerető lélek, hogy elmondhatja Szt. Pállal: „Tudom, hogy a törvényt nem az igaz emberért hozták..." (1Tim. 1,9). A szeretetben élő és az isteni szeretetre nevelt hívő az „Isten szabadja". Gárdonyi G. gyönyörűséges értelmezéssel az „Isten rabjai"-nak mondja az ilyen lelkeket... De ő is úgy érti gyönyörű mondását: ők a világ felett uralkodók és az Istenhez a szeretet rabláncaival fűződők...

c) Továbbá azt a hatalmat is értékesítenem kell, hogy a gyakorlati életben segítsem az „újjászületés" tényét.

α) Ennek előkészítése a bűnbocsánat. Krisztustól vettem és a hívek életén gyakorlom: „Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyert, akinek pedig megtartjátok, az bűnben marad" (Jn 20,23). Krisztus tanítása és hatalomközvetítése után vettem én is ezt a hatalmat. Gyakorlom is a bűnbánat szentségében. De gyakoroljam úgy, hogy ennek nyomán újjászülessenek szenvedő híveim!

β) De az előkészület után a lélek táplálása következik. Az is a pásztor hivatása, hogy legelőt és üdítő italt kínáljon a báránynépnek. A Mester az „élő Kenyérre" gondol és ennek megtörését papi kezeimre bízza. – Milyen gondosságot és áldozatos készségét igényel ez a feladat, amelynek értelmében az „Úr asztalnoka" lehetett az én hivatásom! Feladatom tehát az **olyan terítés**, hogy vágyakozó lélekkel törjön az asztal felé a „lélekéhes" hívő sereg.

3. Végül is abban a szent kegyelemben tökéletesedik az égi Jóság, hogy: **kézenfogva vezet az örök életbe a Mester.**

És mindez adományvétel, adományszórás. – Az igazság ez: „Homo viator et Jesus ductor". – Ő a Fény és én vagyok a nyomdokában járó. Miben áll ez az egész életemet átjáró vezérszerepe?

a) Ő átvilágítja az utat és így fényt vethet annak ösvényeire. Ezek pedig olyan megvilágítások,

amelyek elsősorban az **életcélnak fénybe vonását** és másodsorban a **helyes ösvény feltárását** biztosítják. Olvasd csak Máté 5,6,7. fejezeteit. Ezek arról szólnak, hogy milyen utat járjon az ember, ha égi Atyjához akar jutni a földi teremtmény. – De a fényvetés mellett olyan **lelki fényt** is lövell életünkre, amely a lélekszentélyt vonja az isteni fény sugárzó világosságába. Nemcsak kifelé vetítődve látom az élet útját, hanem belső megvilágítással látom a követés feladatát. Sőt azt is érzem, hogy könnyű lészen ez az út, mert Mesterem szerint: „Az én igám édes, az én terhem könnyű" (Mt 11,30).

b) Hogy pedig mindez valóság legyen, erre erősíti lelkünket a Mester. Szinte mindig hallom: „Mit féltek, ti kicsinyhitűek!" (Mt 8,26). Az igazság ez: „én veletek vagyok mindennap, a világ végéig" (Mt 28,20). De az is igazság: „A Vigasztaló (Lélek) pedig... megtanít majd mindenre és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek" (Jn 14,26). Sőt ez is isteni igazság: „Abban az órában majd megtudjátok, hogy mit szóljatok" (Mt 10,19). – Mindez pedig azt jelenti, hogy az Úr olyan módon van velünk, hogy gyengeségünkben, erőnk bizonytalanságában fénysugár, és lelki ingásainkban kegyelmével telít. Ebből azután az következik, hogy az élet nehézségeit előrevetítő pap helytelen úton jár. Annál inkább, minél ködösebbé és sötétebbé rajzolja maga elé a **jövő élet nehézségeit**. Mestered a Fény, az Erő, a Szeretet. Mit félsz akkor, mikor örök Lakója a Szentléleken át a te lelkednek? Bíztasd magadat: „Ha Isten velünk, ki ellenünk?"

c) Végül pedig az a mi nagy örömünk, hogy feltárja előttünk Mesterünk az örök élet kapuit. – Persze, mint mindenki, úgy mi is a „halál angyalának" hívására lépjük át a földi élet kapuját.

α) Ennek a helyes előjátéka a halálra való **felkészítés**. A papi ember úgy éljen, hogy minden pillanatban készen találja a „halál angyala". „Virrasszatok tehát, mert nem ismeritek sem a napot, sem az órát" (Mt 25,13). Ez a készenlét annyit jelentsen: temetett legyen a múlt és a szeretet áhítozásával áhított az isteni jövő. De lehet így is fogalmazni: erények virágába szökkenjen az élet, hogy az örök tavasz pompájában díszeleghessen a lélek.

β) Ennek **megvalósítása** az örök ítéleten való **jobbra** állítás. Ennek pedig derűs örömmel örüljön a lelked! Mi ez valóban? Abba az életbe való „beleébredés", amelynek titokszerűsége egész életed vágyainak vágya. Ide is „kézenfogva" vezet a Mester. Előtted járt és kísért a szenvedések útján, Szent Szívéhez vonz és Magával visz az örök élet útján. A **Bíró fogalmától** csak a bűnös retteg. Az örök **Ítélőben** isteni Atyjára ismer az Úr igazi szolgája. Épp ezért a „hű szolga" – a szeretett Gazda ítéletét várva – az „Euge bone serve et fidelis" vigasztaló dalát hallja (Mt 25,23). – És te érzed-e ezt testvér?... Mert csak akkor tudsz tényleg gyarapodni az Isten kegyelmével, ha vágyakozó érzéseid arra hangolnak, hogy befogadd a feléd áramló isteni kegyelmet és értékesítsd lelked szentélyében. Azt ugyanis tapasztalatilag észlelheted: a durva karók nem visszhangozzák a finom hegedű akkordjait. Bár ők is felfogják és megremegnek a hanghullám hatása alatt, mégsem csendítik meg azt a szent dalt, melyet muzsikál a hegedű... Emberi lélekre méginkább áll ez. Csak akkor lészen az Isten szeretetdalának visszszadalolója, ha készséges lélekkel hallgatja, befogadja és életének alaphangjává teszi a **természetfeletti** kegyelmek életerőit.

Bef.: Csendüljön imaként befejezésül: bízzál és ne bizalmatlankodjál, testvér! Bízzál abban a kegyelemben, hogy az égi Atya veled van egész életeden át; bízzál abban, hogy életmagányodban is örök segítőd az egek Ura és bízzál abban, hogy egész életeden át „kézenfogva vezet a Mester" (Sík. S.), amíg oda nem juttat, ahová a lelkek vágyakoznak, ahol boldog életet élnek Atyjuk örök országában. Amen.

4. beszéd: Az „élő vizek forrásainál"

Bev.: Most az a kérdés lép elém: hol találom meg életem **igazi otthonát?** Azt az otthont, ahol az „élet vizei" buggyannak és ahol tökéletes boldogság üthet tanyát. A világ zajában?... A tudomány csarnokában?... A közéleti szereplés harcmezején?... Vagy olyan „remeteotthonban", ahol találkozik a föld és ég, és ahonnan kiárad az égi kegyelemfolyam?... Azt is mondhatnám: mi az én életem területe? Szaharai pusztaság, vagy lélekoázis, vagy „életörömkert"? Az utóbbi semmi esetre sem. Onnan nem fakadnak a szeretet patakjai, hanem tobzódva játszadoznak a nimfák, najádok és szatírok ösztönös viháncolói... Az én lelkem **elvonulást** keres, hogy **Istent találjon.** Az én lelkem Istent talál, hogy **Istennel élve Istent közvetítsen.** Mert az bizonyos, hogy a világtól való elvonatkozás a dolgok lényegéhez segít. Persze nem úgy értelmezve, hogy a szó szoros értelmében kilépek a világból – ez Weltflucht volna! – hanem úgy magyarázva, hogy a **világot lépcsőzetté téve** emelkedett az egek magasságába. Onnan jöttem, oda vágyom. Ez az életem igazi nosztalgiája. Sőt oly erős ez az ősi vágyakozás, hogy

másokat is oda segítek és emelek... Még életáldozat árán is. Jól tudom: ez a pap hivatása! – De vajon ki tud így gondolkodni? **Csak** az a papi ember, aki – a mesék világát **valósággá** varázsolva – hörpintett az „élő vizek forrásából". Abból a forrásból, amelyről így szól a Mester: „Ha ismernéd Isten ajándékát és tudnád, ki mondja neked: Adj innom, inkább te kérnéd őt, és ő élővizet adna neked... aki abból a vízből iszik, melyet én adok, nem szomjazik soha többé" (Jn 4,10 és 14). Ennek éltető erejét az **áldozatos Szeretet** adja, Aki vér és víz csordításával mutatta meg, hogy hogyan kell önzetlenül és határtalanul szeretni az embereket. – De hol fakadnak az „élővizeknek" ezek a forrásai"?

1. A földieket kevésre becsülő „remetetanyán".

Az igazi Életforrás, az áldozatos Szent Kereszt a Golgotán emelkedett. Ott csordult a Bárány Vére, mely tisztára mosta az emberek lelkét.

a) De ez az oltár már hosszasabb előkészületet mutat. Azt is mondhatnók, hogy ősbuggyanása Betlehem kis falucskájában látott napvilágot. Ekkor a Szent Szűz, szent József és a pásztor, királyi nép volt az „élő emberkörnyezet", de az itt született **„Életforrás"** egek világát hozta a szomorú földre. Kifakadt „Hebron rózsája", mert beárnyékolta a Szentlélek ereje. – Nem a környezet volt a lényeges. Talán másodrendű sem, mert hiszen az emberi élet általános keretéhez is alig alkalmazkodott; de maga az a tény volt a megemelő, amelyet így dicsőített az angyali ajkakon a fenséges ének: „Dicsőség a magasságban Istennek, és békesség a földön a jóakaratú embereknek" (Lk 2,14). – Hej, ha én is **példának** állítanám magam elé „otthonom" kialakításánál a betlehemi „házat"! Milyen „lélekotthon" volna a szent családdal való egyesülés és milyen „kegyelmi forrásfakadó hellyé" magasztosulna a „remete otthona"! Szinte azt mondanám, hogy szerény otthonomon át folydogálnának a boldogság csermelyei...

b) De Betlehemet Názáret követte. Itt is a **munkás otthon"** áll elénk, ahol diadalmaskodik a lélek szépsége, üdesége, és elég távol marad a művészi szépség sok-sok értéke. Valóban kérdezhetném: mi adja az igazi szépet, a valóságos harmóniát? A **külső keret** csak reáhangoló tényező és a **belső lélekharmónia** a boldogságot szülő. A boldogság pedig akkor értékes, ha a maradandóság pecsétje csillan minden rezdülésen. Ez pedig **csak** ott található, ahol az isteni kegyelem áramlásában él az ember. Ez azt jelenti: **csak** a természetfeletti kegyelem teszi lehetővé az ember életének „isteniesítését". A föld adatai és az ember munkái ugyanis a múlandóság jegyét hordozzák; viszont a kegyelemmel áldott, isteni szeretettől átitatott erkölcsi cselekedetek viselik a halhatatlanság karakterisztikonját. **Ennek éltető forrása** pedig az egekből ered, és földön az Istennel való együttélés egyszerűségében lesz valódi életté. – Az ilyen módon élő ember elfordul a világ ékességétől, hogy éltető erőket vegyen az Isten kegyelméből.

c) Ezek az „élő vizek" partjaikon virágokat fakasztanak. Itt arra a gondolatra kellene reátérnünk, amely szerint a Mester életmintájára alakított „remetetanya" olyan „életvizek forrásozója", amelynek sodró áramlása **erényvirágok** táplálója és pompába szökkentője. Ez most az **egyéni** életünkre magyarázandó! – Itt nyílik a szerénység ibolyája, a tisztaság lilioma, a lélekpompájukat széttáró rózsák színegyvelege, a gyógyfüvek változatos sorozata: ezerjófű, borsfű, zsálya, digitalis, katángkóró és az útifű... Ezek mind azért gyűrűzik körül a „remeteanya" egyszerűségét, hogy testi-lelki erősítést nyújtsanak azoknak, akik e szent helyen üdülést keresnek. A „lélekremete" az ő uruk, és a „keresők" az ő segítettjei. Mert vannak ám százan és százan. Igazzá lesz a „remete" életében, hogy a testi és lelki segítés keresésében felé áramlik az emberek serege. Sőt reá is fog állni a mondás: „mint a szarvas az élő vizek forrásához", úgy közelednek a „remetetanyához" a szomjúhozó emberlelkek.

2. Most azután újból feladható a kérdés: hol fakadnak az „élő vizek forrásai"? A felelet e második része teljesen lelkiekre magyarázva így szól: **a lelkieket tekintve a „föld paradicsomában" kell megtalálni az Isten közelségét.**

Mi itt a döntő? Kezdjük a bibliai paradicsom képénél és keressük, mi ott a lényeg.

a) A paradicsom hasonlata a következőkre utal:

α) Az Isten állandó jelenléte az értékek értéke. Él a Teremtő, szól a Teremtő és az első embercsaládban láthatóan észlelhető a Teremtő. – De csak az Úr, a **Parancsoló** az első emberpár kísérője?... Figyeld csak az Írás szavát, amely szerint a **szeretet csendítése** járja át az isteni intézkedés fenséges melódiáját. Mindent ad az Isten, mert szereti képmását, az embert. Sőt, Önmagát is adja, mert földön és égben a szeretet közösségében akar élni az ég Ura. Akinek életképét adta, azt szeretetével halmozza el az égi Teremtő.

β) De azt is megállapíthatjuk, hogy mindez az isteni szeretet kiáradása, vagyis az **élet igazi dinamikája.** Itt pedig arra kell gondolni, hogy a paradicsomi élet igazi lendítő ereje tényleg a Szeretet. Is-

ten a kiáradó, az ember a befogadó. Kell, hogy az ember is kiárasztóvá váljék. Elsősorban Isten felé, azután a teremtmények felé. – Az Isten szeretetből teremti Ádámot, de a boldogság birtoklásául társnak teremti Évát. Szeressék ezek egymást és egymás szeretetében szeressék az ég Urát! – Minden adomány ezt suttogja: szeret az Isten és ezért bőségesen szórja kincseit. De a **személyes ember** teremtése és a „kettősség alkotása", sőt az új életfakadás csodás isteni rendelkezése is a szeretet mélységeiből fakad és fakaszt új életet.

γ) Végül azt is le kell szögezni, hogy az erényvirágok pompázó bontakozása, a szépségek szépségének sziporkázása a paradicsomi együttes gyönyörűsége. Ez a harmadik paradicsomi valóság nehezen színezhető az Írás alapján… Legalábbis az első pillanat közvetlenségében. Mégpedig azért, mert csak kettős mozzanatot látunk a szent szövegben. Az első: mindent jónak látott az égi Teremtő és a „Gyönyörűség kertjét" adá otthonul az első emberpárnak. – Ebből azonban az emberi elme azt is levezetheti és felértékelheti, hogy mindez arra vall, hogy a lélekharmónia teljessége uralkodott az isteni teremtés világában. – Sőt az első bűn elkövetésének leírása is azért látszik olyan élénken kontúrozottnak, mert az eddigi harmóniának, erényvirágzásnak fagyos leheletét hozta a világra. Mintha ezt hirdetné a szent szöveg: eddig tavaszi pompa ékítette Isten virágos kertjét, most pedig a **bűn elfagyasztja a tavasz minden szépségét.**

3. Végül pedig le kell szögeznünk: magunknak kell paradicsommá teremtenünk Isten országát.

Ez a kérdés átlépi a hasonlat világát és reá akar mutatni arra, hogy **saját életünk** a paradicsomi világ igazi tartalma. Mintha azt hirdetné: magunk teremthetjük meg saját magunk magányos „remetetanyáján" a paradicsomi világot. – De hogyan?

a) Az első felelet így szólna: teljesen az **első paradicsom** feleletét visszhangozzuk, mert valóban csak ott van „paradicsomi élet", ahol köztünk az égi Teremtő. Persze, ez a „járkálás" nem fizikai helymozgás, hanem lélektani birtoklás. A Mester szerint az apostol így szól: „Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok és Isten Lelke lakik bennetek?" (1Kor. 3,16). Tehát ehhez méretezve cselekedjék az Úr papja! – Szt. Péter szerint: „…Így váltotta be (Krisztus) nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek…" (2Pét. 1,4). Legyen belőle fakadó az életünk. Az Írás szerint: „A szél ott fúj, ahol akar" (Jn 3,8). Legyen tehát Lélek-ihletett az élet. – Ez az isteni jelenlét!!

b) Majd tovább jutva így felelhetek a fenti kérdésre: a **szeretetáramlás állandóságának** hullámverésével. Mintha azt mondanám: ez a boldogság igazi forrása. – De miben áll? **Olyan léleksodrásban**, amely nem tételként tudja, hogy Isten vele él, hanem **élettel éli** a közösség szent csodáját. Értelmezd úgy az igazságot: ha fú a Lélek, akkor mozdul és reá válaszolva tevékenykedik az ember. A nád megrezdül, ha ringatja a szellő, az egybehangolt hangszer megszólal, ha muzsikál a testvér… De itt is olyannak gondold a rezonanciát, hogy **teremteni** kezdi magát az ember az isteni élet tökéletesebbé alakításában. – Ez pedig gyakorlatilag arra tör, hogy kifakassza magában a természetfeletti erények gyönyörűségét. Íme, olyan „lélekparadicsomot" teremthetünk magunkban, amely az Isten szemében legszebbnek látszó életparadicsomot tárja az Úr elé. Ez az az élet, amelyet, mint belső világot lát az Úr és amelyet a földön is dicsőségének tekint, hogy az égben boldogságod teljességeként adjon vissza. – Ne sokat gondolkodjál az elméleti módszereken! Élj isteni életet, és virágzóvá alakul az egész életed!

Bef.: Befejezésül ismét kérdezem: hol fakadnak tehát az „örök élet forrásai"? Azok az „élő vizek" (Prohászka O.), amelyek örök életet adnak? – Abban a paradicsomban, amelyet az Isten adta „életmagányodban" találhatsz. Legyen ez a hely **egyszerű** és **nagyszerű**. A fődísze a **kereszt**, amely lemondó áldozatra figyelmeztet… Erőforrása az „égi Nap", az „égi harmat", amely „földi paradicsommá" alakítja az igen szerény „remetetanyát". – Keresztelő Szt. János alakja sokszor lépjen eléd! Guido Reni képe legyen otthonodnak emelve ékesítő és beszédes dísze. Te a „Krisztus népének" keresztelőjévé küldettél! Utat készítesz a Mester közeledésére és az örök útra irányítasz a Mester országába. Hiszen ezért keres az emberek tömege. Tőled várja az egek igéjét, tőled várja az élet élő vizének kelyhét, veled akar haladni a Mester tanította „keskeny út" (Mt 7,14) taposásában. – De természetes azonban, ha te, a vezér eltikkadnál, vagy a „széles útra" tévednél, akkor a „vak vezet világtalant" szomorú esete állna elő. Légy tehát az élet fénye (Mt 5,14), légy az isteni életerők felvevője, légy a „remetelaknak" paradicsommá teremtője, és így hozzád csatlakoznak híveid seregei, kiket boldogan mondhatsz „lélekgyermekeidnek" a földön és akik „lélekszülte gyermekeid" és boldogságod lesznek az égben. Amen.

III. nap (via unitiva) alapgondolata: Életszolgálatom Istennel

1. beszéd: A Szeretet felé törni!

Bev.: Ha bánkódó lelkem elhagyta Szeretet Áldozatának keresztoltárát és lélekben újjászületve vette az isteni szeretetnek kegyelmét, akkor az új élet hajnalhasadásának kell követnie a megújhodás csodáját. Boldogan mondja a lelkem: a Szentlélek temploma vagyok és a Szentlélek hódolatosa maradok. Amint az apostol figyelmeztet: „Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok és Isten Lelke lakik bennetek?" (1Kor. 3,16). – De persze ez csak hangzó szó. Óvakodni kell attól, hogy egyszerűen zengő, pengő cimbalommá váljék. A lényeg ez: hangozzék az elhatározó szó, indítson az isteni kegyelem, és élő isteni életet tárjon elénk a megújhodott, Krisztus szerette „új ember". Mindezt alapvetésben úgy képzelném, hogy alaphasonlatnak venném a gravitáció törvényét. Mégpedig olyanformán, hogy az általános törvény igazságát ilyen részletezésben állítanám magam elé: az egyneműek egymás felé húzódnak. Gravitál az anyag az anyag felé, de gravitál a szellemileg egynemű is egymás felé. Ha tehát isteni természetet hordoz az újjászületett lelkem, akkor belső lendületével törjön az igazi Végtelen személyben élő örök Létezőhöz, a szeretet Istenéhez! Talán nem tévedek, ha azt hirdetem, hogyha megújhodott életemnek legelső önnönmagát helyes irányba kibontó törtetését a fenti tételben megállapítom. Szinte ezt a hasonlatot jegyezném még ide: fénye vagyok a földnek, legyek parányi mécsfénye a végtelen Fénynek. Vagy mondjam ezt is: fia vagyok az égi Teremtőnek, gyermeki szeretetem ragadjon az égi Atyához. – És most azután az a kérdés áll elém: hogyan kellene ezt az első és önélettökéletesítő feladatot megoldanom? Kettős pontba foglalható a felelet:

1. Az egyik így szól: Fordulj arccal az Isten felé!

Hasonlatban így állna ez elém: amint jelszó lett a romországunk restaurációjánál: arccal a vasút felé, úgy legyen elsőrendű feladatom: arccal fordulni az Isten felé. Legyen ebben odaadó készség és legyen ebben bizakodó reménykedés. – De kérdés marad: hogyan és miben valósítható meg ez az „életirányvállalás?"

a) Először is a véges személynek a Végtelen Személy felé való vonzódásában. Lehet ez áhítozó megindulás. Magam elé állítom a szeretet Istenét és vágyakozó lélekkel keresem a Vele való találkozást. De legyen ez később az Ő valóságos szeretetáramlásába való bekapcsolódás. Az Isten szeretete a teremtés, a föld adományozása az életem tehetségeinek reázáporozása, az isteni kegyelemnek sugárzása és az isteni természetben való részesedés. Ez valóban olyan nagynak, szentnek tárja elénk az égi Atyát, hogy a minden tökéletesebbet áhítozó lelkemet a Legtökéletesebb, az Isten felé lendítő. „Amint kívánkozik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánkozik lelkem tehozzád, Istenem!" (Zsolt. 41,2).

b) De ha az áhítozó vágyakozás a Isten felé ordít, akkor a valóságos életben a magasságba való felemelkedés legyen a lélektalálkozás eszköze. A lélek ugyanis áttörhet a nagyvilág szféráin. Tartalmilag az ima a lélek légzése az örök Világból (A. Carrel). Olyan felemelkedés, amelynek dicsőítő, engesztelő és kérő jellege mellett az az értéke is vagyon, hogy a természetfeletti világ életlégköréből merít az ember. Ne idegenkedj ettől a gondolattól! Azt se mondd, hogy a véges ember nem meríthet a Végtelenből a „légzés" közvetlenségével. Mert emberi elgondolásban igazad lehet, de a természetfeletti természetvétel után Istenből élhet az isteni ember. Hiszen érték szempontjából éppen az a csodaszerű, hogy a véges embert arra méltatja az Isten, hogy természetének vételével a Benne való élés lehetőségét is biztosítja. Figyeld csak meg az ember természetét. Mint a „föld teremtménye", a fizikai törvények alatt áll. De mint a szellemi élet hordozója, már az anyagi törvények fölé emelkedik. Az anyagi ember egy időben egy helyen lehet, az anyagi ember a szó fizikai értelmében térhez és időhöz kötött. Ám a szellemi ember lelke – a fogalmi világot tekintve- az egész világot magában hordozhatja. Sőt igaz ez a tétel is: ő a világban van és a világot pedig magában hordozhatja. Sőt ez is igaz: ő a világban van, és a világ benne lakozik. De úgy, hogy kívüle fizikailag létezik, és benne, továbbá embertestvéreinek lelkében fogalmilag egészen és törhetetlenül lakozik. Igaz, hogy a fizikai kereteken kívül van más magasabb rendű találkozás és együttes.

c) Végül pedig az Istenhez emelkedés alakuljon olyanná, hogy az ember élete valóságban tárja egek felé az isteni életet. – Az ég Ura szeretetével szállt a földre a teremtő Szeretet, a megváltó Szeretet és a megszentelő isteni Szeretet. Ez az isteni jelentkezés. De legyen erre a föld emberének élete olyan válasz, amely élő életben zengi vissza az Isten szeretetének tettbeli dalát. Az Isten nagyot gondolt az emberről. Szellemi képévé tette. Becsülje ezt az ember. Becsülje pedig úgy, hogy saját élete legyen az isteni élet valósulása. – A nagytermészet egész világa az isteni jóságnak kinyilatkoztatása.

De a természeti lények beláthatatlan légiója az Isten terveinek dicsőítő valósítója. Ha az emberben szabad lényt küldött a földre a Teremtő, akkor a szabad ember – Isten minden kegyelmének felhasználásával- legyen ennek a szépséges kincsnek kibontakoztatója. Élje úgy életét, hogy az isteni tervnek élő életté alakításával szentté nemesedett emberek töltsék be a földi országot.

2. De az imént fejtegetett irányvétel után még egy feladat áll feleletként elém; mondván: fordulj lélekamforáddal az egek felé!

Jól jegyezzük meg: az első csupán irányvétel, a második pedig erővétel. Az első a hazafelé haladó iránya, a másik az életvándor erőforrásra találása. Az egyik a lélek tervszerű felemelkedése, a másik a lélek állandó gazdagítása. Az első az égi Atya áhítozott keresése, a másik a szeretetáramlás tényleges megtalálása. Az első az egek felé hangzó életkiáltás, a másik az egekből szálló égi áldás. – Mindez fokozható és erősíthető, de legyen elég a hasonlathalmaz, és részletezzük inkább az égi ajándékok valóságos vételét.

a) Amforaszerűen gondolható el a lélek, amely az egek felé tárul, hogy az ég éltető kegyelmét vegye. De ezt úgy értelmezze a lelkem, hogy itt olyan gyűjtés folyik, amely a hullámzás veszélyét hordozza. Itt arról van szó, hogy az Úr földi kertjének „embervirága" az isteni életet éltető kegyelmi napsugarat, harmatot, indító vitalitást és a természetfeletti élet őserejét vegye. Tehát életerő-vételről van itt szó. Mégpedig természetfeletti erők fölvételéről. Mindez alapjában az isteni természet, amelynek alanyi erősítése és előretörő éltetése az égi ajándékok eredője.

α) Veszem az isteni erények kegyelmét. Az erények valójában lélekvirág – fakadások. De ezek igazi televénye a természetfeletti kegyelem. Az ember önmaga csak annyiban szerepet játszó, hogy akarati tevékenységét adja az isteni életerőkhöz. Így: a kettő együttese lészen az erényes élet alapvetése.

β) Veszem azután a Szentlélek hét ajándékát. Lényegük Izaiás próféta szerint: „És rajta leszen majd az Úr lelke: a bölcsesség és az értelem lelke, a tanács és az erősség lelke, a tudás és jámborság lelke, és eltölti őt az Úr félelmének lelke" (Iz. 11,2). Olyan kincsek ezek, amelyek birtokállománya lehetővé teszi a földön való eligazodást, de biztosítja az Istenhez jutás kegyelmét is.

γ) És utoljára: veszem az egyéni, papi hivatásomhoz szükséges kegyelmeket. Ezek egészen különleges, az elhivatással járó isteni ajándékok. De mik ezek? Talán így lehetne megközelíteni őket: az áldozatosság lelke, az Isten országáért lelkesülő élet, a világ zajától visszahúzódó lélek, a magányban Istennel élve boldogságot találó élet, a lélekszolgálattal Isten országát népesítő lelkület. Röviden: Istenért, lelkekért folytatott tiszta emberélet.

b) De amforaszerűen ömlessze mindezt a lelked! Az amfora azért telíttetik, hogy bőségesen csordítson mások lélekszentélyébe. – Itt már arról a **szolgálatról** lesz szó, amelyben Isten kegyelmének konkrét és kifelé ható érvényesítése lesz a feladatunk. Legyen örök papi életelvünk: azért küldettünk, hogy a lelkek üdvözülését szorgalmazzuk, és azért kaptunk különleges kegyelmeket, hogy ezek erejével a lelkek szolgálatában tevékenykedjünk. Gondoljunk csak vissza a felszentelés fokainak felvételére. A szentelő püspök a hajkorona feladásán kezdve, a kisebb és nagyobb rendek feladásánál állandóan azt hangoztatja: szolgálni fogod a lelkeket, hogy benépesítsd velük az Isten országát. Ez pedig annyit jelent, hívott az Úr, hogy áldozatos munkatársa légy a lelkek szolgálatában. Ebből azután az következik, hogy az Úr adta kegyelmek továbbvitele a te kötelességed. Ezt jelenti az a tétel: a kegyelmi amfora túlcsordul, az Isten báránynépének táplálására. – Most azután át lehetne elmélkedni az egyéni munkaterületünket. Akármilyen egyházi szolgálatban élünk, mindig a lelkek üdvözítésén dolgozunk. A gyermeknép az „Isten országának" jövő nemzedéke. Szeretettel közeledjünk hozzája. A felnőtt nemzedék – ha küzdelmes is az életük, ha itt-ott fájdalmasan sebes is a lelkük – az Úr házanépe. Ezeknek pásztorra van szükségük. Ezért küldött az Úr. Segítsük tehát a léleklegelőre az éhezőt, keressük fel a tévelygőt és gyógyítsuk a szenvedőt. – Az elmélkedés tovább részletezheti mindezt. De az alaptétel mindig az legyen: készséges szeretettel csordítom az éltető italt, hogy megerősített és megszentelt embersereg kísérjen örök otthonomba, Atyánk országába.

Bef.: Zárógondolatként ismételjük meg többször hangsúlyozott tételünket: egyéni életté kell átalakítani az isteni kegyelmeket! Az Isten felé fordulás nemcsak beállást, foglalkozást és tárgyi gazdagodást jelent, hanem alanyi átalakulást és dinamikus áttüzesedést. – A mostani elmélkedésünkben erősebb ütemet talált az egyéni átalakulás és csak mellékhang volt a tevékeny munkálkodás. Ennek részleteit a jövő elmélkedés adja. A mostani röviden így fogható egybe: járjon a földön az Isten felé forduló papi ember és Isten kegyelmének a birtokában alakítsa ki önmagából az isteni embert. Azt is mondhatnám: törjön az örök Szeretet felé a szeretetre hangolt ember és éljen a földön derűsen, diadalmasan

a szeretet kegyelmével gazdagított ember. – Biztos vagyok abban, hogy az ilyen ember „tűz-láng embernek” mondható. Fellobbantja a lelket az Isten szeretetére és lángolva világít az Isten felé. „Tűzoszlop” lészen, aki világítva jár az Úr embernyája előtt. Legyen tehát örök jelszavunk: arccal az Isten felé és lélekamforával az egek felé! Így istenivé lesz a lelkünk, kegyelemmel telített a lélekszentélyünk, és daloló, diadalmas, előretörő és derűlátó lészen életünk, amelynek lendülete az örök tájak felé emelkedik. Ez a lélek azután olyan feszülő erőket fog érezni, amely arra fogja szorítani, hogy életének kincseit kifelé is szórja. Amen.

2. beszéd: Szeretetet szórni!

Bev.: Az előző elmélkedést folytatva induljunk meg egy hasonlaton alapuló kérdéssel: önérték-e a nap?... Vajon csak olyan fényforrás-e, amely csak önmaga értéke? Világos tény, hogy fénye és melege az egész földbolygó éltető ereje. – De a vizek, a levegő, az élők világa sem öncél. A belső célok mellett kifelé való szolgálatot teljesítenek. Az egyik szolgálja a másikat. A lét nagy közösségének törvénye: minden eszköz és lépcsőfok a felsőbbrendű szolgálatára. Nagyon természetes, hogy ez az **egyetemes törvény** az embervilágra is érvényes. **Egyedien** kialakul a lelkünk, de **közösségileg** szolgálatot teljesít az életünk. Mégpedig kivétel nélkül! Mindenkit szolgál az embertestvér és mindenkit szolgál a másik testvér. A közösség ereje éppen abban áll, hogy egymásrautaltságban bontakozik életünk. – Aki pedig hivatott **Isten-követként** jár a földön, annak élete méginkább érzi azt a kötelességet, hogy **szórjon** és **adjon**. Mivel pedig az élet legnagyobb kincse a szeretet, azért ezt a kincset kell értékesítenie és szórnia a „Szeretet papjának”. Mégpedig úgy, hogy a szeretet diadalmaskodjék az egyén életében, de kapcsolatot találjon más személyiség világában és mindenekfelett egybefonódjék az örök Szeretettel. Azt ugyanis tudni kell, hogy az élethivatás és a szeretet igénylés és sugárzás végül is arra tör, hogy az örök Szeretettel való egyesülésben találjon betetőzést. Tőle kapunk mindent, de végeredményben Feléje is fordul a szeretetet szóró ember. – Hogyan kell mindezt értelmezni a papi ember életére? Vajon el kell-e utasítania a világ javait, vagy boldogan kell-e élveznie Isten adta és ember kidolgozta életszépségeit és kincseit? Vajon csak olyan birtokossá silányulhat-e, aki csak halmoz? Vagy úgy kell birtokolnia, hogy szóró gesztussal másoknak is adjon? „Életnap”-e a papi ember, vagy önzően magának gyűjtő?... A felelet nem lehet kétséges. Nem pedig azért, mert **küldetéssel** járunk a földön és küldetésünk célja **embergyűjtés** Isten országa számára. Azért tehát életünk célját és lélekmentési feladatát így lehet jellemezni: szórd az élet kincseit, amelyek sáfárjává küldött az égi Atya! – De hogyan megy végbe ez a maga gyakorlati részleteiben?

1. Szórd a szeretet kincseit a gyengékre!

Ha az embereket testi vagy lelkierő quantum szempontjából osztályozzuk, akkor **gyengék** és **erősek** megosztottsága ugrik elénk. Alapjában a születéstől kezdve tapasztalhatóan egységesen indulva mindig erősödésre tör az élet. De az is tapasztalható, hogy nem mindenki erősödik cédrussá és életerős tölgyóriássá. Az élet szertebomló reáhatásai sok akadályt is hoznak és így a teljes kibontakozásban gátolnak. De ami áll a testi életre, az áll a lelkiekre is. Körülvesznek minket a lelkiekben gyöngék, és a Mester tanítása szerint ezek megmentése az elsőrendű feladatunk. Ne a kilencvenkilenc igazat gondozd, hanem a századik eltévelyedettet keresd. „Ha valakinek közületek száz juha van és elveszt egyet, nem hagyja ott a kilencvenkilencet a pusztában, hogy az elveszett után menjen, amíg meg nem találja?” (Lk 15,4).

a) Ezek a gyengéknek első csoportja, az élet vakjai. Azok, akiknek szeme nem érti és nem értékeli a végtelen tájak fenségét és csak pillanatnyilag átfutó tárgyak tűnnek fel előttük.

α) Ezeknek egyike a drága gyermeknép. A tiszta, az ártatlan, a játszó, a pillanatok örömeinek élő. Ezek tanítása elsődleges feladatunk. Itt szemnyitás a feladatunk. Ők ugyan a természet törvényei alapján látók, de a lélek felsőbbrendű törvényei szerint vertikális látásra nevelendők. Nekik értékelve kell látniuk a földieket, tiszta szemmel kell értékelniük saját lelküket és végül egek felé forduló tekintettel „látniuk” kell az égi Atyát. Igaz ugyan, hogy erre az isteni látásra segíti őket maga a természet. Igaz az is, hogy ezt kiegészíti az isteni kegyelem. Tény az is, hogy ennek a látásnevelésnek elsőrendű megindítói a jó szülők, de ugyancsak igaz, hogy ennek a tökéletesítésében kiemelkedő segítő a papi ember. Tartsuk tehát elsődleges papi feladatunknak a kis gyermek látásának szorgalmazását. Legyünk segítők ott, ahol sokat tesznek a jó szülők, de legyünk oktatva tanítók ott, ahol nem tanítanak a hivatalosak.

β) Ide tartoznak azután a világ fényétől elvakított testvérek. Őket ugyan látókká tette a Teremtő, de a múlandóság csábító fényétől nem látják az örök fénycsóvákat. Itt a hitben ingadozókra, vagy az er-

kölcsi életben tévelygőkre gondolok. Ezeknek nincs életértékelésük, ezeknek ködös és bizonytalan az életcéljuk és ezekből hiányzik a végtelen Isten felé törtető szeretet. Talán mindez a hiány onnan származik, hogy kioltotta a szenvedély tüze a szeretet tüzét, és így kormos omladékként mered feléjük a lélekszentély. Mi itt a teendő? A romok eltakarításával kezdődjék a szeretet segítő munkája. Persze a bűnös múlt temetésére és az új életszentély megteremtésére gondolok. Az eltakarítás munkája az élet helyes értelmezésének oktatásával kezdődik, majd az isteni élet szépségének megszerettetésével folytatódik, és a bánattal záródik. A romtakarítás után folytatódik az „újjáépítés", amely az isteni életben nyer befejeződést (Saul – Paulus; Magdolna – szent Magdolna...) Jelszó legyen: égi fényt az éj vakjainak!

b) A második csoportot alkotják az élet sántái és bénái. Ezek az egyhelyben topogók vagy igen kis lépésben haladók. Bennük már él az Isten felé törtetés vágya, de nehezen megy az előrejutás ténye. Talán a sok szenvedés és lelki csalódás törte meg lábaikat... Talán a világba való visszatekintés gátolja a gyorsabb előretörést... Vagy talán a mások rossz példája teszi őket lassan bicegőkké... Az ok megtalálása most nem olyan lényeges, mint annak a feladatnak a vállalása, hogy meggyógyítom betegségüket, és meggyorsítom haladásukat. Hiszek ebben az isteni ígéretben: „A hívőket ezek a jelek fogják kísérni: Az én nevemben ördögöt űznek,... kígyókat vesznek majd a kezükbe, és ha valami halálos mérget isznak, nem árt meg nekik, betegekre teszik a kezüket és azok meggyógyulnak" (Mk 16,17-18). Az „élet sántái és bénái" azok az ingadozók is, akik csetlenek-botlanak az életúton, mert szokásos bűneik, bűnökre hajlamossá tevő életterheik, olyan súlyként nehezednek reájuk, hogy ezek nyomása alatt igen sokszor csak támolyognak az élet útján. Ezeket arra hangold, hogy higgyék az Úr szavát: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve: én felüdítlek titeket" (Mt 11,28). De a teherviselésben mi a Krisztus helyettesei legyünk a hívek segítőtársaiként. A tanító szó erejét a segítő tett kövesse. Jelszó legyen: lélekerőt a sánta, béna gyengéknek!

c) A harmadik csoportot alkotják a jerichoi út kifosztottjai. Azok, akik szellemi életkincseiktől megraboltattak és sebesülten várják a szamaritánus leereszkedését. Itt az erkölcsi elesettség legnagyobb áldozataira gondolok. Azokra, akik vagy maguk fosztogatták ki az erkölcsi értékektől, vagy mások áldozatai az erkölcsi süllyedésben. Ezek „életroncsok". Ezek az élet elsüllyedt hajói. Ezek a kiégett élettűzhelyek. Ezek a féregrágta életbimbók, ezek az egekből kiesett szerencsétlenek, ezek a földanya igényesei, ezek az égi Atyától távozó hontalanok és végül ezek az Isten gyermekei, akik az elveszett századikat alkotják és épp ezért a legnagyobb gonddal keresendők. Mit kell nekik adni? Lélekbiztatást, majd az „újjászületésben" való viaskodást, és végül az égi kegyelmet, amelynek erejével új erőre kapnak. De keresnünk kell őket, utánuk kell járnunk és lélekgondozásba vennünk. Nehéz feladata ez a lélekpásztornak, de a Mester szerint a legszentebb feladatok egyike. Itt a jelszó: gyógyító írt a szenvedőknek!

2. De a gyengékre szórás feladata mellett kötelességként háramlik reánk ez is: **szórd a szeretet kincseit az erősekre!**

Hát szükségük van erre ezeknek is? A természetes élet erősei kézenfoghatóan igénylik a szeretet kincsszórását, a „természetfeletti élet erősei" pedig vágyva áhítozzák a felfokozódó erők vételét. Nincs megállás a fejlődésben. Az emberi lélek – éppen végnélküli jellege folytán – állandóan tökéletesedik és töltekezik... A „lélek háza" sohasem tetőzhető. Annak vonalai, „épületfalai" nem összetartók, hanem – a csúcsraállított kúp hasonlatával élve – szétágazók.

a) Innen magyarázható, hogy az erősek segítésének dala: **ad astra!** A földről, a szeretetben töltött élet földi területéről emelkedj **állandóan** az égiek felé! Hogy az említett hasonlatot folytassam, az a feladat, hogy beléjük szuggeráljuk azt a tudatot, hogy az ő fejlődésükben nincs megállás és befejezés. A földi életben való tökéletesedésüket az jellemezze, hogy anyagi életük teljes szolgálata és áldozata mellett a szellemiekre való törtetés járja át életüket. Mégpedig úgy, hogy minden tettük lépcsővé váljék, hogy azon közeledjenek az örök világok felé... De a törtetés irányvétele mellett a tartalmi gazdagodás az égi kegyelem vételével gyarapodjék! Legyen tudatos igazságuk: a kegyelmi gazdagodás állandó és örökké tartó. Így azután odajutnak, hogy az egész élettartalom – a földi életen kezdődve – végül is az örök életbe torkollik. De ott is az Istenhez való tökéletesebb életkeretbe kapcsolódva! Jelszó: az élet állandóan tevékenykedő és soha el nem pihenő befejezettség!

b) Az egek felé szárnyalóhoz így szóljon életem: **ad altiora!** Ez már azok dala, akik az égi irányba lendültek, de a tökéletesedés örök igényesei lettek. Aki egyszer belekóstol az isteni élet gyönyörűségébe, az törhetetlen lélekkel vágyakozik a több és bőségesebb hörpintésre. De el ne tévelyedjék a gondolatunk olyan helytelen irányba, amely szerint kizárólag örömvételre kell következtetni!!! Nem! Itt

azt a kegyelmet veszi az ember, hogy minél többet vett az égiekből, annál **feszülőbb** lesz a lelke az égiek igénylésében. Ez pedig **lélektevékenységet** szül, amely teljesen ellentéte az elpihenés önelégültségének. Jelszó: közelebb, közelebb Hozzád, Uram!

c) Az Isten felé haladót pedig segítse életem: **ad unionem divinam!** Ez a gondolat már a legteljesebb életfeladat és tartalom igénylése. Nem lehet az isteni ember a véges és anyagi világ tartozéka. Egekből indult, a földön csak átfutó vándorként él és egekbe igényeskedik. Mégpedig személyes kapcsolatot keresve égi Atyjával! Nemcsak Nála, hanem Benne keresve égi boldogságot. Azért mondja a Mester: „Én Atyámban vagyok, Ti pedig énbennem és én ti bennetek" (Jn 14,20). Ez az Istennel való kapcsolódás már a földi életben kezdődik. Soha ne felejtsd: „Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok és Isten Lelke lakik bennetek?" (1Kor. 3,16). Ez a Benne lakás az örök életben úgy módosul, hogy mi a „színről színre látás" kegyelmével a Benne élés tudatos örömét és állandó gazdagodását élvezzük. A **Végtelenben** ugyanis csak úgy **élhet** az ember, hogy állandó lélekgazdagodás és kibontakozó tökéletesebb életvalósulás lesz lélekértéke. – Végy példát a szentek életéről. Ezek – az élettökéletesedés vonalán – nem hagyatkoztak önmagukra, hanem vezetőik támogatását és imáit kérték. Az Istentől jövő és emberek segítségével közvetített kegyelemmel **élve** akartak és tudtak magasabb és istenibb életoromra emelkedni. Ez a példa azért jó és üdvös, mert feltárja a tökéletesedés **valóságos lehetőségét** és élő életben igazolja a lehetőségeknek **igazi életté alakulását.** Röviden ez azt jelenti: te magad is belesodródhatsz a szentek körzetébe. Isten kegyelme a tiéd is, az Úr szolgái a te pásztoraid is és az egyéni erőfeszítésed a te lelked kibontakozásának rugója, indítója lehet. Indulj erre, és istenivé lészen egész életed! Még azt a kishitűségre hangoló hangot is némítsd el: de én gyenge vagyok! A hangoskodó és győzelmet ígérő hang is csendüljön: ha gyenge az ember, akkor erős a szerető Isten!

Bef.: Záró kérdésem: de mindez végül is mit jelent? – Olyan szolgálatot, amely a Mester parancsát teljesíti és áhítozó lelkének vágyait valósítja. A Mester alapgondolata: **Isten országának megteremtése**. Ő Maga ennek az országnak áldozati Báránya és irányító Királya. Sőt igaz az is, hogy ennek az országnépnek ugyancsak Ő az igazságos Bírája! De... de... azt se felejtsd el, hogy az Ő lelkének áhított vágyakozása ez a mondat: „egy akol lesz és egy pásztor" (Jn 10,16). Ennek az isteni áhítozásnak **valósulásán** dolgozol, ha gyengék és erősek lélekszolgálatára jelentkezel. Legyen lelkedből örökké felcsendülő válasz az Úr hívó szavára: **adsum ad servitium!** – De emelje ezt a gondolatot az az isteni ígéret: **et ita perveniens ad gloriam aeternam!** Amen.

3. beszéd (3 consideratio): A Szeretethez vezetni!

Bev.: Életem hivatása „Ráfael-élet szerepe". De nemcsak a földi vezetés és gyógyítás vonalán, hanem olyan formán, hogy Michael hivatását is teljesítve az **örök Szeretethez** vezessem az embereket. Mégpedig úgy, hogy a földi életben is a Szeretet legyen lelkük motora, az örök életben pedig a Szeretet dicsőítése legyen életük célja és boldogító jutalma. – Ha mármost ez a „hogyan?" kérdése támad fel bennem, akkor hármas kötelességteljesítéssel oldom meg életfeladatomat. Akarva, nem akarva ez a consideratio visszacsendíti az előző elmélkedések egyikének gondolatait Gábriel, Ráfael és Michael arkangyalokról... De itt gyakorlati lészen a magyarázat.

1. Az első kötelességem: hirdetem az Isten igéjét.

Erre küldetett az apostolok csoportja: „Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet... és tanítsátok őket..." (Mt 28,19-20). – Erre szenteltek pappá és ezért lettél az örök igék „élő hangszórója". – De hogyan teljesítsem ezt a feladatot? Általános felelet ez volna: tartsam kezemet az „isteni igén" és tanítsam Egyházam tanítását! Hogy mindez mit jelent tárgyilag, azt megtanultam a papságra való előkészületem idején. De megismételhetem a gyakori olvasás és a mostani consideratio alkalmával. Lényegében azt jelenti: az Egyházam **élő tanításának** hirdetője vagyok, amely az Írás, a hagyomány és az egyházi döntések együttesét zárja magában. Valójában ez a lélek tartályának megtöltése. Annak a tartálynak gazdagítása, amelyből állandóan csordul az isteni életigazságok együttese. Ámde ez a csordítás több feltétel teljesítése után lesz eredményes.

a) Tanulj sokat, hogy közölhess sokat! – Iskolai hivatásod, de a további életszakaszban is ez a feladatod. „A jó pap holtig tanul". Jórészt azért, hogy ne felejtsen, de másodsorban azért, hogy a lelki kultúra és szellemi előrefutás vonalán maradhasson. Nem lehet megengedni, hogy „kalugyerré" váljék az „Isten hírnöke", mert akkor – Julianus elmélete szerint – a **„rusticus christianus"** elveszti a népre való hatás erejét. Mi ugyan hiszünk abban, hogy segít a mindig velünk élő égi Mester, de tudjuk azt is: „segíts magadon és megsegít az Isten!"

b) A további lépésed ez legyen: készülj sokat, hogy mondhass okosat! – Itt nem a tárgyi igazságok minőségéről van szó. A kinyilatkoztatott igazságok mindig isteni bölcsesség igéi. De az **alanyi** összefogás és az **előadás minősége** döntően hat ám az igazság elfogadására. Épp azért olyan bölcs legyen a tárgyi előterjesztés, amilyen csengően meggyőző legyen az előadás. Az igazság maga is magával ragad, de csak akkor, ha értelmes fejtegetéssel megközelíthető lesz a tartalma. Ha pedig ehhez járul az egyéni meggyőződés tüze is, akkor gyújtó, fényeskedő lángként kerül a hívek lelkébe az isteni ige, és fénycsóvájának szóródása reávezeti a lelkeket az Isten igaz életútjára.

c) Majd még tovább haladva, törekedj arra, hogy a szó lélekből áradva hatoljon a hallgatók lelkébe. Szinte jelszó lehet: **per spiritum – ad spiritum!** – Az isteni ige lehet pengő érc és zengő cimbalom hang... Ekkor levegőt verdeső és értéktelenné silányul a hirdető hibájából. Lehet mesterkélten cikornyás, tudálékos és nem a hallgatóság lélekéletéhez méretezett. Ekkor öndicsőség és önkultusz eszközévé válik. De lehet az „isteni ige visszhangja", lehet egyszerűen, de nagyszerűen csengő és így lészen a lelkek gazdagítója és átalakítója. Ez a módszer azután akkor ér el még tökéletesebb eredményt, ha az igehirdető kinemesedett és emelkedett egyénisége, az ő **élő élete** a hangos szónak néma és következetes igazolója. Szinte hirdesse az életed: **fac similiter!!** Persze, ez az életminta derűs és diadalmas legyen! Olyan, amely dalosan, szeretetben éli a földi tiszta életét és áhítozó himnusszal várja az örök Szeretettel való találkozás gyönyörűségét!

2. Miben áll második kötelességem? **Áldozatot bemutatván, szolgálom a lelkek megtisztulását.**

A távozó és halódó Mester Keresztáldozata előestéjén vér nélküli áldozatot mutatván be, így szól: „Ezt cselekedjétek emlékezetemre" (Lk 22,19). – Népek lelke és a választott nép élete áldozatokkal tisztelte az ég Urát. Az emberi természet és az isteni pozitív rendelkezés erre hangolta az embert. – De a sok áldozat között melyik emelkedik ki mindenekfelett?

a) Az **örökké ismétlődő áldozat**. Az az áldozat, amelyről Malakiás próféta beszél: „minden helyen tiszta eledeláldozatot áldoznak és mutatnak be nevemnek" (Mal. 1,11). Dicsőítő, engesztelő és kérő... Olyan áldozat ez, amely tárgyilag ismétli a legszentebb Kereszt Áldozatát és így lehet az emberi szolgálat legfenségesebb megnyilvánulása. Ebben az én papi személyem a megvalósító.

Az én lelkem emelkedik az Úrhoz, hogy szavaim erejére földre szálljon az ég Ura. Érthető tehát, hogy ez olyan lélekhatalom, amelynél nagyobbat nem adhat az Isten. – Kérdezd tehát: milyen lélekkel kell ezt végezned, hogy némileg is érdemes légy erre a kegyelemre?...

b) Ebben az áldozatban – magamon kezdve – **részes híveim serege**. Persze, ez a tárgyi valóság isteni ajándék. De ennek alanyi mikéntje tőlem is függ. A véghezvívő személy hatást gyakorol a jelenlévő hívekre. Azt pedig ne feledd: amit áhítat és ünnepiesség nélkül, gépiesen végzesz, az nehezen hatol a lelkek mélyére, és csak kivételes isteni kegyelemmel lészen megindító és lélekalakításra hangoló... Legyen tehát az oltár, az egyházi ruha, a kehely stb. – ez még az előkészítő gondoskodás – olyan ünnepies külsőt mutató, hogy az méltónak mutatkozzék a Szent Áldozat bemutatásához. De folytatódjék az anyag (ostya, bor, víz) gondos előkészítésével és fejeztessék be az áhítatos bemutatásban. Természetes, hogy gondunk tárgya legyen a jelenlévő hívek éneke, a szertartásban való részvétele (liturgikus misék!) és a hívek fizikai jelenléte. Nem szabad megállapodnunk a **jelenlévők** számában való dicsekvéssel, hanem meg kell állapítanunk a **távollévők** számát is! Ez a valóságos képe az egyházközség lelki életének, és ez a megállapítás lesz azután a buzgó lelkipásztor életének további buzgalomra indító ösztökéje.

3. És mi a harmadik feladatom? Röviden így fogalmazható: **az örök Áldozat ismétlésével és a szentségek kiszolgáltatásával közvetítsem az isteni kegyelmeket!**

Általában szólva tudatunkra kell hoznunk, hogy égi Atyánk a szeretet eszközeivé választott minket. Az igazság az, hogy tervei szerint rajtunk keresztül csordul a földre Isten Atyánk szeretetkegyelme. – Ha a Szent Szűz minden kegyelem **tárgyi forrása**, akkor a papi lélek a kegyelmek **alanyi forrásozója.** Figyeld csak meg: hozzánk jön mindenki, ha Istentől kegyet kér a lelke. – Lássuk csak egyenként. De csak rövid reáutalással és a jellegzetesség feltárásával.

a) A **keresztség**... Mi a lényeg? A lélek istenivé és Isten újjászültjévé való átalakulása. Én ugyan csak eszköz vagyok, de milyen legyen az eszköz, ha ilyen fenséges és égi a cél?... Ezért: tárgyi (edények, víz stb.) és személyi (lelkület, áhítat) szemszögből ihletett legyen a kiszolgáltatás. – Ha közvetlen szót nem tudok találni, ott van az Egyház szent szövege...

b) A **bűnbánat szentsége**... Mi a lényeg? Isten nevében törlöm a bűnök terhét... Sőt! Istenivé szüli az égi kegyelem a megtért bárány lelkét. – Milyen legyen itt a személyi eljárás? Készséges a gyónásra jelentkezővel szemben és atyai a gyónást végző lélek megemelésében. Valójában mit jelent ez a kettős

beállítás? A **készség** azt jelenti, hogy magamtól álljak rendelkezésre a gyóntatószékben való várakozás alakjában. Sőt! Odaforduló jósággal jelent kezem, ha más alkalommal keres a hívő! Az **atyai szeretet** pedig azt akarja, hogyha a Mester ölelő karokkal várja a „tékozló fiút", akkor a nevében tevékenykedő pap is megértő, segítő és szerető lélekkel emelje fel az elesettet. Jelszó: legyek szerető atya, de soha se „pater mellifluus"! Ez talán még az „ursus murmurans"-nál is rosszabb! Pedig ennek a dörmögő lelkületnek elkerülését hangsúlyoztuk!

c) Az **Oltáriszentség kiszolgáltatása** következik... Hogyan kell ezt végeznünk? Nem kell-e először arra gondolnunk, amit a Mester mondott: „Vágyva vágytam arra, hogy elfogyasszam veletek ezt a húsvéti vacsorát" (Lk 22,15)?... Majd nem kell-e továbbá magunk elé rajzolnunk az utolsó vacsora „első áldoztatásának" szent és áldott légkörét?... Továbbá, nem kell-e lelkünk elé vetítenünk a mártírhalálra indulók buzgalmát és „Kenyér-áhítozását"?... Mindezt azért mondom, hogy fellobbanjon bennünk az a nagy önbecsülés, amelynek értelmében: a mi kezünkön át jut a lelkek világába az örök élet Eledele... Ez pedig arra hangol bennünket, hogy készséges, odaadó szeretettel tárjuk fel az oltárszekrényt, ha áhítozó és „éhes lélek" kopogtat a szent Eledelért.

d) De lélekszolgálatunk egyik legnemesebb alakja a betegek ellátásánál a **szent kenet kiszolgáltatása.** Útravaló az Úr Szent Teste, és örök útra indul a halódó ember porhüvelye. A lélek az úr Testével erősödik, a test pedig – persze lélekkegyelem közvetítése mellett – a földbe térésen keresztül a feltámadás reményében veszi a szent kenetet. – Legyen életprogramunk betegeink gondozása és az örök útra való felkészítése. Ez papi munkánk lényeges alkatrésze.

e) Végül a mi szolgálatunkkal kötik a **házasságot** is a hívek. Itt a feladat: jó előkészület után az életünknek megfelelő rövid és okos indító szó. Természetesen a házassági kegyelem vétele a lényeg, de tagadhatatlan, hogy a kiszolgáltatási keret sem lényegtelen. Ennek mikéntje tőlünk függ!! (Az esküvői kereszt átadása, kikísérés stb. igen szép keret.)

f) A **bérmálás** szentségénél az előkészítés a fontos és az **egyházirend** szentségében a hivatások nevelése a mi feladatunk.

Bef.: És mivel fejezzük be ezt a consideratiot? Azzal a nagyon fontos **alanyi** megállapítással: vigyázz arra, hogy az Isten kegyelmének közvetítésében alanyilag is a szeretet embere maradj! Légy **alázatos** annak a tudatában, hogy valóban **az Úr a megszentelő** és te csak eszköze lehetsz!... Légy **tiszta tartálya** a közvetítendő kegyelemnek, hogy **méltó élet** hirdesse az isteni igéket! – Légy **szeretetet lehelő és türelmet tanúsító!** A jóság lelke sugározzék belőled, ne a szigorú jog igazi keménysége! Jól kell tudnod, hogy „csepp méz több legyet fog, mint egy hordó ecet..." De ezt is sokszor állítsd magad elé: a gyóntatószéket átlagban **puhafából** faragják; ezért „sedes clementiae". A **keményfa** vagy **márvány**-darab az isteni igét, a törhetetlen és elalkudhatatlan igazságot hirdető szószék anyaga... Mindez azt akarja hirdetni: fortiter in re suaviter in modo. Talán azt is mondhatnók: olyan szeretetet sugározzon a lelked, hogy azon keresztül még a kemény igazság is könnyen teljesíthetőnek tűnjék fel. – De alapelved legyen: példát adjon az életed, mert csak ilyen pásztor mellé sorakozik a hívő nyáj serege... Csak ilyen pásztor nyomán tudják mondani a hívek: si potuit ille, cur non tu, homo?! Amen.

4. beszéd: A Szeretettel egyesülni!

Bev.: Amikor a Mestert szolgálom, akkor az „Isten országának" diadalát szorgalmazom. Azét az országét, amelynek belső dinamikus ereje a szeretet. Az indítja a lélek munkáját és hódolatát, de az juttat bennünket a Szeretet Urához, az Istenatyához. Azért mondja Szt. Pál: „Ne tartozzatok senkinek semmivel, csak kölcsönös szeretettel..." (Róm. 13,8). „Isten hűségese" az lehet, aki a szeretet bőségét éli és árasztja mindenkire. Nem szabad feledni, hogy a Mester szerint a szeretet parancsa a főparancsolat: „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből. (Ez az első parancs.) A második így szól: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. Ezeknél nagyobb parancs nincsen" (Mk 12,30-31). Ennek érvényén dolgozni annyit jelent, mint a föld népét Isten országa népévé varázsolni. A Mester állandóan az „Isten országáról" beszél. Ennek megalakulási feltétele az „újjászületés" csodája: „Bizony, bizony mondom neked, ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát" (Jn 3,3). Ennek megvalósítása pedig a földiek kevésre értékelése, illetve eszközzé, lépcsőzetté alakítása az örök értékek érdekében (Olv. Mt 5-7.fej.). A valóságos lényege azonban az az isteni kegyelem, amely szerint az „isteni természet részesei" leszünk (2Pét. 1,4) és az Istenben lakozhatunk: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek" (Jn 14,20). – De ez a „varázslat", az isteni természet átvétele azonban olyan „átnemesítés", amely elő-

készületben a földön indul és tökéletes alakban az örök életben nyer igazi életformát. Éppen azért vigyázni kell arra, hogy túl-átszellemiesítéssel el ne toljuk az örök életre!... Az igazság ez: földi és örök életben érvényesítendő és diadalra segítendő a szeretet. Jól meg kell jegyezni: nincs két, teljesen elszigetelt élet. A földi élet is Isten országa, ebben is érvényesítendő a szeretet uralma. Az örök élet az előzőnek szerves kiteljesülése, amely a személyes és közvetlen Szeretet-élvezésben találja egész boldogságát.

1. Azért tehát először ez az elv vezesse életünk szolgálatát: **Legyen és uralkodjék a diadalmas ember és Isten szeretet a földön!**

De el ne felejtsd: **egyetemessé** legyen!!! – Halála előtt a Mester ezt a fenséges parancsot adta – szinte azt mondhatnám: ezt a fenségesen csengő égi dalt dalolta –: „Ez az én parancsom: Szeressétek egymást, mint ahogy én szerettelek titeket" (Jn 15,12). Ez a lélekkitörés nem áhítozó vágyakozás, hanem kötelező életparancs. Mindenkinek szóló és mindenkire kötelező. De az „apostolnemzedéket" arra is kötelezi, hogy nevelő munkájában az „Úr nyáját" ennek a parancsnak hűséges szolgálatára reáhangolja. – De mire kell ennek kiterjednie?

a) Először ki kell ezt terjeszteni a világ és az emberek szeretetére. A föld a mi otthonunk, az emberek a földön élő testvéreink. Az „otthon szeretete" az ember életalakulásának egyik feltétele és az emberek szeretete pedig a társadalmi közösség gyökérzete.

α) A **világszeretetet** úgy kell értelmezni, hogy eszközzé kell tennünk a föld kincseit, hogy uralkodjék rajta a föld embere. Ez pedig azt a „kultúr-feladatot" állítja elénk, amely szerint a szellemünk erőfeszítésével ki kell kutatnunk a nagy-mindenség törvényeit, hogy azok értékesítésével melegebbé, szebbé és igazibbá alakítsuk „átvonulásunk" otthonát. – A világ túlzott élvezésétől óv a Mester (Lásd: Mt 5-7.fej.). A „Weltfucht" olyan túlzás lenne, amely lehetetlenné tenné annak az isteni igazságnak megvalósítását: „Isten országa köztetek van" (Lk 17,21).

β) Az **emberszeretetet** pedig úgy kell értelmezned, hogy – a testvéri egybe-csendülés tárgyi volta mellett – a szeretet alanyi és egységes áramkörébe vonja az egész emberiséget! – Jól figyelj! Itt nincs kivétel. Szín, faj, vallás, kultúra elkülöníthet bennünket, de az „Istenatyaság" és „Isten-gyermekség" téphetetlen kapoccsal fon egybe bennünket. Jóság és rosszaság minőségi eltérést adhat, de ez a különbség arra kötelez, hogy a rosszat is jóvá nevelje a jobb és nemesebb ember. Nem hiába mondotta az Úr: „Ha valakinek száz juha van s egy elcsatangol közülük, nem hagyja ott a kilencvenkilencet a hegyen és nem megy, hogy megkeresse az eltévedtet?" (Mt 18,12). Ebből következőleg nem állítunk túlzottan hangzó feladatot, ha azt mondjuk: gondjainknak elsőrendű tárgya: a bűnös testvérek „hazasegítése". Maga a Mester is így határozza meg feladatát: „Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket" (Mk 2,17). Amit pedig a Megváltó végzett, annak a feladatnak teljesítésében serénykedjék a Mester „tanító nemzedéke" is.

b) De a szeretet természetesen emeltessék fel az **Isten szeretetének magaslatára.** A föld az Ő műve, a lelkünk az Ő lehelete. Tőle jöttünk, Hozzá törünk. Neveljük tehát az embereket erre a nagy öntudatra! „Mi az Isten rokonai vagyunk" – zengi önfeledten Ady Endre. Ebből az isteni öntudatból kifakad a természetes Isten szeretet ténye és reánk nézve az erre való nevelés felelőssége. – Az isteni szeretet alapfoka természetünkből fakadó. Lehetetlen és természetellenes volna, ha nem fordulna a Teremtő felé a teremtmény lelke, ha reádöbbent, hogy Tőle áradt felé a kegyelmek minden áradása. Amink van, azt Tőle kaptuk. Jól mondja Szt. Pál: „nekünk azonban egy az Istenünk: az Atya, akitől minden származik, s mi érte vagyunk; Egy az Urunk: Jézus Krisztus, aki által minden van, és mi is általa vagyunk" (1Kor. 6,8). Ez a természetes szeretet azután kiteljesedik, a természetfeletti kegyelem vételével, a természetfeletti szeretet birtoklására. Vesszük az isteni kegyelmet, vesszük az isteni természetet, érthető tehát: ennek birtokában az örök Szeretet felé fordul – szinte elemi gravitációval – az ember lelke. A miénk és az általunk nevelt hívek lelke egyaránt. A földi életben azután olyan életformát teremt ez a felemelkedő szeretet, amelyben a döntő szó mindenben a szereteté. Mégpedig úgy, hogy olyan módon érvényesül a világ és az embertestvér (itt önszeretetet is érthetünk!) szeretete, hogy ez mindig és mindenben érvényesíti az Isten szeretetet. Az isteni Szeretet pedig úgy fonódik majd a szerető ember lelkéhez, hogy állandóan izzítja és boldogítja a földi életben is.

2. Ámde a szeretetszolgálatunk akkor lesz igazán értékes, ha arra is törünk, hogy az diadalmas legyen a mennyekben is!

A „föld vándorai" és a „mennyország városányosai" vagyunk. Lehet „tavaszian lendületes" a földi életünk, de igazi értelmét abban találja meg, hogy otthont talál „Isten örök országában". Csak az az ember tud lendületes életmunkát végezni, akinek lelkét betölti a „hazaérkezés" isteni hitén alapuló biz-

tos reménysége. A lélek alapvetése az örök élet, a lélek törtetése az égiek felé mutat, de a „föld gravitációja” folytán nehéz erők húznak az anyagiak felé... Ezért kell annak az isteni hitnek kegyelme, amely győzedelmes a földiek felett.

a) Ez a belső lendület segít abban, hogy bekapcsolódjunk a **„diadalmas Egyház”** égi népébe... Ezek a „hazatértek” és az Isten kiemelten teremtett „angyalnépei”. Olyan közösség ez, amely a célbafutottak együttese. Az az együttes, amely a „szeretet szálaival” köti össze az egy élethúrozatra hangolt isteni lelkeket.

α) Itt azután **Édesanyánk** a Szent Szűz. Ő a „feltámadott Megdicsőült”. Előttünk járt, hazaért és szerető lélekkel hazavár. Az ő megdicsőült élete az „újonnan hazatértben” egyik „gyermekét” szereti, mégpedig úgy, hogy Egyszülöttjének Vére hazasegítette másik „lélekgyermekét”. Még a földi családban is boldogság az édesanya és a gyermek találkozása... Milyen lészen tehát a lélekkapcsolatok örök találkozása!...

β) Majd életörömeink lesznek az **angyali karok**. Azok a kiemeltebb teremtmények, akiknek szellemi élete magasabb rendű, de akik a személyes létükkel valóságos testvérei a személyes embernek. Ők a dicsőséges világ boldog birtokosai, mi pedig az egek felé törők vándorai vagyunk. A föld és ég a szerető segítésben kapcsolódik, ők pedig már a szeretet diadalában boldogulnak. Ezért mondható, hogy ez a közösség a boldogság teljének előhírnöke.

γ) További boldogságunk lészen a rokoni kapcsolatban lévő vagy lélekben **hozzánk tartozó üdvözültek sokasága.** – Temetéskor úgy búcsúzunk halottainktól: a boldog viszontlátásra! Ez az áhítozás a lélek mélyéről fakad, melyet könyörgő imával akar valóra váltani a hátramaradt földi zarándok. És amit hittel hiszünk, reménnyel remélünk, az most a szeretet diadalában élő valóság! Mégpedig ott, ahol számunkra is feltárul a „boldogság népének örök hazája”. Itt van azok találkozása, akik áldozatos munkánk nyomán „Isten napjai”, akik körülveszik életünket, mert holdakként rajtunk keresztül kapták az élet igazi fénykévéjét. Ahogyan az Írásban olvassuk: „Akkor az igazak ragyognak majd, mint a nap, Atyjuk országában” (Mt 13,43).

b) De mindennél nagyobb: egybefonódunk **az örök Szeretet Atyjával,** a mindenható Istennel. Ez a boldogság a boldogságok boldogsága. Mert hiszen mire törünk egész életünkben? Kerestük az Istent, hogy gyermekeként élhessük életünket. A Mester ígérte is ezt mondván: „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25).

α) Ebben a csodálatos életben azután látjuk az Istent. Színről színre. Ezért írja az apostol: „Ma még csak tükörben, homályosan látunk, akkor majd színről-színre” (1Kor. 13,12). A föld lakója az Isten létéhez jut el értelmének erejével. Ezért mondja Szt. Pál: „Hiszen, ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, a világ teremtése óta művei alapján értelemmel fölismerhető” (Róm. 1,20). Az örök életben pedig a Szeretet Isten adta kegyelmének erejével „látja” Őt a „hazaérkező” teremtmény, s ez az ismeret olyan, amely az Istenatya és a „gyermek” életének szeretetáramlásából származik.

β) Ámde ez az „ismeret” valóságban az örök Szeretettel való örök kapcsolódás boldogságát biztosítja. Itt tehát nem is értelmi megismerésről csupán, hanem a szereteten alapuló teljes boldogságról van szó. A boldogság utáni vágy a föld emberének életlendülete. A földön igen gyakran leszűkül a földiek birtoklására. Épp ezért teljessége elérhetetlen. Az örök életben pedig kiszélesedik a Végtelen Atya Szeretetére és így az emberi élet teljes boldogságát biztosítja. A lényeg ez: szeretetet keres az emberi lélek és örök Szeretetet kap mindörökké.

Bef.: Mivel fejezzük be a mai, örök diadalról szóló elmélkedést? Vajon hasonlatul vehetnők-e a színpadok függönyhullását?... Vége a „darabnak”, a függöny legördül... Vagy idézhetnők a temetési szertartást vagy a dübörgő göröngyök hullását?... Az élet „befejeződött”, a sírt betemetjük, a koszorúkat felhalmozzuk és... és... hazaballagunk... Nem! Nem! Egyik kép sem lenne jó és igaz. A helyes zárást az a kis jelenet adja, amely akkor tűnik elénk, amidőn a sírások egyike **a sírhalom fejéhez tűzi a keresztet.** Ez a kép éljen bennünk és éltessen bennünket. Ezt a keresztet mutatta nekünk otthonunk és Egyházunk, ennek nyomán járt életutat taposó lábunk, és **ennek diadalában nyer részesedést örök életünk**. Nézzünk reá egész életünkben azzal az éltető, diadallal kecsegtető hittel, amely ezt hirdeti: **Crux – dux;** és ezt is mondja: **Crux – lux!**... Életvezér az örök élet felé és életfény az örök boldogságban. Amen.

Záróbeszéd: Helyes életértékelés – helyes életvezetés

Bev.: Ezt a „Te Deum”-os zárószót látszólag kis jelentőségű példával kezdem. **Bát** községnek van

egy nagyon kedves oltárképe, amely – a szárnyasoltárok csoportjához tartozva – **két képből** áll. Az egyik kép szerint Margit királyleány tükörbe nézve gyönyörködik Isten adta szépségén és pompázó élettavaszán... A másik kép látszólag ugyanezt a jelenetet mutatja, de itt a tükörben a szenvedő Krisztus képe tükröződik vissza. Az eredmény érthető. A szenvedő Krisztust látó királyleány leveti ékeit és zárda csendjét keresi... Miért? „Ha Krisztusomnak ez a képe, akkor enyém is legyen az övének másodképe". – Mit akarok ezzel? Azt szeretném az én drága testvéreim lelkébe vinni: legyenek **látók, értékelők** és **életvezetők!** A lepergett lelkigyakorlat fényt gyújtott, a fény életértékeléshez segített. Juttasson ez a helyes életértékelés igazi életvezetéshez. – És mi legyen az életirány, amelyet követnem kell? Vagy így is kérdezhetném: mi vezesse most már megújhodott életemet?

1. Vezessen engem az isteni Szeretet.

Ez az első. De mi van ebben?

a) Ebben van – fényvetés. Reávilágítás az életértékekre, amelyek között az isteni Szeretet a minden és az emberi szeretet a lélek igazi értéke. Az isteni Szeretet vonzó erő. Magához húz, mert Belőle jöttem és Hozzá török... Kiáradó jóság, ezért Belőle élek. Életcélok célja, ezért Hozzá sietek. A személyes együttélés csodája, azért Tőle veszek és kapok. Végül is olyan sugárvetés, amelynek bűvkörében biztos és derűs előttem az életpálya...

b) De az isteni Szeretet vezetésében van – gazdagodás is. Nemcsak helyes és diadalmas életútlátás, hanem az isteni természetnek átvétele és így az isteni életnek biztosítása. Van-e pedig nagyobb gazdagság, mint az isteni természetben való részesedés? A föld kincsei értékek, a föld örömei élvezetesek, de az Isten végtelen jóságának és természetfeletti gazdagságának kiáradása az életörömök teljességének birtoklása. – Észlelhető ez a földi életben is, mert az isteni életet élő ember boldogságának tudatában lendületesen dolgozik anyagi és szellemi értékeinek kibontásán. Szinte kirobban belőle a tevékenység, mert minden új erőfeszítés a tökéletesebb, a szebb és a nemesebb, Istenhez hasonlóbb élettípust teremti. Az ilyen ember világosan látja, boldogan éli, hogy az élet vonalai nem záróan összehajlók, hanem – szinte csúcsra állított kúpszerűen – tágulva kitárulók. Mindig többet tud a világ rejtett igazából, szépségéből és jóságából, de mindenekfelett többet tud venni az isteni kegyelemből. Az ilyen lélek sohasem lesz telített vagy túltelített a természetes és természetfeletti kegyelmekkel. – Vagy ha más hasonlat tetszik, akkor a virágba szökkenő fára, a narancsfára gondoljunk... Finom gyökérzetét a természet odalopta napsugár, harmat, zefír mozdítására hatalmas fává izmosítja és sudároztatja... De ezután a finom lapátszerű levélzete tovább szívja az éltető erőt és virágba boruló szépsége állandóan tündöklő. És az ág alján gyümölcsöt és az ág végén új virágot fakaszt... Soha nem fárad el, mindig tavasz és ősz jelzője, állandóan befogadó és állandóan gyümölcsöt termelő... Emberlélek csak hasonlatszerűen képzelhető el ilyen formán. Valójában igen gyarló lészen a hasonlatunk. Ugyanis az isteni Szeretet lendítő, gazdagító ereje az Isten felé hajló emberlélekben olyan szeretetet fakaszt, amely az istenies életszépségben állandóan felfokozódó, határt nem ismerően kiteljesedő élet minden gyönyörűségét termeli. Mindig tökéletesebb lesz az ember és mindig hasonlóbb lesz a végtelen Istenhez.

2. De ez a szeretetéltetés nem marad a földön lezárt és magunk életébe bezárt életérték. **A Szeretet azért életkincsem, hogy másokat is ebben részesítsek.**

Ez a feladat az isteni Szeretet parancsából fakad. Valamiképpen magamra kell alkalmaznom ezt a tételt: „És ha világosságot gyújtanak, nem teszik véka alá, hanem a tartóra, hogy világítson a ház minden lakójának" (Mt 5,15). Minden egyes közülünk égő és lobogó fáklyának tartsa magát, hogy ezzel az Isten diktálta öntudattal telítve a földre küldött isteni fénnyé magasztosíttassék. Fény vagyok, hogy fényt árasszak!

a) Azért tehát feladatom első része: tűz lobbantása. – Mint az én lelkem, úgy minden ember lelke arra hivatott, hogy az élettüze lobbanjon benne. Az Úr egyetemes házanépének az a kötelessége, hogy ápolja a tüzet... Erről ír mélyre vágó módon Thorton Wilder: „Hosszú út" c. darabjának első felvonásában. De az Úr „apostolnépének" az is a feladata, hogy ezt a léleklángot más emberek lelkében is fellobbantsa. „Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön" (Lk 12,49) – mondja a Mester. A „tűzhordók" mi vagyunk, nekünk kell tehát a lélektüzeket fellobbantanunk. Mégpedig a hit fényes tüzét és a szeretet melegítő erejét.

b) De a fellobbanó tűz izzítása is feladatom marad. A parázs természete, hogy hamuréteg húzódik reá, és a puhának látszó takaró elnyomja az izzó parazsat. Épp ezért az állandó gondozás, fúvó izzítás, majd további táplálás a gondos szolga kötelező feladata. Ennek pedig gyakorlati értelme abban áll, hogy további tanító, oktató, majd ápoló szeretettel kell az „embertüzek" körzetében élnünk, hogy az „Isten földi országa" az „embertüzek" fényében tündököljön, és az isteni szeretet melegének áramlása

az egek Urát dicsőítő tömjénfüstszerű égbeszállássá legyen. – Az izzító munka a miénk, az „égő anyag küldése” az égé. Mi csak azt tudjuk izzítani, amit kegyelemként adott az ég Ura. Épp azért papi munkánkban tekintélyes helyet foglaljon el a hívekért mondott ima (Breviárium, szt. mise stb.), hogy ennek teljesítése nyomán szálljon reájuk az Úr bőséges kegyelme.

c) Végül mindebből következik, hogy a szereteten alapuló életteremtés lészen életünk harmadik feladata. A Mester azért küldött bennünket, hogy életet teremtsünk az emberek lelkében. Az Ő hivatása ebben áll: „Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen” (Jn 10,10). Nekünk ezt a hivatást kell teljesítenünk: „Amint te küldtél engem a világba, úgy küldöm én is a világba őket” (Jn 17,19). E kettőnek végső következtetése: a lelkek életének szolgálatára kell áldoznunk életünket. – Gyakorlatilag talán így lehetne egybefogni az egész feladatot: a keresztség szentségével tedd Egyháza tagjává az újszülöttet, a bűnbánat erejével vezesd vissza a tévelygőket, a Szent Kenyér törésével éltesd a gyengéket, az isteni ige csendítésével vezesd helyes útra az Úr báránynépét, és a halódó testvérek „útravalójával” segítsd örök hazába az Úr földi népét. Mindez végül is egy szóba foglalva **életet** jelent, mégpedig földön is **isteni életet**, az egekben pedig **örök életet.** Ilyen életet szerzel híveidnek.

Bef.: Az egész lelkigyakorlatot záró kérdésem: és így milyenné lészen az én életem? – Az egek felé tárulva az égi Szeretetet váró és a föld felé indulva az isteni Szeretetet árasztó. Az első: életfelemelkedés és lélektöltekezés, a másik: földre ereszkedés és léleksugárzás. Az egyik: magamból teremt isteni embert, a másik: másokból fakasztja ki az isteni életet. Végül is ez az igazság: **Deus meus et omnia!** – Szeretetet veszek, szeretetet árasztok és az örök Szeretettel végnélküli kapcsolatot találva életboldogságot teremtek és élvezek. Amen.

* *

(Dr. Marczell Mihály)

AZ EGYÉNI ÉLET „GETSZEMÁNI KERTJÉBEN”...

(Zárt lelkigyakorlat – papoknak, önmagának is, 1961. IV. 25-29, Törökbálint)

Bevezető beszéd: Az egyéni élet – „Getszemáni Kertjében”

Bev.: Kemény szolgálatteljesítés az ember hivatása. Erre utal az Írás maga, és erre utal a Mester élete. Az Írás szerint: „Katonasor az ember élete a földön” (Jób 7,1). – „Iskolajárás” az ember egész élete. De kiemelkedően és oktatóan beszélő Mesterünknek **áldozatul** kínált élete. Erről beszél előfutamként a Getszemáni Kert. Érdemes lesz, hogy erről tartsuk a lelkigyakorlatunkat. – Kentucky állam trappistái szoktak ilyen alapgondolatokkal lelkigyakorlatozni. Kövessük most példájukat! – A Getszemáni Kert ugyanis **magaslat,** ahonnan áttekintést nyerünk az életterületre... A Getszemáni Kert **távlatot táró** nézőpont, ahonnan átlátjuk az **élet egészét**... A Getszemáni Kert **értékelő pont**, amelynek szemszögéből a véges értékek elkódósödnek és a **végnélküli távlatok** kibontakoznak. – Vonuljunk most mi is a „Getszemáni Kertbe” és kérdezzük: mire tanít minket is a Mester Getszemáni Kertje?

1. Első oktatása: **küzdő szenvedéssel kezdjük meg a földi élethivatás munkálását!**

Ez a hang pedig akkor hangzik el, amikor a Getszemáni Kert jelenlétével, a **szenvedés készséges vállalásával** indul a megváltó Áldozat... Most pedig arra kell gondolnunk, hogy minden erőfeszülés – áldozat. Tanulás, fizikai munka, erkölcsi megfeszülés és az egek felé szárnyalás egyaránt... Ezek csak fokozatok és felfelé való emelkedési állomások, de erőfeszülés mind... Honnét tudod ezt?

a) Erre tanít az **ég Ura.** Ezt így is mondhatnók: megszólal az ég, hogy hallja a szavát a föld.

α) Először – élő **szóval.** Mégpedig az isteni tanítással. Az Ószövetség mondja: „Lássátok be, hogy én vagyok egyedül s nincs más Isten rajtam kívül: Én ölök és én éltetek, sebesítek és gyógyítok s nincs, ki kezemből kiszabadítson!” (5Móz. 32,39). Majd: „Ki tette és művelte ezt? Az, aki kezdettől fogva előhívta a nemzedékeket, Én, az Úr, az első és az utolsó én vagyok” (Iz. 41,4). Az Újszövetség pedig ezt írja: „Hiszen erre kaptatok hivatást, mert Krisztus is szenvedett értetek, példát hagyva nektek, hogy nyomdokaiba lépjetek” (1Pét. 2,21). Mindez isteni ige, amelyet az egek követei csendítenek.

β) Ámde, amit az Ég tanít, arra rezonál a föld embere. Mégpedig **élettel**. Az Isten Fiának, a Mesternek életével!... Olvasd az Evangéliumot! Lényege: az isteni ígéretnek beteljesedése tárul elénk, és az emberi boldogság megteremtésének színjátékát testesíti a történelem. Nem könnyű elfogadni a **szenvedő Mestert isteni Üdvözítőnek,** de látva a Getszemáni Kerttel kezdődő szenvedését, áldozatra

jelentkezését, boldogan élvezzük a feltámadás isteni boldogságát... Ezt az örömöt szerzi számunkra az égi **kegyelem.** Erről szól az Írás mondván: „Mindegyikünk annyi kegyelmet kapott ajándékba...” (Ef. 4,7). Legyen tehát boldog az ember, hogy birtokolhatja az Ég isteni segítségét!

b) Erre felé sodor azután az élet közvetlen oktatásával. Ezt így is mondhatnók: az **értelem** is tanítónk. Mégpedig elsősorban magunk saját élete. Gondoljunk csak arra: mennyi jóra vezet a készséges figyelemmel vállalt szenvedés!... Nemcsak próba, vagy elvetés jele a küzdelem. **Erőpróba** az élet, de **erőseké** a diadal!

c) Majd a „szellemi nagyok” oktatása is erről szól. Olvasd csak: **Papini, Pellico Silvio, Bourget** (Tanítvány), **L. Lytton Bulwer, Dougles** (The Robe) stb. regényeit és látni fogod, hogy a „szenvedés – megváltó erő” (Fr. Coppée: „A megváltó szenvedés”).

2. Második oktatása pedig így hangzik: **áldozatos erőfeszítéssel – az örök dicsőségbe virágoztassuk az egész életünket!**

Minden erőfeszülés érvényt keres. Az emberi élet a legnagyobb feszülést tároó érték... Hová siet az élet áramlása? Hallgassuk, mit mond róla az **Úr**, és hogyan értelmezi szavait az **emberi értelem?**

a) Mit mond a **Mester**? – Tanító igéje így hangzik: „Mindannak, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12). „Ti keressétek elsősorban Isten országát s annak igazságát...” (Mt 6,33). Majd az életcélt így jelzi: „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25). – Mindez azt hirdeti: nem a föld, hanem az ég nemzedékéhez tartozunk. Még akkor is, ha az „ég Ura balgáinak” mondanak... – Az Egyház szava így oktat a Kis Káté tanításával: „Avégre vagyunk a világon, hogy az Istent... **szeressük**...” Majd arról beszél, hogy „Krisztus tagjai” vagyunk, amit Pál apostol így fejez ki: „Ő (Krisztus) a Testnek, az Egyháznak feje...” (Kol. 1,18). És így teljességben az isteni Mesterhez tartozunk. Tőle jöttünk, „Benne élünk, mozgunk és vagyunk” (Ap.Csel. 17,28) és Hozzá térünk.

b) De tovább kérdezhetem mondván: mit mond ehhez valójában az emberi **értelem? – Csak rezonanciával** felelhet, mert az emberi természet csak **égi kegyként veheti**, de belső őstermészetének erejével, boldog örömmel és hálával értékelheti ezt az égi szeretetet. – De épp erre való alkalmassága és az erre való felemelése teszi boldoggá az embert, amikor égi Atyja hangjából ezt a fenséges életdalt hirdető beszédet hallja. A „Deo gratias” zúg fel az ember lelkéből annak hallatára, hogy **ilyen naggyá** alakított minket az égi Atya!...

Bef.: Ehhez az elgondoláshoz-jutásunk az „**iskolajárás”** eredménye**.** A **Mester lábaihoz járul az ember**, hogy hallva hallja: mit hirdet az Isten?... Feszül a fül és diadalra zendül a lélek. – A **Mester szavai** örök igék csengései; majd pedig a természetünkben csendülő **visszhangok** az égi Teremtő szent életdalai. Azért mondja Szt. Pál: „Ami ugyanis Istenről megismerhető, az világos előttük, mert Isten nyilvánvalóvá tette számukra. Hiszen, ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, a világ teremtése óta művei alapján értelemmel fölismerhető (Róm. 1,19-20). – És ezek az „élet pusztaságában”, sőt a Getszemáni Kertben is hallatszanak!!! – A lelkigyakorlatok **ezeknek** a hangoknak meghallásai.

1. beszéd: A magány lelke

Bev.: Bevezetésül a „sivatag leírása, Katona – **Puszta S.** sorai rajzolandók elénk. A „Johannan” c. nyomás alatt álló regénye olyan fenségesen rajzolja lelkünk elé, ahogyan csak magasszárnyalású költő tud megeleveníteni holtnak látszó homoktengert... A költő szerint a pusztába vonul az ember, hogy átvonuljon rajta a „puszták lelke”... A „csoda-magány” megrendítő és beszélő „némasága” – még a vizektől is elhagyatott szárazságnak égető tüze – a lélek világát is égeti... Bár mindez igaz, mégis olyan különös, hogy **oda** vágyódik a zarándok, oda húzódik a remete, és itt talál otthont a próféta... Sőt, Maga a Mester is, Aki 40 napot tölt a természet csendes ölén. – Miért? Mert kivirágzik a sivatag az esőzés idején (Oven(?) Arnold: „Wonders of the West”)... **Egek** fénye pedig gyönyörűvé varázsolja a föld pompáktól megfosztott tájait... Mi is odamegyünk, a lélek csendes magányába vonulunk a lelkigyakorlatban, hogy ott **virágdíszbe szökkenjen a lelkünk** világa! – De hogyan megy ez végbe?

Tanulmányozd csak a „sivatag világát” és reá fogsz döbbenni, hogy **mintáját követve** virágdíszbe bontakozik az élet magányában Isten után áhítozó lelked is. Ennek a lelki **„csodafolyamatnak” előfutamát** a sivatag csendes, **fosztó** munkája végzi, és a lelket **emelő lendítését** pedig az egekből ereszkedő „kegyelmi harmateső” szökkenti pompázásba.

1. Leszögezhetjük tehát az elmélkedés első pontjaként: **a sivatag világa elvonja a világ szépsége-**

it és reátereli a figyelmet a lelkek világára.

A visszavonulás természete a csendes keresés. A csend kísérete pedig szerény elnémulás. A csend végül a léleknek gondolatébresztője... Nem beszédes és dalos a sivatag, de azért hallgatag a természet, hogy énekes legyen a mindenség Ura és Istene. Mintha azt mondanám: az **Urat** dicsőítse az ég és föld (Beethoven); önmagát ne emelje az ég Urának teremtménye. Hidd el ember, hogy ennek átélése után Magához emel az Isten!

a) Valóságban lásd, hogy erre emel az **ég Ura.** Mégpedig úgy, hogy a „sivatag lelkével" a **földi élet mulandóságát** hirdeti. Mintha azt mondaná: készülj arra, hogy elmúlik a világ, és örülj annak, hogy nem függvénye, hanem ura vagy az Isten alkotta gyönyörű világnak! – A Mester ezt harsonázza a világba: „Ég és föld elmúlik..." (Mk 13,31). De azért alapjában szent a világ. Azért olvassuk máshol az Írásban: „Tudom, s meg vagyok győződve az Úr Jézusban, hogy magában véve semmi sem tisztátalan, csak annak tisztátalan, aki tisztátalannak tartja" (Róm. 14,14). Ugyancsak eszközül használja a Mester is a világot és azért csendül fel ez a hang is: „Aznap ugyanis, amikor Jézus sarat csinált és megnyitotta (a vak) szemét, szombat volt" (Jn 9,14). Sőt örök igazság az is, hogy mi is hasznosítsuk a földieket. Azért mondja az Írás: „Ne vond meg magadtól a jó napot, s egy cseppet se mulassz el a kapott jóból!" (Sir. 14,14). – Mi rejtőzik ezekben? Annak az igazságnak meghirdetése: **te vagy az értékek értéke!** Csupán **keret**, átfutó értékcsoport és **eszköz** a világ minden gyönyörűsége...

b) De amit az ég Ura tanít, arra oktat a **sivatag „beszéde"** is. Persze ez úgy értendő: a sivatagban megszólal az Isten alkotta **ember lelke**, és ennek a hangnak csengése adja a valóságok valóságát. – De kérdezem: a **magam** lelke is megcsendül?... A lélek mélységéből hangok törnek elő... Kérdések és problémák... Hol a megnyugvás? **Nagy L.** bölcs szavai szerint: csak az Istenhez fonódás oldja meg az ember problémáját (Nagy L.: Katolikus kereszténység szelleme, Budapest, 1913). Jól jegyezd meg: az ember az egek tartozéka! „Ég Ura balgája" (Sztalin)?? Nem, az **ég Ura fia! (**Jn 1,12). – Ugyancsak hirdeti a „nagy szellemek" élete és műveik sora... Olvasd csak a nagy írókat (Dante, Shakespeare, Milton, Goethe, Madách stb...)! – Valójában olyan beszéd ez, amely végül is az égiekre irányítja a magába vonult ember lelkét... A földet Isten remekművének tudjuk, de az embert Isten fiának értékeljük! Ezt az igazságot most a lélek boldog visszhangjával is érzékeltessük! Az egész emberi élet alapjában felfelé törő... Daedalus és Icarus röpülni akart, a modern ember „légutassá" emelkedett és Gagarin – Shephard már a szférák világában jár... Végül is az az igazság, hogy a világból elvonó sivatag is a **magasságok felé** lendít... A tudás... a művészet stb. mind-mind **egeket** közelítve feléje fordul, mert ott találja életének bölcsőjét, oda hozza az élet Sarkcsillaga, és ott találja szellemének teljes kibontakozását. Legtalálóbb az Írás szava: „Benne élünk, mozgunk és vagyunk" (Ap.Csel. 17,28). És mindez annyira igaz, hogy enélkül az „életrév" nélkül üres, tartalmatlan és értéktelen az élet. – A „sivatag világa" valójában a külső világ szépségeinek élvezésétől foszt meg. Az emberi életben a **lelki magány** lesz az a „Getszemáni Kert", amely elvonatkoztat e világtól és belelendít a végnélküli távlatokba. Van itt tehát **fosztás**, de van itt mérhetetlen **távlattárás.** Amit elveszítünk a világból, azt bőségesen kapjuk vissza a végnélküli értékekben. A „pusztaság világa", a lelkigyakorlatok szent, csendes életmagánya idején a szemhatárt kitágítja és élettelen homoktengert és esetleg kőtörmeléket tár elénk... De a horizontális elszürkülés a **vertikális** felemelkedést eredményezi. A szempár az egekre feszül, hogy a Végtelen felé irányuljon a tekintet. **Magasba** az Isten felé és **mélységbe** az emberi lélek végnélkülisége felé. Ezért jellegzetes a nagy írók világában, hogy az „életmagányt" az értékek értékének tekintik. Mégpedig úgy, hogy **felemelik** az ember lelkét és elmélyítik a gondolkodó életét.

2. De van-e további jelentősége és értéke az „élet pusztaságának"? A felelet így hangzik: **egek felé irányítva a figyelmet, ugyancsak virágba szökkenti az egek pompázóit...**

Mik az értékek értékei? Nem a múlandók, hanem az örök kincsek. Persze, ennek a tételnek igazi értéke az előtt az ember előtt bontakozik ki, akit erre hangol az égi kegyelem. Mert az tagadhatatlan: az ég harmatozása a lélekélet virágbaszökkenésének alapja. Azért mondja az Írás: „Harmatozzatok, egek, onnan fölülről, és csepegjék a felhők az igazat; Nyíljék meg a föld és teremje a szabadítót, s legyen egyszersmind igazságosság. Én, az Úr, teremtettem őt" (Iz. 45,8). – De hogy ezt világosabban észlelhessük, azért kérdezzük csak magunktól: hogyan oktat erre az égi Mester, és hogyan rezonál tanító hangjára az emberi értelem?

a) **Mesterünk** tanításának alaphangja miben volna jelölhető? Röviden ebben: „Az én országom nem e világból való..." (Jn 18,36). Majd apostola arról az országról így írt: „Szem nem látta, fül nem hallotta..." (1Kor. 2,9). Tanítványai **szívesen** veszik a **halált**, hogy birtokba vegyék az **eget** (lásd: Olynthus és Glaucus halálkészségét; L.L.Bulwer „Pompeji végnapjai" c. művét). Az egész egyház da-

la ennek az égi hangnak visszhangoztatása.

b) Ámde, amit a Mester tanít, annak élő visszhangjaként az **értelmünk** zengő zengéssel muzsikál... Gondoljunk csak azokra az életképekre, amelyeket a hitetlen bölcselet, vagy a pogány képzelet állít elénk... Vajon hogyan rezonál ezekre a képekre az **élni akaró** emberi szellem?... Ők ugyanis a következő kétkedő kérdéseket vetik fel: talán **sötét sír** a végérték?... Ez ijesztő. Talán a **ködös alvilág?**... Ez nem biztató. Vagy talán az **elalvó „én"?**... Ez leszállító és leértékelő. – Ezzel szemben kérdezzük azonban csak lelkünket, hogy milyen módon rezonál akkor, ha **diadalmas életképet** rajzol elé a hittel áldott képzelet. Mit válaszol akkor a lélek hárfája?... Ha azt hallja: **célbafutó versenyző**... Ez már felhangoló. „Hazatérő fiú"... Ez megemelő. **Érdemeket gyűjtő harcos**... Ez megfeszítő. Atya világában **örökké élő**... Ez diadalmas életdalra hangoló. **– Mindezt** pedig **ébresztgeti** a **sivatag** lelke!... Itt azután odajutunk, hogy valóságos lelki képei leszünk a természetes sivatagnak. Annak homoktengere virágbaszökken, ha megcsordulnak az egek csatornái... Az **emberi lélek** is **csak** akkor szökken „lélekvirágzásba", ha a természetfeletti kegyelem harmatja vagy záporozó bősége ömlik reája. Jézus mondja: „Hiszen nélkülem semmit sem tehettek" /Jn 15,5/. A lényeg ez: egek **indítják** a lélek kivirágzását, de a lélek feszülő energiái **bontják** sziromba az emberi élet gyönyörűségét. – Igen! Isten indít, és az ember megvalósít!

Bef.: Milyen legyen a záró ima? A következő: „Add, Uram, hogy – a lelki magányom szent világában – ködbe vonuljon a világ gyönyörűsége, de pompázó tündöklésbe szökkenjen az egek gyönyörűsége!" – Valóban: **ne elvonás,** hanem **égi fénysziporkázás** lobbanjon fel lelkemben! – Ez legyen a „sivatag" **éltető** ereje! Amen.

2. beszéd: Az egekkel való találkozás értéke

Bev.: Mi az emberélet legősibb vágya? – kérdezzük tovább az elmélkedés során. Talán az volna az igazi és helyes felelet: „Keresem az eget, hogy birtokba vegyem az örök Jóságot". Erről beszél **Th. Wilder**: „Hosszú út" c. színdarabja is, amikor **Spinoza, Arisztotelész, Platón és Mózes** szájából halljuk: az **élet valósága** (Spinoza), az **élet jósága, igazsága és szépsége** (Arisztotelész), majd az **ősi személyes Jóság, Igazság, Szépség** (Platón) keresésében, az Istenszemély találásában (Mózes) nyerhet csak kielégülést. – Az emberi élet jelszava: ad astra! – Az élet törekvő vonal a magasba! Tudomány... művészet... technika... is azt szorgalmazza. Nem nyugalom, hanem **előretörés,** sőt **felfelétörés** az emberi élet igazi irányvonala. – És a „sivatag pusztasága" mire indít? Valóságos csendesedése nem „néma leventévé" teszi a világát érteni akaró ember lelkét, hanem beszédesen indított **erőérvényretörésre** hangolja. Mégpedig hogyan? Próbáljuk csak átelmélkedni a pusztaság lelkét, és kettő gondolat fogja áthatni egész lelkünket. Mégpedig nemcsak elméleti igazságként, hanem belső tevékenységre hangoló átalakító erőlendületként.

1. Az első igazság így szól: **a puszták magánya – az elhagyott világ vissza-visszatérő képeivel – a nagy világ lelki értelmezését követeli.**

Az igazság ez: felénk zsong a környező világ, vagy inkább **visszazsong** az elhagyott világ minden gyönyörűsége, és **értelmet** igényel az élet örvénylése és ragyogó színpompája. – Valójában az **életérték-skálák** értelmezése indul meg a lelkemben, hogy rendet teremtsek életem igényeiben. – Mit hoz elém az „elhagyott világ"? Röviden azt felelhetném: egyrészt az élet tanulmányozására **csalogató hívást,** másrészt pedig arra való utalást, hogy jobban és jobban **felértékeljem** a magasabb rendűeket! Talán azt is mondhatnók: megszólal a természet hangja és hangoskodva kérdi önmagától: ki vagy mi vagyok én, az Isten alkotta természet? A felelet ez: átváltozó életkép, amely hívogató szavakkal hívogat és lendít a magasabb rendűek felé. Én magam, a „nagytermészet": „titok" vagyok, de **tégedet lelkivé** akarlak tenni. **Láss** belém, **rajtam át** lásd **magad értékesebb voltát** és **rajtad át** lásd a **Teremtőt!** – Nem szabad azt hinni, hogy ez különleges, szinte kiagyalt elgondolás. Gondolj csak saját életedre! Nem igaz-e az, hogy ameddig csak örömöket és élvezeteket keresel, addig az érzések váltakozó hullámai ragadnak magukkal?... Gondoljál csak lepergett életedre!... A „zajos világ" csak felajzza a szenvedélyeket és soha sem mélyíti el a szellemedet... De a magány „értékmérlegre" dob mindent és a felsőbbrendűek látására, beszélésére és keresésére hangol. A „lélek csendje" – és van-e nagyobb csend, mint a lelkigyakorlatok csendje? – az életérték „némán" beszélő egybevetésére vezet, és az életértékek **igazi** felértékeléséhez segít. – A „nagyvilág" értelmezése finom „életlépcsőzetet" alakít ki bennem... A sok szépség, igazság és jóság **csodálatot** vált ki belőlem... Erre az **alaplépcsőre** állva **vágyakozás** születik bennem mindezek belső birtoklására... De tán a **fizikai birtoklás** vonalára tolódik

el a lelkem? Csak a „sivár anyagi ember” hisz ennek értékében, de a múlandóság lehelete elfonnyasztja a csalókán értelmezett „élet örömeit”. – Valami módon az az életünk alaphangja, hogy **állandóan** akarjuk birtokolni a szépséget, az igazságot és a jóságot...! Ez pedig arra hangol, hogy a végnélküliség vonalára toljuk el az értékek értékét!

2. Majd második lépéssel magam felé irányul a lelkem: **önmagam lelki értékeit a világ dolgainál nagyobbnak találva, ezeknek szolgálatára indít.**

Itt az **önértékelő felbecsülés** születik meg. Gondoljak csak **magamra**, egybevetve a nagy világ kincseivel… Tegyek összehasonlítást és kérdezzem csak: **mit hordozok önmagamban?** Talán csak azt, amit a gyönyörűséges világ hordoz?... Egy gondolattal azt mondhatnám: a **személyes öntudat** kincsét, a szellemi **lelket** hordozom… Ennek a tevékenysége azután két vonalon mozog.

a) Az **értelem** ereje az első érték. Az Írás szerint: „Ti vagytok a világ világossága” (Mt 5,14). Ez a tétel annyit is jelent, hogy a „szellemfény” az emberi lelkünk igazi kincse. Ezért **mi** értelmezzük, sőt **alakítjuk** a világot!... Ami körülvesz, azt értékelem és magam alakítására fordítom… (Részletezd csak ezt magadban!)

b) Az **akarat** lendülete és az én feszülő lelkem ősmotorja a másik érték… Mert mi az igazság? Amit igaznak, szépnek és jónak találok, arra felé hajlik a lelkem igényeskedése. Bennem is ősi vágy: a tökéletesebb életalak kitermelése… A fejlődő élet és a bontakozó egyéniség alapüteme: tökéletesíteni önmagát! Mert a legősibb lendület önmagam **alanyi tökéletesedését** szorgalmazza. Természetes és természetfeletti módon és eszközökkel… A természet – eszköz. Az Isten azért adta, hogy benne, belőle és általa induljon bontakozásra az emberi szellem. Azért van az, hogy annak segítségével bontom ki életem tökéletesítését. Ez a tökéletesedés azonban nem marad lehatárolt a földiek területére. Az Írás „Decalogusa” első paranccsá teszi az Úr hódolatos imádását… Első kötelesség tehát az Isten szolgálata. De jól jegyezzük meg, hogy a végtelen Személy szolgálata azért legelső életmunka, mert a „tökéletesebb egyéni élet” a Teremtő tárgyi dicsőítése lészen. – Ha pedig mindehhez hozzáfűzzük – előfutamozva a következő pontot – az égi Mester hozta isteni ajándékot, amely szerint a természetfeletti istenfiúságnak,, az **„isteni természetnek”** hordozói vagyunk (2Pét. 1,4), akkor reá kell döbbennünk arra, hogy a föld átfutó vándorai, de az Isten valóságos fiai vagyunk…: „Maga a Lélek tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten fiai vagyunk” (Róm. 8,16). – Íme, a „föld embere” az „Isten fia”… És ha ez az „isteni ember” kialakul, akkor **ez az ember** nagyobb dicsőítője az égi Atyának! Így lesz az **alanyi autonómia** a **tárgyi heteronómiát hirdető**. – (Most azután bontsd részekre önmagad értékeit, vágyait és lendületeit!... Reá fogsz találni, hogy a természetes és természetfeletti erők állnak rendelkezésedre!)…

3. Végül harmadik lépéssel: **feljuttatja életem vágyait – az egek világába**.

Röviden: feltárul az ég, hogy hazajusson az égi követ! – De hogyan megy ez végbe? Döbbenj arra, hogy **tárgyilag** az **„Isten fia”** vagy: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen, annak, aki hisz őbenne…” (Jn 1,12).– És elmélkedd át **alanyilag**, hogy az Isten „lehelte lélek” felemelkedik az Atyához… Mégpedig:

a) A szellem tágul **látásával**… Ez arra utal, hogy nemcsak **horizontálisan** tárul eléd a világ, vagy az „életsivatag” magányos területe, hanem **vertikálisan** emel a magasságok felé… A szellem ereje egeket igényel… Arra tör és csak ott talál megnyugvást. „Nyugtalan a szívünk, míg Benned meg nem nyugszunk…” (Szt. Ágoston). – Ez a belső lendület olyan erős, hogy az emberi értelem, sőt a tudósok életlendülete sem tud megnyugodni a „lét titokzatosságának és érthetetlenségének” hangoztatásában… A tudomány hajtóereje **sodorja** a tudósokat az „életrejtélyek” értelmezésére… A technika hamarabb enged a követelődző szellemnek, de az „élet egésze” az „életkérdéseknek” megoldását követeli. Mégpedig úgy, hogy a véges élet értelmes eredetét és a végnélküliség felé táruló **valóságát** akarja megtalálni. Az igazság ez: **a tudomány kutató vonala egybeesik a vallásnak találó vonalával!** Valójában olyan „isteni küldött” az ember, aki a tudomány sodró lendületével, az értelem segítségével beleörvénylik az Isten világába: „Ami ugyanis Istenről megismerhető, az világos előttük, mert Isten nyilvánvalóvá tette számukra. Hiszen, ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, a világ teremtése óta művei alapján értelemmel fölismerhető” (Róm. 1,19-20).

b) Majd a következő lendülettel, az **akarás** magasba törő lendületével szintén az egek Urához jutunk. – A **jónak** akarói vagyunk. Ősi erővel lendülünk feléje… Mivel pedig az értelem az Igazsághoz, az Istenhez emel, azért a **legnagyobb Jónak** megismerése Hozzá emel: „Amint kívánkozik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánkozik lelkem tehozzád, Istenem!” (Zsolt. 41,2). Sőt még az is igazság: esetleges „elhagyás után” (bűn!) is visszatérünk az ősi Jóhoz.

c) Végül a „nem néma”, **szerető Isten-Személy** kegyelmével telített lelkünk az egek világát érin-

ti… Mindez nem **helyrajzi**, hanem **lénytani** közelséget jelent. Kegyelmével bennünk él az Úr, és – isteni természettel telíttetvén – az egekben él a lelkünk. Valóban a földön vagyunk, és az Isten teremtette világ az egek felé lendít, és az Isten kegyelme **istenivé alakít bennünket:** „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek és elmeneküljetek a romlottság elől, mely a bűnös kívánság által uralkodik a világon" (2Pét. 1,4). Egekbe juttatja életünket. A lényeg ez: leszáll az egek Ura az egekbe szárnyaló ember **felé**, vagy jobban mondva **fölé**, vagy még igazabban állítva **beléje** száll az ég kegyelme, hogy szintén „súlytalanná" téve, fölemelje a földről és átisteniesítve – „az Úr ugyanis Lélek" (2Kor. 3,17) – Magához hasonítsa és ragadja az égbe. Az ilyen életkapcsolatot találó lélek valóságban az Istené! Azt is mondhatnók: már a földön „hazatalál", hogy az örök életben **otthon** éljen az „atyai házban" ez az ember. – Vizsgáld csak magadat, „életremete"!... Boldogan fogsz reádöbbenni, hogy erre hangol tégedet is a lelkigyakorlatok „sivatagvilága". Ebben a lelkületben érteni fogod L.B. angol költő versét: **„Semmi sem elég".** Mármint a léleknek… A föld csak lépcső és lendítő… Az erőt Adó és célt Kínáló **maga** az Isten. Ihletett költőnőnk így fordította ezt magyarra:

„Semmi sem elég!
bármily messzi ragad
szerelmes szenvedély
vagy tudós gondolat;
legyen bár minden
ihlet s gyönyör tiéd –
tagadni sem tudod az isteni igényt,
mi téged, halandót
végtelenbe emel
s mit Ő oltott beléd –
ne add fel a harcot
amíg csak létezel,
semmi sem elég!"

Ez az, ami a lélek valóságos **egekbetörését áhítozza,** ez az, amelyről – ha egekbe ér a lélek – himnuszt dalol a megtérő **Verlaine** („Reggeli ima"), és ez az, amelynek **megvalósulásakor** zúgóan viharzó öröménekben zendül **Beethoven** hangja: „Dicsőít Téged, nagy égi Teremtő…" Ezekre tör az ember! „Turista" és isteni magasságot kereső minden „isteni követ". – De mi a legnagyobb érték? Vajon a **szerteterülő nagy világ horizontja-e,** vagy a **felfelé táruló égi valóság?**... Az utóbbi az értékek értéke!! A nem múlandó örök: „ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak" (Lk 21,33). Az „isteni élet" még kevésbé! Ezt adja a „puszták magányában" végbemenő „Istennel való találkozás".

Bef.: Most pedig a befejezéshez jutottunk. Hogy egységes képben álljon elénk a mostani elmélkedés, azért legyen képed a **lépcső,** vagy lépcsőzetesen emelkedő **oromzat**… Sokszor gondolj arra, hogy minden földi teremtmény és életmozdulat **erre** lendít tégedet! Amen.

3. beszéd: „Quid accepisti?"

Bev.: „Van" az életem belső tartalma, de homály a „lét" tartalmának egésze… Ennek kutatását **csak** a felületes ember hagyja figyelmen kívül… Az igazán „gondolkodó" az **egyéni** életértékek **eredetét** keresi… Mert ennek a nyomozó követelődzésnek erőteljes a hangja… Olyan egyéni értékegyüttes ez, amelynek eredetét kutatva kutatja az értékes ember. A feleletek igen gyakran a „talán"-ok területére tolódnak… Legalábbis a kevés mélységre tevődnek. Ez is természetes. És így gyakran ilyen alakokat ölt a „talán": talán: nem tudom megfejteni… Gyarló felelet és semmiképpen sem megnyugtató. Talán: értelmetlenül „van"?... Az értelem tagadja ezt a pregnánsnak látszó feleletet. Talán: céltudatos Tervezőtől?... Ezt fogadja **rezonanciával** a lélek, és ebben talál megnyugvást az emberi szellem. – Ezek ugyan elméletinek látszó kérdések és feleletek, de valójában az egész életem irányát megszabó irányjelzések. Éppen ezért kérdezzem most magamtól: mit kaptam én?

1. Kaptam, először, a természetlények fölé emelő és az „átlagembert" meghaladó természetes életkincsek együttesét.

Ez azt jelenti, hogy a **személytelen** anyagi valóságok mellett a **személyiség** felemelő életkincsét hozom. „Persona (cogito!) ergo sum". Ez olyan nagy érték, hogy még **Kant** is azt mondja: „Ha lovam megszólalna és azt mondaná: „én vagyok", leszállnék róla és megemelném kalapomat". – Ez volt az

az isteni kincs, amely több részlettel gazdagíttatott… Nézz csak saját életedbe! Pergesd le a múlt életed filmtekercsét és reá fogsz döbbenni, hogy reád is áll a teremtés ajándéka: értelmet és akaratot adott az Isten és beléd lehelte az „élet leheletét” (1Móz. 2,7). Majd tovább menve, kérdezd csak magadtól: mik voltak ezek a **részletes isteni adományok**, amelyek a jövő élethivatást **előkészítő** természetes életkincseknek tekinthetők?

a) Első volt a boldog kiegyensúlyozott – a testieket is tekintve- tökéletes **családi fészek**… Azt is mondhatnám: vér és otthon… Olyan tényezők, amelyek a tudományos megállapítások szerint is döntő jellegűek (öröklés, hajlam, alkalom…). E természetes adottságok családból és törzsből fakadnak és egyénekben szökkennek életvirágzásba. – Magamat értékelve a vett „családi örökséget” isteni ajándéknak nézem, mégpedig olyannak, amelynek birtokában indult el életem az életszolgálat hivatásos területére. Szinte azt mondhatnám: olyan kincsekkel jelentetett meg az élet porondján, aminők nélkülözhetetlenek a jövő szolgálat szent területén.

b) A második volt a **tanító behatások sora**… Itt valójában a **fejlesztésről** van szó. Amit az otthon adott, azt a további behatás felfejlesztette. Milyen volt az iskolai nevelés? Dunaszerdahely… Pozsony… Komárom… Esztergom (bencéseknek örök hála!)… Budapest… Wien… Csak hála hangján szólhatok róluk, mert életem alapvetését ezek az iskolák bontották életté. Mégpedig nemcsak a **tanítás** útján, hanem a környezet és **tervszerű erkölcsi reáhatások erejével** is tevékenykedtek. Igazán elmondhatom: nem voltunk az „utca népe”, hanem egy egységes szellem állandó felszívói és valóságos gondozottjai… Nagy kincs ez; csak az „élet alkonya” felé derül fény reá, mert most látja az ember, hogy milyen gyümölcsöket termett ez az értékes és lelket fejlesztő környezet. Valóban a múzsák otthonának mondható.

c) A következő volt az iskolai **barátok igazán nemes együttese.** Pozsony… Komárom… Esztergom… Budapest… olyan életállomáshelyek, ahol a legnemesebb barátok körét kaptam az Istentől. Ez is magamnak szóló és hálára kötelező égi ajándék. – De olvasó testvér: magad életét vizsgáld! Szinte kérdezve kérdezd: menyit kaptál te is a földön kísérő Ráfaelektől?... Sőt azt is lemérheted: vajon te magad is „őrangyala” voltál-e társaidnak?...

2. A vizsgálatok folytatásaként leszögezhetem: **kaptam továbbá a lelki erők kivételes együttesét.**

Ezt így lehet jellemezni: egek ajándékaként vettem az érdeklődést a **lelki világ iránt. –** Az anyagi élet alapsíkja mindenki életotthona. A **lelki élet magaslata** mindenki számmára nyitott és elérendő terület. Csak **fokozati** eltérést tár elénk az élet, de alapvetésben – a betegeket leszámítva – valamelyes fokban mindenki birtokolja a lelki kincseket. **Csakhogy** a „hivatottaké” a **több kegyelmi** ajándék!... Természetes és természetfeletti egyaránt. Mint minden diákember, én is kerestem a földi élet értékeit, de tagadhatatlanul erősebben keresve kerestem a lelki élet kincsesházát (tanulás, lelki erőfeszítés, lemondó áldozatosság stb.). Lám! Erre hangolt az ég kegye!

a) Az anyagi élet. A kialakuló testi erők **küzdelmes vonalán** indult el az életem. Ezeket is az Isten adta! „Az asszonynak pedig mondá: Megsokasítom gyötrelmeidet s terhességed kínjait: fájdalommal szüljed a gyermeket s légy a férj hatalma alatt, az meg uralkodjék rajtad” (1Móz. 3,16). – Következésképpen reám is rámnehezedett a szegényebbek életterhe. Mármint a diákéletem kezdete volt ez… Nevelőim oktatása állandóan szorított arra, hogy egészséges, erős valaki legyek… Egészséges élet, testi erő, sport és edzés állandóan hangzó indítás volt. Csak arra ügyelj, int az Írással a gondos nevelő: „Inkább az Úr Jézus Krisztust öltsétek magatokra, és ne dédelgessétek testeteket, hogy bűnös kívánságokra ne gerjedjen” (Róm. 13,14). – Mindez arra hangolt, hogy az erős test szinte alapvetése és forrása legyen az erős léleknek. Nemcsak elméletileg világos előttem, hogy az erős testben lakik az erős lélek, hanem olyan módon parancsolóan követelődzött ez az isteni törvény, hogy magam életét **ilyen** módon alapoztam a későbbi **lelki kibontakozás** biztosítására. Egészséges életfeltételek az egészséges lelki élet alapjává keményedtek.

b) De a testi életerők keresése és szorgos gondozása mellett **kiemelkedő** helyet követelt számomra a **tanulás,** a lelki kitágulás vágya. Nemcsak kényszerítő parancsok vittek az iskolába, a „múzsák otthona” felé, hanem az **egekből jövő „élettehetségek csírázása”** is fokozódó bontakozásra szorított… A 18 évi tanulási idő gyűjtés ideje volt. Erre hívott az Úr, erre adott tehetséget az ég, és erre az áldozatos nevelési lehetőségre áldozott **mindent** az Isten adta szülői ház és szeretet. Szegény, de meleg otthonból nőttem emberré, és annak áldozata lett az emelkedettebb lélek felfokozója. – Iskolai kötelességek komoly végzése mellett (Szt. Benedek rend tanító munkájának **örök** hála!), nyelvek tanulása, utazások és külön-tanulmányok arra segítettek, hogy szélesebb látókört tekintsen át a lelkem. Íme! Áldo-

zatosak voltak a szülők, és széles-horizontúvá nevelődött a szegény „vidéki gyerek”… Tanulni akartam – sokat, hogy adni tudjak – nagyon sokat!

c) Ez a munka vezetett azután arra, hogy **erkölcsi egyéniségemet** az „adakozó” vonalra építsem. – Tagadhatatlan vonása volt lelkemnek az az érdeklődés, amely az **önzetlen erkölcsi egyéniség** kialakulásában jelentkezett. – Igaz, hogy a helyes arányú **testi kultúra** és a **kiemelten szorgalmazott lelki fejlődés** az erkölcsi élet alapját adja, de az erkölcsi élet a maga teljes egészében a **lélek belső tehetségeinek** (értelem és akarat) **arányos, harmonikusan egybecsendülő és az isteni életrenddel való egybevágását** jelenti. – **Erre** adott különös készséget az égi Atya. – Vizsgálom magamat: mennyit kaptam?... Vizsgálom magamat: mennyit hibáztam?... És vizsgálom magamat: **milyen egyéniséggé lettem?**... Mint minden ember, úgy én is hajlamos voltam itt-ott a rosszra… Örök igazság az Írás szava: „… hajlik a rosszra az emberi szív érzése s gondolata ifjúságától fogva” (1Móz. 8,21), és: „Magam sem értem mit teszek, mert nem azt teszem, amit szeretnék (a jót), hanem amit gyűlölök, (a rosszat)” (Róm. 7,15). – De mindig lelkem elé állt az **igazak** felértékelése: „S áldják majd nevedet az igazak, és színed előtt laknak a jámborok” (Zsolt. 139,14). és: „Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa: el vannak ők ültetve az Úr házában, virulnak Istenünk házának udvaraiban. Még késő öregségükben is gyümölcsöt hoznak, és jól érzik magukat, hirdetve, hogy igazságos az Úr, a mi Istenünk, és nincs igazságtalanság benne” (Zsolt. 91,13-16). – Majd így: „Senki sem erősödik bűn által, az igazak gyökere azonban meg nem lazul” (Péld. 12-3). Ezért örömmel szolgáltam a lelki értékeket! Ha pedig azt is hozzágondoltam, hogy ég a jutalma, akkor hálás lélekkel és készséges lendülettel dolgoztam a lelkiekért. Lélekben vártam ennek az igének beteljesülését: „Akkor az igazak ragyognak majd, mint a nap, Atyjuk országában” (Mt 13,43).

3. Végül egekből kaptam a természetfelettiek iránti érdeklődés isteni kegyelmét.

Ez már a jövő, papi hivatás egyik jelének tekintendő. Ezt így lehetne jellemezni: arról az ajándékról van itt szó, amely arra hangolta a lelkemet, hogy állandóan az égiek felé fordította érdeklődésemet és fokozatosan az égiek szolgálatába állította életem teljes tartalmát! Van ebben a Teremtő adta **egyetemlegesen** kiáradó **életerő,** de van benne **egyéni** belső **élettartalom. –** Ha azután részletesen kutatom, hogy miképpen lett ez életté bennem, akkor a következő megoszlásban ismerhetek reá ezekre a kegyelmekre.

a) Az első: a **tökéletesedés vágya**… Nem szabad leszűkülnöm arra szürke területre, amelyen megpihen az ember – **gondolkodás nélkül**. Ez egyszerűen a kegyelmek létét, a „van”-t ismeri el, ami egyszerűen tudomásul szolgál neki… Ne légy ilyen felületes! Gondolj csak az Írás értelmezésére, amely az első lapjától kezdve állandóan a tökéletesedés felé való sodródást hirdeti. Maga az élet szent, de éppen a tökéletesedésre-törés miatt isteni…: „Azt kedveli az Úr, aki tisztaszívű; ki szépen tud beszélni, annak a király a barátja” (Péld. 22,11). És: „Be szép a tiszta nemzedék dicsőségében, mert halhatatlan az emlékezete, mivel ismeretes Isten és ember előtt: ha jelen van, utánozzák, ha távozott, viszszakívánják, és koszorúval a fején győztesen vonul fel az örökkévalóságban, miután elnyerte a szeplőtelen viadalok jutalmát” (Bölcs. 4,1-2). Ezek alapvető megállapítások. A fokozódott alakban a Mester követeli tőlünk mondván: „Ti olyan tökéletesek legyetek tehát, mint mennyei Atyátok” (Mt 5,48). „Példát adtam nektek” (Jn 13,15) – mondja a Mester. Tehát **kegyelmet is ad**, hogy követhessük Őt. – Sőt azt is értened kell, hogy a természeted szava ősi logikájával kényszerít arra, hogy a meglevő, egek felé orientálódó készségedet értelmezd és értékeld… Az élők világában az ember az **egyetlen**, aki a természetfelettiek létét észleli, majd ennek felsőbbrendűségét örömmel látja és a lélek lendületével állandóan áhítozza. Vágyakozó az ember; sőt az isteniek után is áhítozó; mégpedig azért, mert **onnét való**… Szinte kibuggyan az ember ajkán: van fizikai, de pszichológiai gravitáció is. És ha van?... Akkor lehet-e a „semmi” ennek indító anyja?... Az igazság ez: az égi Atya kegyelme szállt a „gyerekember” lelkébe, hogy Magához engedje és az „átmeneti földi otthonból” az örök hazába segítse.

b) A másik: az **élethivatás vállalásának készsége.** Mégpedig olyan készséges vállalás, amellyel minden reánk-nehezedő terhet vállalunk. – De ez nem csupán az „Isten fiainak” készséges és magáról lemondó eszközzé való felajánlkozása. Mi az igazság az én életemben? Mindenki **magát** szolgálja! Én is!... És magam arra döbbenek reá, hogy olyan hangszerré alakította az Úr a lelkemet, hogy megcsendült rajta a **lélekkészség** fenséges muzsikája.

c) Ha mostmár tudomásul veszem, hogy az előző **mindkettőt** kaptam, akkor arra kell gondolnom, hogy életem feladata ez: **Adakozóval szemben a hálás szolgálat**, vagyis azt mondhatom: **mindkettőt adom** másoknak... „Mid van, amit nem kaptál?” (1Kor. 4,7). De ez csak szó, vagy hálaima légyen?... Nem! Nem! Egyenesen ez a követelődző válasz: legyen **olyan élet**, amely a **szellemiek kifejlesztésére**

tör és a kialakított isteni életét a **lelkek szolgálatába** állítja be. Így az Adakozó dicsérete lészen az én életem, mert a tökéletessé vált **„isteni élet”** az „Úr tárgyias dicsőítése”, és a lelkek szolgálata pedig – ennek az isteni életnek széleskörű érvényesülése mellett – az „Isten földi országának terjesztése” lészen. – Lám! Minden Istentől, és mindent Istenhez! Mégpedig magamon indulva és embertestvéreim együttesét idezárva. – Most pedig vizsgáld magadat „elhivatott ember”! Érzed-e magadon, most és kispapi életedben, hogy „nagy dolgot cselekedett veled az Úr”?... Nem tudom elfeledni **Tóth K.** nagyprépostnak, drága kispaptársamnak, hogy a szentelési lelkigyakorlatában felhangzó és a mi áldozatunknak nagyságát színező beszédre ezt a megjegyzést tette: „nem érzem az én áldozatomat, hanem nem győzöm köszönni az egek Urának hozzám ereszkedő mérhetetlen kegyelmeit”. – Mindezért ez az igazi és hálás felelet: „Neki, egyedül üdvözítő Istenünknek, Urunk Jézus Krisztus által, legyen tisztelet és dicsőség, uralkodás és hatalom minden idő előtt, most és mindörökké. Amen” (Júd. 25).

Bef.: Befejező összefoglaló tétel: az életkincsek fokozati jellegűek és fokozati feladatot diktálnak. Egekből jöttek, földön érvényesülnek és egekbe ragadnak. Az igazság ez: egekből élettempót diktáltak!... Most mérd le – erre való a lelkigyakorlat – vajon hálás volt-e azért életed és szolgálta-e azt a hivatást, amivel földi pályádon indított az ég Ura?!... „Add Uram, hogy lássak!” /Lk 18,41/. Amen.

4. beszéd: Az Úr papjának életszolgálata

Bev.: A hivatások hivatása – az örök értékek szolgálata. Mégpedig azért, mert a **múlandó szépségek felett** mérhetetlen magasságban állnak a **végnélküli értékek.** Akik pedig ezeknek szolgái (metafizikai és természetfeletti értékeknek!), azok a dolgozó emberiség legkiemelkedettebbjei. – A zsidóknál a levitáké a dicsőség, a Mesterünknél az apostoloké, majd a papoké... A köznapi életben a hegyek csúcsát járó turisták az ormokat kedvelő erőfeszítők... A lelkiek világában a tudósok alkotják a magasabb rendű szolgálatot. Azért, mert azok kutatói, leleplezői és áldozatosai az „élet mélységeinek”, illetve „élet magaslatainak”... **D’Albert:** „A hegyek alján” művésze így dalol: „a magaslatoknak tiszta levegője vagyon”... Ott villan a napsugár, ott pormentes a levegő, és így az **erkölcsi vonalon is** magasabb rendű az ember... Az igazság ez: minél magasabb rendű az élethivatás és minél áldozatosabb a teljesített életmunka, annál kiemeltebb az „élet munkása”. – Akit tehát szellemi szolgálatra, a végnélküli élet alakítására hívott az Úr, az hálás szívvel köszönheti és köszönje meg ezt a kivételes hivatást! Elhivatást! – Most azután kérdezem **magamtól** (mindenki önmagát vizsgálja!): hogyan jelent meg bennem ez a magasztosabb „életszolgálatra” való isteni elhivatás? Azt is kérdezhetem: hogyan hívott engem az ég Ura, hogy lelki szolgálatot teljesítsen a „föld fia”?...

1. Első feleletem **– egyéni életemet tekintve** – így hangzik: **Az erdészet birodalmából hívott az Úr...**

Jól emlékszem arra, hogy gyermekkoromtól kezdve hivatásom és vágyam errefelé indított... Ez is isteni hivatás volt, mert minden életvonal – isteni indítás. – És váratlanul így szólalt meg az Úr: égi flórám kertészévé hívlak tégedet... Az Úr apostolai is halásznépből valók, akikhez így szólt a Messiás: „Ne félj! Ezentúl emberhalász leszel” (Lk 5,11). Sőt volt vámos is, aki ezt a mesteri hívást hallhatta: „Kövess engem!” (Lk 5,27)...

a) Az erdész szolgálata a föld termette sokrétű gyönyörűség-rengeteg gondozása. Részletezve így folytatható a hivatás: a csemeték nevelése... A hatalmas faóriások értékesítése... Az „erdő népének”, az állatvilágnak gondozása... A sarjadozó füvek értékes flórájának fejlesztése... Mindezt jól tudja az erdész és erre adja életének javát és erejét. Ezért tanul és ezért dolgozik... Szinte igazzá válik, hogy lelkének és kezének áldozatos munkája útján pompázóbbá válik az erdő, dalosabbá a liget és „élettelje-sebbé” az elhagyatott erdő-rengeteg... Íme: a hivatott ember a világ egyik részének szebbé teremtőjévé lészen.

b) De ne hidd, hogy csak az **„élő és élettelen” fák** gondozása az erdész hivatása. Feladatát le ne szűkítsd a fent említett **anyagi dolgok** gondozására! A **„tárgyak” mellett** feladata a **„személyek”** gondozása is. Mégpedig olyan értelemben, hogy hivatása köréhez tartozik az erdő dolgozó munkás népének gondozása is. Sőt gondjának tárgyát képezi saját és munkásainak „otthonteremtése” szintén... Az bizonyos, hogy az alapítandó családi fészekrakás lehetőségének megteremtése egyéni és szociális életfeladat. Sőt még azt is ide lehetne szúrni, hogy az „erdők embere”, az erdőhöz tartozók, majd a családban is hozzáfűződők, körülötte növekedők serege is lelkének igazi tartozéka. Mindezek személyek, élő és tevékeny emberek, tehát ezeknek életét a **lelki erőfeszítéssel** és **lelki értékek** fejlesztésével is szolgálnia kell. Olyan szent élethivatás ez, amely a visszahúzódó életkeretben élő „erdésznép-

nek” is **egyetemes** kötelessége. Egyetemes kötelességnek mondom ezt a lelki munkát, mert valójában minden emberi élet feladata. Csak azért utalok itt erre különösen, hogy ne szűkítsük esetleg teljesen csak az anyagiak szolgálatára ezt az élethivatást. Sőt! Emeljük ki és emeljük fel, mert az „erdész élethivatása” erősebb lendülettel szorít erre a feladatteljesítésre. Bármennyire lekötő is ez az elszigetelődőnek látszó életmunka, mégis kiemelten lendíti bele az embert ebbe a **lelki és szellemi** szolgálatba. Egészen határozottan és komolyan állítható, hogy ez a visszahúzódó életkeret – **épp a természettel való elevenebb kapcsolat miatt** – erőteljesebben lendít a szellemiek felé... Az embertestvérek felé... Az ég Ura felé... A teremtmények ezernyi változata, az Isten műveinek gyönyörűséges „életdala” a Teremtőhöz, az élet Urához vezeti az embert. Így jutunk fel az Úr szent hegyére. A „természet létráján” egek felé emelkedik az ember. Mégpedig úgy, hogy az élet természetes szépségei a természet Urának mindenek feletti szépségére figyelmeztetnek. Szinte belekiáltják a lélekbe: ha ilyen széppé teremtette a világot az Isten, milyen széppé kell „teremtened” az emberek világát!... Te az ég Urának, a Teremtőnek „munkatársa” vagy, tehát így töltsd tartalommal egész életedet!

2. Ámde e mellett a kötelesség mellett kivételes feladatuk van azoknak, akiket a **papi rendbe hív** az Isten. Azoké és így az én hivatásom is oda módosult, hogy az **„Isten embererdejének erdésznépévé” nemesített a Mester.**

A természet flórája változó, bontakozó és a **végesség jegyeit hordozó**. Ezzel szemben **örökké pompázó** az emberiség flórája. – Az elsőt átszínezi az évszakok egymásutánja, a másikat értékesíti az **örökké-pompázás** tavaszi gyönyörűsége. Az elsőt úgy teremtette az Isten, hogy élvezendő eszközévé alkotta az ember számára, a másikat pedig úgy alkotta világába, hogy „saját képét” hordozva alakítsa, tökéletesítse a világot és „örök Isten fiává” nemesítse önmagát. Épp ezért igaz az, hogy a paradicsom kertjében – a sok gyönyörűség mellett – az **első ember lelke** sziporkázta az égi Atya szépségét. Az „élet lehelete” az Isten sugárvetése. Ennek a „fényszórónak” ereje és eredője a világ széppé teremtésének csodája.

a) Le lehet szögeznünk, hogy az emberiség egyeteme „Isten kertje”. Paradicsom gyönyörűségét tárja fel az élet, csak **isteni szemmel** nézze a lélek! Minden szépség és érték a világban pihen. Mégpedig nem **tárgyi** öncél miatt, hanem az élő ember örömére és kibontakoztató életfeladatára. Ezért mondja az Írás: „vette tehát az Úr Isten az embert s a Gyönyörűség paradicsomába helyezte, hogy művelje és őrizze meg” (1Móz. 2,15). Mindez annyit jelent: teremjen életet, életerőt és pompázó gyönyörűséget a **föld**, de dolgozzék rajta az Isten leheletét hordozó **ember**. – Ez az „isteni kert” mindenkinek „földi anyja” és mindenkinek gondozó otthona, de a jövendő papi embernek kivételes életterülete. Mégpedig: **optimisztikus** nézéssel és **áldozatos erőfeszítéssel**. Ha valaki szépen láthatja a világot, az mindenesetre az az ember lehet, akinek **ilyen szemeket**, lélekszemeket adott az Isten. Azért mondja Pázmány: „sokan nem látják a virágok pompájában az ég Urát, én a fűszálban is az Isten remekét csodálom...” Sőt a látás mellett a **szebbé-teremtés** kötelessége is elénk toppan. Az ember munkája a Teremtő fenséges művének **további** alakítása. Művész az ember, mert **remekké** lészen keze, lelke nyomán a világ nagyszerűsége... Így születtek meg a kövek halmazából a dómok, a színek keveréséből a világhírű festmények...

b) De az „Isten kertjének” anyagi része mellett a kert lakóinak, az „Isten fiainak”, az „emberpalántáknak” gondozása a papi lélek hivatása. Ez már egészen és kiemelten **hivatásszerű kötelesség**. Van ebben igen sok a „Getszemáni” lelkület áldozatvállalásából... Mégpedig azért, mert **csak** áldozatosan vállalkozhat **lélekszolgálatra** az ember. – Gyakorlatilag vizsgáld magadat, testvér, vajon életeden igazolódik-e a következő hármas megállapítás?

α) Igaz-e először, hogy a papi élet már a **megindulásban** is lemondást követel?... Persze, magadat vizsgáld! Keresd: vajon hogyan lépett eléd ez az áldozat-**igény**?... Talán úgy találsz reá, hogy áttekinted értékeidet, hogy a földiek szolgálata mennyi földi örömöt ígért számodra... Ha tehát **vállalkoztál**, akkor az égiek érdekében **lemondottál**. Jól van ez így, mert az égieket megszerzed!... Sőt már a földön is Isten népének tiszteltje és szeretettje vagy!

β) Igaz-e, másodsorban, hogy a papi szolgálatban is sok meg nem érdemelt **„félreértést”** hozott a vállalás számodra?... Vizsgáld csak magadat: vajon az áldozatos vállalkozás nem jelentette-e azt, hogy beléptél az „élet Getszemáni Kertjébe”?... Ne felejtsd ezt az isteni igazságot: „Nem különb a tanítvány mesterénél...” (Lk 6,40). Ezért, éppen ebben a „Mester követésben” ismerj arra, hogy az **Úr hűségesévé** lettél... Jól van tehát ez így!

γ) Végül, harmadsorban, kérdezd: vajon magad erőfeszítése mellett nem érzed-e állandóan a kitartó „megállás” megvalósítása érdekében a **„perseverantia finalis”-szerű kegyelemáradás** égi ajándé-

kát?... Ezt különösen nyomozd ki, mert ha ezt megérzed, akkor bizonyítékot kaptál, hogy valóban szolgálatára hívott az Isten!... Az ugyanis bizonyos, hogy a papi élet lemondást, **szenvedésvállalást** igényel. De az is bizonyos, hogy a hivatás beteljesítésére szükséges kegyelem az égi Atya szeretetáramlásának ajándéka. – Ne gondold azonban azt, hogy mindez csupán elméleti igazság. Azt se hidd, hogy mindez igen szép és nemes elgondolás. Az igazság az, hogy a papi élet előkészületének időszakában mindezt észreveheti, kinyomozhatja és **valóságnak** találja az igazi ember, az „elhivatott" ember. Vizsgálataidban, a lelkigyakorlatoknak magányában vedd észre, hogy mindez élő valóság, és ezért úgy ítéld meg **önmagadat, önmagad életét**, testvér, hogy a kispap élete elejétől kezdve állandóan értékelje ezeket a hivatás biztosságát mutató égi életjeleket… Indulj el a **kispapi élet első napjain!**... Keresd az égi Atya kegyelmeinek bőségét… A világról való lemondás könnyedségét… Kérdezgesd csak: hogy hallgatott el körülötted a világ dalos muzsikáinak hívogató dala, és mennyire erősödött benned az erények csodás „élettavaszának" vágyakozása?... Igényed és örömöd lett: „Jézus, Mária szentcsaládjának induló tagjává lettem"… Majd folytathatom: a világias életről való lemondás a **tudományos és emelkedett erkölcsi magaslatokra való felemelkedést** szorgalmazta. Az igazság ez: lemondottál a világ igényeiről, hogy önzetlen készséggel vállald a küzdelmes tudományos és erkölcsi élet minden áldozatát. Így az élet **lelkivé** lészen, és a lelki és erkölcsi élet olyan alapot teremt, amelyen örök virágzásba szökkenhet a természetfeletti kegyelem nyomán az **isteni élet**… Így majd az erkölcsi élet színtáján indulva, a kegyelmi erők segítségével az „isteni természet" pompáját hozza. – De még tovább jutottál. Az „én" túlzottan hangoztatott igényeit a „hívek érdekében való dolgozás" tartalmával gazdagítottad. Nem magadért jársz a földön! **Küldetés** a tiéd, és a küldetés így szól: „Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet, kereszteljétek meg őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében, és tanítsátok őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek" (Mt 28,19). A „halászokat" emberhalászokká tette a Mester: „Jöjjetek utánam! Én emberhalászokká teszlek titeket" (Mk 1,17). – Az erdészjelöltből ember-flórájának gondozójává teremtett az Úr!... Magamat tekintve azért zenghetek hálát az égi Atyának, mert valóban az „erdésznép csemetéjét" az emberiség „Isten kertjének gondozójává" nemesítette!

Bef.: Hogyan foglaljuk egységbe az elmélkedést? Gondoljuk el, hogy a nagy természet egésze Isten áldotta „veteményes kert"… Teremtő és Gondviselő az Isten, Aki „fiaiként" küldi a földre az embereket. Azért, hogy a földön dolgozva és bontakozva végül is az örök életben pompázzanak. Aki **ennek** gondozására vállalkozik, az az **örök értékek isteni gondozója**. Ez a pap! Ez az isteni **fényhordozó!** Ez az életben **útmutató**. Ez az igazi **„életfárosz",** az életország utasainak élő irányítója… Mivé kell tehát lenned? Olyan emberré, akire áll ez az isteni ige: sacerdos est **„alter Christus"! –** Lux mundi! Amen.

II. nap

1. beszéd: Lepergett életem – Isten szemében

Bev.: Az élet lepergett szakaszát az örök Atya „életkönyve" örökíti. Elemi példát a magnószalagok adnak, vagy a hanglemez-felvételek mutatnak. – Az élet sodrát tekintve a pogány is **Klió** múzsára gondolt, állítván, hogy az ő hivatása volt és lészen a „múlt megörökítése". Szinte kirobban azonban lelkéből az a gondolat: ismeretlen **„Anonymus"** írja az ember múlt történetét, hogy abból tanuljon a jövő nemzedék… De mindez csak gyarló képe az emberi élet valóságának. Mert az kérdés marad, vajon a személyes ember életében nem **felelősséggel** jegyzik-e a múlt eseményeit?... Itt ugyanis nemcsak arról van szó, hogy mit cselekedtem, hanem kiváltképpen arról is, hogy a lepergett életszakasz **mikéntje** hogyan ítélendő meg Isten, a Teremtő és Célkitűző terveiben… Hogyan teljesítettem kötelességeimet, amelyeket reám bízott az Úr? Most ugyan inkább **elméletinek látszó** a kérdésem, de valóságban itt is **gyakorlatilag** életlemérő legyen! Hangoskodjék most előttem ez a kérdés: **mi alkotja az égi Atya életmércéjét?** De persze mindig azért kérdezzem, hogy a múlt lemérése után a jövő fejlődését szebbé „teremthessem"! Jól jegyezd meg: a földiek szebbé teremtése is a papi ember hivatása. Óvakodjunk attól a „világtól való elfordulástól", amely szerint a papi lélek idegenkedjék az itteni világtól, hogy így jusson el az örök világokhoz!... A papi ember az Isten küldöttje, akinek kezén keresztül kell bontakoznia a nagyvilágnak. A „nagytermészet" az első és a „kistermészet" a második, de mivel ez az „Isten képe", az ember, ezért ez a fontosabb! Legyen tehát lépcsőzetes a „szebbéteremtés"! Legyen szebb az „ember háza", a föld, legyen emelkedett az ember lelkisége, és így fog felébredni,

magasabbak felé igényeskedni és így fog hálával fogadni kivételes, ingyen adott természetfeletti kegyelmeket is az Úr háza népe! – Két kérdésben oldható fel ez a nagyarányú felértékelés.

1. Először azt kérdi az egek Ura: **munkatársként dolgoztál-e Velem a világ megszépítésén?**

Mintha azt mondaná: „teremtőtársam" voltál-e a „nagy- és kisvilágnak" alakulásában? Méltán kérdezi az Úr, mert „munkatársaként" küldött a világra. Az isteni küldetés így szólt: „Alkossunk embert a mi képünkre s hasonlatosságunkra, s uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, az állatokon és az egész földön, mer minden csúszómászón, mely mozog a földön" (1Móz. 1,26). Uralkodás és **alakítása** tehát, uralom alá hajtás és irányító értékesítés az ember hivatása. A világ egésze az ember céljainak szolgája, és az ember tökéletesedő életformája pedig az Isten dicsőségének tökéletesebb hirdetése. Annál inkább kérdezheti az Úr, mert az „Életszínpad" emberszereplője az „élet valósításának" olyan „játékosa", akit öntökéletesítés után vár haza az egek Ura. Az Úr parancsa ez: „Fiam, menj ki ma dolgozni a szőlőbe" (Mt 21,28); majd ezt mondja: „Atyám szüntelenül munkálkodik, ezért én is munkálkodom" (Jn 5,17); és: „Nekünk addig kell véghezvinnünk annak műveit, aki küldött engem, míg nappal van. Eljön az éjszaka, amikor senki sem munkálkodhatik" (Jn 9,4). – Ez a kérdés tulajdonképpen vizsgálódó lemérése annak, hogy a földi élet szolgálatát elismerően csendíthesse felénk **„euge, serve, bone et fidelis"** alakjában az égi Teremtő. Mert valójában mit vár tőlem a Mester, mit adott a lelkem, mit „teremtett" az életem? – olyan kérdések, amelyek feleletet sürgetnek a „lélekmagány Szaharájában"…

a) Kérdezzem tehát először: mit vár tőlem a Mester? Odaadó **készséget**, állandó **szolgálatot** és **sugárzó élettevékenységet.** Mintha azt mondanám: légy készséges szolgája a fejlődő világnak, önmagadnak és másoknak!... Hallgatva figyelj az égi Atya sürgető szavára és maradj annak követője és hűséges harsonázója! Így életedben nagyobb lesz az önzetlenség, de értékesebb lesz az életfejlesztés. Lészen benned több **lemondás**, de felébred benned a **magasabb rendű életigénylés**. Nem leszesz rabja a testnek, az anyagnak, hanem ura és átalakítója mindennek. Valóságos „életművész", aki az élet anyagából a „szépet" alakítja. Itt persze a lélekszépnek szolgálata a döntő! Ezek az isteni igények a földi életre vonatkozók ugyan, de valójában előkészítő tényezők a magasabb rendű életszolgálatra. Meg kell ezeket valósítanunk, hogy így a magasabb életszférába igényeskedjünk. – Az „élet asztalánál" az lesz a fokozottan igényesebb, aki a testet szolgáló életeledel mellett a „nemcsak kenyérrel él az ember" vágyait is melegíti. Döntő igénye az Úrnak: legyünk a lelkiek és szellemiek igényesei! Röviden: kevesebbet az anyagiakból és többet a lelkiekből! Valójában ez jelenti azt, hogy szebbé tegyük a nagy világot.

b) Vizsgáljam továbbá: **mit adott** Isten parancsa szerint **embertest véreimnek a lelkem?** Ez már valóságosan **értékszórás** lemérése… Kérdezve kérdezem: hogyan ítéli meg lepergett életemet az égi Atya?... Legyen tehát „pergőfilm" az életem, amelynek vetített képsora az Isten szeme szerint értékeli a múltat. Legyen tehát ez – lelkiismeret-vizsgálás! De amíg az első azt méri, vajon ez a törtető, lemondó és sugárzó életerő dolgozott-e a világ átalakításán, addig a mostani vizsgálat azt kutassa: adott-e életem magasabb életszempontokat, gondolatokat és vágyakat az embertestvéreknek a magasabb életáhítozásra? Ébresztgettem-e az emelkedettebb, lelkibb életcsírákat?... „Földművese" voltam- e embertestvéreimnek?... Ne felejtsd: „Megyek, hogy felkeltsem álmából" (Jn 11,11). Őt kellett volna követned! Őt, aki életet ad! Neked is **lelki életet** kellene adnod.

c) Végül kutassuk azt is: mit **„teremtett"** az életem? Itt arra gondolok, hogy „Isten fiaként" járom a földet… „Isten barátjaként" kopogtatok a lelkek kapuján… Jól végeztem-e ezt a fenséges hivatásomat?... Mulasztások… Esetleges rombolások… „lélektűzoltások" és hasonló káros „sugárzások" nem kísérik-e életemet?... Ezek felelősségteljes volta mellett valójában „teremtője" voltam-e az isteni életeknek?... Milyen „üdvözült csoport" kísérne az egek Ura elé?... Mennyien vannak ott – az „enyémekből"?... Kérdezd **magadtól – önmagadról**!! De jól jegyezd meg, hogy ez az elmélkedés a Mester szemének **ítéletével** végzendő. Ez a szemszög mutatja meg, hogyan lett természetes életvonalon Isten tervét szolgáló az életszakaszom: az egek Ura adja az életvágyakat, erőket és lendületet, a föld embere legyen a tevékeny dolgozó és értékes „életeredőt" teremtő! Szebbet, mint a **lehetőségek**, mert ezekből bontandók ki a szépséges **valóságok**… Ez pedig az ember hivatása! A nagy természetet – az embert is idekapcsolva- azért és úgy teremti az Isten, hogy az ember munkája nyomán tökéletesedjék az egész.

2. Majd a második kérdés így csendül a lélek mélyén: **égi kegyelemmel fáradoztál-e örök országod, a mennyek országa kialakításában?**

Ez a mérés pedig az örök élet szemszögéből adja az elismerő ítéletet: „euge, serve, bone et fidelis!"… De itt különösen ki kell emelni, hogy ez a mérés kettős irányú.

a) Szolgáltam-e **magam örök életét?**... Ez a lényegek lényege, mert a Mester ezt mondja: „Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelke kárt szenved?" (Mt 16,26). Sőt olyan fokra kell jutnom, hogy igaz legyen reám is ez a tétel: „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem" (Gal. 2,20).

α) Az igazi „apostoli hivatás" ugyanis azzal kezdődik, hogy a földiektől el kell szakadnia az embernek. Az apostolokról is ezt olvassuk: „Ők mindjárt ott is hagyták a hálót és csatlakoztak hozzá (Jézushoz)" (Mt 4,20). Reánk nézve ez azt jelenti, hogy a **vagyon**, a **földi rang, hatalom**, az **élvezet túlzásai** elhagyandók. Le kell mondani a földiekről! – De ez arra is vonatkozik, hogy **uralomra** kell juttatnunk a lélek erejét, az önzetlenséget, az áldozatosságot és szelídséget… És örülj annak, ember, hogy amikor „elhagyod" a földet, akkor valóban „birtokba veszed" a földet. Ezért mondja a Mester: „Boldogok a szelídek: övék lesz a föld" (Mt 5,5).

β) De a földiektől való „elhajlás" mellett keresve keresnem kell az **égieket.** Hallgasd csak a Mestert: „Ti keressétek elsősorban Isten országát…" (Mt 6,33). Sohasem szabad feledni ezt az ősi igazságot: „Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai. Nem a szolgaság lelkét kaptátok ugyanis, hogy ismét félelemben éljetek, hanem a fogadott fiúság Lelkét kaptátok, melyben azt kiáltjuk: „Abba, Atya!" Maga a Lélek tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten fiai vagyunk. Ha pedig fiai, akkor örökösei is: örökösei Istennek, Krisztusnak pedig társörökösei. Előbb azonban szenvednünk kell vele együtt, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk" (Róm. 8,14-17). Erre a hivatásra a készséges követés a felelet. – A lényeg tehát nem a lemondás, hanem a megszentelődés és az „istenfiúság" megszerzése. De mit jelent ez? Talán az egekbe ragadtatás fantáziáját?... Nem! A „földanya" róla való szorgoskodást kíván, de úgy, hogy ez az „önteremtő és megnemesítő munka" az örök Atya felé sodorja életünket. Enyémet! Tiédet! És minden egyest! Mert bízhatsz abban, hogy valóság ez az isteni tanítás: „Mindegyikünk annyi kegyelmet kapott ajándékba, amennyit Krisztus adott" (Ef. 4,7). Ha pedig megadja természetfeletti kegyelmét az Úr, akkor komolyan követelődző feladat, hogy annak felhasználásával **isteni ember** legyek (2Pét. 1,4). Szinte olyanná alakuljak, aki **teljesen egybecseng** az örök élet Urának Lelkével. Olyanná legyek, aki tagja Krisztus misztikus testének: „Nem tudjátok, hogy testetek Krisztus tagja?" (1Kor. 6,15). Olyanná, aki a Szentlélek temploma: „Nem tudjátok, hogy testetek a bennetek lakó Szentlélek temploma, akit Istentől kaptatok?" (1Kor. 6,19). – Lám! Ez az az ember, aki elhajolva a földiektől örök és boldog igényese a természetfelettieknek. **Voltál-e ilyen?**...

b) A második kérdés: szolgáltam-e **enyéimnek**, az **én híveimnek** elsősorban **örök boldogságot?**... Mert tagadhatatlan, hogy az Istentől reám bízottak **ezt** a szolgálatot várják tőlem, a „pásztorbojtártól". Az igaz, hogy a földiekben való segítést és az élet szebbé tevésének szolgálatát is tőlem várják, de azt is le kell szögezni, hogy mindez csak **előfutam és előkészület**-jellegű arra nézve, hogy az **örök értékek** szolgálójává legyek.

α) Vessem fel tehát az első kérdést: „fényforrása" és „fényvetítője" voltam-e az örök világoknak? Merre jártam?... Hitoktató regnumi „atya"… hittanár… cserkész… tábori lelkész… lelkiigazgató… kollégiumi igazgató… egyetemi tanár… tanárképző igazgatója… szemináriumi rektor… Ezek állomások, amelyeken az örök szolgálat volt volna a hivatásom. A lényeges kérdés: az örök élet **fényvetésében** szolgálatot teljesített-e a lelkem? – Minden területen úgy sereglettek körém, hogy ezt sikongta a lelkük: quo me vertam?... Nekem pedig az „Evangélium" adatott a kezembe… Ezt hirdesd, és ez lészen az élet fénye. A szentelő püspök ezt bízta reám! Ismét kérdezd: fényszórója voltál-e az Isten adta híveid életének?...

β) Majd tovább menve azt kérdezd: az **örök partok felé** hajózó „csónakok" **kormányosa** voltál-e?... A földi életben csak előkészítő és segítő lehet a papi ember hivatása, de a „hazasegítés" égi munkájában egyenesen hivatásteljesítésként a pap élettartalma. Azért mondja a Mester tanítványa: „Ha tehát Krisztussal föltámadtatok, keressétek ami odafönn van,… arra irányuljon figyelmetek, ne a földiekre" (Kol. 3,1-2). Persze, Mesterétől tanulta, aki állandóan ezt hirdeti: „Ti keressétek elsősorban Isten országát s annak igazságát, és ezeket is mind (földieket) megkapjátok" (Mt 6,33). Sőt egyenesen gyermeteg lelkűségre szólít fel, „mert ilyeneké a mennyek országa" (Mt 19,14). Ha pedig ez minden ember életcélja, akkor az „Úr Gábrieljeinek" ezt és megvalósulási lehetőségének **jóhírét** kell hirdetve terjesztenie. Jól jegyezd meg: nem röppenünk el a földről, hanem szépséges **kiindulóponttá** alakítjuk a földet.

γ) De még tovább kell mennem a kérdezésben... Megváltóm búcsúestéjén olyan csodás parancsot adott, amely a csodás „égi Kenyér" kiosztójává emelt fel bennünket. Kérdezd csak magadtól: az „örök élet asztalnokává" lettél-e az életszolgálat idején?... Bűnbocsánattal kezdheted: „Menjetek tehát, te-

gyetek tanítványommá minden népet, kereszteljétek meg őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében..." (Mt 28,19) és: „Vegyétek a Szentlelket. Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyert, akinek pedig megtartjátok, az bűnben marad" (Jn 20,23)... Majd az „égi Eledel osztásával" folytathatod: „Aztán kenyeret vett (Jézus) kezébe, hálát adott, megtörte és ezekkel a szavakkal adta nekik: „Ez az én testem, amelyet értetek adok. Ezt cselekedjétek emlékezetemre." (Lk 22,19)... Sőt a Szentlélek közlésével zárhatod: „Ezeket az apostolokhoz kísérték, azok pedig imádság közben rájuk tették kezüket" (Ap.Csel. 6,6)... És az eredmény? Ez az Írás tanítása: „Ne részegeskedjetek, mert a bor léhaságra vezet. Inkább (Szent)lélekkel teljetek el" (Ef. 5,18). – Kérdezd csak: **erre áldoztad-e** életedet? Ítéld csak **magadat** – de **Isten ítéletével**!... Még ha elítélő volna is a felelet, akkor se rettegj! Bízzál az „isteni eltemetés" égi kegyében és higgy az „új életteremtés" isteni csodájában. Élt, életáldozatot hozott érted a Mester, a Szentlélek küldését ígérte és teljesítette az Üdvözítő, miért félne tehát az Érte dolgozó „isteni követ?"!

Bef.: Hogyan zárjam ezt a mai elmélkedésemet?... Alázatos könyörgéssel. Olyannal, amely három kegyet kér. Először a **„látó szemet"**, másodszor az **„ítélő lelket"** és harmadszor a **cselekvő életet.** Mégpedig olyan formában, hogy ez a három megnyilatkozás mindig a **Mester életértékelése szerint tevékenykedjék**. Az elmélkedés ugyanis átfuttatta előttem a **múltat**, mégpedig Isten értékelése szerint. Hozza meg most számomra azt a kegyet, hogy a **jövő vezetését** Isten áldotta „látással", akarással és tevékenységgel szolgálhassam. – A fenti vizsgálódás azt eredményezte, hogy feltárult lélekszemeim előtt a **természetes és természetfeletti életszolgálatom** története. Mégpedig úgy, ahogyan azt a **Teremtő Atya** látja. Sőt azt is mondhatom: először azt rajzoltuk és kerestük, **hogyan akarta** életem szolgálatának vonalait az Úr, majd azt is méregettem, hogy **hogyan fordult** a hivatás felé a lelkem... Mindez most még **élettétel** jellegű kutatás, de már most is zsongjon bele a teljesítés **minőségének** vizsgálata. Zúgjon át lelkemen: **a földi élet szebbé teremtésére hívott az Úr, és az örök élet kidolgozására állított „segédjéül"az égi Atya!** Ez a hivatás „isteninek látszó", mert részesedés a „teremtés" nagy művében. Kezem és lelkem tevékenysége nyomán szebbé lesz a világ, és lelkem kegyelmi „sugárzása" nyomán örökéletűvé nemesedik az embereknek, híveimnek, Krisztus nyájának öröklétre hivatott lelke. Krisztus mondja: „Ti barátaim vagytok, ha megteszitek, amit parancsolok nektek" (Jn 15,14). Krisztus tehát akkor lát barátjának, ha e kettős szolgálatban, a földi és örök világ szolgálatában áldozatosává lettem. – **Quid sum?** – ez az egész lelkigyakorlat kérdő dallama. Hangoskodjék kiáltva a felelet: **Jézusom munkatársa!** Amen.

2. beszéd: Életem – mint örök értékem

Bev.: Ha az Úr értékelése szerint szépítenem kell a földet és szolgálnom embertestvéreimet, hogy így – Isten kegyelmével – elérjem az eget, akkor **magamnak is** ilyen módon kell értékelnem – **tárgyilag** – saját életemet. Dolgoznom kell a földön és vágyódnom az égbe. Sőt! Úgy kell dolgoznom a földön, hogy kiérdemeljem az eget. Jó és szükséges, hogy **elméletileg** felértékeljem isteni küldetésem fenségét, de nélkülözhetetlen itt is, hogy **gyakorlatilag** lemérjem az életem milyenségét; mégpedig azért, hogy állandóan magasabb rendűvé emelkedjék a még **mindig teremtő és természetfelettivé bontakozó** „életalkonyom" is... Értékelni fogom tehát: mi az én életem örök értéke és mérlegelni fogom: milyen volt az én életem papi szolgálata... De kérdésem ne csak a feladatok **felvetését** vagy a hibák **temetését** szolgálja, hanem a legtökéletesebb szolgálatnak, a **teremtésnek** lendületét is biztosítsa! Hogy pedig a lelki életem teljessé alakulását igazán megvalósíthassam, tegyem tevékeny életelvemmé ezt a kettős tételt: a föld átfutó hazám, az ég pedig örök otthonom.

1. A föld átfutó otthonom – legyen az első tétel.

Állandóan zsongjon lelkemben: „Maradjon meg (köztetek) a testvéri szeretet" (Zsid. 13,1). De ugyancsak hangoskodjék a Teremtő tervéről szóló Genezis, amely szerint: „Ültette pedig az Úr Isten kezdettől fogva a Gyönyörűség paradicsomát: ebbe helyezé az embert, akit alkotott" (1Móz.2,8). Tehát ez az igazság: „Hozd ide fiaimat a távolból, és leányaimat a föld határairól, valamennyit, ki nevemet segítségül hívja, kit dicsőségemre teremtettem, alkottam és készítettem" (Iz. 43,6-7). De olyan értelemben, hogy házunk, árfutó otthonunk az égi Atya szeretetének teremtménye, a föld. – De méltán kérdezhetnők: vajon **milyen otthonná** teremtette a földet az Úr? Felelet: **„házzá"**, de **szépítendő otthonná**.

a) Olyan házzá, amelynek minden paránya **engedelmes szolgája** a lakónak... Képmásai vagyunk az Úrnak: „Meg is teremté az Isten az embert: a maga képére teremtette..." (1Móz. 1,27). Tehát az

uralkodás legyen a földi ember hivatása.

α) Az uralom első jegye: céljaim **eszköze** a világ. Mégpedig: **csak** eszköze. Mindent ez az elv irányítson: tantum – quantum! Vagyis: csak annyit merítsek a világból, amennyi életem gazdagítására szükséges! Ebből világosan következik, hogy ha **úrrá** teszem magam felett a „földi és anyagi teremtményeket", akkor szolga lett az Isten teremtette „világ urából". A „nagyvilág", az „én szűkebb földvilágom", a még szűkebb „hazám", majd a legkisebb „zárt egyéni hazám és házam tája" olyan szent terület, amelynek szépítő munkája az **én feladatom**. Ennek megvalósulásáért dolgoznak a tudósok, a művészek, az írók, a szociológusok, a nevelők, ezen fáradozik a vallás is, amely kiemelten hangsúlyozza: legyen olyan szent berek a világ, amelynek igazsága, szépsége és jósága lendítve lendítsen az örök Igazság, Szépség és Jóság felé...

β) Azt mondhatnók tehát, hogy az egész világ olyan Isten alkotta „életterület", amelynek **díszítése** – és ez a második jegy – **a „lakónak" egyéni életfeladata.** Mégpedig az „életalkonyát élő" remetének is! Fontos gondolat: nincs leállás ebben a munkában, hanem a követelődző parancs érvénye **állandóan sürgető.** Ifjú és öreg egyetemlegesen ennek az ütemnek szorgalmazója. Hogy hogyan dolgozott az „ifjú", azt mérje le a lelkiismeret szava, de hogy hogyan dolgozzék az „életalkony népe", azt pontozza ki a földön élő, dalosan gondolkodó, „most is teremteni" akaró „remete ember"... Ma csak előfutamozzuk ezt a feladatot, a lelkigyakorlat III. napja kipontozza a módozatokat.

b) Ha tehát „házam a világ", akkor másodsorban arra kell törnünk, hogy olyan otthonunk legyen a világ, melyben lelkileg is tökéletesítendő az emberi élet, hogy kialakuljon az „Isten fia" ember... Mintha azt jelentené ez a hang: a lélek kiteljesülése a fontos, mert nincs vége az életnek ezen a sártekén. A teremtő szolgálat után az „élethajnal" felragyogás következik... Tehát egyetemlegesen azt lehetne mondani: **itt a lelki élet állandó tökéletesítése** szorgalmazandó!!

α) Lehetne ezt lelki törtetésnek mondani. Ez a megrezdülés ugyanis inkább az **élet lelki valóságát** értékeli és becsüli. Ezért a törtetés előbbrejutás és felmagasztosulás. Az ember ugyanis **„önmagát kibontó szellemi lény".** Van benne az anyagot szolgáló és alakító erő, de domináns benne a lelki kiteljesülés vágya. Értelme és akarata van! Az egyikkel ismeri, a másikkal birtokba véve élvezi a nagy világot, az erkölcsi világot és a szellemi életet. Veszi a világot és vele alakítja önmagát. Dolgozik a világért, a „ház szépségéért", de azért is, hogy magasabb rendű legyen a **„lakó"**. És minél szebb lesz az „átteremtett" világ, annál igényesebb lesz a „földre küldött isteni követ".

β) De ez a felemelkedés olyan magaslatra is feljuttat, ahol az égi eredetet hordozó ember a végnélküli életbe vágyakozik. Igaz ugyan, hogy a vágy inkább az élet természetes kereteinek tagolását akarja... Igaz az is, hogy ez a „természetes élni-akarás" a halállal való harcbaszállást tárja elénk... De igaz az is, hogy már a természetes vágyakozásból is kicsendül az az áhítozás, hogy az élet **állandó életet** követel... Azért tehát úgy kell dolgozni a „nagyvilágban", hogy a kiélten kibontott „erkölcsi én" a végnélküli élet áhítozójává, érdemesévé tegye önmagát. – Mindez ugyan előfutamozás, mégis a „nagy élet" első szakaszának, „életszolgálatom" első bevezető részének mondható.

2. Mármost, ha így élek a földön, akkor könnyen értem át a második élettételt, amely egyszerűen így szól: **az ég az örök otthonom**.

Amint az eddigi gondolatsor mutatta, még a földi élet szolgálata is abban csúcsosodik ki, hogy az igaz, a szép és a jó világ „teremtése" után az **életnek végnélküli igénylése** robban elő a lélekből... Ha pedig hozzávesszük a Mester szavait és ígéreteit, majd idezárjuk a Megváltó szerezte égi, **természetfeletti kegyelmeket**, akkor reádöbbenünk arra az igazságra, amelyet most így fejtegetünk: valóságos, örök otthonom az ég.

a) Ezért **kell** és ezért **érdemes** élni! – Nekem azt mondotta egy nagy bölcselő: „ha arra a kegyre érdemesítene az Isten, hogy **élő hittel** hinném az örök életet, akkor a természetfeletti hit fellobbanásának percétől térden járnám életem útját..."

α) Nem tudnék döntőbb és igazabb feleletet adni, mint a Mester szavait. Egyikben feltárja ezt az igazságot: „az igazak pedig örök életre jutnak" (Mt 25,46). „Bizony, bizony mondom nektek, aki igémet hallgatja és hisz annak, aki engem küldött, örök élete van és nem kerül ítéletre, hanem már átment a halálból az életre" (Jn 5,24). „Én örök életet adok nekik..." (Jn 10,28). „Aki hisz a Fiúban, az örökké él" (Jn 3,55). – Majd másokban ígéretet tesz, hogy **minden bárányát** ilyen kegyelemmel fogja gazdagítani. Ezt pedig így hirdeti az apostol által: „Mindegyikünk annyi kegyelmet kapott ajándékba..." (Ef. 4,7). A Mester Maga ezt ígéri: „Mindaz, aki e vízből iszik, ismét megszomjazik. De aki abból a vízből iszik, melyet én adok, nem szomjazik soha többé. Az a víz, melyet én adok, örök életre szökő vízforrás lesz benne" (Jn 4,13-14). „Bizony, bizony mondom nektek: aki hisz (bennem), annak örök élete

van" (Jn 6,47). Ezért mondja a Mester híveiről a népek apostola: „... örökké tartó örökségben részesülnek" (Zsid. 9,15). És mindezt azért adja az Úr, mert „Közel volt már húsvét ünnepe. Jézus tudta, hogy eljött az óra, amikor a világból vissza kell térnie az Atyához. Ekkor adta övéinek, akiket szeretett és a világban hagyott, szeretetének legnagyobb jelét" (Jn 13,1). – Ezt zengi a zsoltáros is énekelvén: „De ím nézi az Úr szeme azokat, akik őt félik, kik irgalmát remélik, és megmenti a haláltól lelküket, s éhínség idején is táplálja őket. Mi az Úrba vetjük reményünket, Ő segít meg s oltalmaz meg minket" (Zsolt. 32,18-20). – És ha ezek hitében élek?... Akkor erősödik ez a hangom: így, de csakis így érdemes élni!...

β) De most azt kérdezem, vajon mit szól mindezekhez az emberi szellem? – A tudós?... Sokan túlzásnak mondják, mások hódolatosan és boldogan hirdetik. Nézd csak Feuerbach „Geschichte der Materializmus" és Willmann „Geschichte der Idealizmus" c. művét. Mindkettő összefogó rendszere a **szellemi ideál történetének**. Ma is életorientációt kínálnak. Még a szociális forradalom (Marx, Lenin) idején is... Mert még ma is jelenik meg ilyen mű, ami a vallás hullámzásáról beszél. Ez pedig az utolsó 50 év történetében bizonyítja a vallásos szellemnek 35 %-ról 50 %-ra való emelkedését (H.W. Schneider: Religiom in 20 th Century in America, 1952 Cambridge, Massachusetts). – A művész?... Gondolj Nielsen dán festőművészre(!) és látni fogod, hogy a **festészetben** igazolja, hogy az ember szelleme kifejező **meseképeknek** lényeges vonásuk az egek felé való szárnyalás... Az írók és költők pedig **műveikkel** most is a szellemi szférák szárnyalói... És az „élet áldozatosan dolgozó népe"?... Az igazság, szépség, békesség és jóság áhítozója, amely vágyakozás **csak** a végnélküli világba való szárnyalásban talál kielégülést.

b) De az ilyen módon értelmezett **érdemes élet** úgy alakítandó ki, hogy **Isten kegyelme**, az istenivé alakulás gyökérzete és az **emberi „együttműködés"** a kifejlődés megvalósítója legyen. Ezért mondja Szt. Jakab apostol: „Meg akarsz győződni, te oktalan ember, hogy tettek nélkül meddő a hit?" (Jak. 2,20). – Mi ennek valóságos életdala? Hármas csengésű dal ez.

α) Az első üteme így cseng: szeresd magadat... Ne ijedj meg attól, hogy itt az **önzés** kopogtat. A Mester szerint: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat" (Mk 12,31). De az emberi érzés is ezt fogja közmondásba: „Prima persona – ego"; vagy: „a világ központja **én** vagyok"; sőt a grammatika is így kezdi a névmások oktatását a névmások sorában: **én,** te, ő... Mindez arra vall: magadon és magadért kezdd a kiteljesülés munkáját!

β) A csengő ütem második hangja ezt csendíti: szolgáld felebarátodat. A „heterocentrizmus" hangja ez. De olyan tartalommal, hogy a munkánk kifelé ható vonalát az **embertestvér szolgálatára** irányítja. Mégpedig a szeretet cselekedeteinek gyakorlása ez. Olvasd csak az Írást ismételten: „... szeresd felebarátodat, mint önmagadat" (Mt 19,19). Majd: „Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót haragosaitokkal..." (Lk 6,27). Továbbá: „Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek egymást ti is" (Jn 13,34). – Mindez pedig **gyakorlatban** testi, lelki megvalósításban jelentkezik (lásd: II. nap 3. beszédét!)

γ) Majd végül mindezt átcsengi ez az isteni parancs: Imádd Uradat, Istenedet!... Egek Ura hangjának zengése ez. Kísér az Ószövetségből és állandóan cseng az Újszövetségben. Olvasd csak: „Rajtam kívül más istened ne legyen. Ne csinálj magadnak faragott képet, se valamely képmást arról, ami fenn az égen, vagy lenn a földön, vagy a föld alatt, a vizekben vagyon. Ne imádd s ne szolgáld ezeket, mert én, az Úr, a te Istened, erős és féltékeny vagyok s megtorlom az atyák vétkét..." (2Móz. 30,3-5). „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a legfőbb: az első parancs" (Mt 22,37). Ezért intenek az apostolok és így: „Szeressük tehát (Istent), mert Isten előbb szeretett minket" (1Jn. 4,19) és: „Aki az Úr (Jézus Krisztust) nem szereti, legyen átkozott. Maran Atha" (1Kor. 16,22). – És az eredmény? Olyan „földön járó ember", aki „életlépcsőzetesen" emelkedik az egek felé... Ez valójában az **egyén öntökéletesítése** és az egyénien személyes **örök életbiztosítása**. Így lesz azután a „földi otthon" szolgálata az isteni „teremtésbe" való bekapcsolódás, és ugyancsak így bontakozik ki **személyes és természetfeletti** életté az ember élete, amely az **örök Atya** személyes birtoklásában nyer végső kivirágzást.

Bef.: Most azután – mindezek befejezéséül – még egyszer ismételjük meg ezt az összefogó kérdést: ha **ilyenné, ilyen igényessé** teremtett bennünket az Isten, akkor mit tegyen és hogyan éljen az ember? Különösen a papi ember! Neki ugyanis nemcsak magának kell így élnie, hanem másokat is erre kell nevelnie... Mert az a szép és csodálatos ebben a kettős tételből fakadó életben, hogy az **így lebonyolított élet** valóságos **körforgalom**. Fáradozom **magam érdekében**, dolgozom **felebarátaim szolgálatában** és fáradozom az **Isten-imádás szeretetében**. Ekkor az egész **önmagamat** tökéletesíti, a saját magam **alanyi** értékét gazdagítja... De itt nincs vége az élettartalomnak. Tagadhatatlan tény,

hogy az ilyen alanyi kiteljesülés **tárgyilag** az Isten örök dicsőségének szolgálata! – Hol a körforgalom? Minden Istenből indul és Hozzá tér vissza! – Végső igazság tehát: így érdemes élni. De csakis így érdemes élni! – Az „értékelméletek" vizsgálata a bölcseletnek tárgya. Minden bölcselet másképp gondolkodik. De a **teljes bölcsesség** ott tárul elénk, ahol a véges élet a végnélküli élet alapjának, előcsarnokának és kezdetének minősül. Jól jegyezd meg: **az örök érték az értékek értéke!** Ez az **Isten**, a végtelen Személy, és a Benne **örökké élő ember,** a végnélküli személy is. Ezek szeretetkapcsa az élet isteni értelme és értéke. Amen.

3. beszéd: Quomodo villicasti?...

Bev.: Induljunk meg a „gyümölcsérlelés" gondolatával. Így azután leszögezhetjük azt az igazságot: a gyümölcsérés a lelkiek vonalán a jófeltételek eredője... Ha pedig a hasonlatot az emberszolgálat területére, a szellemfejlesztés munkájára visszük át, akkor le kell szögeznünk, hogy az igazi eredmény a sok áldozatos fáradozás szülöttje. – Illő volna, hogy a lelkigyakorlatok II. napjának a rekollekciója vizsgálja a lepergett életet abból a szempontból: vajon miképpen hasznosítottad Isten adta életerőidet a **reád bízott embertestvérek szolgálatában?**... Mégpedig kutasd azt mulasztásaid felmérése mellett: milyen volt a tényleges szolgálatod? Azt tudnod kell, hogy a szeretet cselekedeteire gondolok, mert a Mester szavai mindig a szeretetet hangsúlyozzák: „Ez az én parancsom: szeressétek egymást!" (Jn 15,17). Az apostol így nyomatékozza ezt az isteni tanítást: „...Ha szeretet nincs bennem, mit sem érek" (1Kor. 13,2). Kempis T. pedig ezt írja: „Tetteink semmit sem érnek szeretet nélkül" (I.K.XV.) Az „élő Egyház" meg mindig azt hangoztatja, hogy a „szeretet sugallta **irgalmasság cselekedetei** legyenek életed kísérői!" De ha ezt követeli az Úr, az apostol és az „élő Egyház" minden hívétől, akkor menynyivel inkább igényli ezt attól a paptól (tehát tőlem is), akit **hivatásszerűen** állít a szeretet szolgájául!... A hirdetett szó mellett döntő legyen az eleven **példa** és a tettekben jelentkező **szeretet!** – Vizsgáljam tehát magamat, vajon a **testi és lelki** szeretet-szolgálatban minő képet mutat a múltam? A vizsgálat könnyítése érdekében osszuk fel a szeretet-cselekedeteket az „irgalmasság testi és lelki cselekedeteire", és így kérdezzük: ily szolgálatot teljesített életem a szeretet vonalán?...

1. Kötelességem volt tehát – és ez az első terület – **fáradozni az irgalmasság cselekedeteinek testi vonalán.**

Szinte belesikong a lelkembe: légy olyan isteni követ, aki Ráfaelként kíséri kereső útján az életzarándokot, a küszködő embert! Jól jegyezd meg, hogy állandó sikongó hang zúg feléd: „Szánjatok meg, szánjatok meg legalább ti, barátaim! (Jób 19,21). Halljad tehát a hangot, mert isteni szó szerint: „Kölcsönre szorul majd a bűnös és megfizetni nem tudja. De irgalmasságot gyakorolhat s osztogathat az igaz" (Zsolt. 36,21). Azt se feledd, hogy Maga az Úr a részvevő Szeretet: „Hogy ismerjük e földön utadat, minden nemzet lássa szabadításodat" (Zsolt. 66,3). A Mester is ezt hirdeti: „Sajnálom a népet" /Mt 15,32/. Sőt az apostol ezt írja: „Tehát nem azon múlik, aki erőlködik vagy aki törtet, hanem az irgalmas Istenen" /Róm. 9,16/. És: „...az irgalmasságban gazdag Isten azzal mutatta meg nagy szeretetét irántunk, hogy bár bűneink miatt holtak voltunk, Krisztussal életre keltett minket" (Ef. 2,4-5). Majd egyenesen parancsba foglalja ezt az apostol mondván: „Inkább legyetek egymás iránt jóindulatúak, könyörületesek, és bocsássatok meg egymásnak, amint Isten is megbocsátott nektek Krisztusban" (Ef. 4,32). Mégpedig azért is, mert: „Könyörület és hűség eltörli a vétket" (Péld. 15,27). És ennek az isteni parancsnak csengése erősebben zengő a papi ember felé, mert őt egyenesen a szeretet szolgálatára küldötte az egek Ura. Sőt azt se felejtsd, hogy az örök ítélet mércéje így hangzik: „Éheztem ugyanis és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok, vándor voltam és befogadtatok, mezítelen és fölruháztatok, beteg voltam és meglátogattatok, börtönben voltam és fölkerestetek" (Mt 25,35,36). És: „Éheztem ugyanis, de ennem nem adtatok, szomjaztam, de innom nem adtatok, vándor voltam, de be nem fogadtatok, mezítelen, de föl nem ruháztatok, beteg voltam és börtönben, de föl nem kerestetek" (Mt 25,42-43).

a) A vizsgálatot a **mulasztással** kezdjem... Ez a **negatív** szolgálat lemérése. Ez a sötét oldala a múltnak, ennek letörlése legyen az egyik és első feladat. Jól jegyezd meg: a te mulasztásod mások romlásának oka: „Tizedet adtok mentából, rutából és minden veteményből, de elhanyagoljátok az igazságosságot és az Isten szeretetét. Ezt meg kell tenni, azt nem szabad elhagyni" (Lk 11,42).

α) A hívek igen hamar észreveszik, hogy pásztoruk a vagyon **„halmozója",** nem pedig **„szórója".** Ők is jól tudják, hogy Mesterük szava szerint ez is kötelességünk: „Gyűjtsetek kincset a mennyben, ahol se moly, se rozsda nem emészt, tolvajok nem törnek be és nem lopnak. Ahol a kincsed, ott a szí-

ved is" (Mt 6,20-21). Ha a pap háza nem az „osztás otthona", akkor a ház lakójának lelke is „zárt kamara" az Úr „szegény népe" előtt… Ezért pedig felel ám az ember, mert a Mester szerint ez is életigazság: „Amilyen mértékkel mértek, olyannal fognak visszamérni nektek is" (Lk 6,38). – A látott példa „ragályos nyavalya"… A baktérium-terjesztő pedig felelős a fertőzésért!...

β) De azt is észreveszi a bárányné́p, hogy a pásztor a „hivatalosak gőgjével" **elhalad** a gyengébb elesettek mellett… Olvasd csak: „Egy ember lement Jeruzsálemből Jerikóba. Rablók kezére került, azok kifosztották, véresre verték és félholtan otthagyták. Egy pap jött lefelé az úton, észrevette, de továbbment. Később egy levita jött arra, meglátta, de ő is elment mellette. Végül egy szamaritánusnak is arra vitt az útja. Mikor megpillantotta, megesett rajta a szíve" (Lk 10,30-33). – A Mester azonnal meghallja a feléje kiáltó vak hangját: „Jézus, Dávid fia, könyörülj rajtam!" (Lk 18,38). – Ezért van az, hogy a „megsüketült fülű ember" nem lehet isteni ember! Gondolj csak arra a nemes orosz íróra, aki úgy magyarázza az elanyagiasodott és eldurvult szociális érzéketlenséget, hogy „az emberek nem hallják a földre feszített füllel: a föld emberének jaját és nyomorát". – A most sokszor egyoldalúan megítélt XIII. Leó szociális bullái is erre figyelmeztetnek: szeretettel segítsd a szegényt és elesettet. Ehhez **joga** van a szerencsétlennek!!

γ) Végül azt a felelősséget is érzed, hogy nem voltál **lemondó** a földiek tekintetében. Az élvezetvágy bűnös hajlam, a tobzódó élet emberéletnek gyilkosa. Sohase felejtsd az Úr példabeszédét a dúsgazdagról és a nyomorult Lázárról (Olvasd: Lk 16,20-25)… De tedd hozzá: mennyi léleknek okozta kárát és pusztulását az a papi élet, amely az önmegtagadást tanítja, de a tobzódó fegyelmezetlenséget követi. Az ajkának hangja ez: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát" (Mt 16,24) – a Mestert idézve. Életének vonalát az a tétel jelzi, amit a pogány élvezethajhászok hirdettek: „egyél, igyál és mulatozzál, mert az élet után nincs más öröm és élvezet…" Hogy ez a **nagy ellentét** lelkeket öl, az egészen természetes. Paptestvér! Lelkigyakorlatozó testvér, gondolj erre és a múlt életszakasznak lepergése mellett vesd fel a lélekfelelősség kérdését! Jól jegyezd meg: „Quid quid latet apparebit et nil inultum remanebit" (Szt. Tamás himnusza).

b) De legyen folytatólagos kérdés: hol használtam erőimet és **szolgáltam** a rám bízott embertestvérek életét a testi irgalmasság vonalán? Ez **pozitív** szolgálat. Ez azért fontos, mert ez a kutatás a fényes „életlapokat" is felnyitja és a jövő életszolgálat távlatait is megmutatja.

α) Boldog lehetek akkor, ha „nyitott kapu az ajtóm… Éhezők, szomjazók, ruhátlanok és betegek, szenvedők és elesettek számára „irgalom háza" volt kicsi otthonom… Itt nem a jó életet elkendőző „szerénység" segít, de a büszke „öngőg" sem értékes kísérő. Jelenjenek meg előtted a Mester nyomán járó „diadalmasok", Szt, Vincék, Szt. Erzsébetek, a fogolykiváltó szerzetesek, a „leprás házakat" nyitó szentek, a betegápoló vincés nővérek stb.… franciskánusok… Ezek ebből tanultak: „Sajnálom a népet" (Mt 15,32). Részvéttel nézték az éhezőt, és „száreptai korsót" ürített asztaluknál az Úr hűséges szolgája. – Boldog lehetsz, ha felmért életed ezt mondja: sokszor megfordultam a betegek háza táján és ritkán jártam a szórakozások tanyáján… Mesterem szerint vállaltam a szenvedések útját is, hogy ezzel is tanító mestere legyek egyszerű népemnek. Ez a tanítás **élettanítás,** és ennek hatása **életfakasztás.** A Mester szerint: „Boldogok, akiket az igazságért üldöznek: övék a mennyek országa" (Mt 5,10). Mégpedig azért, mert az áldozatos szenvedés végső akkordja: „…szomorúságtok örömre fordul" (Jn 16,20). Ezt éld, ezt mutasd, és ennek nyomán Krisztust követő lesz a néped.

β) De tovább részletezhetem munkámat és leszögezhetem, hogy foglyaimat látogattam, halottaimat eltemettem… Mintha azt mondanám: híveimet a földi szenvedések helyes átértékelésével az Isten országa felé vezettem… Magam életét így kell lemérnem: a diákok otthoni látogatása… a katonai szolgálatban a betegek ellátása („Te Deum", hogy minden sebesültem Isten nevében indult az „örök útra"!)… egyetemi hallgatóim… kispapjaim… kollegistáim… angolkisasszony-növendékeim… mindmind élő kérdések, akiknek kitermelő, megemelt élete legyen a jó Isten előtt a csendesen beszélő felelet… Ezek élete a földön is jutalom és az egekben az égi Atya előtt örök érték. – De ne legyen ez hivalkodó öndicséret. Legyen alázatos lemérés, boldogító öntudat és csendítse ki lelkemből ezt a hálaimát: köszönöm, Uram, hogy szolgáddá fogadtál! – Sohasem feledem el Majláth pp. halála előtt adott szentképre írt mondatát: Imádkozzál, hogy egyet se veszíts el azok közül, akiket reád bízott az Úr! – Ámde azt is kérdezhetné valaki: hát sohasem csalódtál az életben és az emberek megítélésében? De igen! Ilyenkor azonban azt a fohászt küldöttem az égbe: Légy, Uram, Te kegyelmes és szereteted győzhetetlen erejével emeld Magadhoz ezt a lelket! Katonakorom és „Halász atya" öccsének csodás idehajlása azt igazolja: segített az Isten!!! Most olvasd el Kempis I. K XVI. fejezetét és látni fogod, mi a teendőd!

2. Ámde a testi életszolgálat nem választható el a lelkiektől. Az első az alap, a második a lényeg. Azért azt kell leszögeznünk, hogy **dolgozni kell az irgalmasság cselekedeteinek lelki vonalán is.**

Örök elvként hirdeti a Mester: „Nem csak kenyérrel él az ember" (Mt 4,4). Igényes az ember, mert valóban lélek az ember!... A papot pedig a „fény emberének", a „vezérnek" és „küldöttnek", tanítónak érzi. Feléje fordul tehát, hogy mintegy Illés segítségével tapossa a „Hóreb hegyre vezető isteni utat". – „Ki vagyok én, Uram Isten s mi az én házam, hogy engem ennyire felemeltél?" (2Kir. 7,18). – Itt is kettős legyen a vizsgálat.

a) Kérdezd csak: kísérte-e mulasztás réme múltadat? Ez a **negatív** értékelés. – Elaludt-e gondatlanságod miatt saját lelked és híveid lelkében a kegyelmi élet tüze? Ha igen, mi volt ennek oka? Bizonyára a te hanyagságod játszott benne főszerepet. Ne felejtsd! A „tűzfejlesztés" olyan szellemi feladat, amelynek „elfeledése" az élet jégkorszakának szomorú okozója (Th. Wilder: „A hosszú út" I. felvonása).

α) Te nem tanultad és nem tanítottad az isteni igét! Pedig hivatásod: a tudatlanok tanítása. Milyen volt magántanulásod, tanításra való készülésed? Az igehirdetés… az iskolai tanítás… előadó sor… Teher volt-e, amelyet viseltél, vagy lélekárasztás, amelyet Isten nevében szolgáltál?... Ne félj szembenézni a múlttal! Az elítélő múlt is azért szól, hogy bűnbánat után szebb szolgálatra hangolja lelkedet.

β) Te nem adtál jótanácsot!... A kétkedők keresték-e otthonodat?... Álltál-e rendelkezésre, hogy oktasd a bizonytalankodókat?... Ha nem láttad ezt az elsőrendű kötelességednek, akkor döngő döngetéssel üsd melledet! Hiszen jól tudod, hogy az Írás szerint az Úr tanácsa örök: „De megmarad az Úr terve mindörökre, szíve szándéka nemzedékről nemzedékre" (Zsolt. 32,11). Neked ezt kell szolgálnod és közvetítened! Bátran mondhatod – és a hívek ezért is fordulnak hozzád-, hogy az Úr követe szólal meg benned: „Hallgass jó tanácsra és fogadj el intést, hogy végtére bölcs légy!" (Péld. 19,20). Az Úr szava ugyanis visszhangzásban jelentkezik – a te tanításod nyomán. Bátran támaszkodhatsz az égi Mesterre, mert Ő megígérte: „…ne töprengjetek, hogyan és mit mondjatok. Abban az órában majd megtudjátok, mit szóljatok" (Mt 10,.19). Azért küldött az Úr, hogy helyében szólj a tanácstalan lelkeknek. Hogy ezt mennyire tetted, azt az bizonyítja: mennyien keresnek és kérdeznek?... Csak a készséges felelőt keresi a hívek serege… Kerestek és keresnek?...

b) De most ezt is keresd: hogyan szolgálta egész életed a hívek lelki üdvösségét? Ez volna a **pozitív** értékelése életednek.

α) Életpéldád mit adott? Ez az első kérdés. Vizsgáld magadat! Valóban „Isten követe" vagy; élsz-e az „isteni követ" méltóságának megfelelően? Valóban az örök üdvösség szolgája vagy; élsz-e magad úgy, ahogyan mások életútját pontozod? – Olvasd csak Kempis I. K. XVIII. fejezetét! Látni fogod, hogyan kell eljárnod az életpélda értékesítésével. Figyeld csak meg: hányszor mondják az emberek, hogy ennek, vagy annak a papnak sodró ereje vagyon. Ilyen volt De Paul Szt. Vince, az arsi plébános, Don Bosco, Kal. Szt. József stb.… A feléjük fordulás lendületét az magyarázza: elfordultál a világtól, áldozatosává lettél a lelkeknek, azért tőled várunk, akiről hisszük, hogy érettünk végzett munkáért bírni fogod az eget. – Ez nem öngőg! Ez alázatos és hálás beismerése annak: mivé tett és tesz az Úr, mert rezonált a lelked az Ő indítására!

β) Végül arra gondolj: hogyan szolgálták a hívek lelkét az Úrnak földön járó szentjei… Ezek élete örök parancsoló és vonzó erő! Az ő példájuk a te életed irányítója legyen. Ha sokat merítesz áldozatos életükből, akkor gyönyörűséges „Isten kertjévé" bontakozik drága lelked! – Itt nem neveket sorolok fel. Vértanúk, szüzek, hitvallók, az élet áldozatosai és örökké „Isten népei" olyan módon sorakoznak fel, hogy egyik-másik magával ragadja lelkedet. Valóban csendesen intő vezérek ők, akik örök élő vezérként kísérnek az örök élet útján.

Bef: Záró gondolathoz jutva, újból vessük fel a kérdést: **qumodo villicasti?** Azért kérdezd, mert erre adott feleletből tudni fogod: milyen lesz feletted az örök Atya ítélete… Mert, hogy megítél az Úr, azt tudod. Mégpedig tetteid nyomán: „Van bírája annak, aki megvet engem és nem fogadja el tanításomat. A tőlem hirdetett ige ítéli el őt az utolsó napon" (Jn 12,48). – De hogyan? Nem ismétlem a közismert és fent idézett szöveget (Mt 25,31 és 41). Lehet elítélő, de lehet és legyen felemelő. Ma ezt az utolsót is biztosan előkészítheted és később elérheted, ha… ha… bánattal temeted a bűneidet és isteni kegyelemmel gazdagodva éled jövő életedet. Elmélkedj csak a **pokol szenvedéséről**, de mindenekfelett elmélkedjél az érted halált haló **Mester szeretetéről** és az **örök boldogság ígéretéről.** – A gonoszul vezetett élet végső ítéletéről így szól az Úr: „Távozzatok tőlem…" (Mt 25,41). Erről mondja az Írás: „Ha kezed bűnre csábít, vágd le. Jobb csonkán bemenned az életre, mint két kézzel a pokolba jutnod, a kiolthatatlan tűzre (ahol a féreg el nem pusztul és a tűz ki nem alszik)… (Mk 9,43). Ámde a

jók megítélésében ez az ítélet hangzik: „Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot” (Mt 25,34). Azok hallják, akik jól sáfárkodtak!... Annyi bizonyos, hogy félelemmel és remegéssel kell szorgalmazni az életet, az örök életet: „félve-remegve munkáljátok üdvösségeteket, nemcsak amikor jelen vagyok, hanem sokkal inkább most, amikor távol” (Fil. 2,12). Örök óhajként kell áhítozni: „Maradj velünk, mert esteledik és már lemenőben van a nap” (Lk 24,29). De elérhető és elérendő: Iz. 43,6-7. Mégpedig azért, mert: „Mi hallottuk ezt az égből jövő szózatot, amikor vele voltunk a szent hegyen. Ezenkívül birtokában vagyunk a megbízható prófétai jövendöléseknek is” (2Pét. 18-19). Azért indokolt a bizakodó öröm, mert az isteni Szeretet ennek bírására hívja az embert. Aki meghalt értünk a Kereszten, Az üdvözít minket az örök napon. Csak az kell mégis, hogy erős hittel **higgyük** és szent reménnyel **reméljük**, hogy az örök Szeretet Magához ragadja lelkünket. Az igazság ez: ítél az Isten, hogy jutalmazzon a Szeretet. Sokat kaptam a földön, hogy szóró munkám jutalmaképpen igen sokat nyerjek az égben. A szolgálatot elvégzi a földön dolgozó, a jutalmat adja az égi Adakozó. Azért a „földön dolgozó” és az „örök életet váró” zarándokként éltem a Terra bolygón. Aki tehát helyesen bírta, értékesítette a földi élet kincseit, az bizakodva mondogassa: várom az ég örök jutalmait. Mégpedig azért, mert az Úr ígérete törhetetlen: „Boldogok a tisztaszívűek: ők meglátják Istent” (Mt 5,8). – Quomodo villicasti?... A múlt felelete legyen a jövőt megszabó életnek előrevetített képe! – Ha pedig **Isten kegyelme eltemeti a bűnös múlt emlékeit, –** ez a Szent Kereszt érdeme! –, akkor olyan **jövőnek előképét** rajzold magad elé, amelynek tökéletes teljesítése az örök élet **jutalmát** biztosítja! Amen.

4. beszéd: Életem mint a lelked életét erősítő „napsugár”…

Bev.: A mai elmélkedés alatt lebegjen előtted irányító képként: a **nap**. Az az égitest, amely fénycsóvájával áldást szór a földre és így életet szolgál a nagy Terra területén. De a példa, a jelkép azért álljon előttünk, hogy a gondolatainkban **átkapcsolódjunk a szellemi élet vonalára** és a Mester szavai szerint értékeljük önmagunkat: „Ti vagytok a világ világossága” (Mt 5,14). – Egyénileg így kell gondolkodnunk önmagunkról: „Mivel tehát ilyen ígéretek birtokában vagyunk, szeretteim, tartsuk távol magunktól a test és lélek minden szennyét s tegyük teljessé megszentelésünket Isten félelmében. Értsétek meg! Senkinek kárára nem voltunk, senkit tönkre nem tettünk, senkit rá nem szedtünk” (2 Kor. 7,1-2). Mert csak így teljesíthető az apostol parancsa: „Senki meg ne vessen ifjú korod miatt, de légy is a hívek példaképe beszédben, viselkedésben, szeretetben, hitben és tisztaságban” (1Tim. 4,12). Szinte kikívánkozik belőlem az a gondolat: „élő napjai” az embervilágnak! Legyen olyan módon sugárzó az éltetek, hogy annak fénycsóvája nyomán virágdíszbe és „örök termésbe” szökkenjen az emberek lelke! De elhagyva a képletes beszéd dallamos alakját, kérdezzük csak prózai egyszerűséggel és **gyakorlati** kipontozást váró kérdéssel: mit kell tehát tennem, hogy „hűséges szolgává” váljék az életem?

1. Ébresztgetem az emberekben az Isten adta életcsírákat.

Az élet Isten adta kegyelem. A Teremtő kegye és végtelen szeretetének vetülete. Az Írás szerint: „Emeljétek fel szemeteket a magasba, és nézzétek: Ki teremtette ezeket?” (Iz. 40,26). Majd értsétek: „Jók az Úr művei mindannyian, és minden szükségletről idejében gondoskodik” (Sir. 39,39). De mindez a szépség – természetes (testi és lelki!) szemszögből tekintve- Isten Atyánk ajándéka, amellyel bezáporozta az emberi természetet. Mindez velejárója a teremtés tavaszának, amelyet később felemel és gazdagít a Megváltó áldozatos szeretete. Az Egyház tanítása szerint: isteni elgondolás a „paradicsomi ember”, de a Megváltó szeretetének eredője az isteni ember. – Mármost kérdezem: kinek a hivatása ezeknek az életcsíráknak helyes értelmezése, tudatra ébresztése és gondozása?... Nemde a papi lélek kötelessége az ember felébresztése? Ezért énekli az Egyház: „Ébredj ember mély álmodból!”… Ne hidd, hogy csak az anyag darabja vagy; légy boldog, hogy a lélek hordozásával az öntökéletesítendő élet birtokosa vagy. – A természetre reáborulhat a tél zordsága, de abból mégis kifakad a tavasz színpompája. Csak az kell, hogy ragyogjon az égbolt napja és a sugárzó melegség felfakassza az alvó életcsírákat. Nem veszed észre, papi ember, hogy tégedet is a lelki élet csiráztatására indított az Isten?

a) Mégpedig azért kell dolgoznunk, hogy a természet példájára szebbé legyen az emberi élet. Mert az az igazság: reá kell döbbenni arra, hogy mit adott nekünk, földi zarándokoknak az Isten. Tanító erőt és harsonázó élethangot… Az „ébresztgető harsona”-hang pedig a papi ember tanító, sugárzó és szeretetet közlő munkája… Kérdezd csak: végezted-e ezt Isten parancsa szerint? Otthon… iskola… szószék… köznapi társalgás… Életébresztő fuvoladal volt-e, vagy levegőverdeső szócséplés?

b) Majd azt is mondhatom: azért kell áldozatosan dolgoznod, hogy a szebb emberi élet örök tükrö-

zéssel legyen az égi Atya dicsőségének hirdetője. Az Isten nem lehet nagyobb, de szépségének fényverődését nagyobbíthatja a több és nemesebbé bontakozó ember. Így: „az embervilág felébresztése”, az önnön érték nagyságára való felhangolása alapja lészen az Isten dicsőségének kinyilvánulásához.

2. De az ébresztgetés mellett **fejlesztgetnem is kell a természetes élethajtásokat.**

Ez azt jelenti: a „felébredt ember”-ből ki kell alakítanom az „erkölcsi ember”-t. Nem szabad „elröppenni” a földről és állandóan az „egekben járni”. Az isteni életterv a földre küldi az embert, természetes kincseivel a földi élet szépséges és erkölcsi kereteit kell kidolgoznia, majd ezek útján kell vennie az ég kegyelmét, amely azután az egek felé lendíti a föld emberét. „Nem csak kenyérrel él az ember” (Mt 4,4) és „az én országom nem e világból való” /Jn 18,36/. Annyit jelent, hogy elsősorban a föld kenyere az élet eszköze és ez a világ az Atya világába lendítő erőknek területe… Tehát szolgálnunk kell a természetes erkölcsi embert, hogy ennek életigénye felfokoztassék az isteni élet csodás áhítozására az Írás szavai nyomán: „Bár mint Krisztus apostolai érvényesíthettük volna tekintélyünket, mégis olyan gyöngédek voltunk hozzátok, mint az anya, aki dajkálja gyermekét” (1Tessz. 2,7) és: „Hiszen saját testét senki sem gyűlöli, hanem táplálja és gondozza, akárcsak Krisztus az Egyházat” (Ef. 5,29).

a) Az első lépése a **természetes** erkölcsi erők gyarapítása. Gondoljunk itt az „erkölcsi erények” sorozatára… Ezek kifejlesztő nevelése az Isten küldötte papi ember, a „lélekpásztor” égi hivatása. A földön pereg a munka, és égbe lendül az emberi élet. Talán az is mondható: a földön bontakozik ki a „természetes erkölcsi ember”, és az ég isteni kegyelme szökkenti természetfeletti szépségbe a gazdagított emberi lelket. A bölcsesség, igazságosság, mértékletesség és lelki erősség: ezeknek az erényeknek fakasztása magában foglalja a szociális ember értékeinek kialakulását, és megteremti az igazi, nemes és békés életközösség szolgálatát. Az igazság ez: az erőteljes és kiteljesülten kiforrott egyéniségek az emberi szent közösségnek legértékesebb szolgálói lesznek!

b) Ennek kialakító szolgálata azonban olyan állandó lelki erőfeszítéssel, áldozattal, lemondással megy végbe, olyan munkával, amely mindennél nagyobbnak tartja és tudja a **természetfelettiek** szolgálatát. A Mester ugyanis azt mondja: „Ti keressétek elsősorban Isten országát…” (Mt 6,33). „Aki a jó magot veti, az az Emberfia” (Mt 13,37). Igaz az is, hogy a mezők liliomának virágzása is Isten kegyelme és a természetes isteni erők érvénye: „És a ruha miatt miért nyugtalankodtok? Nézzétek a mezei liliomokat, mint növekednek” (Mt 6,28). Mindez jelzi: minden az égből és minden a Végtelen felé… Ez az élet igazi szemlélete. Ebben a kettős lendületben első az Isten, második szolgáló a papi ember. Kell, hogy valósuljon embertestvéreinken az Írás szava: „Virágoztok, mint a liliom, illatot ontotok, és levéldíszbe öltöztök! Zengjetek dalt és áldjátok az Urat műveiért!” (Sir. 39,19). De emelje fel oly magasra a föld egyszerű zarándokát, hogy önmagáról énekelhesse minden egyes: „Virág vagyok én a mezőn, és liliom a völgyben” (Én. 2,1). – Ez a lélekfelértékelés ugyanis olyan tartalmat és öntudatot ad az embernek, amelynek birtokában örömmel vesz égből és földi vezetők lelkéből; de azután nagy lendülettel áll munkába, hogy magából magasabb rendű embert termeljen! És ha papi ember ennek a lendületnek, majd ennek a „tökéletesebb élettípusnak” szemlélője? Akkor… akkor boldogan mondhatja: élő napsugárként vetítettem lelkemet az „Úr gabonaföldjére”, és értékessé fejlődött az „Úr házanépe”.

3. De itt sincs megállás. Harmadik feladatunk lészen: **leesdem és kiosztom a természetfeletti életet fakasztó isteni kegyelmeket.**

Az élet igazi értéke ugyanis a természetfeletti élet. Ennek gyümölcse az örök élet. Ezért mondja az apostol: „Inkább gyarapodjatok Urunk és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus kegyelmében és ismeretében” (2Pét. 3,18). Sohasem szabad ugyanis felednünk: azért ébresztgetendő a természetes életcsírák rügyfakadása, azért fejlesztendő ki a természetes ember életszépsége, hogy ebbe az isteni életgyökérzetbe ojtassék bele az égi, természetfeletti kegyelem, s hogy ennek eredője legyen azután az **isteni természetbe boruló ember**: „…hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek…” (2Pét. 1,4). Minden „ébresztgetés” és „fejlesztgetés” csupán „előjáték”… vagy előfutam… Mégpedig azért, mert lelkedből állandóan ég felé kell törnie ennek az imádkozó sóhajnak: „Az embereket add ide nekem, a többit tartsd meg magadnak” (1Móz. 14,21). Az így imádkozó lélek várakozva várhatja az egek kegyelmét, mert megcsordul az ég, ha könyörögve emelkedik fel a föld. Mégpedig olyan formán, hogy minden életrezdület örök értékké lehet. Gondolj csak az örök életet ígérő Mester szavára. Minden „falat kenyéradás”, „pohár víz kínálás” örök értékű lehet (Mt 25,35)…

De hogyan valósul azután „papi életté” az egek kegyelmét hozó áldozatos munka, és hogyan értékesül a hívek való életévé a papi ember működése? Talán nem lesz értéktelen, ha parancsoló mon-

dással ezt mondjuk: légy az Írás három arkangyalának földi alakja; továbbá azt írjuk elő, hogy úgy végezd munkádat, hogy egek felé emeltessék a rád bízott lelkek egész élete.

a) Légy a földön élő **Gábriel**… Isteni követ, aki az égi jóhíreknek hirdetője. Harsonázó angyalnak rajzolják a festők, mert Isten követeként hirdeti az örök életet adó „isteni híreket". Idézd csak emlékezetedbe az Írás szavát: „Hat hónap múlva elküldte Isten Gábor angyalt Galilea Názáret nevű városába egy szűzhöz. A szűz egy Dávid családjából való férfinak, Józsefnek volt a jegyese és Máriának hívták. Az (angyal) bement hozzá és így köszöntötte: „Üdvözlégy, kegyelemmel teljes! Az Úr veled van. (Áldottabb vagy te minden asszonynál.)" (Lk 1,26-28). Annak a „jóhírnek" meghirdetője az arkangyal, amelynek megérkezését előre mondotta a próféta: „Ezért az Úr maga ad majd nektek jelt: íme a szűz méhében fogan és fiút szül; neve Emmánuel lesz" (Iz.7,14). Ennek és az egész üdvtörténetnek, valamint az egyéni üdvözülés módjának meghirdetője az Úr papja. Ezért mondja a Mester: „Békesség nektek!... Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket" (Jn 20,21). Ezért adja a papi hatalmat a püspök a kézrátétellel és a Szentlélek közlésével. – Vizsgáld magadat: az Írás hirdetője, az „élő egyházi tanítás" harsonázója voltál-e? Vagy csak: cimbalom?... Sajnáld a hibát és javítsd az életedet!!!

b) Légy a földön gyógyszert gyűjtő és nyújtó **Ráfael**… Olvasd csak el Tóbiás történetét és érezni fogod isteni hivatásodnak fenségét. A Mester Önmaga az örök Gyógyító vala… Az Írás ezt mondja Róla: „Ti tudjátok… hogy miként kente föl Isten a názáreti Jézust Szentlélekkel és csodaerővel; s ez ahol csak megfordult, jót tett és meggyógyította az ördögtől megszállottakat…" (Ap.Csel. 10,37 és 38). Ne szűkítsd le tehát a gyógyítást a betegek megsegítésére, hanem tágítsd ki a szellemiek szolgálatára! Olvasd csak: „Aztán így szólt az asszonyhoz: Bocsánatot nyertek bűneid" (Lk 7,48). Sokszor gondolj arra, hogy kezedben van a száreptai korsó… Gondolj csak erre a mesteri ígéretre: „A hívőket ezek a jelek fogják kísérni: Az én nevemben ördögöt űznek, új nyelveken beszélnek, kígyókat vesznek majd a kezükbe, és ha valami halálos mérget isznak, nem árt meg nekik, betegekre teszik a kezüket és azok meggyógyulnak" (Mk 16,17-18). De ugyancsak gondolj arra, hogy a „falu szamaritánusának" küldött az Úr; a te kezed tehát az olajos, az osztó, a szóró és emelésre szentelt áldott kéz. – Vajon nem kente-e meg ujjaidat a katechumenek olajával a püspök?... Minden olajkenés könnyebbé teszi az eszközök forgását; a szentelési olaj pedig simává finomítja kezedet, hogy könnyen osztó legyen a tenyered. Ne ragadjon hozzá a földi kincs, hanem csússzék át az élet sok értéke és kegye mások életébe! – Kérdezd csak magadtól: ilyen volt-e az életed?... Mindenesetre ígérd: ilyen lészen egész életem!

c) Majd feladatom lészen ez a tétel: légy az egek felé irányító **Michael**… Jól tudjuk, hogy az Egyház tanítása szerint Szt. Mihály arkangyal az Úr elé kísérő isteni követ. Ennek a tanításnak az a reánk vonatkozó tanító tartalma, hogy a papi ember az örök életbe való kísérés isteni követe. Jól jegyezd meg: azért hirdeti az isteni igét „Gábriel", azért nyújt földi és lelki gyógyírt „Ráfael", hogy az istenivé alakult földi zarándokok állandó vezetőjeként szeressék „Mihály arkangyalt". Az „isteni vezető" tehát állandóan vezesse népét az örök élet útján! Ebben a munkában sok van Ker. Szt. János áldozatos erőfeszüléséből. Személye állandóan oktató, fényt lobbantó, intő és irányító. Kemény a hangja, de szent és emelő a munkája: „Íme elküldöm előtted követemet, hogy előkészítse utadat. A pusztában kiáltónak ez a szava: Készítsétek elő az Úr útját! Egyengessétek ösvényeit!" (Mk 1,3)… Van ebben azután sok szeretet-cselekedet. Annak a Mesternek utánzása, Akiről így ír az evangelista: „…mi mindent tett és tanított Jézus egészen mennybevétele napjáig, mikor megbízást adott a Szentlélek által kiválasztott apostoloknak" (Ap.Csel. 1,2)… Van ebben parancsteljesítés, amelyet így ír elő a Mester: „Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet, kereszteljétek meg őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében, és tanítsátok őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek" (Mt 28,19). „Előbb azonban minden népnek hirdetni kell az evangéliumot" (Mk 13,10). Azután: „Menjetek, készítsétek el a húsvéti vacsorát, hogy elfogyaszthassuk" (Lk 22,9). A tanítás lényege: veletek az élet Mestere, hogy kezeteken át emeltessék az Úr népe! És a megvalósulás ténye: közölhetitek a Szentlelket, hogy a „Szentlélek temploma" legyen az emberi lélek. Ahogyan az apostol is mondja: „… ha majd az Úrhoz térnek, eltűnik a lepel… Mi pedig mindnyájan fedetlen arccal szemléljük az Úr dicsőségét és dicsőségről dicsőségre ugyanazon képmássá változunk át az Úr Lelke által" (2Kor. 3,16 és 18). – És ennek az eredménye mi lészen? Az az átalakulás, amely „az isteni természet részeseivé" (2Pét. 1,4) alakítja a földi zarándokokat. Mármost kérdem: **ilyen vezetés** mellett nem remélhető-e az emberi lélek tényleges átalakulása? Sőt nem várható-e reménykedő lélekkel, hogy egészen az „örök hazába" kísér a földre küldött „Szt. Mihály arkangyal"? Magad azután kérdezd csak magadtól: vezér voltál-e az örök élet útján?... **Egyéni** legyen a kérdés (enyém is az!), és **igaz** legyen a felelet! – A felelet minősége pedig váltsa ki a bánat, vagy a hála köszönetét; de mindenesetre robbantsa ki azt az imát kérve: ilyen angyali

legyen az **én jövő életem!**

Bef.: „Lumen Christi” az én dalom, és égi fényvetés az én hivatásom: ez a nagyszombati szertartási jelenet és ének legyen záró gondolatom. – Jól jegyezzem meg, hogy a kereszttel zörgetett kapunyitás után cseng ez az ének!... Mert valóban Krisztus fénye az áldozati Szent Kereszt kegyelme. A Mester az emberi élet örök Vezére. És én?... Én a Mester szolgája?... Lehetek „dux plebis”, de szebben cseng: „samaritanus populis”. Az előzőek szerint pedig azt is mondhatom: „lucem ferens”, az az „isteni követ”, angyal, aki az **Ige, Gyógyító** és **Lélekkísérő** szolgálatát teljesítem. Személyesítem azt az Urat, **aki** Maga helyett küldött engem. De azzal az ígérettel: „Íme, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig” (Mt 28,20). – Imádkozó lelkem az egekbe száll és ezt kéri: legyen életem a Mester utánzója; annak a Mesternek hódolatos szolgája, Akiről ezt mondja az evangélista: „… mi mindent tett és tanított Jézus egészen mennybevétele napjáig” (Ap.Csel. 1,1). Amen.

III. nap

1. beszéd: Az „élet remetéi”…

Bev.: A „remeteélet” magányba való visszavonulása az élet zajától olyan, mint a Mester cselekedete… Nyilvános működése előtt a pusztába megy: „Miután Jézus ezeket mondta, kiment tanítványaival a Kédron patakon túlra…” (Jn 18,1). Majd a szenvedése előtt: „… Jézus a Getszemáni nevű majorba érkezett velük” (Mt 26,36). Mi is így járjunk el. Keressük ezt a magányt, amelyben leszögezhető: én és az Ég találkozunk. Ez a találkozás azonban nem tétlenség, hanem csendes szolgálatra való **előkészületet** jelent. Az életünk teljessége a földiek leszámolását, az égiek birtokbavételét jelenti; de a „lehajló életszak” a jövőben is (meddig?... az ég Ura tudja) a szolgálat jegyében pereg alá. – Egy igen neves rétor megállapítása volt ez a mondat: a föld a gazdagoknak mennyország, a küszködő tehetségeseknek purgatórium és a szegényeknek pokol. Legyen az élemedettek igazi élethivatása, hogy olyanná alakuljon át a föld, hogy mindenki számára az isteni mennyország előterévé váljék. Természetes, hogy ennek szolgálata mindenkinek és minden életkorban Isten rendelte kötelessége. Mivel ezt csak akkor érhetjük el, ha életünket Isten tervéhez igazítjuk, azért kérdezzük csak: milyen életjegyeket adott számunkra az égi Atya, hogy azok birtokában teljesíthessük feladatunkat?

1. Némává halkuló a hangjuk, de tevékenyen ható az életük.

Az élet Ura az Isten és a lepergő élet határának megszabója is az Úr. Azért olvassuk: „Nálam van a halál és az alvilág kulcsa” (Jel. 1,18). De az is isteni igazság, amit Szt. Pál hirdet: „Amint ugyanis Ádámban mindnyájan meghalnak, úgy Krisztusban mindnyájan életre kelnek” (1Kor. 15,22). Az isteni szónak tartalma ez: Istentől az élet és határa, de Istentől a halál és a feltámadás dicsősége. Azután ez azt jelenti, hogy erre az igazságra döbbenve boldogan és derűsen, továbbá **megszakítás nélkül** teljesítsd feladatodat! Jó nekünk itt a magányos életkeretben lennünk: „Mester, jó, hogy itt vagyunk!”(Mk 9,5), de jó nekünk az örök életet várnunk, amint ezt fentebb is idéztük (Mk 9,42-46)…

a) Ha kissé halkabb is lészen az „életmagányban” hangunk, azért nagyon értékes lészen az életünk. Már csak azért is, mert a levetett külső tevékenység végzése helyett időnk és alkalmunk lészen, hogy **találkozzunk az Úrral**. A világ javainak és bűneinek elhagyása mellett: „…meglátja majd minden ember az Isten üdvösségét” (Lk 3,4). Az Úrral való találkozás ugyanis feltárja a múlt értékeit és a jövő feladatait is. Fellép bennünk ez a tudat: éltünk és „teremtettünk” szebb életeket; majd elénk tárul a kötelesség: a jövőben is élünk és „teremtünk”; végül jelentkezik ez az öröm: örökké élünk és örök életre segítünk. Tehát nem azt kell sajnálnunk, hogy gyengébb a hangunk és kisebb a kifelé ható munkánk, hanem annak kell örülnünk, hogy még a „lealkonyodó napsugár” is szebb és nemesebb életet szolgál.

b) Majd le kell szögeznünk, hogy elvonuló életünkben visszahúzódóbb a világi öröm, az élvezet és zajos szórakozások keresése. De már itt ki kell emelni: nem a „Weltflucht” feléledése, hanem az **élet helyes értelmezése** ez. A földi zarándok az örök élet várományosa. Már a bölcs is jelzi így: „Megállta ebben a próbát és feddhetetlen maradt, legyen a dicsérete örök! Mert véthetett volna, de nem vétett” (Sir. 31,10). Az Újszövetségben az Írás ennél is tovább megy. Az Úr szavai szerint ez az igazság: „S mindaz, aki elhagyja értem otthonát, testvéreit, nővéreit, atyját, anyját, feleségét, gyermekeit vagy földjét, százannyit kap és örökségül kapja az örök életet” (Mt 19,29). Éppen ezért a világ élvezeteinek elhagyása nem nagy áldozat annak, aki az örök boldogság várományosa. De itt is rá kell mutatnunk, hogy a világi örömöktől való visszavonulás alapjában azt jelenti, hogy az igaz, a szép, a jó örök keresője és élvezője lehessen és legyen az ember! Csak arra ügyeljen, hogy az élettartalom értékkeresésé-

ben a fősúly a szellemiekre helyeztessék. Ebben a valóságos életkeretben az öregkor során az élet maga juttatja erre az életmagasságra az embert… Ha pedig tudatosan és derűsen vállalja mintául ezt az életítélést és az életélést, akkor az emelkedett lelke lép az „életszószékre” és a **példa erejével** hangoskodik ennek követése érdekében.

c) Végül hivatásom tanító munkája lesz az is, hogy a **szenvedéseknek áldozatos vállalása** teremtsen másokban is életerőt. Van ebben elégtétel, van ebben „az evangéliumi Mester követése” és van ebben sugárzó életpélda. Tehát teremtő erő, amely **másokban** is hasonló életet teremt. Tagadhatatlan, hogy az elerőtlenedés **testi** jelentkezése több betegségből fakad és több szenvedésnek eredője. De azzal minden „zarándok” számoljon, hogy a felelősségteljes élet elégtételt követel a múlt hibáiért és tisztulást igényel az örök életért. Még az áldozati Bárány is Getszemáni Kertben jár… Hát mennyivel inkább kell ezt az utat megtennie a föld gyarló emberének!... Harraden, a híres angol írónő ezt adja („Rachel” c.) regényében Rachelnek, a családját hűtlenül elhagyó szegény léleknek ajkára: kis gyermekemnek sikító és visszataszító hangját hallva és tőlem elmenekülő futását látva beléptem a jól megérdemelt „Getszemáni Kertbe”… Ez az út közös életutunk. Sőt örüljünk, hogy itt tehetünk eleget minden hibánkért, bűnünkért és mulasztásunkért. De azt se feledjük: a szenvedések készséges vállalása is az „alkonyember” diadalmas igehirdetése.

2. Most azután ezt kell leszögeznünk – és ez lészen az „életremeték” életének igazi tartalma- **az Isten alkotta fenséges élet diadaláról zengjen csendes életünk!**

Igen fontos gondolat: ha elcsendülő a szó ereje, akkor állandóan hangszóró legyen az „életdal”! Talán ezt lehetne élre írni: kövesd a próféta szavait és vedd észre, hirdesd, hogy ez az élet is jó és jót szolgál: „Jaj nektek, kik a rosszat jónak mondjátok, s a jót rossznak! Kik a sötétséget világossággá teszitek, s a világosságot sötétséggé! Kik a keserűt édessé teszitek, s az édeset keserűvé!” (Iz. 5,20). Ezt a lelki berendezettséget pedig **optimizmusnak** hívják! Mivel pedig ez az életértékek egyik legnagyobbja, azért legyen ennek trubadúrja az Isten igazi remetéje!!! Nem is olyan nehéz ám ez! Annál kevésbé, mert ha az Írásra figyelünk: „Nagyon jó az Úr minden műve!” (Sir. 39,21). Sőt az is igazság, hogy minket ennek a jóságnak szolgájává teremtett az Úr: „Bőséget ad az Úr néked minden jóban, méhed gyümölcsében, barmaid ellésében s földed gyümölcsében, azon a földön, amely felől megesküdött az Úr atyáidnak, hogy néked adja” (5Móz. 28,11). Mindebből pedig az következik, hogy legyen életünk vonzó, ihletett és követésre méltó. Íme! A **hang** elcsendesedik, de az „**életszolgálat**” szellemiesedik. – De hogyan tárul ez az ember elé? Azért kérdés, mert nem igen hirdethető szóval.

a) Eléjük tárul a remete **derűs arca**… Ez látható és észlelhető. Mivel a nemes lélek tükre a szem, szikrázó az arc derűje, azért ez a megjelenés állandóan csengő „beszéd” és oktató irányítás. A felhők elzárják a napsugarat, de a tiszta égből sugárzik az „Isten napja”. Sugározzék a „remeteélet” napsugaras derűje az emberek küszködő, szenvedő és vigaszt váró világára! Gondolj azokra a szentekre, akik tört testtel, de emelkedett lélekkel élnek és ezért ilyenek. Bár róluk azt hiszik az emberek, hogy a „boldog ember ingének” hordozói, és sokszor beigazolódik, hogy nincs ingük, mert az örök szeretetet sugározta lelkükbe az Isten.

b) Majd azt is mondhatnám, hogy az embertestvérek felé sugározza az életerőket a remete **mosolya**… Az a mosoly, amely a lélekgyőzelem diadalából fakad. Sohasem tudom elfeledni P. Tomcsányit, aki mindig mosollyal tekintett ránk… Még akkor is, ha kisebb-nagyobb „gonoszság” terhelt bennünket. És **erőt** merítettünk belőle! – Azért mondja az angol közmondás: „keep a little smile in the corner of the mouth”…

c) Azt is mondhatom: reájuk vetül **megértő lelke** és kirobbantja belőlük az isteni szeretet tüzét. A „gyújtólencse” törvényével lobbant lélektüzet. Nagyon fontos ez! De inkább az öregek sajátja és ezért az öregek életének életfakasztó reáhatása. Nagy bölcsesség és mérséklet kell ahhoz, hogy mások megítélésében olyanok legyünk, hogy – sohasem helyeselve, de mindig megértve – javítási szándékkal ítéljük meg az embereket. Jól esik az nekik. Sőt ténylegesen javulási szándékkal veszik az ilyen ítéletet. Ezt kérik is, és ezért van az, hogy az „öregebbek szobáját” inkább keresik a gyógyulni akaró bűnösök. És ez még a gyóntatószékre is áll.

d) És végül **diadalmassá teremtő** lelke istenivé alakítja a reábízottak életét. Ez az „utolsó”, de mindennél nagyobb. Ez „vivificatio animarum”. Igaz ugyan, hogy Istenatya erejével valósul, de emberi segítséggel lesz élő életté. Olvasd csak: „Az Úr tesz halottá és élővé, visz le az alvilágba s hoz viszsza onnét…” (1Kir. 2,6). „Amint ugyanis Ádámban mindnyájan meghalnak, úgy Krisztusban mindnyájan életre kelnek” (1Kor. 15,22). „Amint az Atya halottakat támaszt föl és életre kelt, úgy a Fiú is életre kelti, akit akar” (Jn 5,21). Mégpedig úgy, hogy „A lélek az, ami éltet…” (Jn 6,63). És pedig raj-

tunk át is sugárzik az emberek lelkébe. Figyeld csak a szentek galériáját: Szt. Ignác vértanú, Szt. Polikárp püspök, Szt. Ferenc és az Úr „öreg követői” hogyan hatottak? Életük erejével, amelynek tündöklő formája vitte és hangolta követésre az embereket. A 40 vértanú elgyengülő helyére a római katona lépett, mert olyan hatást tett reája az áldozatos hősök serege, hogy nem tudott ellenállni a példa erejének. Ezért írja Douglas Marcellus kormányzó feleségéről ezt a kirobbanó és áldozatra kész ítéletet: „én is keresztény vagyok! Engem is megillet a halálos ítélet, mert Isten adta férjem hősies életpéldája engem is az áldozatos meghalók közé sodor…” (The Robe). Az Isten-szeretet látása és áldozatos élése még Dosztojevszkij szerint is a legnagyobb és legmegragadóbb emberi erény. Olyan sodró erő, amely feltétlenül magával ragad. Épp azért gondoljuk át életünket, és – „életremeték” égi kegyét birtokolva – legyen csendesen visszahúzódó és elcsendesedve tanító az ajkunk, de legyen elevenen ható és egek felé indító a derűsen csengő életdalunk!

Bef.: Milyen gondolattal zárjuk ezt az elmélkedést?... Talán a sivatagban álló „szfinksz”-ek képével... Vajon olyan-e az „élettelennek látszó remete” képe, mint a kétséget felvető és megoldást nem nyújtó bizonytalankodó szfinksznek arca?... Olyan kétségeskedést sugárzó, amely az élettavasz elmúltával „élettelet” hirdet?... Bontakozás után pusztulást?... Persze erre a vonalra az az ember kerül, aki nem tud abban hinni, hogy a természet háztartásában is érték a gyökér, szépség a virágzás, de az igazi érték a gyümölcstermés. Ez a gyümölcs pedig a magot hordozza, amely az új élet csendesen meghúzódó édesanyja... Az ember élete is ilyen. De ezt csak az látja, aki a „beérés korát”, a terméshozást, az örök termésfakasztást az értékek értékének érzi. Erről ír fenségesen L.L. Bulwer (Pompeji pusztulása), amikor az élemedett „Naimi ifjút” jeleníti meg. Kísérete hatalmas kutyája és kemény botja. Alakja törékeny, haja és szakálla hófehér. A vele találkozók kérdezték: „te ki vagy?” egyszerű felelete így hangzik: „az az ember, aki halottaiból feltámadva, az életek értékét teljesen megértve egyszer a Mester szemébe néztem „Naimi városának kapujánál”... „És mi a hivatásod?” – „Én az Úr szellője vagyok. Felveszem az élet magvait, szerteszórom a rónák világában és így „Isten kertjének” **csendes kertészeként** tevékenykedem...” – Életremeték! Nem ismertek ebben Isten adta hivatástokra? Halljátok és éljétek! Amen.

2. beszéd: A remeteség szent értékei

Bev.: Minden ember **életközpont.** Gyűjtő és sugárzó. Olyan eleven „leideni-palack”, aki felhalmozva alakul és alakulása mértéke szerint sugározva teremtő. Önmaga gyűjti az élet értékeit, ő kutatja az élet rejtélyeit és ő rajzolja meg a jövő vonalait. Aki azután hit szemével nézi ezt az igen nagyszabású emberi erőfeszítést, az reádöbben arra, hogy itt olyan égi kiáradásról van szó, amelyet a „Szentlélek ajándékainak” mondunk. Olvasd csak: „És rajta leszen majd az Úr lelke: a bölcsesség és az értelem lelke, a tanács és az erősség lelke, a tudás és a jámborság lelke” (Iz. 11,2). Ezt az egyetemleges ajándéksort a „remetelélek” is hordozza. Csakhogy olyan bőségesen és értékesen, hogy az így áldott „életalkony zarándoka” kiemelkedettebben értékesíti ezeket a kincseket, mint az induló, vagy cél felé törtető életlendülettel dolgozó embersereg. – Vegyük vizsgálat alá, hogyan néz körül a remete, és hogyan alakulnak ki körülötte a zsenge élet Isten tervezte kontúrjai? Valójában az a kérdés: milyen értéket termeltet ki az égi Teremtő azokból, akiknek a „hosszú élet kegyét” adta? Már az adományok is isteniek; azért az érvényesítésüket is isteni terv alapján kell kibontani. Kérdésünk tehát az: mivel áldotta meg az Úr a hosszú életű remetenépet, és hogyan értékesítjük ezeket az adományokat? Figyelem! Az összefoglaló kérdés ez: mit kaptunk és hogyan kamatoztatunk? Hármas feleletet adhatunk erre.

1. Az első felelet így szól: **a remete égi ajándéka „az áldott szem”, amely a múltba tekintő...**

Ő valójában „beérett embernek” mondható; olyannak, akinek életszerepe a szerzett életkincsek őrzése és fényesítése, de a megszerzett értékek értékesítése az életzarándokok nemesítése.

a) Az „életalkonya” felé siető és visszatekintő ember helyesen értékli a **természetes erényeket**. Azt akarom hangsúlyozni, hogy a földieket és a természetes életerényeket isteni elgondolás nemes kincseinek tartja. Ha a föld Isten műve: „Kezdetben teremté az Isten a mennyet és a földet” (1Móz. 1,1), akkor olyan égi teremtmény, amelynek értéke és értelmezése isteninek mondható. Ha pedig az ember ennek a „szent otthonnak” átmenő lakója és ura: „És megáldá őket az Isten és mondá: Szaporodjatok, sokasodjatok, s töltsétek be a földet s hajtsátok uralmatok alá és uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain s minden állaton, amely mozog a földön” (1Móz. 2,28), akkor minden természetes erőfeszítés az emberi élet értékes megnyilatkozása. Azért mondja az Írás: „Az ember úgy születik nyomorúságra, mint a madár a repülésre” (Jób 5,7). Ebben az erőfeszítésben szerepet talál a bölcsesség, az

igazságosság, a mértékletesség és a lelki erősség. Mégpedig fokozott mértékben, mint az „élet piacán” szorgoskodók életében... Az öreg korban elpihennek az ösztönös szenvedélyek és győzelmesek a lélekerők. Ha magát mérlegelve, hibákat elítélve értékli az ember a múltat, akkor megértő lélekkel nézi és javítja a környezetében élők „múlt életét” is. Nem kemény az elítélésben, mert sok természetes jót is talál a múlt életben. Az életet, a múltat tekintő remete-ember tehát szentnek érzi az Isten tervezte természetes életet és örömmel állítja erőit abba a lendületbe, amely ezen a területen érvényesül. Sohasem lesz hátrahúzó, hanem mindig fellendítő...

b) Épp azért kell kiemelni, hogy az élet „letűnő világát” szemlélő lélek olyan nagyon nagyra értékli a **természetfeletti erényeket.** – A természet alapot ad, az isteni kegyelem természetfeletti életet teremt. „Gratia non destruit, sed elevat naturam”. A természetfeletti életünknek alakító tényezői az Isten által belénk öntött isteni erények: a hit, a remény és a szeretet.

α) Örök kincs a **hit.** Olvasd csak az Írást: „Minden vesztegető ajándék és igaztalan jó elenyészik, de a becsületesség örökké megáll” (Sir. 40,12). Maga az ég Ura is rendkívüli nagynak értékli a hűséget: „Uram, szemed az igazságot nézi...” (Jer.5,7). És az Újszövetség erejével: „Bízzál leányom, hited meggyógyított” (Mt 9,22). Ezért ajánlja az Úr: „Legyen hitetek Istenben” (Mk 11,22). Sőt ezért imádkozik a Mester, hogy ez meg ne fogyatkozzék: „Én azonban imádkoztam érted, hogy meg ne fogyatkozzék a hited, hogy te egykor... megerősítsd testvéreidet” (Lk 22,32). Isteni igazság ugyanis: „Mi nem tartozunk az elpártolók közé, akik elkárhoznak, hanem a hívők közé, akik megmentik a lelküket” (Zsid. 10,39). Aki tehát a hit kegyelmével telítetten élte életét, az a „szentek egyességébe” kapcsolta önmagát. Ez a belekapcsolódás az oka annak, hogy a „hit emberét” a legmagasabb vonalon haladónak tartja a tisztábban látó „remeteember”. – A hívő ember tehát az Isten embere.

β) De ugyancsak égi ajándék a **remény**. Olvasd csak: „Mert te vagy az én reménységem, erős tornyom az ellenség ellen” (Zsolt. 60,4). Majd figyeld Sirák fia szavát: „...Nálam az élet és az erény minden reménye” (Sir. 24,25). Gondolj az apostol szavaira: „Meg vagyunk ugyan váltva, de még reménységben élünk” /Róm. 8,24/. „Mi a hit erejével várjuk a Lélekben a megigazulásból fakadó reményt” (Gal. 5,5). Végül hallgasd azt az igét is, amely az élet végcélérését is a hit mellett remény erényéhez fűzi: „Csak szilárdan és rendületlenül álljatok a hit alapján és el ne tántorodjatok az evangélium reménytől, amit hallottatok” (Kol. 1,23). Mindez arra vall, hogy az isteni remény egekből hulló parazsát fejleszteni, istápolni kell, mert csak az az ember lehet Istenhez térő, aki gyermeki reménnyel tekint égi Atyja felé. Ő adta a reményt, az ember legyen tehát reménykedő. Legyen ilyen a „remete” (volt-e?) és ébresztgesse ezt mindenkiben! A „remény embere” az örök élet várományosa.

γ) Végül a harmadik égi ajándék a **szeretet.** Ennek birtoklása teszi istenivé a föld zarándokát. Maga az Isten kicsoda? Az apostol így felel: „Aki nem szeret, az nem ismeri az Istent, mert az Isten szeretet” (1Jn. 4,8). Az Isten kiáradása szeretet. Ezért mondja az apostol: „A remény pedig nem csal meg, mert Isten szeretete kiáradt szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által” (Róm. 5,5). Sőt ennek kell érvényesülnie az emberek felé is. Olvasd csak: „Maradjon meg (köztetek) a testvéri szeretet. El ne hanyagoljátok a vendégszeretetet: amikor némelyek ezt gyakorolják, tudtukon kívül angyalokat láttak vendégül. Gondoljatok a foglyokra, mintha magatok is foglyok volnátok, az üldözést szenvedőkre, mint akik magatok is testben éltek” (Zsid. 13,1-3). Továbbá: „Szóljatok bár emberek vagy angyalok nyelvén, ha szeretet nincs bennem, csak zengő érc vagyok vagy pengő cimbalom. Legyen bár prófétáló tehetségem, ismerjem bár az összes titkokat és minden tudományt, legyen akkora hitem, hogy hegyeket mozgassak, ha szeretet nincs bennem, mit sem érek. Osszam el bár egész vagyonomat a szegényeknek s vessem oda testemet, hogy elégessenek, ha szeretet nincs bennem, mit sem használ nekem” (1Kor. 13,1-3). – Ebből az következik, hogy a múltunk igazi értékelése akkor kielégítő, ha a szeretet kiáradásának jeleit tárja elénk. A „szeretet embere” az Isten földi és örök fia.

2. Most azután a „remeteélet” értékkeresése kérdésében a második felelet így hangzik: **A „látás” kegyét vevő „remeteszem” a jelen életet is helyesebben látó és állandóan emelő...**

Aki pedig helyesebben lát, az bölcsebben ítélő. Azért azt mondhatjuk, hogy a „remeteember” a „bölcsen ítélkező isteni ember”. Ő a természetfeletti erényeknek is birtokosa és azért életjegyei közé tartoznak a következő lélekvonások.

a) Ő a bölcsen figyelő és az életerők egybefonódó kapcsolatait világosabban **„látó ember”**. Olyan valaki, aki észleli az ember hozott, szerzett és kapott életerőit... Természeteseket és természetfelettieket egyaránt; majd ezek tevékenységéből elemzi ki az ember igazi értékét. Sőt arra is tör, hogy ezek helyes és arányos nevelésével szolgálja a jelen emberének isteni életét. Figyeld csak meg, még a bűnbánó lélek is az öregek gyóntatószékét keresi, mert a „kor bölcsességét” várja az „isteni ítélőszék” föl-

di bírájától. A közmondás szerint is: az öregek a család értékei... Nem elnézés miatt, hanem a tisztább és bölcsebb látás miatt.

b) Majd folytatólagosan meg kell állapítani, hogy a „helyesen látóknak” **higgadtabb az ítéletük**. Ez is az Isten áldotta öregkor bölcsen látó szemének csodás eredője... A tisztábban látó az okokat is észlelő. Az okok sorát is látó az ítélethozásban is elcsendesedő. Csak a felületet szemlélő hangja kemény ostorcsattanás, mert a hibák, a bűnök és bűntények megítélésében nem talál helyet az okokat is mérlegelő és a javítást is célzó megfontoltság. Az igazságért küzdjön az ember, de az ítéleteiben a higgadt bölcsességé az első szó. Ez a higgadtság pedig az öregek csendesedő életrezgésének értékes életkincse.

c) Sőt le kell szögezni azt is, hogy az istenien látó remetékben lélekkincs a **megbocsátó megértés** erénye is. Óvakodj attól a francia szellemes, de túlzó állásponttól: „tous comprendre – tous pardonner”! Az igazság így fogalmazandó: mindent értékelni és bölcs szeretettel ítélkezni! – Van tehát bűn és büntetés is. Van személyes tett és van személyes felelősség. De sokszor csengjen a füledben a Mester szava: „Ne ítéljetek, hogy meg ne ítéljenek” (Lk 6,37). Hagyd azt az örök Bíróra: „Az Atya nem ítél senkit, az ítéletet egészen a Fiúra bízta, hogy mindenki tisztelje a Fiút, amint tisztelik az Atyát” (Jn 5,22). Legyen a te ítéleted olyan, amely a jóvátétel lehetőségét biztosítandó javítást tartja szem előtt. Legyen jobb az ember, hogy jóvá tehesse azt, amit a múltban vétkezett. Örök példád a Mester, Aki mindig bocsánatadással kezdette, hogy azután az új életfakasztást szorgalmazza: „Ember, bocsánatot nyertek bűneid” (Lk 5,20).

3. A harmadik és végső isteni adomány: **az a szem, amely a jövőbe meredő...**

Talán ez a kifejezés jellemezné ezt a kegyet: ő az élet **„fárosz-embere”**. Ő a birtokosa annak az égi kegyelemnek, amelyet így ígér az isteni Üdvözítő: „A Vigasztaló pedig, akit az Atya nevemben küld, megtanít majd mindenre és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek” (Jn 14,26). Ő az „égi Fény” hordozója és így az élet távlatainak helyes meglátója. A fényvetés kettős vonalat követ.

a) Reávilágít a **földiekre...** Reádöbben és reádöbbent, hogy a Mester szavai igaz értelmében a „szűk életutat” kell taposnunk: „A szűk kapun lépjetek be!” (Mt 7,13). Sajnos sokan csak keresik és nem követik: „E néptől negyven évig undorodtam, és mondottam: Tévelygő szívű nép ez! S útjaim mégsem ismerték meg ottan. És haragban esküdtem eskümet: Ők meg nem látják békességemet!” (Zsid. 3,10-11). És annál inkább maradj az „isteni követek” hirdette úton, mert elkerülöd az Úr büntetését és valósággá teszed az Úr követeinek iránymutatását: „Légy állhatatos az Úr útján, a helyes belátásodban és a tudásban, akkor nyomon követ a béke és igazság igéje” (Sir. 5,12). Itt is elmélkedd át: szerettesd meg a földet, mint Isten teremtményét, szolgáltasd vele az embert mint „Isten fiát”, és együttesen szolgáljátok az ég Urát mint a nagymindenség mindenható Teremtőjét.

b) De a földiek szolgálata mellett feszüljön tekinteted az **égiekre** és feszítse lelked arra felé az emberek figyelmét. Az igazán bölcs öreg így gondolkodik: „Mert bőséges az ő irgalma irántunk, s örökre megmarad az Úr hűsége!” (Zsolt. 116,2). „De az Úr igéje örökké megmarad. Ez pedig az az ige, amelyet nektek hirdettek” (1Pét. 1,25). Az életünk örök útja így tárul elénk: „mert az alamizsna megment a haláltól, megtisztít a bűntől és irgalmasságot meg örök életet szerez” (Tób. 12,9). „Kik fényt derítenek rám, örök életet nyernek” /Sir. 24,31/. „Mester, mi jót kell tennem, hogy eljussak az örök életre?... Ne ölj, ne paráználkodjál, ne lopj, hamisan ne tanúskodjál, atyádat és anyádat tiszteld és szeresd felebarátodat, mint önmagadat” (Mt 19, 16,18-19). „Az én juhaim hallgatnak szavamra, én ismerem őket, s ők követnek engem. Én örök életet adok nekik: Nem vesznek el soha és senki sem ragadja el őket a kezemből” (Jn 10,27-28). – És kié ez az isteni ígéret? A feleletet megadja az apostol mondván: „Bizony, bizony mondom nektek: Aki hisz (bennem: Jézusban), annak örök élete van” (Jn 6,47). Ezzel azt jelzi: minden ember birtokolhatja az eget, csak nyissa meg az ige befogadására a lelkét! „Ezt örök idők előtt megígérte az igazmondó Isten, aztán kellő időben nyilvánosságra is hozta...” (Tit. 1,2-3). Legyünk méltó tanítványok, akik ezt állandóan – szóval és élettel! – hirdetjük! Ez pedig annyit jelent: ha gyenge is a hangod a kiáltó hirdetésre, legyen „élő irányjelző” az életed az Isten „báránynépének” hazasegítésében. – Még természetünk is úgy van berendezve, hogy öregedő korban **távollátók** leszünk... A közelség értéke ködbe húz, és a távlatiak fényben jelentkeznek... Az egész emberi élet valósága: a csillanóan fényeskedő jelent ködössé teszi a messze, a végnélküli távlatokat látó öregkor...

Bef.: Mi legyen a záró gondolatunk? – Talán gondoljunk Fr. **Bacon**-re, akinek jubileumát most ünnepelte a tudomány! Ez a bölcsész a **tapasztalati megfigyelések** értékét emelte ki és a tudományt az **elvont világokból** a **valóságok megismerésére** akarta hangolni. Bölcs és helyes irány. Épp ezért hűségesen követik útmutatását az újkori tudósok is. – De amikor a „reáliákat” vizsgáljuk, akkor ehhez

a kategóriához kell csatolnunk a **lélek természetfeletti értékeit is.** Csak ezzel a megkülönböztetéssel: vannak „reáliák” az anyagi világban, vannak „reáliák” a lelki világban és vannak „reáliák” a természetfeletti világban. Az emberi élet feladata, hogy ezeket megközelítse, az égi Atya kegye, hogy az utolsót egekből sugározza, és végül a föld emberének kötelessége, hogy ezeket önmagában „isteni életté” alakítsa! – És az „életremetékre” milyen feladat marad? Legyenek Istentől itt tartott életútmutatók, akik a lélekjóság csendes hatásaival segítik Istenatyánk felé az életnek „zarándoknépét”! Amen.

3. beszéd: Quid facturus sim?...

Bev.: Mikor kell terveket készítenie az embernek? Akkor, midőn hosszabb lejáratú idők ura, vagy igen nagyszabású hivatásteljesítésnek elhivatottja… Ezért készítik a nemzetek vezérei a bölcsek bölcsességével az „ötéves”, „tízéves” terveket, mert – előregondolva és rendezve a feladatteljesítést- pontosabban hajthatják végre a jövőt szolgáló elgondolásokat. – A „remeték” életét nem előttük tároló hosszú idő, hanem a **nagy elhivatottság** szemszögéből lehet olyannak tekinteni, hogy kikívánkozik életükből a nagyobb arányú „szolgálati terv” kidolgozása… Ezért nézzen úgy a jövőbe a „remete”, hogy teremtő hivatású legyen az „életalkonyt” mutató életszakasza. Az nem baj, hogy „élethajnalt” „életzenit” és „életalkony” követ… Ez az isteni életterv. Csak az a köd ne nehezedjék lelkünkbe, amely elszívja a szolgálva „teremtés” vágyát, az élet feszülő lendületét és a tétlenség mozdulatlanságával súlyosítja a „magányban élő” lelkünket… Nem szabad feledni: a „remete” az Isten-közelség felé húzódó **égi követ**, akinek „életestéjén” is a derű és lendületes szolgálatteljesítés a hivatása… Mégpedig így: közelebb, közelebb hozni minden embertestvért az örök Atya lelkéhez! De hogyan? Hogyan teljesítsem hivatásomat?

1. Az első szent kötelességem: **Közel kell magamnak is férkőznöm az egek Ura lelkéhez…**

Ez befelé ható tevékenység. – Ez a törekvés annak az egyetemesen kötelező életmunkának utolsó szakasza, ha szabad mondani: összecsiszoló szobrászmunka, amely az állandóan szeretetben tevékenykedő égi Atyát követve önmaga egyéniségének véges és Isten kegyelméből végnélkületbe ívelő tökéletesítésén fáradozik.

a) Első lépése – a finoman hallgatódzó lélekhangolás. Hallani a föld zaját a fülek hivatása, de hallani az Isten hangját, az már az égiekre felhangolt „lélekhárfa” csodás kegye.

α) Persze az Isten hangjai belezúgnak az élet minden mozzanatába, de nem veszi ki vezérfutamát a zűrzavaros együttes ösztönös embere. Ide csend kell! Lélekmagány. Életmagány. Nemcsak lelkigyakorlat, hanem a világból való visszahúzódás. Talán ez az igazság: a világ szolgálatának zajos munkája elcsendesül, mert a „remeteélet” a lélekszolgálat területére nemesül…

β) Ez az elcsendesedés azután olyan módon hallja és veszi át az Isten hangját, hogy „lélekhárfája” visszazengi az égi Atya szeretetdalát. – Gondolj az Írás dicsérte szentekre, akikről így beszél az isteni szöveg: „A jámbor ember állhatatos a bölcsességben, mint a nap…” (Sir. 27,12). „Most tehát nem vagytok már idegenek és jövevények, hanem a szentek polgártársai és Istennek házanépe” /Ef. 2,19/. És: „Szentek legyetek, mert én szent vagyok” (1Pét. 1,16). Majd gondoljatok a szentek egész galériájára! Azokra, akiknek élete az isteni szépség tükröződése… Az ő életük az égi Atya kegyelmének hordozója és kialakított életük az isteni Szeretet örök dicsősége. Az élők sorában a Szent Szűz kezdi a sort, és adja Isten, hogy ennek egyik tagjává te magad lehess! – „ Istennél semmi sem lehetetlen!” (Lk 1,37)…

b) De az Istenre figyelő lélek olyan módon törjön az Úr közelségébe, hogy szellemi életének tökéletesítése útján közelítse meg a Mindenhatót. Itt nem helyrajzi, hanem lénytani közeledésről van szó. Olyanról, amely a „föld emberéből” az „isteni természetet hordozó” Isten-fiát alakítja ki /1Pét. 1,4/. Erre hivatkoztam az előző pontban, amikor a Szűz Anya és a szentek életének beállításával azt a gondolatot pendítettem meg: „lélekhárfád rezonáló dala” indítson az isteni élet kidolgozására! Miért? Mert: „…aki érintkezik ezzel a világgal, mintha nem érintkeznék vele, mert elmúlik a jelen világ” (1Kor. 7,31). „Támadnak ugyanis hamis krisztusok és hamis próféták, és nagy jeleket és csodákat művelnek, hogy tévedésbe ejtsék a választottakat is, ha lehetséges volna” (Mt 24,24).

α) Az bizonyos, hogy olyan életet kell élned, amely sohasem mutatja a „beborulás elsötétedését”, hanem az „élet fényét meglátó vándornak” boldogságát. Az igazság az, hogy a lelkünk mélyén élő hit, remény és szeretet tüzének fénybe kell vonnia az egész életünket. Nem lehet az ember az „élethomály” szenvedője, ha lelke az örök Fényesség hordozója: „Mivel az örök világosság kisugárzása és Isten fölségének szeplőtelen tükre és jóságának képmása” (Bölcs. 7,26). „Amíg veletek van a világos-

ság, higgyetek a világosságban, hogy a világosság fiai legyetek" (Jn 12,36).

β) A lélekfény – ez kegyelmi adomány!- reánevel arra, hogy állandó feszüléssel dolgozzunk azon, hogy az „isteni ember" égi derűje örökké lendülő tevékenységre ragadjon. Ez azt jelenti: legyen életünk „életest felé hajló" szakasza egyenesen a tökéletessé teremtődés szent időszaka. Még a pogány indus miniszterelnök, Sir Dash Puran is azért hagyja ott a legelőkelőbb pozícióját, hogy életének 60. évétől számított idejét a tökéletesedésre fordítsa a Himalája tövében (Kipling: Dzsungel Könyve, II. kötet, a Bagath csodája)… Mi pedig a Mester felé fordítjuk tekintetünket, hogy olyanná alakuljunk, hogy méltók legyünk az égi Atya befogadására: „mindaz, aki elhagyja értem otthonát, testvéreit, nővéreit, atyját, anyját, feleségét, gyermekeit vagy földjét, százannyit kap és örökségül kapja az örök életet" (Mt 19,29).

γ) Végül pedig arra kell gondolnunk, hogy az élet hátralévő és utolsó szakasza az égiek közelségében peregjen le a földön és az égiek várásában találjon erőt, boldogságot és lélektartalmat. Ez valóban a „hazatérő boldogsága", amely minden életzarándoknak Isten gondolta életértéke. Ezt élő hittel hinni annyi, mint emelt fővel, az egek felé emelt fővel taposni az Isten tervezte élet ösvényét. – És most azt kérdezem: milyen eredményt hoz létre ez a szellemi beállítás?... Talán helyes felelet lesz az, amely ezt mondja: kitermeli a dalos lelkű „isteni zarándokok" alakját. Azt az embert, akinek élete ezt hirdeti: nem győz rajtunk a halál, mert Mesterünk is meggyőzte a halált halálával: „A győzelem elnyelte a halált, halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod?" (1Kor. 15,55).

2. De az egyéni élet csiszolása, fényesítése mellett hivatásunk csúcsa legyen: **a lélekkörnyezetünk egek felé való irányítása is…**

Ez az életvonaljelzés valójában a kifelé való szolgálat. És ez azért fontos, mert az emberi életet még az utolsó „remete-szakaszában" sem lehet arra szűkíteni, hogy csak önmagáért éljen. Még az élet „esthajnalkora" is Istentől, embertől vesz; de a vétel után kötelessége marad, hogy akkor is adjon. Ne felejtsd, hogy ez az Írás szavának állandóan csengő igazsága: „Adjatok és adnak majd nektek is" (Lk 6,38). Ezt azután így lehet magunkra alkalmazni: legyetek az élet adakozói és így lesztek az élet gazdagítottjai! Jól jegyezd meg: „Az ősz haj ékes korona; tisztesség útján lehet ahhoz jutni"(/Péld. 16,31). – De hogyan adhat az, akit leállít az életerők gyengülése?

a) Az ő kötelessége sugározni mások lelkébe az életpélda erejével. Legyen az egyéni élet olyan, hogy kicsiszolt alakja vonzólag hasson környezetére.

α) Legyen ebben boldogságot és kiegyensúlyozottságot sugárzó életlendület. Mindennek gyökérzete és alapja az örökké megmaradó és diadalmaskodó és sokszor hangsúlyozott optimizmus. Azt az életszemléletet, amely a „lehajló ellankadás" helyett az örök világba való emelkedés reményét hirdeti, hiszi és éli. A „lemondó életakkord" nem emel; sőt másokat is törtté és elesetté silányít. Az Istenhez közeledők lelke legyen Istenhez irányító életerő.

β) Legyen továbbá gazdag az élete. Ha ugyanis nagyszabású életmunkát nem végezhet, akkor a kisebbeknek látszó, de rendkívüli értéket képviselő lelki munkák végzésére vállalkozzék. Akinek ajkán nem csendül a nagyszabású szónoki beszéd, annak szája legyen a csendes tanácsadás eszköze… Jól mondotta egy kis gyerekember, amikor önnön szeretetmunkáját értékelte: még a kis tücsök cirpelését is meghallják a társat keresők… A szentjánosbogárka is utat mutat…

b) Ámde az életpélda mutatása mellett állandó hivatásod marad az Isten szeretetének törhetetlen sugárzása. Gondolj Szt. János apostolra, aki olyan trubadúrja maradt a Szeretetnek, hogy alig tudott mást mondani, mint ezt az égi hangot: szeressétek egymást és így az égi Atyát! Ezt a hangot mi is hangoztatjuk, és ennek erejével az emberek nagy seregét a Szeretet egységébe vonhatjuk. Ma annál inkább magasrendű hivatás ez, mivel jobban látható az egymás elleni gyűlölködés tüze… A megértő életet a szeretet fokozása adja. Ennek alapja ugyanis az Isten szeretete, amelynek fellobbanása biztosítja az „Isten gyermekeinek" egymás iránti szeretetét. Egy égitesten élünk, egy Atya gyermekei vagyunk és örök Atyánk házába együtt törünk. – Aki ezután az istenszeretetet szolgálja, az örök áldozatosa és tanítója marad az Isten gyermekeinek, „Isten családja tagjainak" egymás iránti testvéri szeretetének. Talán azt is lehetne mondani: olyan élettrubadúr, aki állandóan dalolja az emberek egymás iránti szeretetét. De persze ne csak szóval, hanem élettel. Nem ok nélkül mondom, hogy „örök áldozatos" legyen!... A lemondó és önzést megtagadó élet tudja kiváltani az igazi testvéri szeretetet. – Katonaéletem példáján láttam, hogy a halálos sebesült odavánszorgott a másik beteghez, hogy rajta segítsen… **Pyre**: „The World at War" c. katonai művében írja az egyik vezető ápolónővér életéről, hogy a „kórház angyalának" hívták a sebesültek, mert éjszakánként végigjárta a termeket, hogy segíteni tudjon… **Harraden**: „Rachel" c. regényében a bolyongó menekültek között talált 7 éves Nadiáról azt írja,

hogy annyira rettegett a magánytól, hogy éjjelenként felkelt ágyacskájából és megtapogatta az őt gondozó angol parlamenti tag kezét, hogy ott van-e most is közelében… Lám! A szeretet-szolgálat viszont-szeretetet szül és örök kapcsolatokat létesít. Mindez onnan van, hogy az ember a Szeretetnek földi gyermeke (Jn 12,36). Mindez onnan van, hogy az örök Szeretet felé törünk: „…hozzá megyünk és benne fogunk lakni" (Jn 14,23). Mindez onnan van, hogy élethivatásunk teljessége is abban valósul, hogy az örök Szeretettel egyesül a személyes létét megőrző ember: „..én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek" (Jn 14,20). Légy tehát az Isten és az ember szeretetének örök trubadúrja!

Bef.: Ha pedig mindezt egy gondolatcsoportba akarnám foglalni, akkor ezt a hasonlatot kellene magam elé állítanom: **légy az égi Atya földön élő, „messziről csendülő" dalokat felfogó, visszhangzó és egek felé hívogatóan pengő „hárfahangszere"**… Némuljon el tehát az ajaknak húrozatán a kakofonikus melankólia, zendüljön és zendítsen diadalra a finoman ütemezett isteni melódia. Ennek ősi rezdülését az egek Ura játssza, és ennek visszacsendülését a föld „remeteembere" muzsikálja. Ezt az életdalt örömmel hallja a föld zarándoka. Mégpedig azért, mert felismeri benne az Isten teremtette lelkének legősibb zengését, és a Végtelentől jövő és a véges személy lelkében csengő életdal **egybevágásában** reáismer az örök Atyához tartozandóság égi értékére. – Végső elhatározásod tehát az legyen, hogy ennek az életébresztésnek akarsz szolgájává szegődni életed utolsó percéig. Könyörgő imád pedig ez legyen: fogadd el szolgálatomat, égi Atyám! Amen.

4. beszéd: Az „élettrubadúrja" – az „életalkonyat" fényözönében

Bev.: Az élet „remetenépe" az évszámok gyarapodását észleli, és ha gyarlóan gondolkodó, akkor a halál közeledtét remegi… de az „isteni nép" másképpen lát. Szemét, lélekszemét megáldja az Isten, és a növekedő évszámok terhe mellett a fogyatkozó időben a **„hazatérés" közelségét"** ünnepli. Mert mi az igazi életszemlélet? Sokszor ismétlem: egekből jöttünk, földön tevékenykedtünk és hazatérünk!... Mégpedig az isteni értékek teljes felébredésével, a szerzett erények virágzó pompájával és az örök Atya „színről színre való látása" (1Kor. 13,12) utáni végnélküli és személyes kiteljesüléssel. – És ez az Evangéliumnak („jó hír"!) belső átélése valóságos átalakulást termel. Az apostol gondolatával élve „isteni természet részeseivé" tesz (2Pét. 1,4) és így az isteni látás valóságát adja nekünk. Itt tehát arról van szó, hogy a „remetekor" isteniesebben látó életkor. Olyan fényözön-birtoklás, amelynek szerteáradó zuhatagozása egészen természetfeletti értékben tárja elénk a „nagyvilágot", az emberi „kisvilágot" és az isteni „örök világot". Természetes azonban, hogy nem szabad arra gondolni, hogy „leállítandó az emberi élet jellemző tevékenysége". Nem szabad azt hinni, hogy az „elpihenő energiátlanság" lehet az emberi „életősz", „élettél" igazi és megnyugtató jellemvonása. Amint már előzőleg végigelmélkedtük: a remeteélet is teremtő élet… Magunkat és másokat szolgáló. Beérett élet, amelynek kiforrott ereje másokat is éltet és táplál. Sőt azt is mondhatnók: a „hazatérő életvándor" világosan látó szeme és lelkének fényvetése másoknak is életfényözöne és útmutatója. – Kérdezd csak magadtól: hogyan lesz boldog, tevékeny és derűsen szolgáló az emberi élet „esthajnala"? Kettős feleletet adunk erre.

1. Az első így hangzik: **az „utolsó emberi erőfeszítés" is boldog életvirágzást termel.**

De csak mikor? Akkor, ha a tevékeny szeretet záporozása üdíti az „életsivatagot", és az égi ajándékok kegyelmi harmatja „életoázissá" alakítja az „életpusztaságot". Jól jegyezd meg: így van ez a „nagytermészetben" a napsugár hatására. Így megy ez végbe a „kistermészetben", az emberben az égi Atya szeretet-kiárasztására. – Mivel pedig a látszat arra utal, hogy az öregség sok-sok tehernek hordozása, azért méltán kérdezheted: vajon igaz-e az, hogy az elgyengülő „remetekor" mégis boldog „kivirágzás" időszakának mondható és nevezendő? Vajon nem túlzóan optimisztikus ez az elgondolás?...

a) A felelet bizonytalannak látszik, ha arra gondolunk, hogy az öregkor az elgyengülés, másraszorultság és „elértéktelenedés" időszaka…

α) A szervezet természete az elkopás. Bármennyire emelkedik is a földi élet korhatára, mégis tagadhatatlan ezeknek a határoknak véges jellege. Igazságok igazsága: „…mert por vagy s vissza kell térned a porba!" (1Móz. 3,19). De az is igaz, mégpedig természetes igazság: a halál uralma egyetemes az emberek felett! Mindezek után Szt. Pál szavait kell idéznem: „Egyikünk sem él, s egyikünk sem hal meg önmagának" (Róm. 14,7). Ez az isteni ige is arra vall, hogy az „elkopás" mellett tudnunk kell és diadalmasan élveznünk, hogy még így is a Mesterhez tartozunk… A mi életünk a teremtés, a megváltás és a megszentelés alapján az Úr tartozéka (ez az élet igazi „predestinációja", „szolgálni joga"). Aki pedig az Úré, az sohase gondoljon arra, hogy értéktelen és semmiség. Tudnia kell, hogy küldetése ez:

„…Hozd ide fiaimat a távolból, s leányaimat a föld határairól, valamennyit, ki nevemet segítségül hívja, kit dicsőségemre teremtettem, alkottam és készítettem” /Iz. 43,6-7/. – Találd meg „öregkorod” hivatását és így boldogan fogod pergetni „életed őszének” időszakát. Diadalmasan fogod dalolni mindörökké: „Dicsőség az Úrnak mindörökké, örvendezzék műveinek az Úr” /Zsolt. 103,31/. Újból gondolj vissza az előző elmélkedésre, és reá fogsz döbbenni „életalkonyod” igazi örömeire!

β) Azt is kutatni lehet: vajon nem nehéz a másokra-szorultság erőtlensége? Van ebben sok igenlő igazság. De talán csak annyit jelent: az „önmagunk nagysága” veszít hangoskodásából… Ne felejtsd: „aki… megalázza magát, azt fölmagasztalják” (Lk 14,11). Sőt azt is idézd emlékezetedbe: a múlt szerteszórása az öregkorban a szerető segítés alakjában lészen életed igazi támasztéka. A szeretet nem elhaló, hanem állandóan szeretetet fakasztó élettelevény. Mégpedig bőséges termést ígérő és az életet egyenesen elárasztóan áthömpölygő. És így boldogságot szülő… Ez pedig tárgyi valóság a „remete” életében. Ő láthatja környezetének és híveinek bontakozó előretörését… Ez a „gyökéröröm” az övé, mert – Istenen kívül- belőle fakadt. Majd láthatja az ifjúság lendületét… Ebben önmagának megsokszorosítását látja. Ez a földön való továbbélés öröme. Végül láthatja a most, az öregkorban osztott lélekkincsek kamatozását… Ez a „szóró gazda” életöröme. Azért ne a gyűjtöttek „végrendelkezője”, hanem a meglévők „szórója” légy. Élvezd ezeket, így „aurea aetas” lesz a korod. Olyan, amely isteni és boldogító fényözönnel övezi fejedet. – Vizsgáld csak magadat: nem vesz-e körül a „lélekben szült gyermeksereged” olyan szeretettel, hogy annak áramlása dalossá teszi egész életedet?... Ámde az sem tagadható, hogy a látszólagos „elértéktelenedés” és a „másokra-szorultság” nem is egészen önmagunktól független életteher. Valójában attól függ a jövő, hogy milyen egyéni, személyes lélekerőket halmoztál fel önmagadban a múlt életed alatt. Aki sokat halmozott, az sokat birtokol; aki pedig sokat adott („szóró-gesztus”), az „bumerángként” sokat kap vissza. – Mit mutat a magam élete? Komoly következetességgel ezt: a vett jók után a szeretet áramlása övezi és elnyeléssel „fenyegeti” a „remetelelket”. Örök igazság: a jótettek örök értékűek és örök érvényűek! Veritas veritatum!!

γ) De ha mindezek ellenére mégis reád nehezedik a „környezet érdektelen kezelése”, vagy a fizikai bajok ezernyi terhe, és kevés a szeretetsugárzás melegsége?... Quid nunc? Méltán kérdezheted: ebben az esetben hogyan lehetsz a „boldog életvirágzás” hordozója? Nehéz és kemény kérdés, és bizony nem egykönnyű a felelet. Különösen akkor, ha nem kétsíkon (földi és örök), hanem csak egysíkon, földre határoltan akarnók megoldani az életproblémát! – Alapvetésszerűen le kell szögeznünk, hogy az egysíkú „megoldás” lehetetlen. Mégpedig azért, mert nem ez az Isten gondolta valóságos élet. Az élet kétsíkú valóság. Bár indulása égi, lepergő kerete földi, és kibontakozása isteni. Ha mármost az „átfutó jellegű részét” szenvedés, megaláztatás és küzdelem jellemzi, akkor is derűs lehet a szellemi élet, mert a végnélküli és természetfeletti világ távlatait tárja elém… Faber S.J. írja fenségesen („On Shore”): „A túlparton az égi Atya vár…”. Goethe sem tudja megoldani a Faust-problémát másképpen, mint úgy, hogy a bűnbánat után egek felé lendíti a fáradt életzarándokot… Ne felejtsd: a remete életmagánya Isten-keresés. Ő megvalósítja ezt az igét: „Keressétek az Urat és erejét, keressétek szüntelenül színét” (1Krón. 16,11). Mégpedig azért, mert jól tudja, hogy ennek a feltörő léleknek dala így szól: „Dicsekedjetek az Ő szent nevével, örvendezzék az Urat keresőknek szíve” (1Krón. 16,10). És jutalma? Az az Istent találó boldogság, amely Illésként meghallja önmagában a szerető Isten hangját: „Mint gondos építőmester, Isten nekem adott kegyelmével alapot vetettem, de más épít rá” (1Kor.3,10).

b) Ha azután jobban figyelsz az öregkor értékeire, akkor észlelni fogod, hogy ez a kor a sok gyengeség látszólagos jelenléte mellett mégis a virágzás és virágoztatás időszaka… Fontos gondolat: a virágzás és a virágoztatás fogalma. Azért, mert ez megtagadja a terméketlenség aszályos világát! Nem vagy „kóró” az isteni „élethatár” szántóföldjén!...

α) Itt a „virágzást” persze nem úgy kell érteni, mint a tavasz lendületét… Úgy kell azonban értelmezni, mint a „gyümölcsérlelés” örömét… Azt az örömöt, amelyet érezne a „varázslatosan átlelkesített és tudatossá gazdagított élő gyümölcsfa”, ha kincseit osztván látva látná, élvezve élvezné a boldogan majszoló embersereg hálás tekintetét… Magad vagy tehát az Isten országa számára beérett „életgyümölcs”. Talán költőibb a „virágdísz” analógia, de itt külön ki kell emelni, hogy a szirombabontakozott embervirág Isten kegyelme, az isteni természet közlése folytán örökké pompázó az Úr égi kertjében. A gyümölcs-analógia csak annyiban közelebb eső, mert benne megtalálhatók a jövőt hordozó élő magok is… Ez pedig szinte jelképe lészen az örökké bontakozó életnek. Jól jegyezd meg: virágozzék az életifjúság, és az örök élet értékeit termelje a hűséges szolga. Nézd a fizikai virágzás lepergését, hogy felértékeld az örök gyümölcsözés termelésének kegyét.

β) De a magunk átnemesítése mellett a reánk bízottak virágoztatását is szolgálnunk kell. Termé-

szetesen mindig azzal az elszerényedéssel: mi csak eszközök vagyunk!! Az életifjúságnak életét olyan tavaszba kell lendíteni, amely színpompássá alakítja „tavaszi életét”. Istentől az indító kegyelem, miénk a szerető segítés áldozatossága. De arra is súlyt kell helyeznünk, hogy tanítónevelő munkánkkal „új életet teremtő” életnyárrá alakítsuk az új otthont építők családi szentélyét és végül előkészítsük őket a „derűs életősz” várására… Mert az isteni életerő általában mind a hármat egybefonva hozza. De tegyük hozzá: az az isteni gondolat, hogy az egész emberi élet szorgosan dolgozó és az istenivé nemesedett lélek pedig örökké daloló legyen! Ha mi erre hangoljuk az élet vándornépét, akkor az égi Atya földi követségében fáradozott az életünk… Íme!

Valóság, hogy ez az elgondolás optimisztikus, de azt is mondhatjuk, hogy ez az optimizmus az élet helyesen meglátott és szolgált valósága.

2. De az Isten szeretet még külön kegyelemmel is segít, és ez a kegyelmi harmat pedig örök élettavaszt terem…

Ez a tudat azután az élet örök optimizmusának ditirambja. Ez az a „varázslatos érzésvilág”, amely befelé dalossá alakít és kifelé dalokra dalolásra indít. Akit betölt ez a kegyelem, az olyan „életkoldussá” alakul, aki a részvéttel felé forduló Szt. Lajos királynak azt feleli: „nem vagyok én boldogtalan, király. Én a boldogok boldoga vagyok, mert enyém az ég és így az örök élet”. – Lám! Ez a felelet is arra utal, hogy az ember reávezetendő arra az igazságra, hogy az ilyen kegyelemmel áldott „isteni zarándok” lelkéből kipattanjon a következő és még az öregkorban is irányító életigazság.

a) Van az ő életében – földi életén kezdve- olyan boldog megelégedettség, amely kitermeli önmagában és szolgálja másokban az igazi „boldog ember” típusát.

α) Mert a földi életben is lehet élvezni a mennyország előízét. Ez már az isteni, természetfeletti kegyelmi harmatnak életté fakadása. Lényegében abban áll, hogy misztikusan együtt él az ember Krisztussal. Az örök életben valósuló teljes együttélés jelentkezik a földi életben: „… én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20). A földön az Isten kegyelmét veszem és ennek erejével az isteni élet örömét élem: „Boldogok a szelídek: övék lesz a föld” (Mt 5,5).

β) Majd arra is reájövünk, hogy olyan szent és élő eszközök vagyunk, akik az Úr tiszteletének hordozóivá magasztosultunk. Minden rítus és igen sok kegyelemközlés a mi lelkünkön keresztül megy végbe. Még az élet végső szakaszán is. Sőt! Ekkor leginkább, mert az örök életet annak kell – szinte előízét ismerve!- szorgalmaznia, aki maga közeledik ennek kapujához. Természetesen olyan lelkületet mutatva, amely nem remeg, hanem boldog diadallal várja a hazaérkezés idejét. És a földi időben mit tesz? Az Úr kegyelmi eszközeit kínálja a vándorúton lévő emberseregnek…

γ) Végül pedig az Úrnak élő trubadúrjai vagyunk, akik derűs és diadalmas dallal zengjük az Isten szeretetét. Talán nehezen érthető gondolat ez, ami arra figyelmeztet, hogy az „életremete” daloló élettrubadúr. Pedig így van! A reá tekintők olyannak nézik, aki valóban végig élte és a messzelátó szemmel beletekint a végnélküli világéletbe… Amit ő élt és lát, ez a valóságok valósága… És ha ő daloló lelkű marad az életszakasz „esthajnalán”, akkor readöbben a többi zarándok, hogy ez az egyetlen és helyes út, amelyen járni lehet. – És nem „földi öröm”-e a remetének, ha életpéldája „örök zarándokokká” teremti az embereket??...

b) Van azután az „isteni embernek” – várakozással telt földi élet után- örök életboldogsága. Az élet vándora ugyanis vágyódó ember. Jól írja a próféta és a zsoltáros: „Amint kívánkozik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánkozik lelkem tehozzád, Istenem!” (Zsolt. 41,2). Az ember már a paradicsom óta Messiást váró. Boldogságot áhítozik, amelynek ébresztője és lelkesítője az isteni kegyelem: „…Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok, s rám árasztott kegyelme meddő nem maradt” (1Kor. 15,10). – Vágyaimat teljesíti az ég Ura, és boldoggá alakul az ember élete. Az apostol pedig ezzel biztat: „Hiszen számomra az élet Krisztus, a halál pedig nyereség” (Fil. 1,21). Igaz ugyan, hogy ennek való alakja ismeretlen az ember előtt: „…most Isten fiai vagyunk, de hogy mik leszünk, az még nem nyilvánvaló” (1Jn. 3,2); de némileg sejteni lehet, ha ezt olvassuk: „…Tudjuk azonban, hogy megjelenésekor (Atya) hasonlók leszünk hozzá, mert látni fogjuk őt úgy, amint van” (1Jn. 3,2). „A föltámadás után… úgy élnek, mint Isten angyalai a mennyben” (Mt 22,30). Azt is tudjuk, hogy ítélet előzi a kifejlődött életet, mert „aki mint vet, úgy arat”. Erről így szól ez a szöveg is: „Jaj! Mert nagy az a nap, és nincs hozzá hasonló!” (Jer. 30,7). Az ítélet harsonazajában pedig ez a kép merül fel: „Látomásomban a paripákat és lovasaikat így láttam: Tűzvörös, sötétkék és kénsárga vértezet borította őket, a paripák feje oroszlánéhoz hasonlított, szájukból tűz, füst és kénkő tört elő” (Jel. 9,17). Majd: „...mindnyájan megjelenünk Isten ítélőszéke előtt... Tehát mindegyikünk magáról ad számot Istennek” (Róm. 14,10 és 12).

α) Látszólag leível az élet, de valóban felemel az Isten. Olvasd csak az isteni igéket: „Hálójával leteríti, s ha leroskadnak s összeesnek, hatalmába keríti a szegényeket” (Zsolt. 10,10). „Azért prófétálj és mondjad nekik: Így szól az Úr Isten: Íme én megnyitom sírhantjaitokat és kihozlak titeket sírjaitokból, én népem, és bevezetlek titeket Izrael földére” (Ez. 37,12). „Eljön az óra és már itt is van, mikor a holtak meghallják Isten Fiának szavát, és akik hallgatnak rá, élni fognak... Eljön az óra, mikor a sírokban mindnyájan meghallják Isten Fiának szavát. Akkor előjönnek, akik jót cselekedtek, az élet föltámadására, akik pedig gonoszat cselekedtek, az ítélet föltámadására” (Jn 5,25 és 28-29). „Isten az Urat föltámasztotta, s minket is föl fog támasztani hatalmával” (1Kor. 6,14). – Mind-ezek az igék isteni ígéretek, amelyek hallása boldog reménységgel töltik be a „remeteember” életét. Mindez az igazság fényét vetíti reánk és a hit erejével biztat bennünket.

β) Amit azután az isteni hang csendít, arra diadalmas rezonanciával felel az emberi természet. Bármennyire igaz, hogy a „földanya” gyermekei vagyunk, ugyanígy igaz, természetünkből kicsendülő igazság, hogy az égi Atya fiai vagyunk. Vágyunk a földanya ölére, de vágyunk vágyva az égi Atya világába. – Mikor pedig az élet magányában keressük az életünk legfőbb célját és értékét, akkor – az isteni kinyilatkoztatást, a Mester égi hívását hallva – ujjongó lelkesedéssel hajlunk ennek az igazságnak követésére. Jól jegyezd meg: itt nem az értelmi meggyőzés és bizonygatás nyomán és nyomása alatt állunk, hanem a lélek ősi vágyának kirobbanásával számolunk. Azért van az, hogy a szellemi élet nagyjai, ha kiemelkednek az elméleti és tapasztalati élet vitáinak világából, akkor ősi lendülettel és boldogsággal hirdetik az élet, a személyes élet örök boldogságát. Nézd csak a világirodalom nagyjainak életét. Ha eltérő és küzdelmes utat járt is életük, mégis a végén odajutnak: az örök élet ősi lendülete az élettartalom meg nem értett, de vágyva vágyott értékük. És mi, akiket a hit kegyelme világít?... Mi, akik az égi fény hordozása mellett a „fénylobbantók” feladatában is maradtunk?... Mi nem vagyunk boldogok, ha magunk az örök életet várjuk és mások számára is az „élet tüzei” leszünk?... De igen! Igen! A „hazavágyás” és „hazasegítés” ténye, majd az örök haza boldogságának előrevetítése olyan isteni kincs, amelynek birtokában minden elcsendesedik körülöttünk, minden kicsivé törpül előttünk, és csak az „egy a szükséges” elérése tölti be egész lelkünket.

Bef.: Befejezésként ezzel kiáltunk fel először: és legyen is ez így! Mégpedig azért, mert az „életalkony” vagy ködben áll, vagy Isten fényéből tündöklést sugároz. Mi hiszünk az élet végnélküli értékében. Mi hiszünk a Személyes Isten személyes szeretetében. Mi hiszünk a hazatérés égi áldásában. Mi hiszünk az isteni Szeretet örök kapcsolatában. Mi hiszünk a testvéri szeretet örök érvényében... és ilyen hit mellett lehet-e ködös és zimankós a földi életszakasz esthajnala?... Fény vetítődik az örök Atya világából oda, ahova siet a hazavárt „Isten fia ember”. – Mi tehát itt az igazság? Az örök Atya fényözönében él és éljen az életutat befejezni akaró, „isteni természettel áldott” remeteember! Amen.

Zárószó...

Bev.: Záróelmélkedésre eszembe idézem kispapkoromból a jó Krammer spirituális atyának oktatását, hogy annak gondolata kísérjen halála percéig minden papi embert. A tanítás arra vonatkozott, hogy minden **ébredéskor** ezt a kis imát mondjuk el: „Uram, ha kegyesen fogadja készségünket örök Szereteted, akkor **ma szolgálatodra jelentkezem”**... Mintha azt mondanánk: a hajnal felvirradásával életre hívtál; hívásodra tehát szolgálatkészség az én feleletem. „Menjetek ti is szőlőmbe...” (Mt 20,4). És én örömmel megyek! Már csak azért is, mert dolgozni lehet az öreg korban is; és mert ennek „jól végzése” után méltán kiálthatom a kicsi diákemberke szavával az utolsó napomon az Úr hívására: „Adsum!”... Ámde az élet „esthajnalának” idején is derűs és kedvesen bontakozóan peregjenek a napok. Mégpedig azért, mert minden eltűnő nap az Úr hívását hallatja; az Úr égi zengő szavát figyelheted és minden naplementén leszögezheted, hogy az **Úr háza felé** közelednek lépéseid... A „hazatérés” pedig öröm, mert a véges élet anyagias területéről a Végtelen Atya világába juttat. – Kérdezzük tehát most magunktól, hogy miképpen kell élni, élvezni és gyönyörködve pergetni a „hátra lévő napokat”?

1. Állandó kísérő tudatod legyen, hogy a természet minden egyes rezdülésében zengőn felhangzó orgonabúgás az Isten szava.

Igazságot, szépséget és jóságot hirdet az Úr a természet szavában, de csak az egek felé feszülve hallja meg a föld zarándoka. Bár élethajnal, vagy életalkony jellemzi életedet, mindig az Isten hívó szava csendül tebenned. Annál is inkább, mert az égi Atyán kívül senki sem tudja: mekkora szakaszt futott be a hivatásteljesítésben és mekkora „időajándék” vár még a munkálkodásra. Erről írja Th. Wilder „Szent Lajos hídja” c. regényében: mindenki akkor távozik a földi életből, amikor teljesítette

élethivatását! A Mester ezt hirdeti: „Virrasszatok tehát, mert nem tudjátok, mely nap jön el Uratok” (Mt 24,42). A tapasztalat pedig ennek az éneknek ad igazat: „Légy ifjú, vagy öreg, koldus, vagy király, egy csapásra ledönt a szörnyű halál”... Isten hangja azonban egyetemesen zengő diadalmas előretörést hangoztató égi muzsika.

a) Zeng a természetben... Nem nyugalmi állapot, hanem robbanó előretörés a természet. Amint az Isten „actus purus”, úgy a teremtménye is állandóan tevékeny. Amíg azonban a Végtelen nem tökéletesedő, hanem örök Tökéletesség, addig a természet állandóan bontakozó alakulás. Az Isten alkotta életdalnak tehát ez az igazi akkordja: legyen szebb és tökéletesebb az állandóan fejlődő világ! Áll ez az élettelen, az élő, sőt az emberi élet lelki-szellemi vonalára is! Még a baj, szenvedés és küzdelem életszakasza is a tökéletesebbet segíti és az emberben az örök értékeket szorgalmazza. – Így nézd tehát ember az Isten művét! Hallgasd a némának véleményezett beszédjét, és finom hanghullámainak felfogása diadalra fogja hangolni mindnyájunk lelkét... Még akkor is, ha látszólag széteső pusztulás jelzi az élet útját... A látszattal szemben ugyanis erősebb az Isten alkotta természet szava. A szétesés után újabb egybefonódás, sőt életfakadás jelentkezik...

b) De hangzik az Isten szava a kinyilatkoztatás és a kegyelem szórása égi ajándékaiban is. Szól az Isten, és hallja az ember. Személyesen indít az Isten, és személyesen hallja az ember.

α) Az emberteremtés után állandóan azt hirdeti az ég, hogy személyes kapcsolatban él az ég Ura és a föld embere. Az isteni kinyilatkoztatás a gondviselő Szeretet állandó kapcsolatáról beszél és az ember üdvösségének előkészítését szorgalmazza. Az ember végül is a Megváltó Istenember szeretetének tárgya és az Istenatyával való örök, öntudatos és személyes boldogság birtokosa. Itt nem kell idézni szentírási szöveget, mert az egész Szentírás ennek a kapcsolatnak égi hangja. Csak Szt. Jánost idézzük: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda...” (Jn 3,16).

β) A bölcselők is az ember személyiségének értékét magasztalják. Annál is inkább, mert a „szellemi személy” magába zárja és magába foglalja a „nagyvilágot” és fogalmi értékeléssel magát az egek Urát is. – Ezért ad hangot Douglas, amerikai legmodernebb író a „Magnificent obsession” c. regényében ennek a gondolatnak: a Végtelen Személy a véges személy életvonalának fenséges, szinte megszállásszerű Indítója... Mindez azt jelenti, hogy a végtelen Személy személyesen indít és személyesen sodor Maga felé... Hallgasd csak az ég hangját és lelkedben fogod hallani az égi Atya szavát! Még a kisgyermek is sokszor mondja, hogy „szól a lelkében az Isten” (lelkiismeret szava!); mennyivel inkább hallja ezt a fölnőtt ember!?... És mennyivel inkább hallja a lélekvezetésre küldött papi ember!?...

2. Ámde megállapodhatunk-e annak leszögezésénél, hogy felcsendül lelkünkben az Úr tárgyi és személyes szava? Elég-e hallani, vagy kell-e irányítását hűséggel követni? Feleletként azt kell igényelnünk, hogy **tevékeny hódolatban visszacsengő hárfarezgés legyen az ember igazi „életdala”!**

Bontakozást ébresztő dal, az ég harsonázása és „élő dal” legyen a föld vándorának visszhangja. Persze, itt nem dalról, hanem igazi életről van szó. A hangakkord ugyanis átfutó hullám, de az életté lett „isteni dal” örök világokban jelentkező örök és élő harmónia. Nem költői forma ez. Tartalma: örök és személyes élet, az emberi lény igazi értéke. Az igazság ez: saját életem úgy alakítandó Isten terve szerint, hogy a földi szolgálatban az isteni Szeretetnek örök szolgája legyen a következő pontok szerint.

a) Legyen a mi lelkünk az Úrhoz forduló **hitnek** élő hírnöke. Zengjen ajkunkon állandóan ez a „jó hír”: „...Az élő Isten fiainak hívják majd őket” (Róm. 9,26). Azután telítsük az embertestvérek lelkét ezzel a hittel: „Hiszen tudjátok, hogy nem mulandó dolog, ezüst vagy arany váltott meg öröklött, értéktelen életmódotokból, hanem a hibátlan és szeplőtelen Bárának, Krisztusnak drága vére” (1Pét. 1,18-19). Továbbfokozzuk az emberek lelkében azt a tudatot, hogy a szeretet erejével fűződjenek egymáshoz és az égi Atyához: „Maradjatok bennem, akkor én is bennetek maradok. Amint a szőlővessző sem tud gyümölcsöt hozni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn, úgy ti sem, ha nem maradtok bennem. Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők” (Jn 15,4). És ez a földi egybefonódás emelkedjék arra a magaslatra, hogy betöltse lelkünket az a boldogság, amely szerint: „Azon a napon majd megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20).

b) De azután daloló lélekkel legyünk a **remény** ébresztői. A remény ugyanis nagy égi kegyelem: „Testvéreim, Krisztus vérének erejében megvan tehát a reményünk arra, hogy beléphetünk a Szentek Szentjébe... Tartsunk ki rendíthetetlenül reménységünk hitvallásában, mert hűséges az, aki az ígéretet tette” (Zsid. 10,19 és 23). Égi életet várunk: „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25). Még a földön is ezt az „isteni életet” áhítozzuk: „A remény pedig nem csal meg, mert Isten szeretete kiáradt szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által” /Róm.

5,5/. És a Szent Szűzzel, meg a szentekkel egyesülten az örök életet várjuk: „Isten azokat is, akik Jézusban hunytak el, vele együtt föltámasztja” (1Tessz. 4,14).

c) Végül legyünk a **szeretet** trubadúrjai. Tanításban és életben: „Mikor ellenfeleddel a hatóságokhoz mész, igyekezzél még az úton békességben megszabadulni tőle...” (Lk 12,58). Az Úr szerint így hangzik a főparancsolat: „Szeresd Uradat Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a legfőbb: az első parancs. A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. E két parancson függ az egész törvény és a próféták” (Mt 22,37-40). Gyakorlatilag pedig annyit jelent: mi az isteni Szeretet gyermekeiként éljünk, a „Szeretet embercsaládja” tagjaiként dolgozzunk, és így az emberiség egységes családját az Isten Atyaságának kapcsolatában szolgáljuk. – Ez legyen életdalunk, amelyet Isten lélekdalának visszhangzásául énekel a papi életzarándok!

Bef.: Mivel zárjuk az egész lelkigyakorlatot? – kérdezem befejezésül. A felelet ez: kettős imával, azaz kettős diadalénekkel. Az egyik legyen: „Te Deum pro **vita peracta”.** A másik legyen: „Veni Sancte pro **vita futura”**. Légy boldog te is, „élet remetéje”, mert tiéd lészen a **„vita in aeterna et beata!** Amen.

* *

(Dr. Marczell Mihály)

UID VOBIS VIDETUR DE VOBISMET IPSIS?” Felelet: AZ ÚR TARTOZÉKAI VAGYUNK!

(Lelkigyakorlat – híveknek, 1962, Mátrafüred; papoknak 1962, Szombathely: utolsó!)

Vázlat

Bevezető elmélkedés

Bev.: Verne Gyula Zakariás órásmestere...

1. Egek világosító erejét kérjük, hogy lássunk!

a) Ki és miért küldött?...

b) Hogyan teljesítettem hivatásomat?...

α) A múlt örök kísérőnk...

β) Az egyéni felelősség terhét vállaljuk...

c) Az „isteni természet” irányt s végnélküli kibontakozást biztosít...

α) Üdvözítőnk ígéri és adja...

β) Ember rezonanciával fogadja...

2. Az Isten terve szerint boldog élet kegyelmét áraszd reánk Uram, hogy a Te szent törvényeid szerint boldogan éljünk földön és égben egyaránt!

a) A múlt lemérése...

b) A múlt temetése...

α) Jóságban akar élni az ember...

β) Igénye kielégülést találó valóság...

c) A Kereszthez menjünk!

α) Megvált – a Kereszt...

β) Erőt ad – a Kereszt...

γ) Feltárul az „isteni ember” zarándokútja...

Bef: A „remete”-ként magányába vonuló ember értékelje önmagát, ítéletet mondjon a múlt életéről és az új irányt szabja meg jövő életére!

I. nap (via illuminativa) alaphangja: A Deo missus

1. beszéd: Az emberszemély kifelé forduló tevékenysége

Bev.: „Micsoda – az erőhordozó?”...

1. A „nagyvilág” valóban sötétnek látszó természetes erőknek és a személyes „életfények”-nek, az embernek csodavilága.

a) Anyagi világ: tudattalan hódoló...

α) Tárgy, **amit** irányít a Szellem (eredet kérdése)...

β) Célja: létével való hódolatos szolgálat...

b) Személyes ember: tudatos alany...

α) Megismer...

β) Tökéletesít...

2. A „kisvilág” léte ugyanis a Teremtő örök dicsőségének vetülete és megvilágítója.

a) Az anyagi világ magabíráson kívül sugároz...

b) „Inventor”... „transformator”... „faber”...

Bef.: Flammarion (kicsi, de óriás az ember).

2. beszéd: Az emberszemély befelé forduló tevékenysége

Bev.: Carrel... Shakespeare...

1. Az emberszemély a Teremtő ereje folytán reáébred arra, hogy a személyes boldogság élvezőjeként küldetett a földre.

a) Élet alanya, **aki** kikezdő... boldogságot élvező...

α) A földiek életeszközök...

β) Az ösztönök **csak** életet szolgálók...

γ) Lelki öröm a „teremtés”...

δ) Szellemi öröm az Istenhez fűződés...

b) Boldogság megteremtője...

α) A boldogság nem adott kincs!

β) Szenvedés...

γ) Egyensúly...

2. A személyes boldogságra küldött ember tudatosan és alanyi mivoltának megfelelően tudatos akarója, áhítozója is a boldogságnak – az élet örvénylésében.

a) Földön...

α) Anyagiak felé tör...

β) Lelkiek felé tör...

γ) Szellemiek felé tör...

b) Örök állandóságban...

α) Rettegi – a halált...

β) Vágyja – az életet...

Bef.: A személyiség kincsét hordozó ember számára a boldogság tudatos, szerezhető és élvezhető...

3. beszéd: Az emberszemély önalakító tevékenysége

Bev.: Az ember – „homo est persona”, azaz „per se sonans”...

1. Az ember egyéni erőfeszítésével éri el a tökéletesebb és boldog kiteljesülést.

a) Természetes kincsek értékesítésével...

α) De **mi** vagyunk a világ központjai!...

β) A világot felhasználjuk...

γ) Helyes arány...

δ) Szolgálat, lemondás tudatos vállalása...

b) Természetfeletti adományok értékeivel...

α) Előkészület...

β) „Istenivé” nemesedés és segítés...

2. Az az emberszemély hivatása, hogy boldogságvágya az örök Személy világában talál végső kiteljesülést.

a) Adomány a kegyelem, dolgozó az ember...
b) Segítő és jutalmazó az Isten...
Bef.: Látunk – az Isten szemével, éljünk – az Isten kegyelmével!

II. nap (via purgativa) alaphangja: A Deo regeneratus

1. beszéd: Az Úr szeme előtt

Bev.: Wells-féle „időgép”... Bűn és büntetés arányos kapcsolata...
1. A bűnös ember lelkében kialudt a lélek izzó fénye...
a) A földiek túlzott uralma („superbia vitae”)...
α) Az Úr szava...
β) Az ember értelme...
b) Egyéni birtoklás túlzott vágya („desiderium occulorum”)...
c) „Desideria carnis”...
2. Az örök céltalanság lészen a földi zarándok túlvilági ítélete.
a) Gyökérzete a bűnnek: egyéni szabadság és felelősség...
b) A büntetés alakja...
α) Kinyilatkoztatás...
β) Emberi szellem...
γ) „Mysterium mysterionum”...
Bef.: „8. főbűn”...

2. beszéd: Az „élő emberbolygó” életforrása

Bev.: A bűnt a tudatos és rosszakaratúan kihasznált élvezetben lehet megtalálni, és így az élet **kiegyensúlyozását** is – az élvezet ellentétében- a **szenvedésben** lehet megszerezni.
1. A Kereszt engesztelő áldozat Isten szent színe előtt.
a) Földi vonatkozásban is káros a bűn...
α) A bűn szembeszállás az Istennel...
β) A megoldás – csak a Szeretetben...
b) Megbocsájtás kinyilatkoztatása...
α) Ószövetségben (Várakozás)...
β) Újszövetségben (Megváltás)...
c) Emberi szellem hangja...
α) A Kereszt – Áldozat oltára...
β) A Kereszt – egyetemleges központ (megújuló Áldozat!)...
2. A Kereszt megújuló áldozata pedig a küszködő ember számára állandóan égi lendületet adó égi erő.
a) Megtisztít...
α) „Heterosoteria”...
β) Ember bánkódó szeretet-válasza...
γ) Sokrétű vallási gyakorlat...
b) Istenivé teremt...
α) Állandó küzdelemben – segít...
β) „Köznapiasodás”-tól – megment...
c) Állandóan lendít...
α) Előkészület...
β) Istenien-látás...
γ) Élni kell a kegyelemmel!...
Bef.: „Lumen Christi” et „Ecce lignum Crucis”!...

3. beszéd: A megújhodó életet kezdő áldozatos „életharcos” diadaléneke

Bev.: „Nova creatura”...

1. Istennek égi látást adó kegyelme boldogan dalolóvá teszi a föld emberét az új élet küzdőterén.

a) Helyesen lát...

α) A nagyvilág célját...

β) Anyagi, lelki és szellemi értékeit...

γ) A természetes és természetfelettiek kapcsolatát...

b) Igazabb, szebb és jobb igénylésével akarja ezt az életet!

α) Föld lakója...

β) Ég várományosa...

2. Az optimizmus kegyelmével áldott „új ember” áldozatos odaadással fáradozik az isteni életet szolgáló küzdőtéren.

a) Leszáll – az Isten.

b) Egekbe emelkedik – az ember...

α) Földi gravitáció...

β) Égi gravitáció...

Bef.: Szeretet szeretetet fakaszt és kölcsönös egybefonódást teremt!

III. nap (via unitiva) alaphangja: Per filiationem perfectus

1. beszéd: Az egek felé emelkedő „Rorate” dala

Bev.: Isteni életed erőforrása – az ima. Verlaine... Carrel...

1. Füstgomolyagként emelkedjék lelkünk napi imája az egek felé, hogy Atyánk kegyelmével erős legyen a föld embere!

a) Segítő kegyelmet kapunk...

α) Új és új feladat-látást...

β) Optimista ítélkezést...

γ) Állandó szellemi törtetést...

b) Vele gyakorlatian élünk...

α) Arány a törtetésben...

b) Kísértések elleni küzdelem...

2. Esti lélekvizsgálatunk boldogan állapítja meg, hogy a megszentelő Lélek kegyelmével – átnemesedett az Úr földi követe.

a) „Feladatteljesítésre hivatottnak” érezzük magunkat...

α) Feladatkeresés...

β) Szentlélek hét ajándéka...

γ) Istenhez „hasonulás” és „hasonlítás” állandó kegye (magam és mások lelkére vonatkoztatva)...

b) A feladatvállalás állandó készségét szorgalmazzuk...

α) Önfegyelem, önmegtagadás...

β) Szentségek...

Bef.: Állandó imánk – a „Rorate” dala...

2. beszéd: Az éltető harmatot csordító lélekszeretet

Bev.: Lélekszolgálatban fáradozzál! – „Az emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon...” (Mk 10,45)... „Osztó kezek”!...

1. Legyen szolgálatunk alapvetésben a természetes életfejlesztésre irányuló!

a) Mindenkinek joga az életfeltétel!... Alapfelfogás!

b) Az „irgalmasság testi és lelki cselekedetei”... Megvalósítás!

α) „Testi cselekedetek”...

β) „Lelki cselekedetek”...

γ) Szellemi örök kíséret...

c) Különleges hivatás – fokozott kötelességek... Papi hivatás!

α) Tanító, irányt mutató...
β) Példát adó...
γ) Életotthont építő...
2. Legyen szolgálatunk a természetfeletti élet kibontására irányuló!
a) Földi életterületen...
α) Otthon...
β) Iskolában...
γ) Templomban...
b) A „halál kapuja felé törő" vezetésében...
α) Látogatás...
β) Imára hangolás...
γ) Istennel boldogítás...
Bef.: Hát nem üresedik ki az az ember, aki mindig ad és szór? – „Bumerang"... „kegyelmi tűzhely a lelked"...

3. beszéd: A boldogok révébe emelkedő „élet-Daedalusok"

Bev.: Az élet örök célja felé... Az ember (értelem, tudomány...) nem elégszik meg a „televénnyélevés" és végesség határaival! – Végnélkülien boldog élet a tartalmunk!
1. Könyörgő lélekszárnyalásunk és áldozatos életkincs-osztásunk nyo mán a boldogság révébe juthatunk a földön.
a) Gyökere: átértéklő isteni ítélkezés...
α) Látás kegye...
β) Isteni tanítás befogadása...
γ) Szeretetszórás boldogsága...
b) Valóságos dinamikája: az Isten parancsa szerinti értékesítés...
α) Veszünk – a földből...
β) Veszünk – az égből...
γ) Arányba állítva a javakat – „teremtünk"...
2. Isteni igazság az is, hogy a „földi élet révének kijárata" után az „örök életotthon"-ba jutunk az egek világában.
a) Értelmezi – az emberi elme...
α) Teljességét – szeretetkapcsolatban sejtjük...
β) Részletes valóságát – fel nem foghatjuk...
b) Ígéri és adja – az égi Mester...
α) Tényét – állítja...
β) Lényegét – Ő **sem** közli...
Bef.: „A Delta panasza"... De: a tenger tisztító boldogítása...

Záró szó

És ha a három nap „remeteéletének"gondolatfoszlányait egy **isteni revelációnak** néznők, akkor ezt az igazságot kell magunkkal vinnünk: **személynek teremtett – az Isten, és Vele, az örök Személlyel való állandó, sőt örök kapcsolatban boldog – az ember.** Amen.

*

Kidolgozás

Bevezető elmélkedés

Bev.: A francia diákirodalom nagyja, Verne Gyula iratai között szerepel **„Zakariás órásmester"** c. fantasztikus regény. Lényege: a nagyot alkotni akaró Zakariás az ördöggel szövetkezve akar hatalmasabb lenni az Istennél… A nagy órásmester beteges képzelete **mindent órának lát** és akárkire te-

kintve leolvassa melléről a „pontos időt”… Persze, ennek a legendás munkának hátterében az az igazi gondolat lappang, amely szerint még a sátán gonosz csábításai is arra az **isteni akaratra** támaszkodnak, hogy minden emberi szellem minden percben azt hallja, hogy: **kutasd** és fejtsd meg ezt a kérdést: **te ki vagy?**... – Ennek a mesén induló fantasztikus gondolatnak valósulása – az **emberiség egyetemében –** az a mérhetetlen szélességben terülő tudományos munka, amellyel az élettelen világ, az élet és minden létezőnek kutatása felé fordul az ember… A nagymindenség az igazság, a szépség és a jóság titokzatos hordozója… Ennek megismerése a tudás, az iskola és a szellemi horizont kitágulása. – De ez a feszülés lép fel az **egyes ember lelkében is.** Ő is kutató és vizsgáló, hogy helyes megismeréssel hatalma alá gyúrhassa a mérhetetlen energiákat. Röviden: fénykeresés és fényvetés a szellem feladata. Igaza van annak a **nevelőnek,** aki egykor ezt mondotta: előttem a világ, ember és Isten olyan izgató probléma („élő kérdőjel”), amelynek megoldása pillanatonként feszítő munkát követel. „Felkiáltójellé” kell tennem a kérdőjeleket! – A francia irodalomban több ezer oldalú művet találsz, amely a kisgyermek kérdéseit tárja elénk: „ez mi?”… „miért ez?”… „miért ilyen?”… Figyelj fel! Követelődzik a nagy- és kisvilág, hogy **oldja meg rejtélyeit** a szellem birtokosa, az ember. – Az amerikai ember évente kiadja az „Information” c. hatalmas munkát, amely ismerteti az életben szükséges ismereteket… A szellemi kultúrát szerető népek pedig népies előadások tartásával akarják oktatni a „sok rejtélyt” hordozó élet ismeretére a tudásszomjtól hevített embereket. – És ha **önmagadat** nézed? **Saját egyéni emberi voltodat?**... Vajon nem ugyanazoknak a kérdéseknek kérdése ugrik-e eléd (ha kissé felfigyelsz!), hogy mit akar a csendesen zaklató és minden szellemi elhomályosodás idején hallható „kérdőjelek” serege?... Csak csendesítsd el a nagyvilág zaját és hallani fogod a kérdések előretörő hangoskodását!... Íme! A lelkigyakorlat ideje az „élet piacáról való pusztába térés”, hogy halljad és kutasd a kérdések kérdését: **te ki vagy?** Mégpedig úgy, hogy a feleletet megadja a Teremtő az Ő fenséges tervében; majd úgy, hogy halljad és lásd, hogy **mivé lettél** lepergett életed „mozitekercsén”; végül tudd meg, hogy **mivé lehetsz** az isteni kegyelem fényének, erejének értékesítésével a jövőd kialakításában. – Íme! Így lép elénk a három nap hivatása: ismerd meg, ember, hogy az **„Isten küldöttje”** vagy, döbbenj reá hibáid látása, bánása után, hogy újjászül a **Kereszt ereje**, végül kipontozhatod jövő életed hivatását, hogy isteni életet teremtve lásd: én az Ég örök tartozéka, az Urának, az **Istennek egekbetérő fia vagyok!**... Íme! Vándortestvér, **nagy megálló** a most következő három nap, amelynek végül is döntő jellegű és központi kérdés-gondolata: **kicsoda az ember, hogy ehhez méretezett életet éljen az Isten küldötte életzarándok?! –** A mostani bevezető elmélkedésben csak igen röviden akarok arra utalni, hogy mindezt azért végezzük, hogy felizzítsuk magunkban az „Isten fiává való küldetés” **örömtudatát** és eltemetvén az esetleges élethulladékok káros törmelékét és megszerezvén az égi, természetfeletti isteni természetet, **kitermeljük magunkból** az „isteni élet” teljes gyönyörűségét. – De kérdezzük csak: mit tegyünk most az „életremeteség” néhány napján?

1. Egek világosító erejét kérjük, hogy lássunk!

A jerikói vakkal kiáltsuk: „Uram…, hogy lássak” (Lk 18,41). – Mégpedig mit?

a) Az égi Atya küldetésének tartalmát. Röviden ezt: **ki és miért küldött?**... Hogyan teljesítettem a küldetést? … És végül: hogyan alakulhatok olyanná, amilyenné a boldogságomat akaró Istenatya előrerendelt? – Ezek a kérdések elemi következetességgel követelődznek. Függő voltomat érzem… Közvetlenül szüleimtől születtem… De embereredetem messzebbre nyúlik… Az élet, a személyes élet gyökérzete élő személyre utal… az Oktató igazság így szól: „Isten az embert földből teremtette, s a maga képére alkotta (Sir. 17,1). – De a cél **tárgyi** része így cseng az Írás szaván: „Valamennyit, ki nevemet segítségül hívja… dicsőségemre teremtettem, alkottam és készítettem” (Iz. 43,7). Ámde az **alanyi** hivatását így jelzi az Úr Egyszülöttje: „Akkor előjönnek, akik jót cselekedtek, az élet föltámadására. Akik pedig gonoszat cselekedtek, a ítélet föltámadására” (Jn 5,29). – Mi az „Isten fiai” vagyunk: „Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai” (Róm. 8,14); és így az örök élet birtokosaivá válunk. Mégpedig így: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20). – De figyeljük csak meg az emberi szellem megnyilatkozásait. Az „élet nagyjai” állandóan ezt a nagy kérdést feszegetik. **Goethe** Faustjának forrongó élete csak a felmagasztalódásban nyer megoldást. **Dante** „La Divina Commedia”-ja az Istenhez térésben talál élettartalmat, és **Calderon** „Világszínpada” az isteni életterv teljesítésében leli az emberi élet igazi értékét. Ha pedig gyarló önmagunkat kérdezzük, akkor az isteni tanításnak égi zengése és a szellem nagyjainak földi hangjára rezonálva rezonál az egyéni élet is mondván: nyugtalan a mi lelkünk, amíg Istenben, az Atyánkban nyugalmat nem találunk.

b) Majd a küldetést megtalálva, továbbá feladatom lészen, hogy tekintsek a múltba és kutassam,

vajon **hogyan teljesítettem hivatásomat**? – Ez is a látás kegyelmének eredője, mert vagy **feledjük** a múltat, vagy **kendőzötten színezzük** a tetteinket. „A múlt lepergett”, és a cselekedeteinknek megvolt az „érthető háttere”… Figyelmezz ember! Az isteni kegyelem **fénycsóvája** igazi színében tárja eléd a múltat.

α) Alapvetésben vedd tudomásul: **a múlt örök kíséröd**. Mégpedig felelősséggel Isten előtt és hatóerővel a folyó élet sodrában. Minderről így szól az Írás: … tetteik elkísérik őket” (Jel. 14,13). Majd a „bűnök következményeiként” is kíséröd a múlt. **Ibsen** sötét színezésű darabjai („Kísértetek”, „Rosmersholm”, „Ha mi halottak feltámadunk”) alapját magyarázzák annak a tehertételnek, amelyet a „mélylélektani” tudósok is fejtegetnek…

β) Ez a „kísérő teher” azután **emberi és felületes önszépítés útján** iparkodik az elkendőzés alá rejtőzködni. A „remete-magány” arra szolgál, hogy ezt az önámítást elvethessük és az élet minden mozzanatában az **egyéni felelősség terhét vállaljuk.** Jó szembenézni a **valósággal,** mert csakis az igaz önismeret alapján remélhető az önélet megváltoztatásának „csodaműve”. – Azért alázatosan ismételje az imádkozó ember: Uram, add, hogy lássak!

c) Végül pedig – a fentiek látása után – az **„isteni természet”** legyen az az erő, amely életem magasbatörő **irányát** és **végnélküli kibontakozását** biztosítja. Ez is kéréssel esdendő le a lélek számára. Valójában ez olyan kegyelem, amelyet nem érdemelhet ki az ember. Csak úgy kaphatja ember, hogy a szerető Atya „ingyen adja” a szeretett gyermeknek.

α) Égi **Üdvözítőnk ígéri** ezt a szent ajándékot és **adja** ezt az isteni kegyelmet. **Földi** életünkben vesszük, **égi** diadalunkban örökké élvezzük.

β) De mindig nagyobb és magasabb rendű életet igényelő természetünk a hála hálájával hallja, a **lélek** legteljesebb **rezonanciájával fogadja** azt a hírt, hogy „isteniek” lehetünk… Embermivoltunknak **ilyen** felmagasztalása az emberi vágyakat felülmúló örömajándéka az égi Atyának. Boldog lesz az ember, ha a **földanya** kebléről az **égi Atya** világába emelkedik. – Íme! Az Isten kegyelme adta isteni látás erre a fenséges **önértékelésre** vezet: **az Ég tartozékai vagyunk!**

2) Ámde a látás kegyelmének vétele után azért is kell imádkoznunk, hogy a helyes és tökéletes életvezetés kegyelmével gazdagítson az Isten. Ezt a kérést így fogalmazzuk: **Az Isten terve szerint boldog élet kegyelmét áraszd reánk Uram, hogy a Te szent törvényeid szerint boldogan éljünk. Mégpedig a földön és az örök életben egyaránt!**

De miben áll ez? Azt is kérdezhetném: hogyan tudnók olyanná tenni életünket, hogy az minden pillanatban az Isten tervezte úton örvendezzék?

a) A nagy értékelés után **lemérés** következnék. Mégpedig a **múltunké.** Azt ugyanis tudnunk kell: **alanyi** voltunk **tárgyi** felelősséget is hordoz! Röviden ezt kellene felvetnünk: milyen volt az isteni elhivatottság mellett a **valóságos életünk?** Ez végül is: életfeltárás. Visszapergetése a múlt „életfilmtekercsének”, amely a múlt temetőjének felszínre hozása. Nemcsak a föld kérge hordozza a múlt évezredek történetének vetületét (kagylók, rétegek stb.), hanem az emberi élet élményei és eseményei is örök kísérői zarándokutunknak… „Örök útitársak” a múlt tettei, mert az élet minden rezdülésében a jövő sarjadás éltetői. „… minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt” (Mt 7,17). Persze, az Isten ereje mindennél nagyobb. Az Isten szeretete pedig mindent gyökérzetben gyógyít. Óvakodjunk tehát attól a sötét és ködös elgondolástól, amely éppen kegyetlenül fenyegető, jövőben is érvényt ígérő ijesztgetéssel arra hangol, hogy leszerelje a lélektavasz első zsendülését. Legyen bátor az életépítést akaró ember és tudjon hinni abban, hogy még akkor sem diadalmas a rossz, ha azzal „feltámadással” fenyegetnek. **Ibsennek** igaza van a földi vonatkozásban, de a **hívőnek** vigasza van az isteni Szeretetben.

b) De ezután **temetés** következnék. Legalábbis igényben. Azaz: ezt akarja az ember…

α) Mégpedig azért, mert azt látjuk, hogy csak **jóságban akar élni az ember.** Ősi igazság: „Íme nektek adtam minden füvet… a zöld növényzetet pedig a föld minden állatának, az ég minden madarának s mindannak, mi mozog a földön s miben élő pára vagyon, hogy eledelükre legyen” (1Móz. 1,29 és 30). A föld teremtményei is a jóság hordozói, hát még az ember, akit lélekkel áldott az Isten! Az Ég követei az isteni jóság gazdagjai! Legalábbis: **alapvetésben!**

B) De boldogan láthatjuk majd, hogy ez az **igény kielégülést találó valóság.** Már itt előreharangozzuk: mindezt a Szeretet Istene megadja az embernek. Természetesen a keresőnek: „Keressetek és találtok” (Mt 7,7). Ha **csak** a „föld emberei” volnánk, akkor elégséges értékünk volna a föld; ámde az égiek tartozékai vagyunk, tehát biztos igényünk az ég. A Mester pedig ezt mondja: „Mindaz, aki kér, kap, aki keres, talál, és a zörgetőnek ajtó nyílik” (Mt 7,8). Ezért a **„lélektisztulás kérése”** biztos telje-

sülést nyer Isten kegyelméből (optimizmus! „Euangelion”).

c) A lemérés után és a temetés munkája nyomán a **Kereszthez** menjünk!... Azért, hogy a tisztulás valóságát átélhessük! Ott a „csorduló Vér” életet tisztít. „Ha ugyanis a bakok és bikák vére meg az üsző hamva a tisztátalanokra hintve megszenteli őket, úgyhogy külsőleg megtisztulnak, mennyivel inkább tisztítja meg lelkiismeretünket a holt cselekedetektől Krisztus vére, aki az örök Lélek által önmagát ajánlotta föl szeplőtelen áldozatul Istennek, hogy az élő Istennek szolgáljunk!” (Zsid. 9,13-14). – Az „égi Kenyér és Bor” állandó életerőt kínál... A Mester szavai: „Ez az én testem, amelyet értetek adok... Ez a kehely az új szövetség az én véremben, amelyet értetek ontok” (Lk 22,19 és 20). Ez az Erő segít az örök Hóreb hegye felé: „Ő felkele, evék és ivék s ennek az ételnek erejével negyven nap és negyven éjjel méne, egészen az Isten hegyéig, a Hórebig” /3Kir. 19,8/.

α) **Megvált a Kereszt**. Lényeges gondolat: **szeretetáldozat** az „életkiürítés”, tehát a szeretetnek Isten felé való áramlása az Isten előtti megváltásnak csodaténye. De a csorduló „szeretetáldozat” földre hullása a föld emberének megtisztulása! Jól jegyezd meg: szeretet a gyökérzet, és szeretet hozta kegyelem a szeretetet fakasztó tavaszi lehelet... Igazság ez: „Hiszen megöltek, de véreddel megváltottál minket Istennek minden törzséből, nyelvből, népből és nemzetből” (Jel. 5,9). De ez **tárgyi** jellegű. Azért **alanyilag** is igaz: „...önmagát adta (Krisztus) értünk, hogy minden gonoszságtól megváltson, megtisztítson és jótettekben buzgólkodó választott népévé tegyen” (Tit. 2,14).

β) Majd azt is tudnunk kell, hogy örök **erőt ad a Kereszt.** – Talán ez a gondolat segíthet: a paradicsomi zöldellő kert „tudás fája” a bűn szülőanyja lett, ámde a száraznak látszó „gerendanyoszolya” az „örök Élet Fájává” nemesedett. Igaza van az apostolnak: „Akik test szerint akarnak tetszeni, körülmetélésre kényszerítenek titeket, csak azért, hogy Krisztus keresztjéért üldözést ne szenvedjenek” (Gal. 6,12). De igaz ez is: „...számotokra pedig az üdvösségnek bizonyítéka, amely az Isten műve”)Fil. 1,28). És ez azért történt, mert **életet fakasztó forrás** lett a Kereszt fája... Igazság: crux – lux et vita!

γ) A lemérés és újjászületési lehetőség tudatában – az igazi bánkódás alapján – az **isteni élet tavaszi fakadása** jelentkezik... Itt most diadalhimnuszt kellene énekelni! Azt a dalt, amely akkor fakad az életzarándok ajkán, ha kegyelemmel telítve, az istenfiúság kincsével gazdagodva **feltárult előtte az „isteni ember” zarándokútja.** Azaz talán így áll ez az igazság: járható a bűnbánó ember zarándokútja, de boldogító boldogság a zarándokbot virágbaszökkenése (Wagner: Tannhäuser)... Mindez ugyan képletes beszéd, de a színes kép mögött ott áll az igazság: az Isten kegyelméből „isteni lett a zarándok” dicsőséges életharca. – Ezt a csodavilágot akarja elérni a lelkigyakorlat.

Bef.: Befejezésül ismételjük meg a hallottakat! A „remeteként” magányba vonuló ember azért lép be az „életpusztaságba”, hogy – alapvetésben – **értékelje önmagát, ítéletet mondjon a múlt életéről** és végül is **új irányt szabjon** az egész jövőnek. Röviden: keresse a Teremtő terveit, majd vizsgálja lepergett – tervhez igazodó és eltérő – életrészletét és végül megteremtse az élet célbajutó irányát. Mindez annyit jelent: kutatom, hogy mire küldött az Isten, kutatom, hogy hogyan alakulhat újjá az isteninek tervezett életem és végül kutatom, hogy miképpen tudom szentül teljesíteni és örök kibontakozásba szökkenteni jövő életemet. – Ha pedig utolsó kérdésként azt kellene kérdeznünk: és mindezt hogyan kapja meg az ember? – akkor a felelet ez lehetne: úgy, hogy a lélekmagány csendjében imádkozó lelkünk az egekben jár és **onnét** kéri „Veni Sancte”-val az Ég megvilágosító, lelket megismerő, életet megújító és örök boldogság útjára segítő kegyelmét! – Elhallgat az ajkunk, csend az otthonunk, és áhítatos lelkünk ezt az imát rebegi: „Szólj, Uram, mert hallja szolgád” (1Kir. 3,10). Amen.

I. nap (via illuminativa) alaphangja: A Deo missus

1. beszéd: Az emberszemély kifelé forduló tevékenysége

Bev.: **Descartes**, a nagy bölcselő úgy fordul a nagy kérdőjeleket mutató „létezők” felé, hogy „cogito ergo sum” kijelentéssel a gondolkodó szellem erejét értékelve elismeri a nagymindenség valóságát. A lét titkát keresi és a szellem erejének dinamikájával a **lét valóságát** hirdeti. – Valójában ennek a kérdésnek bűvkörében mozog az egész tudományos életértelmezés, és itt feltorlódó kérdések tömegére ad választ, azaz próbálkozó magyarázatot a tudósok, művészek és vallástanítók elit nemzedéke. Mindezt a vég nélküli sokrétűségbe ágazó feleletsort **Th. Wilder** „A hosszú út” c. színdarabjában így fogja megoldást mutató egységbe: a világ értékeiben az igazság, a szépség és a jóság olyan valóságos jegyrendszer, amely arra utal, hogy ezeknek a kiválóságoknak **nagy betűvel** kezdődő valósága, az Igazság, a Szépség és a Jóság, vagyis a **személyes Isten** az alapja... **Ontológia** a világ léte, és

dinamika az Isten munkája. Azért tehát az igazságok igazságát a Biblia lapja diktálja mondván: „Emeljétek fel szemeteket a magasba, és nézzétek: Ki teremtette ezeket? Ő az, aki megszámoltan kivezeti seregüket, és nevén szólítja valamennyiüket; nagy ereje, erőssége és hatalma miatt el nem marad egy sem" (Iz. 40,26). És ebben a „mérhetetlennek és vég nélkülinek látszó nagyvilágban" **micsoda az „erőhordozó"?** Valami „nagyság", vagy „parányi kicsiség"?... És mi a tudományos felelet? Az **atom** a parányok paránya... A bontás esetén 8000 hőfokot képviselő erőgóc... Szinte kirobban a lelkünkből ez az igazság: a Végtelen teremt és a parányok csodájába rejti az erőket! – Ne felejtsd! A tűz is a sziklában lakik (Prométheusz)... A teremtés hatodik napján pedig teremtette az **embert** és halhatatlan lelket lehelt beléje. Olvassuk az Írást: „Meg is teremté az Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtette, férfiúnak és asszonynak teremtette... Megalkotta tehát az Úr Isten az embert a föld agyagából, arcára lehelte az élet leheletét és élőlénnyé lett az ember" (1Móz. 1,27 és 2,7). Mintha azt suttogná ez a beszéd: a tárgyian valóságban jelentkező világ a **szellem fényvető fénysugarában** bontakozik gyönyörűségessé. Szinte kikívánkozik lelkünkből annak a középkori anzelmiánus gondolkodónak ismétlése: vannak a világon absztrakt jegyek és tökéletesedésre törő lendületek... Van tehát összefogó őseredet, és ez az Isten. – Lám! Ezt az igazságot csak az ember, a „kicsinek teremtett szellemi lény" fogja fel és leplezi le; mégpedig azért, mert ő a létezők „halhatatlan isteni leheletét" hordozó teremtménye. Jól zengi Ovidius: „Ezeknél szentebb teremtmény hiányzott, amely a többi felett uralkodjék... megszületett az ember, aki fényvetője a világnak és élvezője az Istennek!" Így azután ez a kettős igazság ugrik elénk: „Szolgám vagy te, kiválasztottalak, és nem vetlek el" (Iz. 41,9) – ez az Ószövetség hangja. Az Újszövetség szerint már nem szolga az ember, hanem reá áll: „Légy hű mindhalálig, s neked adom az élet koronáját" (Jel. 2,10). – Amikor a „puszták remetéje", a lelkigyakorlatozó ember elvonul a világ zajától, akkor a **szemlélődő lelke belemered a vég nélkülinek látszó mindenségbe**, hogy a **világot** és **önmagát** értékelve, megtalálja saját életének **központi jellegét** és kiteljesítse életének Isten jelezte fenséges **célját.** Épp azért, hogy ezt a nagy feladatot megközelíthessük, kérdezzük most az első elmélkedésünk idején úgy, hogy tekintsen **kifelé** a föld zarándoka és keresse: micsoda **ontológiailag** az előttünk álló „nagy- és kisvilág" (világ és ember) és milyen **gyökérlétre** utal a valóságok csodavilága?

1. Az első felelet így szól: **A „nagyvilág" valóban sötétnek látszó természetes erőknek és a személyes „életfények"-nek, az embereknek csodavilága.**

Talán különlegesnek hangzik, de tudomásul kell venni, hogy a személyes ember az a végesnek látszó **központ**, aki **kifelé fordulva** akarja, tudja és valóságban meg is valósítja az ismerés, értékelés szellemi feladatát. Röviden ez annyit jelent: az **emberszemély** a világegyetem felé fordul, hogy megszólaltassa és értelmezze tudattalan nagyságát. Ő az a „Michelangelo", aki reáüt a világműre és felkiált: szólalj meg világ, hogy értelmedet megsejtse és igazi ismeretet szerezzen rólad az ember!

a) Az **anyagi világ** valójában csak **tudattalan** hordozója, birtoklója és szolgálója a benne meglévő élettelen és élő erők értékeinek. Nagyok az értékei, de **öntudatlan** az értékhordozó önmaga. Méretei fényévekkel méretnek, erőmennyisége vég nélkülinek látszik... És mégis! Olyan sötétség és értelmetlenség az anyagi világ, amelynek **tárgyi jellege** csak a **személy értelmezésével** lészen fénybevont. Az igazság ez: a „nagyvilág" értelmét a „kisvilág", az ember értékeli!

α) Az **eredet** örök titok. Mármint a világ előtt. Léte valóság, de alakuló sodródása tudatos behódolás nélküli szolgálat. Valóban: **tárgy** az egész, **amit** irányít a Szellem. Eredete nem önmagára, hanem magamagán kívüli Szellemre utal. Tárgyi jellege alanyi gyökérzetet igényel. Nem immanens, hanem transzcendens Indítóra utal. Csak az Írás nyugtat meg, amely ezt mondja: „Kezdetben teremté az Isten a mennyet és a földet..." (1Móz. 1,1). Ez az a gyökérigazság, amelynek valósággá váló alakját a tudomány keresi és vizsgálja. Élettelen és élő?... Élő és ember?... Honnan és hogyan?... És a felelet: a Teremtő a kezdet, és a fejlődést irányító égi Atya a további lendítő. Megvan a lét oka, de az ember feladata a fejlődés vonalának nyomozása (időszakos teremtés... felfejlődésen át való létbehozás... evolúció... mind olyan kérdés, amely Hérakleitosztól kezdve Darwinon át egészen a mai nap sokat emlegetett P. Theilhard de Chardenig terjed...). De lényeg: az eredet titkát csakis a személyes Isten adja, Akinek létét leleplezi az ember.

β) Majd azt is mondhatjuk, hogy a **cél** is örök titok. Szintén a tárgyi világ előtt... Öncél?... Mások segítése?... Vagy végleges semmivé levés?... Honnan és hová?... Mindezek az előrerobbanó kérdések arra kényszerítik a szellemi erőkkel áldott embert, hogy szellemi hatalmával világítson a „nagyvilág"-ra és a kutató szellem erejével adjon értelmet a nagymindenségnek... Persze nem úgy, hogy maga szabja meg a rendeltetést, hanem úgy, hogy értelmezze ki a Teremtő fenséges léttervét!... És ez a mér-

ce hol keresendő? A **nagytermészet maga szólal meg** a lélekben hallható hangon... És így szól: **szolgálat a hivatásom**, amely a tökéletesebb kitermelésében valósítja rendeltetését... Sőt! Ha szólni tudna hangos hangon, akkor azt mondaná: a fejlődés vonalán (élettelen, élő, szellemi ember szolgálata!) állandó az **előretörés**, és így a felsőbbrendű embernek **alázatos szolgája** vagyok, hogy igaz legyen a Teremtő szava amellyel az embert így emeli ki: **„Uralkodjatok..." (**1Móz. 1,28).

b) Mivel mindez a „nagyvilág" szava, ezért most arra kell reáutalunk, hogy a „nagyvilág" **tudattalan**. Önbírás nélküli kisebbrendűsége mellett a „Terra bolygó" égi követe az a **személyes ember**, akinek létrendbeli helye **magasabb**, mint az önértékelést, **alanyi életet nem élő** nagymindenség. – Ennek a „szellemi lénynek" megjelenését így jelzi az Isten szava: „Meg is teremté az Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtette" (1 Móz.1,27). Valójában **ez is ontológia**. De olyan, amely a létezésnek azt a fokát tárja elénk, amelynek birtokosa az **örök Szellem leheletét** hordozza. – Talán **Ady** gondolata kívánkozik ide: „Én az Isten rokona vagyok"... De valóban Krisztus adja az igazi magyarázatot, tanítván: Ti az Isten fiai vagytok. Ezért olvassuk az apostolnál: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen, annak, aki hisz őbenne" (Jn 1,12), és: „Miatyánk..." (Mt 6,9) az Isten, Akihez imádkozunk... És hol jelentkezik ennek az „én"-nek **kifelé forduló** tevékenysége?

α) **Megismeri** – az értelem fényével – a **világ létét**, kutatja törvényeit. A „szellemi vakok" előtt örök szfinxként lép a világ az ember elé; de a léleksugallatot és indítást követő emberből kirobbantja a jerikói vak kérését: „Uram, add, hogy lássak!" És: lát! Látja a létezők **okláncát** és értelmével felfogja a létező **Okát.** Az anyag felett érzi a Szellemet, amelynek vetülete önmaga. De ez nem egyszerű tudomásulvétel, hanem **cselekvésre indító erőfelvétel.** Így azután észleli és segíti a kifejlődés lendületét és hasznosítja az értékek értékeit. Ő tehát olyan **átlátó** (tudományok sora, művészi látás csodája...) szellemi érték, **aki** mélyre száll, észlel, rendszerez és értelmez... Röviden: a rejtett törvényszerűségek leleplezője.

β) Így azután a **fokozatos tökéletesítés** kivételes hivatását is leleplezi és az **egymástól való bontakozás szolgálatát** is észreveszi. Röviden ez azt jelenti: **fényvetője** a sötét és öntudatlanságában értelmetlen „nagyvilág"-nak, és a fénybevont világ pedig értékeivel, gyönyörűségével csillanó ékes dicsőítője lészen a Teremtőnek! Még ez is igazság: „A világosság gyümölcse csupa jóságban, igazságban és egyeneslelkűségben mutatkozik" (Ef. 5,9). – Veszi a szellem-ember lélekfénycsóváját és értékeinek felvillanásával a világ vezére lészen az embernek az örök Atyaisten felé... Szinte igaz ez a gondolat: a világító értelem úgy villan reá a nagyvilágra, hogy annak léte lépcsőzetté keményedik az ember Istenhez emelkedő életútján. – Így tehát az első pont gondolatait összefoglalva azt kell mondanunk: az anyagi és szellemi világ egysége a nagy Lét észlelhető valósága. – A **„van"**-t megismeri az ember, a szellemi világ, hogy ezen a lépcsőzeten át ő is feljebb jusson és a Végtelen Istenhez emelkedjék. Mégpedig a **Léthez** és azután a **Végtelen dicsőségéhez**. Ahhoz, Akiről azt mondja az Írás: „Én vagyok az „Aki vagyok" (2Móz. 3,14). – Az emberi értelem kifejlődése és a tudományos kutatások erőfeszítései és eredményei elől tehát nemcsak **nem** menekszik a Teremtő, az Isten, hanem tisztultabb fogalomban, az ember öltöztette külső levetésével jelenik meg a Mindenható Atya.

2. A „kisvilág léte" ugyanis a Teremtő örök dicsőségének vetülete és megvilágítója.

A nagyvilág ugyanis **oksorral** – visszamutató. A nagyvilág a létével – a Teremtőre és a tökéletesség valamelyik fokának hordozásával – a **Tökéletesre** utaló. Az ember **észleli** ezt a visszautalást, az anyagi világ pedig csak **hordozza** és magabíráson kívül **sugározza.**

a) De ez a sugárzás végül is **öntudatlan dicsőítése** a Végtelennek, Akinek erejéből származik a lét csodavilága. – Figyeljük csak meg a létező világ, öntudatlan és tudatos, együttesen belső tökéletességet hordoz. Rejtett törvényeit, atomerőinek csodáit, csillagvilágának rendszerét, az élők csodáit és a fejlődés misztikus világát... Minden arról zeng: itt a látható világ fenséges valósága a láthatatlan Teremtő himnuszos dicsőítője. Végül is igazság: „Valamennyit, ki nevemet segítségül hívja, kit dicsőségemre teremtettem, alkottam és készítettem" (Iz. 43,7). – Elénk tárul a rend, a cél, a szépség csodája, és a Teremtő dicsérő lészen tehát a nagyvilág gyönyörűsége. Nincs itt tudatos magasztalás, de egekbe tör a valóságos hódoló dicsőítés. Igaz az Írás szava: „És látá az Isten, hogy mindaz, amit alkotott, felette jó volt" (1Móz. 1,31). De ugyancsak igaz a zsoltáros éneke: „Dicsérjétek az Urat az egekből, dicsérjétek őt a magasságban! Dicsérjétek őt, angyalai mind, dicsérjétek őt, seregei mind!" (Zsolt. 148,1-2).

b) Ha pedig az öntudatlan világ urát, az embert is idekapcsoljuk – lévén ő a világ átmeneti és szellemi **lakója** –, akkor le kell szögeznünk, hogy ő pedig az égi Teremtő **tudatos hódolója.** Most csak

annyit állapítsunk meg: ő az élet fénye és ő az égi Teremtőnek szellemi lehelete. Testében a nagyvilág testvére, lelkében pedig az égi Atya gyermeke. Itt tehát olyan **magasabb rendű valóságról** van szó és **olyan szellemi lényről**, aki az Írás szerint is az Isten lelkének lehelete... Olyanról, aki ismeri, átfogja, átalakítja, értékesíti és felfokozza a világ öntudatlan erőit... A világ a látható **nagyság**, és az ember, a szellemi ember a fényvető és önbíróan dolgozó „isteni gyermek". – Mikor azután ez az ember a nagyvilág felé fordul, akkor „élő és megvilágosító sugárrá" válik... Látja a felületet, leleplezi a mélységeket és feltárja a teremtés csodás munkáját... Részleteit ez a hasonlat adja: záró függönyöket húz oldalt... Tehát: feltárja az évmilliók csodás műhelyét... leleplezi a zsurlók szénné keményedését... megtalálja a szénben az izzó napsugárnak elrejtőződő tüzét... De csak ismeretszerzés az ereje? Nem! Ennél sokkal több! Ő a rejtett energiákat **életre keltő** és **tevékennyé** varázsoló! Szinte azt mondja a kőszénszikláknak: ébredj, „fekete gyémánt" és add vissza nekem a tégedet teremtő napsugarat! Te alvó Csipkerózsika vagy, aki olyan erőket rejtegetsz, amelyekre nekem szükségem vagyon... Ezzel azután megkezdi azt a „varázsló munkáját", amellyel a márványtömbből szobrot, a színekből képet, a durva sziklából templomot és házat, a tömjénből egek előtt hódoló füstgomolyagot és a gépekből egek felé törő légi csodákat teremt... Íme! Az „inventor", „transzformátor" és végül: **faber**. – De ne hidd, hogy csak „földieket kidolgozó" kézműves, hanem valóságban „faber divinans", mert a véges szolgálatot végnélküli lendülettel a Teremtő fénybevonására is hasznosítja. Részére a világ olyan **fenséges csoda,** amelynek nagyszerűsége – az ő lelkének fényvetésére – **megelevenedő** és olyan beszélő valóság, amely szól és zeng a Teremtőről, és szól, zeng a Teremtő végtelen Szeretetéről, amely belehelyezte, belőle bontja ki és ontja az emberek felé is az értékek értékeit. Mégpedig úgy, hogy a Terra bolygó lakója lévén olyan **lépcsőt is teremt,** amely Jákob létrájaként a magasba emelkedik, és az ember ennek fokain az örök tájak felé juthat... Ő tehát végeredményben isteni követ, aki földi munkája nyomán és után az égi Küldőhöz tér vissza... És ez **mindnyájunk** értéke és vágya! Ezért van az, hogy **ezt** a csodás hangot, azaz zsongóan daloló ditirambust hallja az egyszerű pásztorember, majd a tudományok kutatója és a művészek-írók ihletett serege... Ezek azután **odahajolnak** a „világ szíve fölé" és dobogó ütemét átviszik az értelmes emberek világába. De itt sem csak azt végzik, hogy ennek a ténynek ismertetésével gazdagítják őket, hanem azt, hogy fenséges életértéküket a **„föld ura ember"** életének gazdagítására és **tökéletesebb kifejlődésére** fordítják. **Indító erőkként** lépnek az ember életébe és **emelő karokkal** állnak a magasabb életszférába-lendítés szolgálatába. Mert végül is az az igazság: a Teremtő szeretet-dalát kíséri a nagytermészet orgonája. Az egek Ura életorgonájának is ilyen megértője és az isteni teremtődalnak tudatosítója, majd a „dal akkordja szerint" önmagát istenivé alakító „égi követ", nem elsőrendű magasztalója-e az egek Urának? Mégpedig ontológiai magasabb rendűségével és **alanyi** kiteljesülésével?... Igen! A földön ő a világ központja, aki lélekkitárulásában a nagyvilág felfogója, de a világ adatainak és az égi Atya kegyelmének felhasználásával az örök és mindenható Isten személyes dicsérője. Ő tehát szellemi központ. Látó, alakító, öntudatosan alakuló, hogy dicsőítője legyen annak az Atyának, Aki **ismerőnek, dolgozónak** és **dicsőítőnek** küldötte a földre! Élő „fárosz", aki életfényének sugárkévéjével az Isten tudatos dicsőítője. – Az Írás így jellemzi ezt a végső hivatást: „...hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek..." (2Pét. 1,4). Ezt a fenséges, embert érintő értékelést így is fogalmazták a „személyi kultusz" önfeledt „nagyjai" szaván át: mi, a vallásos emberek, az „ég Ura balgái" vagyunk... Az egyszerű nép azt hirdeti: „mi az égi Teremtőnk hódolatosai vagyunk"... Az égi Mester pedig ezt súgja nekünk: Ti az Isten fiai vagytok, „...fiai mennyei Atyátoknak" (Mt 5,45).

Bef.: Befejezésképpen **Flammarion** gondolatának idézésével végzek. A nagy csillagász a mérhetetlen világ nagyságát – az **emberi test méreteivel** hasonlítgatva – levezeti: milyen kicsiny az ember, ha arányba veszi a nagyvilági „minden"-t... Hát látszólag mindez igaz. De milyen „kicsi" lehet a „nagyvilág", ha szellemi és fogalmi értelmezésben elfér az egy-egy ember lelkében!... Talán megfordítva lészen igaz a tétel: **milyen nagy lehet az ember,** hogy lelkét kitárva magában hordja a „véges mindent"!... Jól jegyezzük meg: olyan nagy, hogy **kifelé fordulva központja** a nagyvilágnak és a Teremtő terve szerint az egész mindenségnek fénybevonó „élő fényvetője", értékesítője és tökéletesítője. Röviden: ő a Teremtő élő képe, a földre küldött „élő alany", akinek kikezdő ereje a **tárgyi nagyvilág** valóságos „birtokba vevője". – Persze, minden csak előfutama annak, amit a következő elmélkedésben fogunk hallani: kicsoda az ember, ha **befelé fordulva** vizsgálja önmagát? Most csak azt az összefoglalást vesszük ide: a nagyvilág csillagmilliárdja a „**valóság ködvilága"**, az ember – lelki erejével – a fénygyújtás szellemi, sőt isteni **„tűzcsóvája"**, az ég Ura pedig a mindenség Teremtője és emberfiainak **égi Atyja.** – Zárószavunk ez az ima: Uram, add, hogy égi terveid szerint értékelve önmagunkat, örök hódolatos és boldog fiaid lehessünk! Amen.

2. beszéd: Az emberszemély befelé forduló tevékenysége

Bev.: Az újabb kori tudománynak nagy és széleskörű problémái között központi helyet foglal el az ember. **Carrel**, a nagy tudósok egyike mégis azt írja róla, hogy még most is: ismeretlen az ember... Mégpedig azért, mert méreteinek kicsisége mellett a vég nélkülinek látszó nagyságok **észlelője, befogadója, értelmezője** és **értékesítője**. Szinte kirobban belőlünk az az igazság: a világ uraivá tett a Teremtő, midőn ezt a kegyet sugározta felénk: „Uralkodjatok a földön..." (1Móz. 1,28). – **Shakespeare** ezt az igazságot így adja Hamlet ajkára: „fény a földön"... „több mint az angyal..." A Mester pedig így emeli a magasságok magasságára: ti az örök élet isteni gyermekei vagytok. Olvassuk csak: „Isten fiai vagytok ugyanis mindnyájan a Krisztus Jézusba vetett hit által" (Gal. 3,26). Arra hívott az Úr, „hogy tulajdon népe légy..." (5Móz. 26,18). Így igazolódik azután ez az isteni ige: „... elhatározta az Isten, hogy alacsonnyá teszi a magas hegyeket mind, és az örök bérceket, és betölti a föld színéig a völgyeket, hogy bizton haladhasson Izrael az Isten dicsőségére" (Bár. 5,7). – De mindez **kívülről** csendülő értékelés. Az ember valójában olyan – tapasztalati alapon előretörően megjelenő – égi követ, aki **befelé forduló** elmélyedéssel is rádöbben **önnön nagyságára.** A szellem ereje fényt vet önnön értékére, és az égi kinyilatkoztatás csak megerősíti önmagáról hozott ítéletét. Jól jegyezd meg: önbíró, önrendelkező és kibontakozó személy az ember! – Majd leszögezhetjük, hogy a teremtés **„lehelete után"** olyan kincseket is nyer az egek Urától, amelyek az isteni élet tárgyi lehetőségét, **a vég nélküli élet koronáját is** megszerezhetik számára. Nagy szerepet játszik ebben az **értelem ereje** (ez a megismerés!), de ugyancsak nagy szerepet talál az **öntevékenység** útján való **boldogságra törés**, amely az akarati lendületnek erőfeszítése. Őt az Isten erre teremtette: „...öltsétek magatokra az új embert, aki Isten hasonlóságára tiszta igazságban és szentségben alkotott teremtmény" (Ef. 4,24). Ő pedig ezt kidolgozza: „...szeressétek egymást, mert ez a tökéletesség köteléke" (Kol. 3,14). Az első arra is képesíti, hogy a véges világ mellett megismerje a **Végtelen létét** is, a másik pedig arra teszi alkalmassá, hogy **tudatosan** személyes, **véges és vég nélküli boldogságot tudjon kidolgozni** – az égi Atya kegyelmével. A személyes ember tehát fényt vető, de éppen személyiség igényével boldogságot váró. – Az **önmaga felé forduló** ember tehát olyan módon értelmezendő isteni követ, aki a megismerés után **tudatos élője** lészen a kitermelt és boldogító isteni életnek. Ezt a belső ajándékot, a boldogságvágyat kapta, és ezt az érte való törtetést magából szülte. Azért van az, hogy a szellemi nagyok irodalmi remekei – akár a „Kék madár" keresésében (Maeterlinck), akár a „boldogság ingét" keresőkben – állandóan úgy állítják be az embert, mint olyant, aki a **küzdve küzdés** útján (Madách) akarja és tudja elérni a boldogság világát. Mert jól jegyezd meg: a hideg ész csak ismerethez juttat, hódolathoz vezet, de a jóságnak megtalálása, majd annak birtoklása a **boldogság vágyának kielégítéséhez vezet.** Nemcsak „fényvetőnek", hanem **„életboldogság-vágy érzőjének"** küldi az Úr a föld zarándokát. Talán az fedi a valóságot, ha azt mondjuk: értelmével **látásra,** akaratával **boldogság élvezésére** indul az ember. – Keressük csak két pontban: hogyan valósíthatja meg ezt – Isten terve szerint – az ember?

1. Első pontunk így indítja el az elmélkedésünket: **Az emberszemély a Teremtő ereje folytán reáébred arra, hogy a személyes boldogság élvezőjének küldetett a földre.**

Tehát: **alanyi** a küldetés, és **boldogság** az élettartalom. De mindezt úgy értelmezve, hogy az Isten Személyének megismerése után az Isten élettörvényeinek betartásával válhat a boldogság birtokosává. Mindez annyit jelent, hogy az ember Istentől indított égi tartozék, aki földön és égben a boldogság élvezője lehet. Persze, már itt a gondolatfűzés elején ki kell emelni, hogy a boldogság nem kiosztott isteni kegyelem, hanem élő élettel megszerzendő élettartalom. Mert figyeljük csak meg: itt nem arról van szó, hogy a szellemi ember csupán az Isten létének **megismerője,** hanem arról, hogy a belénk helyezett isteni tartalomnak, a **személyiségnek** és a **boldogságvágynak** felismerője és igényes keresője.

a) Reádöbben a **befelé néző** ember **önszemélyiségére**. Arra a kincsre, hogy ő az **élet alanya, aki** kikezd, alakít és „teremt". Ez már olyan megemelés, amely a világra való fényvetés mellett arra vezet, hogy önmagunk **egyéni és személyes** életét tartsuk az értékek értékének. Jól jegyezzük meg: ez a felértéklés azért magasztosabb a kifelé-fordulás nyomán látott értékeknél, mert itt az ember önmagában az Istenhez hasonló személyiséget ismeri fel. Mégpedig olyat, aki a **személyes boldogság** birtokosa és élvezője lehet. Itt már nem az értékek megismerésén, hanem az életkincsek **élvezésén** van a hangsúly. Figyeljük csak meg magunkat! A valóság ez: az életkincsek igényesei és élvezői vagyunk. – Az Úr teremtő szava erről szól, midőn úgy tesz a világ urává, hogy a föld feletti hatalmunk mellett az „élet paradicsomának" lakói legyünk. Tehát nemcsak a tudáson, hanem a **boldogság élvezésén** pihen

az isteni hangsúly. Ezért mondja az Írás: „Ültette pedig az Úr Isten kezdettől fogva a Gyönyörűség paradicsomát: ebbe helyezé az embert, akit alkotott” (1Móz. 2,8). – De miben áll ez az emberi boldogság?

α) Talán a **földiek birtoklásában?**... Ez lehet eszköz, de nem cél. Jellegéről tudjuk: **mulandóság** a láthatatlan jegyük. Ezért nem lehetnek boldogságnak örökké tartó hordozói. **Csak** annyiban segítenek, amennyiben az anyagi világhoz tartozunk, és így az **élet eszközeiként** hozhatnak örömet. Ilyen: a vagyon, a pénz, a kincs... De igazság ez: materia non sufficit! Figyelembe veendő az isteni intés: „Ne nyugtalankodjatok tehát és ne kérdezzétek: Mit együnk? Vagy: Mit igyunk? Vagy: Mibe öltözzünk?” (Mt 6,31).

β) Talán az **ösztönös élvezetben** keresendő a boldogság?... Sok embernek igenlő a válasza. De erről is tudjuk, tudnunk kell legalábbis, hogy az élet vége felé elcsendesül és végül elhallgat a test muzsikája és **elhal** az ösztön-élvezet Venus-dala. Sőt a „hedonista ember” életének tragikus lehanyatlása esetén (betegségek!) szomorúan dalolja a bűnbánat dalát (O. Wilde, Verlaine, Huysmans, Ady stb.). Az ösztönös élvezet is átfutó és – Isten szerinti életet élve-életet szolgáló.

γ) Talán a **lelki élet örömeiben** található?... Itt már több a **magasabb rendű élvezet**, mert lelki a gyökérzet. Magasabb rendű a boldogság érzése is... Gondolj csak a feltalálókra, a tudósokra, írókra stb. Ezek öröme a **„teremtés”**-ben való részesedés. **Kolumbus** öröme a szárazföldön nagyobb volt minden másfajta örömnél. **Archimedes** „heurékája” a szellem diadala. **Gagarin, Tyhov, Glenn** hazaérkezése az örömök öröme... Hiszen a színpad szereplőjét is boldogsággal tölti el a taps!... Hát még, ha **lelki diadalt** könyvelhet el az ember!...

δ) Talán a **szellemi élet örömeiben** rejtőzik a boldogság?... Itt már az **igazi értékhez** jutottunk. Olyanhoz, amely a személyes ember Isten égi ajándékvételén indul és a **személyes ember Istenhez fűződésén tökéletesedik**. Itt arról van szó: az Ég kiárad a föld embere felé, és a föld zarándoka istenivé nemesíti önmagát. Ez olyan kapcsolat, amely az **életörömök öröme.** Persze ennek megvalósítása olyan tudat és önértékelés, amely csodákat teremtő... szenteket szülő... áldozatokat szeretetből vállaló embereket alakító... Még a földi küzdelmekben is diadalmaskodó. Ezekre áll az Írás: „Boldogok, akiket az igazságért üldöznek: övék a mennyek országa” (Mt 5,10). Gondolj a vértanúkra, Antiochiai Szt. Ignácra..., az ifjú szentekre...! Igaza van **E. Bulwer Lyttonnak,** aki ezeket a mondatokat adja a vértanú jelölt Olynthns ajkára: „a keresztény dalol, ha az Isten ügyéért életét kell áldoznia. A hazatérő énekel, mert várja őt az élet Ura...” („The Last Days of Pompeji”).

b) Amikor azután a ember reádöbben arra, hogy **személyes volta** a világ fölé emeli, akkor arra a gondolatra is reáébred, hogy ennek az „emberszemélynek” élettartalma az örök Személyhez hasonlóan az, hogy **boldogságot kell** birtokolnia. Erre teremtettünk és ezt kell elérnünk. – És mégis mit látunk? Vajon boldog-e az emberiség egyeteme? Sőt inkább – látszat szerint – milyen kevés a magát boldognak tudó!...

α) Az igazság ez: **sok a boldogtalan ember**... Ez **alanyi** megállapítás. Mármint azok a tömegek, akik nem ébrednek arra az öntudatra, hogy a **boldogság nem adott kincs, hanem megszerzendő élet-érték.** Ne felejtsd **Leibniz** bölcselő szavát: „Ha azt kérdeznéd, hogy vajon a boldogság **ontológiai** adományát, vagy a felé való törés **dinamikáját** kínálná az ég, mit választanál?, akkor én a tevékenységet igénylő erőfeszítést kérném”... Feszülő tevékenység a boldogság! – Tagadhatatlan, hogy sok a tárgyian érzett boldogtalanság, de – majd később látni fogjuk – nagy az emberi és isteni erők érvényének csodaereje. Az ember küzdő óriás Isten tervében! – Ne felejtsük azt sem: az élet nem egysíkú, hanem **kétsíkú**. Anyag és szellem produktuma minden. A **Szellem**, az Istenszemély az atyai Indító és Segítő... Ez az optimizmus sokat segít. De a kétsíkúság a véges és vég nélküli életet is elénk tárja. A kettősség együttes értékelése a boldogság megtalálása.

β) Az sem tagadható, hogy **a szenvedés is sok** az élet sodrában... Ez **tárgyi** életvalóság. Mindenkit kísér és mindenkit érint. Testi-lelki szenvedések „örök kísérőink”... Az Írás ezt mondja: „Katonasor az ember élete a földön...” (Jób 7,1). A Mester pedig ezt hirdeti: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét mindennap és kövessen engem” (Lk 9,23). – De ne hidd, hogy ez **csak** letör! Ellenkezőleg. Ha helyesen értelmezed és értékeled, akkor ez az igazság: letöri benned az alsóbbrendű életörömök vágyát és kifakasztja az áldozatos szeretet, a felsőbbrendű élvezetek igényét.

γ) De ezek után az sem tagadható, hogy az **egyensúly** is megtalálható. Ez pedig ez az emberi tudat: isteni életvezetés. Ez valóban az élet **csodás átalakítója**. „Transformatio vitae”. Olyan fogalom ez, mely az Isten gondolta emberszemély – szinte csodálatosnak mondható – kiváltsága. Az ember ugyanis **arányt kereső és teremtő** személy. Vesz és ad... De mindig arányt keres... Sőt olyan formában is

beállítja a behatások és kiáradások viszonyát, hogy azok összefüggéséből levonja, hogy mit hoz és mit szül az egyik és másik... Az összehasonlításból azután **kiértékeli** azt a döntő ítéletet, hogy a baj és szenvedés igen sok jót is hozott; így tehát megérzi, hogy a boldogság szülőjévé lehetett. – De végeredményben mit akarunk ezzel a gondolatsorral? Röviden ezt akarjuk hangsúlyozni, hogy **személlyé teremtett minket az Isten, és a személyes boldogság megszerzési lehetőségével tetézte életünket az Úr.** – Jól jegyezd meg: az élet természetes kincsei is „örök kísérőink" és helyes használattal földi életünkben **boldogítónk.** Az „élet napos oldala" az élet helyes vezetése, és az életértékek átalakító irányítással a „földi boldogság" szülőanyjai.

2. Mindezek után elmélkedésünk 2. pontjában így folytathatjuk az Isten terve szerint földi életet kezdő ember értékelését: **A személyes boldogságra küldött ember tudatosan és alanyi mivoltának megfelelően tudatos akarója, áhítozója is a boldogságnak az élet örvénylésében.**

Jól jegyezzük meg tehát: a személyes boldogság kínálása isteni életajándék, és a boldogság áhítozása emberi lélek megnyilatkozása. Talán ezt is mondhatnók: személyi életünk rezonanciája a boldogság vágya. – Mikor ehhez a ponthoz jutunk, akkor ne feledjük, hogy a **boldogság az egyensúlyozott „kiteljesülés valósága".** Így még az **öntudatlan** és **személytelen lét** is „boldogságot" hordozó és termelő, mert fajának fenntartása, vagy felfelé fejlődése útján **tökéletesebb** lesz az előzőnél. De itt **kiemelten** arról van szó, hogy a **személyes boldogságra való hivatottság** az emberi élet ősi, isteni kincse és így azután alanyian is áhítozott igényeskedése. – Mindezt tudva, arról kell elmélkednie az élet zajától visszahúzódó „remetének": merre törő igényeskedéssel akar érvényt szerezni ez az élettörtetés? Mégpedig figyelembe veendő ennek **véges** és **végnélküli**, azaz **örök személyiség-fennmaradást igénylő előretörése.**

a) Elsősorban leszögezhető: boldogságvágyunk a **földön** keres kielégülést. – Boldogság az életigény, az előttünk tárulóföldi otthonunk" legyen tehát ennek elsődleges kielégítője. Ne felejtsd! A természetünk Isten ajándéka, tehát a természetünk áhítozásában Isten akarata jelentkezik! A természetes boldogság vágya az isteni ajándékra való rezonancia. Tehát az emberi boldogság **tartalmi részét** tekintve arra az igazságra kell támaszkodnunk, hogy **az ember természetének s a Teremtő Isten szavának egybecsengése** az emberi boldogság **megvalósulása.** Többször hangsúlyoztuk és itt ismételten ismételjük: az emberi boldogság nem a Teremtő nyújtotta adomány, hanem olyan életgazdagítás, amelynek érzett, átélt és örömre hangoló valóságát – az Isten életterve szerinti alapfeltétel adása után – **az ember maga** fogja kitermelni.

Mégpedig munkával és áldozattal! A természet a meglévőkből, anyagi, lelki és szellemi értékekből akarja egyensúlyozottan kifejleszteni a **belső kielégültséget.** Van ebben öröm, de ügyelj arra: van ebben lénytani és életboldogság-tartalmi **fokozat** is. Vigyázzunk tehát a **fokozatokra!**

α) Boldogságvágyunk tör az **anyagiak felé**... Onnan akar kapni, mert ennek birtoklásában sejti a boldogságot. Jól van ez így? Vajon ez is rezonanciája az **isteni tervnek?** Igen! Mégpedig azért, mert a „föld rokonai" vagyunk, tehát az anyagi élet örömei is Isten tervéből fakadóak. Akarja a földieket, mert föld az éltető **anyánk.** Belőle merít s így a boldogság érzését váltja ki magából. De azt azonban nem szabad feledni, hogy a **túlzóan igényelt földi érték** (étel, ital, vagyon stb...) igen könnyen rabszolgává tesz és így boldogságot pusztít. Tehát ismét figyelmeztetünk: fokozatok betartása nélkül nincs boldogság. Ezért int az apostol: „éljünk tisztességesen, mint nappal, ne lakmározásban és részegeskedésben, ne fajtalanságban és tobzódásban, ne civakodásban és versengésben" (Róm. 13,13).

β) Majd boldogságvágyunk tör a **lelkiek felé**... Jól van ez így, mert a lelki élet örömei is az Isten adta lélek élettartalmához tartoznak. – Hogy mik ezek, arra utaljon a következő néhány reámutatás. Az **igazságok** meglátása... A **tudás** értékeinek leleplezése és felhasználása... Továbbá a **szépnek** észlelése, élvezése és teremtése... Azért mondhatjuk, hogy a művészi lélek a föld boldogaihoz tartozik. – De magasabb fokon a **jónak** értékelése a boldogság forrása. A természetes erkölcs szerint élő ember olyan belső harmónia birtokosa, amely a kielégülés érzésével boldogítja a „jó embert"...

γ) Végül a boldogságvágyunk tör a **szellemiek felé**... Jól van ez így, mert a szellem birtokában Isten fiai vagyunk. A szellemin itt azt a kapcsolatot értjük, amely az embert és az örök Istent fonja egymásba. Mivel azonban az Isten fiai vagyunk, a természetfeletti örömök hordozói és élvezői is vagyunk. Az Úr leereszkedésének feltáró hasonlata: „Íme én reád török, te völgy lakója, te síkság kőszirtje! – úgymond az Úr..." (Jer. 21,13). Aki azonban reádöbben a kapcsolatra:

„Megnyilvánul az égből Isten haragja az emberek minden istentelensége és gonoszsága fölött, akik (Isten) igazságát rosszindulatból elfojtják. Ami ugyanis Istenről megismerhető, az világos előttük, mert Isten nyilvánvalóvá tette számukra" (Róm. 1,18-19), és ennek belső értéke szerint rendezi életét,

az olyan életet tud **teremteni,** amelyben diadalmas a lélek és derűsen lendületes az előretörés! – Legyen igaz az indulás: „Hatvanan vannak a királynék, nyolcvanan a feleségek, s a leányok szám nélkül vannak” (Én. 6,7), és legyen igaz a kifejlődés: „...Szép, mint a hold, tiszta mint a rendben álló tábor...” (Én. 6,9). – Nagy az öntudat, és magasívelésű az élettörtetés. Istenfia az ember, és boldog paradicsomlakó a földi zarándok.

b. Ámde a boldogságot áhítozó ember a múlandóság rémétől rettegve **állandó boldogságot** kereső. Azért kell arra is reáutalnunk, hogy ez a valóság egyenes útmutatás az örök élet boldogságvágya felé...

α) Az ember ugyanis **rettegi a halált**. Van ebben valami negatívum. Mégpedig azért, hogy a „félelem” ébresztgesse az emberszemélyben az égiek ígérte örök boldogság gondolatát. Az Ószövetségben így csendül ez fel: „Ha pedig a föld népe nem törődik vele s mintegy kevésbe veszi a parancsomat és hagyja azt az embert, aki odaadta magzatát a Moloknak s nem öli meg: akkor én fordítom arcomat azon ember ellen s rokonsága ellen s kiirtom népéből őt és mindazokat, kik egyetértettek vele a Molokkal való paráználkodásban” (3Móz. 20,4-5). Majd így hirdeti: „És nézd meg, a gonoszság útján vagyok-e? És légy az örök úton vezérem” (Zsolt. 138,24). – Bíztató ige: „Megállta ebben a próbát és feddhetetlen maradt, legyen a dicsérete örök! Mert véthetett volna, de nem vétett, gonoszt tehetett volna, de nem tett!” (Sir. 31,10). – Az Újszövetség így jelzi az Istenfélelmet: „Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet, de a lelket nem tudják megölni. Inkább attól féljetek, aki a lelket, meg a testet is pokolba taszíthatja” (Mt 10,28).

β) De az is megállapítható, hogy **pozitíve** vágyva **vágyja az életet** a boldogságra született ember. Mintha azt mondanám: a „halálfélelemmel szemben” **életet** ígér az égi Atya, és **ennek reményében** boldog a föld zarándoka. Krisztusról így szól az Írás: „Ő legyőzte a halált, s az evangélium által fölragyogtatta a halhatatlan életet” (2Tim. 1,10); rólunk pedig így: „Mikor pedig a romlandó test romlatlanságba öltözik, s a halandó halhatatlanságba, akkor válik valóra az Írás szava: A győzelem elnyelte a halált, halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod?” (1Kor. 15,54-55). – Hiszen a természetes értelem diadallal és örömmel hallja az isteni igéket és **csak** ilyen tartalom mellett értékeli nagynak az életet. Szinte megérthető az az angol ember, aki eldobta magától az életet, mert nem tartotta érdemesnek **élni azért,** hogy csak egyék, igyék, öltözködjék és aludjék... **Ezért** nem érdemes élni! De a teremtő, dolgozó, Istenhez törő és szellemi munkából örök életet fakasztó életet élni – **ezért boldogság** a fáradtság, mert diadalba és boldog Istennel élésbe csendül az ember élete! – Így jutunk oda, hogy az Isten adta **boldogság-lehetőség** olyan állandó **feszülő erővel** hat, amely állandóan indít és előrejuttat. Végül is **telít**, és így **boldogít**. Az Újszövetség ezt írja: „...övék a mennyek országa” (Mt 5,10). – De azt sohase feledjük, hogy az Isten tervében **személy az ember**, és így az **Istenszeméllyel** való szellemi kapcsolatának tudatosítása, birtoklása és ebből való merítése útján történő **gazdagodásban pihen az élet boldogsága**. Indító adománya az égnek, és életigénye az embernek. Az ember természetes és természetfeletti kincsállományának megemelő és tudatos birtoklása, ezért az emberi vágyakozás valóságos alapja a boldogságra törés. Az Úr ezt mondja Önmagáról: „...gyönyörűséggel voltam az emberek fiai között” (Péld. 8,31); mi pedig ezt halljuk magunkról: „Aki ismeri és megtartja parancsaimat, az szeret engem. Aki pedig szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja” (Jn 14,21).

Bef.: Befejezésül foglaljuk egybe az egész gondolatsort és ismételten kérdezzük: milyen életértékkel gazdagította az embert az égi Atya? – A felelet röviden ez: a **személyiség kincsét hordozó lélekkel,** aki számára **a boldogság tudatos, szerezhető és élvezhető** életkincs. Ez a személyes ember gazdagítása. De folytatni lehet így: ezzel az életkinccsel felébresztette az Isten az **emberszemélyben a boldogságkeresés vágyát.** Majd pedig kiváltja belőle a **feszülő tevékenység** erőtömegét. Tehát olyan **tevékeny vándorrá** tette, aki állandóan a „boldogságkeresés” munkájában **fáradozik.** – A földi teremtmények **egyetlene**, aki „állandóan kereső” és „élvezni akaró”!... A földanya és égi Atya együttesen áll segítségünkre, hogy ezt az élettartalmat birtokolhassuk. Íme! Ez az isteni terv bontakozik ki az ember előtt, ha a „via illuminativa” fényében látjuk az igazságokat. Ez pedig így fogalmazható: a Teremtő boldogság élvezésére teremti az embert! Ezért adja a **boldogságot élvezni tudó személyiséget,** de egyúttal ezzel felébreszti az emberben a **boldogságkeresés vágyait.** – Legyen tehát emelő gondolatunk: **a személyes boldogságszerzés** földi és örök életünk alanyi célja, és ennek elnyerése – ez az életünk **tárgyi** célja – az égi Atya állandóan valósuló dicsőítése! – De, hogy **hogyan** szerzendő ez meg, arra feleljen majd a következő elmélkedés... Amen.

3. beszéd: Az emberszemély önalakító tevékenysége

Bev.: Égi Atyánk olyan ajándékának fejtegetése következik, amely arra figyelmeztet: boldogságra teremtette az Isten, és azért boldogsága teremtője lehet az ember. – Az előző elmélkedésben arra eszméltünk, hogy megállapíthattuk Isten előtti értékünket. Ez pedig azt az összefoglalható eredményt adta: mi, az „Úr embernépe" a **világ fényei** vagyunk a nagyvilág számára. Ezért olvassuk: „Ti vagytok a világ világossága" (Mt 5,13). De a „hideg fény" mellett éltető **lélekmelegség sugárzói** is vagyunk a lelki élet számára. Azért olvassuk: „... hogy a hittel Krisztus lakjék szívetekben, s ti gyökeret verjetek és alapot vessetek a szeretetben" (Ef. 3,17). Majd ezért buzdít szeretetsugárzásra az apostol: „Könyörgök is azért, hogy szeretetetek mindjobban gazdagodjék helyes ismeretben és teljes megértésben..." (Fil. 1,9). – De még **ennél is többek** vagyunk. Bennünk az Isten lakozik, és így „Theophorosok" vagyunk. Azért mondja az Írás: „Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok és Isten Lelke lakik bennetek?" (1Kor. 3,16). – Így azután a nagyvilágot értelmezzük, embervoltunkat embertest-véreinkkel együtt Isten felé irányítjuk és minden emberben az Isten megjelenését szorgalmazzuk. Ennek az életnek eredménye, hogy az Isten tervezte **boldogság birtokosai vagyunk.** Az igazság ez: Isten a **boldogságra teremtő** Atya, az ember pedig – alanyi felismeréssel – a **boldogság áhítozója**. Most csak az a kérdés vár feleletre: **hogyan** szerezhető meg az Isten tervezte boldog élet ajándéka? Azt is lehetne kérdezni: vajon a **boldogságra teremtett** és **boldogságot igénylő** „élő emberszemély" kielégítheti-e ezt az életvágyát? Lehet-e valóban olyan „életfény", aki alanyi volta miatt valóságos alakítója és tudatos élvezője a boldogságnak?... Persze, a **személyiség életjegye** már reáutal arra, hogy itt olyan „isteni követ"-tel van dolgunk, aki **alanyi voltánál fogva** a világ fölé emelkedő **„élő** személy", és így vágyainak kiteljesülésében is a **személyes szolgálat** és **értékszerzés** játszik szerepet... Aki **csak** kap, azzal **tárgyi szemszögből** az **történik**, hogy vétel útján, mások döntése alapján gazdagodik... Aki azonban **alanyi munkával** önelhatározóan tevékenykedve gazdagodik, az már **„kikezdő és feszülő személy"**. Röviden: **„homo est persona",** azaz **„per se sonans".** Ez pedig arra utal, hogy a lelkében csengő boldogságvágy nem teljesül a puszta „adományozás" útján, hanem döntő szerepet kap benne a **tudatos odahajlás, készséges kidolgozás** és **áldozatos felhasználás**... Röviden itt is hozzáfűzhetjük: az ember nem egyszerűen a felvett kincsek birtokosa és gépszerű kihasználója, hanem a **személyi erőkkel** (értelem, akarat!) való kitermelés égi követe. Ő maga a boldogság élő kovásza. Jól jegyezzük meg: az **Ég felénk tárul**, hogy természetes és természetfeletti kincsek birtokában **maga termelje ki** élete boldogságát. Az emberi boldogság: **dolgozó autonómia** eredője!! – Az Evangélium gondolata szerint az isteni talentumokat kapjuk, hogy azok birtokában isteni életet teremtsünk; ezért figyelmeztet az apostol: „Isten kegyelmét ne vegyétek hiába" (2Kor. 6,1). Ezt is hallgassuk: „...Krisztus halottaiból való föltámadása által, élő reménységre szült újjá minket; arra a romolhatatlan, szeplőtelen, hervadhatatlan örökségre, amely számotokra van fönntartva a mennyben" (1Pét. 1,3-4). – A természet lényei (anyag, növény, állat) csak a természetes életszolgálatra veszik az anyaföldet, de a **személyes ember** a természetes élet kincsei mellett a természetfeletti kegyelem erejével is gazdagodik, hogy így „isteni emberré" lehessen. Erről mondja az egek Urára értelmezett Írás: „Boldogok embereid s boldogok szolgáid, kik mindig előtted állnak s hallják bölcsességedet" (3Kir. 10,8). – Nagyon világos, hogy ez az isteni **„életterv"** a boldogság alapja, és az ember a kitermelője. Mégpedig – épp az **alanyiság teljes diadala mellett** – a földi és örök életben egyaránt. Életelved legyen: az alanyiság teljes diadala csak akkor érhető el, ha **végnélküli** vonalon nyer érvényt a **személyiség önbirtoklása.** Ez pedig – bölcseleti formában – azt jelenti: a kikezdő **emberalany** még a halál idején sem lesz elmosható, eltűnő és megsemmisülő **élettárgy**, hanem örök életben élő, istenivé nemesedő személy; **élő alany**. Jól határozza meg **Nagy L.,** a katolikus bölcselők névtelen nagyja: „az ember lelke metakozmikus eredetű, a kozmoszban dolgozó és metakozmikus szellemi lény" (Kat. hitvédelem alapvonalai, Bpest,1919). Vizsgáljuk most ezt a boldogságot ígérő gondolatot földi és örök élet szemszögéből.

1. Elmélkedésünk első pontja tehát így szól: **Az ember egyéni erőfeszítésével éri el a tökéletesebb és boldog kiteljesülést.**

Gondolataink részletezése előtt dobjuk magunk elé ennek a két fogalomnak értelmét: **materia statica** és **personalitas dinamica.** Valóban annyit jelent: egyikben több – legalábbis látszólagosan – a **tehetetlenség**, a másikban döntőbb a **tevékenység**. De ez szintén csak látszat. Az igazi különbség máshol pihen. A „tehetetlen"-nek látszó „materia" is őserők (atom stb.) mérhetetlen tevékenységét végzi... A lényeges különbség ott pihen: az egyik **tudattalanul,** a másik **tudatosan** tevékenykedik. Persze, minket önnön életünk tevékenysége érdekel. Szinte ajkunkra ugrik a kérdés: hogyan dolgoz-

zunk, hogy az Isten adta boldogságos életet kialakíthassuk?

a) Mivel Isten mindent a boldogságunkért teremtett, azért törekedjünk és tevékenykedjünk **természetünk kincseinek értékesítésében.** Ennek megvalósítása több kisebb állomáson megy keresztül. Van benne helyes látás, okos értékelés, arányos mércetalálás és végül áldozatos munkavállalás. Ezek után ilyen formában állíthatók össze:

α) Az **önértékünk** okos megismerése annyit jelent, hogy magunkat a test és lélek egységes lényének tartsuk és semmiféle döntő előnyt az elsőnek **ne** biztosítsunk. Csak mint alap legyen az első, de egyébként rajta keresztül érvényesüljön a felsőbbrendű, a lélek ereje. Lényeges öntudatunk legyen: **a világ központjai vagyunk;** tehát azt is tudnunk kell, hogy éppen a lélek felsőbbrendűsége folytán!

β) Ez azután maga után vonja **a világ javainak helyes értelmezését és felhasználását.** A föld lakóházunk, a földiek táplálékainak, és így az „anyagi világ" nem lehet a boldogság tárgyi értéke, hanem a boldog élet teremtésének **eszköze.** Nem az anyagiak megtagadása, vagy a „remetevilágba" való visszahúzódás a boldogság forrása, hanem a helyesen értelmezett értékek tervszerű felhasználása. Az anyagi erők szükséges feltételei a boldogságnak, és épp azért azok értékes felhasználása feladat is.

γ) Itt azután elénk lép **a mércék helyes értékesítése.** Gondolj csak a sarkalatos erényekre! Első: a bölcsesség. Jelszava: tantum quantum. – Végig vehetnénk az erények sorát és reádöbbennénk, hogy **a helyes aránytartás** a boldog élet egyik nélkülözhetetlen feltétele. „Ne quid nimis!" Semmiből sem kérünk annyit, amennyi a másik igényt túlzottan háttérbe szorítja. Kell a testi élet öröme, de ez nem lehet a lelkiek és szellemiek elnyomója.

δ) De végső és döntő jelentőségű mozzanat: **a szolgálatnak és lemondásnak tudatos vállalása.** Itt elsősorban az egyéni önfegyelmezésre, önmegtagadásra és így a lelkiek és szellemiek nagyobbra értékelésére gondolok. Légy emelkedett és lelki ember! Tökéletes! Sőt, a természetfeletti erőkkel áldva, **isteni** ember! Bízzál! Ad az Isten, hogy isteni légy és így majd adni is tudjál!... Azért tegyük hozzá: nemcsak várok, hanem dolgozom és adok... Önalakító „életszobrász" az ember. Michelangelo szerint: angyal lakik minden márványdarabban... A valóság szerint: Isten lehelete él az emberben, hogy angyalivá legyen az önteremtő munkára Isten küldötte az ember. – Ne bántson a „szoborfaragással" járó szenvedés és fájdalom. Minden aszerint kap szent és igazi belső értelmet, amint látom, nézem és értékelem... Legyen előtted a szenvedés **életet emelő eszköz**, és így **önmegváltó szolgálatod** egyik tényezője. A Mester szerint: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem" (Mt 16,24). Ez azt jelenti, hogy az élet átfutó szenvedése legyen a te nemesedő, acélosodó életed emelője! – Per crucem – ad lucem!

b) De tovább haladva, azt is meg kell állapítanunk: hivatásunk, hogy sáfárkodjunk **a természetfeletti adományok értékeivel is.** Ennek oka a már említett igazság: az emberi boldogság csak **kétsíkon** oldható meg. Anyagi test és szellemi lélek élvén bennünk. Nem lehetünk boldogok akkor, ha csak a földieket keressük! Persze, itt is tudnunk kell, hogy még az Ég sem úgy ereszkedik hozzánk, hogy – egész kivételes esetektől eltekintve (gratia efficax!) – a természetfeletti kegyelem magával ragad, hanem úgy kell gondolkodnunk: önalakító és boldogságot kereső életünkben szerepet talál a **személyes tevékenység.**

α) Természetes, szükséges ehhez valamelyes lelki **előkészület.** – Az Isten kegyelme olyan **objektív ajándék,** amelynek vitális értelemben csak akkor lehet életté változnia, ha felhangolódik reá a lélek. „Praeparatio – ad gratiam accipiendam". Jól jegyezzük meg: csak akkor lesz tevékeny, ha hozzá készül és belőle merít az ember. A természetes hanghullámok verik a házfalat, a tönköt és a hegyeket, de csak a finoman hozzá hangolt hegedű húrozatán rezdülnek rezonanciává!... A lélek világában, ahol a **vitalitás a döntő**, még inkább érvényes ez a törvény! Élő lelkeket csak akkor indít isteni életre a kegyelem, ha erre az egekből szálló ajándék a természetfeletti kegyelem, de emberi az áldozatos és készséges befogadás. Mert igaz: „Mindegyikünk annyi kegyelmet kapott ajándékba, amennyit Krisztus adott" (Ef. 4,7). De az is igaz, hogy csak az dicsekedhet a boldogság kegyelmével, aki elmondhatja: „Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok, s rám árasztott kegyelme meddő nem maradt" (1Kor. 15,10). Ekkor kitárult a lélek, hogy otthont találjon az Isten!

β) De azt is le kell szögezni, hogy ennek a készséges előkészületnek olyannak kell lennie, hogy képes legyen magát az ember **„istenivé nemesíteni"** és másokat is az isteni életre segíteni. Mégpedig természetfeletti életvonalon! Legyen életünk tétele: a természetfeletti kegyelem az isteni élet boldogságát adja, de ez a boldog élet – a lelkek szolgálatán át – a még boldogabb életet sarjadoztatja! A valóság ez: a boldog ember élete még boldogabb lészen, ha mások boldog életében észleli saját isteni életének megsokszorosítását. – Ne felejtsd ember, hogy az élet igazi csodája az, hogy van „generatio

spiritualis". Olyan „életindítás," amely – az isteni szemszögből ítélve – gazdagítja az életünk körzetét, mégpedig a „lélekgyermekek" égi nemzedékét! Itt azután az lesz a boldogságok boldogsága, hogy áldozatos léleksugárzásunk gyarapítja az „Isten házanépét", amelynek tagjai **„atyjuknak"** tudják azt, aki erre segítette és segíti. Íme! Mindez azt mutatja, hogy az isteni követ, az ember azért indul a földre, hogy boldogságának „teremtője és élvezője" legyen az „élet paradicsomában". Azt is mondhatnók: az égi Atya leheletét hordozó ember, az égi Atya Szeretetéből a föld boldogává légy, „égi és isteni küldött"! Mert boldogságra és boldogításra küldött az Isten!

2. Ámde ennek a küldetésnek és hivatásnak tudata után még magasabb életvonalra is tör az ember. **– Alanyisága folytán** – és ez lészen a második gondolatunk – **az az emberszemély hivatása, hogy boldogságvágya az örök Személy világában talál végső kiteljesülést.**

Jól jegyezd meg testvér, **ebben is teremtő hivatást** hord magában a föld zarándoka. Persze, ezt is úgy kell értelmezni, hogy ennek alapját adja az Isten; ez az isteni természetben való részesítés, amelyről így szól az Írás: „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek..." (2Pét. 1,4). Majd kegyelmével segít ennek kidolgozásában és végül örök jutalomként adja az örök élet koszorúját az égi Atya. Ne felejtsd Szt. Pál szavát: „A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Most készen vár az igaz élet koronája, melyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró, de nemcsak nekem, hanem mindazoknak, akik örömmel várják eljövetelét" (2Tim. 4,7-8). – Most tehát a tétel részletezésénél az isteni Írás gondolatával kell megindulnunk. **Vannak** „égi választottak", de **mindenki** „isteni hivatással küldetett"... Olvasd csak az Írást: „Benne választott ki a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk érette" (Ef. 1,4); és a különös kiválasztásról halljuk: „Az Úr azonban így szólt hozzá: Menj csak, mert őt választottam eszközül, hogy nevemet hirdesse a pogányok, királyok és Izrael fiai előtt" (Ap.Csel. 9,15). – Mindez azt jelenti: a külön hivatott „predestináltak" Isten végtelen szeretetének „élő edényei" („vas electionis!"), a többi pedig az istenivé alakulás erejét nyerő, majd hordozó „örök életet teremtő" isteni követ. – Tehát hogyan kell értelmezni az Isten és ember viszonyát? Alapjában így: Isten adja a természetfeletti kegyelmeket, és az ember alakítja ki az isteni életet.

a) **Adomány** a kegyelem, és az élet az igazi szolgálat. Értékesítése az égi ajándéknak. A **dolgozó** pedig az ember! Mégpedig örök dolgozó. Gyökérzetben az istené az erő, de kialakuló munkában **az ember munkájából** alakul ki a „boldog isteni ember". Fontos gondolat: már a földön is!! Itt lesz olyan valaki, aki a földön jár és dolgozik, de egek felé tör és abból töltekezik. „Élő virág", amely a földbe gyökeredzik, de az egekben sütkérezik. Ereje a földanyától, de magasabb rendű alakítója az egek napsugarából származik. Ha pedig valósággá alakítjuk át a hasonlatot, akkor azt kell mondanunk: a „föld élő szentjei" leszünk, mert égi Atyánk természetének földi hordozói vagyunk. Röviden: Isten boldogai! Nem pedig: az „ég Ura balgái"...

b) Továbbiakban leszögezhető, hogy az égi Szeretet a kibontakozásunkat **segítő** és munkánk nyomán pedig az örök élettel **jutalmazó.** Ez a gondolat gyökérzetben az isteni élettervből fakad. Az Ősevangélium is beszél arról, hogy az „Életfájáról" nem evett a tévelygő ember; ezért ez a büntetés: „átkozott legyen a föld munkád alatt: fáradalmak árán egyél abból élted valamennyi napja alatt" (1Móz. 3,17). De arról is szól az Újszövetség szava, hogy a „Kereszt éltető gyümölcse" élvezése után igazi boldogság vár az emberre: „Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem")Jn 11,26(. Isteni ígéret tehát, hogy az isteni kegyelem forrásából merítő ember az örök élettavasz erejével erősödik. Mintha útmutatást látnánk arra felé, hogy az örök „Életfája" – az üdvösség történelmében – **a Keresztnek fája. Ontológiailag** a Megváltó Keresztjére gondolj! Idézd emlékezetedbe: „Hiszen tudjátok, hogy nem mulandó dolog, ezüst vagy arany váltott meg öröklött, értéktelen életmódotokból, hanem a hibátlan és szeplőtelen Báránynak, Krisztusnak drága vére" (1Pét. 1,18-19). Alanyilag pedig a te áldozatos szenvedésed sok-sok keresztje jusson eszedbe, hogy **átértékelve** a küzdelmes jelent – a jövő boldogságnak alapját fedezd fel benne. – Vésd ismételt erővel lelkedbe: az isteni életterv a boldogság birtoklására indít; de azt se felejtsd soha, hogy az isteni célt Isten kegyelmével dolgozó munkával közelítheti meg az ember. Mégpedig úgy, hogy felelősség tudatában **alakítja, éli** az életét és az élet helyes arányainak betartásával éri el az örök boldogság koronáját.

Bef.: Befejezésül az itt mondottakat úgy kell átelmélkedni, hogy **csak** az az igazság ugorjék elénk, hogy **ez az élettartalom az Istentől számunkra ígért valóság.** Itt tehát ezt kell leszögeznünk: **ilyennek teremtett** az Isten, és **ilyenné legyen** az ember! – Mindez valójában: a „via illuminativa" zárása. **Látunk** az Isten szemével, és **éljünk** az Isten kegyelmével! – Amikor azután ezek a távlatok feltárulnak előttünk, akkor öröm robban ki a lelkünkből. Mégpedig azért, mert megismerjük azt a kiemelt

életértéket, hogy – ontológiailag – az Isten fényvetői vagyunk a nagyvilágban; majd reádöbbenünk arra, hogy az öntudatos személyiség hordozásával „Isten fiainak” fenséges kincsét birtokoljuk; és végül reádöbbenünk arra a kiemelten égi kincsre, hogy életboldogságunkat öntökéletesítés útján **magunk** szerezhetjük meg önmagunknak. Végső és boldogító igazság: Isten indít a természetes erők lendítő, fénytszóró áldásával, az égi kegyelem segít az önismeret kiválóságában, és a megszentelő kegyelem feszíti erőnket, hogy küzdelmesen éljük diadalmas életünket. Ezt fejezi ki klasszikusan Szt. Pál mondván: „Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok, s rám árasztott kegyelme nem maradt meddő” (1Kor. 15,10). De azt is tudnunk kell, hogy **ennek** a kegyelemnek **birtokában** minden lehetek. De csakis így: „Ezt a kincset cserépedényben őrizzük, hogy az erő túláradó nagyságát ne magunknak, hanem Istennek tulajdonítsuk” (2Kor. 4,7). És ezzel a feladattal: „Testünkben Jézus kínszenvedését hordozzuk szüntelen, hogy Jézus élete is megnyilvánuljon testünkön” (2Kor.4,10). – Végső igazság tehát: „Boldogok mindannyian, kik szeretnek téged és békédnek örvendeni tudnak” (Tób. 13,18). – Zárjuk elmélkedésünket ezzel az imával: Add, Uram, hogy személlyé teremtő kegyeddel, boldogságra hívott jóságoddal úgy dolgozzam, hogy a boldog élet örömeit élvezhessem! Amen.

II. nap (via purgativa) alaphangja: A Deo regeneratus

1. beszéd: Az Úr szeme előtt...

Bev.: Az ember öntökéletesítő személy – mondtuk az imént. Olyan „életkovács”, aki az égi Atya adta **égi ajándékok felhasználásával** „isteni ember”-t alakíthat ki önmagából. Mindez annyit jelent: a tudatosan behódoló és áldozatosan dolgozó ember az „Istennek földi gyermeke”, és így a **földi**, sőt az **égi boldogság kialakítója**... Persze leszögezhető, hogy **nem mindenki járja** ezt az utat. Éppen ezért, előre ugrik ez a kérdés is: vajon miképpen jelenik meg Isten színe előtt **annak az embernek életképe**, aki tudatos szembehelyezkedéssel az Istentől való elszakadás útján jár? Szinte bölcs dolog volna, ha a Wells-féle időgépbe ülve **visszaperdülne** az életünk, hogy **mi is** emlékbe idézhetnénk, hogyan is életünk sodrában? Mert az világos előttem, hogy a szabad ember **felelős** az égi Teremtő előtt... Jó tehát tudni: hogyan látja és ítéli őt az Isten? Figyelmet fordítsunk tehát arra, hogy itt olyan **tudatosan bűnös életről** lesz szó, amely az **Isten büntető szankcióját** érdemli ki a szembeszállóval szemben. Tudomásul kell vennünk ugyanis, hogy az emberi szembeszállásnak személyes terhe **a bűn**, és az isteni akarat örök érvénye – a tudatos elszakadást szolgáló ember életében is **– az isteni büntetés**, tehát: öngőgtől hevítetten szembeszállhat az ember, mert szabad személy, de végső diadalt arat az Isten, mert Vele szemben nincs győzelem. És ehhez még csak azt kell a kezdet kezdetén is vigaszul előrefutamozni: az ember esetleg bűnösen sodródó életében és Isten végső győzelmében is **döntő szerepet játszik** az isteni örök **Szeretet**... Az első igazság az, hogy önrendelkező személy az ember, de a teljes igazság ez: örökké szerető az Isten! Így tehát: megtalálandó a helyes arány, amely a véges elfordulását és a végtelen Szeretet végérvényét tárja elénk. – A vezető gondolat tehát valójában ez: hogyan áll Isten előtt a tudatosan elszakadó bűnös ember, és hogyan lészen diadalmas az embert végtelenül szerető isteni Akarat? Itt emeljük ki: személy a bűnös ember, és szerető, végtelen Személy az örök Isten. Jegyezzük meg: bűnösen szembeszállhat az ember, de feltétlenül győzelmes az Isten. Íme! Ezen az alapon indulva kell keresnünk a **bűn és büntetés** arányos kapcsolatát. – Most persze arról az emberről lesz szó, akinek „életműve” a „bűnös ember” eltorzult életképét tárja az Isten elé... Mondjuk így: arról az embertípusról lesz szó, amelyik lealázta magát a „föld anyagias emberévé” és megtagadta az „isteni emberré-levés” égi hivatását.

1. Elmélkedésünk első pontjában szögezzük le, hogy **az ilyen ember lelkében kialudt a lélek izzó fénye...**

Jól jegyezzük meg: ez az elködösödés a tudatos bűn terhe. Azért a súlyos bűn fogalma úgy közelíthető meg: akaratos szembeszállás az Istennel és így teljes lezuhanás az anyagiak világába... De hogy megy ez a „szellemi elködösödés” végbe? Jó ezt tudni, mert így **megértjük** múltunk bukásának **okát** és a jövőben elkerülhetjük az **elesés tragédiáját.** – Lelked úgy emelkedjék a következőkön, hogy bánkódjék a **múlton** és utat keressen a **szebb** életterületen!

a) A ködösödés pedig úgy indul meg, hogy életünknek látási területe **földiekre** szorítkozik, és azok feletti uralom láttára megszületik bennünk a bűnök anyja, a **„superbia vitae”**. Látjuk a föld javait, sok szépségét és vágyva vágyunk utánuk, és szellemi erőnk birtokában túlzottan törtetünk a **földiek uralmára!** Figyeld csak: amilyen nagy isteni ajándék a földön való uralom kegye, olyan veszélyesen

csábító, ha mérce nélküli az ember igényeskedése. A földiek isteni ajándékok, amint mondottuk. Rajta, belőle él az ember. De nem értük! Ők eszközök, amelyek szolgálatra teremtettek. El ne felejtsd tehát: az élet **arányokat** tár elénk (értékskálák ezek!), és ezek betartása mellett bontakozik arányosan az ember.

α) **Az Úr szava** utal erre! Olvasd csak! Az uralmat így adja: „Szaporodjatok, sokasodjatok, s töltsétek be a földet s hajtsátok uralmatok alá és uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain s minden állaton, mely mozog a földön" (1Móz. 1,28). De ügyelj arra is, hogy a „föld rabszolgájává-válást" így ítéli meg: „Ne gyűjtsetek kincset a földön, ahol moly és rozsda emészt, ahol tolvajok betörnek és lopnak" (Mt 6,19). Alapvetést **pozitív** alakban így diktál: „...keressétek ami odafönn van..." (Kol. 3,1). Mindez arra vall: urai legyünk a földnek, hogy felemeljük és belőle éljünk, de rabjaivá ne legyünk, mert isteni értékeinket veszélyeztetnénk.

β) Maga **az emberi értelem** is világosan rezonál erre. **Az értékek helyes mércéje** a boldog uralomnak igaz útjelzője. Ezerszer ismételd: az alsóbb életérték legyen szolgája a felsőbbnek, és így sohase igényeld, telítsd magadat csak az alsóbbrendűekkel! Azok láncrafűznek és rabbá silányítanak...

b) Azután jön: a **„desiderium oculorum".** Ez valójában az egyéni birtoklás vágya. Olvasd csak az Írást: „Mindezt neked adom, mondta (a sátán), ha leborulva imádsz engem" (Mt 4,9). Nekünk is sokszor **túlságosan sok** kell az átfutó értékekből... A „magántulajdon" kitágítása és más kárán való értékesítése valóban elvonás az embertestvérektől és túltelítése az ember önnönéletének. Vésd lelkedbe ismételten: „Ne gyűjtsetek kincset a földön..." (Mt 6,19)! Legyen annyi a tiéd, amennyi elég, és legyen tápláló anya a föld mindenki számára. Örök igazság ez: a túlzóan kisajátított vagyon tönkreteszi a lelket!

c) Végül döntően reánk nehezedik: a **„desideria carnis"**. Szinte azt mondhatnám: az eddig említett kísértések (élvezetvágy!) alapjában kívülről indulnak. A „superbia vitae" ugyan az egyéniség túlméretezése, de a „desideria carnis" az **otthoni kísértések** csábító hangja... Isteni terv: az életszolgálat, de csakis ennek melódiája: az ösztön dala. Lelked alaphangja legyen: szent az Isten törvénye az életszolgálat érdekében, de pusztító vihar az élvezet kizárólagos keresésében! – A „vita naturalis" alapvetésben a „vita spiritualis"-t szolgálja. Végül is: az életet! Mégpedig **a felsőbbendű életet**! Azért mondhatjuk: van isteni törvény a generatio naturalisban. – Nagyon vigyázz ember, mert a test kívánságai az élet elernyedését és boldogtalanságát hozzák! Állandóan gondolj erre: „Éljünk tisztességesen, mint nappal, ne lakmározásban és részegeskedésben, ne fajtalanságban és tobzódásban, ne civakodásban és versengésben" (Róm. 13,13). – Valójában mik ezek? Mind a három kísértő az **anyaghoz láncol** és az **égi Szellemtől eltávolít.** Lám! Ha szabadon **ezt** az életformát választod, akkor már a földi életedben is „anyagi emberré" silányultál és így – szembehelyezkedve a szerető Atya szándékával – megkezdted életbüntetésedet a földi életedben. Mert valójában mi lettél? A föld rabja, az ösztön áhítozója, a múlandók habzsolója, a szellemi sötétségnek botorkálója, a föld felé ívelő „hajlott derék", és a földből levő **csak földből élő** és csak oda **térő...** Ember! Ember! Hát nem büntetések büntetése-e ez, hogy ilyen mélyre süllyedt a lelked? A boldogság-keresés útján nem a szellemiek áhítozója, hanem a „földiek rabszolgája" lettél!... Az Írás szerint: „... teljes életedben féld az Urat, a te Istenedet s megtartsd minden parancsát..." (5Móz. 6,2). És te? Az anyag rabszolgája lettél, holott urává küldött az égi Atya... Megízlelted az élet „tiltott gyümölcsét" és ezzel kiölted lelked égi, isteni életfényét... Íme! Így is büntet az Isten, mert „zárt, ki nem elégítővé" silányul előtted a túlméretezett földi „örömkehely"... Még akkor is szörnyű, ha **átfutólag** és **látszatszerűen** a boldogság zsongásait érzed a földön... Jól fontold meg: az anyagias és ösztönös boldogság öröme keserű szájíz előfutama. Sőt, erre kell gondolnod: „...egy ember által jött a halál..." (1Kor. 15,21). Maga az a tudat, hogy „derűre-ború" következik, máris rontja a boldogság érzését... Valójában az az igazság: a felsőbbrendű örömök élvezésére teremtett ember boldogtalan lészen az anyagias és ösztönös világ „élvezésében". **Midasz** király, az arany hajhászója, **Napoleon**, a hatalom igényese, **Verlaine, O. Wilde** stb... az ösztönök áhítozója... Faustként kiáltják az egek felé: Uram, nem ezt akartam! A Tannhäuser-i bűnbánat egyetemes sikoly. Olyan, amely minden elmélyedő ember lelkéből előretör és egekhez kiált.

2. Ámde amit Isten a bűnös életet élő ember elsilányulásában világosan lát, annak **végső ítéletét** a feltétlenül érvényt találó **isteni büntetés** adja. Azért a második elmélkedési pontban leszögezhetjük: **Az örök céltalanság lészen a földi zarándok túlvilági ítélete.**

Legyen örök életigazságunk: aki **élettel, tudatosan** megtagadta isteni élethivatását, az **Isten ítéletében** lészen hódolatos a Teremtő rendelkezéseiben. Mindez pedig – **a teljes életelsötétedés mellett** – az **örök kárhozat** büntetésének viselése. – Most azután oly ponthoz jutunk, mely erősen felveti ezt a

kérdést: **mi a gyökérzete** az isteni ítéletnek és **mi az alakja** az Isten **döntő szavának?**

a) Hol keressük tehát a **gyökérzetet?** Rövid felelet ez legyen: a szabadság és egyéni felelősség isteni ajándékában! Aki jól használta az isteni kegyeket, az hazatér égi Atyjához, aki az **öngőg** hangoskodásával eltér az Úrtól, azt a büntető örök Akarat indítja gonosz életútjának szakadékába. Állandóan irányító igazság legyen a lelkedben ez a tétel: Isten atyai szeretete küldött és kísért tudatosan szabad életutadra, és Isten diadalmas akarata büntet az akaratos elszakításért. A belső igazság ez: az ember a földiek „alkimistája", aki az anyagi és természetfeletti erők használatával „életaranyat", azaz „isteni embert" termelhet... Aki azonban nem dolgozik Isten terve szerint, abból a felsőbbrendű élethordozó helyett a teljesen elszakadt „elítélt" és „elvetett ember" születik meg. Ne a nehézségekre gondolj, hanem az égjen a lelkedben: szabad életed felett ítéletet mondó a Végtelen!! Tárgyilag és gyökérzetileg a pokol: a szabad ember feletti Isten diadala. – De mi mikor a bűn gyökérzetét vizsgáljuk, akkor ugyanilyen következetesen ki kell emelnünk az isteni Szeretet örök csodáját! Még a bűnös emberben is!!... Ez magyarázza a megváltás ígéretét és ezt az egy mondatba foglalt isteni igét: „Életemre mondom, én, az Úr Isten, nem akarom én az istentelennek halálát, hanem azt, hogy az istentelen megtérjen útjáról és éljen" (Ez. 33,11). – Most azonban legyen elég ez az előfutamozás, mert később részleteiben következik ennek fejtegetése...

b) És ezek után kérdezhetném: **mi az alakja** az isteni örök ítéletnek? Egyházunk tanítása szerint egyéni és örök elveszettség csendül ki az Isten döntően győzelmes ítéletéből. Mert jól jegyezzük meg: az Isten szeretete végnélkülivé nemesítette az embert, de a Végtelensége győzelmét aratja még az ellenálló emberen is. **Szeretetből küldettünk, szeretettel telíttettünk,** de **szeretetben győzelmes szembeszállásunkon** a Végtelen. Ez az isteni változhatatlan örök ítéltetés lényege.

α) Ennek **valósága** az isteni **kinyilatkoztatás**. Emberi eszünk átlátja, hogy Istené az utolsó és döntő szó, de nehezen hajlik arrafelé, hogy **ilyen kemény** az isteni Igazság. Az Ószövetség így beszél róla: „Az Úr engem nagyon megfenyített, de a halálnak át nem engedett" (Zsolt. 117,18). De az Újszövetség Ura ezeket mondja: „Aki csak egyet is bűnre csábít a (bennem) hívő kicsinyek közül, annak jobb volna, ha malomkövet kötnének nyakára és a tengerbe dobnák. Ha kezed bűnre csábít, vágd le" (Mk 9,42-43). Majd így folytatja: „Jobb sántán bemenned az örök életre, mint két lábbal a pokolba kerülnöd" (Mk 9,45). Az apostol szava pedig ez: „Ezek örök kárhozattal lakolnak: távol az Úr színétől és fölséges hatalmától" (2Tessz. 1,9). Végül is az robban elő az isteni ítéletről szóló isteni tanításból, hogy nem vezethető az élet olyan módon, hogy felemelkedhessék Isten fölé a földi ember. „Elhervad a fűszál és lehull a virág, de az Úr igéje örökké megmarad" (1Pét. 1,25). Hogy az alakban a büntetés és szenvedés előrevetítését halljuk, annak az a magyarázata: a bűnös élvezés a büntetés szenvedését hozza magával.

β) Ennek az isteni tanításnak további értelmezése az **emberi szellem** feladata. Ebben elsődleges: a **megközelítés**, de döntően fontos: **az életnek ehhez való irányítása!** Igaz ugyan, hogy az isteni végső ítélet örök titok. Arra vall az is, hogy csak ennyit mond erről a Mester (lásd a fenti idézeteket), de ezt a titkot azért mondja **mint tényt**, hogy ez irányító kegyelemként hasson reánk, a földön élő emberekre! Mindenki tudja, hogy a **végcél látása** a lepergő események **irányítója.** Lelkünkből állandóan szóljon ki ez az igazság: **úgy kell élnem**, hogy Istent elérjem! Lám! Még az **örök büntetés ténye** is a szerető Atya **intő** kegyelme!

γ) Ismételnem kell, hogy ennek **teljes átértése** a misztériumok világának zárt szentélye **kapuján túl** lehetséges, Addig **itt**: „mysterium mysterionum" maga az **élet** is, és még inkább az **örök élet**... Boldogság és szenvedés egyaránt... Célérés és célvesztés hasonlóképpen... Ez a misztérium az ég Ura előtt fény és a föld embere előtt köd. De az ég Ura tanító szava és az értelem meghajló alázata arra hangol, hogy elfogadva a **tényt** („örök felelős" az ember, és igazán „Diadalmas" az Isten), hódolatosan éljünk az **Ég törvénye** szerint. Lelked tartalma legyen: mindennek lényege az, hogy Atyád, az ég Ura, kegyelmeivel gazdagít, az Úr Egyszülöttje megvált, és felelős szabadsággal választja életét a föld embere. Egek indítják, isteni kegyelmek segítik, és **maga döntése** alakítja és termeli ki **örök életének milyenségét.** Örök igazság: szabad személy az ember, de döntően örök győzelmes a végtelen Személy, az Isten.

Bef.: Befejezésünk utalás legyen **Dosztojevszkij** „Bűn és bűnhődés" címmel írt örök-híres regényére... Van bűn, és van bűnhődés. Igaz, hogy ez a gyönyörű megállapítás regényes történetnek rezultuma. De reá kell döbbennie az embernek, hogy ez az emberi élet egész sodródásának elevenné tett vetítése. Az értelem követeli, hogy a bűnt a bűnhődés kövesse. Valóban az élet is ezt mutatja, és valóban az isteni ige is ezt hirdeti. Örök igazság, hogy Isten örök boldogságra hívott: „Isten pedig,

minden kegyelem szerzője, aki rövid szenvedésetek után (Jézus) Krisztusban örök dicsőségre hívott meg titeket...” (1Pét. 5,10). De a bűnös ember örök boldogtalanságot teremt. – Akit úgy érintene az isteni Akarat döntő és életet esetleg elítélő szava, hogy ennek nyomán **összetörne** a lelke, annak egy **jelképben** és egy **isteni tanításban** kínálnám az erősítő és tevékenységre sarkalló életitalt. A jelkép a mostani pannonhalmi kutatók leleplezése: az ősrégi kápolna falaiba vésett főbűnök 8. szobra. A különös az, hogy a héten kívül egy **nyolcadikat is** feltártak, és ez: **a szomorúság alakja.** Mintha azt hirdetné ez a szobor: a nyolcadik főbűn az **elesett, elszomorodott lélek törtsége!** Íme! Ez is szülője, sőt állandó eredeztetője a bűnös életnek. Ha ez így van, akkor kérdezzük csak: milyen legyen életünk, hogy **bűnös voltunk tudatában** és Isten kemény ítéletének **érdemeltségében** vagyunk?... Csak egyet kerülj, testvér, az elesett szomorúságot, mert az új és új bűnök szülője lészen! Pesszimismus – libera nos Domine!! Most azután – a jelképes szobor idézése mellett – az égi Atya szavait halljad, hogy örök lendülettel és bizakodással vezesd életedet! Az Írás szerint: „Az úr félelme a bölcsesség kezdete. Igen okos mindenki, aki úgy cselekszik, dicsérete megmarad mindvégig” (Zsolt. 110,10). De az égi Atya szerint: „De aki nem hisz a Fiúnak, nem látja meg az életet, hanem Isten haragja száll rá” (Jn 3,36). – Ha pedig mindehhez hozzáadod, hogy „Élő Áldozat” lett érted az isteni Megváltó, akkor eloszlik a jövő felett terjengő félelmes ködtenger, és kicsillan belőle az „Éltető Nap” örök szeretetsugár-kévéje, amely úgy vetődik életed útjára, hogy biztosan vezet az örök boldogságba. Hogyan?... Hogyan?... Erre feleljen a következő elmélkedés... Amen.

2. beszéd: Az „élő emberbolygó” életforrása

Bev.: A természet életfakasztó zsendülése földanyánk tápláló anyagából, egek felhőinek csordulásából és a napsugár éltető erejéből származik. Erőt sugárzó anya a föld, de fejlődést indító Erő az égi Atya. Ez az évente megújuló sorozat, a tavasz-tél változata, azt a kérdést veti az ember elé, vajon csak a „föld anyagi gyermekei” birtokolják-e ezt az állandóan újuló **égi kegyet**, hogy pusztuló összeomlás után **újjá**, elevenné és virágzóvá alakulnak?... Hát az ember, az Isten képe, az élő személy, az élet örök vonala felé törtetve sodródó ember **kisebb** a természetlényeknél?... vajon a mi világunkból hiányzik a „regeneratio” lehetősége?... Vagy az a kemény igazság: aki egyszer eltért az égi Atya útjáról, annak számára már nem lehetséges az újjászületés?... Ezt a kérdést érzi, éli és állandóan hallja az ember. Mindig hangoskodik és mindenkit zavar... Azért van az, hogy tudós és tudatlan, bölcselő és vallást tanító állandóan e körül a kérdés körül mozog. Valójában az emberi értelem célkeresése és célbajutásának egyik **állomás-kutatása,** amely azt akarná megfejteni: van-e és ha van, akkor micsoda az emberi élet újjászületésének titka?... Hagyjuk el a sokrétű tudományos fejtegetést, mellőzzük a világnézeti viták hosszas láncolatát, elégedjünk meg azzal a vallásos vonalon mozgó megfigyeléssel, hogy az emberiség metafizikaian orientált tábora, vagy a „Nirvána ködét”, vagy az „ösztönös élvezet révébe való jutás világát” (Mohamedán-paradicsom), vagy pedig a személyes élet „bizonytalan ködvilágában való tisztító területét” (Hadész) jelzi olyan erőforrásnak, amely „eltemet”, vagy „éltet” az örök világban... Nem szabad feledni: **a bűnt a tudatos s rosszakaratúan kihasznált élvezetben lehet megtalálni, és így az élet kiegyensúlyozását is – az élvezet ellentétében – a szenvedésben lehet megszerezni.** És ezt azért fogom így egybe, mert az isteni kinyilatkoztatás személyes hangja szintén arról beszél, hogy az ég Ura **a személyes Szeretetnek áldozatos kiáradásából akarja kifakasztani** az **emberi** élet **tavaszi**, majd később az **örök tavaszi** zsendülését és virágbabontakozását. – De hagyjuk most a képeket, a költői és elméleti vitákat, és állapítsuk meg az **égi tanítás nyomán:** van olyan Isten adta és vigasztaló szent életforrásunk, amelynek csordulása múlt életet tisztít és a **jövő élet** kibontakozását biztosítja. Ez pedig: **a mi Urunk Jézus Krisztus áldozatos Keresztje**.

1. Elmélkedésünk első gondolata legyen: **a Kereszt engesztelő Áldozat Isten szent színe előtt.**

Induljunk ezzel a gondolattal: a túlméretezett anyagi vagy lelki élvezet és gőgös felemelkedés a bűnnek gyökere, és így valamiképpen **az önként vállalt szenvedés** és lemondás az **engesztelődésnek** lehetősége. Azt is mondhatnók: ez az emberien értelmezett igazság csak akkor egyetemes az emberszemély bűnére, ha az ösztönös élvezetekkel szemben az önként vállalt, bánattal telített és átalakulást igénylő erőfeszítéssel párosul. De **a bűnnek Istennel szemben való kiengesztelése** nem maradhat egyszerű és egyoldalú emberi munka. A végtelen Szeretet olyan alapot követel, amely lehetővé teszi az emberi múlt temetését és megindítja az isteni fejlődés bontakozását. Itt valamiképpen arra a gondolatra kell jutnunk, hogy a végtelen Szeretetnek kiáradnia kell, hogy ismét „szeretett gyermek” legyen az élet bűnös embere...

a) Az emberi értelem arrafelé mutat, minden egyes ember érzi hogy **földi vonatkozásban** is káros és igen sokszor más érdekeket sértő a bűn; és ugyancsak érzi, hogy a múlt bánkódása és az okozott kár rendezése mellett, a bánat a bűntörlő erő. Persze, mindez igaz az ember viszonyainak vizsgálatánál.

α) Ámde a bűn belső lényege ennél több. Itt az Istennel való **szembeszállással** van dolgunk, és az Isten bocsánatának megtalálása a feladatunk. Nagyon természetes, hogy élettitkok világába jutunk, ha erre felelni akarunk. Mégpedig azért, mert a véges ember tudatos bűnözése a Végtelen Atya tervszerű megsértése. Az Egyház tanítása szerint: elvesztjük Isten kegyelmét és magunkra vonjuk Isten büntetését.

β) De a kérdések kérdése mégiscsak ez: vajon merre nézzünk, hogy kielégítő és vigasztaló feleletet kapjunk?... Értelmünk ily tapogatódzó feleletet ad: **a szerető Istenben kell keresnünk a megoldás fellobbanását,** mert **csak a Szeretet lehet** a tévelygőt is hazasegítő égi irányító. Ez az iránymutatás ilyen formában áll elénk: a személyes Isten szeretetéből várd a személyes ember bűnének bocsánatát és életének belső átnemesedését! Így azután arra int a lélek szava: térdrehullás a gőgös ember első lépése, amelyet megindít a Szerető Atya hívogató kegye és amelyből felemel, Magához ölel az örök Szeretet mindenhatósága.

b) Ámde mindez csak jelzés és nem biztos útmutatás. Ahhoz, hogy a megbocsátás lehetőségét és tényét tudjuk és értékeljük ahhoz az isteni **kinyilatkoztatás** szükséges. Szinte követeli a lélek ennek az igazságnak elfogadását: Isten Személyét érintő szembeszállás bocsánatát és annak mikéntjét kizárólag az isteni kinyilatkoztatás közölheti.

α) Erről szól az **Ószövetség**. – Bontakozó az életsodrás előretörése, **bontakozó** az isteni kinyilatkoztatás fénybevonása. Az első égi hang csak **általános** jelzést ad: „Arcod verejtékével edd a kenyeredet, míg vissza nem térsz a földbe..." (1Móz. 3,19). Majd a **pátriárkákon** át – Ábrahámtól a próféták koráig – a Megváltó **törzsének** jelzését halljuk: „De vessző kél majd Jessze törzsökéből, és virág nő ki gyökeréből" (Iz. 11,1). Azután olvassuk születésének **helyéről**: „De te, Efráta Betlehemje kicsiny vagy ugyan Juda ezrei között; mégis belőled származik majd nekem Izrael jövendő uralkodója, aki kezdettől fogva, az örökkévalóság napjaitól fogva származott" (Mik. 5,2). Továbbá a **körülménye** nyer megvilágítást: „...Akkor felragyog a sötétben világosságod, és sötétséged déli verőfényre változik" (Iz. 58,10). Majd a megérkezés **idejét** jelzi Dániel, mondván: „...és négy vadállat szállt fel a tengerből; mindegyik különbözött a másiktól... és utánuk egy másik támad, és az hatalmasabb lesz az előbbieknél" (Dán. 7,3 és 24). Végül Izaiás szólal meg és az áldozatos Mester halálát és megváltó szeretetét zengi ezekben a szavakban: „Feláldoztatott, mert ő maga akarta, és nem nyitotta meg száját; viszik, mint a juhot leölésre, és mint nyírója előtt a bárány, elnémul, és meg nem nyitja száját" (Iz. 53,7). – Így lett a „választott nép" a „várakozók népe"...

β) Amit azután előrevetít az Ószövetség, azt a megvalósulásban mondja el az **Újszövetség.** Itt már a Mester születésének körülménye és életének áldozati jellege ténylegesen tárul elénk. A Dávid törzséből származó Szűz üdvözléséről ezt olvassuk: „...elküldte Isten Gábor angyalt Galilea Názáret nevű városába egy szűzhöz. A szűz egy Dávid családjából való férfinek, Józsefnek volt a jegyese és Máriának hívták. Az angyal bement hozzá és így köszöntötte: „Üdvözlégy, kegyelemmel teljes! Az Úr veled van. Áldottabb vagy te minden asszonynál." (Lk 1,26-28). De a dicsőségbe már belecsendül Simeon szava: „Soknak romlására és föltámadására lesz ő Izraelben: jel, amelynek ellenszegülnek – s a te lelkedet is **tőr járja át** – hogy így megnyilvánuljon sok szív érzése" (Lk 2,34-35). Nagy tehát a szellemi világban, de sok szenvedést hordozó az életben. – Azután a **jeruzsálemi templom** sejteti meg: kicsoda a 12 éves Jézus. „Hallgatói mindnyájan elámultak értelmességén és feleletein" (Lk 2,47). – Később **rejtett életét** ez a mondat jelzi: „Akkor hazatért velük Názáretbe és engedelmeskedett nekik" (Lk 2,51). – **Nyilvános szereplésében „igazi ember"**-ként jelenik meg: „Az Ige testté lett, és közöttünk lakott" (Jn 1,14), akiről ezt olvassuk: „... szolgai alakot fölvéve kiüresítette önmagát és hasonló lett az emberekhez" (Fil. 2,7). – Majd a **„Megváltó"** küldetéséről tudjuk: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örökké éljen" (Jn 3,16). – Végül az „**Istenember**" áll elénk, Aki ezt kérdezheti: „Ki vádolhat közületek bűnről engem?" (Jn 8,45). Akinek küldetése: „Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen" (Jn 10,10). Végül is tanításának hangja, élete-halála, **tette** igazolja: „Beteljesedett!" (Jn 19,30). – És ennek a történelemnek micsoda a pecsétje? Ez az igazság: „föltámadt" (Lk 24,6) és: „fölment a mennybe" (Lk 24,52).

c) De ha az Írás így szól, mit szólhat az emberi szellem? Ide gravitál a bűnös emberiség, mert megváltás nélkül nincs üdvösség. Istentől vár segítséget, mert gyenge az emberi erőfeszítés eredménye. De miért? Mert hittel hiszi és reménnyel reméli, hogy az egeknek kell megszólalniuk, hogy ismét

égivé legyenek a földi zarándokok. – Majd ebben a **keresztáldozatban**, vagyis megváltó szenvedésben megtalálja az ember az **áldozatos** és kiáradó **szeretetet,** amelyet az Úrnak emberré lett Egyszülöttje tárt az egek Ura elé... Felemelkedett a Kereszt a földről, hogy felemelje az embert az égbe. Kitárult a Mester karja, hogy egekből fogadja az Isten kegyelmét. Kicsordult a „szeretet-Áldozat" vére, hogy áldozati oltárra csorduljon az ég Szeretetének kegye. Itt is az Írás szava az igazság: „Mint békeszerző a két nép magában eggyé: új emberré teremtette, és a kereszt által mindkettőt egy testben engesztelte ki Istennel úgy, hogy saját személyében megdöntötte az ellenségeskedést" (Ef. 2,15-16). Az Atya iránti engedelmesség és az emberek iránti szeretet teszi valóságos értékké a Keresztet. Ezért írja az apostol: „megalázta magát és engedelmes lett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig" (Fil. 2,8). – Ha azután **történelmi szemszögből** folytatnók a Kereszt megváltó jellegének ismertetését, akkor a következő megfontolások állnak elénk.

α) A Kereszt véres áldozat, de nem egyszerűen vérontás. **Áldozati oltár.** Ezért vonzott és vonz állandóan. Elgyengülőt, beteget, gyarlót, elesettet és egek felé emelkedni akarót egyaránt (pl. megtérők élettörténete...).

β) De a sok egyéni átalakulás mellett a szent Kereszt a szellemi élet **egyetemleges** központjává lett. Felé siet az emberiség, belőle merít erőt fáradalmai idején. A születéstől a halálig kíséri és a halál után örök életet kínál. Ez egyetemes világszemléletté vált. Az Úr Keresztje úgy alakította át az emberiséget, hogy az élet ismételje a Mester földi életét: a halál feltámadásba dicsőül!! Így azután a Kereszt az emberiség egész életfelfogásának megújhodását szolgáló központ. Belőle értelmet talál az élet, vigaszt talál a szenvedés és erőt nyer az emberi szellem! A keresztáldozat folytán érdemes küzdeni, mert diadalt arat a küzdő ember erőfeszítése! A belőle eredő megváltó erő **alanyi szempontból** annyit hoz: miután az égi Áldozatot elfogadta az Atya, azután fiúi hittel, reménnyel és szeretettel élhet örök bizakodásban a „fiú". – Íme! Így áll elénk az Úr Keresztje, mint áldozati oltár! A nagyvilág templomában emelkedik az egek Ura felé, mert így engesztelve az Eget, áldást szór a föld felé.

2. De ami örök érték és elégtételadás az ég előtt, az jövő életforrás az ember színe előtt. Azért fejezzük ki így elmélkedésünk második pontját: **A Kereszt megújuló áldozata pedig a küszködő ember számára állandóan égi lendületet adó égi erő.**

Sokszor járjon eszedbe, ember, hogy a keresztáldozat előestéjén arról szól a Mester: „Ezt cselekedjétek emlékezetemre" (Lk 22,19). Nem lesz tehát az áldozat egyszeri égi tett, hanem **ismétlődő égi szeretetáldozat.** Az Egyház ezt így tanítja a Lélek sugallata alapján: újítsátok meg naponta a vérnélküli áldozatot, hogy erő-átömléssel erősítsétek gyengülő lelketeket! Ennek az Egyház tanította kinyilatkoztatott égi tanításnak értelmében, bemutató pap és kegyelemben részesülő hívő, nem szabad sóhajtozni azon: milyen kár, hogy nem éltünk a Mester életében... A Mester – Istenfia, akinek kegyelmi árasztása **nem időktől függő,** hanem ezek felett állóan mindig sugározva ható. Sőt: látható vérnélküli áldozatából állandóan „égi harmatot" csordító. Boldogító tudatként álljon tehát lelkedben ez az igazság: az **ismételt** áldozat a **valóságosnak** kegyeit árasztja reánk.

a) **Megtisztít** a múlt terhétől és szennyétől. A „Golgota Keresztje" Eget engesztelve hozta a megtisztulást, az „oltárunk Áldozata" pedig hozza az egyéni bűneink bocsánatának csodaírját.

α) Persze elsősorban úgy értelmezve, hogy a **megváltó kegyelmek** közvetítését Isten szeretete állandóan akarja. Mit jelent ez? Van örök Szeretet és van **állandóan „heteroszoteriás"** isteni leereszkedés. – Isten számára nem szükségszerű megnyilatkozás, de ember számára, éppen látható és érzékelhető volta miatt rendkívüli módon emeli égi ajándék. Naponta szól a Mester, hogy állandóan szeret az Isten. – Még a pogány **Tagore** is azt mondja: az újszülött gyermek megjelenése az Isten szeretetének csodajele...

β) De ezt a kegyet csak az alázkodó ember **bánkódó szeretete** kapja. **Nem egyszerű jelenlét**, hanem a **szeretet válasza** szükséges a kegyelem vételéhez. Mit jelent ez? Legyen bennünk törődöttség a **múltért**, és legyen az „autosoteriás életindulás" a **jövőért!** Ezt a lelki diszpozíciót azért kell birtokolnunk, mert – hasonlattal élve – csak megdolgozott televényből fakad ki a tavaszi hajtás... Minél bőségesebb a „szellemi könnyhullatásnak" élettalajt puhító csordulása, annál termékenyebbé alakul a „lélekszántó" is a földre hulló keresztáldozat kegyelmi harmatja nyomán...

γ) Végül pedig a sok isteni kegyet a **sokrétű vallási gyakorlat** értékesíti. Végeredményben mindmind segítő eszközök, amelyek megnemesítő erejüket a szerető Mester Keresztjéből, az Isten Szeretetének bőségéből merítik. A lényeg ez: külső és változatos keretet keres az ember, hogy ezek kegyelmét vegye az elmélyülve emelkedő emberi lélek. A Szent Szív, a Szent Szűz, a szentségek ereje, az engesztelés, a szentek tisztelete stb... mind az **Ősforrás csordulásából** juttatnak számunkra üdítő italt...

Biztos lehet az ember, hogy szélesrétű vallási emelkedése az Isten Szeretet-kegyelmének leesdése.

b) Ámde a megtisztulás után az a nagy és döntő kegyelem, hogy az újjászületett embert arra képesíti, hogy **istenien élhet** a megújhodó keresztáldozat kegyelméből. Ez pedig röviden ezt jelenti: az áldozaton való részvételed belekapcsol abba a Szeretetáramlásba, amely életáldozattal mutatta meg a végtelenségét. De, hát szükség van erre? Nem elég a megváltás ténye, és kell még az állandó kapcsolat csodaereje?... És ha ezt nem látod azonnal, akkor se kísértsen meg **Wittich** prof. kétsége: Wo sind die erlösten Menschen?! Kétkedéses élettörést hozhat és az állandó előretörtetés gátjává lészen! A tört fa nem gyümölcsöt hozó... A ködök hidege virágzást pusztító... Figyelj néhány gondolatra és ezután ítéld meg életedet!...

α) Először tudnunk kell azt, hogy **állandó küzdelem** az emberi élet. Itt-ott tiszta, majd ködösödő a láthatár... Itt-ott erős a lélek, majd hatalmasabb a kísértés... **Erő** kell, mégpedig gyakran és könnyen felvehető. **„Életerő**-állomás a szentmise; **vegyen** tehát **belőle** a gyengülő ember lelke! A „Szent Kehely" emlékben is érték (Costain: „The Silver Chalice"), de a tárgyi tartalma a lélek erejének ereje.

β) De nézzük csak: vajon bennünk is elgyengülő-e az **Isten felé törő erők feszülése?** Talán ez volna a helyes felelet: vizsgáld magadat, ember, és reá fogsz döbbenni, hogy szürkülő és köznapivá silányuló még a legszentebb szolgálat is. A kísértések kísértése: **faber erit homo et non spiritus spirans!** Ez ellen indulj küzdelemre! Mert ez jelentkezik akkor, amikor **csak** hivatásszerű **kötelesség** a lélekszolgálat, amikor nagyobb érdek a föld, a kincs, a pénz, az állás, a hatalom és előrejutás, mint a **szellemi szolgálat**. Épp azért úgy közeledj a szentmiséhez, mint a Zsoltáros énekli: „Amint kívánkozik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánkozik lelkem tehozzád, Istenem" (Zsolt. 41,2).

c) Ha ezt cselekszed, akkor érezni fogod, hogy **állandóan csorduló erő** lészen a megújhodó keresztáldozat kegye. – És ennek mikor észlelhető a gyakorlati ereje?

α) Induljunk el ezzel: **tiszta lélek** lép naponta az oltárhoz. Előkészület! Ima! Bánkódás! A világ kapcsolatainak félretétele! Mert nem „külső kötelesség" következik, hanem áldozatbemutatás! Ez már olyan **felkészülődés**, amely istenivé avatja az embert. – Mindenki tudja, hogy a zsidó papság **fehérben** közeledett az **előkészítő áldozathoz**. Hát a **valóságos** áldozat mit követel? **Fehér lelket**! Ez a tisztaság **szerzett** érték és lélekfeszüléssel **megőrzött** isteni ajándék. Az így induló „áldozatot bemutató" már olyan érték-hordozó, aki az **előző nap áldozatának** eredményeképpen vette a tiszta-életre ébredés kegyét! – Jól tudod, testvér, **csakis** így juthatsz az oltáráldozat kegyelméhez!

β) Majd észlelni fogod, hogy megerősödik **szemed** az **istenien-látás** kegyelmével. Látod az igazi Áldozatot és az újban is látod az ősinek megismétlődő valóságát, az **isteni áldozatot.** Csodás ám ez a látás! A nagy bazilika fenséges keretét látja maga felett az az ember is, aki fakunyhóban és fakehelyből csorduló „isteni Itallal" erősítve hallja az isteni csodát... Az égi Szeretet **itt is** és **ugyanúgy** jelentkezik...

γ) De azt is tudomásul kell venned, hogy **élni kell** az isteni kegyelemmel! – Ez már ne legyen egyszerű elméleti tétel, hanem következetes életterv, sőt: életvalóság! Szt. Péter ezt mondja: „...iparkodjatok, testvéreim, hogy hivatásotokat és kiválasztásotokat (jócselekedetekkel) biztosítsátok, mert ha ezt teszitek, sohasem fogtok többé elbotlani" (2Pét. 1,10). Legyünk tehát ilyenek! Kitartóan, áldozatosan, küzdelmesen és győzelmesen!

Bef.: Befejezésül idézzük fel a nagyheti szertartások egyik jelenetét. Azt, amikor a kereszttel megütjük a templom nagy kapuját, és **„Lumen Christi"**-re tárul a kapu... Vagy gondoljunk arra a jelenetre, amikor nagypénteken ezt énekli diadalmasan az egyház szolgája: **„Ecce lignum Crucis..."** A kettőt egybekapcsolva pedig erre gondoljunk: a Kereszt a világ fénye és a Kereszt **a világ megváltója!** Fény, amely az örök távlatok látásához segít és áldozati oltár, amely a mi megváltásunk szerzője. Öröm és dal csendüljön tehát a lelkünkből! Azért, mert Jézus Krisztus Keresztje egekbe emelkedett engesztelő áldozatul, és így mi is egekbe juthatunk a Kereszt diadalából! Amen.

3. beszéd: A megújhodó életet kezdő áldozatos „életharcos" diadaléneke

Bev.: Élőképként rajzoljuk magunk elé a Kereszt tövében felemelkedő „nova creatura" boldogságtól sugárzó arcát, de egyúttal figyeljük csak meg, hogy lerí róla az az izzó kérdés: hogyan élhessem és segítsem kibontakozásra Isten tervezte életemet? – Ámde a kezdet kezdetén fel kell figyelnünk arra, hogy a **Kereszt ereje** ugyan **a múlt temetése** és a **jövő élet hajnalhasadása,** de **az élet bűneinek ideigtartó elégtétele** az isteni életnek további életfeladata és szent terhe. – Mindig tartsa szeme előtt az ember: **csak** tisztító folyamat-e, vagy lénytani átalakulás-e az élet hordalékának eltakarítása? A fi-

zikai életben gyakori a **nagytakarítás**, a pszichológiában azonban valóságos az **átnemesedés. „Homo naturalis”**-ból lészen **„homo supernaturalis”**. „Földi ember” – „isteni ember”-ré lészen. Ez az egyéniség csodája. A puha vasból acélt kovácsol a mester... A vasat mágnessé varázsolja az áramkör... Az ember pedig az „isteni áramkörbe” bekapcsolódva a Szeretet sodródása és sugárzó áradása folytán az **isteni Szeretet** hevítette csodás életet kezdi. – De tovább menve: a gabona alvó csiráit életrekelti a napsugár, az emberi lélek rejtett életerőit **tevékeny életre** fakasztja az **isteni kegyelem.** Itt tehát nemcsak a **„múlt temetése”** és így a **lélektisztulás** ment végbe, hanem a **rejtett**, továbbá az Isten újabb **„lélekadományainak” ébredése** történik. Elérkezik a **lélek tavasza,** hogy életvirágba szökkenjen a föld zarándoka. – Nem szabad azonban feledni az igazságot: szabad tetteid **felelősséggel** nehezednek reád. Légy boldog tehát, hogy a Szeretet Istene elengedte az **örök büntetést**; de vedd azt is tudomásul, hogy megmarad számodra az áldozatos **elégtételadás – a földi életben**. Jól értelmezd a többször idézett szöveget: van „autonomia vitae”, sőt van „heterosoteria vitae” is, de van „satisfactio vitae” szintén! Ez az Isten és ember kölcsönös, személyes kapcsolata. Így tehát a Kereszt tövéből felemelkedve tudomásul kell vennünk: mindent megbocsát a Mester Keresztjének érdeme, de földi életterhet vállaljon a föld embere! Így tehát oda jutunk, hogy az „új ember” életében is valamelyes elégtétel jelleget kell feltalálnunk... Olyat, amelyben szerepet talál a **lemondó, bánkódó szenvedés;** és olyat, amelyben kivirágzást kap a szellemiekben való **diadalmaskodás**... Az első a bánkódó **elégtétel**, a második a **lélek teljes életboldogsága.** De ezt is boldogan kell tudomásul vennünk: ennek az „életfelfogásnak” és „életátalakulásnak” **gyökérzete** abban a kegyelemben rejlik, hogy égi adományként **isteni látást** és istenivé nemesedő **tevékenységet** vált ki az emberből. Az igazság tehát ez: a „nova creatura” **istenien látó** és **isteni életet élő** „földi zarándok”. Ennek az életdala pedig a boldogság dala! – De már most figyeljünk csak ismételten arra: mi a bűn alapja? **Helytelen látás** és **téves értékelés.** A lényeg ez: a földieket tartom nagyobbnak az égieknél... Még Isten parancsával szemben is nagyobb a **gőg.** Ebből fakadt az az élet, amely az **Isten tiltotta élvezeteket** élvezte az áldozatos szolgálat helyett. Önmagát pedig öngőggel tömjénezte... Az „új ember” számára azonban adatott az isteni ajándék, a **helyes életlátás**; mégpedig olyan, amely „transzponáló erővel” **átértékeli** a tehernek látszó szenvedést **élvezetté**, és így az ösztönös, testi embert átalakítja **„lélekemberré”**. Kövessük ezt az igét: „Járjatok a világosságban, amíg a tiétek, különben elborít titeket a sötétség. Aki a sötétségben jár, nem tudja hová megy.

Amíg veletek van a világosság, higgyetek a világosságban, hogy a világosság fiai legyetek” (Jn 12,35-36)! Annál inkább: „Bizony, bizony mondom nektek: Ha a búzaszem nem esik a földbe és el nem hal, egyedül marad; de ha elhal, sok termést hoz” (Jn 12,24). – Most tehát vizsgáljuk ezt a gondolatot elmélkedésünk tárgyaként.

1. Először szögezzük le: **Istennek égi látást adó kegyelme boldogan dalolóvá teszi a föld emberét az új élet küzdőterén.**

Így e gondolat a tartalom: **boldog élet.** Persze akkor, ha ezt **alanyilag is teszi** az ember! – Az Írás három igen jellegzetes helyen szól a **látás** különös kegyéről. A helyek elseje a **jerikói vak** felkiáltásában hangzik: „Uram, add, hogy lássak!” (Lk 18,41). Ez a felelet arra: „Mit akarsz tőlem?” (Lk 18,41). – A másik pedig az Úr színeváltozásánál rajzolódik elénk, amikor „csodás elváltozásban” lép elénk a hegycsúcs és a Mester. Az Írás így írja le? „Hat nap múlva Jézus maga mellé vette Pétert, Jakabot és testvérét Jánost, és egyedül őket vitte föl egy magas hegyre. Ott színében elváltozott előttük. Arca ragyogott, mint a nap, ruhája pedig tündöklött, mint a fény. Egyszerre csak megjelent nekik Mózes és Illés, amint beszélgettek vele. Péter erre így szólt Jézushoz: „Uram, jó, hogy itt vagyunk! Ha akarod, csinálok itt három sátrat: neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet.” Szavai közben fényes felhő takarta el őket és a felhőből szózat hallatszott...” (Mt 17,1-5). – Végül a harmadik helyen arról szól az Úr: „Aki engem lát, azt látja, aki küldött engem. Én világosságul jöttem e világra, hogy aki bennem hisz, ne maradjon sötétségben” (Jn 12,45-46). – Íme! **Látás kegyét** kérik és látás kegyét veszik az Úr választottjai. Vésd lelkedbe, testvér, hogy az **első bűn büntetését** eredményében így magyarázza az Egyház érzékelhetően: „értelme elhomályosodott...” Ha tehát az értelem köde a büntetés, akkor a ködöt eloszlató látás a jutalom!

a) Tehát elsősorban **helyesen lát** az Úr áldottja. Mégpedig úgy, hogy Isten tudása szerint látja a **világot**, **önmagát** és az **életet.**

α) Látja a nagyvilág **célját**. Ez: a **„visio realis creationis”**. – Honnan jöttünk, miért élünk és merre törünk?... Ez az emberszemély olyan kérdéssora, amely életének **igazian** megfelelendő kérdőjele. – Akit eltölt az isteni kegyelem, az ezt feleli: „Benne (Isten) élünk, mozgunk és vagyunk” (Ap.Csel. 17,28).

β) Látja a világ **anyagi, lelki** és **szellemi értékeit.** Ez: **„mensura rerum”**. – Sohase felejtsd: ennek a kincsnek az az értéke, hogy az ösztönös kísértések feletti diadalra segítik a magasabb rendű vágyakat. Képletesen szólva ezt mondhatnók: csendülnek a szellemi élet akkordjai. Gondolj **Wagner** „Tannhäuser”-ére, amelynek zeneorkánját a „Venus-dal” kezdi, majd nagy küzdelem után kicsendül és diadalba lendül a zarándokok éneke.

γ) Látja a **természetes és természetfeletti élet kapcsolatát.** Ez: a **„valorisatio vitae”** kegye. Jelentősége abban áll, hogy mindenek-felettinek észleli a természetfelettieket és azok birtokáért teljes örömmel és boldogan adja oda a természetes értékeket. Tehát így **nem a természetes értékek megvetéséről van szó**, hanem a nagyobbnak ítélt lelkiek és szellemiek birtoklásának felértékeléséről. Végeredményben **Ward** M. gondolata jut eszembe: „Nekem minden kevés, ami Istennél kisebb”. Pedig ez a nemes rendalapító még bálokba is vitte növendékeit...

b) Ámde a helyes látás biztos eredője az **igazabbnak, szebbnek** és **jobbnak eleven igénylése.** Szinte kirobban az emberből ez az írási gondolat: desiderio desideravi... Akarom, akarom, akarom ezt az életet! Az igazabbat, a szebbet és a jobbat! Mégpedig már a földön is!

α) Hiszen a föld gyermeke is vagyok. Lakóhelyem a föld... Tehát titáni erőfeszítéssel uralmat gyakorlok felette. **Tudással, művészettel** és **testi munkával**... Nem szolgává silányító uram a föld, hanem ihlető barátom s segítő életszolgám. Íme: felemel a rabszolgaságból és úrrá tesz a nagyszerű életforgatagban (lásd: kultúra fejlődése).

β) De a földön élve, ne legyek csak a föld lakója, hanem legyek azért **az ég várományosa!** Mert kérdezd csak, boldogságra törő ember: vajon elég-e neked a föld?... Az **„élő személynek”** kevés a földanya keble, mert vágyainak vágya az örök Atya személyesen birtokolt **örök Szeretete!** Igaz, hogy mindez a földi életben csak felcsillanó, majd isteni ígéret alapján várható életkeret, de az „Isten áldotta szemek” erre is rávetítik fénysugarukat. – Így tehát igaz lészen, hogy az istenien látó és ilyen értékelés szerint ítélkező és igényeskedő ember **állandóan derűs**, emelkedett és előretörést **akaró**... Mert végül is miben áll a földi élettartalomnak és boldogságnak megtalálása?... Olvasd el Szt. Pál levelét és reátalálsz az isteni feleletre. Ez pedig így szól: „... a hittel Krisztus lakjék szívetekben, s ti gyökeret verjetek és alapot vessetek a szeretetben. Akkor majd föl tudjátok fogni az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és hosszúság, magasság és mélység, megismeritek Krisztusnak minden ismeretet fölülmúló szeretetét és beteltek Isten egész teljességével” (Ef. 3,17-18). – Honnét ez az isteni életerő?... A szeretet **Istenétől** a szeretett **emberszemélynek**. És ez a felemelkedés nemcsak ennyit jelent: „Ti keressétek elsősorban Isten országát...” (Mt 6,33), hanem ezt az ígéretet: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” /Jn 14,20/.

2. De folytatva elmélkedésünket, második pontként leszögezhetjük: **Az optimizmussal áldott „új ember” áldozatos odaadással fáradozik az isteni életet szolgáló küzdőtéren.**

Szíved mélyébe vésd ezt a szót: **fáradozik!** De mindig úgy értelmezd: **fáradozzék!** (Alanyi erőfeszülő az ember!). Ennek a „fáradozásnak” alapja – amint láttuk – a „látás kegye”, amely az életélés emelkedettségének gyökérzete. Ha pedig hozzávesszük az „isteni természet” égi ajándékát, akkor megtaláljuk az **„isteni élet”** őserejét. Ezt is az Úr adta. „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek...” (2Pét. 1,4). Külön ki kell emelnem ezt az ígéretet: „Ami a lehetőséget illeti, minden lehetséges annak, aki hisz” (Mk 9,23). Ez már azt a tényt is elénk állítja, hogy az Úr állandóan segítő ereje nélkülözhetetlen ajándék. – De térjünk csak tárgyilag arra, hogy az első bűn büntetésének második eredményét így határozza meg az Egyház: **„akarata rosszrahajló lett”**. Lám! **Meggyengít a bűn**, és **erősítő kegyet ad az Ég.** Az Isten segít, de az ember tevékenykedjék! Innen előlép a **heterosoteria** és **autosoteria** gondolata újból!... Hogyan lesz ez élő valóság? – kérdezzük.

a) **Leszáll** és velünk él **az Isten**. Ennek a hitnek gyökere ez: „De ha ...nekem nem akartok hinni, higgyetek a tetteknek, hogy végre lássátok és elismerjétek: az Atya énbennem van és én az Atyában” (Jn 10,38). Ezért az Isten velünk-élésének ezt a tételét az egek tanításából tudom. De folytatom azzal, hogy továbbá az örök Áldozat megismeréséből ismerem. Alapjában mindkettő isteni tanítás, de a második érzékelhető emberi tapasztalás. A tanítás így szól: „Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok és Isten Lelke lakik bennetek?” (1Kor. 3,16). Az észlelhető „Isten-közeledés” pedig ezen az igén épül: „Ez az én testem, amelyet értetek adok. Ezt cselekedjétek emlékezetemre... Ez a kehely az új szövetség az én véremben, amelyet értetek ontok” (Lk 22,19 és 20). De még azt is ide kell fűznünk, hogy az „Isten jelenlétének ontológiája” a **személyes jelenlét** csodájává emelkedik. Az Úr mindig szólt, dalolt a nagyvilág fenséges valóságában, de a Megváltó áldozata után személyes szeretetkapcsolatban él a

földön járó „Isten-fiaival”. – Miért irigyled a **húrt**, hogy dalokat zendít?... Hiszen a **karó** is érték, mert gyenge csemetét támogat...Miért irigyled a **gyöngyvirágot?** Harangozó szépséges csengettyűi a tisztaság fenségéről muzsikálnak... De tiszteld az égzengés orgonabúgását is, mert az a **Teremtő fenségéről** harsonázik... Miért értékelnéd kicsinek a föld munkás testvérét, mikor ő a földanya titokzatos erejéből sarjasztja a ringó kalászt?... Csodás ám az élet! Olyan **együttes,** amelyben a **hangszerek válfajai** (a prímhegedűk szellemi erői, basszusok búgó hangorkánjai, a nagyot akarók erőfeszítései, az atomok uraltjai...) alkotják a nagyélet **kórusát**, amelyet az örök Szeretet erejével vezényel az égi Teremtő. **Ebben a hangegyvelegben** az a legértékesebb, mikor **benned** szól az Isten. Azért mondja a Mester: „Az én juhaim hallgatnak szavamra, én ismerem őket, s ők követnek engem. Én örök életet adok nekik: Nem vesznek el soha és senki sem ragadja el őket a kezemből” (Jn 10,27-28). De így is szól: „Cselekedeteim, melyeket Atyám nevében művelek, tanúságot tesznek rólam” (Jn 10,25). Tehát **tetteiben** szólal meg bennünk az Isten!

b) Ennek a csodálatos lélekkapcsolatnak eredménye az, hogy **egekbe emelkedik** és kegyelem erejével lendül a **föld embere**. – Persze, nem igen könnyű ez a feladat.

α) Először tudnunk kell, hogy a föld gravitációja az **anyagi élet felé** húzza az embert. Emberien szólva: kivétel nélkül minden embert... A „kiválasztottak” az Ég egészen kiemelt teremtményei. Tehát ne aggodalmaskodj testvér, ha magadban is érzed ezt a „gravitációt”! – Jó lesz, ha arra gondolsz: ez a vonzódás alázatossá teszi lelkedet és így kevesbíti a gőg büszkélkedését. Így reád fog állni: „Aki fölmagasztalja magát, azt megalázzák, aki pedig megalázza magát, azt fölmagasztalják” (Mt 23,12).

β) De a kegyelem motorikus hajtóereje az **egek felé** sodorja az életet. Mégpedig biztosan és diadalmasan! Bízzál a Kereszt szeretetcsodájában és dalolóan haladj az élet rögös országútján. Veled az Úr, aki szeretetből Egyszülöttjét adta éretted! Ha az „elveszett bárányért” elhagyta a 99 igazat, akkor ha az összes tévelygőért életét adta a Megváltó, akkor miért nem bízhatnál abban, hogy melléd áll az örök Gyámolító?... **Nem kishitűséggel**, hanem diadalmas és fölényes **bizakodással** kell hinnünk: győzelmesen boldog a földi és örök életünk, mert velünk az Isten! Ezt szóról szóra érthetjük, mert Maga mondja a Mester: „Íme, én veletek vagyok mindennap, a világ végéig” (Mt 28,20),

Bef.: Végül is mi volna az összefoglaló gondolat? Talán ez a mondat: Szeretet szeretetet fakaszt és **kölcsönös egybefonódást** teremt. Ez pedig boldogság földön és égben egyaránt. Mert akárhogyan is próbálnánk megszerezni a boldogság csodás kincsét, mindig reá kell döbbennünk, hogy ez a „titkos kék madár” kiröppen kezünkből... Ezerszer ismételjük, hogy örök igazságként higgyük: **a boldogság ontológiai alapjai mellett alanyian szerzendő és életfeszüléssel található égi ajándék.** A tiszta lélek a kegyelem bőségével **előkészület,** a tudatos, dalos és készséges szolgálat pedig a **birtokbavétel.** Isten árasztja kegyeit, és az ember kitermeli a boldogság birtokbavételét. Leszáll az Ég csendes harmatozással, és boldog lesz az ember jószándékú áldozatossággal. Lám! Ilyen az Isten és az ember viszonya, ha a Kereszt tövéből felemelkedve diadalútra indul a föld embere! Elérhető az „isteni élet”, mert – még bukásunk ellenére is – megszületik a „nova creatura”, Isten életútjának zarándoka. Ez a keresztáldozat égi műve, amely után következzék a föld emberének „teremtő” munkája! Hogy ilyen tudatban csak dalolhat az ember lelke, azt érzi a földi boldogságot birtokló és az égieket váró „Isten gyermeke”. – Mai imánk a holnapi három elmélkedésünket vázolja fel: Add, Uram, hogy a „látás kegyével”, készséges erőfeszítésre hangolt lelkünkkel azt is megtudjuk, hogyan érhetjük el valóban a földi és örök boldogságunkat. Amen.

III. nap (via unitiva) alaphangja: Per filiationem perfectus

1. beszéd: Az egek felé emelkedő „Rorate” dala

Bev.: A „via unitiva”-hoz jutottunk, ahol dalolva kell járnia a föld zarándokútját az embernek. A Kereszt tövéből felemelkedő ember ugyanis az ég csorduló kegyelmével **az élet tiszta királyi nemzedékeként** indul megújult útjára. Reá áll az Írás szava: „Mindaz, aki Krisztusban van, új teremtmény” (2Kor. 5,17). Ez az isteni ige költői formát nyer Wagner „Parsifal” c. operájában, ahol a Szt. Grál üdítő itala, a Mester izzó Vére a bűnös Amfortas király életerejének feltüzesítője. Valamiképp ilyen félét gondol az apostol is, amikor így szól az átalakult lelkű emberről: „Szeme olyan, mint a lobogó tűz, fején ékes diadém, rajta olyan név, amelyet senki sem ismer, csak ő maga” (Jel. 9,12). Munkájuk eredője pedig így jellemezhető: „...országomat örömmel és teljes szívvel-lélekkel birtokukba vették...” (Ez. 36,5). – Természetes, hogy ez a felemelkedés akkor hozhat igazi, valóságos **„új teremtményt”,** ha

ereje **állandóan** kirobbanó lendülettel jelentkezik. De legyen is mindig emelkedett lélek, mert „Isten Lelke” élteti a törtető emberlelket! Legyen emelt a fő, mert eget súrol; dobbanó a láb, mert földről lendül az ember!... Legyen lelkünk vágya az ég, és törtető életünk támpontja a föld! Persze, aki így járja a földi utat, az daloló lélekkel, az éltető tavasz lendületével halad a tökéletesedés útján... De itt – a kezdet kezdetén – szót kell emelnünk azért, hogy az elindulót el ne fogja az a könnyen győzedelmes kísértés, hogy **most már teljesen saját erejére** hagyatkozhat az újjászült és isteni erejű ember! Ezt azért mondjuk, mert mindig lélekben kell őrizni: az első bűn anyja is a túlfeszített gőgös vakmerőség. Még Pétert is megkísértette: „Ha mindnyájan megbotránkoznak is tebenned, én ugyan nem... Ha meg is kellene halnom veled, nem tagadlak meg” (Mk 14,29 és 31). Vele szemben is győzött a kísértés, de kegyes volt a szenvedő Mester, miként tettével tanított, hogy felénk hajol a teljes bukást is megbocsátó Üdvözítő. – **Verlaine**, a nagy poéta jól tudja, hogyan kell új életre indulni... Azért így énekel egekbe jutó akkordokkal „Reggeli imájában”:

Mi a mérték? Mi a fontos? Nevelj meg engem,
hogy életem nyugodt s botránytalan legyen,
hogy törvényszéked előtt ne szerepeljen
se vádiratban, se ítéletben nevem,
Szegény tévelygőket jó példámmal tanítván,
vezessem közelebb Hozzád, hadd lelje fel
atyját a gyermek és mesterét a tanítvány
s mit érdeme szerez, Tiéd lesz a siker.

Add, hogy a jó imát mindig mondani tudjam,
a városokban is, a forgatag sodrában,
míg a szent szavak mögül kibuggyan
őszinteségem, e kristályvízű patak...

Carrel pedig, a biológusok nagyja, irodalmi hagyatékában (1954) ezeket írja szárnyaló imával: „Pusztaságnak látom eddigi életemet, mert nem ismertelek Téged eléggé. Add, hogy ez a pusztaság kizöldüljön és kivirágozzék, ha életemre már rá is borult az ősz. Semmi mást nem kérek már magam számára, mint a Te kegyelmedet, hogy kezedbe ajánlhassam azt a keveset, ami vagyok. Teljesen, minden fenntartás nélkül.” – Ha így énekelnek az örök kikötő felé törtségből emelkedők is, akkor mindez arra int, hogy a „nagy életszolgálatra” **induló ember** tudja meg és tegye meg, hogy örök „Rorate” énekléssével esdje le az egek kegyelmét, hogy isteni szolgálatban élhesse le az „Úr embere” **egész** életét! Legyen az egész „új élet” diadalt hirdető harsonazengés, amelybe beleszóljon az alázkodó imának akkordja, egek világából várva az éltető és ihlető erőt. – Ha mármost ezt a valóságos **gesztus** alakjában akarnók megrajzolni, akkor a térdelő ember **felemelkedő karjait** kellene szoborba önteni, hogy az a földön térdelő és egeket esdő ember jelenítse meg a „nagy életútra” induló alakját… Így tehát csorduljon ki ajkunkon Izaiás imája: „Harmatozzatok, egek, onnan felülről, és csepegjék a felhők az igazat…” (Iz. 45,8)… Daloljon a lelkünk a zsoltárossal: „Hozzád emelem, Uram, lelkemet, Istenem, tebenned remélek; Ne hagyd, hogy megszégyenüljek, s ellenségeim belőlem gúnyt űzzenek. Hisz senki, aki tebenned bízik, meg nem szégyenül” (Zsolt. 24,1-3)… Legyen igaz: „És lélekben elragadott a pusztába” (Jel. 17,3)… Ennek pedig eredménye legyen: „Valahányszor aztán Mózes felemelte kezét, győzedelmeskedék Izrael” (2Móz. 17,11)… és így igaz legyen a mi életünkben is: „Uram, irgalmazz nekünk, hisz tebenned remélünk; Légy reggelenként a mi karunk, szorongatás idején a mi segítségünk!” (Iz. 33,2). – Az Írás szerint tehát ilyen emelkedéskor megnyílik az ég. Ezért olvassuk ezt is: „…angyal jelent meg… az Úr szava hallatszott…” (Ap.Csel. 7, 30 és 31)… De ha zártnak is látszanék az emberi szem előtt, és nem is jelennék meg az Úr angyala, mint Szt. István előtt is: „Látta, hogy megnyílik az ég…” (Ap.Csel. 10,11), mégis érezni fogjuk, hogy tűz száll le az égből, amely fényt vet az életutakra és kiégeti a földi, ösztönös, salakos értéktelenséget. Azért szól a Mester az evangélistán át: „Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön: mennyire szeretném, ha már föllobbanna!” (Lk 12,49). – Mi legyen tehát a harmadik nap **első** elmélkedése? Olyan egek felé tárulás, amely Istentől **kér**, Istentől **vesz** és Istennel **gazdagodik**…

1. Ennek a gondolatnak azután **két** pontba foglalt elmélkedésünk első pontja így fogalmazható: **Füstgomolyagként emelkedjék lelkünk napi imája az egek felé, hogy Atyánk kegyelmével erős legyen a föld embere!**

Lényeges gondolat: imánk esdi le a **segítő** erőt! Ne ijedj meg testvér attól, hogy itt **alázkodó ké-**

résről lesz szó, ne hidd, hogy az útszéli koldus könyörgő szavát kell ismételgetned, hanem hidd, hogy az örök Atya felé kell fordulnia a földön élő isteni gyermeknek! Valójában „felemelkedés”-ről van szó, mert a „föld embere” az ég Urával való **személyes kapcsolatot** keresi. Röviden: „Hozzád emelem, Uram, lelkemet” (Zsolt. 24,1)… És: „Akkor láttam, hogy az angyal, aki a tenger és a föld fölött állt, égre emelte kezét” (Jel. 10,5). – Itt annak a függésnek elismerése is lényeges, amely lelki kapcsolat **biztos adására** indítja az égi Mestert. Azért olvassuk: „Kérjetek és adnak nektek…” (Mt 7,7). A kérés meghajlítja a térdet, de az adás gazdagítja az életet. – Jól mondja az Írás: „Aki fölmagasztalja magát, azt megalázzák, aki pedig megalázza magát, azt fölmagasztalják” (Mt 23,12). Van tehát a kérdésben függéselismerés, alázatmutatás és elmélkedési vágy. Végül is az egész: **személyes kapcsolatba-lépés az Istennel**. – De mit vár valóságban az egeket ostromló lélek? Röviden: **isteni kegyelmet.** Higgy az apostolnak: „Fölment (Krisztus) a magasba, magával vitte a foglyokat, s osztott az embereknek ajándékot” (Ef. 4,8). Úgy jönnek, mint az égi jelek; ezért mondja az apostol Mózesről: „Ő vezette ki őket, ő művelt csodajeleket…” (Ap.Csel. 7,36).

a) Mégpedig először: **segítő kegyelmet** kapunk. Nem jelenik meg ugyan a „segítő angyal”, **valóság** lesz a lelkünk **indításában**. Már csak azért is, mert fohászunknak mindig ez a gyökere: „Uram, irgalmazz nekünk, hisz tebenned remélünk; légy reggelenként a mi karunk, szorongatás idején a mi segítségünk!” (Iz. 33,2). – De mit ad nekünk a segítő Krisztus?

α) Állandó **helyes látást**. Ez azt jelenti: állandóan láss **új és új feladatot**, hogy tevékenykedni tudjon a lelked! Örök emlékezetedben tartsd: a magasabb rendű feladatok látása nélkül elpetyhüdik az élet, viszont az új feladatkeresés **feszülésben** tartja lelkedet. Azért tarts naponta imaórát, hogy töltekezzék lelked ezzel a kegyelemmel!

β) Majd a következő égi adomány az állandó **optimista ítélkezés.** Az optimizmus alapjában a helyes látás következménye és a bizakodó remény gyümölcse. Mindig azt kell hinni, hogy Isten szemével nézünk, és abban kell reménykedni, hogy „Isten ügyének szolgálatában tevékenykedünk”. Még **Th. Wilder** is érzi ezt és egyik neves színdarabjában így erősíti az „Ember tragédiájának” gondolatát: az Úr ügyében ügynökösködünk. Végül is ez az optimizmus az egyéni életet szolgálja és az embertestvéreink élete felé forduló tevékenységet fokozza. Ha csak az **egyéni és belső átalakulást** tartja szem előtt az ember, akkor így dolgozik: tudomásul veszi, hogy a lélek igazi lendülete akkor indul, ha derű és belső emelkedettség érzése telíti. De lehet-e nagyobb az ember öröme annál a tudatnál, amely szerint **újból** és **kiemelten** az „Isten gyermeke” és az élet diadalmasa?... Az ilyen lélek **bizakodó.** Reá áll az Írás: „Könyörülj rajtam, Istenem, könyörülj rajtam, mert beléd vetem bizodalmamat…” (Zsolt. 56,2). Az ilyen lélek **derűs.** Áll reá tehát az Írás: „Születésem óta reád támaszkodom, anyám méhétől fogva te vagy oltalmazóm, szüntelenül rólad szól énekem” (Zsolt. 70,6). Sőt, egész élete dal, olyan, ahogyan az apostol mondja: „Egymás közt zsoltárt, himnuszt és szent dalokat énekeljetek, daloljatok és zengedezzetek szívből az Úrnak” (Ef. 5,19). Valóságos új életdal csendül: „Műveid csodálatosan nagyok, Uram, mindenható Isten! Utaid igazságosak és igazak, nemzetek Királya!” (Jel. 15,3). – Az ilyen lélek **buzgóságtól** hevülő. Reá áll az Írás szava: „Buzgalommal buzgólkodtam az Úrért, a seregek Istenéért…” (3Kir. 19,10). Ennek ereje akkora, hogy valóság benne ez az isteni ige: „Mert emészt a buzgóság házadért” (Zsolt. 68,10). Úgy azután életarcát ez az Írás jellemezné: „A király haragja olyan, mint az oroszlán bömbölése, jókedve pedig harmat a növényen” (Péld. 19,12). Életszolgálatát pedig ez az isteni ihlettség indítja: „Mindenki úgy adjon, amint eltökélte magában, ne kelletlenül vagy kényszerűségből, mert Isten a jókedvű adakozót szereti” (2Kor. 9,7).

γ) Végül a lélek fokozódó lendületét adó segítő kegyelem arra indít, hogy **állandó** legyen bennünk a **szellemiek felé** forduló törtetés. – Minden ember érzi, hogy nem a **nyugalom**, hanem a **tevékenység** az élet igazi tartalma. „Actio actionum” a valóság. Az Égnek lélekbeszálló segítő kegyelme tehát azért kérendő a föld embere számára, hogy napi „kegyelemharmatozás” tegye lendületessé, bizakodóvá és győzedelmessé a lélek erőfeszítéseiben. Igaz az emberi közmondás is: „Segíts magadon, az Isten is megsegít!” Értelme: kérd az Urat, és kegyelmével gazdagít az ég! Hiszen érezheted lelked mélyén: azért küldött az Isten, hogy kegyelmével dolgozva tökéletessé alakítsd magadat; legyen tehát állandóan emelkedve kérő a lelked; és így „önteremtő csodalénnyé” lesz az életed!

b) De ha a segítő kegyelem állandó leesdése emberi kötelesség, és a vett kegyelem felhasználása az Isten gondolata szerinti életszíntáj megőrzésének feltétele, akkor további kérdés marad: hogyan kell **gyakorlatian** értékesíteni ezt az égi és segíteni akaró ajándékot? – Vételének eszköze az ima, felhasználásának módja a következőkből tűnik ki. Most természetesen az egyéni élet kidolgozásának módozatával foglalkozunk, tehát önmagunk boldogságát kell szolgálnia az isteni kegyelemnek; de – mint

később látni fogjuk (III. nap 2. beszéd)- mások boldogítására is kell dolgoznunk isteni hivatás tudatában.

α) Magunk életét tekintve ez az égi kegyelem arra segít, hogy **állandó egek felé való feszüléssel** tapossuk a földet. Arra, hogy ne fordítsuk el szemünket az égiekről és el ne ködösítsük lelkünket a földiek túlzó és aránytalan keresésével. A föld az ember szellemi lendületének területe, a segítő kegyelem pedig a felemelkedés lendítő ereje. Ezt gyarapítja a napi kegyelemáradás, és ezt előmozdítja a napi kérő imádkozás. Azért írja **Kempis** T. ezt a szép formát: „Irgalmazz, Uram, irgalmazz azoknak, kik irgalmadért esedeznek; adj kegyelmet a nélküle szűkölködőknek, azoknak, kiknek hiányzik, és engedd úgy élnünk, hogy méltók lehessünk kegyelmedben részesülni és az örök életre eljutni Amen". /IV.k.IX.fej.vége/.

β) Majd tudnunk kell azt is, hogy ez az egek felé való feszülés gyengíti a „földi gravitációt" és **erősíti** a bűnös ingerek elleni **küzdelem lendületét**. – Az ember testi és lelki teremtmény. Nem tagadható le a földiek felé való hajlása; de az ember egek erejének élvezője és így nem kell rettegnie azért, hogy nem győzhet az isteni erő! Csak **használd** az Úr kegyét és biztosan veszed a lélek győzelmét. Lelkedbe vésheted ezt az igazságot: minél alázatosabban és minél hívőbb lélekkel kér az ember, annál bőségesebb szeretettel ad az Isten.

2. Így jutunk elmélkedésünk második pontjához, amely szerint: **Esti lélekvizsgálatunk boldogan állapítja meg, hogy a megszentelő Lélek kegyelmével – átnemesedett az Úr földi követe.**

Valójában ez azt jelenti: **ontológiailag** „istenivé" lettünk és **dinamikailag** „istenien tevékenykedünk"… Az élet helyes és teljes vezetésének lényege tehát ez: legyen életalap az **isteni természet**, és legyen – ebből fakadóan- **tevékeny dolgozó** a földi zarándok! – A **megszentelő kegyelem**, amint mondottuk, végül is az isteni természet közlése. Ennek birtokában – hasonlattal szólva- „olyanná" leszünk, mint az Isten. – Földi hasonlattal kifejezve: „napok és csillagok" lesznek az éltető fényt szóró „Isten-fiai"… Olvasd csak: „Akkor az értelmesek ragyogni fognak, mint az égboltozat fénye, s akik igazságra oktattak sokakat, tündökölnek örökkön-örökké, miként a csillagok" (Dán. 12,3). Ennek azután **belsőleg** érezhető és **külsőleg** jelentkező alakja a következőkben rajzolható meg; mert el ne felejtsd: az igazi kegyelmi vétel az élet **hozzásimulásában** jelentkezik!...

a) Észlelhető átalakulásunk tehát az, hogy állandó **„feladatteljesítésre hivatottnak"** érzi magát az ember. Persze: önmagát tökéletesítendő! – Hasonlattal kezdve szögezzük le, hogy a gabonaföld zöldelve… a kert virágot fakasztva a száraz gallyon… a tavasz érkezését jelzi. „Ahol Isten jár, ott virágba bontakozik az élet" – mondja Prohászka. De O. Wilde önző óriása is ezt tapasztalja: **ahol a lélekjóság lakik, ahol jelen van az égi Kisded**, ott tavaszba bontakozik a csodakert… És a lélek világában mi a helyzet?...

α) Magunk belső átalakulását igényeljük és tevékenyen szorgalmazzuk. – De hogyan? Nélkülözhetetlen kegynek tudjuk az **öntökéletesítés feladatát** és állandóan **szolgálatkészséget** mutassunk! – Ismételten hangsúlyozom, hogy itt elsősorban **önmagunk szellemi szolgálatáról** van szó, mégpedig azért, hogy el ne kallódjék – új erőfelvétel hiányában- az öntökéletesítésre hivatott szellemi ember! Ez tehát olyan **feladatkeresés**, amely következetes munkára és erőfeszítésre sarkall. Az egésznek értelme ez: lelkünket betölti az isteni természet. És így istenivé **alakul** az egész élet.

β) Az Egyház tanítása szerint **ez a kegyelem** örök kísérőként hozza az isteni erényeket és a Szentlélek hét ajándékát. Valójában tehát lelkünk gazdagodását adja a belénk áramló természetfeletti kegyelem isteni kísérője. – A belénk öntött erények elseje, a hit kegyelme állandó **látást;** a második, a remény erénye állandó **bizakodást;** a harmadik, a szeretet erénye az emberek és az Isten felé forduló örök, **személyes jótakarást** szüli. Majd továbbá: bennünk lakik a **Szentlélek hét ajándékával**. Itt azután részletesen értelmezhető és igen nagy szerepet talál az örök élet tájára irányító kegyelem. Olvassuk csak Izaiás szövegét: „És rajta leszen majd az Úr lelke: a bölcsesség és az értelem lelke, a tanács és az erősség lelke, a tudás és a jámborság lelke…" (Iz. 11,2). Ezzel töltekezik a lelkünk, hogy egek felé törjön állandóan az életünk. Ezek az ajándékok a **szellem kincsei**, amelyek behatolnak az élet mélységeibe és bölcs mérsékletre hangolják az Isten leheletét hordozó embert. – Mindez valójában „égi kíséret", amely a megszentelő kegyelem észlelhető jelentkezése.

γ) És így azután **„istenivé" teremt** bennünket az Úr még a földi életünkben… Tehát: **itt** és **most.** Ennek pedig lényege: Istenatyánkhoz akarunk mindenkit **juttatni**! Így állandó jó tevékenységgel akarjuk az „**actus purus"**-t, az Istent mintázva közelíteni. – Az Írás szerint ez áll elő: „Felnőttem, miként a pálma Kádesben, mint a rózsaliget Jerichóban" (Sir. 24,18). – Végül is az az igazság: az lesz a föld igazi embere, aki imádkozó lélekkel sokszor „belégzi az égieket" (Carrel). Vezéreljen ez az igazság:

vágyakozó lelkedet segíti az Isten, mert természetfeletti kegyelmét adva örökké veled élhet az Isten! Mindaddig, amíg magad akarod!! Ha megőrzöd, a tiéd, ha bűnös életet élsz, mindent elvesztesz… De igen gyarló volna az az ember, aki remegve remegne az **elvesztés lehetősége** miatt. Sokan mondogatják: olyan erős a természetnek földre húzó sodra, hogy szinte lehetetlen a győzelem kivirágzása. Hiszen még az Egyház is tanítja: a végső állhatatosság külön isteni kegyelem. Bár ez a tanítás igaz, mégsem igaz az előző megállapítás. Sőt! Fordítva igaz. **Ha** a „földi természet" ereje nagy, akkor az „isteni természet ereje" még nagyobb. Ha a természet erejéből elevenen robban elő a természetes cselekedet, akkor az „isteni természet televényéből" még elevenebb lendülettel robban elő az „isteni élet". Csak arra ügyelj: legyen állandó talajod a kegyelem, és így feltétlenül kirobban ez az isteni élet!... Az „ajándékozó Atya" bőségesen szórja reád égi ajándékát, csak fogja fel az „életsugárzás csodás ajándékát" a föld embere! Alakítsd lelkedet olyan táruló „életamforává", **aki** minden percben boldogan fogadja az egek csordulását! Bízzál: így isteni marad az életed!

b) De persze **állandóan** munkálkodva állj az életbe úgy, hogy a **feladatvétel készsége** soha, de soha ki ne aludjék a lelkedből! Ne higgyed magadról, hogy tökéletes vagy, hanem mindig tökéletesedésre törőbbnek tudd önmagadat!

α) Ebben legyen állandó az **önfegyelem** és az **önmegtagadás**. Így mindig szebbé és magasabb rendűbbé alakul az életed... Kerüld a „rabló ösztönöket", izzító behatásokat (ital... érzéki olvasmány... aljas szórakozás... rossz társaság... túlméretezett játék és pajtásság...)! A „környezet" lassan és biztosan „átalakít"... A helyes életelved ez legyen: egekből veszek és égieket szolgálok! Azt a körzetet keresem, amely vagy emel, vagy léleksugárzásom miatt felemelkedik...

β) De ezek után azt is meg kell állapítanunk: mindig használd a **szentségek** erejét! Szentgyónás!... Lelkiatya!... Sokat lehetne és kellene itt mondani; de legyen elég ez a rövid közlés: az élet „tüzelő napja" még a virágfejeket is lelankasztja... Tudnunk kell azt, hogy **ez a veszély** erősödő a nagy munkában fáradozónak életében. A virág harmatot vár, és az ember égi kegyelmet áhítozik. Ne csak tanítsd azt, hogy kell a kegyelmi forrás, hanem magad élj benne! Élj! (Átlag két hét legyen ennek ideje). – Így egész életed közeledés az Istenhez. Nem helyrajzilag, hanem **lénytanilag** és **dinamikailag.** Az első a természet **közössége**, a másik az állandó **tevékenység** feszültsége. Íme! Az egész végül is „Istenhez való hasonlóság" és így az Isten adta boldog élet-lehetőség biztató feltétele. – Azt azonban állandóan hangoztatnunk kell: **nem egyszerű vétel legyen** az Úr kegye, hanem állandó tevékenység a kegyelem indításával! Ez az életstatus **metafizikai csúcs!** Sőt, **természetfeletti eredmény.** Lám! A boldogság vágya olyan életút-mutatás, amelynek vonala **transzcendens**. Nem a világ egyszerű teremtményei, hanem a **„Végtelen Atya gyermekei"** vagyunk. A földön élünk, abból kinövünk és így egekbe érünk. Ezt **kidolgozni** annyi, mint az élet igaz értékét megtalálni! Ezt olvassuk az Írásban: „Hasonlít a mennyek országa a szántóföldön elásott kincshez" (Mt 13,44). Aki **ezt** megtalálja, az az örök haza városmányosa és: „...százannyit kap és örökségül kapja az örök életet" (Mt 19,29).

Bef.: Befejezésül kérdezzük: hol itt az első mondatban említett „Rorate dala"?... A felelet így hangzik: az állandó imában, amelynek eget érő ereje megcsordítja az Atya lelkét és reánk ömleszti segítő és megszentelő kegyelmét. Ezért mondja Szt. Jakab: „Szomorkodik valaki köztetek? Imádkozzék. Jó kedve van? Énekeljen zsoltárokat" (Jak. 5,13). A kegyelem birtokában pedig boldog lesz az ember, mert életének „nemesi levele": „Isten fiává" emeli a föld zarándokát. Ilyen lélektartalom tudata tehát arra hangol, hogy valóban daloljon az ember, mert igazi Atya az Isten! – De feltör a kérdés: ez az élet, amelyet „Isten gyermekei", mint az „élet dalosai" élnek, „boldogságot hordozó zárt szentély" marad? Nem! Nem! **Tovább** dolgozó és embertestvért is felemelő. – Záró hasonlat ez legyen: felemelkedik a kar, hogy egekből kérjen, majd – a következő elmélkedésben látni fogjuk – kitárul a kar és kéz, hogy másoknak adjon!... Amen.

2. beszéd: Az éltető harmatot csordító lélekszeretet
(Lélekszolgálatban fáradozzál!)

Bev.: A Mester tanítása az egek felé irányít, de a földi élet lészen a célbajutást biztosító eszköz... Valóban isteni kegy az egek hívó szava és áradó kegyelme; azért könyörög az ember egek felé emelkedő lelke. De – amint az előző elmélkedésben láttuk – ennek az isteni életnek kitermelője a **szolgálatot teljesítő ember**. Jól jegyezzük meg: „Az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon..." (Mk 10,45). Örök igazság: „Nem nagyobb a szolga uránál" /Jn 15,20/. – Úgy kell ezeket értelmezni, hogy az élet Ura **feladatként** állítja elénk az „isteni élet" kialakítását és ebben a te-

vékenységben **szeretetszolgálatot** kíván a **személyiség kincsével indított embertől**. Ez a szolgálat azután olyan „bumerángszerű” életmunka, amelyben **embertestvéreink szeretetszolgálata** az önnön életünk kiteljesülésének észlelhető és emelő eszköze. Szinte csodálatos! Akkor lesz tökéletes az ember, ha szeretetszolgálatban kiüresíti önmagát. A Mesterről is ezt olvassuk: „...kiüresítette önmagát és hasonló lett az emberekhez” (Fil. 2,7). Az Ég Uráról pedig ezt halljuk: „béke, béke néked és béke segítőidnek, mert megsegít téged a te Istened” (1Krón. 12,18). Reánk meg ilyenformán állhat a gondolat: átadta övéinek lelkének minden kincsét, és így „lélekteremtő munkával” lett az Úrnak igaz, hódolatos és földreszálló követe. Persze itt is hozzá kell fűznünk: ez a léleknemesítő szeretetszolgálat az egek Ura népének gyarapítása és végül is az **égi Atya dicsőségének munkálása.** Mindez arra utal, hogy az „isteni ember” azért kap, hogy **adjon!** A lélek telt lészen, hogy kicsorduljon... A kezek ujjai **hasítottan nőnek**, hogy közöttük a **kincsek kiszóródjanak**... Akár így: „...a Fölséges uralkodik az emberek országán, és annak adhatja, akinek akarja” (Dán. 4,29), akár így: „...Csak szolgák, akik a hitre vezettek, úgy amint nekik az Úr megadta” (1Kor. 3,5). – Most azután az a kérdés: az egeket kérő és egeket vevő „isteni követ” hogyan tudja szolgálattal szolgálni az embertestvér életét? (Magunkról már szóltunk, most mások szolgálatát szorgalmazzuk). A felelet kettős irányt fog mutatni. Röviden azt jelzi: úgy szolgáljuk a földieket, hogy bontakozó lendülettel elérhessék ránkbízottaink az égieket!

1. Elmélkedésünk első pontja hangozzék így: **Legyen szolgálatunk alapvetésben a természetes-életfejlesztésre irányuló!**

Itt azzal a gondolattal kell megindulnunk, hogy feladatot keressünk és találjunk, mert anélkül elpetyhüdik egész életünk. Azt valóban érti is az ember – és ez a természet szava –, hogy áldozatos munka és megfeszülés **csak** akkor éltet bennünket, ha feladatok elé állítjuk önmagunkat, és azok eredményének látása **boldogíthat** bennünket... De azt is halljuk, hogy az égi Atya ugyanilyen módon indít minket. A papszentelés szövege mindenkire áll. Alapzengése ez: „Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet” (Mt 28,19). A Szentlélek vétele az alap, és a Lélek izzítása a kegyelem lendítője. „Majd pedig szétoszló, tüzes nyelvek lobbantak föl előttük és leereszkedtek mindegyikükre” (Ap.Csel. 2,3). Mégpedig itt úgy fogalmazhatjuk emberi formában: a **feladat látására** és a **nemesítés gyakorlatára** képesít a kegyelem. Olvasd csak: az első Lélek-vétel után tanítani kezdettek az apostolok. „Valamennyien elteltek Szentlélekkel és különféle nyelveken kezdtek beszélni, úgy, amint a Szentlélek szólásra indította őket” (Ap.Csel. 2,4). Mégpedig több nyelven hallgatták és **értették** az ihletett szót... Persze, a Szeretet Lelke a **szeretet** gyakorlását tőlünk is igényli és várja. Legyen tehát kevesebb a szó, de több a **tett!** Az egész tevékenység alapja ugyan a kegyelem – amit már annyit hangsúlyozunk –, de életet teremtő eszköz csak a tevékenység lehet. – Ezek után világossá lészen előttünk, hogy élethivatásunk **kifelé** jelentkező feladat: a szeretetszórás **mindenki felé**. Ez azután olyan **állandó feladatként** álljon elénk, hogy ennek teljesítése **állandó feszültségben** tartsa mindnyájunk életét!

a) Elsősorban azt kell kialakítanunk, hogy **jogilag** igényesnek tartsunk mindenkit a **föld javaira.** Alapvetésben ez a lényege: légy az Írás szerint embert szerető testvér! Olvasd csak: „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből. (Ez az első parancs.) A második így szól: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. Ezeknél nagyobb parancs nincsen” (Mk 12,30-31). Ez tehát annyit jelent: légy **„szociális ember”**, aki a föld ajándékait – de az égieket is! – isteni jog alapján akarja értékesíteni! Életünk alaptétele: **mindenkinek joga** van az életfeltételekhez, és az Isten világa mindenkinek boldogságát szolgálja. Ezt hirdesd, ezt éld, és így boldogulj! – Ez pedig annyit jelentsen, hogy az Isten adta **emberjogok** hódolatosai vagyunk. Tartsuk magunkat ehhez a tételhez: ezek az emberjogok **mindenki számára** fennállnak!

b) A második kötelességünk **ex charitate perfecta**-ból ered. Tárgyilag annyit jelent, hogy embertársainkkal szemben az **„irgalmasság testi és lelki cselekedeteit”** kell gyakorolnunk. Azért olvassuk: „Téged is kérlek, igaz munkatársam, légy segítségükre azoknak, akik velem együtt fáradtak...” (Fil. 4,3). Figyeld csak a Mestert. Először a földieket szórja, és ezekkel a szeretetgyakorlatokkal indul: betegeket gyógyít... elesetteket felemel... éhezőket táplál... halottakat feltámaszt... Ez az Ő életmunkája: „...ahol csak megfordult, jót tett...” (Ap.Csel. 10,38) „és tanított” (Ap.Csel. 1,2). A tanítás **isteni ige**, de a kenyértörés a **segítség valósága.**

α) Induljunk el tehát mi is az irgalmasság **testi cselekedeteivel.** Ezzel: itt az **elesettekkel** van dolgunk! Az életet irányító igazságot ismételjük így: az Istenatya minden életjavait **mindenkinek** adta. A talentumkülönbség csak **kivételes** hivatásra vonatkozik! Így tehát az egyetemes javakra **„ex iure”** igényes az ember! De az elesettek olyan különös szeretetre jogosultak, hogy őket a szeretet alapján illetik meg a kivételes segítségek. Vonatkozik ez elsősorban az anyagiakra… egészségre… szenvedés enyhí-

tésére… Az Úr ezt a segítséget **olyan nagy értékűnek** mondja**,** hogy **az örök élet mércéjét** így határozza meg: „Amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek… Amit nem tettetek eggyel is a legkisebbek közül, velem nem tettétek. Ezek örök büntetésre jutnak, az igazak pedig örök életre" (Mt 25,40 és 45-46). – **Cronin** „A mennyország kulcsa" c. regényében azt fejtegeti, hogy a szeretet gyakorlásában kiemelkedő hitetlen orvos a mennyország kulcsát hordozza magával… Azért nézzünk úgy a szegény testvérre, hogy nyíljék meg a pénztárcánk, a kamara ajtaja, hogy kapjon belőle a szegény testvér… Egyenként lehetne folytatni és magyarázni az ezerféle szeretet-segítés keretét, de elég, ha ezt mondjuk: a Lélek indítson, és a kéz szórjon! De azt is zárd a lelkedbe, hogy minden úgy menjen végbe: „Te úgy adj alamizsnát, hogy ne tudja a bal kezed, mit cselekszik a jobb, hogy alamizsnád rejtve maradjon" (Mt 6,3). Azért is vésd szívedbe, hogy a hangoskodásról szóló isteni ítélet reád ne álljon: „Ha életszentségtek fölül nem múlja az írástudókét és farizeusokét, nem juttok be a mennyek országába" (Mt 5,20).

β) Folytassuk az irgalmasság **lelki cselekedeteinek** szórásával. Azzal, hogy itt **a lelkiekben hiányt szenvedőkkel** van dolgunk! Tudatlan, tanulatlan, lélekben elesett és életutat, életerőt váró testvérrel… Hogyan közeledj hozzá? Nemcsak a **hivatalos tanítás** hangján, hanem az **egyénenkénti** és **személyes** oktatással! Amit neked lélekben adott az Isten, annak szórására is köteles az ezeket a kegyeket birtokló ember. Ez is szeretet, ez is gazdagítása másoknak…

γ) Ámde a földi élet testi és lelki irgalmassági cselekedeteinek nincsen vége. Itt még tovább menve az is a feladatunk, hogy az örök élet **szellemi igényeit** is ébresztgessük és segítsük. A Mester így indít: legyetek fényforrások! „Ti vagytok a világ világossága" (Mt 5,14)… Majd azt mondja Jakab apostol által: „Beteg valaki köztetek? Hivassa az egyház papjait. Imádkozzanak fölötte s kenjék meg olajjal az Úr nevében" (Jak.5,14). Mintha azt mondaná: szolgáljátok az embertestvért az életbelépés kezdetétől és legyetek kísérők az élet földi kapujáig… Tehát örök kísérők legyetek! „Útitársak"! (Merezskovszkij). „Földre küldött angyalok": „jó hírt hozó Gábrielek", „életgyógyszert nyújtó Ráfaelek", „örök kapukat tároló Michaelek"…! Így az életünk mások felé fordul, de úgy, hogy adakozó „lélekkorsónk" **sohasem** fog kiürülni. – Íme! Az „Isten ügyében" dolgozók úgy segítenek és áldoznak, hogy az örök tájak felé ívelő utat mutatják, mégis az ember **földi beállását** és **jólétét** is szorgalmazzák…

c) Végül gondoljunk arra is, hogy nekünk **„ex speciali mandato"**-ból származó fokozott kötelességeink is vannak. Ez a különleges küldetés így értelmezendő: több a kötelessége a **szülőnek**, mint mindenki másnak… több a **tanítónak**, mint egyéb embertestvérnek… több és legtöbb a **papnak**, mert ő a földi és örök élet **hivatásos** szolgája. Vizsgáljuk csak ezt az **egyéni** hivatást, és érezni fogjuk, hogy reánk nehezedik az a szent kötelesség, hogy áldozatos **lemondás útján is** fáradozzunk, fáradoznunk kell a reánk bízottak életének szolgálatában.

α) Legyen tehát mindig **tanító** és **irányt mutató** a hangunk! Természetesen, bár mindenkit kötelez ez az irányt mutató hang, elsősorban a hivatásos, igazi szülőkre, tanítókra és papokra kell ezt értelmezni. A tanítás alapja a kultúra terjesztése, de az élet igazi tanítója az élet teljességének trubadúrja. Mégpedig hivatásos széken és köznapi asztaloknál egyaránt…

β) Majd pedig legyen **példát adó** az életünk! „A szó elröppen, a példa marad". És maradva, örök kísérők a példák és állandó tanítók! Az emberek legtöbbje nézi és **figyeli** a hivatásos isteni követet, hogy mintázza annak életét. Egyik pedagógus mondotta: több embert juttatott helyes életvonalra a példa, mint a tanító oktatások dörgedelmes hangorkánja! **O. Wilde** mondja egyik darabjában: a nevelő szava helyett hasson annak példája!

γ) És végül legyen boldog földi otthont építő a **munkás szeretetünk**! Ennek tartalma ez: keressük és szolgáljuk embertestvéreink igényeit, építsük fel számukra a boldogabb élet hajlékait. – Bár mindez jelkép, mégis arra utal, hogy olyan életteret építsünk, amelyben könnyebben bontakozik ki az embertestvér méltó élete. – A banális tréfa ezt mondja: a **sertéshizlalóban disznók** élnek, a **tiszta otthonban emberek** bontakoznak... – Különösen kell azonban hangsúlyoznunk, hogy különösen a **különleges hivatás teljesítése** ne legyen kényszeredett és elkeseredett, hanem váltson ki **derűt, diadalt, örömöt** lelkünkből! Csak azok az emberek „léleknevelők", akik az élet diadalmas törtetésének trubadúrjai! Még a külsőben is a „little smile in the corner of the mouth" a **felénk való gravitációnak** alapja. Figyeld meg: a kisgyermek arca derűs mosolyával a lélek igazi tükre... Ez vonz és ez indít... Tehát: ezzel az arccal járni és a készséges lélekkel szórni! Ilyen módon szórt lélekkincset gyűjti az ember. Éppen azért, mert élő életben látja a szóró lelkének felsőbbrendűségét. Ezért fordulnak az áldozatos és derűs szentek felé az élet küzdelmesei.

2. Ámde ezzel se elégedjék meg mindig feszülő és munkára törő lelketek. Legyen tehát elmélkedésünk második pontja ez a feladat: **Legyen szolgálatunk a természetfeletti élet kibontására irányuló!**

Jól jegyezd meg testvér, az első az **alapvetés**, a második pedig a **kivirágzás**. Csak azt vedd tudomásul, hogy az elsőben több a **természetes szeretetszolgálat** emberi erőfeszítése, a másodikban pedig nélkülözhetetlen („gratia gratis data"!) az **égi kegyelem isteni sugárzása**. Amit magunkban legnagyobb értéknek tartunk, azt mások élete igaz kincsének tekintsük! Azért örök feladatunk legyen, hogy szóró és osztó gesztusunk az égiek fogadását is segítse! Igaz ugyan, hogy a természetfeletti kegyelem „gratis data", tehát nem jár: „ex condigno", de igenis kapható: **„ex congruo"**. – Hogy ennek vételére felkészítjük az embertestvért, annak is kettős irányú gyakorlata vagyon...

a) Gondozd a **bontakozó természetfeletti életet** a természetfeletti szeretet sugárzásával! Arra gondolok: a testi-lelki élet gondozása mellett a természetfeletti életnek is szolgája legyél! Vezető gondolatod legyen a szórás munkájában: te **az örök élet szolgálatában szorgoskodjál** mindenekfelett! – Hol jelentkezik ennek gyakorlata?

α) **Otthon**... A családra, a „lelki család"-ra és a hivatalos együttesre gondolok. Jól mondja Izaiás: „Aki él, aki él, az magasztal téged" (Iz. 38,19). De méltán hirdeti ezt az eredményt a próféta a Példabeszédek könyve jelezte feladatok és tények után. Ezek pedig a következők: „Tartsd meg, fiam, atyád parancsait, és el ne hagyd anyád tanítását!" (Péld.6,20); majd: „A bölcs fiú öröme atyjának, a balga fiú pedig búbánata anyjának" (Péld.10,1); és: „A bölcs fiú hallgat atyjára, az orcátlan pedig nem hajt a korholásra" (Péld.13,1). – Röviden ez annyit jelent: nevelje a család a gyermeknépet, hogy „Isten népévé" váljék az új nemzedék! Negatíve ezt jelenti: nem elég a kenyértörés, a ruházás és áldozatos szolgálat; szükséges az is, hogy **életfakasztó** ráhatások neveljék a családtagokat (pl. közös imák, oktató beszélgetések, olvasmányok stb...). Olyan szokások erősödjenek meg, amelyek szentéllyé teszik a családot.

β) Ilyen hely lehet az **iskola**. A hivatásos és magánérintkezés „találkozóhelye" ez... A „múzsák háza" nevet viseli az iskola. Tartson kapcsolatot vele a család apja-anyja. A hivatásos nevelő mellett a szülői megfigyelés sokat segít. Bár az iskola a tudás közlésének helye, mégsem gondolható, hogy nem a nevelés szentélye. Mert a sok ráható beszéd, intés, oktatás feltétlenül eredményt hoz. – De az otthon is legyen további „iskola", ahol tanul, készül és dolgozik a fejlődő gyermek. Talán ez a helyes viszony-megállapítás: az iskola a tudás és közösségi szellem magvetője, a családi otthon pedig a nevelés tökéletesítője.

γ) Végül a **templom** legyen a szolgálat szent helye. Az Isten háza, ahová az ég harangja hív... Az a ház, amelyről halála előtti percekben rótta papírra **Vass J.** miniszter: szorgalmazzátok az Isten házának építését (a bp-i Szt. Mihály templom értesítője számára írta), mert az Isten háza az embernek is háza... Itt elállt a szív... kihullott a kézből a toll, de örök igazság maradt a szó! – Aki a **templom látogatója**, az hallgassa az Isten igéjét és **terjessze** az égi igazságot! Aki pedig hivatott tanító, az **nagy áldozattal** készüljön az isteni ige hirdetésére!

b) Eddig az életben járó, dolgozó és fáradozó embertestvérek szolgálatáról szóltunk, de most írjuk elő azt a feladatot is, amelyet így kell fogalmaznunk: gondozd és örök útra vezesd a **„halál kapuja felé törő" életzarándokot** is! Itt a teljesen elesettek segítését hangsúlyoznám. Azt a „beteglátogatást", amely a szentségekkel való hazasegítést szorgalmazza.

α) Keresd fel őt **otthonában**! Az ilyen elesett testvér külön várja a gondozó szeretetet, de még inkább igényli a szellemi gyámolítást. Puhítsd fekhelyét, tápláld fáradt testét, de gondolj a **halhatatlan lelkére** is! A látogató szeretete, majd a segítő kar jósága arra fogja hangolni a beteget, hogy többet és többet fog tőled várni... A lelkének gondozását is... Nem ijed meg az ember a „jót hozó"-tól, csak a „fosztogató" a félelmetes vendég...

β) A szeretet hangján **szólj az örök rendeltetésről!** Ne arra gondolj, hogy ez az esetleg eltévelyedett hogyan bűnhődik Egyház és Isten tanítása szerint, hanem azt keresd, hogy hogyan **üdvözíthető** az égi Mester szeretetéből?... Mert itt a szeretet sugallta segítő kéz simogatása szükséges; ennek érzése után könnyebben csendülhet fel az örök élet gondolatát szólaltató isteni ige. **Élni** mindenki akar, de **örökké élni** az Istennel élő tudhat. Ennek gondolatébresztgetője az **imára hangolás**, a betegért való **imádkozás** és azután a betegek **útravalójának** megszerzése. Szt. Jakab apostol így tanít: „Beteg valaki köztetek? Hivassa az egyház papjait. Imádkozzanak fölötte s kenjék meg olajjal az Úr nevében. A hitből fakadó imádság üdvére lesz a betegnek és az Úr megkönnyebbíti őt, ha pedig bűnben van, bocsánatot nyer" (Jak. 5,14).

γ) Ha pedig rezonál a lélek és Istent keresi, akkor boldog lélekkel keresd a módot, hogy **Istennel boldogítsd!** – A Mester Maga keresztfán is bocsánatot ad: „Bizony mondom neked: ma velem leszel a paradicsomban" (Lk 23,43). Majd bocsánatért esdekel: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit tesznek" (Lk 23,34). Te se légy „ítéletet mondó" (ez az Isten joga!), hanem szeretetet szóróan **bűnbánatra hangoló**. – Egész életedet töltse be ez a tudat: a hazakísért „Isten gyermeke" a te jövő életednek is boldog égi testvére lészen. Sokat hallunk a „szentek egyességéről". Ebben az a legtökéletesebb, amely az örök élet „diadalmas Egyházában" található. Milyen boldogító tudat lehet: ezek és amazok örök boldogsága – az Isten döntő kegyelmén kívül az én gyarló és áldozatos szolgálatom égi gyümölcse... Az „Isten küldötte földi család gyermekei", majd – az égi kegyelem sugárzása folytán- az „Isten fiai", és az én alázatos és szerető gondozásom égi és **személyesen** boldog „hajtásai"... Ők tehát boldogok a kegyelem felhasználása után, és fokozott az én boldogságom az értük végzett munka jutalmaként.

Bef.: Befejezésül kérdezhetném: hát **adás és szórás** lészen az életfeladatom?... Hát nem üresedik ki az az ember, aki mindig ad és szór? A felelet pedig így hangzik: égi kegyelmi tűzhely lesz a lelked, akiből kifáradó égi fény lészen embertestvéreid boldog, földi és örök értelemben is, Istent találó élete. Így: küldött lettél, aki boldogan **tevékenykedtél**, és így: „hazakísérő angyal" lettél, aki az „élet Charonja" az örök Stix-folyón. De olyan hajós, akit örömmel öveznek a zarándokok, és akit ölelő karokkal fogad majd a Mester. Az ilyen küldött **itt**: boldog a szent szolgálat világában, **ott**: boldog az „Istenatya és házanépe" együttesében. – Ezért érdemes élni, ezért boldogan lehet dolgozni és derűs lélekkel lehet áldozatot hozni! – De mindezt honnan tudom? Mesterem égi példájából és tanításából! Abból az **Életből, Aki** előttem járt, Magához vonz és örökké boldogít; Akire egyedül áll ez: „Én vagyok az út, az igazság és az élet" (Jn 14,6). Amen.

3. beszéd: A boldogság révébe emelkedő „élet-Daedalusok"
(Az élet örök célja felé...)

Bev.: Az emberiség történelmének egyik alapkérdése: hová fejlődik az élet? Mégpedig elsősorban a **szellemi élet**, amelynek érzékelhető hordozója: **az ember**. – Az ősgörögök problémája az „eudaimonológia" vonalára szorult (Szókratész, Platón, Epiktétosz)..., majd a tudomány szerte táguló törekvése után az „utópiák" világába tévedt a kutató, és a mai életben **Carrel** és **P. Theilhard de Chardin** kérdi: kicsoda valójában és **milyen jövő** felé tör az ember? („Az ismeretlen ember", „Avenir de l'homme"). – Persze, bár itt az ember egyetemes és természetes életével foglalkozik a szellem, végül is az egyéni élet hovafordulása és végérvényes kibontakozásának mikéntje a kérdések kérdése... Mert bármennyire is előrerajzolható és színezhető az emberiség **egyetemes** szebb jövője (és ez is az **egyéniség áldozatos szolgálata** mellett lehetséges!), mégis örök tiltakozással zúg bele az egyéni pusztulás gondolatába az egyes embernek, a **személyiségnek hangja**, amely visszariad attól, hogy ő egyszerű televénye a boldogabb jövőnek... Előre tör a tudomány és urává tesz a világnak. A művészet feltárja a szépség remekeit és szebbé lesz a nagymindenség; előretör „az emberszeretet egyetemessége", és könnyebbé alakul az emberek küzdelmes élete; halad a szociális gondolat, és az „Isten fiainak" egységébe vonja az embereket. Röviden: minden előrejutás magasabb nívóra emel és végül is boldogabb életkeretet teremt. Azért a helyes szemmel látó és ítélő reádöbben arra, hogy a fejlődés sodra a szebb és boldogabb élet szülője. A harc és küzdelem az ember sorsa, mert valójában nem „földi üdülőnek", hanem „dolgozó óriásnak" teremtette az embert az égi Atya. Innen van az, hogy az önmagát igazán ismerni és értékelni akaró tudós ember **nem tud megállapodni a végesség határánál**, hanem a vallás világába ível, hogy ezen a szent területen kapjon választ, mégpedig **megnyugtató** és **boldogító** választ az **örök** előretörést igénylő törtetésére... Persze, az életet igénylő személyiség **az egyéni élet fennmaradásában találna belső és kielégítő megnyugvást.** – Legyen a mai utolsó elmélkedésünk tárgya is az a kérdés: hogyan tudnók **olyanná alakítani önmagunkat, hogy életünk – szárnyakat növesztve – belső lendülettel röppenjen át a valóságos, boldogító földi és istenien örök életbe?** Jól jegyezzük meg: a „via iluminativa" 3. beszédjében az **isteni terv előrevetítését** ismertük meg, most pedig a **megvalósulásnak** jutalmát érzékeljük.

1. Első és megnyugtató gondolatunk legyen: **Könyörgő lélekszárnyalásunk és áldozatos életkincs-osztásunk nyomán a boldogság révébe juthatunk – a földön.**

Itt döntő gondolat: **földi** boldogság is életcélunk! Az első kettőt az előző elmélkedésekben fejtegettük, azért most csak mindezek eredményét tegyük vizsgálat tárgyává. Ismételve ismétlem: ezt sejte-

ti és ígéri a Teremtő Atya **terve**, és ezt valósítja és alkotja a „homo laborans et divinans” **erőfeszítése** (Trikál S.: Nova creatura). Itt is alap a természetfeletti „égi harmat”, a kegyelem, de itt is döntő érték a „személyes ember áldozatos életmunkája”. – De a kérdések kérdése: miben áll annak az életszerzésnek titka, amely az „új embert” a földi boldogság titkosává teszi?

a) Ennek első és lényeges gyökere: az életkincseket **átértékelő** isteni ítélkezés. Az a jelentősége és értelme, hogy az emberi szellem minden feléje törő, vagy igényelt életkincsét felértékeli és végül átértékeli. Mégpedig úgy, hogy a **felsőbb szemszögből** nagyobbnak hirdeti a magasabb rendűt és így **ennek igénylésére** szorítja önmagát. Ez a lélektani igazság azt jelenti, hogy az igényelt „jó” nem teljesen **objektív**, hanem **szubjektív** érték.

α) Ennek a lelki folyamatnak eredete a **látás kegye.** Isteni ajándék, hogy nemcsak a fizikai szemmel láthatunk, hanem a lélek szemével is fénybevonunk. Erre vonatkozik az Írás szava: „Ami odafönn van, arra irányuljon figyelmetek” (Kol. 3,2), és: „Ha tehát a világosság benned sötétség, mekkora lesz maga a sötétség? (Mt 6,23).

β) Gyakorlata az **isteni tanításnak befogadása.** Ez már **lelki odahajlás** eredménye. Valóságos átalakulás! Mégpedig olyan, amely **Costain** szerint annyit jelent („Az ezüst kehely”), hogy az „égi hang” felfogása az élet igazi irányítása. Az Írás ezt így mondja: „Ma, ha szavát meghalljátok, meg ne keményítsétek szíveteket” /Zsolt. 94,8/. Majd ezt is hirdeti: „Megnyilvánul az égből Isten haragja az emberek minden istentelensége és gonoszsága fölött, akik (Isten) igazságát rosszindulatból elfojtják” (Róm. 1,18). – Ez a lelkiismeret szava; és az Egyház azt tanítja, hogy a lelkiismeret szava az Isten szava.

γ) Majd a helyes átértékelésnek végső alakja a **szeretetszórás boldogsága.** Jól figyelj, testvér! Itt a szórás boldogságáról van igenis szó. Arról a boldogságról, amely már nem a **vételből**, hanem az **adásból** származik. Vésd jól a lelkedbe, hogy az adás is **gyűjtés**: amit adsz testi vagy lelki vonalon, annak boldog és átértékelt **lélekkincse** gazdagabbá tesz tégedet is. Az igazság ez: gyarapítja annak az **életgyűrűnek** sűrűségét, amely a szeretet erejével helyeződik el körülötted. – Végül is mindez azt jelenti, hogy aki ezeket a kegyelmeket veszi és ezeknek erejével itatja át gondolatvilágát, az már **rálépett a földi boldogság útjára.** Már helyes **látással,** készséges **hallással** és odahajló **jóakarattal** indul, így tehát az igazi földi boldogság megnyerésén fáradozik.

b) Továbbiakban igaz lészen az is, hogy a földi boldogságot az szerzi meg, aki Isten parancsa szerint **éli, értékesíti** és **élvezi** a föld javait! Persze, mindig azzal a reménnyel gazdagodva: földi személyes életem az örök életben nyer igazi kiteljesülést... De most legyen elég a földi boldogság szerzésének kérdése...

α) Vegyük tudomásul, hogy **veszünk a földből.** Mégpedig azért, hogy gyarapodjék életünk. Röviden ennyit jegyezzünk meg: **anyánk a föld**, így tehát keble az ember éltető táplálója. Azért keresve keressük és szolgálva szolgáljuk, hogy gazdagabb örömöt kínálhasson – kultúrmunkánk nyomán – a föld. Nem kell a „Weltflucht”-ban élni, mert ez örök elhajlást és elfordulást jelentene. A természetes életboldogság Isten terve; legyen tehát ebben dolgozó a föld embere! Sőt: legyen izzító parancs a testi, lelki és szellemi munka! Annyi, hogy elvünk legyen az az igazság, hogy a **tespedő élet** alapjában a **boldogtalan élet szülője** („Demon merideanus”) Sokszor ismételjük: tevékenység, áldozatos erőfeszítés, állandó feladatvállalás az ember földi boldogságának megteremtője.

β) Bár a földi boldogság megszerzéséhez a földből merítünk, vegyük azt is tudomásul ismételten, hogy végül is mindent az **égből vesz az ember!** Mert az Isten az adó, az ember pedig a birtokba vevő. Tehát: Istentől minden, és – **alanyi** szempontból – az emberi jólétért minden! Jól tudom, hogy ez **tárgyi** szempontból nem igaz állítás, de itt – az Istenért való létezés tárgyi igazságának vallása mellett – erősen hangsúlyozzuk az ember **alanyi** életcélját. Mégpedig úgy, hogy ő a **személyes boldogság igényese**, majd a megújult életben **birtokosa.** „Az Atya szereti a Fiút, és mindent az ő kezébe adott” (Jn 3,35). De a földi boldogságnak a Teremtő a rendelője, így Ő a segítője is. Minden hívő ember tudja azt, hogy azért küldettünk a földre, hogy a földi uralomszerzésben a boldogságot megtaláljuk.

Nagyon természetes, hogy a boldogságnak teljes és tökéletes élvezése az „Isten örök országában” remélhető, de ennek előfutama már a földön is észlelhető. Ezért ez az ember állandó dala: „...Vidámsággal öveztél körül, hogy énekeljen neked dicsőségem, és szomorúság ne érjen engem. Áldlak érte örökké, Uram, én Istenem!” (Zsolt. 29,12-13).

γ) Azt azonban elismerem, hogy nélkülözhetetlen feltétel: **legyen „isteni” az ember**, mert csak akkor élvezheti a **földre** sugárzott boldogságot is! Az az ember nem tudná ezt megérteni, aki **nem átalakítója** az értékeknek és így **csak a földi örömöket** áhítozza, a szenvedés **megváltó jellegét** pedig

megtagadja. Az ilyen ember nem „nova creatura Dei”, hanem újból és újból „servus mundi et concupiscetiae”. A földi boldogság-keresés munkájában nem szabad felednünk, hogy a boldogság alanyi átértékléssel szerezhető és élvezhető. A boldogságok boldogsága ugyanis az a földön is, hogy Istenhez tartozunk és Vele élve Hozzá jutunk. Istenies látásunk tehát a földi boldogságunk szülője. Ebben kell hinnünk, e szerint kell cselekednünk. Hallgassuk az Írás szavát: „Megjelent nekem a távolban az Úr: örök szeretettel szeretlek téged, azért könyörületességemben magamhoz vontalak téged” (Jer. 31,3), majd: „Gyűlöljétek a rosszat, szeressétek a jót, állítsátok helyre az igazságot...” (Ám. 5,15), továbbá: „... adta övéinek, akiket szeretett és a világban hagyott, szeretetének legnagyobb jelét” (Jn 13,1), azután: „Aki ismeri és megtartja parancsaimat, az szeret engem. Aki pedig szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja” (Jn 14,21), végül is: „...aki felebarátját szereti, teljesíti a törvényt” (Róm. 13,8). – Tegyük életünket irányító igazsággá: az élet annyi ellentétes és sokrétű igénnyel kopogtat, hogy a földi boldogságot csak az **arányba állított,** majd fegyelemmel **szabályozott** és **tervszerű erőfeszítés** tudja megteremteni. Tehát nemcsak **kapni**, hanem **„teremteni”** kell!! Az igazságok igazsága végül is ez: egek csordítják a kérők szavára az égi erőket, ember dolgozza fel áldozatos szeretettel és szóró gesztussal az Isten adta lehetőségeket, és végül az élet helyes élése biztosítja a **harmonikus boldogságot**. Szinte kirobban itt is lelkünkből az igazság ismétlése: a földi boldogság lehetőségét kapjuk, de megteremtése egyéni feladatunk. Csak maradjon ez benned mindörökké: „Uram, Izrael Istene, mily igaz vagy te! Magunkra hagytál, hogy megmenthess minket, amint ez jelenleg megtörtént” (1Ezd. 9,15). Az emberi boldogság tehát: **személyes teremtésünk műve!**

2. Mindezeket látva rátérhetünk elmélkedésünk második pontjára, a végső, az **örök boldogság** isteni ajándékának valóságos tartalmi értékelésére. A tételünk így szólhat: **Isteni igazság az is, hogy a „földi élet révének kijárata” után az „örök életotthon”-ba jutunk – az egek világában.**

Vezető gondolat: Isten „Daedalusai” hazaérkeznek! – Ismételjük csak meg a földi élet értékeit... Igazat fogunk adni azoknak a megállapításoknak. A kultúra előrehaladása fokozatos életszíntájemelkedést és boldogabb életlehetőséget hoz. Még **Rousseau** tagadása ellenére is. Az igazság ez: minél mélyebb az élettitkok látása, annál nagyobb életemelkedést hozhat az emberiség számára... Több ismeret jobb felhasználást jelent (atomerők és munkateljesítés...élettani ismeret, életkori kitolódás... stb.). Ámde nem tagadható, hogy mindezek az értékek – felfogásukkal – még inkább ébresztgetik az **életigény ütemezését...** Valami csodálatos varázzsal hív a Végtelen, mert valójában a **végnélküli személyes élet igézete alatt** áll az ember. Lehet és valóban adatott is igen sok boldogságot kínáló életadat, de mindezek feletti az az egekből jövő **vágyakozás**, amely szárnyfeszítésre késztet minket a **személyes élet** végnélküli boldogsága felé.

a) Ennek tartalmi részét kutatja, igényli és értelmezi az emberi elme. Azt tudnunk kell: mivel egyetemes az emberiség **ilyen** igénye, azért éginek látszó ajándéka ez az Istennek. Mintha így állna elénk ez a belső igény: kicsi nekünk a föld, és személyes életünk fennmaradása mellett igényünk az ég.

α) Ennek az igénynek lényegét az örök Személlyel való **szeretetkapcsolatban sejtjük.** Ebben valójában boldogságot birtoklunk, mert hiszen a szellemi ember találkozása az égi Atyával a **boldogság teljességének** mutatkozik... Legalábbis vágyakozó képzeletünk világában így áll a helyzet... Minden ember az élet igényese és így természetében hordozza vágyát, hogy örökké éljen! Ne hidd, hogy itt az állat és az ember hasonló... Hogy az állat **fél a fájdalmas haláltól**, ez természetes, de az ember fél a személyiség elvesztésétől, és így: a **megsemmisüléstől**... Ez a személynek, az alanynak természetfeletti áhítozása. Így az ember temetésénél nem a „Requiem aeternam dona ei Domine” a döntő. A vezérszólam így zeng: „Venite exultemus Domine”... A temető sírja nem a földanyánk diadala, hanem az Atyához-térés észlelhető mozzanata. Ennek az aktusnak ez a dala: „In paradisum deducant te Angeli et cum Lazaro quondam paupere...” – Légy a földiektől szabadult és az égiekhez hazatérő!

β) Persze elemi igazság, hogy ennek **részletes valóságát** emberi ésszel **fel nem foghatjuk. Véges személy** eljut a Végtelen **létéhez**, de nem közelíti meg a Vele való találkozás és együttélés boldogságának mibenlétét. Csak annyit tudhatunk: igényünk a tárgyi igaz, szép és jó, és a Végtelen Isten ezek ősi és lényegi hordozója... Ha tehát Vele személyes kapcsolatunk az örök élet, akkor ezeknek az áhítozott javaknak birtoklásában segíthető az örök élet lényege. De itt is jegyezd meg: **tevékenységre** gondolj, mert a megismerés alapja is erőfeszítés...

b) Ámde amit sejt, vár, áhítozik az ember, azt igazi valóságban **ígéri és adja az égi Mester.** Mivel itt Isten tervei és tettei jönnek szóba, azért erre vonatkozólag csakis a **kinyilatkoztatás** a biztos irányt adó. Az **Ószövetség** Írásai csak sejtetik ezt az életet. Nem hiába, előkészülete ez az Isten Szeretet-

kiáradásának. Az **Újszövetség** embere látszólag többet vár a földtől, mint a természetfeletti örök élettől, de valójában ő is Ábrahám kebelén keresi és várja az örök boldogságot. – Nézzük az Írás szövegeit! Örök paktumról szól az Írás: „...s legyen szövetségem testeken örök szövetségül" (1Móz. 17,13). De ezt olyan formán lehet értelmezni: örök az Isten és az ember kapcsolata. **Földön** életkeret (szabad a választás és a behódolás), az **égben** eredmény a kiteljesülés. Azért olvassuk: „Mert a nemes törekvések gyümölcse dicsőséges, s a bölcsesség gyökere el nem pusztul" (Bölcs. 3,15), és: „Akkor az értelmesek ragyogni fognak, mint az égboltozat fénye, s akik igazságra oktattak sokakat, tündökölnek örökkön-örökké, miként a csillagok" (Dán. 12,3). – Ámde a Mester ezt ígéri és biztosítja: „Bizony, bizony mondom nektek: Aki hisz (bennem), annak örök élete van" (Jn 6,47). Majd segítséggel mellénk álló ígérete ez: „Bizony, bizony: Kerestek engem, de nem azért, mert csodát láttatok, hanem mert ettetek a kenyérből és jóllaktatok" (Jn 6,26). Végül a megvalósulását így hirdeti: „Az az Isten kenyere, amely leszállt a mennyből és életet ad a világnak" (Jn 6,33). A mi drága Egyházunk pedig – az apostolok tanítását is idezárva – így tanít minket a Mester szavával: „Én vagyok az út, az igazság és az élet. Senki sem jut az Atyához, csak énáltalam" (Jn 14,6), de így: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek" (Jn 14,20). Az Ő szava olyan világot tár fel, amely az Istennel való csodálatos életkapcsolatról énekel...

α) Az Ő szavai **a tényt állítják**. Mégpedig ezeknek a tételeknek életben alakuló igazságát: „Nincs nagyobb emberi cselekedet, mint a vég nélküli"... „Nem víztükör fodrozódása az emberi szabad tett, hanem örök kikezdése a vég nélküli életnek"... Az emberi életnek lényeges jegye: az örök Személy indításával érkezik, az égi Szeretet sodrában bontakozik és a kegyelem lendületével „isteniesedik". Azért van az, hogy **ilyen** életnek **jutalmául** tárja elénk az örök életet. De a **feltételt is közli:** „Keressétek (először) inkább az ő országát (és annak igazságát) és ezeket (mind) megkapjátok" (Lk 12,31). Továbbá így tanít: „Gyűjtsetek kincset a mennyben, ahol se moly, se rozsda nem emészt, tolvajok nem törnek be és nem lopnak" (Mt 6,20). Azután ezt mondja: „Egy a jó, (az Isten). Ezért ha el akarsz jutni az életre, tartsd meg a parancsokat" (Mt 19,17)... és: „S mindaz, aki elhagyja értem otthonát, testvéreit, nővéreit, atyját, anyját, feleségét, gyermekeit vagy földjét, százannyit kap és örökségül kapja az örök életet" (Mt 19,29). Ezerszer ismételve ezt hirdeti: „Annak, aki küldött engem, az az akarata, hogy abból, amit nekem adott, semmit el ne veszítsek, hanem föltámasszam az utolsó napon" /Jn 6,39-40/. – Mindez olyan tényt közöl, amely az élet örök boldogságának megszerzési alapját és feladatát, sőt megvalósulását is közli és értelmezi.

β) Az örök élet **lényegét** azonban az Ő igéi **sem** közlik. Talán nem tévedek, ha ezt mondom: a Végtelennel való találkozás örömeit nem foghatja fel az emberi értelem. Ezért mondja Szt. Pál: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt" (1Kor. 2,9). De a Mester a lényegek lényegét apostolán át így ígéri: „A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Most készen vár az igaz élet koronája, melyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró, de nemcsak nekem, hanem mindazoknak, akik örömmel várják eljövetelét" (2Tim. 4,7); és mibenlétét ebben jelzi: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek" (Jn 14,20). – Az örök kapcsolat a tevékenységre is vonatkozik. Az Istenről tudjuk, hogy örök Tevékenység, „actus purus". Az Őt tevékenységgel közelítő, Benne boldogságot találó emberszemélyre így áll ez: „Benne élünk, mozgunk és vagyunk, amint ezt már egyik-másik költőtök is megmondta: Az Ő fiai vagyunk" (Ap.Csel. 17,28). Tehát Belőle véve, vele élve bontakozik állandó gazdagodásban a földi személy, és hazatérve az égi Személlyel örök szeretetben él! – Tehát a **személyek** személyi életéről van szó. Mit jelent ez? Örök kapcsolatot az Igazsággal, a Szépséggel és a Jósággal... Majd jelzi a „szentek egyességét". Mit jelent ez? A tökéletesedő szeretet kapcsolatainak örök érvényét. Végül is az égi Atya „házanépévé" nemesedünk. Mit jelent ez? Az atyai Szeretet Magához ölel és **együtt él a földről hazatért gyermekeivel!**

Bef.: A befejezéshez jutva a **„Delta panasza"** c. versre hivatkozom. A „Delta" a vizek tengerbe ömlesztője... Panaszos a hangja, mert nem tiszta vizet hoz a folyó sodra... majd mégis boldog lesz azért, mert mindent megtisztít a **tenger**. – Az élet sodródásának az az örök igazsága, hogy az Atya – a Deltához hasonlóan – Magához sodorja a lelkeket (Faber: „On Shore"). Isteni törvény ez az Atyához való végleges sodródás. Isteni döntés, hogy halál útján jut céljához a zarándok. Az is isteni ajándék, hogy a keresztáldozat csordulása már a földön is az „emberfolyam" megtisztítója... De még vigasztalóbb tudat, hogy a megtisztuló életboldogság az Atya országának feltárulása. Röviden ezt mondhatnók: küld az Úr, él az ember, szeretetet örvényével sodor az Isten, és az örök **személyes Szeretet kapcsolatába** juttat az ég Ura... Ez a tudat a földi boldogság igazi alapja, és ennek végnélküli, tudatos bir-

toklása az élet örök boldogsága. – Zárószó: ezért érdemes élni, és csakis így érdemes boldogságot élvezni!!

*

És ha a három nap „remeteéletének” gondolatfoszlányait egy **isteni revelációnak** néznők, akkor **ezt az igazságot** kell magunkkal vinnünk: **személynek teremtett az Isten, és Vele, az örök Személylyel való állandó, sőt örök kapcsolatban boldog az ember!** Amen.

* *

(Dr. Marczell Mihály)

ANTE PORTAS

(Lelkigyakorlatok – papoknak, 1947 és önmagának: 1962. X.)

Az egész lelkigyakorlatban tudatosítandó ez az igazság: **az örök élet kapui várnak**. – Észlelhető tény az első: erre felé haladunk… De hitigazságunk: ezen át kell lépnünk… Így tehát arra kell hangolni a lelkigyakorlatozókat, hogy bizakodó és örömmel várt légyen **ez a találkozás. –** Ha most rövid áttekintést akarnánk kapni, akkor olvassuk el az egész rendszer tartalmát.

Ez a beosztás **követhető** vagy **változtatható** (esetleg kitölthető) a Megváltó személye, a Szent Szűz tisztelete, a szentek tisztelet, az **önmegtagadás erős** kiemelése**,** az **optimizmus** csendítése, az **Isten állandó** segítsége stb. részletekkel… De ez – **egyéni** legyen!

*

I. nap (via illuminativa)

Ezen a napon **az Isten** kerülhet az elmélkedésünk központjába. Elénk állítandó a Teremtő, Aki a nagyvilágba helyezi az embert. Igen fontos gondolat legyen: **a teremtő Személy a teremtett emberszemélyt** állítja a világba! – Tehát fejtegetendő: mi az Isten tárgyi terve, mi az isteni terv megvalósulása, majd mi az emberteremtés **alanyi célja**? Lényeg: az egész napon át arról kell elmélkednünk, hogy mi a teremtő Isten és teremtett ember **személyes kapcsolata. –** Lássuk most ezeket egyenként.

1. beszéd: Creatus – in coelis

Bev.: Minden kutatás központjában az ember áll. Ki ő? Honnan jött? Hová tör? **Carrel** csak összefoglalva sorolja fel jeles művében az emberről alkotott véleményeket és így írja meg: „Az ismeretlen ember” c. művét. Hangzik pedig ez az ismeretlen jelző akkor, amidőn évezredek tudományos kutatásai hullámzanak az ember értelme körül… Végül is mindig az a kérdés: honnan, miért és hová tör az ember? Az egész pedig így zendíthető egy kérdésbe: Quid tibi videtur de homine? Szerteágazó elgondolásokkal felel az ember, de döntően válaszol az Isten.

1. Az ember felelete így szól: **Ontológiai és dinamikai értékelésében kétség között inog az ember.**

Valamiképpen olyan „csodalény” az ember, aki reámered a világra és önmagára, így azután **az értelem fényvetésével** keresi az igazságot táruló feleleteket. Kicsoda vagyok ontológiailag?... Dinamikailag?... Honnét jöttem? Hová török?... Mind-mind izzító kérdés, amely magyarázatot keres és követel.

a) Azért tanultam biológiát, geneológiát, Mendel-féle örökléstant, Lombroso „élet-tehertan”-át, Freud rémes tételeit, Szondi sors-pszichológiáját és sok értékes ismeretet. Ha pedig még a történelmet is idekapcsolom, akkor azt kell mondanom, hogy ismerem a geológiát, antropológiát, históriát… De valóban ezek a feleletek valóságban meghatározzák, hogy mi az ember? – Annyit mindenesetre mondanak, hogy **a földhöz is** tartozunk. De **csak** a föld és a földi változatok jegyeit hordozza az ember magán? Különösen magamat tegyem vizsgálat tárgyává! Valóban beletartozom ebbe a nagy sodródásba és nem is értem, nem is érzem, nem is látom magamat „kiemelkedően élő, független szigetnek”. Reá kell döbbennem, hogy nem vagyok független… Nem magamtól jöttem. Valami nagy törvénysze-

rűség és ősi, nagy Indító teremtménye, produktuma vagyok. Legalábbis arra utal ez a függés, amelyet minden életrezdülésemben érzek. Tehát **jöttem**, tehát **küldettem,** tehát **valamerre törtet** az életem… Ez pedig arra utal, hogy **belső** életem hirdeti, hogy olyan ködben járok, amelynek eloszlatása életem egyik lényeges feladata.

b) De ha ez a köd övez **az élet anyagi** vizsgálata mellett, akkor milyen nehézzé és sötétté fog mindez reám nehezedni, ha **önmagam szellemiségét** is vizsgálni kezdem?!... Még az anyagi élet kutatásában is ezernyi a vélemény, hát még mennyire eltérők a felfogások, ha a lélek szerepét kezdem vizsgálni!... Az ember lelki világa ugyanis olyan kitáruló megnyilvánulás, amely az igazságok, szépségek világán át a jóság és az örök Lét világa felé törtet… Olyan távlatokba, amelyek reáutalnak, hogy nagy **vándorutak előtt** állunk, azaz **azokon járunk**…

α) Az „ismeretlenség birodalmának" harcos meggyőzésére török. Hiába mered elém az ismeretlenség gátja, sohasem mondom ki Du Bois-Reymond lelkével: nem ismerjük, nem is fogjuk. Bátran nekivágva a szellemmindenségnek, létrafokról-létrafokra felfelé ível, vagy a mélységbe hatol… A régi bölcseletek kutató lelke eljutott az atom – elektron – ion csodáihoz, de ma már félig-meddig megoldódottnak látszik az anyagátváltozás áhítozott feltevése… Ennek skálája szinte végnélküli…

β) A világ minden parányát szolgaságba szorítom. Uralomra akarok törni. Teljesíteni akarom – akarva, nem akarva- Mózes szövegét: „…Töltsétek be a földet, s hajtsátok uralmatok alá…" (1Móz. 1,28). Még akkor is erre török, midőn fékevesztetten hallgatva a kísértő szavaira, elhiszem magamról: „…olyanokká teszlek, mint az Isten…" (1Móz. 3,5). – Mi a tudomány? A lélek mélyre szállása után a rejtett erők felismerése és igába szorítása. Mi a művészet? A szép észlelése és teremtése. – És mindez az ember parancsa szerint! Ez már valami többlet az anyagi és földivel szemben. Szent jegy, amely nagyobb, messzibb világokba látó, **az élet szuverenitását és végnélküliségét** áhítozó. **Nem tudok bezárkózni a véges világba.** Jól tudom, benne élek, de nem bírom el, hogy a végesség határokat szabjon szellememnek. Értelmem átcsap rajta és minden módon belegabalyodik a metafizikába. Ez a Kant féle „pók" üldöz engem… Vágyaim és képzeteim örök világokba csaponganak… Mégpedig úgy, hogy abban a világban keres és talál boldogságot életem, amely az örök világ isteni hazája. – És mindez mit jelent nekem? Röviden ennyit: én az örök világ igényese, áhítozója és így tartozéka vagyok. Ezen az úton haladva reádöbbenek, hogy egész életemben az erkölcsi jót szorgalmazom. Legalábbis az az élet ősi lendülete. Mit tartok jónak? Elég-e a földi, az anyagi? Talán átfutólag kielégít a terített asztal, Lucullus lakomája… A serleg, az arany, a hatalom (Epikurosz). De valójában az erkölcsi javakat értékelem és vágyom. Az anyagiak a múlandóság jegyét hordozzák, én pedig az állandók után vágyakozom. Végül is az érdekel: **mi egyezik az Isten akaratával?** Mégpedig azért, mert ezek az értékek magasabb rendűek, így valóságos életcélba juttatók. Mert enélkül a célbafutás nélkül mi volnánk a világmindenség legszerencsétlenebb teremtményei. Igényelnénk és ismernénk életcélokat és soha el nem érnénk azokat (Jaques Maritain). Ha azonban a Mester kegyelmében élek, akkor ezek az örök kincsek. Az igazság ugyanis az, hogy **a**

Végtelenhez igényeskedem! Ez nem merész áhítozás. Sem nem fantázia szülte túlméretezés. Hanem olyan ősi lendület, amely soha ki nem nevelhető az emberből; sőt esetleges „feledés után" még elevenebb elevenséggel robbanhat elő… Mit jelentenek ezek? Röviden ennyit: nekem közöm van a Végtelenhez. Valami módon hozzá tartozom. Mindezt felveti az ember, látja az értelem. Valami szellemi él bennem, ami több, mint az anyag. Odalendít ahhoz az **elsődlegeshez,** ami felsőbbrendű és így nem lehet **ami**, hanem **aki.** Olyan Valaki, Aki teremt, alkot Magából is ad, és így Magáénak tart, és belső nosztalgiával hazahívogat…

2. Ámde amellett az ingást engedő hullámzás mellett: Megszólal az Úr, hogy hallja az ember!

Az Írás szava az Isten szava. Ez a szó fog eligazítani a maga teljességében és biztonságában. – Ha tehát eddig szólt a lélekigény, beszélt **tárgyilag** a Teremtő, most hallgassuk meg: hogyan szól **az élő Isten?**

a) Az Írás első lapjai szólnak **a világ és az ember teremtéséről.** Az első sor a mindenek teremtését jelzi: „Meg is teremté az Isten az embert…" (1Móz. 1,27). Mégpedig az Isten hasonlóságára teremtett ember földi megjelenését írja le: „… a maga képére, az Isten képére teremtette, férfiúnak és asszonynak teremtette" (1Móz. 1,27). – Tartalmunk ez: Istentől jöttünk, Vele élve járjuk a földi utunkat! Tehát **égből indított** teremtmények vagyunk. Mikor pedig a próféták prófétája, Izaiás Isten fenségét magasztalja, akkor így szól: „Emeljétek fel szemeteket a magasba, és nézzétek: ki teremtette ezeket? **Ő az**… örökkévaló Isten, az Úr, ő, aki a föld határait teremtette" (Iz. 40,26 és 28). Mindezt pedig azért, hogy a föld javai tulajdonát alkossák a föld emberének. „Jót teremtett a jóknak kezdettől fogva,

épp így jót és rosszat a gonoszoknak" (Sir. 39,30). Milyen fenséges szépséggel folytatja isteni kinyilatkoztatással: „Az ember életének fő szükségletei: víz és tűz, vas meg só, tej, búzakenyér, méz, a szőlő fürtje, olaj és ruha: mindez a jámborok javára szolgál" (Sir. 39,31-32). Mit hirdet mindez? Azt, hogy a Teremtő Önmaga mindenségét az ember rendelkezésére alkotta.

b) De **az ember teremtését külön is említi.** A föld anyagából alkotja a testet és halhatatlan lelket lehel belé. „Teremté az Isten az embert. A maga képére. Az Isten képére teremtette… arcára lehelte az élet leheletét…" (1Móz. 1,27 és 2,7). Majd az egész élet folytatását – miután asszonnyá építi az Úristen a bordát (1Móz. 2,22) –, imigyen jelzi: „Ez okból hagyja el az ember az atyját és az anyját s ragaszkodik feleségéhez, s lesznek ketten egy testté" (1Móz. 2,24). – Végül is világ és ember ebben a mondatban találja meg eredetét: „… minden háznak van ugyanis építője, Isten azonban a mindenséget alkotta" (Zsid. 3,4). De mindezeknek mi **a legnagyobb értéke?** Az, hogy az ember az Isten képét viseli, és az Istenhez hasonló alkotó életet folytathat. Mégpedig azért, mert „…arcára lehelte az élet leheletét" (1Móz. 2,7). Röviden mindez annyit jelent: **az isteni eredet és hasonlóság szent jele**. Ez pedig olyan **karakterisztikus** jel, amely **végigkíséri** a történelmen az embert, és sohasem törölheti le róla szenvedés, baj, bűn… **Eredete égi, útja földi** és **életcélja: az ősi Eredet**. Vissza oda, ahonnan eredt. A test a földbe, a lélek az égbe. De még az örök Bíró ítélete után a test is a végnélküli életbe (feltámadás!) ébred.

Bef.: Íme! Rövid összefogásban ez az Írás szava az ember értékéről. Amit tehát sejtve sejt és igényel a Teremtő akarata szerint **az emberi lélek,** annak **valóságát,** sőt**, felfokozó értékét** (Isten fia!) tanítja **az égi Atya.** Bár a virág a föld felületén pompázik, mégis a gyökérzete a földbe terebélyesedik. De még ennél is mélyebbre. Az élet titkos magháza kohójában a Teremtő ereje pihen és adott feltételek esetén fejlődésnek indul. – Az élet igazsága így fogalmazható: az ember a földön jelenik meg, de ez nem ősi eredete. Sok-sok anyajegye...: messzebbre utal. Oda, ahonnét a Teremtő indította. A Deo ab aeterno – ad vitam! Életre, tudatos életre és személyes életre születtél ember, amely az örök Atya „színről színre" való látásában találja meg a boldogságot! Amen.

2. beszéd: Missus – in terram

Bev.: Mindent az Isten és mindent valamiért teremtett az Úr. **Az égből** indított ember zarándokútja **a föld.** A legszentebb az eredet és szent terület, amelyen hivatást kell teljesítve betöltenie az égi követnek. Az égi hangok legősibb csengése ezt hirdeti: „Én vagyok a te Urad Istened, Uradat Istenedet imádjad..." (Káté). Amit klasszikus rövidségben hirdet az Isten, azt fenséges hasonlatokban (szőlőmunkások) tanítja az isteni Mester. Mindenkit szolgálatra küld az Úr! Ezért csendül ez az ige: „Miután megegyezett a munkásokkal napi egy dénárban, elküldte őket a szőlőbe" (Mt 20,2). – De hogyan lehetne egybefogva értelmezni a föld vándorának hivatását?

1. A föld feletti uralomszerzés az ember közvetlen hivatása.

Isten teremt, Isten indít, Isten jelzi hivatásunkat. Vésd a lelkedbe, hogy neked is szól: „Fiam, menj ki ma dolgozni a szőlőbe" (Mt 21,28).

a) **Tárgyilag** azt láthatjuk, hogy minket küldött fénynek, világosságnak, mert értelmünk erején keresztül lép az ismeretség fényébe a világ és Maga az Isten is. Az anyagi világ nem ismeri, csak szolgálja az Istent. Az angyalok az örök otthon lakói. A földre küldetvén, az ember azt szolgálja, hogy a föld is ismerje és dicsérje az Istent.

b) Ámde ezt a tárgyi valóságot, hogy tudja az **alanyi** ember is megvalósítani? Mindenesetre induljon meg azzal, hogy **nyissa** meg az élet rejtélyeit és utaljon reá, hogy azok fensége dicsérje az Istent. – A mű dicséri a Művészt! De ezt csak **a szellemi ember** tudja értékelni és tudja tudatba hozni. Nem tudhatjuk, hogy a **„bűnnélküli állapotban"** milyen fokú lett volna az emberi értelem kiterjedése és mélysége; azt sem lehet tudni, hogy a kutató munkánk milyen foka mellett volna elérhető az igazságok kibányászása; de az világos, hogy **a kegyelemmel áldott emberi lélekben** felvillant volna sok-sok szépség és igazság, és így a nagymindenség diadalhimnuszt énekelne a Teremtő fenségének. Talán mélységes tengerhez hasonlítható az emberi értelem, amelyben csillanva jelent volna meg a Végtelen képe... De annyi bizonyos az Úr szavából – és így teheted a további lépést – , hogy **uralomra küldettünk** a földre. A föld és mindenség szolgáljon, az ember pedig uralkodjék. Neki egy zsámoly előtt kell hódolnia, ez a Teremtő Isten. – Ez az isteni szándék emberi hivatássá lett a bűnbeesés előtt és ez maradt a bűnbeesés után is! Igen, igen üdvös és jó ezt sokszor átgondolnunk. Nem vagyunk rabszolgák, hanem Isten terve szerinti „földi királyok". A kegyes Isten még a bűn után se tett a föld rabszolgáivá,

hanem lehetőséget ad, hogy uralom alatt tartsuk a földet. Élethivatásunk tehát így fogható egybe: uralkodhatunk és alakulhatunk!

2. Ámde a következő kérdés így szólhat: hogyan érhető el ez az Isten adta élethivatás? A felelet így hangzik: **A munka eszközén keresztül érendő el az ember kijelölt életcélja.**

Röviden ezt mondhatnám: dolgozzál ember, hogy kezed és lelked erőfeszítése nyomán szebbé alakuljon az egész világ!

a) **Az Úrról** így gondolkodik az Egyház: Deus est actus purus. Isten a tiszta Tevékenység. Ez akarja mondani: nem nyugalom, hanem tett az Isten lényege. Van ebben belső életműködés, ez a Szentháromság; és van kifelé való tevékenység, ez a teremtés, a világ fenntartása, kormányzása. – **Az emberről** pedig mindig azt hangoztatjuk, hogy az Isten képmása (1Móz. 1,27), de ez a képmási elnevezés csak akkor valósul az életben, ha az embert is – a Teremtőhöz hasonlóan – a **tevékenység** vonalán értékeljük. És ez valóban áll is az emberre. Nem nyugalomra, de az élő tevékenységre teremtette az embert az Isten. Amint a Mesterről áll ez a mondás: „Nekünk addig kell véghezvinnünk annak műveit, aki küldött engem, míg nappal van" (Jn 9,4), úgy az emberre ez áll: „Fiam, menj ki ma dolgozni a szőlőbe" (Mt 21,28). – Amint láttuk: uralom a hivatásunk, de amint látni fogjuk: **munka** ennek a végrehajtó **eszköze**. Azt is lehetne mondani: **szolgálat ez**. Mármint olyanformán: szolgálat ez az Isten parancsát tekintve. Uralom a föld felett és hódolat az Ég előtt. Az Írás így ír az ember általános munkájáról: „Nagy vesződség jutott minden embernek, és súlyos iga Ádám fiainak" /Sir. 40,1/. Folyománya ez annak a súlyos büntetésnek, amely átokkal súlyosbítja azt az erőfeszítést, amelyet a földön végeznie kell: „Ádámnak pedig mondá (az Úr): mivel hallgattál a feleséged szavára s ettél a fáról, amelyről megparancsoltam, hogy ne egyél, átkozott legyen a föld munkád alatt: fáradalmak árán egyél abból élted valamennyi napja alatt. Tövist és bogáncsot hajtson az néked s a föld növényzetét egyed. Arcod verejtékével edd a kenyeredet, míg vissza nem térsz a földbe, amelyből vétettél, mert por vagy s vissza kell térned a porba!" (1Móz. 17-19).

b) De ha az elmondottak jelzik is az igazi valóságot, még mindig visszacseng az Isten terve szerinti munka értéke, mert még a mai állapotban is – a nehéz teherrel terhelt állapotban is – olyan lelket emelő feladat a munka, amelynek – még keserves büntető jellegű volta mellett is – **mindig megvan létük nemesítő és emelő értéke.** Még így is igaz, hogy „Isten megtekintette nyomorúságomat" (1Móz. 31,42); és ha nyomorúságosan is, akkor is igaz, hogy „az ember úgy születik nyomorúságra, mint a madár repülésre" (Jób 5,7). De a Makkabeusok könyve azt is írja, hogy „...örömest vállaljuk a fáradságot" (2Mak. 2,28), mert ebben benne rejtőzik az Isten teremtő terve. A dolgozó ember – küzdelmes erőfeszítéssel – teremtő személy! – Az Újszövetség azután – és itt már a megváltás világában járunk – sokat beszél a talentumokról: „Egyiknek öt talentumot adott, a másiknak kettőt, a harmadiknak csak egyet, kinek-kinek ráteremettsége szerint..." (Mt 25,15). Tanít továbbá a munkálkodási kötelezettségről, a Mester áldozatos munkájáról, a követésről és a munka érdemszerző voltáról. „Az ültető meg az öntöző egyforma. El is veszi (az Úr) mindegyik jutalmát fáradságához mérten. Istennek vagyunk ugyanis munkatársai..." (1Kor. 3,8-9).

Bef.: Ha ilyenformán látjuk a világot és a feléje forduló embert, akkor befejezésül az a kérdés mered elénk: vajon megmarad-e **statikus alakjában** és csupán **belső dinamikájának feltárulásában** a nagyvilág? Alapfelelet legyen: egyszerű tagadás. A világ és ember viszonya **sokkal** több! Az ember munkája birtokba veszi a Teremtő Isten adta életerőket és megfeszülése nyomán díszesebb köntöst ölt a természet (kultúra!), és kibontakozottabb az emberi élet (lélekkultúra!). Lát, ért, értelmes és értékesebbé teremt! Ámde ha a világot most úgy szélesítem ki, hogy a nagyvilág mellé a „kisvilágot" is odakapcsolom, akkor még az a csoda is elénk tárul, hogy a „kisvilág" megjelenése a föld emberének szent életszolgálata (generatio vitae naturalis). Az embert teremti és küldi az Úr: de feladata az embernek az lészen, hogy életszolgálat útján az „új élet" atyja – anyja legyen. – De a papi élet abban nyer „csúcsmagaslatot", hogy „per generationem vitae supernaturalis", **az örök életnek szolgájává** nemesedik. Így úr lesz a földön olyan értelemben is, hogy Isten adta hivatásának teljesítésében – az örök életet alakítóan – **atyja** lészen híveinek. Amen.

3. beszéd: Ad gloriam suam

Bev.: Lehet-e más cél a Végtelenben, mint Önmaga? Ő ugyanis kívülről nem indítható, mert Ő Maga a minden. Tehát a „Van" célja csak „Önmaga" lehet. – De ez a bölcseleti „egyenes vonal" mégis felveti a kérdést: és a teremtés?... Az emberteremtés?... Még az öntudatlan életről könnyen elgondol-

hatnók **a tárgyi létüknek** Isten dicsőségét hirdető léthivatását. Egyszerűen azért, mert elemi igazság: a mű dicséri a Mestert. – De az ember személy! Valamiképpen önalakító és öncélú lény... Mi van tehát az ember és Isten viszonyában?... Hogyan lehet egyedüli cél – az Isten és mégis önalakító személy és egyéni cél – az ember?... Ha erre a kérdésre felelni akarunk, akkor a mai elmélkedésben kettős utat kell bejárnunk... Legyen tehát a kettős felelet nyomán elénk álló az arányba állított életigazság.

1. Creavit Deus hominem ad imaginem et gloriam suam.

Persze, most azt kérdezzük csak ennek a tételnek értelmezését kezdve: kicsoda ez az Isten és mi a világ? Vagy így is kérdezhetem: Kicsoda az Isten és kicsoda az ember? A felelet ez: a kettőnek viszonya így fejthető ki: a személyes Teremtő az egyik; a személyes teremtmény a másik. De lehet a felelet ilyen is: Isten a **Minden**; az egész világ – a személyes embert is idevéve – Isten **függvénye**. Tehát önmagában semmi az ember. Ezért ez a hang: **„homo nihil"** is **csak** ebben az értelemben értelmezhető. Ha ezt azután így állítom magam elé, akkor világosan áll előttem az a tétel, hogy a teremtésben nem szerepelhet semmiféle **elsődleges** cél Istenen kívül. Az eredet a belső lendítő és az Őslét, az örök Személy az Önmagának indítója és célja.

a) **A világra** nézve egyenesen érthető ez, mert csak szellem – és értelem nélküli lét, mint mű dicsérheti az Istent. Itt tehát világosan látszik az Isten dicsérete mint életcél.

b) **Az embernél** már nehezebb, mert az értelemmel bíró lénynek **alanyi** törtetése is van. De hallgassuk csak meg az Írás szavát: „Hozd ide fiaimat a távolból, és leányaimat a föld határairól, valamennyit, ki nevemet segítségül hívja, kit dicsőségemre teremtettem, alkottam és készítettem" (Iz. 43,6-7). Élénk hirdetése annak, hogy Isten dicsősége a célja az ember teremtésének is. De ez **nem** teszi az embert **egyszerű tárgyi eszközzé**. Nem lesz tudattalan nap, mely hódolva szórja sugarait, vagy illatos virág, amely színpompás szirmaival hódol, hanem marad, sőt felmagasztosodik olyan Istenhez hasonló személlyé, aki **tudatos, készséges akaratával** hirdeti Isten dicsőségét. Sőt nemcsak szóval és hangos kiáltozással, hanem tevékeny, dolgozó **munkával**. Teremtő erőt, Istenhez hasonlót vett az égi Atyától és állandó munkával **szebbé teremti a világot.** A szebb mű pedig jobban dicséri az Urat. – De itt sem állapodik meg a teremtő, tevékeny dicséretben. **Önmagát is alakítja**, gazdagítja, **tökéletesíti** és így a tökéletesebb életformával – a szentség létrafokain előrehaladva – jobban és jobban dicséri az Urat, nemcsak szóval, hanem **élettel!** Nem fog tartozni az Írásban elítéltek gyászos seregéhez, akire áll a kemény szó: „Ez a nép szájával közeledik hozzám... szívében távol van tőlem!" (Iz. 29,13).

2. A mondottak után az ember felé kell fordulnunk és a megoldandó probléma második feleletét kell megadnunk. Ez pedig így szól: **Creavit Deus hominem uti participantem gloriam suam.**

De a fejlődés vonalán álló és a feltörekvő életben dolgozó ember elmerül-e az Isten-dicséret **tárgyi** valóságában? A kérdés első része tehát így szól: miben áll ez az Isten diktálta dicsőségben való részesedés?

a) Figyelemre kell méltatni azt a nagy isteni kegyet, amely szerint **személlyé** teremtetik az ember. Az Isten leheletét veszi, amint leszögeztük (1Móz. 2,7), és így éli földi életét. Sőt isteni paranccsal a földnek urává lesz, amit szintén megállapítottunk az Írás szerint (1Móz. 2,28), és végül a következő paranccsal, az új életteremtés lehetőségét biztosítja számára: „Ezért az Úr Isten mély álmot bocsáta Ádámra, s mikor az elaludt, kivevé egyik bordáját s hússal tölté ki helyét. Aztán asszonnyá építé az Úr Isten a bordát, melyet Ádámból kivett és odavezeté Ádámhoz. Mondá ekkor Ádám: Ez most csont az én csontomból s hús az én húsomból: ezt a férfi feleségének nevezzék, mert a férfiúból véteték. Ez okból hagyja el az ember az atyját s az anyját s ragaszkodik feleségéhez, s lesznek ketten egy testté" (1Móz. 2,21-24). Otthonául a paradicsomot teszi: „Ültette pedig az Úr Isten kezdettől fogva a Gyönyörűség paradicsomát: ebbe helyezé az embert, akit alkotott" (1Móz. 2,8), ahol boldogságban élheti életét. – Mi következik mindebből? Egyszerűen az, hogy az embernek egyéni hivatása és egyéni boldogságra törő vágyai is vannak, hivatása az élet fölötti uralom megszerzése, az új életnemzés feladata, boldogsága pedig a paradicsomi élet kiegyensúlyozottsága. Mi más mindez, mint részesedés az ég Urának uralmában és teremtő tevékenységében, továbbá részesedés a boldogságnak valamelyik fajában. Így tehát valóság az, hogy az embert a saját boldogságában való részesedésre teremtette az Isten.

b) De mi legyen **valójában** ez a **boldogságbírás?** – Ez lehet a második kérdés. – Legyen ember részéről: a földiek, az otthon, az övéinek szeretete és a kötelességek teljesítésének boldogsága; az Isten részéről pedig az a kegyelmi ajándék, hogy biztosítson ez a többirányú életrezgés kiegyensúlyozott életet és adjon az emberszemélynek olyan boldogító öntudatot, amely a földi életben az Istenhez hasonlóság boldogító örömét biztosítja, a végnélküli életben pedig a fenséges élettartalmat és örömnek végnélküliségét magasztosítja. Ennek teljessége azután az az öröm, amely az Isten látásában nyer tető-

pontot, de sohasem ér el záróponthoz. – Bár igen gyakran mondjuk, még az Egyházunk fohászában is, hogy „számkivetett ivadékok vagyunk!” – mégse feledjük el, hogy ez **csak a bűn elkövetése utáni** osztályrészünk. Isten terve szerint égből küldött követek vagyunk a nagyvilágban. Reánk a föld szeretete, gondozása, alakítása, uralma biztatott, azzal a boldogító földi hivatással, hogy ennek a kötelességnek teljesítése boldogságot adjon mindaddig, amíg haza nem térünk örök hazánkba, a Terra bolygóról az egek világába. – Szeressük tehát még így is a földet. Gondozzuk annak minden porcikáját, mert ez a föladat nem vonja meg tőlünk, csak „arcunk verejtékével”, keserves munka gyötrelmével kell megszereznünk azt, amit eddig az élvezetes munka útján gyűjthettünk volna. Az Írás ezt mondja: „Arcod verejtékével edd a kenyeredet, míg vissza nem térsz a földbe, amelyből vétettél, mert por vagy és vissza kell térned a porba!” (1Móz. 3,19). De aki áldozatos készséggel fogja meg a munka eszközét, annak az életében ma is öröm forrása az eredeti isteni parancsnak hűséges teljesítése.

Bef.: Zárógondolatunk legyen: az ember tehát élő tükör. Csodás vízfelület. Tengermélység fodormentes elterülése. **Benne verődik ki az Isten arca!** A szent, az igaz, a végtelen szerető Isten arca! De mikor ragyogóbb és dicsőbb? Ha simább, csendesebb, mélyebb, tükrözőbb vizekről verődik vissza az Úr arca... Ezt a természetfeletti értéket pedig az ember egekből veszi és életében saját értékévé dolgozza. Így tehát ajándékot vevő és a vettek értékesítésével az Isten dicsőségének **szolgája** az ember. Ámde nem marad a **Személy** személytelen szolgája, hanem ő maga is személy lévén, **birtokosa** lészen ennek a boldogságnak. Ismétlem: ő is élő, tudatos személy, tehát tengermélység az ő élete is. Igényli az Istent, mint a vizek mélységét; igényli az Istent, mint a száraz talaj a kristály-italt. Áhítozza az Istent, mert Belőle lett; bírja boldogan az Istent, mert véges életből végnélkülibe törtet, csakis Benne találhatja a lélek vágyát. Jól írja az Írás: „Benne élünk, mozgunk és vagyunk, amint ezt már egyikmásik költőtök is megmondta: Az ő fiai vagyunk” (Ap.Csel. 17,28). Így tehát: boldog már **a földön**, mert vele az Isten, de boldog az **örök életben**, mert sohasem hagyja el többé az égi Atya! Amen.

4. beszéd: Ad beatitudinem hominis

Bev.: Az előző befejezésével kezdjük. A szerető Isten indítottja és hazavártja az ember, tehát **önnön embersége** is valamiképpen célja a föld zarándokának. Nemcsak anyag, csillanó fénylobbanás az ember, hanem tudatos önbíró és önmagáért dolgozó. Borzasztó lenne az a tudat, mondja J. Maritain, ha arra döbbennénk reá, hogy a szellemi ember az anyag tudattalanságánál is megnyugvást talál. Valamiképpen **a személyes viszonyban** kell megtalálni azt, hogy **Isten önmagáért** és egyúttal **az ember boldogságáért** is teremti az értelmesen küzdő embert. – Annyi bizonyos, hogy a boldogság lényegében **felvétel, teremtés** és **állandó birtoklás.** De mindebben helyet talál **a belső harmonikus megnyugvás** és a magasabb rendű **élvezet**. – Ha mármost vizsgálnók önmagunkat, akkor reáeszmélnénk arra boldogító igazságra, hogy **saját boldogságunkra is** teremtett bennünket az Isten. Tegyük tehát elmélkedésünk tárgyává a boldogságot és reá fogunk bukkanni, hogy **ennek birtoklójává** teremtett bennünket az Isten.

1. A boldogság első foka: a felvétel.

Ez a tétel egyszerűen annyit jelent, hogy kitáruló lény vagyok, aki a környezetemben és felettem álló világtól várok és veszek... Az ok érthető: ez a bontakozás útja. De a világról ezt kell tudni: „És látá az Isten, hogy jó” (1Móz. 1,12, 18,25). Tehát jó és szép a virág, a rét, a patak, a csengő-bongó csermely, az égbolt, egyszóval minden, amit az Isten alkotott és az ember hatalmába, kincstárába adott (Lásd: Móz. 1.fejezetét). – A törhetetlen igazság tehát az, hogy az emberi lélek kitáruló az egész természet, az egész élő világ felé... Az Isten felé, a Végtelen Jó felé pedig úgy tárul, hogy **Tőle, Benne** és **Vele** él... (Ap.Csel. 17,28). Az ember tehát áhítozó, szent kebelnek gondolható, amely zárolni akarja a Mindenséget. Eszközei: **a tárgyak felé** az érzékszervek, **a személyek felé** a személyes szeretet, **az Isten felé** a kegyelemmel telített lélek. – Valami belső tehetetlenség is jellemzi az embert. „Nyugtalan a lelkem, míg Őbenne meg nem pihenhet!” (Szt. Ágoston). De a Mester is hivatkozik erre. Az Úr jelenléte, bírása – a lélek felséges megnyugvása és törhetetlen, végnélküli élete. Erre vall János 6. fejezete, midőn a csodás kenyérszaporítás után az örök élet Kenyerét ígérve teljes töltekezést és örök életet biztosít a lélek eledelével táplálkozónak. – Mi tehát az teendő az első lépésnél?

a) **Kitárni a lelket** és szent életfényben szemlélve a világot, az embert és észlelve az Istent, áhítatos vágyakozással birtokba venni! Majd áhítatos lélekkel csodálni a szép világot. Azt a gyönyörűséget, amely engedelmes az isteni parancsnak: „Hajtson a föld füvet, mely zöldül és magot hoz...” (1Móz. 1,11). Nem megvetni az isteni szépségeket, művészetet, zenét, tudást. Kincsek ezek. Igényelni és bir-

tokba venni!

b) **Szeretni az embert**! Az Isten fiát! A jót és rosszat egyaránt. Mestered szava erősen hangsúlyozza: „... szeresd felebarátodat, mint önmagadat" (Mt 19,19).

c) Végül **Istent mindenekfelett!** „A hetvenkét tanítvány nagy örömmel tért vissza. „Uram, mondták, a te nevedre még az ördögök is engedelmeskednek nekünk" (Lk 10,17). Itt olvasod, hogy ezt a parancsot helyesli az Úr. De ez a szeretet legyen életté tevő, mert csak így lesz valóságos boldogság az Istent átölelő szeretet. – Az egészből az az igazság: tárul a lélek és birtokba veszi Isten teremtményeit és Magát az Istent is.

2. Ámde a boldogság második mozzanata: a teremtés.

A befogadás után – az aktív alakítás. Természetesen átvitt értelmű teremtésről van szó. Csak Isten a Teremtő, de a képmása, az ember részesedik olyanformán ebben a nagy hatalomban, hogy **a meglévőkből újat és magasabb rendűt alkothat.** Ez az emberi géniusz csodás ereje és az életboldogság egyik legmagasabb fajtája. – Ez a teremtő átalakítás hármas vonalú. Áll a **világra,** áll az emberre **önmagára** nézve és áll **a másik ember** „átnemesítésére". – Szebbé és jobbá alakítható tehát a világ, és nemesebbé, istenivé az ember. Magam és másik ember. Az elsőt biztosítja a lélek ereje, a másikat adja az Isten kegyelmének indítása és a harmadikat Isten és „én" együttes munkájának szolgálata.

a) Készen áll-e az ember előtt **a világ?** Már feleltünk az előző elmélkedésben. Csak részben, mert a **munka útján** lesz a ház kőfallá, az acél gépezetté, a színes agyag festékké és a vászonra kent festék művészi remekké. Így jönnek létre Michelangelo vásznai és a vatikán, Saint Louis márvány dómjai... Az akkordokat Wagner, Liszt, Haydn, Verdi fogja egységbe és születik a csodásnál csodásabb dalművészet... Gondolatmuzsikát Dante, Goethe, Madách, Th.Wilder stb. alkot... Van-e nemesebb öröm annál, amikor az emberi erőfeszítésünk szebbé teremtette a világot?

b) Majd elénk áll az a csodás teremtő munka, amelyet **önmagunkban** végezhetünk. Isten a lehetőségeket, a talentumokat adta. Kinek-kinek tetszése szerint: „Egyiknek öt talentumot adott, a másiknak kettőt, a harmadiknak csak egye, kinek-kinek ráteremettsége szerint..." (Mt 25,15). De az értékesítés – saját műved! Ez az Istené a kegyelemáradásban, és a tiéd a készséges felhasználásban. Mindenki kap: „Mindegyikünk annyi kegyelmet kapott ajándékba..." (Ef. 4,7), de: „A lelki adományok különfélék..." (1Kor. 12,4). – Mit tegyen tehát az ember? Talentumok és kegyelmi adományok használásával alakítsa magát isteni emberré. És a pap? Választása isteni, kegyelmi bősége túláradó, alakító munkája a legszentebb és legnemesebb. Tehát milyen legyen az ő életképe? A felelet az legyen, amit a gyakorlat követelhet. A pap legyen mindig a **szebb jövő dalosa** és **az előretörő élet szorgalmazója!** Az ő élete tehát bármilyen munkaterületen mindig bizakodó, derűs, optimisztikus és diadalt váró legyen! A „lehangolt élethárfák" nem az Isten diadalhimnuszának hangszórói. Sohase legyen dalunk: lasciate ogni speranza!... Ne felejtsd: ez Dante szerint a pokol kapujának felirata. A mi dalunk így zengjen: etsi deficent vires – ex alto omnia accipis! Ha kevés az ember – győz az Isten! – Engem diadalmasnak küldött az Isten. – De ez az életdal arra is hangoljon, hogy **a kultúrélet minden mozzanatában** segítő legyek! – A higiénia, a testkultúra, a turisztika, a sport, a tudományos kutatás, az esztétika, a zene, a tánc, a művészet egyenesen **számítson reád!** Mert mindez csak **igényesebbé** teszi az embert a szellemiekkel szemben is. Minél szebb a föld, annál inkább igényelt az örök Szép! Dalod legyen: per materialia – ad spiritualia! Ne légy félénk „éjjeli őr", hanem légy „fénytvető életvezér"!

c) Ámde a „teremtés" igazi lényegét akkor érjük el, ha **a sajátunk** mellett a **másik embertestvér** életét is a legmagasabb életvonalra segítjük. – Miben áll ez? – kérdezhetnéd... Ha magad szellemiségének kiteljesülése a földiek helyes szolgálatán indul, majd az isteni kegyelem vételével égiek felé tárul, akkor embertestvéreid életét is **földieken és szellemieken** át kell szolgálnod. Hogyan? Egyszerűen a Mester jelezte „irgalmasság testi és lelki cselekedetei"-nek gyakorlásával. Ezzel őket is „teremtened" kell a föld boldogaivá, de szolgálnod kell, hogy ők is válhassanak az örök ország boldogaivá! Sokszor járjon eszedben a lelkigyakorlat alatt: **ante portas sumus!!** Tehát – **hazafelé** törve – ne csak magunk menjünk, hanem másokat is vigyünk! – Ha az „átnemesedett isteni ember" Isten papja lett, birtokolhat-e nagyobb boldogságot a földön??

3. Végül az élvezett boldogság harmadik állomása: az állandó birtoklás.

Ez a végső és leglényegesebb. Azért, mert a múlandóság köde a legsötétebb és legleverőbb, de az örök haza felé való vándorlás hite a legvigasztalóbb! Mit érne az élet és az erőfeszítés, ha **átfutó** jellegű lenne az élet??...

a) Mesterünk tanítása szerint nem ez, nem a földiek birtoklásában rejtőzik az életboldogság igazi tartalma. Ezért mondja: „Ne gyűjtsetek kincset a földön, ahol moly és rozsda emészt, ahol tolvajok be-

törnek és lopnak" (Mt 6,19)... Szinte úgy érti pozitív alakban: készítsetek magatoknak el nem avuló erszényeket, kifogyhatatlan kincseket mennyekben, hol a tolvaj hozzá nem fér és a moly meg nem rágja. Azért mondja az Írás: „Adjátok el amitek van és osszátok ki alamizsnaként. Készítsetek magatoknak ki nem merülő erszényeket, kifogyhatatlan kincseket a mennyben, ahol a tolvaj hozzá nem fér és a moly meg nem rágja. Ahol a kincsed, ott a szíved is" (Lk 12,33-34). Ez az igazi boldogság, amely **az élettartalom végnélküliségében** találja kielégülését.

b) És ezt hogyan kell értelmeznünk? – kérdezzük tovább. Egyszerűen úgy, hogy mindent, amit Isten kegyelmében az élet tökéletesítésében végzünk, elkísér az örök életre. Hasonlattal szólva: az örök élet koronáját magunk készítjük. Valósággal beszélve: **jócselekedeteink kísérnek az örök életbe.** „Mert éheztem és ennem adtatok..." (Mt 25,35 stb.). Ez arra vall, hogy a kísérő jócselekedetek **az örök élet kapuján** kopogtató életvándor útitársai. Sőt erősíti ezt ott is az Úr, amidőn a legnagyobb jó vételéről, a csodás Kenyér vételéről azt az ígéretet teszi: „Aki e kenyérből eszik, örökké él" (Jn 6,51). – Ha pedig hozzátesszük ehhez a hitnek azt a fenséges tanítását, amely szerint a tudat és szeretet csodás kapcsával **együtt élnek az üdvözültek az Istenatya házában**, akkor a földi szeretetszálak olyan erőt kapnak, hogy **érdemes** lészen azok odaadó ápolgatása. Szülők, gyermekek, barátok együttes **hazatérése** és boldog **találkozása** az emberi lélek legnagyobb öröme és legteljesebb vigasza. – Mi végül is ebben a felfokozó és megemelő mozzanat? Ez a szó: **végnélküli**. Olyan tartalmat tár ez: kezdődik és soha sincs vége... Nyit és sohasem zárul... Megindul és mindig töltekezik... Képben így eleveníthető: csúcsra állított kúp az élet jelképe, amelynek szertetáruló oldalfala mindig szélesedik, mert a Végtelenből mindig és fokozó tartalmú ajándékkal gyarapodik. – Ez az életboldogságok boldogsága: ez a Végtelennel való tudatos együttélés lényege.

Bef.: Összefogva mindezeket, leszögezhetjük, hogy **erre** teremtette Isten az embert! Az égből indította, a földre helyezte, a boldogság vágyaival telítette és az örök otthonba hazavárja. Boldoggá teszi már a földön az állandóan adott talentumokkal, továbbá a teremtő erő csodájával. Ennek következtében: szebb lesz előtte az élet, és tökéletesebb saját lelke. – De hol a legtökéletesebb boldogság? A **célbafutásban.** Ezért biztatja magát Szt. Pál: „Pillanatnyi, könnyű szenvedésünk ugyanis a mennyei dicsőség túláradó, örök mértékét szerzi meg számunkra" (2Kor. 4,17). A célbafutás pedig a Végtelen Istenben vagyon. Ezért: „Ezt a kincset cserépedényben őrizzük, hogy az erő túláradó nagyságát ne magunknak, hanem Istennek tulajdonítsuk" (2Kor. 4,7). – Ott a cél, ahol meghal az idő, temetett a veszteség, örök halott a szenvedés. Ott, ahol a „lét tengerébe" ömlik a „kicsi csermely" és **teljes öntudattal** él tovább a mélységek mélységén, az Isten atyai Szívén! Amen.

II. nap (via purgativa)

Ezen a napon arra kellene kiterjeszkedni, hogy **milyenné** lett a papi életem?... Tehát önvizsgálat szükséges. Talán ezt lehetne képletesen említeni: peregjen le életem „mozitekercse", hogy lássam a múlt felelősségét... Ebből természetesen kirobban **a múlt temetésének** a vágya, de isteni ajándék lészen, a keresztáldozat kegyelmi erejéből származva, lelkének megtisztulása. Igazságként fog boldogítani ez a tudat: Magához akart emelni az Isten, bűneimmel eltaszítottam az Istent, és a könnyhullatásom után visszafogadott az égi Atya. – Lássuk most a napi beszédeket egyenként...

1. beszéd: Vestigia vitae peractae

Bev.: Minden hatás természetes, hogy nyomot hagy maga után. Még az átvonuló felhők is árnyat vetnek a rétre. A finom zefír fodrot von a tó felületén. Nagyobb jelentőségű és az életet érintő hatások olyan behatást mutatnak, hogy fejlesztik, vagy sorvasztják a bontakozó életet. Az idő, **az év „gyűrűt"** von a fa kérgébe, a **törés forradást**, csomót termel a törzsbe. – Ebből az egyetemleges törvényből nem tud és nem is akar kiemelkedni az ember sem. Része a világnak, tehát részese annak törvényszerűségeinek. Ezt az emberi életet pedig igen-igen sok benyomás éri. Van benne mérhetetlenül az adottságok vonalán, igen sok benne a lepergett események a történések sodrában és belejátszik az életbe a szabad ember szülte események, történések beláthatatlan láncolata. – Szélesen fogva ezt mondhatjuk: sok bennünk a Teremtő, a Megváltó és Megszentelő **Isten nyoma**, és sok bennünk az elhatározó, a döntő és végnélküli vonalra törő **ember nyoma**. – Lássuk ezeket egyenként!

1. Mik bennünk az Isten nyomai?

Alapvetésben – az analízis munkája után – kettős isteni nyomcsoportra bukkanunk. Az első a te-

remtéssel **hozott kincsek összege**, másodsorban pedig az élet folyamán **nyert isteni adományok bősége.**

a) Mit hoztam magammal? Az is kérdezhető: mivel gazdagított az ég Ura? Van ebben is **egyetemesen emberi** és **egyénien sajátos. Ember** lettem Isten tervében és kiemelt **személy** lettem Isten szeretetéből.

α) **Mik az egyetemesen emberiek?**... Szülők, környezet, értelem, akarat, tehetség, valamelyes talentum, karizma, kép, történelem, barátok, földi vagyon... Röviden: testiek és lelkiek életed ajándékai. – Mindezt mindenki kapta, mégpedig a Teremtőtől. Rajtuk tehát az **isteni eredet** jegye. Az örök Atya ajándékai, épp ezért túlzottan fellépő önteltséggel sem mondható, hogy „természetünk kincsei", hanem az, hogy felhasználandó égi adományok. Ezért a hivatásuk, hogy szellemi munkánk útján életértékünkké **bontakozzanak.** Azaz: **bontakoztassanak!**

β) **Mik az egyéni jegyek?**... Azok a karizmák és kivételes talentumok, amelyek egyenesen számomra adattak. Azt mindenki érzi, hogy nem vagyunk egyenlőek. Van valami „szent personalitas". Az pedig annyit jelent: egyenlőtlenség a vett kincsekben, de egyenlőség a kifejtett munka nyomán (szegény asszony két fillére, a talentumok példabeszéde, a szőlőmunkások bére...). Ezek feladata is a felhasználás és értékesítés.

b) De az egyetemesen adott kegyek adása után elhúzódott-e tőlem égi Atyám? Tele volt-e a tarisznya és üres maradt-e továbbá az Isten keze?... Egyéni életemet hívjam „tetemre"! És akkor látom, hogy életem nem azt mutatja. A felelet tehát ez: velem volt az Isten minden életmozdulatban **indító kegyelmével,** minden sorsfordulatban éltető, sőt megszentelő kegyelmeivel állt mellém. Tehát: segítő Társam lett az értékesítésben is! – Mik voltak ezek a kegyelmek?

α) Lelkem belső indításai az első sorban állók. Maga a kulturális neveltetés és benne való támogatás. Ez a tárház nem mindenkinek nyílt meg egyformán. De aki engem papnak hívott, az a tudomány kapuit is nyitva hagyta előttem... Mennyi minden szép és természetfeletti adomány telítette lelkemet!... Hány szent stációt látok, ahol Jákobként találkoztam az Úrral!... Az első szentáldozás... A többször tartott lelkigyakorlatok... A lelkivezetőmmel való többszörös kollokviumok...

β) De külön kiemelt kegyelmek a papi hivatás felé indítók. A hivatás jelentkezése... A pappá szentelődés... A sok papi feladat elvégzése... Mennyi és milyen **szent állomásai** ezek lepergett életemnek!... Végül is nem arról van szó, hogy jutottam **előre**, hanem azt akarják ezek az életmozzanatok jelenteni, hogy milyen az Istennel való közvetlen találkozásnak **igazi állomása.** – Jó lesz ezekre gondolni és ezeket életkövetéssé tenni! Milyen jó és vigasztaló tudat, hogy **az Isten nyomai** állandóan, szinte napról napra láthatók bennem! Ottokár püspök azt mondotta egyszer: „Ahol az Isten jár, ott virágsziromba öltözik a rét és a mező". Ez a mondás így is igaz: ahol erény fakad az emberi élet rónaságán, ott fakasztó erejével jelen van a Mindenható. Így tehát az is igaz, hogy erőfakadás szépséges percében velünk van égi Atyánk. Ez azután azzá az igazsággá is kiszélesedik, hogy mindig velünk az Urunk, csak figyeljük és hallgassuk az Isten jelentkezését. Égi jelek jele: a lélekfakadás és belső felgyulladás (Lásd: Lk 24,13-35).

2. De persze, amikor „Isten nyomait" látom, kérdeznem kell továbbá azt is: **Vajon megvannak-e és hogyan élnek bennem az ember nyomai?**...

Ezek is kettős vonalat mutatnak. Az első az isteni indítások követéséből fakadó erényvirágok és a második a szembeszálló (per actum), vagy a nemtörődömségből (per neglegentiam) eredő kisebb-nagyobb bűnök és botlások.

a) Melyek **a jóság** életnyomai? Rövid szó így jelezheti őket: **erények**. Azt is mondhatnám: jóakaratú és készséges feleletek az indított isteni kegyelemre... Pergesd csak le lelki életed történetét! Gyermekkor... Serdülőkor... Ifjúkor... Felnőtt kor... Papi élet... De ne általában, hanem korok szerint, évfolyamok szerint, ünnepek szerint, hónapok szerint, napok szerint vizsgáld magadat. Ekkor örömmel állapítod meg, hogy mennyi gyönyörűséggel és szépséggel fogsz találkozni... De arra is gondolj: mindenben csak **indító** az Isten, de ebben is **végrehajtó** az ember. – Íme! Ezek az **embernyomok** az ember életében...

b) De csak erények lépnek elénk?... Sajnos megjelennek a **súlyos bűnök** is, amelyek a lélek teljes és tökéletes elfordulását hozzák az életbe... Hát még ha a sajátomban bukkanok reá!?... Egyszerű portásom mondotta mindig: csak egy rossz van a földön: a halálos bűn. A jó nevelő spirituálisom mondatta velünk ezt a szép mondást: „potius movi, quam foedari".

α) Érthetjük ezt – szélesen fogva – minden halálos bűnre. De nem lesz értéktelen, ha különösen a tisztátalanságra magyarázom. Nem azért, mintha ez a bűn nagyobb volna az Isten – és emberszeretet

elleni súlyos vétkeknél, de azért, mert kísértése igen erős, és meggyőzése a papi életben nélkülözhetetlen. Kérdezve kérdezem: milyen bűnös hajlamokat hagyott ez a bűn bennem? Peregjen „az életfilm" és vetítse le a múltat, hogy reáismerjek a jelen gyökérzetére... gyermekkortól kezdve... Arattam-e életérés nélkül? Érintetlen vagyok-e Szt. Imre herceg titkos látomása szerint? Vajon hány csókot érdemelnék a szent tisztaság megőrzése jegyében? – Figyelj! Vizsgálódj! Ezek emberi nyomok! Fájdalmak! Tragikumok!...

β) De azt sem szabad hinnünk, hogy a kis bűnök vagy a jónak elmulasztása jelentéktelen tényezők az élet folyamán. Reá lehet döbbenni és reá is kell döbbenni, hogy ezek igen gyakran az ember életében igen-igen súlyos botlásokhoz vezetnek. Vizsgáljuk csak: mikor mulasztottam? Elsősorban magasabb rendű etikai, szellemi, társadalmi és lelki életem tudatos kifejlesztését. Talán nem lettem egészen parlagi, de lehettem volna értékesebb... Több időt engedtem a pihenésnek és a szórakozásnak, és így kevesebb jutott a léleknek... Lehetett ez már kezdetlege hiba a készülődés alatt, és folytatódott egész papi életem folyamán... Íme! A lelki lehanyatlás **kicsinységekre** vezethető vissza. – Vizsgáljam csak magamat és megállapíthatom, hogy lehetett ez szerteesettség a szolgálat **lazább végzésének** területén is. – Papi buzgalmam hiánya nem tűnt fel súlyosan bűnnek, de **gyökere** lett a súlyos elesésnek. – Jobb lett volna az életem eredménye, ha ezek a „gyengeségek" meg nem mételyezték volna életemet. Aki többet ad híveinek, attól mindig többet várnak is. Az adakozó szolga nyitott tarisznyája köré gyülekeznek a vágyakozók és kapni akarók serege. – Kis példát mondok: ülj csak be **naponta** a gyóntatószékbe, mindig lesznek keresők és áhítozók... A „kínálót" körülveszik az „áhítozók". – **Imaéleted** is lehetett volna buzgóbb. Magadért és híveidért. Hidd el, több kegyelem csordult volna az égből, ha gyakrabban látogatnád templomodban az ég Urát. – Figyelj, figyelj! Ember! Ezek nyomok. Ezek mai **emberek nyomai** a te életed történetében. Végül is gátló tényezők az örök kapuk felé való zarándokúton.

Bef.: Mivel fejezhetnők be ezt az elmélkedést? Talán vegyünk egy egyszerű mondást, amely így szól: a jó cserkész „örök kutató". Vizsgáló vizslaszeme arra való, hogy jó és rossz életnyomok megtalálása után reátaláljunk arra az útra, amely az igazi, egyedüli isteni, Istentől jövő és Istenhez vezető irányítás. Amen.

2. beszéd: Facta vitae sacerdotalis perpetrata

Bev.: A mostani elmélkedés – az előző folytatásaként – ismét lélekvizsgálatot kíván. Az előző az Isten és ember nyomait kereste, a mostani pedig **konkréte** és ismételten fogja keresni, hogy mit tettem jól és mit tettem rosszul **papi életemben?** – Amikor ezt kérdem, akkor eszembe jut **a primicia várva várt napja.** Vágyak napja. Koszorús lélek menyasszonyi örömünnepe. Azt is lehetne mondani: **a beteljesült vágyak** teljessége... A földre leszállott Isten áldásának bősége... Emberek jókívánságának hömpölygő áradása... A nemes elhatározások tengermormolása... Lélekszentély örömünnepe... Az egekbe szállás szent pillanata... Az egek Urának földre hívása... Az örök Főpap áldozatának megismétlése... „Ez az a nap, amelyet az Úr megszabott, ujjongjunk és vigadjunk rajta" (Zsolt. 117,24). – De kérdezhetem továbbá: merre vezetett a szent naptól kezdve **életem útja?** Röviden: felelj **csak** arra: milyen volt **papi életed** időszaka? – Bátran nézek a rajzolt élettérképre és figyelem lábaim taposta életutamat... Vajon mikor **jártam az Isten ösvényein** és mikor **barangoltam** barangolva **a tiltott utakon?**... Itt tehát a pap mérje le papi életét! Így lesz ez az elmélkedés **részletesebb** kutatása és lemérése életemnek.

1. Az Isten útjait jártam...

Akkor mondhatom, ha azt tettem, amit Isten parancsolt. Aki így felelhetne a vizsgálat után, annak megjóslom az „örök kapuk" Urának üdvözlő szavát: „Jól van, te hűséges, derék szolga!... menj be urad örömébe" (Mt 25,23). – Hogy ezt megállapíthassam, keressem csak: milyen paranccsal indított az Isten?

a) Az első a **tanítói** parancs. Nekem szólt a Mester: „Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet... és tanítsátok őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek" (Mt 28,19 és 20). Legyek tehát fény, amely világít, hang, amely irányt mutat, kar, amely segít. Az élet valósága az, hogy felém kiáltott a gyermek... az ifjú... a hívő... Mindig így sikongván: segíts, atyám! Szinte a jerikói vakok hangja cseng: „...hogy lássak!" (Lk 18,41). – De kérdezzem: készséges volt-e a lelkem a **tanításra?**... Majd azt is kérdezhetem: mi volt a tanításom **tárgya**? Igét hirdettem-e, vagy önmagamat? Dicsőségemet kerestem-e, vagy lelkeket?

b) A második: a **gyógyítás** parancsa, nem a testé, hanem a léleké. Nekem szólt a Mester: „Akiknek megbocsátjátok bűneiket...” (Jn 20,23). Felém kiáltott az útszéli poklos: „... ha akarod, megtisztíthatsz engem!” (Lk 5,12). Mi volt a felelet? Szerettem a gyóntatószéket?... A szegényeket?... A tehetetleneket?... A gyermekeket?... A bűnösöket?... A nehézkeseket?... A gyarlókat?...

c) A harmadik parancs ez volt: „Beteg valaki köztetek? Hivassa az egyház papjait. Imádkozzanak fölötte s kenjék meg **olajjal** az Úr nevében. A hitből fakadó imádság üdvére lesz a betegnek és az Úr megkönnyebbíti őt, ha pedig bűnben van, bocsánatot nyer” (Jak. 5,14-15). Felém kiáltott a lelki beteg és a halálos ágyon fekvő testvér... Az örök kapuk felé haladó vándor, és az örök élet kapuja előtt az örök Ráfael küldöttjét kereste, hogy vezesse át az örök életbe...

d) A negyedik parancs így szólt: „Ezt cselekedjétek emlékezetemre...” (Lk 22,19). Azért hozzám, az én oltárom köré sietett a nép, hogy részesedjék az áldozat csodájában. Ott talált-e engem, és hogyan?... Ő jött, mint a „szomjas szarvas” az élő vizek forrásához, hogyan nyújtottam neki az üdítő serleget?... Élt-e bennem az utolsó vacsora Mesterének lelke, midőn törtem a Kenyeret és nyújtottam a **kelyhet**?... Érezte-e a hívő, hogy itt égi cselekedet játszódik le?...

e) De itt sincs vége a parancsoknak. Engem különösen kötnek az egyetemes emberi kötelmek is. A szeretet parancsa... A **jótékonyság** parancsa... A **jó példa** parancsa... Az önfegyelem és aszkézis parancsa... – Szólalj meg, lelkiismeret! Tarts ítéletet, hogy „ante portas” halljam meg **ítélő** szavadat! – Ismertem több szentség hírében elhunyt paptestvéremet, aki egyetemes gyónását így kezdte: papi életemben halálos bűnt soha el nem követtem. – Hidd meg: ennek így szólt az ég és föld Ura: „Euge serve bone!” Lám! A helyes út az Istenhez vezető út. – De kérdezem még, szinte odavezető értelmezéssel: mit jelent ez a helyes isteni úton-járás? A felelet ez: hűséges szolgálatot és Isten ígérte jutalom elvételét. Földi és örök jutalmat.

α) Figyeld csak a földi életet! Mennyi hívő szeretete övezi a jó papot! Sőt, ha rágalom éri, mennyien védik, oltalmazzák!... Még földi üldöztetésük ellenére is örök biztató vigaszuk a lelkiismeret, amely valójában Isten szava. „Deus meus et omnia!”

β) És a túlsó parton? az „örök kapuk” táján?... Az az Úr fogadja, Akit életén át hűséggel szolgált. Olyan ösvényen járt, amely az örök életbe fut. Olyan életfolyóvá lett, amelynek Deltája az örök tengerbe ömlik. A boldogság országába és a boldogság tengerébe. – Boldog vagy, testvér, ha **ilyen ítélet után ilyen reményekkel nézhetsz az örök tájak felé.** Emelje boldogságodat ez a tudat: **igen** sokat viszesz magaddal Isten országába!

2. De milyen az élet, ha a vizsgálódásra ez a felelet: **A bűnös ember „széles útján” garázdálkodtam...**

Mert ez is lehet válasz az imént felvetett kérdésre. – Ne legyek rest és elmélkedjem mégegyszer végig az első pont kérdéseit. a. **Magad** életének rombolója lettél...

α) Halljam a kiáltozó jerikói vakot (Lk 18,41)! Én – nem kiáltottam!

β) Lássam az útszéli poklosokat (Lk 5,12)!... Én – nem kerestem gyógyulást!

γ) Lássam a vágyakozó haldoklókat (Jak. 5,14)! Én – nem vágyakoztam! – De igenis lettem szeretetlen pap... a kapzsi, zsugori, kufár... a kegyetlen „behajtó”... tisztátalan ember... a bűnök botránykövé... a hívek gyalázatának oka... a papság rágalmazásának **valóságos alapja**... a fegyelmezetlen Bacchus-Venus-lovag... az aszkézistől elforduló világfi... Ezek mind **élőképek! –** Jaj neked, ha reád állnak a megállapítások. De azért most is azt mondom: bátran szembenézzél ezekkel a sötét valóságokkal! Azért, hogy **most** számolj!

b) De még **tovább is** gondolkozzál! – **Mások életének** „gyilkosává” süllyedtél!... Nézd azt a tömeget, amelyet **magaddal** ragadtál! A pásztor még a pokol útját sem járhatja egyedül. – Földi életed kísérete: a bűnösök serege. Örök kínjaid növelője a veled kárhozottak el nem múló felelősségre vonása. – Olvasd el az a. pont alatti kérdéseket még egyszer és felelj így: a könyörgőkhöz **nem** siettem... Őket **veszni** engedtem... Jó ezt most átgondolni és **részletesen** visszaforgatni az élet „filmtekercsét”... Legyen eleven a filmszalag vetített képsora és mutassa a káplán, a hittanár, a plébános, a professzor, a püspök életét... Mert mindegy ám, hol dolgoztál. Mindegy mennyi földi kincsben és hatalomban dúskálkodtál... Egy nem mindegy: **annál nagyobb a felelősséged,** minél nagyobb körben kellett volna Isten ügyéért vitézkedned! – Jaj neked, testvér, ha súlyosan vétkezőnek találtattál, gonosszá lettél! Így Isten előtt értéktelenné váltál! Rád vonatkozhat a király látomása: „Máne, Tekel, Fáresz!” A Mester szava szerint pedig ez az „örök kapuk” ítélete: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült” (Mt 25,41). – Ne hessegesd el a képeket! Jók ezek még **most**, mert talán fölébresztenek és az emberi bűnös ösvényről az **isteni ösvényre segítenek!**

Bef.: Zárógondolatunk így fogja össze az egészet: a **primicia – és most!...** Első szentmisém – és a legutolsó lelkigyakorlatom... Mert ez is lehetséges. Sőt egyszer **biztosan** bekövetkező. Ne tagadd le, hogy **ez is lehet** az utolsó... Tehát mit tegyek? Képekben láttam életemet, és boldogság, vagy szomorúság tölti be lelkemet... Egek felé feszüljön a lelkem, hogy lekönyöröghessem ezt a kegyet: Temesd Uram, ha temetendő a múlt súlyos terhe, és add, hogy élettél után fakadjon ki a tavasz és az életem égi tavasza után jöjjön a boldog, örök nyár! – Uram! Csak a Tiéd legyek! És ezért – csak Érted akar dolgozni szeretett gyermeked! Amen.

3. beszéd: Diluvia monitorum
(Imitationes…)

Bev.: De néma-e az Isten az élet sodrában küszködő, vagy elbukó pappal szemben?... Alapvetésben nem lehet más a felelet, mint Júdás életére hivatkozva, reá kell mutatni erre a közeledésre: **hívja**… **lábát mossa**… szóval figyelmezteti… talán meg is áldoztatja, de azután menni engedi… A szörnyű távozást pedig így írja le az Írás: „Miután átvette a falatot, azonnal kiment. **Éjszaka volt" (**Jn 13,30). – Szól az Úr a paphoz, mert olyan valakiről van szó, akiről így szól főpapi imájában: „Már nem mondalak titeket szolgáknak… Barátaimnak mondalak titeket…" (Jn 15,15). Barát szól földi barátjához. Ez a szó pedig **kegyelemáradat,** amely eleven sodrással ragadhatja magával a sodródó lelkeket. – Az Isten nincs távol. Az Isten velünk él és Isten mindig kegyelemsugárzással beszél… A veszélyek között hánykolódót, vagy lélekkincseket tékozlót is hívja és imigyen csendül a lelkének hangja:

1. Szól hozzájuk a tanító Mester kemény hangján.

A Mester hívogató hangja állandóan cseng az Evangéliumban; azokban a szent szövegekben, amelyeket még a bűnös papnak is fel kell olvasnia: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve: Én felüdítelek titeket" (Mt 11,28). – Talán hangszóróként mondja el egyszer-kétszer, de majd csak lelkébe csendül, ha itt-ott hangsúlyozottabb, **a hit kegyelemáradásával** olvassa… Csodálatosan nagy itt is az Isten. Az Úr szavait **hittel** kell és lehet értékelni… A Mester tehát különös kegyelemmel kopogtat, hogy a hitét is elvesztegető „élő hangszóró", „isteni igét hirdető élő hangszóró", „Isten igéit **hittel hirdető"**, törődött lelkű pappá legyen. – Mi ez? **Szól** az Isten, csak feleljen reá lelki rezonanciával a bűnös papi ember!

a) Fölolvassa a pap Ker. Szt. János történetét (Mk 1,1-8). Reá kellene döbbennie, hogy **ő is az Úr eljövetelének előkészítője**… Felolvassa a talentumok tékozlóját (Mt 25.fej.)… Az atyai vagyon szétszórójának példabeszédét (Lk 15,12)… Az elveszett juh és megtalált garas gyönyörű szövegét (Lk 15,3-10)… A hivatalosak lakomájának leírását (Mt 20,16)… A Káin-ok történetét (1Móz. 4.fej)… Mózes vezéri hivatottságát (2Móz. 4,9-31)… A próféták kemény ítéletét (Izaiás, Jeremiás)… Az élet Áldozatának, a Báránynak önfelajánlását, a főpapi ima, az utolsó vacsora, a kereszthalál történetét… stb.… stb.… és végül mégiscsak felmerül lelke előtt: **és te?**... **Érted** történt, Krisztus papja, és te mégis szembeszállsz vele? Neked elég a föld, amikor mindent kínál az ég?

b) Évek múlottak esetleg, mégis meghallotta **a lélek mélyén a Krisztus szavát**, amely a szájjal hirdetett, de élettel megadott igazság igazi ereje. „…ez a nép szájával közeledik hozzám és ajkával tisztel engem…" (Iz. 29,13). – Szinte le lehet szögezni, hogy az állandó igehirdetés, állandó tűzhordás – saját fejére. Arra a fejre, amely nem tud meghajolni az isteni ige előtt. Nem veszed észre, hogy ez a **belső zavart** kavaró lelki hang, ez a lélek-felzavaró hang **„Isten hangja"?** Nem veszed-e észre, hogy **ez az intés** Isten intése? Nem érzed-e, hogy ez ébresztő kegyelem? – Az Isten azonban türelmesebb, mint amilyen gonosz a hitvány szolga. Épp azért tovább is szól hozzánk:

2. Szól továbbá az Atya itt a földi büntetések hangján.

A lélek nyugalma az élet legnagyobb értékeinek egyike. Ezt zavarja és dúlja fel az első és nyomában következő bűnök sora. Elrabol nappalt és éjszakát… Gondolj csak „Ágnes asszony kendőjének" balladájára… Igaz ugyan, hogy később elpihen ez a bántó mardosás, de ennek csak az az oka, hogy az eldurvult lelkiismeret néma és tompa marad az égi kopogtatásra.

a) Első büntetés tehát a lélek békéjének elvesztése. A lélek boldog békéje azonban – emberi hatások alatt – sohasem tér vissza. Olyan száműzött madár, mely fészket nem rak a kiégett, villámsújtotta, lombtalan fatuskón. Hozzájárul még ehhez a veszteséghez a jó emberek távolmaradása és a gonoszok gyülekezete. A fájdalmas büntetésre örök figyelmeztetés: közeledés után a jók eltávolodása. „A szolga nem lehet nagyobb a Uránál…" – mondja a Mester (Jn 13,16). Ez azt is jelenti: az Úr kísérete kísérje a

szolgát is. A jók övezzék és a gonoszok bántalmazzák! Itt azonban arra kell gondolni, hogy a Mestert is „az élet kiemeltjei” övezték szeretetükkel és az „élet gonoszai” megtagadták. A rossz papot **elhagyják** az élet nemesei! Ez is büntetés!

b) Majd igen gyakran földi, anyagi veszteségek is kopogtatnak. **Az elvesztett papi becsület** súlyos zavarokat és megaláztatásokat hoz és okoz… Itt-ott talán vagyoni zavart és állásvesztést idéz elő… Mindez fáj… Mindez büntetés… De jól jegyezd meg, hogy mindez a szerető Atya Lelkének, szerető Szívének feléd fordulása, hogy még szigorú csapás útján is **hazahívja a tévelygőt**... Szól az Úr! De a büntetés javítást célzó eszközén át...

c) Végül betegség, sőt halálos bajok is kopogtatnak. Ezek is a szerető Atya követei, amelyek dörömbölően követelik bebocsátásukat s így a bűnös megtérését. „...Atyátok sem akarja, hogy csak egy is elvesszen a kicsinyek közül” (Mt 18,14). Ez az Úrnak, az Atyának Lelke vágya. – Csak „látni” kell, és felismerhetők az „isteni követek”! Eljárásuk – isteni... Csendesen hatók és döntő eredményeket termelők. Akik befogadják, azokra már ez a tétel áll: „Gyümölcsükről ismeritek föl őket... Így minden jó fa jó gyümölcsöt terem...” (Mt 7,16 és 17). Észlelhető lélekeredményük ez: megfosztanak a földeiktől, hogy gazdagítsanak az égiekkel. Igaz lesz bennük is ez az óhaj: „Ha tehát Krisztussal föltámadtatok, keressétek ami odafönn van, ahol Krisztus ül az Isten jobbján. Ami odafönn van, arra irányuljon figyelmetek, ne a földiekre” (Kol. 3,12). – Eddig a földiek felé hajoltak és most az égiekre feszülnek...

3. És végül – csak harmadsorban – örök büntetéssel büntető igaz Bíró szól az örök ítélet útján.

Itt majdnem az a szó csúszott az ajkamra: fenyeget. Azért, mert valóban **még nem büntet**, csak előre jelzi a **bekövetkezendő** büntetést. De ezt is azért, mert: „Az úr félelme a bölcsesség kezdete” (Zsolt. 110,10). De Szodoma büntetésével erősíti ítéletét: „Mondá... az Úr...: Ha találok Szodoma városában ötven igazat, – megkegyelmezek érettük az egész helynek. Felelvén erre Ábrahám, mondá: Ha már egyszer elkezdtem, hadd szóljak Uramhoz, noha por és hamu vagyok. Hátha öt híja lesz az ötven igaznak? Negyvenötért már eltörlöd az egész várost? Erre Ő azt mondá: nem törlöm el, ha találok ott negyvenötöt. Erre ismét szóla Hozzá: Hátha negyven akad ott, mit csinálsz? Ő azt mondta: Nem sújtom a negyvenért. Kérlek, – mondá, – ne haragudjál, Uram, hogy szólok: Hátha harminc akad ott? Felelé: Nem teszem meg, ha találok ott harmincat. Ha már egyszer elkezdtem, – mondá, – hadd szóljak Uramhoz: Hátha húsz akad ott? Mondá: Nem pusztítom el a húszért. Könyörgök, – mondá, – ne haragudjál Uram, hogy még egyszer szólok: hátha tíz akad ott? Erre Ő azt mondá: Nem törlöm el a tízért” (1Móz. 18,26-32).

a) Isten szava valóságos tett. Tehát amit mond, **az valóság.** – Az egész Evangélium ezen a tételen forog: a földi élet véges harci terület, amelynek végén a felelősség miatt örök jutalom, vagy örök büntetés az ember osztályrésze. Ítél az Úr az „örök kapuk” feltárulása előtt. – Szinte lehetetlen fel nem lelni minden oldalon ezt az igazságot: „Ti keressétek elsősorban Isten országát s annak igazságát, és ezeket is mind megkapjátok” (Mt 6,33). – Jók és rosszak egyaránt megkapják az Úr ítéletét. A jók jutalma az örök élet. Ennek alapja: a Szent Kenyér vétele: „Aki e kenyérből eszik, örökké él” (Jn 6,51). – A gonoszaké az örök büntetés. Közismert szövege az utolsó bírói ítélet meghirdetésének: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre...” (Mt 25,41). Ez szól mindenkinek, aki visszavetette az Úr hazatérítő segítő kegyelmét!

b) De **az egyetemes figyelmeztetés**, a jövő szörnyű képének megrajzolása **keményebben** szól a papnak, aki másokat is magával ragadott az örök kárhozatba... Ha idejut a kevésbé kiemelt, gazdagított lélek, mi lesz azzal, akit „barátjának” nevez a Mester? Akire saját Magát bízta az Úr?... „Corruptio optimi pessima” – mondja a régi mondás.

c) Sőt még mentsége sincs a papnak: Nem tudtam?... Nem mondhatja. Hiszen hirdetted!... Nem nevelődtem?... Nem mondhatja. Hiszen nevelők és testvérek segítettek!... Kevés volt a kegyelem?...Nem mondhatja. Jól kell tudnod: „Mindegyikünk annyi kegyelmet kapott ajándékba...” (Ef. 4,7)!... Nem értem rá?... Nem mondhatja. Ez volt **egyetlen** hivatásod!... Lelkiek helyett lekötött a föld?... Nem mondhatja. Lelkiek szolgálata volt hivatásod!... Annyi a baj?... Ez igaz, de „gyógyító Ráfael” vagy!... Hát van ebben valami mentő körülmény? Nincs! – Tudomásul kell venni, hogy az igazság az: **nem akartál!!!** – Azt azonban ne felejtsd: Istennek szemben csenghet a **„nem akarok”**, de **nem győzhet** a szembeszállás. Isten a **rendező**, és az egész világ, anyagiakkal, emberekkel együtt, az **örök hódoló**. Aki szembeszáll az örök Döntővel, az érzi erejét a végnélküli büntetésben. Abban, amelyet Ő gondolt szava érvényével, és amelyet szerzett magamagának a bűnös pap gonosz lelketlenségével.

Bef.: Íme! Ezen a módon látható összefoglalva a sok isteni büntetés mint **kegyelem – „diluvia gratiarum”.** – Csak észre kell venni. Csak hittel kell az egek felé fordulni. Csak készséges lélekkel kell hallgatni. – Így az Isten **jelenben élő** és **jövőben előrevetített** büntetésének vétele, vagy tudata olyan indító kegyelem, amely szeretetből fakad, életmúlt temetéséhez vezet és végül az örök életbe juttat! Amen.

4. beszéd: Diluvia – gratiarum

Bev.: Aki az Isten fiának a papok felé forduló kegyelme mérhetetlen forrását akarja értelmezni, az vegye kezébe János Evangéliumát és olvassa a 13. fejezetet, 31. sorától kezdve a 18. fejezetig – különös figyelmet fordítva a 17. fejezetre, **Krisztus főpapi imájára.** Aki megteszi, az nem fog üres lélekkel kezdeni az elmélkedéséhez. – Én is csak annyit mondok bevezetésül: Aki úgy szerette tanítványait, Annak lelkéből most is hasonló szeretet árad **igéjének hirdetői felé**... „Az Atya szeret titeket, mivelhogy ti is szerettek engem, és hittetek, hogy Istentől jöttem” (Jn 16,27). Hívő papjai a Mesternek! Ne érezzétek magatokat elhagyottaknak, mert az örök Szeretet áramköre magába zár titeket, az égi Mester veletek **van**, mert Érte **éltek**. – Az a kérdés: mit kapunk valójában édes Üdvözítőnktől terhes, de nemes szolgálatunk támogatására és jutalmára?

1. Az első adomány: gratia divina vitam – purificans et vivificans.

Mi ennek a valóságos értelme? – Ha a dogmatikát hívom segítségül, akkor kettős megosztást találok. Segítő kegyelem és megszentelő kegyelem. Az első: állandóan kísérő, indító, győzelemre vivő, jóra buzdító és segítő. A lényege: állandóan kísérő és váratlanul jövő. „A szél (Lélek) ott fúj, ahol akar” (Jn 3,8).

a) Az ember az élet sodró forgatagában sokszor azt hiszi, hogy távol van tőle a Mester. „Rövid idő és már nem láttok engem, ismét rövid idő és viszontláttok engem” (Jn 16,16). Igaz ez a küzdelem az ember, a papi ember életében is, mert emmauszi tanítványként járja a szolgálatának útját és nem is gondol reá, hogy mellette az Úr ismeretlen formában (Lásd: Lk 24,13-31). – Ennek a csodálatos „velünk-létnek” valóságát írják meg költői formában – szinte látnoki tollal – azok az írók, akik víziók, misztikus látomások vagy egyszerű jelenésekben jelzik: itt az Isten! Wagner még azzal sem elégszik meg, hogy a jó lovagokat (Grál lovagjai) jelenéssel indítja az Isten, hanem örök életük zálogául a szent Grál serlegében őrzött krisztusi Vért teszi. Amit így költészetben olvasunk, annak **valóságát** mutatják **a szentek milliói** és önmagunk **lélekélményei**... Még az egyszerű ember is érzi, hogy velünk van mindig az Isten. Felkiáltása és fohásza, bajai sóhaja és vigasza az ég Ura! „Uram, Jézus, segíts!” Ez a hang csendül a küszködő és szenvedő ember ajkán, mert ösztönszerűen tudja, hogy kesergő hangját hallja az Isten! – És a pap érzi-e ennek a kegyelmi erőnek megemelő, megnemesítő hatását? – Gondolj csak vissza neveltetésedre! Hol jártál?... Honnan jöttél?... Milyen élet után hívott az Úr?... Nem voltál tán te is „tékozló fiú”?... Vagy: Zakeus?... Vagy vámos?... Kevés a Nátánáel, akiről azt mondja az Úr: „Nézzétek, ez egy igaz izraelita! Nincs benne kétszínűség!” (Jn 1,47). – De azt is kérdezd: mivé lettél?... **Pappá** – Melkizedek rendje szerint! Hát nem megemelés, átnemesítés ez? Jól tudom én azt, hogy végül ez már a kegyelmek teljessége, de nem tagadható, hogy előkészített erre a sok-sok segítő és indító kegyelem.

b) Továbbá segítő, megtisztító és kiemelt kegyelem mellett a megszentelő kegyelem pedig olyan égi ajándék, amely alapján az isteni természetben részesít tégedet az ég Ura szeretetéből. Rólad mondja apostoltestvéreiddel együtt az Úr: „...nem e világból valók ők, amint én sem vagyok e világból. Szenteld meg őket az igazságban...” (Jn 17,16-17). Vagy van-e ennél szebb jele az Istenhez tartozandóságunknak, az életünk megemelésének, mint a következő szöveg tartalma: „Megismertettelek velük és meg is foglak ismertetni, hogy a szeretet, amellyel engem szeretsz, bennük legyen és én őbennük” (Jn 17,26). Ezt a szeretetkapcsot megérezni, ezt a szeretetet együtt megélni annyi, mint **arsi plébánosi** lélekkel Krisztus szentjévé nemesedni... Így nemesít meg azután gyakorlatban azokon az eszközökön át, amelyek a természetfeletti megszentelő kegyelem közvetítői. Persze, azt se várd, hogy eredményeképpen látható dicsfény vonódjék homlokod és homlokunk köré; de azt hiheted, hogy isteni fénybe vonódik papi lelkünk Isten színe előtt. Sőt ezt megérzi a nép is, hogyha szent a pásztor, aki az örök élet Italát és Kenyerét nyújtja neki. Ezért és akkor szereti igazán, mert valóságos „lélekszolgát” tisztelhet benne.

2. A második adomány: coelestis gloria – vitae beatificae.

Érdekes jelenség, hogy ennek a dicsőségnek nem jutalmul való vételét ígéri a kezdet kezdetén a

Mester. Valószínűleg azért, mert ez **nemcsak** jutalom. **Ezért dolgozni** kell! Sőt! Az Isten szolgájának **egyenesen** hivatása: a földi szolgálat. **Magának és másoknak üdvözítése.** Még főpapi imájában sem azt kéri, hogy vigye el őket a földről: „Nem azt kérem, hogy vedd el őket a világból, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól" (Jn 17,15).

a) Dolgozni kell a földön.... Maradásunk célja, hogy hirdessük az Isten igéjét! „Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet..." (Mt 28,19). Továbbá maradnunk kell azért, hogy gyógyítsuk a léleksebeket!... „Ő feléje nyújtotta kezét, megérintette..." (Lk 5,13). Majd azért, hogy javítsuk a bűnösöket! „Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyert..." (Jn 20,23). Továbbá azért, hogy törjük a Szent Kenyeret! „Ez az én testem, amelyet értetek adok..." (Lk 22,19). Végül azért, hogy legyünk örök Michaelek a Krisztus felé vezető úton!... De ez a munka **nem lesz jutalom nélküli!**

b) Figyeld csak! A lator sóhaja üdvözítést hoz. „Bizony mondom neked: ma velem leszel a paradicsomban" (Lk 23,43). A pohár víz és falat kenyér örök életet biztosít. Mennyivel több azok munkája, akik áldozatokat hoznak az Úrért, és mindent odaadnak Krisztusért! A Mester azt ígérte nekik: „Bármit kértek majd nevemben az Atyától, megadja nektek" (Jn 16,23). Kérhetünk-e többet, mint azt a nagy kegyet, isteni csodát, hogy jusson lelkünk Annak közelébe, Akiért áldoztuk életünket?... A föld csak átfutó otthonunk. Innen kizár minket a „földiek csoportja"; de miénk az örök élet csodás világa. „Sőt eljön az óra, mikor mindaz, aki megöl titeket, azt hiszi, hogy szolgálatot tesz Istennek" (Jn 16,2). De így kell ennek lennie. Aki kiüresíti magát a földön, az otthont talál az egek országában. Azért tehát sohase szomorkodj, hogy a „világ kifosztottja" vagy!... Légy boldog, mert így „az örök kapuk" városának polgárává lettél! Ez pedig elsősorban az Úr barátainak, az Ő papjainak életsorsa és hivatásteljesítés után örök szent jutalma.

Bef.: Elmélkedésünk utolsó mondata ez legyen: íme a **kegyelem** és a jövő **örök jutalom**. Az első leszáll az Úr követei lelkébe, hogy Magához kösse és szolgálatra hangolja; de teszi ezt azért, hogy végül is hazasegítse a papot. – Aki így éli papi életét, annak könnyű a földi élet végét jelentő halál kopogtatása. Itt megjelenik a földről való szabadítás **Angyala** és a **hazatérés** isteni követe. Talán nehéz a **hídjárás**, de diadalmas **a haladás.** – Az összefogó igazság ez: **Isten szolgálatából Isten birtoklásába megyünk!** Diadallal! Amen.

III. nap (via unitiva)

Ennek a napnak az legyen a vezető gondolata: a Kereszt védelme alatt megtisztulva, az Isten áldotta élet örömeivel telítve kezdem új életszakaszomat. Erőt ad a Kereszt, karjait tárja az ég Ura, és így áldozatos munkámat kíséri híveim és égi Atyám **boldogító** szeretete. – Legyen vezető gondolat: akit szeretetével övez az Isten, azt szeretetet sugározva boldoggá tesz az égi Atya. **Vele élni a boldogságok boldogsága.** – Ez: a „via unitiva".

1. beszéd: Sub umbra crucis!

Bev.: Merre menjek? – kérdem magamtól, ha lélekképem torzult vonásait látom. Szinte igaz bennem a kép, amelyet O. Wilde Dorian Gray képéről fest. Szenny és piszok... Sötét kontúrok és széteső vonalak... hulla-arc... Magam lélekképe ez; hogyan tudnám eltüntetni sötét kontúrját?... Talán környékez a kétség lelke és Júdás vonásai rajzolódnak elém... Annál is inkább, mert hallom az Írás szavát: „...mélyen bánkódván szívében, mondá (az Úr): Eltörlöm az embert, akit teremtettem..." (1Móz. 6,7). – Csak az az ígéret nyújt némi megnyugvást, mely a bűn törlését jelzi: „Ellenségeskedést vetek közéd és az asszony közé, ivadékod és ivadéka közé: Az széttiporja fejedet, te pedig sarka után leselkedel" (1Móz. 3,15). Reményeink teljességét pedig János apostol szövege adja, amely imigyen szól: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örökké éljen" (Jn 3,16). – Követem tehát a tékozló fiút és a megingott apostolfejedelmet és **elmegyek Krisztushoz**, hogy elsírjam a királyi zsoltárossal fájdalmamat: „Moss engem tisztára vétkeimtől, tisztíts meg engem bűnömtől" (Zsolt. 5,4). Mivel pedig a tiltott fa volt vétkem oka, azért az „Élet fáját" keresi lelke, mert azt hiszem, hogy annak **áldozata** lészen életem újjászülője. De hol áll ez az „Életfája"? – Keresd az Úr életében; ott kell találnod, mert Ő az élet Megváltója! Bárány, Aki áldozatul hozza életét.

1. Azért találok reá arra, hogy a Kereszt fája életem fája.

Ha a Golgotára tekintek, azonnal felhangzik János apostol szava: „Nézzétek, az Isten Bárányа!"

(Jn 1,29). Ha így látom **a bűnt törlő Mestert**, akkor a véres áldozatban bűneimnek árát szemlélem. Milyen nagy lehet a bűn, ha ilyen árat fizet érte az Úr Egyszülöttje! „Lehetetlen ugyanis, hogy bikák és bakok vére bűnöket töröljön el" (Zsid. 10,4). A Messiás Keresztjének kellett felmagasztosulnia, mégpedig úgy, hogy „áldozatot mutatott be a bűnökért, s örökre ott ül Isten jobbján" (Zsid. 10,12). Így lesz valóság az az isteni csoda, hogy földi életet él, életpéldát mutat, életutat hirdet ez a Messiás, „aki föláldozta magát bűneinkért, hogy kiragadjon minket a jelen világ gonoszságából..." (Gal. 1,4).

a) Van ebben valami megható és felemelő, mert az áldozatos szeretetről szóló. Bűnözött az ember, és szeretetből fizet az Istenember. Igen erős csengésű a **heterosoteria**, de diadalmas benne a Szeretet akkordja. – Megnyugtató, mert üdvösséget és új életlehetőséget ígér, de felemelő, mert a Szeretet ditirambusát hallom a Golgota ormán. Azért is magával és magához ragadó, mert szeretet**áldozatot** mutató... Sereglik is ide az emberek sokasága. Igaz, hogy a „nagy napon" sok ott a kiáltozó gonosz, de ott fohászkodik a lator is... Sőt veri mellét a százados. Ott döbben reá a jobb lelkek serege, hogy Isten Egyszülöttjét vitték a halálra a gonosz felfuvalkodottak... A nagypénteki tragédia azonban itt is hirdeti: „...aki... megalázza magát, azt fölmagasztalják" (Lk 14,11). Azok nyernek bocsánatot, akik Péterrel könnyet hullatnak, a latorral alázkodnak és a századossal belső töredelemre hangolódnak... Az áldozat valóban Isten felé fordul, hogy leesdje az égi Atya bocsánatát, de az ember felé is hajlik, hogy alázkodó bűnbánatra ragadja a hatalmaskodót.

b) Íme! Így indul meg az **a belső lélekátalakulás**, amely a heterosoteriából **autosoteriát** termel. – Magam is megütöm mellemet és ismételten ütöm mondván: „Atyám... vétkeztem ellened!" (Lk 15,18), és tört lelkem ígéretekkel terhelten vágyakozik isteni szavad után: „Menj, de többé ne vétkezzél!" (Jn 8,11). – De nem akarnék megelégedni ezzel a boldogító tudással. Többet akarnék adni az érettem Vérét adó és így bocsánatot hozó Üdvözítőmnek. Ez a többlet az igazi ígéret mellett áldozatos szenvedés, áldozatos lemondás, áldozatos szolgálat is akar lenni. **Fizetni akarok én is!** De mivel? ... Fizetni akarok – önfegyelemmel. Fizetni akarok – önként vállalt szenvedéssel. Fizetni akarok – minden bajom türelmes viselésével. Fizetni akarok – papi buzgalommal. Fizetni akarok – lélekszóró gesztussal. Fizetni, fizetni, mert mindennél többet fizetett értem a keresztfa Áldozata. – Bár kivirágoznék lelkem tört fája és értékes gyümölcsöt teremne Annak, Aki életét adta értem! – Most átölelem lelkem bérét és el nem engedem életem szent erőforrását. Így értem meg Szt. Ágoston újabb kori alakjait is, akik Mauriac, Bourget, Huysmans, Verlaine, Papini, Ady alakjaiban és a Kereszt tövében kerestek és találtak megnyugvást. Odacsatlakozom azokhoz és örök zarándokének akkorddal hirdetem életemmel is, hogy nagy az Isten, mert: „Mily nagy dolgot művelt velem Ő, a Hatalmas és a Szent!" (Lk 1,49). – De egyszerű **ár-e a Kereszt** az én lelkem számára? A megváltást, a megbocsátást tekintve igen, de az egész jövőmet tekintve még folytatólagos építés ez.

2. Le kell – tehát – szögeznem második igazságként: A Kereszt az én lelkem vára.

A Kereszt tövében enyhülést és bocsánatot nyertem, azért most már el nem hagyom ezt a Keresztet, amelynek bűnbocsánatomat köszönhetem. Gyógyította léleksebeimet, erősítette életemet. És most kérdem: mivé lesz számomra a jövő életemben?

a) Otthona a lelki életemnek. Az ember legnagyobb kincse **saját otthona**, amelyről az angol közmondás ezt mondja: „az én házam az én váram". – El ne felejtsd: nemcsak a testi élet fölé kell védőtetőt vonni, kell ez a léleknek is. A ház ugyanis azért vár, mert tetője és falai védelmet nyújtanak. A Kereszt azért vár, mert a gonosz támadásai ellen is őriz, legalább úgy, hogy erőt nem vesz rajtam a gonosz. „Erős váram nekem az Isten". – Az Egyház minden áldást a Kereszt jelével ad. Jelzi: ennek ereje áradjon a megáldott tárgytól, vagy személytől. A keresztet viseljük keblünkön. Jeléül: ez a keresztünk legyen védelmezőnk. Keresztet állítunk az útszélre. Jele: ez a szent jel irányítson utainkon. Végül is mindez azt mutatja, hogy a Kereszt a mi életirányítónk és életpajzsunk. – Örök váram legyen a Kereszt!

α) Vágyam és életelvem ez, de állandó és szent menedékem is! A várba behúzódik a támadott ember. A Kereszt tövébe sietek a támadások esetén. Imáimat a Kereszt tövében végzem. Reggelenként megérintem a szent jelet és elrebegem gyermekkorom szent fohászát: „Uram, ha elfogadsz, ma ismét szolgálatodra jelentkezem". – Jól tudom én, hogy nagy ennek a „szent Fának" árnyat adó ereje. A teremtmények milliói húzódnak meg tövében, mert jól tudják Szt. Pállal: „A kereszt hirdetése ugyan oktalanság azoknak, akik elvesznek, de nekünk, akik üdvözülünk, Isten ereje" (1Kor. 1,18). Én az üdvösséget akarom, és a Kereszt tövét áhítozom és a Kereszt erejére támaszkodom. – Ha öregedő koromban támaszom a száraz gallyból készített bot, akkor az örök élet kapuja felé forduló lelkem örök támasza legyen a diadalmas Kereszt. Nem akarok más lenni, mint egyszerű folyondár, amely virágba szökken-

ve akar dicsőséget és illatot terjeszteni a Golgota fája, Áldozata körül.

β) De ez az odahajlás se maradjon akarati hajlás, érzelmi életből boldogság-fakadás, hanem legyen áldozatvállalás is és szolgálatba-állás. Mégpedig úgy, ahogyan a jó Pásztornak kell **erős várává, áldott őrzőjévé** lennie a reá bízott nyájnak.

b) Ez tehát arra a gondolatra visz, hogy magamat is „élő várrá" alakítsa a szent Kereszt; mégpedig úgy, hogy ennek erejével „erős őrzője" legyek híveimnek! – Hogy béres, vagy pásztor voltam-e a múltban?... Azt eldönti a pásztorok Pásztora. Mindenesetre arra akarok törni, hogy állandó pásztora legyek a nyájnak. – Gondosan számon tartom őket... Gondosan gondozom őket... Gondosan felkeresem őket... Az igazakat elhagyva a veszendők után járok... Az egyszerű munkásnép pásztora leszek... A küzdelmeket vállalva vállalom... Meddig?... Egészen áldozatos halálomig! – Tőled tanultam, Hozzád akarok hasonulni és méltó akarok lenni kegyedre, Jézusom! Te váram lettél a keresztáldozatban, és híveim vára akarok lenni a lélekszolgálatban. Te megsegítesz és híveimet is megáldod, mi pedig köszönettel hajlunk meg Előtted mondván: „Méltó a Bárány, akit megöltek, hogy övé legyen a hatalom, a gazdagság, a bölcsesség, az erő, a tisztelet, a dicsőség és az áldás... Övé a dicsőség és a hatalom örökkön-örökké. Amen" (Jel. 5,12 és 1,6).

Bef.: Zárógondolatom ez a kérdés legyen: hol pihenhet meg a lelkem? A felelet csak ez lehet: fáradt lelkem, kétségek közt vergődő lelkem Nálad talál pihenést, édes Mesterem! Reátaláltam arra a szent fára, amelynek ágain az ég madarai pihennek... Reátaláltam a Keresztfára, amelynek csorduló drága Vércseppjei lelkem bérét adják az egek Urának, és reátaláltam arra a szent „Életfára", amelynek árnyas kifeszülése lelkem várát alkotja... Ide, ide sietek, mert itt megnyugszik szenvedő lelkem. – Zengje tehát ajkam: „A Keresztfához megyek..." Amen.

2. beszéd: Az Úr karjai között

Bev.: A hányatott ember életében örök kérdés a következő: hol pihenhet meg az ember?... A felelet pedig ez: Isten hajlékában, Isten karjai között. Sub umra crucis. – Fontos ez a földi életben, mert tulajdonképpen mindig ezt a teljes megpihenést keresi az ember. – De pihenni, pihenni az közelében annyi, mint az egek örömét venni és békéjét élvezni. A Kereszt ugyanis olyan szent **életállomás,** ahol mindig pihenőt talál a fáradt zarándok. – Ámde az ember élete nem maradhat elpihenés, hanem **tevékeny áldozat.** A papi ember élete pedig kiemelten. Temet múltat a Kereszt tövében, majd nyugalmat talál az Úr kegyelmében és végül **„nyugtalanul" törtet** további munkára, melynek szolgálatára rendelte őt az Úr... El kell tehát hagyni a nyugalom és pihenés fogalmát, hogy odaállhassunk az Úr napszámosainak csoportjába. Itt felhangzik a szolgálatra hívás szava, munkába kell tehát állnia mindenkinek. – Reánk nézve ez a szolgálat elsősorban **oltárszolgálat**. Ide hivattunk, itt kell megállnunk helyünket és **a végzett munka nyomán kell birtokolnunk a lélek derűs nyugalmát.** – Mi jellemzi legjobban a papi munkánkat?

1. Valamiképpen így szólna az első felelet: **Urunk a mi hatalmunk alatt tevékenykedik.**

A Mester távozása természetesen nem zárása áldott tevékenységének. „...én veletek vagyok mindennap, a világ végéig" (Mt 28,20) – mondotta. Velünk maradásának egyik formája: **szent igéje**, de egészen **csodás valósága:** jelenléte **az Egyházban**, amelyről azt tudjuk, hogy az Ő szent titokzatos teste... Figyeljük meg, mennyire reánk hagyatkozik e hármas jelenlétében.

a) **Az ige**, mely ajkunkon csendül, a csalhatatlan Egyház őrizte „depositum", de tanítói küldetéssel, emberi erővel és fáradtsággal **én közvetítem**. Hatna és érvényesülne nélkülem is, mert igazság, de elevenebb, ha fáradságom gyümölcseként tálaltatik a híveknek. – Itt azután felsikong a követelmény: nagy készüléssel fáradj, hogy nagyobb legyen az elért siker! Mivel pedig reám bízta ezt a munkát, helyette akarom végezni, mégpedig az Őt jellemző készséges lélekkel és áldozatos szeretettel. Nem akarok egyszerű hangszóró lenni, hanem Jézus lelkét sugárzó isteni követ. Szt. János példája legyen előttem, mert benne látom saját életem élő **előképét!**

b) Majd a **Szent Kenyér**-áldozat alakjában és szentség formájában is kezem között pihen. Én hozom a földre, mert: „Ezt cselekedjétek emlékezetemre" (Lk 22,19). Az én ajkamon cseng a szent ige, és ennek nyomán újul a szent áldozat. – De kérdezd csak: milyen lélek kell ehhez? Angyalok lelke! De még ez is kevés. Ide Krisztus lelke kell! Azért vagyok: alter Christus! – De ilyen is légy, mert csak akkor mondhatod Krisztus lelkével a szentmisét!... Mindezt megelőzi a külső, belső készület... **Lehetséges-e** az elmélkedés nélkül – Krisztus lelkével? Nem! Csak **szolgai munkává** silányulna az a „szentmise", amely krisztusi lélek nélkül végezné a szolgálatot... A kötelesség az, hogy lássék rajtad, hogy

áldozatot mutatsz be az Úrnak! Ne felejtsd **Mihályfi** prof. egyik igen bölcs tanítását: „Évente egyszer, legalább lelkigyakorlatok alatt **újból** olvasd át a rubrikákat, hogy vésődjék lelkedbe, hogy mit végzesz, amikor misét mondasz”. Idetartozóan gondod tárgya az Úr földi otthonának kezelése, és kezed is, égi osztója a Szent Kenyérnek. Épp azért gyakorlati elved legyen: tisztán és gondosan őrizd a „legszentebb helyet”. Itt nem számít az áldozat, a fáradtság és a pénz! Krisztusnak mindent! Fehér ruhát, tiszta helyet! Az Úr titokzatos otthonát gondozd; – tehát erre minden áldozatot meghozok. – És a Kenyér-osztás? Ennek „asztalnoka” nem te vagy, Krisztus papja? Most a szentáldozásra és a betegek áldoztatására gondolok. Milyen legyen ott a lelked sugallta módszered? Figyelj, testvér! **Az „ég Ledelét”** osztod! Figyelj testvér! **Az örök élet zálogát** adod! Lehet-e ez egyszerű „szolgai munka”? Ezen a ponton legyen életelved: ahol az Úr jár, hogy életet adjon, ott figyelő lélekkel és áhítatossággal szolgáljon az oltár szolgája! Ehhez csak eleven hit kell, s azonnal szentül szolgáljuk az oltárt, önmagunk táplálását és a hívek lelki erősítését.

c) Végül marad Krisztus misztikus teste, **az Egyház**. Ennek szolgálata is az én kötelességem. Mi legyen tehát jelszavam? Hűség! Hűség! Mit Egyházunk tanít, azt Krisztus tanítja. Nem kritika, különösen a kegyetlen kritika segít, hanem a tisztelő szolgálat. Elegen rágalmazzák Krisztus misztikus testét, a fiak dicsérjék és szolgálják. Legyünk azon, hogy mi papok **díszei** legyünk életünkkel. Legyünk azon, hogy híveink **élő tagjai** legyenek jóságukkal. Legyünk azon, hogy terjeszkedjék területe, erősödjék hatalma, és mindig több lelket zárjon a legszentebb egységbe. – Így szolgálva valójában hatalmunkkal segítjük Krisztus művét.

2. De van-e ennek a munkának észlelhető jutalma? A felelet elmélkedésünk második pontjaként így hangzik: **Az ilyen tevékenykedés után az Úr munkása boldogíttatik.**

Hová menjen **erőért**, hová menjen **segítségért**, hová forduljon **pihenésért** a dolgozó, áldozó pap?... Hozzád menekszünk, Uram! Nem is tehetünk mást...

a) Talán megnyugvást és pihenést ad **a külvilág?** – Nem lehet igaz ez az odahajlás, mert Mesterünk visszahúzódott tőle... Te pedig tapasztalhatod, hogy amikor **belevetetted magadat**, elsodort az árja... A világ az élvezetek területére sodor. Neked többnek kell lenned! Többnek kell lenned a szolgálat vonalán! Lemondás a lelkekért. Olvasd csak a „hegyi beszéd”-et és érezni fogod, hogy a világtól való elvonulás cseng a szavak között. Persze ez nem Weltfluchtot jelent, hanem a világ élvezeteiben való életöröm keresésétől véd. A jelszó ez: „Ne gyűjtsetek kincset a földön, ahol moly és rozsda emészt, ahol tolvajok betörnek és lopnak” (Mt 6,19). – Sőt a boldogság igazi útját a boldogság szerzésének módja adja (Olvasd: Mt 5.fejezetét).

b) De tovább is kérdezhetnéd: talán **a tudomány** és **a művészet** biztosít pihenést? – Ezek már inkább! A pap nem maradhat el a tudás terén; sőt a művészeteket is méltán keresheti. Sőt! Az igazság és szépség világában kell élnie. Az egyik a szellemet frissíti, a másik a kedélyt növeli. De ezek csak **segédforrásai** a papi szolgálatban szorgoskodóknak! Eszközök a természetes szellemi lendület fokozására.

c) A valóságos visszavonulási szentély **a lelked,** amelynek igazi Lakója az Isten. Jól jegyezd meg: „...Isten temploma vagytok és Isten Lelke lakik bennetek” (1Kor. 3,16). Itt lakik az Isten, tehát itt talál éltető erőt és vigaszt az ember. Igaz ugyanis, hogy **híveid körében** sok vigaszt találhatsz, de az Úr szereti **a magányos lelkeket.** Ha mások és **sokan vigasztalnak,** akkor magadra hagy. De ha egyedül vagy, akkor karjaiba fogad... Figyeld csak meg, hány szép és buzdító szó csendül meg benned **a lélekmagány idején!**... Ne hidd, hogy magad vagy! – Én és a Mester... Ez **a szent kettősség** jellemzi életedet. Ilyenkor elcsendesednek a viharok... kevesbednek a küzdelmek... Hangosabban szólnak az égi hangok... Figyelmesebbek a lélek-fülek... Hajlékonyabb az akarat... Több elhatározást szül a lélek... Ezek nagy dolgok. Ezek isteni ajándékok. Ezek erősugárzások, ezek erőátvételek, ezek felfrissülések, ezek újjászületések. – Itt már érezni kezded: **az Úr karjai között vagyok.** – Egyik gyönyörű angol versben olvastam, hogy a lélekmagányba vonuló paphoz így szól az égi Mester: **téged** várlak. Pedig **sokan** járnak erre! Tégedet, különösen tégedet, paptestvér, mert **tégedet különös keggyel akar telíteni az én lelkem.**

d) De visszavonulási helyed továbbá **az Úr szentélye** is. Ne mondd: kevés erre az időm... Másra van? Szórakozásra, sétálásra, ellankulásra? Ne félj! **Nem veszteség** a látogatás, hanem **belső gyarapodás**. Tedd szokásoddá: elmenvén a templom mellett, befordulsz egy üdvözlő szóra... Ne csak embereket, hanem az Urat is látogasd! Látni fogod, mennyi kincset nyersz egy-egy percnyi látogatás idején. De látni fogod azt is, hogy **híveid követik példádat.** Ahová sokszor megy a pap, ott nagy kincset sejt a hívő. Légy gyűjtője a kegyelmi kincseknek, és gyűjtögetvén légy tanítója – ezen területen is – híve-

idnek. – De valóságos megpihenést ad-e az Úr karjai közé sietés? Tapasztalatod mondja az igent; kövesd tehát állandóan és következetesen. – Hát bajaidban, bűneid súlya alatt nem oda siettél?... Hát a szenvedéseket nem a Kereszt enyhíti?... Hát ingadozásodban nem az Úr kegyelme erősít?... Hát ha bajaidban odafordulsz, és **tényleges vigaszt nyersz**, akkor pihenésedet is ott keresd, ahol bajaidat gyógyítod. – Ha hittel hiszed, hogy az Isten veled, akkor tudnod kell, hogy Isten áldása kíséri életedet.

Bef.: Befejezésül gondoljunk erre a szép egyházi énekre: „Urunk karjai között megpihenni jó..." – Jól van ez így!... Talán metafizikus elgondolásban egek világát rajzolhatod magad elé, de valóban az égi boldogságot **keresd már itt a földön is.** – Az egekbe az az ember ér el, aki a földön is kereste ezt, az egek kegyét, és így a földön kezdette élvezni az isteni élet örömét. Legyen lelked záró imája is ennek az éneknek zsongó melódiája, és ha zenetörténelmileg nem is valami kiemelt a dallam zsongása, de mindenek feletti legyen a lélek felsikongása. Szóljon pedig ez így: Uram! Lelkeden megpihenni életem öröme és boldogsága! Amen.

3. beszéd: In familia fidelium

Bev.: Mindnyájan papok vagyunk és így a hívek lelki szolgáivá szerényedtünk. Egyetemes a cél, de részletesebben megosztott a feladat. Bár Krisztus nyája egységes, mégis a pásztori feladat többrétűen részleges. – De akármerre is kell járnia a hivatottnak, mégis leszögezhető, hogy nyája részére **egy-egy pásztort** küld az Egyház... Még akkor is, ha belső értékben eltérők a nyáj pásztorai... Végül is legegyetemesebb küldetés az, hogy a hívek együttesét nevelje a lelkipásztor. – De kérdezzem csak: mit jelent az egyéni küldetés? Azt, hogy a pap életének legnagyobb részét, szolgálatának majdnem teljességét reábízott nyája érdekében kamatoztatja. Mindenki küldött. Tehát olyan, mint a Mester. „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket" (Jn 20,21). Az egyéni küldetésemben kell tehát megtalálni azt a lélekszántóföldet, amelynek ugarát törve virágzóvá kell fakasztanom Isten földi országát. De itt kell megtalálni azt a **földi** boldogságot is, amely a jól teljesített munka eredője. Mégpedig olyan értelemben, hogy a gondjaimra bízottak lélekvirágzásában kell kiteljesülnie minden boldogságnak. Legyen tehát általános elgondolás: lelkek pásztoraként kell végigélnem papi életemet. – De most erőteljesen lép elém ez a kérdés: mit és hogyan cselekedjem? – Nem lesz nehéz a feladat megoldása, ha arra az alapra helyezkedem, hogy **munkaterületem egyúttal életem öröme**, mert így Mesterem parancsa szerint végzem híveim gondozását, akiket, mint „élő szántót" hasított ki számomra munkaterületül. – Ezek alapján foglaljuk tételekbe áldozatos életünk programját.

1. Az első tétel így hangzik: **Híveidé legyen egész lelked!**

Valami módon ezt a hasonlatot kövesd: nézd rónának a kijelölt területet, ahol kalászba kell szökkennie az Úr vetésének. – Lehet, hogy még csak ugar... töretlen... poros... Lehet, hogy dolgozott rajta sok drága kéz, de az élet nehézségei nem engedték, hogy kalászba szökkenjen az elvetett mag.

a) Legyek tehát a híveim keresője és gazdagítója. Az első gesztus: hozom tudásomat, földi kincseimet, lelkem szeretetét és hozni fogom Isten kegyelmét. – Ebben a készséges „odatelepülésben" benne van a szent készség: mindent idehozok, amit Isten rajtam keresztül híveimnek küldeni akar! Így a „magammal hozott holmik" igazi értékek: lelkem egész kincstára. Olvasd csak gyakran szt.Pál levelét Timoteushoz! De ezeket a sorokat sohase felejtsd: „Légy hát erős, fiam, Krisztus Jézus kegyelmének erejével. Amit tőlem számos tant jelenlétében hallottál, közöld megbízható emberekkel, akik mások oktatására is alkalmasak. Viseld el a szenvedéseket velem együtt, mint Krisztus Jézus hű katonája. Katona nem vesződik világi dolgokkal, különben nem jár kedvében annak, akinek zsoldjába szegődött" (2Tim. 2,1-4). – Ez azután magával hozza az elszakadást a múlt kapcsolataitól, amely az átlagembertől nehezen követelhető. Sőt az előretörés terveitől is el kell szakadni. A világ ugyanis erősen társadalmi és túlzottan igényelt ranglétrára törő... A pap a híveké. A pap nem „úr". A pap „atya". A pap nemcsak az intelligencia gyarapodása, hanem az egész társadalom nyeresége. Ő mindenkié, mert mindenki üdvözítésére küldetett. – Ne feledjük: a kispapi nevelés egyik alapvonala **a visszahúzódás. Maradjon** ez papi életvonal is! De mindenesetre maradjon olyan értelemben, hogy **a világ mulatságaiban nem vihet vezető szerepet** a lelkipásztor... Nekünk tudnunk és **élnünk** kell ezt az apostoli igét: „Igaz beszéd ez: ha vele halunk, vele is fogunk élni; ha kitartunk, vele is fogunk uralkodni; ha viszont megtagadjuk, ő is megtagad minket; de ha hűtlenné válunk, ő azért hű marad, mert önmagát meg nem tagadhatja" (2Tim. 2,11-13). – Ha pedig **sokat** akarunk adni a mi kis társadalmunknak, akkor legyen majd ez a munkánk olyan, hogy minél gyakrabban és minél többet a szegényeknek, az elesetteknek és az elhagyottaknak adjunk. – Bizony, igen-igen nagy baj volna, ha **csak** az intelligenciának vékony rétege

kapna tőlünk, és igen kevés hasznunkat érezné az egész nép egyetemes rétege. Sőt jegyezzük meg: elsősorban neki hozzuk az Üdvözítőt! „Az Úr lelke rajtam: Ő kent föl engem, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, Ő küldött engem, hogy (meggyógyítsam a megtört szívűeket), szabadulást hirdessek a raboknak, és a vakoknak megvilágosodást, hogy szabadulást vigyek az elnyomottaknak, hirdessem az Úr kegyelmének esztendejét, (és bosszújának napját)" (Lk 4,18).

b) De legyek önmagam gazdagítója, hogy lehessek „enyéim" gazdagítója! – Ismereteinket gyarapítani és érvényesíteni kell! Tanulás és előadások tartása – eszközei ennek. De legyen ez is egyetemesen terülő **mindenki** érdekében és lelke érdekében történő! – Pap lettem és **holtig tanulok**. Nem mondom, hogy befejeződött feladatom, mikor iskolai éveimet bevégeztem. **Többé lenni**, hogy többet lehessen adni! Nem hiúságból és ősi gőgből, hanem a **jobb szolgálat** ihletett vágyából! – Az élet folyik, **átcsap** a tudás az én múlt ismereteim felett... Szerezni újat, hogy szolgálhassam tökéletesebben az újabb gondolatkörben élő híveket. – Tehát jelszó: tanulni, olvasni, hogy többet tudjak nyújtani! – **Lelki életem** se legyen lezáruló múzeum. Tökéletesítsem magamat lelkiekben és szellemiekben, hogy a mindennap tökéletesebb életemben **újabb pásztort** láthassanak és mintázhassanak híveim. – A múmiák a múzeumba valók. Az élet piacán tevékenykedők mozognak. A pásztor úgy alakítsa önmagát, hogy – a fejlődő élet sodrában újjá alakulva – mindig új és gazdag igehirdetőnek mutassa magát. Persze a szellemi életnek ilyen kiáradása csak akkor észlelhető, ha **állandóan** arra török, hogy **adni akaró lelkem** áldozatossága erősödjék. – Nem gyűjteni jöttem, hanem szórva szórni! Valóban ez a lélek pásztorának feladata. – Ne légy tehát életkincseid **zsugori őrzője**. Még földi kincseidből is örömmel adj, de lelki kincseidet bőségesen szórjad. – Figyeld csak meg: egyedül a zsugori papokat veti meg a nép. Annak pedig mindennél jobban örül, ha azt látja: a mi papunk a mi emberünk és mindenét nekünk szóró isteni követünk. Hozzá sohasem megyünk – **rosszkor**! Fogadtatásunk szíves és lélekfeltárása készséges. Gyakorlatban ez annyit jelent: amint az Isten háza nyitott, úgy a pap háza és lelke kétszárnyra tárt: az Istent kereső mindig megtalálhatja Isten szolgáját. Sőt annyira adakozó légy, hogy ha nem keresnek és nem kérnek, te menj szinte házról házra és próbáld kínálni Isten értékeit! Lehet ugyanis, hogy nem ismerik, vagy a „bűn fejedelme" elhessegeti híveidet Isten házából. Menj utánuk és gyűjtsd újból össze őket! Mert ez is adás! Ez is szórás! Sőt igaz az is, hogy ez a legnehezebb! De talán a legértékesebb!

c) De részletes módjait is kipontozhatod a begyűjtött életkincsek szórásának. Tanuld meg ezeket a gyakorlati módszereket! – Enyém először a gyermeknép lelke. Ezek Krisztus kedvencei, ezek az egyházközség későbbi derék népe. Igaz, hogy sok a baj velük, de nagy a boldogság, a bontakozó „életvirágok" sziromba szökkenésének észlelése. Persze örök jelszavad legyen: szeresd az iskolát! Jutalmad lészen: sohasem leszel „lélek-öreg". – Majd keresd a fiatalságnak együttesét! Fiúkat, leányokat! Szeresd őket, még túlzó öntudatukból fakadó, sokszor sértő kirobbanásuk idején is. Forrongó lelkek ezek, akik nagyon rászorulnak az atyai szeretetre. Ne oszd őket jókra és rosszakra! **Mindenik gondozása a te feladatod!** De oszthatod őket egyéni tehetségeik és munkájuk szerint. Lehetnek futballcsapatok, kongreganisták, kisiparcsoportok, énekkarok, színészgárda stb. Bölcsességed ossza, de a cél egy: **Krisztus közelébe juttatni a messzejárókat is!** – Legyen különös gondod a házaséletet élőkre is! Ezek alkotják a hívek zömét. Legyen **lelki-katasztered**, amely szerint ismered nyájad **lelki életét.** Ezt pedig azért, mert kényszeríteni fog további munkára! A kataszter **figyelmeztetni** fog: még igen sok ám a tennivaló! – De különös gondod legyen az öregekre és a betegekre! Ezek nem igen kedvesek, mert sok bennük a teher! De ezek **legközelebb állnak Krisztus országához**. El ne hagyd őket az örök élet kapuja előtt! (Betegek ellátása!) Leghamarabb ér el hálájuk azzal az imádsággal, amelyet annál a Mesternél mondanak, Akihez hazasegítetted őket. Ilyen odaadás Isten öröme, de hidd meg, saját életörömöd is!

2. Mindezt az elmélkedés második pontja tárja eléd, és örök igazságként tanítja: **Ilyen munka mellett híveid lesznek lelked öröme.**

Hiheted-e, hogy örömtelen annak az élete, akiből kiáradt a lélek minden jósága?... Lehet-e, hogy tartalmatlan annak az élete, aki Mestere nyomán „kiüresítette önmagát"? Ezt csak az a naiv és gyarló ember hinné, aki nem veszi észre, hogy a pásztor munkája nyomán megsokszorozódik az emberegyén, a pásztorlélek azokban, akik tőle vettek és tanultak életformát. – Egész különösen tolódik ide azonnal az a gondolat, hogy a papi szolgálat tulajdonképpen **mintázó munka.** Magunkat Krisztusról mintázzuk és ugyanazt végezzük, hogy a saját életünkön keresztül lemért és felértékelt módokat követünk híveink életében.

a) Az első, ami örömre fog hangolni, hogy észrevesszük, hogy felfigyel reánk és keresni kezd így

minket híveink sora... Nem emberi kedvesség vagy külső modor, hanem a pásztori lélek teszi figyelővé a híveket. – A pásztor pedig akkor kezdi otthon érezni magát, ha ez a felfigyelés oly módon jelentkezik, hogy a templom, a gyóntatószék táján és tanácskérésben **keresni kezdik pásztorukat** a nyáj kisebb-nagyobb tagjai. Ez az érdeklődés már a második. Jobb, mert több a felfigyelésnél. Van ebben már tisztelet és hódolat, van ebben készséges odahajlás.

b) A munka további fokán észlelhető az a mozzanat, amelyben a hívek követni kezdik a jó pásztor szavait. Nem gondolok én arra, hogy minden pásztor mindent újonnan rendezzen. **Csak** lélekátalakulásban valósuljon ez az ige: „Mindaz, aki Krisztusban van, új teremtmény" (2Kor. 5,17). Alapelv: az előző munka **megbecsülése mellett** folytatandó az új. Ne légy „terv-gyáros", hanem áldozatos munkás! – És ha hulladékleltárt vettél át, csődtömeget örököltél?... Akkor nem ítélkezés, hanem a rendezetlen viszonyok helyes életirányítása legyen feladatod. Ez ismét lélekköröm, mert tanácsod, tanításod, irányításod nyomán új életre indulnak a hívek. És ez azért **szent öröm is,** mert itt már a tervszerű munka kezdése és érvénye mutatkozik. Megindult a zsendülés, mert jó volt a vetés... Sőt azt is mondhatnók: kalászba szökken az „Úr gabonája".

c) A felfokozó boldogság azután akkor közelíti meg a teljes kielégülést, amikor már **a gyermeki szeretet jegyei verődnek ki a „lélek atyjával" szemben.** Ez a lelki fok azért nagy jelentőségű, mert ledőlnek azok a válaszfalak, amelyek a legbelsőbb ügyek megbeszélésénél komoly gátak lehetnek. A gyermek örömmel siet atyjához, az atya készségesen segít gyermekén.

d) De a legteljesebb öröm akkor tölti be a jó pásztor lelkét, hogyha ő maga személyében elolvad, a hívek együttesében sokszorosodik, és minden egyesen kiver. Ez a szent vonás, amely **krisztusivá** teremtette a lelket. „... nekem kisebbednem (kell)" (Jn 3,30). Nem szabad **magunkat** keresni. A híveket viszem Krisztushoz! Krisztus a cél! Csak akkor lehet boldog a pásztor, ha azt tudhatja, hogy Krisztus mintájára alakította híveinek lelkét! „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem" (Gal. 2,20); magára kell tudni magyarázni a pásztornak szavait: nem önmagának, hanem Krisztusnak nevelte házanépét. – Aki **teljesen** elérte **ezt** a célt, az boldogan mondhatja: mindenemet feláldoztam Krisztus nyájáért! De bízva teheti hozzá: a boldogságok boldogsága a lelkem kincse, mert Isten adta kiemelt élethivatásomat betöltöttem.

Bef.: Zárógondolatunkat vegyük a pásztor és nyáj hasonlatáról. A pásztor a nyájához tartozik. Azé kincstára, de belőle gyarapszik a pásztori lélek boldogsága. – Szent és jó csere. **Átadom a földi és reám bízott lelki kincseket, és a boldogság földi és örök értékével** fizet vissza a nyáj örök Atyja: az Isten. – Legyen imánk ez a fohász: add, Uram, hogy ez a **tudat** egész életemet lendítő erő legyen! – Ne felejtsd el: az égi Atya már a földi életedben is **boldogsággal** telít, pedig még innen járod az élet útját – ad: „ante portas". Ha ez a jutalmad – itt, mi lesz – ott?... De erről szóljunk – este... Amen.

4. beszéd: In familia aeternas vitae

Bev.: Földre küldetvén, földön járván, végül is „hazatér" az élet zarándoka. Az „ante portas" véget ér és a „tárt kapuk" várnak reánk… Méltán kérdezem tehát: miben áll Krisztussal egyesült életem igazi értéke és értelme? Hol az a Tábor-hegy, ahová már **földi életemben feljuthatok**, és hogyan tárul az a „Tábor-hegy", ahol Urammal, Atyámmal találkozhatom? – Ez a **szorosan vett** lelkigyakorlatom utolsó kérdése. Azért, mert holnap a negyedik teljesen **a gyakorlati életről** fog szólni. – Azt világosan láttam, hogy a lelkek szolgálatára küldettem, de azt is éreznem kell, hogy nem vagyok önmagától adni tudó „életnap", hanem az örök Fénytől vevő igénytelen „hold". Valami módon reám is áll az Írás: „A győztes részesedik mindebben" (Jel. 21,7). Napom az égi Atya, és „bolygó fia" lettem én magam… Ha boldoggá is tesz a földön végzett áldozatos lélekmunka, mégis ez az átfutó vagy túlzottan értékelt. Az igazi boldogság, az örök életet előkészítő boldogságtudat akkor lobban fel bennem, ha keresem és megtalálom az égiekkel való **együttélés** csodavilágát. Földön és égben egyaránt. Mégpedig azért, mert erre tanít az Írás: „Hiszen mindnyájan a világosság és a nappal fiai vagytok" (1Tessz. 5,5). És azután az „isteni családhoz való tartozandóságom" örömei után vágyom. – Hogyan kell ezt megvalósítanom?

1. Az első felelet így hangzik: **Zarándokutat kell tennem a „Táborhegyre".**

Jól tudom és értem, hogy szolgálatom az Istené, sőt azt is tudom, hogy minden lelki munkám örök áldója és gyámolítója a Mester. Épp úgy, mint a tanítványok is tudták. Sőt boldog örömmel élvezték. Erről mondja az apostol: „Kérjetek és kaptok, hogy örömetek teljes legyen" (Jn 16,24). De azt is tudjuk, hogy a tanítványok életében egész megszokott lett a Mester… Az élet köznapisága sokat elkoptat… nagy mélységeket eltakar… az „isteni jelenlét"-ből merített örömöket is csökkenti… A Mesterrel

való élés olyan, hogy a csodák láttára fellobbanó, de később ellankadó… A hirtelen fellobbanó fény csóvája messze elvilágít, de az elcsendesedés esetén a mélységek „Héphaisztosza” nem szórja fényét és melegét… Az elpihenés után – a mélységek rejtik magukba az erőket… Aki tehát állandó és igazi látást igényel, annak fel kell zarándokolnia a Tábor-hegyre, hogy – leválasztva életéről a megszokott és látható köntöst – látva lássa az Urat abban a dicsőségben, amelyet csak **az igazak** láthatnak. De hol ez a „hegycsúcs”? **Az isteni magány** ennek a területe, és **a lelki elragadtatás** ennek a megvalósulása.

a) A Tábor-hegyre csak a hivatalosak mehettek. „Hat nap múlva Jézus maga mellé vette Pétert, Jakabot és Jánost, és egyedül őket vitte föl egy magas hegyre” (Mk 9,2). – De a magányba, a világtól elvonatkoztató magányba mindenki mehet. Én is! – A hívás a Lélek szava: ez pedig mindenkiben csengő **isteni szó.** Kell ezt sokszor tennem! – Az elragadtatás kegyét csak kivételesek kapják. A hivatalosak ezt látták: „Ruhája olyan tündöklő fehér lett, hogy a világon semmiféle kelmefestő sem tudná fehérebbé tenni” (Mk 9,3). – Még az apostolok közül is kevesen kapták. – De ezt is kérhetjük, sőt az igazi szeretet jogán bizakodva várhatjuk. Vagy kapjuk, vagy nem! De egyet feltétlenül kapunk: közvetlenebb kapcsolatot a Mesterrel. Lehetséges, hogy nem lesz ez vízió, nem lesz túlcsorduló lélekgazdagság, de feltétlenül lészen Isten-közelség tudat és boldogságérzés. Biztosan számíthatunk arra, hogy ilyen lelki magányban elsüllyednek a földi keretek, elértéktelenednek a rangok, hatalmak, kincsek. Egy nagy kincs tűnik fel előttem: „Én Uram, én Istenem, Te vagy mindenem!

b) De csak azt kell kérnem, hogy a lélekmagányban, az én „Tábor hegyemen”, találkozzam a „színében elváltozott Úrral”? Ennél többet! Azt kell kiesdenem, hogy a találkozás öröme után – már földi életemben- **örökké szolgáló és boldog fia maradhassak. –** Az Írás is hirdeti, hogy Isten fiai vagyunk – imigyen szólván: „Hiszen szentek ivadékai vagyunk és azt az életet várjuk, melyet az Isten azoknak juttat, kik sohasem szegik meg iránta való hűségüket” (Tób. 2,18), majd: „Amíg veletek van a világosság, higgyetek a világosságban, hogy a világosság fiai legyetek” (Jn 12,36); sőt: „Maga a Lélek tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten fiai vagyunk. Ha pedig fiai, akkor örökösei is: örökösei Istennek, Krisztusnak pedig társörökösei. Előbb azonban szenvednünk kell vele együtt, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk. Az a véleményem, hogy a jelen szenvedések nem mérhetők az eljövendő dicsőséghez, mely nyilvánvalóvá lesz rajtunk. A sóvárgással eltelt természet Isten fiainak megnyilvánulását várja” (Róm. 8,18-19); és végül: „Isten fiai vagytok ugyanis mindnyájan a Krisztusba vetett hit által” (Gal. 3,26). – Hiszen **az igazi szolgálat** (a szentelés!) nyomán reánk is állhat ez az isteni ige: „Tehát nem rabszolga többé, hanem fiú, ha pedig fiú, akkor Isten által örökös is” (Gal. 4,7). – Mindez arra utal, hogy olyan életet élhetek és ezért a boldogságok boldogságának hordozója lehetek: „Nézzétek, mekkora szeretetet tanúsított irántunk az Atya: Isten fiainak hívnak és azok is vagyunk” (1Jn. 3,1). – Mit akarok tehát? Olyan belső átalakulást – ez az én **tábor-hegyi találkozóm** –, amely után erősödik bennem az „istenfiúság valósága”, és így a földön élvezheti életem az „egekhez-tartozandóság” boldogságát. Ez a belső tudat és a kegyelmi erők vételével való átalakulás részesedés a Tábor-hegy csodájában és megízlelése annak az égi boldogságnak, amely után áhítozva áhítozik egész életünk. – Íme! Így gazdagodva már **a földön** élem az égiek életét, az „Isten fiainak” életét és a boldogságok boldogságával szolgálom az Atyám élettervét.

2. És ezek után leszögezhető a második feladatom is: **Bele kell helyezkednem a mennyei udvar örök dicsőségébe!**

Felfelé tör az élet. Sudár jegenye lesz a magból és beleszökken abba légkörbe, amely sokkal finomabb mint a gyökérzetet hordozó földanya méhe. A göröngy alól kipislant az ibolya, szinte lábujjra helyezkedik, hogy szerényen bár, mégis mutassa kékes kötényéjét... (Puszta S. verse). Csak a por és vízpára hullik vissza a földre. – **A lélek** is a magasságokat kívánja. **Kutatja** az eget és **beleáhítozik** az Isten világába. Aki pedig hisz, **annak** örömeit keresi és élvezi már a földön. „Íme abban, aki hitetlen, nem igaz a lélek, az igaz azonban hite által életben marad” (Hab. 2,4); „Az igaz a hitből él” (Gal. 3,11); „...de ha elpártol, nem telik benne kedvem” (Zsid. 10,38). – Olyan csodás Icarus az ember, akinek örök igénye és életboldogsága az Isten. Fölfelé törő életünknek jelképe lehet **a repülőgép**. **Lilienthal** nem nyugodott meg, míg a magasságokba nem juttatta masináját. Jól tudta és akarta: győznie kell a tér és idő felett!... Igen! Igen! Igen!

Győznünk kell ezek felett, mert mindezek urává teremtett az Isten... Mi **a végtelen Isten rokonai vagyunk!** (Ady). Mi a végnélküli élet **hivatalosai** vagyunk (Jn 6.fejezet). Azért kell olyan győzelem, amely előképe az igazi lélekgyőzelemnek.

a) De kérdem: belejuthatok-e már **földi életemben** azoknak „társaságába”, akiknek nagy családja hazavár engem? Élhetem-e **itt is** – hittel áldva – **a mennyei boldogság előízét?** Olyan jó lenne néha

„hazalátogatni”!... Olyan jó lenne néha „látni, élvezni, élni” azt a jövőt, amelyet készített számunkra az Úr!... Olyan jó lenne **teljes** hittel élni ezt az igazságot: „Méltó... hogy hálát adjunk neked, örök Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus által, akiben számunkra **a boldog feltámadás reménye felragyogott, hogy akiket megszomorít a halál bizonyossága, azokat megvigasztalja az eljövendő halhatatlanság ígérete”** (halotti prefáció)! Annál is inkább, mert **így** sokkal könnyebb volna a köznapi élet, ha itt-ott az örök élet reményét tudnók beleszínesíteni a szürke robotmunkába!... Izzító kérdés: lehetne-e? Nem-e? – A felelet ez: Isten kegyelmétől és ember törtetésétől függ. Isten ezt is megadhatná, de nem szabad oly igényessé lennem, hogy **követelem** a magam számára az elragadtatás csodáját. Ez van! Ez igazság! De **csak** kivételesek számára adott **isteni kegyelem** (Szt. Ferenc, Szt. Tamás, Szt. Teréz stb.). – Azt azonban már megtehetem, hogy **könyörögve könyörgök** ezekért a kegyekért, ezekért az édes pillanatokért. – Alázatos a kérés, és lehetséges a teljesítés. De azt meg is teszem, hogy áldozatos lemondással, a földiektől való elszakadással szinte „kényszerítem” az Urat, hogy ilyen módon hozzám alázkodjék. Olvasd az apostolok eljárását: „Kényszerítettek egy arra menőt, cirenei Simont, Sándor és Rufusz atyját, aki éppen a mezőről jött, hogy vigye a keresztet” (Mk 15,21). Azt is megtehetem, hogy hetente egyszeri elmélkedésem tárgyát az örök hazába helyezem... **Képzeletem szárnyain** hatolok oda... De a képzelet isteni ajándék, talán a képzelet ajándéka esetleg kiváltja az égi Atyának azt a kegyét is, amely az égi boldogság élvezését, vagy kóstolását adja... Azt is megtehetem, hogy különös tiszteletem tárgyát, a Szent Szűznek anyai szeretetét arra kérve kérem, hogy érezhessem – drága Fia kegyelme folytán – bár csak egy percre is **az örök Táborhegy** mennyei csodavilágát... Azt is megtehetem, hogy könyörgő imám azt kéri, hogy meghalt szeretteimmel találkozhassam – az emlékek feléledt világában és így – bár átfutólag – **velük élvezhessem** az égi otthon boldogságát! Íme, sokat tehetek, de mindent, a döntést, a kegyelmet égi Atyámtól várhatom. Én kérek, Ő adhat. – És ha nem tárulnak fel **így** az ég kapui?... Akkor **ebben** megnyugszik az én lelkem. Hogy menyit kapok, az Tőle függ! Bizonyára jól tudta, hogy miért **csak három tanítványt** vitt a Tábor-hegyre... De végül dolgozás, fáradtság, sőt életáldozat tudatában **mégis felfohászkodom!** Nap nap után imádkozom: a Tábor-hegy boldogságát add meg nekem, Uram!

b) De mindezt **megvalósítja az örök életben** való – isteni ígéreten alapuló – **hit**, és előízzel ízlelteti **az égi Kenyér és az isteni Ital**. Mindkettő nem emberien túlméretezett képzeletálom, hanem Krisztus Urunk égi kinyilatkoztatása és így az égi Atya **üzenete.** Isten a Lét, Isten szava: **valóság**. Isten ígérete: **életigazság.** Ezt a boldogságot kiesdheti minden pap és így ízlelheti az „isteni család” életének boldogságát földi zarándoklása idején. Ez a tanítás éltető ige. De az ige mellett jelentkezik az isteni élet valóságos **Eledele**. Ezt is Krisztus ígérte és ezt is a Mester kínálta és kínálja. Erről szól a szamaritánus asszonnyal való beszélgetése (Jn 4.fej.) és erről szól Lk 22.fejezete. – És az élet? Ezek **„csodatévő” erejéről** szól az a valóság, amely szerint örök vágyat táplál és szűzi lelkeket fakaszt az ég Eledele és tüzesen izzó Bora... Lám! A Tábor-hegy vágya isteni kegyelem, de a Tábor-hegyen való lélekátváltozás az isteni táplálék csodahatása. – Könyörögj az isteni hitért, **az isteni látásért**, hogy ennek birtokában erősítsen és átnemesítsen **az isteni Eledel!**

Bef.: Végezetül azt kérdem: vajon valóságban tárulhat-e elém a földi életben **az égi család? –** Ennek valósulása végül is **különös isteni kegyelem kérdése**. De az **biztosan elérhető**, hogy a képzelet szárnyain a magasba emelkedhetem és birtokba vehetem azt a világot, amelyet az „örök kapuk” tárulása utánra ígér az égi Atya. – Véges képzeletemmel ugyan csak azt a parányi részt érinthetem, amely Isten kegyelmével és emberi erővel megközelíthető. De azt tudhatom, hogy ez is **boldogít** és erősít. Reményt fakaszt a teljes boldog életre is és így lendületet biztosít a földi életben végrehajtandó **erőfeszítésre.** – A végső igazság ez: ha vágyakozói vagyunk az „örök élet Tábor-hegyének”, akkor **áldozatos szolgái** leszünk a felé törtető, istenivé alakuló és szeretetet sugárzó földi életnek. Amen.

IV. nap (via creativa)

Hová küldettem, hol jártam és hová kellett visszatérnem? – ez volt az eddigi gondolatsorozat. Mi marad hátra még? Egyszerűen az a kérdés, hogyan maradhatok abban az életkeretben, amelyet magamnak – Isten kegyelmének fényénél – legjobbnak tartok? – A felelet is egyszerű: dolgozzál ki jövő életprogramot és kérd az Urat, hogy a kegyelem termékennyé tegye elhatározásodat. Ilyen módon biztosan haladhatsz az „örök kapuk” felé! Lényege: ne túlzott feltételeket, hanem lehetőséged határain belül, és ne magadban bízzál, hanem a Mindenható kegyelmében. – Most a „via creativa” útján azt kellene kérdezni: miben áll és hogyan szerezhető meg az **az isteni életerő,** amelynek birtokában ön-

életem állandó „teremtője” és mások lelkiéletének hűséges szolgája tudnék maradni? Kérdés: magamat és másokat hogyan tarthatnám meg az isteni természet boldog birtokosának? Erre azután négy tételben felelne majd a négy elmélkedés. – Most vetítsük előre, hogy legyen bennünk **erőgyűjtés:** azért keresd a természetfeletti erők forrásait. Legyen a munkánk **szabályozott:** azért legyen benne **rend** és **célszerűség**. Legyen életünk **áldozatos**: azért alakítsd életigazságoddá: **a szolgálat teljességét adni!** Legyen életünk szerény, és **alázatos**: azért a földiekkel szemben **a legkisebb igényeskedés.** Mindenben mássá leszünk, de valójában istenivé leszünk. Mindent adtunk, de mindent kapunk.

1. beszéd: Profundus haurire!

Bev.: „Amint kívánkozik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánkozik lelkem tehozzád, Istenem” (Zsolt. 41,2). – Ha ugyanis erős akarsz lenni, akkor sokszor kell az üdítő forrásokhoz sietned. A lelkiélet természetfeletti élete egyenesen igényli a természetfeletti források gyakori használatát. Égbe szállni csak égi eszközökkel lehetséges. Minél lendületesebb és ékesebb az életszíntáj igényem annál többet kell a természetfelettiből merítenem. Épp azért gondold át **az egyénien** papi életadataidat és vizsgálgatva önmagadat, állapítsd meg, hogy hogyan, mikor és miképpen tudsz töltekezni az isteni kegyelemmel? – Mi csak az alapvonalakat jelezzük, és valóban egyénien dolgozd ki követendő programodat!

1. Látogasd naponta az örök életerők forrásait!

Egyetemesen annyit jelent: **járj az Úr közelében,** hogy közölhesse veled égi kegyelmeit. – De hogyan közelíthetjük meg Őt?

a) Feleletemet hasonlatokkal kezdeném. – Nézd az élők természetét. A földből veszik fizikai tápereik nagy részét, és ezért **gyökerükkel** a földbe kapaszkodnak. – De az egekből várják a harmatot, a levegőt, a napsugarat és a meleget, azért pompázó szirmaikat egek felé tárják. – És a megfigyelés arra int: ahol élnek, onnan várnak; de **amerre törnek**, arra virágoznak. – Persze mindez gyarló kép. A valóság így állítható **a szellemi élet vonalán bontakozó ember** elé: földön élsz, tehát a földi erőket gyűjtsd (egészség, jó otthon, kultúra stb.), de egekbe törsz, tehát **onnét** várd az isteni erőket. Áhítozd az eget! – Ez pedig prózai formában így szól: kopogtasson lelked a napi gyakori **ima és elmélkedés** útján az ég kapuján, és gazdag lesz lelked az égi kegyelmekkel. **Carrel** szerint az ima az égiek belégzése, **Illyés** protestáns orvos professzor szerint az égiekkel való találkozás... Ő így fogalmazta ezt a háborúban: „okos ember lehetett az a pápa, aki elrendelte, hogy a lélekkel foglalkozó ember (pap!) naponta **egy óra hosszat** (Breviáriumozó tábori lelkészt látott!) beszélgessen az ég Urával”. – De ez az ima és elmélkedés végül is az egekbe juttat, ahol **személyes kapcsolatot** veszünk fel Istennel és szentjeivel. Mert mindenfajta ima (Szent Szűz-tisztelet, szentek tisztelete...) végül is arra tör: egekbe emelkedik a könyörgő ember, hogy Isten kegyelmét vegye a küszködő életzarándok! **Személyes** a sóhaj, hogy **személyes** legyen a leereszkedés. – Legyen tehát a papi kötelességek **elseje**, amely a nap megszentelését és a lélek első komoly táplálkozását hozza. Nincs arra elfogadható ok, hogy ezek elmaradjanak. Fekvés és felkelés ideje úgy szabályozandó, hogy **a köteles alvásidő megmaradjon**... De a későbbi felkelés nem lehet „causa excusans”. Mit akarok és hogyan akarok lelkieket adni, ha magam nem gyűjtöttem és magamat lelkileg fel nem üdítettem?...

b) De az egek felé táruló lelked **liturgikus alakokban** is odafordul az ég felé... **Szentmise, szentségek kiszolgáltatása, szentelmények** azok, amikre gondolj. – Még kérdezhető-e, hogy miképpen erőforrások ezek?... **A szentmiseáldozat**, amely érted és híveidért mutattatik be. Ismétlése égi parancs: „Ezt cselekedjétek emlékezetemre” (Lk 22,19). Arról tehát szó se essék, hogy végzem, vagy nem végzem... Csak a **hogyan** kérdése legyen az elhatározásom tárgya. Jelszó: **áldozatot – az Áldozatért!** – Ne koptassa áhítatomat a szokás; ellenkezőleg: a tapasztalt erővétel erősítse az isteni vágyakozást. – Az „utolsó vacsora” Mestere lépjen naponta lelkünk elé, és az Ő készséges önfeláldozó szeretete hangoljon bennünket is áhítatos áldozatbemutatásra! Legyen ez olyan szent cselekmény, amely Úrhoz szállás az áldozatbemutatás útján és az Úrral való erősödés az áldozás útján. „Táplálja őt az élet és értelem kenyerével, s itatja az üdvös bölcsesség vizével” (Sir. 15,3), mert: „Az áldás kelyhe, melyet megáldunk, ugye Krisztus vérében való részesedés?” (1Kor. 10,16). – Itt reá kell mutatnom a választott nép áldozatainak szertartásaira, a pogány népek áldozataira, és az emberi lélek belső természetének egek felé való törtetésére. A **bizonyosságot** a történelem igazolja, és a lélek ilyen fenséges szárnyalási vágyát a költők öltik formába. – **Áldozatokat** mutat be a paradicsomtól kezdve a pogány ember (gabonaáldozatok, véres áldozatok, bor és kenyér-áldozat stb., de ugyancsak erre használja a he-

gyek ormát és a ligetek világát...), mert **keresve keresi** az egek Urát; és ennek **természetes igényjellegéről** zeng a költők áldott serege, aki mindig arról harsog, hogy legyen a róna és hegyorom, a személytelen világ és a személyes ember örök áldozatot bemutató – az egek felé!

c) Majd tovább haladva három lelki munkát fogok össze, hogy **a lélek természetes erőinek felvétele és az isteniesített szellem táplálása** egyhelyütt találjon testvéri otthont. Azt akarom ezzel mondani: a most következő három lélekgyarapító mozzanat olyan **összeforrtan** követelődzik, hogy egyikét se hanyagolja el Krisztus papja. Ez a három naponta teljesítendő papi kötelesség legyen a napi **lelki olvasmány**, a napi **szentolvasó** elmondása és a napi **szentséglátogatás.** – Mindezek olyan lélekkitárulások, amelyek a sokat akaró lélek életszokásai. Lehet-e üdítő harmat nélkül bőséges termést várni? Lehet-e a köznapi élet poros területén járni az elparlagiasodás veszélye nélkül úgy, hogy az isteni gondolatoktól távol tartom magam? Kell olyan gondolatvilágba is kapcsolódnom, amely emel és gazdagít!... Nem látszik ez nehéznek: **déltájban** vagy **vacsora előtti** időben... Tedd programponttá! Meg fogod érezni, hogy mindez a léleknek üdülés, a jövő heti szónoknak gondolatgyűjtés. Még a lelkipásztori munkában is visszatérő áldás, mert lendületet biztosít a fáradt paptestvérnek. Menj át pár percre a templomba! Urad és Istened vár. Vidéki testvérnek vagy távolabb fekvő templom plébánosának nehezebb. De kell, hogy legyen és lehetséges olyan áldozat is, amely – épp áldozatos jellege miatt – bőséges lélektermést fog biztosítani. – Az azonban könnyedén megtehető, hogy **a nap folyamán** benézek a templomba... Ha híveim is járnak, a pásztor se hiányozzék. – Az pedig egyenesen könnyen végezhető, hogy a gyóntatás szünete alatt a gyóntatószékben **adorációt végzek**... A szentolvasóról csak ennyit: parancsa az Egyháznak, dicsérete az égi Anyának! Részletezd magad előtt és reá fogsz döbbenni égi Anyánk szeretetének kiáradására. A napi **rózsafűzés-mondás** – Prohászka szerint – **a lélekhűség jele.**

d) És az estém? Legyen szent **lemérés ideje**, amikor is a múlt nap felbecsülése és az Isten előtti értelmezése történik. Legyen ez bánkódás és sok jó elhatározás ideje. Az Úr kegyelme azzal van és marad, aki teljes fegyelemmel és tudatos elhatározással dolgozik saját lelkén. – Ezt **lelkiismeret-vizsgálatnak** hívjuk és eredményét **lélektisztulásnak** mondhatjuk. – Valójában a legnagyobb jelentőségű **életerő-felvétel** ez; így fogalmazható: **levetése** a napi lélektehernek (bánat – erősfogadás) és **felvétele** az Isten szeretetének. Van tehát ebben a napi gyengeségek temetése és jövő napra való felerősödés égi kegyáradása. Nem veszed észre, testvér, hogy ez nem más, mint a kegyelmi forrásból való erős töltekezés? – Prohászka pp. atyánk „Élő vizek forrásai" ott is csordulnak, ahol **az alázkodó földi ember** az egek felé fordul, és **a szerető égi Atya** a föld zarándokára tekint. De ez a kettős **személyi aktus az isteni személyiség** erősítését adja. Végül is mindez örök kapcsolatfelvétel, amely a szeretet láncával fűzi egybe Istent és embert. – Íme! Így telíttetik isteni kegyelemmel annak a lelke, aki egész napját munkával töltve **a kegyelem forrásához siet erősítésért.**

2. Kérd ki égi kegyelmét a gyakori szentgyónás útján!

Azt értem ezen: milyen legyen a szélesen fogott idő, vagy mit osszak be feltétlenül a heti, havi, vagy évi programba?

a) A „heti" fogalmához a szentgyónást vegyem. A szentgyónás olyan szent eszköz, amely **önismeretet, alázkodást** és **tisztulást** biztosító. Tehát az első kettős mozzanat **az ember műve** és az utolsó **az Isten áldása** és **az ember** ismételt vagy fokozottabb **isteniesedése!** Kettős vonalú tehát az érték. **Személyes emelkedés** az Isten felé és **a személyes Isten leereszkedése** az ember felemelése érdekében. Keresve keresd ezt, paptestvér! Ne csak másnak ajánld, hanem magad is élj vele! Lehet ez heti, két heti, de sohase legyen négy héten túli ismétlődés. – Jó a lelkiatya, mert szót is válthatsz vele, de legyen bárki is, Isten kegyelmét közli veled.

b) A „havi" fogalmát recollectiora változtasd! Legyen havonta egy napod, pl. az első szombat, amelyet nagyobb gonddal és lehetőség szerinti visszavonultságban töltöd. Legyen ez a nap a hó lelkiismeret-vizsgálata.

c) Az „évi" programban találjon helyet a **lelkigyakorlat**. Jó a nagyobb zárlatok elkészítése, hogy könnyebb legyen a végleges elszámolás. – Valójában temetkező idők ezek. Elhantolások. Határkő letűzések. Recollectiok és lelkigyakorlatok végül is olyan „élethatárkövek", amelyeknél temettetik a múlt életszakasz és amelynél megindul a megerősödött lélek. Olyan „határkövek", amelyeken túl nincs elintéznivaló... A háromévente tartandó lelkigyakorlatok megismétlését Egyházunk elő is írja. Legyek ennek az egyházi rendeletnek nemcsak hódolatos végrehajtója, hanem – lelkem jól felfogott érdekében – készséges örömmel és gyakrabban végső boldog „nagyot akarója"!...

Bef.: Zárószavunk az legyen: férfiasan kerestem az „élet forrásait" és reátalálva erre gyakran fogok üdítő italából felfrissülni. – Van egy közismert mese **a radványi erdőről**. Ez így szól: Az öreg

emberek hörpinthetnek a radványi forrás vizéből és újból ifjak lesznek... Jól tudja mindenki, hogy mindez gyönyörűséges mese. De a mese elképzelésének van igazi és **valóság-jellege.** Ez pedig ez: a lélek világában csörgedezik olyan szent forrás, amelynek hörpintésével **lélekfiatallá** ifjodik az ember... Imádkozzál, testvér, hogy elmondhasd: én komoly mérlegeléssel reátaláltam erre az életigazságra: **találkozzál** gyakran, sőt **élj** az Istennel, és így **isteni, örökké ifjú** maradsz a földön és az örök életben! – Több ígéretet **ne tégy** az örök élet forrásainak keresését tekintve. De ezt tedd és férfias lélekkel **teljesítsd!** Légy meggyőződve: bőségesen fog csordulni az ég, és derűssé, boldoggá, szentté alakítja életedet égi Atyád! Amen.

2. beszéd: Serva ordinem!

Bev.: Isten adta feladatok előtt állva, azok sorozatát nagy vonalakban így határozhatnók meg: **légy az Isten követe és a lelkek üdvözítésének áldozatosa!** – Nagy és szélesen fogott feladat, amelyet a részletekre bontott lélekmunkával és a bölcs mérséklettel kell teljesítenem. Keresni kell tehát olyan eligazító igazságot, amelynek vezetése mellett teljesíthető ez az életfeladat. Mi lehet tehát az eligazító tétel? Talán így lehetne bölcs feleletet adni: „Serva ordinem et ordo servabit te". – Ennek az általános tételnek azután két része van. Légy következetes s fegyelmet tartó a kötelesség teljesítésében és légy rendet tartó a vállalt munka végzésében. Határold körül kötelességeidet és pontosan teljesítsd feladatodat. Az első: a selectio, a második: a perfectio területén ad irányvonalat. – Fogalmazzuk tehát most két elmélkedési pontba feladatunkat.

1. Készséges légy a rendszeres munkában! – Ez az első.

Az ember Isten adta küldetése nem annyit jelent, hogy minden munka az enyém. Aki mindent akar, az igen keveset végez. Az én munkám elsősorban a hivatásomhoz kötött (ex iure, ex officio), amelyhez azután – bölcs mérsékléssel – vállalható egyéb is (ex charitate).

a) A köteles munkám – a hivatásommal járó. Erre ez a parancs: mindig, minden mást előzve és teljes lélekkel kell teljesíteni! Ezért mondja az apostol: „Minden méltóképpen és rendben történjék" (1Kor. 14,40). – **Részletezd** most magad előtt saját hivatásodat!... Mérd le megbízatásod körét és ezen belül teljesítsd kötelességedet! Ebben azután találjon helyet **a készülés, a továbbtanulás,** az áldozatos **otthon ülés**, mert ezek eszközök a becsületes helytállásban. Ne új megbízatás lehetőségére készülj, hanem azt a feladatot teljesítsd, amelyre küldettél!!! (Azok az emberek inkább „tervgyárosok", mint érdemes munkások). – Most teljesítsd **a káplán, a hitoktató, a plébános** kötelességét. Csak akkor dolgozzál ki **felsőbb hivatásban teljesítendő életprogramot**, ha már **ott kell** – Isten terve szerint – tevékenykedned. Így lesz szent a munkád és – „last not least" – nyugodt a lelked... Jól jegyezd meg: „Ha atyámnak, Ábrahámnak Istene s Az, akit Izsák fél, nem lett volna velem, most talán meztelenül eresztenél el: de az Isten megtekintette nyomorúságomat s kezem fáradalmát..." (1Móz.31,42). – De a kötelező munkában is van bölcsen irányító axioma. A sorrend ez: **necessaria, utensilia** et **delectabilia.** Tartsd magadat ehhez a bölcs öregek axiomájához és sohasem fogsz összevisszaságokat elkövetni vagy kötelességet mulasztani. – Legyen életelved: „Senki kenyerét ingyen nem ettük, hanem keserves fáradsággal, éjjel-nappal megdolgoztunk érte, hogy egyikteknek se legyünk terhére" (2Tessz. 3,8).

α) Hogy mik a **kötelességek**, arra nézve legyen irányítód a Mester: „...csak egy a szükséges. Mária a jobbik részt választotta. Nem is vétetik el soha" (Lk 10,42). Reád vonatkoztatva annyit jelent: a lelkiek szolgálata mindenekelőtti! Ne keress és ne találj mentő körülményeket! A lelkek szolgálata az egyetlen és egyedüli szükséges. Ezért szenteltek pappá. És ennek teljesítését méri le az Úr az örök kapuknál!

β) Mik a **hasznosak**?... Azok a munkák, amelyek a lelkek Istenhez térését **előreszorítják** vagy előkészítik. Gondolj Ker. Szt. Jánosra és értelmezd küldetését életedre. Ennek azután igen széles a skálája. Ne félj tőlük! Ez a hivatásodhoz tartozik, tehát rajta! Szolgálj, ahogy tudsz! Ezek között fogod találni **a családlátogatást,** a „lelki kataszter" **felállítását**, a hitoktatás **személyes** végzését vagy ellenőrzését, a templomi rend betartását, az iroda helyes vezetésében való pontosságot... De nyugodj meg! Helyet talál itt az ellátatlanok gondozása is, de anyagi lévén, maradjon a lelkiek mögött. Légy ezen a vonalon: **„samaritanus plebis"**!

γ) A „**delectabilia**" egyrészt tárgyi, másrészt személyi. Ami **az egyházközség életében**, tehát a hívekért szükséges és élvezetes (templom különös díszítése, iskola művészibb építése, zene, ének, színdarab-rendezés, szórakozás, mozi, bál...), **az jöjjön!** De **eszközként** és harmadsorban. Még az anyagi

áldozatok meghozatalában is harmadik legyen. Ez is fontos életelv tehát: **primo personae** et **deinde res!** Egyetlenegy esetben fordítható a tétel: ha elsőrendű cél a lelki, de előbb végrehajtandó eszköz (**azon keresztül** érhető el az elsőrendű cél!) az anyagi! Ez a kivételes tétel így szól: per naturalia ad spiritualia!

b) Ámde még itt is bölcs és mérsékletes légy az önfeláldozó szolgálatban! – Nem szabad sokat vállalni, mert kevés lesz a végzett munka, vagy felületes lesz az eredmény. Ne siess az önfeláldozó szentek példájával (Szt. Ferenc, Szt. János stb.)! **A kivételes kegyek** emberei „inkább csodálandók, mint követendők"! – De ez azt sem jelenti: nem teszek meg semmit más munkaterületen, mert ez **lelketlenség!**... Ez az utóbbi „lajhárnemzetség" életprogramja. – Különben itt az a mérce: ha sok talentumot kaptál, akkor sokat vár tőled az Úr. Akár ékesszólásod, akár tollad csillanóbb, minden esetben egyik sem kevesbítendő a munka területén. – De szabd meg most világosan: mikor, miből és menynyit?... Lelked megadja a feleletet. Bízzál a lélekben szóló Úratyánk szavaiban! – Légy bőkezű, de **légy erőiddel takarékos** és **a kötelező munkád sohase** legyen elhanyagolt! Követek vagyunk az Úr nevében járván és nem loholnokok az Úr kertjében szaladgálván! – Ezt az utóbbi jelzést foglalja tételbe a második elmélkedési pont:

2. De aránymérce szerint élő légy a munkában!

„Fortiter in re et suaviter in modo!" – Ez a helyes élettétel. És gyakorlatilag mit jelent ez? Talán így felelhetnék: szobám, irodám, fiókjaim, könyveim, hivatalos leveleim – **rendet parancsolnak.** Nem könnyű, de komoly kötelesség. Csak rendezett otthonomban tudok rendezett életet élni. – Még a „hazavágyakozás" is csak akkor megy, ha **rendes az otthon**, amely hazavár. Elhanyagolt „agglegénylakásban" nem találhat otthont Krisztus papja... Kissé sötét kép vetítődik elénk, ha arra gondolunk: hamarosan igényli „mások otthonát" az a pap, akit nem „meleg otthon" várná szobájában...

a) Rend legyen azután **papi programomban**. Legalábbis annyi, amennyit előre meg lehet szabni. Itt nem az óra pontossága, hanem a végzendő munka pontos beosztása a lényeg. A „kapásból" végzett munkán rajta marad a sietség és meggondolatlanság bélyege. Rendes munka csak rendes napirendben születik. A kivétel – az kivétel, de az „állandó kivétel" – egyszerűen **rendetlenség** és **szertelenség.**

b) A rend azután megköveteli a fegyelmezett **tervszerűséget** és időt áldozó **szakszerűséget.** Ne quid nimis! – Aki nagyon siet, az elkésik!! Lassan, de biztosan! Nincs időnk a lelkek gondozásában arra, hogy loholó sietségünk miatt időt pazaroljunk. Angol közmondás: „Ne rohanj ott, ahol az angyalok is ihlettel lépnek!" – De minden esetben szükséges, hogy tervszerűség legyen életünkben. Úgy mint irodalmi munkánkban előzi tollunkat a vázlat, úgy papi munkánk előfutára legyen **a kipontozott tervezet.** Így nincs idegesség és kapkodás. Így higgadt a pásztor lelke, és csendesen nemes a hívővel való érintkezési módja. Ha itt-ott ki is robban belőlünk az elégedetlenség, kapkodás, még akkor se érezzük, hogy indokolt ilyen mentegetés: „sokszor sok a munka... tessék megérteni". Enyhítené ugyan az elkövetett hiba nagyságát, de sohasem sanctificálja a kirobbanó, kesernyés rossz és bántó elintézést! Sohase felejtsd: pásztor vagy! Nyájadért áldozatos legyen a munkád! – Végül is ez azt jelenti: megőrzi lelkedet és nyugalmadat a rend! Jó társ ez! Bőségesen és biztosan fizető! – Persze, döntő legyen, hogy tarts ki mellette!

Bef.: Záró igazságunk legyen: az Úr igazi szolgája az Úr terveinek megvalósítója. Te reádöbbentél hivatásod fenségére; csak járj az ismert úton az igazi hűség lelkével. A földön pereg alá munkád, de egekbe ível a pásztori hivatás eredője. Útmutató vagy az egek felé... Irányító vagy az egek felé... A te életelved: sursum corda! Ezt szolgálod és ennek vonalára emeled híveidet. Jársz a földön és lendítesz az égbe. – Ez **az életed tartalma**, ezért azután boldogan élhetsz, mert ennek a rendnek betartása: servabit te in aeternum! Amen.

3. beszéd: Mindenedet odaadd!

Bev.: Mikor ezt az elmélkedést kezdem, akkor önfeledten az áldozatos élet ditirambusát kellene énekelni. Nem is volna szabad mást tenni, mint annyit mondani: mit adjak Neked, Uram?... Egekből indított, földön gyámolított és az „örök kapuk" tárulásával vár az égi Atya... Annyi jóval, kegyelemmel, hivatással, áldással gazdagítottál, Uram, mit adjak azért viszonzásul? Még ha léleksötétség borulna is lelkemre, akkor is látnom kell, hogy kegyelmed osztását végző munkám nyomán virágossá hímződik az ember lélekrónasága. Legyen tehát ez a nap **az elhatározó ígéretek** napja. – De mit adhatok Neked én ezért, Uram?... Talán csak az közelíti meg a helyes feleletet: védd minden tehetségemet, és engedd, hogy testi erőm, lelki tehetségem, szellemiségem egészen odafeküdjön a lelkek áldozatoltárá-

ra. Ne legyek más, mint áldozat és mindenemet átadjam a lelkek szolgálatára. Legyek tehát „élő áldozat” az üdvözítendő híveim világában. – De kérdezzem csak: mit tegyek, hogy ennek a nemes és Isten előtt értékes „hálának” **valóságos jelét** adjam? – A hűség és szeretet vonalán indulj! Olvasd: „Lépjünk tehát bizalommal a kegyelem trónja elé, hogy irgalmat nyerjünk és kegyelmet találjunk, amikor segítségre van szükségünk” (Zsid. 4,16). – Ez általános megindulás, de most nézzük részleteiben.

1. Adjam először a vagyonomat, tehetségemet, erőimet, tudásomat, karrieremet. – Röviden: mindent, ami földi!

Milyen csodás lény is az ember! Pénzért ad-vesz, haszonért fárad és szorgoskodik, bűnös vágyért, testi és földi élvezetekért javakat elad... Persze, ezek részlet adás-vevések... Ámde figyelj csak! **Mindent** csak **szeretetből** tud odaadni! Ez a különös vonás ősi, isteni életjegyének szépséges visszasugárzása. Jel ez arra: az örök Szeretettől jöttünk, az örök Szeretet áldozatának megváltottjai vagyunk és így az örök Szeretet „atyajegyének” hordozói vagyunk. Figyeld csak a gyermekeket és a jegyeseket. Még a szeretet ösztönös tüze is áldozatoltárt gyújt... De figyeld a már megnemesedettebben egymást lélekben szeretőket, ezek még életet is áldoznak egymásért. – Ennek a legmélyebb rezgésű élethúrozatnak pengését kell hallani, amely a papi ember lelkében azt a rezonanciát váltja ki, hogy – a lelkek érdekében – mindent oda kell adni. Gondolj a szentelés szertartására! Ott földig alázkodtál, hogy hálát adj **hivatásodért** és az összes szentek segítségét kérd **áldozatos** életedért. Sőt, nem is sokat kell itt magyarázkodni. Csak élő hittel emlékezzél ígéreteidre, és ebből kisarjad az igazi papi lelkület.

a) Mi legyen tehát lelked alaphangja? A felelet ez: **mindent adni!!** Az Úr adta **célért** kell dolgozni és az Úr adta **eszközöket** kell értékesíteni. Röviden ez azt jelenti, hogy áldozatos tevékenységben ezek **helyes** arányát kell megvalósítani. – Miért dolgozunk? A **cél** az örök életet élő lélek élete, az **eszköz** pedig a földi erő, anyag, tudás, lélekjóság és áldozat. A szolgálatunk célját tekintve **örök értékű lélekhatásról** van szó, az adás vonalán pedig a földi, az átfutó kincsek feláldozása a kötelező. Végeredményben itt is **végnélküli életről**, **a saját örök életedről** van szó. Te arra vállalkoztál, hogy másokat üdvözíts, tehát a végzett munka arányában értél célt saját életed számára is. Aki ugyanis saját **földi értékeit** teljességben a hivatásos szolgálatra adja, az valóban „alkimista” feladatot teljesít, mert a „föld sáraranyát” az ég végnélküli kincsévé varázsolja. A Mester szava: „Ez a fajzat nem űzhető ki másképp, csak imádsággal és böjttel” (Mk 9,29)... Azért mondjuk, hogy a „mindent adó” **szent önzés** is arra indítson, hogy dübörgő legyen benned az áldozatosságra intő beszéd. Az áldozattal dolgozó ugyanis végeredményben önmagáért dolgozik...

b) Ez a belső hang azután feltétlenül arra fog hangolni, hogy lelkednek ez legyen az erősödő alaphangja: **„Da mihi animas – caetera tolle”!** – De miért gondolod ezt „szent önzésnek”? Azért, mert ennek jutalma: az örök kapuk feltárulása. **Saját és híveid örök életének** kapu-feltárulása... És ha nehéz ez a feladat? Akkor gondolj erre: „Kérjetek és adnak nektek...” (Mt 7,7). – És ha akadozva megy? Akkor erősítsen ez az ige: „... a zörgetőnek ajtó nyílik” (Mt 7,8). – És ha sok próba után nem érzed az Úr jelenlétét? Akkor kövesd az emmausziak példáját. „... De azok marasztalták...” (Lk 24,29). Ha azután az Úr veled van, akkor az anyagiak feláldozása magad és híveid lelkéért nem lesz elérhetetlen. Sőt olyan eleven vággyá erősödik, hogy szinte **lélekkészséggé** lészen, hogy **csak** ebből a szempontból ítélj meg mindent! Lélekben járj az egek világában, és valóban arra irányítsd drága híveid életét is! Jelszavad legyen ez: „Ti olyan tökéletesek legyetek, mint mennyei Atyátok” /Mt 5,48/. De **alkalmazd** ezt híveidre is! Mégpedig azért, mert a Mester szerint: „Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelke kárt szenved?” (Mt 16,26). – Vizsgáld csak magadat: vajon nem ezt súgja-e a lelked, hogy **igen jó** cserét csináltál, ha **a végeseket** örök értékekké változtattad?!...

2. Majd tovább menvén, mit tegyek? **– Adjam az Isten igéjét, az Urat és így közvetítsem az örök életet!**

Elmélkedésemnek ezt a részét kezdjem azzal a gondolattal, hogy emberi áldozataim véges jellegűek és így **csak a véges életben** segíthetnek és legfeljebb az örök élet kapujáig vezethetnek. Azt ugyanis jól tudom, hogy csak **a megszentelő kegyelemmel** ékített lelkek juthatnak az örök Atyához. Épp azért a természetfelettieknek is szolgájává kell nemesednem. A megszentelődés nagy kegyelmét is **rajtam keresztül** adja rendszerint az Úr. Nekem tehát olyan égi és élő csatornának kell lennem, akin keresztül földre csordul és a lelkekbe ölik az isteni kegyelem. Nem szabad felednem, hogy a kegyelem után áhítozók számára kell adnom mindenemet. Csak őre vagyok a kegyelem eszközeinek, de állandó és bármikor kívánható szolgálója is.

a) Ebben a munkában elsőrendű kötelességem: az isteni ige hirdetése. „Hangszórója” vagyok az Úrnak, tehát olyan zengően szóljon az „eszköz”, hogy örömmel hallgassa és kövesse a hívő. Röviden

ez a feladat: alapos **készülés** és **tervszerű** igehirdetés! – Szólj még a „pusztákban” is, végül is meghallja a „báránynemzedék”!...

b) A tévelygő bárányok hazahívója vagyok. Fény az életem, amely életútra világít, és pásztori a hang, amely a karámba hívogat. Azért a „hazatérő fogadása”, a gyóntatás, a bűnbocsánat nem szolgai munka. Az áldoztatás égi asztalszolgálat; nem nyűgös konyhamunka. A beteglátogatás örökkapunyitás; nem fáradságos és túlzásszerű szorgoskodás. A szentmise égi áldozat; nem fizetett vagy nem dotált reggeli robot... És így tovább! – Különösen gondod tárgya legyen **minden** lelki munka, mert ezek eredménye a saját és híveid **örök élete.** Igen gyakran gondolj arra, testvér, hogy amit hirdetsz, az Isten szava, amit közvetítesz, az Isten kegyelme; Akit nyújtasz (áldozás), az Maga az Úr. Akit a földre hívsz (szentmise-áldozat!): az ég és föld Ura... Így tehát látnod kell: földi ember vagy és az ég Urával „tevékenykedel”! Az örök Szeretet tevékenységed „tárgya”, legyen tehát Szeretet a tevékenység indító rugója. Az, aki az „Istennel tevékenykedik”, az legyen biztos abban, hogy **az isteni életért** fáradozik. Jól jegyezd meg: ahhoz hasonulok, akivel együtt fáradozom... Így azután **alanyi ígéreteid** és **jóakaratú tevékenységed** biztosítja azt, hogy az istenieket istenien érinted... Hogy tudna **köznapivá** silányulni az a sok tett, ami végeredményben égi és **isteni!**... Nem gyullad-e lángra a lelked, amikor arra gondolsz, hogy mi a te hivatásod? Szinte kirobban belőled a kérdés: kivé tettél engem, Uram, hogy erre a szolgálatra méltatsz engem?... Lehet-e más a szavam, mint ez: Uram, fogadj el **élő áldozatul**, hogy legalább **jóakaratom miatt** találtassam némileg méltónak szolgálatodra! Jól tudom én azt, hogy Melkizedek nemzedékében Áron sarja vagyok... Segíts abban, hogy méltó áldozatod is lehessek a lelkek érdekében!

Bef.: Befejezésül vessük fel azt a gondolatot: vajon lehetséges-e ez a magasba-emelés és átnemesítés? – Költők **zenghetik**, de alázatos lelkek **élhetik** ezt az életet. Nem is tudod elgondolni a „hogyan”-t. Csak legyen lelked készséges, és az Úr kegyelme valósággá váltja elhatározásaidat. **Az élet valósága** minden elgondolásnál döntőbb erő. De csak azért, mert ebben már benne muzsikál az Isten, az örök **Való,** az örök **Szellem,** az örök **Szeretet**. Legyen elved: élj a lelkekért – és ne fáradj a földiekért! De legyen **életed, a való „én”-ed** mindent feláldozó és így lészen mindent megnyerő. Amen.

4. beszéd: teljes eligénytelenedéssel – minden a tiéd!

Bev.: Az „átlag ember” életét ez a mérleg mozgatja: adok, hogy kapjak. Sőt azt is lehetne mondani: a földi vonatkozásban mindig ezt sürgeti az ember. Valami módon olyan központ az „én”, akiből úgy árad ki a jó, hogy később visszaforduljon hozzá. – Ez az egyetemesnek látszó vonal azonban a „magasabb rendű emberben” változást mutat **az áldozatos szolgálat** teljesítésében. Ez az élet lemondást, készséges átadást, igénytelenedést mutat és így olyan – és ez a papi munka – szinte mesébe illő és képzeletet is felülmúló megfeszülést igényel, amely **felemelve** és **megnemesítve** és százszorosan **kamatoztatva** adja vissza mindazt az erőfeszítést és áldozatot, amelyet a lelkekért végeztünk. Mintha az volna az igazság: az élet Ura úgy teremtette a világot, hogy jónak jó, rossznak rossz legyen a bére, de az önfeledten kiáradó áldozatnak magasabb rendű szellemi érték legyen a jutalma. A lelkek világára azután olyanformán lehetne értelmezni azt az egyetemleges törvényt, hogy **a lemondó** és áldozatosabban **önnönmagát kiüresítő ember** a **földiek feletti értékekben** kapja jutalmát. Így azután végső következtetésünk így fog hangzani: **ne igényelj semmit se áldozatos munkádért, – és mindent kapsz cserébe a Mindenható Istentől, Atyádtól!**

1. Állítsuk tehát magunk elé első kötelességnek: semmit sem igényelni a világtól és az emberektől!

Szinte ki akar ugrani a számból, hogy így folytassam: „és az Istentől se...” – Bár itt elhallgatom a mondatom végét, de majd reá fogunk bukkanni, hogy idefűzhető volna valami...

a) Nem fordulok a tarisznyát tömni akaró gesztussal a világ felé, hanem mindig az osztani akaró kézzel fogom telt tarisznyám zsinórját. Mert mit tud adni nekem **a világ?** Vagyont, kincseket, ételt, italt, otthont és sok-sok gondot és fáradtságot... A föld javai ugyanis nem egyenesen „begyűjthető értékek”, hanem lélek-gond és áldozatos testi-lelki munka eredményei. Sőt ebben is olyan kincsek, amelyek halmozódhatnak, de elkallódhatnak... Mindenesetre a végesség jegyét hordozva a halál percében elszakadnak tőlünk. Azt mondja a Mester: „Ne gyűjtsetek kincset a földön, ahol moly és rozsda emészt, ahol tolvajok betörnek és lopnak. Gyűjtsetek kincset a mennyben, ahol se moly, se rozsda nem emészt, tolvajok nem törnek be és nem lopnak” (Mt 6,19-20). – Ezek alapján: érdemes igényeskedni ezekért a földiekért?... És tedd hozzá: ezek azután olyan uraságot szereznek feletted, hogy értük el-

vesztegeted a szellemieket. A zsugoriság és a kapzsiság, a bűnös harácsolás szellemét ébresztik fel benned, és szinte észrevétlenül **rabszolgája** leszesz a föld anyagának... **Úrrá** teremtettél, és **rabszolgává** tesz a föld igénylése... Azért int az apostol az ösztönök megfékezésére mondván: „... sanyargatom és rabságba vetem testemet, hogy míg másoknak hirdetem az igét, magam érdemtelenné ne váljak" (1Kor. 9,27). Ennek ellentéte ugyanis ezt az ítéletet vonja magára: „Legyetek meggyőződve, hogy semmiféle paráznának, tisztátalannak, kapzsinak, vagyis bálványimádónak nincs öröksége Krisztus és az Isten országában" (Ef. 5,5). Az Úr parancsa a világ feletti uralom, ezt keresse és ezt szeresse még a világot fejleszteni akaró ember szelleme is. Valójában minden Istené! A teljes „birtokjog" alapján, hiszen Ő teremtette. Ne igényeld tehát el **magad javára** azokat, amelyeknek irányítására küldött az Úr. Maradj ura a földnek, hogy így teljesedjék az égi Atya akarata.

b) Ilyen elgondolás mellett úgy is lehetne folytatni: ne igényeskedj az emberekkel szemben sem. Mert mit adhatnak ők nekem? Az anyagiak mellett tekintélyt, tiszteletet, hatalmat és megbecsülést..., de adhatják ezek ellentétét is... Ámde tegyük fel: csak a jókat adják... Hát **érdemes** ezért harcolni? Nincs-e ezeken is a múlandóság jegye?... Jönnek és mennek... Caesarok jöttek és Caesarok meghaltak... A hatalom urai is eltűnnek... **Az igazi érték** a szeretet volna! De ez nem igénylendő, hanem – szerető áldozatok útján – **megszerzendő**. Azonban ez úgy történik és történhetik, ha életedet „csomagszállító postává" teszed. Olyanná, amely mindig ad. Gyermeknek... Felnőttnek... Betegnek... Szegénynek... Hívőnek... Hitetlennek... Tisztalelkűeknek... Bűnösnek... Csak teljesítsd a postás szent kötelességét és örülj, ha kiürül a lélek-tarisznyád, mert így gazdagítottál olyanokat, akik igénylik az Isten ajándékát. – Ne hidd, hogy gyűjtened kell öreg napjaidra… arra se törj, hogy hála és elismerés kísérje tetteidet; de hidd, hogy a szeretet mindent magad. Tanulj meg úgy élni, és annyi jót tenni, hogy „...befogadjanak házukba..." (Lk 16,4)... Légy olyan, mint a csodálatos kenyérszaporító Mester... Tanulj abból is, hogy midőn királlyá akarták tenni, eltűnt előlük... Jól jegyezd meg a közmondást: amit tett a jobb kezed, ne tudja a bal... A hála végül is a **Küldőt**, nem a „szállítót" illeti. Ne arass ott, ahol más vetett! Az Úr a szántóvető, te pedig csak a föld munkása vagy. – Az igaz, hogy a hálát követeli az Úr is, és ezért tanítsd erre a megajándékozott embert. De **magad ne fölözd le** azt, amiben csak a segítő szolgálat a tiéd!... Ha így igénytelene, de mindig „osztója" vagyok az embereknek, akkor talán igen nehéz az én hivatásom?...Ne én, hanem az Úr főpapi imája feleljen erre: „Átadtam nekik tanításodat. A világ gyűlölte őket, mert nem e világból valók, amint én sem vagyok e világból. Nem azt kérem, hogy vedd el őket a világból, hanem, hogy óvd meg őket a gonosztól. Hiszen nem e világból valók ők, amint én sem vagyok e világból. Szenteld meg őket az igazságban: a te igéd igazság" (Jn 17,14-18). – Nem kérek soha semmit, mert az én hivatásom **az adás**. Ezt teszem és így embertestvérrel szemben nem igényeskedem. Ez az Isten útja: „Jaj azoknak, kik elvesztették türelmüket, kik elhagyták az egyenes utat..." (Sir. 2,16).

c) És most jutok oda: vajon az ég Urától **igényeskedő** lehet-e az ember?... Ne döbbenj meg, ha itt is azt felelem: ne igényeskedj, hanem hálálkodva szolgálatra jelentkezzél!... Az Isten Minden! Tőle és Benne és Érte a lét, tehát az „élő és személyes függvény" nem igényel, hanem **személyes szeretettel** fordulhat Felé... Tőle kérhet és Tőle kaphat. Az egész hegyi beszéd azt erősíti, amit a természetes ember egy történelmen át cselekedett. Egek felé tárult **a kérés** és bőséges volt az áldás.

2. És lesz ennek az önzetlen elszerényedésnek eredője? Gyönyörű isteni ígéret, amely így szól: **és mindent kapsz jutalmul a mindenható Istentől**.

Ki lát mindent? Ki vizsgálja a veséket? Hiszen így szól a jövendölés: „Nos hát, seregek Ura, te igazságos bíró, ki a veséket és a szíveket vizsgálod..." (Jer. 11,20). Ki tudja a titkos szándékokat? Csak az Isten. És ha hajszál le nem eshet Atyád tudta nélkül; még ez sem történhet tudtán kívül: „A szőlőmunkások azonban így biztatták egymást: Itt az örökös! Rajta, öljük meg és mienk lesz az öröksége" (Mk 12,7). Vajon elperegnek **a jócselekedetek égi Atyád tudta nélkül?** Amit Ő lát, az **nem marad jutalom nélkül.** Olvasd csak: „Atyád, aki a rejtekben is lát, megfizet néked" (Mt 6,18). – Régi legendás beszéd, hogy az ember életkönyvébe minden jótettet **aranybetűkkel** ír az őrangyal... Vedd teljes igazságnak, hogy „liber scriptus" lesz az az irat és **valóságos nyilvántartója** lészen áldozatos életednek (Dies irae). – A legendás beszéd nem folytatja ezt, de hozzátehető: ha pedig még igénytelenül is, elismerést nem keresve tetted a jócselekedeteidet, akkor angyalkezek keretezik aranyba a beírt szöveget, és ezt a jó Isten külön fogja jutalmazni. Amint imént mondottuk: adok, adok és nem kérek! De ne félj! Az ég bőségesebb az adásban, mert az igénytelenségre ez a válasza: – földön és égben egyaránt – elfogadok minden áldozatot és az egész életvonalon mindent ezerszeresen **viszonzok**.

a) Ennek az első és földön is észlelhető valóságos jelentkezése: felém fordul az **„Isten nagyvilá-**

ga” és bőségesen ontja felém kiáradó jóságát és szépségét. Nem marad néma. Beszél hozzám és gazdagít engem. Látszólag csak kenyérrel és földiekkel, de valóban **lelkiekkel** és emelkedést adó **indításokkal.** Tudomány, művészet és életlendület a földanya ajándéka. – De nem ingyenesen vett ajándék ez, hanem odaadó felkínálkozása és lélekindításokat adó mozdítása folytán az embert arra hangolja, hogy **dolgozó lélekkel** teremtse meg belőle és vele a szebb és boldogabb földi otthont. A kínálkozás és teremtő munka azután a **boldogság** örömeivel fizet...

b) De az emberek sem maradnak elzárkózottak. Szeretetből kaptak és szeretetet adnak. – Valami csodálatos leírást közöl a Jelenések könyve mondván: „Ne ártsatok a földnek, se a tengernek, se a fáknak, amíg meg nem jelöljük Isten szolgáinak homlokát!” (Jel. 7,3). Ez a messze jövőről szóló kinyilatkoztatás arra is figyelmeztet, hogy a földön is **látható jeleket** visel az az ember, akinek életét átjárja az emberek felé forduló szeretet. Mi az ő életjegyük? A békés, a derűs, a nyugodt, a nem követelődző és a bársonyos **arcvonás**, amelyet az áldozatos szeretet puhít simává! És mit kapnak az ilyen emberek? Ezt az ígéretet: „Boldogok a szelídek: övék lesz a föld”... Sőt! Ez is jutalmuk: „... ők Isten fiai” (Mt 5,5 és 9). Mivel pedig ezek **a visszatérő ajándékok** a személyes embertestvérek részéről sugároztatnak vissza, azért azt mondhatjuk: jóságunkért fizet az embertestvér is...

c) És az ég Ura?... Hogyan fordul a kérő „földi zarándok” felé? **Mindent** neki ad, ami az életboldogság feltétele. – Alapvetésben **a személyes lélek** a földi ember kincse, majd a megszentelő kegyelemben **az isteni természet** a lélek állománya, és végül **az örök Szeretettel egybefonódó örök élet** egész lényének pompázó kivirágzása. És ennek előfutamozása már érezhető a földön is. Hallgasd csak a prófétát: „Ezért ezt mondja az Úr Isten: íme szolgáim majd esznek” (Iz. 65,13), vagy a zsoltárost: „...öröklik a földet az igazak, s örökkön-örökké rajta lakoznak” (Zsolt. 36,29). – Az **„előző**”, a földi jutalom után miénk az **örök** élet dicsősége. Ígéretét így teljesíti az Úr: „Mikor eljön dicsőségében az Emberfia, s vele mind az angyalok, helyet foglal dicsőséges trónján” (Mt 25,31).; és életünket ilyenné alakítja: „Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa” (Zsolt. 91,13). Földön és örök életben egyaránt. – Íme! Így fizet az égi Atya!

Bef.: Összefogva mindezt, kérdem: mit jelent mindez? Valóban olyan **szent transzpozíciót**, amely szerint **a véges élet áldozatai végnélküli életjutalommá nemesednek.** Tehát: fejlődés ez. Ősi lendülete az életnek, amely végül is életpompába öltözködik. Mégpedig az élet Ura teremtői gondolatának megfelelően. Valóra váltja a Mester isteni szavát: „...aki... megalázza magát, azt fölmagasztalják” (Mt 23,12). Vagyis: **mindent átadva** – üresnek látszik a földi tarisznya, de „az örök élet kapuja” előtt **dúsgazdagnak** érzi magát az ember – Isten kegyelméből! – Az értékek értéke pedig ez az élet, amely azután soha el nem vétetik tőlünk. A végeredmény: az égi követ dolgozott a földön és hazatért – az örök kapuk föltárulása után – égi Atyjához. Amen.

Zárószó

Mi lehet a zárószó, miután négy napon át elmélkedtünk az „örök kapuk”-ról?... **Dante** fantáziája és költő zsenialitása – Homérosz, Vergilius pogány gondolatait messze-messze átnemesítve – elvezetett **volna** az örök tájakra, ha nem állt volna mellénk az égi **Mester**, hogy – a képzeletvilágot mellőzve – **a valóságos „élet végét”** jelezné nekünk. Az igazság ez: szólt az Úr, hogy lásson a zarándok. Mégpedig úgy, hogy lássa először az égi Atya **tervét** („Mi az életbe lépő zarándok értéke?”), majd vizsgálja a zarándokember **önmaga** valóságos életét („Milyen volt a zarándok valóságos élete?”), továbbá kutassa **az újjászületés valóságát** („Mi **az új élet** kivirágozása?”) és végül keresse, milyen az „új teremtmény”, az „isteni ember” **teremtő elhatározásainak** tényezője („Milyenek az isteni ember újjászabott életdöntései?”)... – Mindez azért történt, hogy ismerjük meg értékünket és ahhoz idomítsuk életünket. Helyet talált tehát itt: Isten tervének kutatása; ugyancsak helyet talált: ember életének, önéletünknek lemérése; helyet talált: Isten újjászülő kegyének vétele és ennek nyomán induló isteni életnek lehetősége; és végül helyet talált: **az új életre induló ember sok-sok elhatározása...** – Mindezért hála és köszönet az Úrnak! – „Kicsoda az ember, hogy ekkora szeretettel tüntette ki az Isten?” – De kicsoda a pap, akit **ilyen nagy** és **kiemelt szolgálatra** nemesített az Isten?... **Nem** felelek a kérdésre. – Feleljen mindenki maga! Mégpedig úgy, hogy az utolsó mondatot így fogalmazhassam: örök szeretet és hála kísérje jóságodat, Uram, és – az elhatározások ismétlése helyett – **isteni és örök életet szolgáló életem** mutassa, hogy Te voltál, vagy és leszesz – Mindenem! Amen.

Befejező beszéd – közös szentáldozásra: Urunkkal lenni – örök életet élni!

Bev.: Mesterünk kezébe tettük le drága élteteket, és így biztosan jöhettek az oltára elé. Ő vezetett, Ő hozott. – De én azt szeretném kérni: a mai szent nap hajnalától kezdve az örök élet hajnalhasadásáig állandóan maradjon veletek az Úr!

1. A költő gyönyörű szóval, csengő rímmel énekli: **Vezet az Úr!** Kezem az áldott Kezében pihen, és a gyenge madárfióka biztonságával élem földi életemet. Tudom, hogy **Ő az Erős!** – Szinte fülembe cseng az Írás szavainak foglalata: kicsoda nagyobb, mint az Isten?! – Ha ti, az Úr földi házanépe erőseknek is érzitek magatokat, mégis megnyugtató lehet reátok nézve, hogy az **erősek Erőse**, az **egek Ura** tartja emberi kezeteket. Az Ő vezetése a földön zarándoklók útján az örök tájak felé irányít, az erények virágos rétjei felé vezet, az örök élet üdítő forrásaihoz juttat... „Mit féltek kicsinyhitűek?" (Lásd: Mt 14,34). Még a viharzó Genezáret taván is veletek van és győzedelmesen parancsol az Isten!! – De ha kísérőül szegődik az Úr, akkor mégiscsak **örök Útitárs és örök Urunk az Úr!**

2. Ez a Mester még ennél is többet akar! A kíséret mellett **csodás táplálékot szerez, amelyből ha esztek és amelyből ha isztok, sohasem éheztek és sohasem szomjúhoztok...** Sőt még ennél is többet kínál. Erről az Eledelről és erről az Italról azt mondja az Úr: „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, annak örök élete van... halált nem lát sohasem" (Jn 6,54 és 8,52). – Micsoda öröm és micsoda boldogság elindulni ennek a Kenyérnek és Bornak erejével, mikor biztosítékot ígér a Mester, az Útitárs, hogy halált nem látunk mindörökké! – **Ilyen erősítést** ad nektek ma az égi Mester. Ezzel erősítve járhatjátok ti, az **élet erősei** az örök élet útját!

Bef.: De most hallgasson el az emberi szó. Távozzék az Úr egyszerű, igénytelen „élő hangszórója", és vegye uralmába drága lelketeket a vezető és örök életre éltető égi Mester! – Mi biztosak vagyunk, hogy az élet erősei az **örök élet erőseivé** erősödtek! Amen.

* *

(Dr. Marczell Mihály)

Függelék

(részletek, vázlatok, címek)

DOMINE UT VIDEAM

(Lelkigyakorlatos pedagógiai elmélkedések – prefektusi karnak, 1926; vázlatos)

I. meditáció

Bev.: Az év kapuján azzal a kéréssel zörgetünk: Domine ut videam! Ez lélek, ez tettrekészség, ez új kikezdések sorozatának kezdete.

1. A nagy világ szörnyű ellentéteit látva szeretnék **Isten szemével** látni. Vagy emberi szemmel Isten gondviselését látni. Ellentétek: struggle for life. Szociális nyomor. A bűn látszólagos diadala. Criminal waves. Materialista tudomány. Erkölcsnélküli művészet. Test és anyag lihegő előretörése. – Hol itt az Isten? De miért érdekel? Nem kíváncsiság, nem tudás, büszkeség az ok. Hivatott vagyok, hogy másoknak fényt gyújtsak.

2. Saját világunk rejtélyeit látva szeretném érteni magamat. A vizsgálódások csak külső jeleket mutatnak. Bűnök... Hibák... Jóakaratok... Gyengeségek... Okok?... Alapjuk?... Miért érdekel? **Hivatott** vagyok, hogy másokat vezessek. S.O.S... Kezet kell nyújtanom. Domine ut videam!

Bef.: Imádkozom ezen látás szent kegyelméért.

II. meditáció

Bev.: Hivatott vagyok úgy, mint az apostolok. Kit honnan hívott az Úr?... Pap vagyok, az Úr hivatott embere.

1. Milyen a papi munkám?

Megélhetés?... Előmenetel kikapcsolva?...

a) Tudományos munka. Pedagógia története; száraz filozofálgatás... De életért és életet szolgáljon!

Hogyan volt és lehet valami Isten gondolatának terjesztője?

b) Lelkipásztori munka. Nagy Mester... Életfakasztás... Szőlőmunkás...

c) Pedagógiai munka. De úgy, hogy tűz és víz ereje által **kereszteltessenek** az emberek! Melyikre rezonál a lelkem? Az az isteni hivatottságom... Kölni dóm?... Domine ut videam!

2. Konkrét munkám?

Állíttattam. Tehát feladatom minden gyermek.

a) Kérdőjel: te ki vagy? De **lelkileg**! Adottság, miliő, készség. Istennel való találkozás... Domine ut videam!

b) Feladat: neked kell megoldani az élő tételeket! Útja: tanulás, elmélyedés, áldozatos lélek.

Bef.: Aki kezét az eke szarvára tette... Derűs lélekkel... Virágzó élet fakad munkája nyomán.

III. meditáció

Bev.: Hivatott vagyok... Bár láthatnám a kezem nyomán fakadó életet... Nyisd meg előttem Uram!

1. A lélek **felfigyelése**... Hegedű... A húr rezonanciája... A pedagógus beszéde még a legdurvább lelket is megfogja, ha az állandó és következetes. Iskola... kollégium... ég... világ... Ezek hirdetése után vágyódik az ember.

2. A lélek **kifakadása**... kivirágzása... Kezet kézbe tesz. Szereteten át lélekből lelket izzít tüzet nyerve... Ez tevékeny élet. Egy életfelfogás, életsík, életforma kialakítása: új ember!

Ez kreáció. Ez nagy hivatottság. Isten képmása vagyok. Isten teremt, én is teremtek. Ezt kell elérni. De ez büszkeség!

Bef.: Ez nagy isteni öntudat. Isten adja, hogy ez hevítsen! Amen.

IV. meditáció

Bev.: Dezoláció látása: Titanic... Karthágó... Wilde: „A Reading-i fegyház balladája”... Kitör a lélekből: Uram, nem tehetek róla. Kérdés: miképp destruálható mások lelke?

1. Per defectum.

a) Rosszakarat, hanyagság, gyengeség. – Ezt nem tárgyaljuk.

b) Nem látók, nem hallók világa. Alvajárók... Eredmény: lecsúszás. Gyengeség tudásban, gyengeség erkölcsben. Csak a rossz szimptomákat látja. A baj gyökeréhez nyúl. Kívül tapaszok... benn pusztulás... **Vágni is** kell néha!

2. Per factum: rossz példa. Nem a legnagyobb a gonoszság, hanem a gonoszság által félremagyarázható példa. Beszéd... szórakozás... élet... Az élet világít. Fáklyavívő... Fényhordozó... A **lucifer**ből igen könnyen lesz Lucifer!

Bef.: Mozik: lepereg az élet. Lepergetem az így elképzelt életet. Domine ut videam! – teljesül akkor, ha most látom. Libera me Domine, hogy tényleg lássam!

Az **áldozatos pedagógus** kettőt jelent: elvet és gyakorlatot. **Elvet** annyiban, hogy kijegecesedett formákon túl is lássunk és keressünk munkát, **gyakorlatot** annyiban, hogy a ház, a személyzet, az ifjak lelkünk feladata, munkaköre legyen. – Kívül semmit ezek rovására. Nem fáradhatunk el úgy a nap folyamán, hogy törődötten végezzük az esti munkát a fiúknál.

V. meditáció

Bev.: A történések, vagy csupán egymásutánok, vagy isteni irányítások. Jégverés... Egyéni dekadens élet... Eredmény? Mi úgy látjuk, itt az Isten jár... De az életünkben hol jelentkezik, ha elhagyjuk azt a szent hivatást: „... erő távozik belőle...”?

1. Agglegény.

Mi ez? Elvesztése mindennek, ami szellemi, leszállás a föld örömei közé. Kővé, taplóvá, szivaccsá vedlés. Kívülről és a földön akar kapni mindent. Az ég adományai és örömei nem kellenek. Vagy nem érti és nem élvezi őket. Elsilányulás, mert a mennyei eledel és élvezet helyett a föld örömei kellenek neki.

2. Istent keresni, Istennel találkozni.

Ez a föld legnagyobb öröme. Szobám... tanterem... templom... felszentelés... mise... találkozás... A föld paradicsom. Fák a lelkek. Ezeket gondozom Istennek. Ha kiűzettem (praeses stb.), nincs Istennel

találkozás az örök életben. Ki érti? Aki vesztett ilyen valamit...

Bef.: Mohács napja...

VI. meditáció

Bev.: Hogyan lehetne lelket fejleszteni? Az első és legigazibb felelet: magasztos egyéniséggel. Hogyan nő ez? A fák beoltásával...

1. Integer vitae...

Ez a római jellem pregnáns kidomborítása. Mi ez? A jó és szép keresése és élése. Felhő nélküli élet. Alantasságtól, lomposságtól mentes élet. Munka embere. Erény embere. Szeretet embere. Horizontja a föld, de igényei tovább nyúlnak... Ezeknek az igényeknek a kielégítése is szükséges. Ezért a természetes embernek természetfelettivé kell válnia.

2. Isten kegyelmével **istenivé magasztosított ember**. A hívott! A felszentelt! Mit jelent? Szóérintés... Kézemelés... Csodát teremt... Megtérés... Eucharisztia... Bűnbocsánat... Ezek csodák. S ez az igazi ember: doktor és lelki orvos. De óriási különbség. Ezt a kegyelmet birtokolni és nem a mesterség közvetlenségével, hanem a szellem erejével gyakorolni: ez nevelés. Ez felemelés. Ez a természetfeletti életre való hívás.

Bef.: Hétköznapi köntös – főpapi lélek – teremtő lélek!

VII. meditáció

Bev.: Hogyan lehet valójában a lélekhez férni? Az első mód: a lélek szeretetével. Itt ugyanis nem módszerek adatnak. Ezeket keresse mindenki. Itt feladatok jelölteknek, amelyek megoldása nélkül nincs élet. A szeretet mint a legáltalánosabb mód adatik.

1. Léleknyitás szeretettel. A meleg természetű kisgyermek... A felnőtt... A hozott földi és lelki értékeket megismerik és felfokozzák. Ezekért szívesen nyílik az ajtó... Nem detektív, nem tirannus hozza, hanem szerető lélek, aki betekintve nem leltároz, hanem motorikus erőket keres és azokat felhevíti.

2. Égnyitás. Nem látnak az emberek. Felhős az ég... Az élet motorjai: a föld, az élvezet, a tudás, a művészet, az iskola, a vallás... Ezeket kell a lélekbe belevinni! Felfelé, hegyek csúcsára emelni!... Hegyek aljánál többet, szép, teljesebb életet mindenki akar. Horizont kitolás... Harmat... Kegyelem... Napsugár... Melegség... Életfelkínálkozás a magasságok felé!...

Bef.: Kettős vágy: töltekezés és kiáradás. Legtökéletesebb töltekezés a természetfeletti élet. Erre vágyakozik az ember. Azért nyitunk eget. A kiáradás annak felel meg, amilyen a lélek töltekezése...

VIII. meditáció

Bev.: Mit kellene a lélekbe vinni a nevelés érdekében? – Elgondolom a Duna-szabályozás hibáit... A víztömb **természetét** kell ismerni. A lélek természete: örömkeresés. Csak ebben a vonalban lehet dolgozni. Röviden: szó lesz az öröm, az élmény pedagógiájáról.

1. Természetes életörömök.

Ezt keresi a bűnös hedonista. Ezt keresi a gyermek. Paradicsommá teremteni a siralom völgyét. Ezt nem tudva ölt gyászos gúnyát a pesszimista... Az aljas élet a sertés világában van... Az ember vágya kihajlik... Örömöt keres... és önmagához visszatér... Nem talált szép örömöt. Fordítottja a Noé galambja. Mi az igazi öröm? Tanulás, művészet, cserkészet (részletezni...)... Ez természetes öröm. És ha csalódunk? Újra kezdem.

2. Természetfeletti örömök.

Élet vize... Van-e ilyen öröm?... Megtértnek láttán... Magdolna... Szt. Péter... Ha kezem között lett volna valaki ilyen! Ez az öröm. Ha én lettem ilyen, ez az az öröm. Hegyek csúcsa – ellentétben az élet Nansenéval... Honnan? Krisztustól. Legfőképpen az Eucharisztiából. Ez felsőbb életterület-nyitás. Felsőbbrendű öröm.

Bef.: És ha mégis csalódunk? Vagy letesszük a fegyvert, vagy Krisztussal mondjuk: confidete ego vici mundum. Én az utóbbit teszem.

IX. meditáció

Bev.: Mit vigyünk magunkkal búcsúzáskor az oltártól? A legnagyobbat: krisztusi öntudatot. Alter Christus. Éljen bennünk Krisztus. Hogyan legyen ez? Tudjunk látni és tudjuk követni Krisztus legfőbb vonásait.

1. Csodás látás.

Mindig meglátni a testi és lelki nyomort. Jerikó, poklos, sánta, bűnös Jeruzsálem... Segíteni! Segíteni! Az Úr legjobb híre az a Szt. jánosi szöveg, hogy a Messiás jövetelekor a vakok látnak... Segíteni!

2. Áldozatos élet egész a halálig. Sacrificium Galileától Judeáig... A rókáknak vannak barlangjaik...

Getszemáni kert... Keresztút... halál... Imitálni, követni ezt az áldozatos lelket! Minden erő lelkekre pazarlandó! Alter Christus!...

3. Az örök velük maradás.

Imában, lélekben, Eucharisztiában. És mi? Mi is velük maradunk... Lelki élményekben, amelyek feltámadnak... Orvosok példája. Iskolán kívül is az enyémek. Lelkemben élnek.

Bef.: Domine ut videam! Lássam a Te csodálatos nézésedet... áldozatos életedet, örök velünk maradásodat... Imádkozva imádkozom, hogy ebben is alteregód lehessek. Amen.

Te Deum...

Találkozás volt a lelkigyakorlatos meditáció-sorozat az Úrral... Égi létra...

Szavam: nem engedlek, míg meg nem áldasz! Az áldás az Eucharisztia áldása, melyet azért veszek, azért viszek, hogy szerteszórjam a nagyvilágban a gondjaimra bízottak lelkébe...

Teremtő lélekkel távozom: teremteni akarok paradicsomot! Amen.

* *

„MIT TART KRISZTUS A LELKIGYAKORLATRÓL?”

(Elmélkedések lelkigyakorlatról, Budapest)

1. elmélkedés: Mit tart Krisztus a lelkigyakorlatról?

Bev.: Bevezetésünk csak ennyi: csendben keressük Krisztust!

1. A lelkigyakorlat látni tanít Krisztus szemével.

Látja a sereget és elmondja a hegyi beszédet (Mt 5,1-10). Látja Mátét a vámnál és mondja: „Kövess engem!” (Mt 9,9). A vakokat, akik hangos szóval kiáltják: „Uram, Dávid fia, könyörögj rajtunk!” (Mt 20,30). Meglátja a szamariabeli asszonyt „Jézus és mondá neki: „Ha ismernéd Isten ajándékát és tudnád, ki mondja neked: Adj innom, inkább te kérnéd őt, és ő élő vizet adna neked” (Jn 4,10). Meglátja Mária Magdolna bűnbánatát és szeretetét, „bocsánatot nyert sok bűne, mert nagyon szeretett...” (Lk 7,47).

2. A lelkigyakorlat élni tanít Krisztus módján. A **gyermek Jézus:** „Akkor hazatért velük Názáretbe és engedelmeskedett nekik... növekedett bölcsességben, korban és kedvességben Isten és az emberek előtt” (Lk 2,51-52).

A **böjtölő Jézus**: „Negyven nap és negyven éjjel böjtölt s végül megéhezett. Odalépett hozzá a kísértő és így szólt: „Ha Isten Fia vagy, mondd, hogy ezek a kövek kenyerekké váljanak.” Erre azt felelete: „Írva van: nem csak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, amely Isten ajkáról való” (Mt 4,2-4).

Az **imádkozó Jézus**: „Azokban a napokban fölment a hegyre, hogy imádkozzék. Az egész éjszakát Isten imádásában töltötte” (Lk 6,2).

A **hálás Jézus**: „Atyám, hálát adok neked, hogy meghallgattál” (Jn 11,41).

A **segítő Jézus**: a kánai mennyegző (Jn 2,1-10)... A meggörnyedt asszony (Lk 13,10-16)... A tíz leprás (Lk 17,11-19)...

Az **engedelmes Jézus**: „Annak ellenére, hogy Isten Fia volt, a szenvedésből tanulta meg az engedelmességet” (Zsid.5,8).

Az **alázatos Jézus**: „Ki nagyobb: aki asztalnál ül, vagy aki fölszolgál?” (Lk 22,27).

A **szenvedő Jézus**: „Atyám, ha lehetséges, kerüljön el ez a kehely, de ne úgy legyen amint én akarom, hanem amint te” (Mt 26,39).

A **megbocsátó Jézus:** „Atyám bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit tesznek” (Lk 23,34).

3. A lelkigyakorlat halni tanít Krisztus módján.

Krisztus kereszthalála: „Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet” (Lk 23,46).

4. A lelkigyakorlat az örök életbe vezet Krisztus után.

„Bizony, bizony mondom nektek, aki igémet hallgatja és hisz annak, aki engem küldött, örök élete van és nem kerül ítéletre, hanem már átment a halálból az életre” (Jn 5,24).

Bef.: **Befejező** igazságként megállapítható, hogy ez az egész valójában Krisztus követése. „Én vagyok a világ világossága, Aki engem követ, nem jár sötétben, hanem övé lesz az élet világossága” (Jn 8,12). Amen.

2. elmélkedés: De fine hominis

Bev.: Bevezető gondolat: a hegyre vonuló Krisztus körülnézve lát...

1. Látja a Maga életét és életének célját. (Áldozatos engedelmes alázat és az emberiség üdvözítése).

a) Látja **életét:** „A rókának odúja van, az ég madarának fészke, de az Emberfiának nincs hová lehajtsa a fejét” (Mt 8,20)... **Szenvedéseit**: „Ettől kezdve Jézus többször fölhívta tanítványai figyelmét arra, hogy Jeruzsálembe kell mennie, sokat szenvednie a vénektől, főpapoktól és írástudóktól s megölik, de harmadnapon föltámad” (Mt 16,21).

b) Látja életének **célját**: „A Fiú önmagától nem tehet semmit, csak azt teheti, amit az Atyánál lát. Amit ugyanis ő tesz, azt a Fiú ugyanúgy cselekszi” (Jn 5,19-20). – **Hirdeti az Evangéliumot**: „A vakok látnak, sánták járnak, leprások megtisztulnak, süketek hallanak, halottak föltámadnak, a szegények pedig hallgatják az evangélium hirdetését” (Mt 11,5). – **Hívja a bűnösöket:** „Ott bolyongtak juhaim minden hegyen és minden magas dombon; a föld egész színén elszéledtek juhaim, és nem volt senki sem, ki velük törődött volna, nem volt, mondom, ki velük törődött volna” (Ez. 34,6)... „Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket” (Mt 9,13). – **Bűnbánatot hirdet:** „Tartsatok bűnbánatot, mert közel van a mennyek országa!” (Mt 4,17). **Nem ítélni jött**: „Isten nem azért küldte Fiát a világba, hogy ítélje a világot, hanem hogy üdvözüljön általa a világ” (Jn 3,17). – **Hívja a fáradtakat:** „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve: én felüdítlek titeket” (Mt 11,28). – **Útmutatónk legyen:** „Én vagyok az út, az igazság és az élet” (Jn 14,6). – **Világosságnak jött:** „Én világosságul jöttem a világra, hogy aki bennem hisz, ne maradjon sötétségben” (Jn 12,46). – **Bizonyságot tesz** az igazságról: „Én arra születtem és azért jöttem e világra, hogy tanúságot tegyek az igazságról” (Jn 18,37)... – És **én** hogyan gondolkozom Róla? Inkább **tételeket** látok, mint életet...

2. A hegyről lenézve látja az emberek célját (engedelmesség!).

a) Munka – az üdvösségért.

b) Munka – az Istenért. – És **én** hogyan látom ezt? Csak földi boldogság?...

3. A történelmi távlat fényében látja az én célomat.

„Úgy küldelek titeket, mint juhokat a farkasok közé” (Mt 10,16). „Nem nagyobb a szolga urának. Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak. Ha az én tanításomat megtartották, a tiéteket is megtartják” (Jn 15,20). **Papnak lát** Krisztus, hogy Őt helyettesítsem és közvetítsem. – „Minden főpap ugyanis az emberek közül való és az emberek képviseletére van rendelve az Isten tiszteletével kapcsolatos dolgokban, hogy ajándékot és áldozatot mutasson be a bűnökért. Így elnéző tud lenni a tudatlanok és tévelygők iránt... Senki sem vállalhatja a tisztséget, csak az, akit Isten meghív, mint Áront” (Zsid. 5,1-4). – És **én** miért élek? Csak jól élni!... Csak nem szenvedni!... Csak földre nézni!...?

Bef.: Befejezésül olvasd el a pünkösdi ünnepkör orációját: „Adj nekünk, kérünk Uram, olyan szellemet, hogy mindig helyesen gondolkodjunk és cselekedjünk, hogy így, akik nélküled nem létezhetünk, szerinted élhessünk. Amen.”

3. elmélkedés: Mit tart Krisztus az ember szolgálatáról?

Bev.: Induljunk ki abból az igazságból, hogy Krisztus Urunk Istenember mivolta igazolja, hogy **valóságos ember is.** Testből és lélekből álló. „Amikor elérkezett az idők teljessége, Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született, s a törvény alattvalója lett. Ki kellett ugyanis váltania a törvény alá rendelteket, hogy a fogadott fiúságot elnyerjük” (Gal. 4,4). Ő mint ember az Úr szolgájaként jelenik meg a

földön. **Lélektartalma** ez: küldettem! „Én Istentől való vagyok és tőle jöttem, ő küldött engem” (Jn 8,42). **Életfeladata:** Atyám akaratát teljesítsem. „A Fiú önmagától nem tehet semmit, csak azt teheti, amit az Atyánál lát” (Jn 5,19). – Ezekben van tehát az emberről és az Ő szolgálatáról szóló felfogása is.

1. Az első tehát: **az ember küldetése.**

Mire küldettünk? **Uralomra!**

a) **Természet felett:** „Töltsétek be a földet s hajtsátok uralmatok alá és uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain s minden állaton, mely mozog a földön” (1Móz. 1,28).

b) **Önmagunk felett:** „Nem a szolgaság lelkét kaptátok ugyanis...” (Róm. 8,15).

c) **Embertestvéreink felett:** „Kérve kérlek Istenre s Jézus Krisztusra... Ints, kérj, buzdíts nagy türelemmel és hozzáértéssel!” (2Tim. 4,1-2).

d) **Jövő célunk felett**: „Aki meg akarja menteni életét, elveszti azt, de aki éretten elveszti életét, megtalálja azt. Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelke kárt szenved” (Mt 16,25-26). – De ez az **uralom** tulajdonképpen az Úr szolgálata. Mégpedig a Szt. Kristófról szóló elgondolás szerint. Az ilyen nagyszerű szolgálat valóban méltó hozzánk. Ez Gárdonyi regénye szerint rabság, de Isten rabsága.

2. A második: **az Atya akaratának teljesítése.**

Mi ez? Isten dicsősége, mely az **imádság, hódolat, jócselekedetek és a megszentülés eszközeinek használatában áll.** „Amint belépsz házadba, legott imádd az Urat, Istenedet” (Tób. 11,7)... „Eljön az óra és már itt is van, amikor az igazi imádók lélekben és igazságban imádják az Atyát; Az Atya ilyen imádókat kíván. Lélek az Isten; s akik imádják, lélekben és igazságban kell imádniuk” (Jn 4,23-24). – „Ne fáradjunk bele a jótettbe, mert ha bele nem fáradunk, annakidején aratni is fogunk. Rajta hát! Amíg időnk van, tegyünk jót mindenkivel” (Gal. 6,9-10), – „Ha ellenséged éhezik, adj enni neki, ha szomjazik, adj neki vizet inni; így parazsat gyűjtesz a fejére, és az Úr megfizeti neked” (Péld. 25,21-22). – „Ezek állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában s közösségében, a kenyértörésben és az imádságban” (Ap.Csel. 2,42). – A 10 parancs is erre int! – És a sok korlát: ez uralom? Nem, hanem **védelem**. Apponyi A. szerint **nem előttünk** van a korlát, hanem az életünk **mellett.**

Bef.: Végezetül leszögezendő: ezeket kell hűen teljesítenem. „Vere dignum et justum est, aequum et salutare”. Ez a gyönyörű himnusz fejezi ki szent kötelességünket, „Mert Istennek vagyunk ugyanis munkatársai, ti pedig Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok” (1Kor. 3,9). Amen.

4. elmélkedés: Mit tart Krisztus a teremtményekről?

Bev.: A világ teremtésének befejezése után jelenik meg az ember. Az Úr terve szerinti kiválóságokkal és a világ feletti uralom kegyelmével. Körülveszi őt a teremtett világ. Ég, föld, többi ember, az angyalok és a gonosz lélek. – Mit tart ezekről Krisztus?

1. Első felelete ez: – a gonosz lelket leszámítva – **odavezetnek Istenhez.**

„Hiszen, ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, a világ teremtése óta művei alapján értelemmel fölismerhető” (Róm. 1,20). Ő Maga szereti a természetet és az embereket. Bennük látja Isten képét és a mennyország örököseit. „Mivel pedig fiak vagytok, Isten elküldte Fiának Lelkét szívetekbe, aki ezt kiáltja: „Abba, Atya!” Tehát nem rabszolga többé, hanem fiú, ha pedig fiú, akkor Isten által örökös is” (Gal. 4,6). – Hasonlatait is onnét veszi (pl. Máté 5.fejezetében stb.). – A szentségek anyagainak is használja őket. – Tertullián az Ő nyomán mondja: **a természet imádkozik.** Mégpedig a tudatlan teremtésének szépségével, a tudatos ember hódolatos alázatával (Lásd: Benedicte zsoltár). Ez a természet – mindkettő – szól hozzánk. Erre a hódolatos imára buzdít: „Akinek füle van, hallja meg” (Lk 14,35).

2. Második felelet ez: **esetleg az Istentől elvezetnek.**

Először akkor, ha **céllá** lesznek, melyeket minden áron akar keresni az ember. – Másodsorban akkor, ha **végcélnak** látná az ember. – Harmadsorban akkor, ha **lélekhalált hozó** felhasználásukkal hódol előttük az ember. „Vigyázzatok... őrizkedjetek minden kapzsiságtól, mert nem a vagyonban való bővelkedéstől függ az ember élete” (Lk 12,15). Szt. Ágoston szavai fejezik ki az Úr gondolatát: **a teremtmény hazudik, a teremtmény elmúlik és a teremtmény halált hozhat**. Ezek a szavak arra vallanak, hogy az anyagi teremtmények, embertársak, sőt a gonosz lélek (ő is teremtmény) **kísérthetnek** bűnre. – Ezt még Jézus is megengedi! A pusztában: Mt 4,1-11... Péterrel kapcsolatban: „(Jézus)... kezdé oktatni őket, hogy az Emberfiának sokat kell szenvednie... Péter ekkor félrehívta és szemrehá-

nyást tett neki. De ő hátrafordult, tanítványaira nézett és így korholta Pétert: Takarodj előlem, sátán! Emberi módon és nem Isten tervei szerint gondolkodol" (Mk 8,31-33)... A nép királlyá akarja tenni: „Mikor Jézus észrevette, hogy megindulnak feléje, hogy erőszakkal királlyá tegyék, visszavonult a hegyre, egészen egyedül" (Jn 6,15)... – És minket? Ellenállni és nem félni! Isten szentnek teremtett minket. „Szorongásodban segítségül hívtál, s én megszabadítottalak, a fergeteg rejtekéből meghallgattalak, a perelés vízénél próbára tettelek" (Zsolt. 80,8). „Ki tudja ragadni az Úr az istenfélőket a kísértésből, a gonoszokat viszont kínok közt tartja meg az ítélet napjára" (2Pét. 2,9). **Végül**: elterelni a figyelmet!

Bef.: Zárógondolat: Sic transeamus per bona temporalis, ut non emittamus aeterna. Amen.

5. elmélkedés: Mit tart Krisztus a bűnről?

Bev.: Az égi Mester egyszer így szól a nagy élettragédiáról: „Láttam a sátánt: mint villám bukott le az égből" (Lk 10,18). A bukott angyalról szól...

1. Beszél Ő a bűnről, mint **az Úr szörnyű megbántásáról.** Emberek **konkréte** állanak előtte. Farizeusok, vámosok, kufárok, templomárusok, paráznák... Ezekről a következőképpen beszél.

a) **Farizeusok:** „Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti képmutatók! Fehérre meszelt sírokhoz hasonlíttok, amelyek kívülről éheseknek látszanak, de belül holtak csontjaival és mindenféle undoksággal vannak tele. Így ti is kívülről igaznak látszotok az emberek szemében, de belül tele vagytok képmutatással és gonoszsággal" (Mt 23,27-28).

b) **Vámosok**: „Ha pedig a közösségre (egyház) sem hallgat, vedd úgy, mintha pogány volna vagy vámos" (Mt 18,17).

c) **Kufárok**: „Aztán bement (Jézus) a templomba és kiűzte azokat, akik ott kereskedtek. „Írva van, kiáltotta: „Az én házam imádság háza, ti pedig rablóbarlanggá tettétek" (Mt 19,45-46).

d) **Paráznák**: „Öt férjed volt, s akid most van, az sem férjed. Ezt helyesen mondtad" (Jn 4,18).

e) Most kérdezhetném: és **én?** Én hova tartozom, vagy hová tartoztam? – Átfutok életem történetén... Szomorú kép áll elém.

2. De beszél Ő **a bűn büntetéséről** is.

a) Az **angyalok** büntetéséről, pedig azok bűne csak gondolati: „Hiszen a vétkes angyaloknak sem kegyelmezett Isten, hanem sötét alvilági mélységekbe taszította őket, hogy őrizetben maradjanak az ítéletig" (2Pét. 2,4).

b) Az **első emberéről**, pedig ő csak igényeskedő javakért engedetlenkedett: „Arcod verejtékével edd a kenyeredet, míg vissza nem térsz a földbe, amelyből vétettél, mert por vagy és vissza kell térned a porba" (1Móz. 3,19).

c) Az **én** büntetésemről? Az emberiség büntetéséről, amik Krisztus ellen elkövetett bűnök miatt várhatók. – Mit tegyek én? Rettegve megtorpanok! Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa!

Bef.: Mindezek végén csillanjon a remény: ha láthatom az Úr kegyelme folytán életemet, talán menekvés is lesz a számomra!?!... Amen.

6. elmélkedés: Mit tart Krisztus a te bűnödről?

Bev.: Baltazár király látomását rajzoljuk magunk elé. A tobzódó király hatalmasaival együtt dorbézolva mulat, mire a falon megjelenő kéz ezt írja a király szeme elé: „Máne, Tekel, Fáresz". Csak Dávid fejti meg imigyen: „Megmérettél, megítéltettél és könnyűnek találtatva elvettettél" (Dán. 5,25). És a király birodalmát még az éjjel felosztja Cyrus és Darius. – Engem nem sötét kéz, hanem **Krisztus keze** vezet.

1. Krisztus keze megmutatja egész életemet, egész múltamat.

2. És Krisztus keze elém varázsolja egész életemnek esetleges szörnyű jövendőjét.

a) A **halál**, az biztos. De a módja? „Mindnyájan meghalunk s olyanok vagyunk, mint a víz, mely befolyik a földbe s vissza nem tér" (2Kir. 14,14). – „Bár halnék meg én az igazak halálával s olyan lenne végem, mint amilyen az övék!" (4Móz. 23,10). – „A gonosz ember halála véget vet a reménynek, s a vagyonba vetett bizalom szétfoszlik" (Péld. 11,7).

b) Az **ítélet** is biztos. De a módja? „Meg fogja ítélni az Úr a föld határait…" (1Kir. 2,10). – „Ítéletet tart a nemzetek között, teljessé teszi a romlást, fejeket zúz össze szerteszét a földön" (Zsolt. 109,6). – „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot… Távozza-

tok tőlem átkozottak az örök tűzre" (Mt 25,34 és 41).

Bef.: Így fejezem be elmélkedésemet: hálás vagyok a **szent Kéznek,** hogy vezetett és előrevetített… Jó ez, mert megtérhetek! Amen.

7. elmélkedés: Mit tart Krisztus a pokol büntetéséről?

Bev.: Az Úr Jézus igen sokat beszél az örök büntetésről. Fontosnak tartja és azért int és figyelmeztet. **Szóban és példabeszédekben.** – A **bűnrecsábításról:** „Ha kezed bűnre csábít, vágd le, jobb csonkán bemenned az életre, mint két kézzel a pokolba jutnod, a kiolthatatlan tűzre, (ahol a féreg el nem pusztul és a tűz ki nem alszik)" (Mk 9,42). – A **királyi menyegzőről:** „…kötözzétek meg kezét és lábát, s dobjátok ki a külső sötétségre! Ott sírás és fogcsikorgatás lesz" (Mt 22,13). – A **dúsgazdagról és a koldus Lázárról: „**Történt, hogy meghalt a koldus és az angyalok Ábrahám ölébe vitték. Meghalt a gazdag is és eltemették" (Lk 16,22-23). – De megmutatja a szenvedéseket. **Nem szóval, hanem végigjárja az igazi szenvedés keresztútját és ezzel oktat bennünket.**

1. Elítéltetés gyalázata.

„Először Annáshoz vitték (Jézust), Kaifás apósához… Annás akkor megkötözve elküldte őt Kaifás főpaphoz" (Jn 18,13 és 24). És: „A főpap folytatta: „Esküvel kényszerítelek az élő Istenre: mondd meg, te vagy-e a Messiás, az Isten Fia?" „Én vagyok", felelte Jézus… Azok így kiáltották: „Méltó a halálra!" (Mt 26,63-64 és 66). – Jézust Pilátushoz viszik: „Mikor megvirradt, a főpapok és a nép vénei tanácsra ültek össze és elhatározták, hogy halálra adják Jézust" (Mt 27,1). Majd: „…Pilátus jött ki hozzájuk és megkérdezte: „Milyen vádat emeltek az ember ellen?… Pilátus szabadkozott: „Tartsátok meg törvényetek szerint és ítélkezzetek róla" (Jn 18,28 és 31). – Jézus Heródes előtt: „Pilátus… amikor megtudta, hogy Heródes országából való, elküldé Heródeshez, aki azokban a napokban éppen Jeruzsálemben tartózkodott. Heródes… remélte, hogy valami csodát tesz (Jézus) szemeláttára. Hosszasan faggatta, de Ő feleletre sem méltatta… Heródes is akkor udvarával együtt gúnyt űzött belőle, csúfságból fehér ruhába öltöztette, aztán visszaküldte Pilátushoz" (Lk 23,7…11). – Ismét Pilátusnál: „Pilátus ismét összehívta a főtanácsos tagjait és a népét, és így szólt hozzájuk: az ellene fölhozott vádak közül egyben sem találtam vétkesnek. … De azok nem tágítottak és hangos kiáltozással követelték, hogy feszítse keresztre… Pilátus erre úgy döntött, hogy eleget tesz követelésüknek" (Lk 23,13-14,20,22-24).

2. A kínzások gyalázata.

„Erre arcul köpdösték és ököllel ütötték, mások pedig arcul verték és azt mondták: „Találd ki, Messiás: ki ütött rád?" (Mt 26,67-68). – „Levetkőztették és bíborszínű köpenyt vetettek rá. Majd tövisből koronát fontak, fejére tették és nádszálat adtak jobb kezébe. Aztán térdethajtva előtte, így gúnyolták: „Üdvözlégy, zsidók királya!" (Mt 27,28-29).

3. A keresztút gyalázata.

„Keresztjét hordozva, kiment az úgynevezett Koponyahelyre, melynek héber neve Golgota" (Jn 19,17).

4. A felszegezés gyalázata.

„Azután keresztre feszítették és sorshúzással megosztoztak ruháin… Vele együtt két rablót is keresztre feszítettek, az egyiket jobbról, a másikat balról. Az arra járók káromolták őt és… mondogatták: „Te, aki lerontod és harmadnapra fölépíted (Isten) templomát, szabadítsd meg magadat!…" (Mt 27,35…40).

5. A szomjúhozás fájdalma.

„Jézus tudta, hogy minden beteljesedett már. Ezért, hogy az Írás valóra váljék, így szólt: „Szomjúhozom!" Volt ott egy ecettel telt edény. Azok tehát izsópra tűztek egy ecettel itatott szivacsot és szájához emelték" (Jn 19,28-29).

6. Az elhagyatottság érzete.

„Kilenc óra tájban Jézus hangosan fölkiáltott: „Éli, Éli, lámá szábáktáni? Vagyis: Én Istenem, én Istenem! Miért hagytál el engem?"… Néhány ottálló megjegyezte: „Illést hívja"… A többiek pedig hozzáfűzték: „Hadd lássuk, eljön-e Illés, hogy megszabadítsa" (Mt 27,46…49).

7. A „Beteljesedett" hangja.

„Jézus akkor hangosan fölkiáltott: „Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet" (Lk 23,46)… „Amint Jézus az ecetet megízlelte, így szólt: „Beteljesedett!" Aztán lehajtotta fejét és kilehelte a lelkét" (Jn 19,30).

Bef.: Összefoglalva: a szenvedések iskolája ez az emberért. A bűnösért. – De a vég reményével.

Az eltávozó, a Magát „beteljesedett”-ként elindító „halál fia”: az örök halál Legyőzője! Amen.

8. elmélkedés: Mit tart Krisztus az Isten irgalmáról?

Bev.: Maga az Úr jár a földön és Maga mutatja az érdeklődés központját. **Miért jött?** „Jézus megjegyezte: „Azért jöttem a világra, hogy… akik nem látnak, lássanak, és akik látnak, elvakuljanak” (Jn 9,39). – „Az Emberfia azért jött, hogy keresse és üdvözítse, ami elveszett” (Lk 19,10). – „Én (Jézus) azért jöttem, hogy életünk legyen és bőségben legyen” (Jn 10,10). – „Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön: mennyire szeretném, ha már föllobbanna” (Lk 12,49). – „Eljött, hogy békét hirdessen nektek…” (Ef. 2,17). **Mit tett?** Először megbocsátotta a bűnt: „Ha megvalljuk bűneinket, ő hűséges és igazságos: megbocsátja bűneinket és megtisztít minden gonoszságtól” (1Jn. 1,9). „Bízzál fiam! Bocsánatot nyertek bűneid” (Mt 9,2). Azután gyógyított: „Az útfélen két vak ült… kiabáltak: „Uram, Dávid fia, könyörülj rajtunk!”… Jézus könyörületre indulva megérintette szemüket. Azonnal visszanyerték látásukat…” (Mt 20,29…31…34)… „Nagy sokaság jött hozzá (Jézushoz). Hoztak magukkal sántákat, bénákat, vakokat, némákat, meg sok más beteget és lába elé rakták őket. Meggyógyította valamennyit” (Mt 15,29-30). És tanított. „Az én tanításom nem az enyém, hanem azé, aki engem küldött” (Jn 7,1). „Kinyilatkoztattalak téged (Atyám) az embereknek, akiket e világból nekem adtál” (Jn 17,6)… „Ügyeljetek, hogy ne az emberek szemeláttára s az ő kedvükért legyetek jók, különben nem lesz jutalmatok mennyei Atyátoknál!” (Mt 6,1). – Az Isten irgalma szüntelen.

1. Az Isten hosszú ideig várakozó.

Mert: „Az Emberfia azért jött, hogy megmentse, ami elveszett” (Mt 18,11)… „Ha valakinek közületek száz juha van és elveszt egyet, nem hagyja ott a kilencvenkilencet a pusztában, hogy az elveszett után menjen, amíg meg nem találja?” (Lk 15,3-4)… Az Ő életváltója hosszú lejáratú. Viszont nem tudom a felelősségrevonásnak percét: „…az Emberfia abban az órában jön, amikor nem is gondoljátok” (Lk 12,40)…

2. Az Isten megelőzően előresiető.

Mintegy követeket küld a bűnöshöz: „Azután Jerikóhoz érkeztek és bevonultak. Volt ott egy Zakeus nevű gazdag ember, a vámosok feje. Szívesen látta volna Jézust szemtől-szembe… Előre futott tehát és fölmászott egy vad fügefára… Mikor Jézus odaért, föltekintett és így szólt: Zakeus szállj le hamar! Ma a te házadban kell megszállnom” (Lk 19,1-5)… „Amint a vám mellett elhaladt (Jézus), látta, hogy ott ül Lévi… „Kövess engem!” – szólította meg. Az fölkelt és követte őt” (Mk 2,14). – Tanító segítőt küld. Szt. Pál mondja: „Ezért kaptam a küldetést, hogy hírnök és apostol legyek, – igazat mondok, nem hazudom – a pogányok tanítója, hitben és igazságban” (1Tim. 2,7). – Esetleg bajt is küld: „…Romlás és balság jár az útjukon…” (Róm. 3,16). – Maga is indít lélekben. „Ezért ti is, mivel oly buzgón keresitek a lelki adományokat, törekedjetek arra, hogy az egyház épülésére bőven részesedetek bennük” (1Kor.14,12).

3. Az Isten kegyesen fogadó.

Mária Magdolna… „Élt abban a városban egy bűnös asszony. Amikor megtudta, hogy ebéden van (Jézus) a farizeus házában, alabástrom edényben illatos olajat hozott… Ő az asszonyhoz fordult: „Hited megszabadított téged. Menj békével” (Lk 7,37 és 50). – A házasságtörő asszony… „Az írástudók és farizeusok akkor egy házasságtörésen ért asszony hoztak oda és elébe állították. „Mester, mondták, ezt az asszonyt éppen most érték házasságtörésen…” (Jézus) így szólt hozzájuk: „Aki bűn nélkül van közületek, az vesse rá az első követ!”… Én sem ítéllek el. Menj, de többé ne vétkezzél!” (Jn 8,4,7 és 11). – A jobb lator… „Jézus, emlékezzél meg rólam, amikor eljössz uralmaddal!” Erre ő (Jézus) így felelt: „Bizony mondom neked: ma velem leszel a paradicsomban” (Lk 23,42-43). – A tékozló fiú… „Fiam… te mindig velem vagy és mindenem a tiéd. Illett, hogy vigadjunk és örvendezzünk, mert a te öcséd meghalt, de föltámadt, elveszett, de megkerült” (Lk 15,31-32)… Tényekkel és példabeszédekkel tanít Jézus mindenre. Higgyük, hogy minket is fogad.

4. És az Isten véglegesen megbocsátó.

Péter és Máté előző életét és hibáit sohasem hozza fel. Egyik marad apostolfejedelem, a másik evangélista lészen. – Papi értékeimet nem veszi el. Mindig fiának néz. – De nekem is így kell tennem.

Bef.: Befejező elhatározásom: nyomain járok a Mesternek – mint szolga. Magam életét így kezelem és másokért így dolgozom. Ez már papi kötelesség!

9. elmélkedés: Mit tart Krisztus a tisztaság erényéről?

Bev.: Mit jelent a tisztaság parancsa? Vajon olyan **negatív tételt,** amely a „non maechaberis”-t írja elő, vagy a „non nubes”-t parancsolja, vagy a gondolati tisztaságot védelmezi? Ez **pozitív tétel!** Azt akarja: őrizd meg uralmadat a test felett, hogy az **érintetlen test** olyan fenséges lélekotthon legyen, amelynek ereje a **lélekszolgálat** vonalán isteni életeket termel. „Be szép a tiszta nemzedék dicsőségében. Mert halhatatlan az emléke, mivel ismeretes Isten és ember előtt. Ha jelen van, utánozzák, ha távozott, visszakívánják. És koszorúval a fején győztesen vonul fel az örökkévalóságban…” (Bölcs. 4,1-2). – Ne felejtsd, Krisztus iránya: el a földtől, el a testtől, hogy odanőjünk az éghez, és hatalmas lendületet vegyen a lélek. Ebben a krisztusi theo-, coelo- és psychocentrizmushoz vezet a tiszta élet.

1. Első kötelességem tehát: **a tiszta élet szolgálata.**

a) Ha kegyes volt az Úr és készséges a szolga, akkor gyermekkortól kezdve…

b) Ha gyarló volt az ember, akkor a megtéréstől kezdve…

c) De azután kitartóan! „Ezek azok, akik nem szennyezték be magukat asszonyokkal, hanem szüzek maradtak. A Bárány nyomán járnak, bárhová megy. Ők a megváltottak az emberek közül, zsengéi Istennek és a Báránynak” (Jel. 14,4- 5). – Ennek eszközei a következők.

α) Örök felbecsülése ennek az erénynek (Krisztus, Szent Szűz, szentek)…

β) Imádkozó kérése az Úr segítő kegyelmének. „Bármikor hívtalak segítségül, meghallgattál engem, és gyarapítottad az erőt lelkemben” (Zsolt. 137,3). „Lépjünk tehát bizalommal a kegyelem trónja elé, hogy irgalmat nyerjünk és kegyelmet találjunk, amikor segítségre van szükségünk” (Zsid. 4,16).

γ) Szentségek vétele…

δ) Rendes életmunka végzése…

ε) Alkalmak kerülése…

ξ) A testi igények leértéklése. Nem lehet **csak** az ösztönös testiség ellen győzni, ha a test más kívánságait állandóan teljesítjük. Tehát: **önfegyelem és önmegtagadás!** „Nem ehetem most abból, amit elém tétettél, hogy bűnbe ne essem. Majd abból eszem, amit magammal hoztam” (Judit 12,2). „Testvérek, Isten irgalmára kérlek titeket: Adjátok testeteket élő, szent, Istennek tetsző áldozatul. Ez legyen ésszerű hódolatotok” (Róm. 12,1). – Elnyomorodó élet lesz-e a vége? Nem! Nem! **A tiszta élet felsőbbrendű életalakja bontakozik ki.** Életvirág – a Szaharában!

2. A második – és ez papi kötelesség- **a tiszta élet szolgálatba állítása.**

A coelibatus tehát nem passzív őrizés, hanem aktív értékesítés.

a) Itt van a függetlenségen keresztül való szolgálat. Betegek, ragályosok, anyagiakban elesettek **várhatják** és **kapják** a szabad lelkű embert.

b) Az élet nehéz kérdéseiben bizalommal fordulhatunk a győzedelmes emberhez. Ő Krisztus mása. „Ti azonban választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, tulajdonul lefoglalt nép vagytok, hogy annak dicsőségét hirdessétek, aki a sötétségből csodálatos világosságra hívott titeket” (1 Pét.2,9).

c) Példa lehet a küzdőknek. Ha Ő, mi miért nem?…

d) Méltán lesz a szentségek és az Úr áldozatának „tiszta szolgája”, mert „minden pap nap-nap után szolgálatba áll, és gyakran mutatja be ugyanazokat az áldozatokat…” (Zsid. 10,11).

e) Az életszolgálat itt **lélekszolgálattá** nemesedik. A coelebs pap nem sivár és terméketlen pusztaság, durva agglegény. Nem! A **lelkek szülője** – Krisztus országa számára! Nem szabad feledni: **ő atyja a benne bízó lelkeknek!**

Bef.: Zárszó: Vita casta **nascitur** ex gratia Dei; sed vita casta **gignit** animas. Christo sanctificatas. Egyszóval: Krisztus házanépét!

10. elmélkedés: Mit tart Krisztus a szenvedésről?

Bev.: Mi vár az Úrhoz tért emberre? Talán földi öröm vagy földi dicsőség? Néha egyik vagy másik… Különösen lelki megemelésben. De az állandó és szent kötelesség az **Úr követése.** Ez pedig így szól: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen” (Mt 16,24). „Hiszen ha lett volna valami jobb és hasznosabb az emberek üdvére a szenvedésnél, kétségkívül azt mutatta volna meg Krisztus szóval és példával” (Krisztus köv.II.12,60).

1. Első kötelesség: **felismerni az élet keresztjeit.** Ez önismerethez és erőhöz juttat. – „És minél inkább megtörik a test a szenvedésben, annál jobban gyarapszik a lélek a belső kegyelem által” (Krisz-

tus köv. II.12,34).

2. Második kötelesség: **készséges cirenei Simonként vinni a keresztet.** Ez letörleszt.

3. Harmadik kötelesség: **áldozatot vállalni híveinkért az Úr által juttatott keresztekkel.** Ez megszentel.

Bef.: Záró vigaszunk: ne féljünk az Úrhoz hasonulás nagy kincsétől. Az juttat közel az égi Atyához, aki legjobban hasonlít az Ő Szent Fiához!

11. elmélkedés: Mit szól az Úr Krisztus szeretetéről?

1. Amabilis…

2. Amans…

3. Amatus…

12. elmélkedés: Mit szól az Úr az Ő Szent Anyjáról?

13. elmélkedés: Mit szól az Úr a mindennapi „Kenyér”-ről

14. elmélkedés: Mit szól az Úr az örök életről?

*

Resurrectio

Bev.: Lelkigyakorlat célja ez: resurrectio animae! – Hogyan hirdette Ottokár (Prohászka) püspök? Nem ez a kérdés, hanem az: hogyan lehetne a **mi saját resurrectionk a lelkek irányába is resurrectios munkánk?** – Ez lenne: signum Dei – sanctitas.

1. Resurrectio: „Diadalmas világnézet”.

2. Spiritum Dei accepi: „Örök vizek forrásainál”.

3. Vitam deificatam per Deo.

a) Meam.

b) Aliorum fidelum.

Bef.: „Én”, hívek, „megye”… így élne. Ez annyit jelentene: szól az Úr „fulgeo”…

*

Adoratio

1. Resurrestionem vitae quaero.
2. Spiritum Dei anhelo.
3. Vitae sanctificam permanentiam ex oro.

* *

„NON VOS ME ELEGISTIS, SED EGO ELEGI VOS”

/Jn 25,16/ – („Regnum Marianum” papjainak, 1960. I. 7-9, Esztergom).

I. nap

1. (bevezető) beszéd: A „boldog ember inge”

Bev.: „Kereső” jelzést lehetne az emberre írni… Azt is mondhatnám: a „zárt doboz” szellemkeresője az ember. Mert **rejtett** kincseket kereső. Csak a bűnök leplezhetők: „Boldog, akinek bűne megbocsátva s befödve gonoszsága” /Róm. 4,7/… Mesék is ezt mondják (Bunyan: „The Pilgrim’s Progress”…)… De ne felejtsd: ez **benned** található! De található-e?

1. „Réteg-elhordással” – soha…

a) Ez lehet – geológia… Ez lehet – archeológia… Ez lehet – történelmi emlék… De nem vitalitás!!

b) De az alapja – a tanulság levonásának! Az alapokra építünk. „Íme, választott, becses szegletkövet rakok le Sionban, s aki benne bízik, azt szégyen nem éri” (1Pét. 2,6)… „Exempla trahunt… A

múlt élményekben marad és **életekké** válik!!

2. De alázatos felfigyeléssel – mindig…

„…Mit várjak még az Úrtól?" (3Kir. 6,33)… „Várjuk csak alázatosan az ő vigasztalását…" (Judit 8,20)… **Mélyre** szálljon a lélek… **Ott** hallgassa az Isten dalát.

a) Angyalok dala… Pásztorok alázata szükséges… „De a nagy vizek zúgásánál… csodálatosabb az Úr a magasságban" (Zsolt. 92,4)… Az indulás készsége nélkülözhetetlen. „El is menének…" „ajándékot vivének…"

b) Királyok csillaga… Tudósok várták és várják… „A sóvárgással eltelt természet Isten fiainak megnyilvánulását várja" (Róm. 8,19)… Tudomány fénye-e az élet tüze?…

c) Kutató írók… Th. Wilder: „Hosszú út"… Douglas: „The Robe", „The old Fisherman", „Ilyen nagy szerelem", „Talár" stb. – És mi történik nyomukban? A történelem nem pontozza ki… De a láthatatlan események, kis pontok, lelki rügyfakadások – az **új élet** kipattanásai.

Bef.: Mit tegyünk tehát a mostani lelkigyakorlatokon? Ne feszüljön a lelkünk túlzottan a földre, de figyelve az égre; és hallani fogjuk, hogy hol rejtőzik a „boldog ember inge" /Fagyejev „földre feszülő füle"/…

2. beszéd (consideratio): Az önértéket helyesen értelmezők

Bev.: „Mid van, amit nem kaptál?" (1Kor. 4,7). – Nézzek élettarisznyámba és vegyem számba: mivel gazdagított az Úr! (Maeterlinck: „Kék madár")… A „regnumi atya" fényben látóvá akar lenni. Descende lux! Fiat lux! „Küldd el világosságodat és igazságodat, hadd vezessenek…" (Zsolt. 42,3).

1. Istentől van minden lélekkincsünk.

Széles-rétegződésű ez az egyetemes és egyéni életkincs…

a) **Anyagiak…**

α) Ígérte az Úr. „…töltsétek be a földet s hajtsátok uralmatok alá…" (1Móz. 1,28). Nekünk adta a földet házul…

β) Észleli az élet…

γ) Tényleg ezt mutatja a kultúra…

b) **Lelkiek…**

α) Ígérte az Úr… „Gondold meg jól, amit mondok: az Úr majd megadja neked, hogy mindezt meg is értsed" (2Tim. 2,7)…

β) Észleli az élet… „…Áldom az Urat, ki ezt megérttette velem…" (Zsolt. 15,7)…

γ) De a kutatás a haladás alapja…

c) **Szellemiek…** Az Isten! A kegyelmi élet! Az örök és isteni élet!

α) Ígérte az Úr – a „Kánaán földjét": „Isten országa köztetek van" (Lk 17,21)… Vagyis a mennyek országát ígérte: „Az én országom nem e világból való" (Jn 18,36)… Az örök hazát: „Atyám akarata az, hogy mindaz, aki látja a Fiút és hisz benne, örökké éljen…" (Jn 6,40).

β) Észleli az élet… Belénk helyezve – igényesei vagyunk az égnek! Élő amforák… Carrel: „légzők". Igaz ugyan: „Ki ment fel az égbe, hogy birtokba vegye, és ki hozta le a fellegekből?" (Bár. 3,29). „Ő az Isten, ki erővel övezett fel engem…" (2Kir.22,33).

2. Istenért történik minden értékesítésünk.

Ha leszáll az ég fénye, akkor igaz lészen: „Az Úr az én világosságom és üdvösségem…" (Zsolt. 26,1). – Kamatoztatás!

a) Az alázatos szolgálat a döntő. „…mert ilyeneké az Isten országa…" (Lk 18,16).

α) Önmagunkért? Nem!

β) „Isten kertjének virágaiért".

b) Mert az „igazi Magvető" – a kalászbaszökkentő. „Én ültettem, Apolló öntözte, de a növekedést Isten adta" (1Kor. 3,6). „Isten a szeretet" (1Jn. 4,8). „A törvény tökéletes teljesítése tehát a szeretet" (Róm. 13,10). „... Aki felebarátját szereti. Teljesíti a törvényt" (Róm. 13,8). És ha a gyermeknépet?: „Aki pedig befogad egy ilyen gyermeket az én nevemben, engem fogad be" (Mt 18,5)… (Douglas: **Esther** példája…)…

Bef.: „Eritis sicut Deus…")1Móz.3.fej.(… Ez kísértés. – „Bábel népe"… Ez gőg. – Az Úr szolgálója (pl. szentjánosbogárkák… De **tüzek!**)…

3. beszéd: Az örök Előrendelő és a végnélküli előrendeltek

Bev.: Nagy Lajos gondolata egyezik Szt. Tamáséval: az **Isten Minden!** – De kinek gondolta az embert? „Mi az ember, hogy figyelemre méltatod…?…” (Zsolt. 8,4). – De a **nagy ember – óriás ember!**

1. A céltűzésben.

Lássuk ezt az égi megcsillanásban és emberi rezonanciában.

a) Isten szava…

α) Földi célban – „uralom” a földi hivatás (1Móz. 1,28)… „Istenivé nemesedés” a tökéletesebb hivatás: Ti olyan tökéletesek legyetek, mint mennyei Atyátok” (Mt 5,48) és: „…isteni természet részeseivé legyetek…” (2Pét. 1,4)…

β) Égi célban – „Keressétek (először) inkább az ő (Atya) országát…” (Lk 12,31).

b) Az emberi természet visszhangja…

α) Ad perfectiora! Állandó a bontakozás és a tökéletesedés. „Nem különb a tanítvány mesterénél, mert ha eléri tökéletességét, olyan lesz, mint a mestere” (Lk 6,40)…

β) Ad astra! – De kevés a föld és igény az ég. Csak emberi igény. „Ha tehát Krisztussal föltámadtatok, keressétek ami odafönn van…” (Kol. 3,1)…

γ) Mit hirdet a művészet? Goethe… Madách… Wilder: csak az ég az otthon!

2. A célbasegítésben.

Ezt is két vonalon láthatjuk. Mit ígér az ég szava és mit felel a lélek készsége?

a) Az Isten szava ezeket mondja:

α) „Íme, én veletek vagyok mindennap, a világ végéig” (Mt 28,20).

β) „Kérjetek és adnak nektek…” (Mt 7,7).

γ) „Az a víz, melyet én adok, örök életre szökő vízforrás lesz…” (Jn 4,14).

δ) „Ez az én testem, amelyet értetek adok… Ez a kehely… amelyet értetek ontok…” (Lk 22,19 és 20).

b) Az emberi természet ezt diktálja…

α) **Tárgyak** segítségét veszi. – Atom mindig volt. A gondolat is örökíthető (magnetofon). És a gondolat forrása, hordozója?

β) **Személyek** támogatását élvezi.

3. És célbajutásban.

Faber S.J.: „On Shore” (a költő vágya, aki misztikus)… a. Isten ígéri:

α) Földi: „Boldogok a szelídek: övék lesz a föld” (Mt 5,5).

β) Égi: „…aki bennem (Jézus) hisz, mégha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25). „Jöjjetek Atyám áldottai!” (Mt 25,34).

b) Ember élvezi. – Minden – Istentől függően végnélküli forgásban él. Hát a **szabadon alakuló áldozatosság** – múlandó? Ezt tagadja az értelem. Hisz így a hajszál több érték, mint a küzdelmes áldozat?!?

Bef.: Erre **predestinált** az Úr, és ezt valósítsa az **Isten fia ember!** Hasonlat: ascendens, in montem sanctum Dei…

II. nap

1. beszéd: Életem „filmtekercse”

Bev.: „Palinpszesztusok” kérdése… A lelkigyakorlat **Wells időgépét** indítja meg. Ez egyéni. De olyan ez, mint Wilder: „Hosszú útja”… Mit keresett és mit talált az ember? „Tudás” fényét?… „Élvezet kelyhét”?… Vagy a „teremtő Isten dicséretét”?… Ez a három felvonás! Mert Izaiás szavai szerint: „És várta, hogy szőlőt hozzon, és vadszőlőt hozott…” (Iz. 5,2). – A „Regnum Marianum” atyáinak lélekvizsgálata: mivé lettem?…

1. Scripta?

Mik ezek?

a) Iniquitas… „Az erény magasra emeli a nemzetet, a bűn pedig szegényekké teszi a népeket” (Péld. 14,34)… „A szemek fennhéjázása szívbeli felfuvalkodás; A gonoszok szövétneke a bűn” (Péld.

21,4)… „Égetett szövegek”… De hidd: „Ha bűneitek olyanok is, mint a skarlát, fehérek lesznek, mint a hó…” (Iz. 1,18). És Lásd: Mikeás 7.fejezetét. – „Te… megbocsátasz gonoszságot, vétket és bűnt…” (2Móz. 34,7)…

b) Orientes…

2. Ablata. – „Magnetofon lelke”… „Csodavíz – a könnyek cseppje” (Gárdonyi)… Az Ószövetség Ura: „…minthogy megbocsátom gonoszságukat és bűnükre nem gondolok többé” (Jer. 31,34)… „Egyetlen elkövetett vétkét sem fogom neki betudni…” (Ez. 33,16)… „…ő (Jézus) szabadítja meg népét bűneitől” (Mt 1,21)… „…bocsássatok meg, ha nehezteltek valakire, hogy mennyei Atyátok is megbocsássa bűneiteket” (Mk 11,25)… Sőt Jézus parancsot ad: „Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyert…” (Jn 20,23)…

3. Rescripta. „Palinpszesztus”…

Mit írt reá az Úr?

a) Milyen az Úr szőlője? Lásd: Iz. 5,1-4. szövegét…

b) Milyen a tiszta ember lelke? „Isten temploma…” (1Kor. 3,16)…

Bef.: De ha benne vagyunk az életben, akkor mit kell tennünk? Hiszen átsodródik rajtunk az élet szennye is… (Pl. Magassy: „A mozivászon”). – De hinni!…

2. beszéd (consideratio): Az Úr rajzolta jövő kontúrja

Bev.: „Quickness of life”… De: „Bármit szóltok és tesztek, mindent az Úr Jézus nevében tegyetek s adjatok hálát általa Istennek, az Atyának” (Kol. 3,17). – Carnegie elve: „a vigasság dala csengjen!” Angyalnépet nem szolgálnak, hanem dalolva dalolónak képzeli Raffaello („Muzsikáló angyalok”)… De hogyan érhető ez el?

1. Alázattal kiemelkedve…

a) Mesterünk így tesz: „megalázta magát és engedelmes lett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig” (Fil. 2,8). Maga ezt mondja: „Nem azért szálltam le a mennyből, hogy a magam akaratát cselekedjem, hanem annak akaratát, aki küldött engem” (Jn 6,38). De ebben is az van, hogy **alázattal** teljesítse… Maga mondja: „Aki fölmagasztalja magát, azt megalázzák, aki pedig megalázza magát, azt fölmagasztalják” (Mt 23,12). – A gabonamag felzsendülésének útja is látszólag elpusztulás. „Ha a búzaszem nem esik a földbe és el nem hal, egyedül marad; de ha elhal, sok termést hoz” (Jn 12,24). Ezért: „Aki szereti életét, elveszíti azt; aki viszont gyűlöli életét e világon, megmenti a örök életre” (Jn 12,25). Sőt egyenesen azt követeli, hogy egyszerű alázattal gyermekké váljék életünk: „Bizony mondom nektek, aki Isten országát nem fogadja úgy, mint a gyermek, nem megy be oda” (Lk 18,17).

b) És az értelem mit mond?

α) Lehet az ember – „reformer”… De ez csak hang…

β) Lehet az ember – „defenzor”… de ez csak harc és nem teremtés…

γ) Lehet az ember – „furulyázó pásztorfiú”… „Tannhäuser”… Pellico Silvio: pók szerepe… Douglas történetében a Mester módszere: „Eszter”… – Így esdi, veszi és értékesíti az ember az egek ajándékait…

2. És alázatosokat megemelve…

Égből hozunk, földre szórunk és égbe juttatunk. De hogyan?

a) Gyermeknép az élet alázatos serege. „Aki tehát kicsinnyé lesz, mint ez a gyermek, az a legnagyobb a mennyek országában” (Mt 18,4). „Aki pedig befogad egy ilyen gyermeket az én nevemben, engem fogad be” (Mt 18,5). „Kisdedek és csecsemők szájával hirdetteted ellenségeiddel szemben dicséretedet…” (Zsolt. 8,3)… – Ezekhez hasonlókká kell tenni az embereket!

b) De így senkikké leszünk? Királyok?… Hatalmasok?… Tudósok?… Isten fiai az életértékek ismerői. És Isten fiai az élet királyai… Mint Ráfaelek, Istenhez viszünk! – Az őrangyal nem a mesék világában, hanem a mesék a valóságban igazak…

Bef: Földet bírók és égbe szállók leszünk! „Boldogok a szelídek: övék lesz a föld” (Mt 5,5). És végül: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen…” (Jn 1,12).

*

(változat:)

Az „Úr rajzolta jövő” kontúrja

Bev.: Atya az Isten, mindenható és tudó az Úr, épp ezért kérdezhetjük: hogyan kontúrozta elénk a **jövő képét?** A múlttal mi termeltük a jövőt, de mibenlétét az Ő mindenhatósága tudja. – Két szemszögből nézendő.

1. Mi a jövő képe?

a) Pokol…

b) Tisztítóhely…

c) Mennyország…

2. Mi a jövő kép kontúrozásának hivatása?

a) Látja…

b) Hogy érdemes tevékenykedni…

Bef.: A jövő képe – a **jelen** tevékenység ösztökéje.

*

3. beszéd: A „megváltott nemzedék” életéneke

Bev.: „A Delta panasza”… Ezzel szemben „Memnón szobor dala”… Persze: a „jól hangolt” hegedű rezonál, a napsugár dalát befogadó szobor dalol… Nézd csak a természetet. Hűségesen veszi a Teremtő erejét és tavaszi dalban, viharzó orgonahangban adja vissza az égiek dalát… Az igazság ez: a „nagy természet orgonáján” dalolva játszik Isten. De az „Isten fia ember” nem játssza-e le Istenatyjának dalát életével? Ha igen, akkor ez „teremtő élet” útjára való rálépés. Milyen legyen tehát az istenivé alakult papi ember lelke?

1. Dalol az ember lelke…

Azzal kell kezdeni: szomorkodott a lelkünk a belső összeesettségünk láttán, és most örömre hangolta az Isten örök szeretete. Az evangélista így beszélt: „Mikor a tisztátalan lélek kimegy az emberből, puszta helyen jár és nyugalmat keres. Ha nem talál, azt mondja: Visszatérek házamba, ahonnan kijöttem. Amikor odaér, kisöpörve és földíszítve találja” (Lk 11,24-25)…

a. „Örüljetek velem, mert megtaláltam elveszett drahmámat” (Lk 15,9)… „Előre futott (Zakeus)… és fölmászott egy vad fügefára, hogy láthassa (Jézust)…” (Lk 19,4)… „Az (Lévi) fölkelt és követte (Jézust)…” (Mk 2,14)… Mária Magdolna – sírig követte Jézust: „Jézus keresztje mellett ott állt… Mária Magdolna...” (Jn 19,25)… Ilyenek voltak: Péter… Pál… (Antiochiai) Szt. Ignác… Szt. Polikárp… És én?…

b) Erre hangol a természetünk szava: örülünk, ha szabadulunk és **megváltást találunk.** Mert ez tárgyilag miben áll? Röviden ebben: megszabadulás a véges világi dolgoktól és belenövekedés az égiekbe. – Csak őrizzük is és **maradjunk** ilyenek! Azért lényeges: keveset akarni a földiekből és sokat igényelni az égiekből!!

2. És dalra hangolódik másoknak lelke…

Az „élet Karmesterének” küldött „karmesterei” az Úr alázatos szolgálónépei. Az igazság az: a telített életforma – kicsorduló gazdag **életforrás!**

a) Az Írás ezeket tanítja: „Nézd ez Isten hajléka az emberek között! Ő velük fog lakni… Letöröl szemükről minden könnyet…” (Jel.21,3 és 4)… „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj. Csak szólj, és szolgám meggyógyul” (Mt 8,8)… Az önfeledt apostolok ezt mondják: „Uram, jó, hogy itt vagyunk! Ha akarod, csinálok itt három sátrat…” (Mt 17,4)… Az ezeket érintő hívásra készséggel indul az ember (apostolok hívása, János közelsége: „első”…).

b) Mi ezeket látjuk és tapasztaljuk: a **fény** vonz… „Ki érintette a ruhámat?” (Mk 5,31)… „Kinek tekintetére a föld megremeg…” (Zsolt. 103,32)… A **meleg** figyelmeztet (aszfalt olvasztás…) és igényel (Dzsungel állatai…)… A **mag** kikél… „The Robe” ereje leküzdhetetlen… „Ez adott bizonyságot őseinknek” (Zsid. 11,2) – mondja szt.Pál levele a zsidókhoz. Hinni! Hinni! Hinni! – Az **életlendület** ragad, és nem a szó röppenése az életgyökér.

Bef.: Valóban a **kegyelem** hangol örömre és a **kegyelem** fejleszt isteni **életté.** Azért: Istenből éljünk és Istenhez emeljünk!

III. nap

1. beszéd: „Isten hivatott fiainak” életereje

Bev.: Kreutzer Guszti „erőt váró embere” . És az „Istent váró” és „isteni életet szülni akaró ember” mit tegyen? Talán ezt a képet kellene tartanunk: **egek felé táruló amforák** vagyunk, hogy a föld felé fejlesztő „tartályokká” lehessünk. – Mit tegyünk tehát? Ez valóságban a „vita ascetica privata sacerdotis”…

1. Tervszerű halmozás az égből!

Ahová tartozunk, onnan várjuk a segítő erőt. – Mi az „ég fiai” vagyunk, tehát életünk igazi értéke az égiek adománya. – Milyen embertípusok járnak itt?

a) A kapaszkodók…

α) Homo naturalis…

β) Homo intellectualis…

γ) Homo spiritualis… (Tudás… szaktudás… olvasás… Nagy L. féle „séták”…)

b) A gazdagodók…

α) Spiritu pleni!…

β) Musto pleni!…

γ) Gratia pleni!…

(Krywald, Shvoy szerinti „beszélgetések”…)… – Ez olyan embertípus, papi típus, amely gyűjtve gyűjt és magát gazdaggá teremti.

2. Bőkezű szórás a földön!

Th. Wilder „Bibliás ember”-e… („Sorsom az ég”)…

a) A „szóró ember” soha ki nem fogyó „száreptai korsó”…

b) A „szóró ember” módszere „Importune… opportune…” (2Tim. 4,2). Ne a **jogot** és **kötelességet** nézd, hanem a lélekértékeket tekintsd!

Bef.: „Gimnáziumi kert” a példa… A „terület” kérdése zárja az egészet. Hol?… Hol?… „Házunk”?… „Kertünk”?… Isten háza és ember lelke!! Minél elhanyagoltabb, annál igényeltebb!!

2. beszéd (consideratio): És különleges területe? Szűz Anyánk kertjének kertészete

Bev.: Nem több és nem kevesebb az ember. Indulás: egy gyertyaszál… **Fejlődés:** ház, irodalom, cserkészet… Személyes fejlődés: **elesettek** sorsa… **emelkedett pásztorok** alakja… De a **„szürke robotosok”** csoportja!… De mind a „hazatérés” kegyelmének birtokosa!…

1. Congregatio optimorum. Az egész világ az Isten kertje… Ennek **Úr Asszonya a B.Sz.M.** (Boldogságos Szűz Mária). Így gondolkodott az alapító, majd Majláth, Ottokár és Lajos püspök is. Jelszóvá lett:

a) Legyen a ház kapuja befogadója a fényt keresőknek. „Mária tiszta levente csapata”… „Regeneratio vitae!”

b) De legyen a ház „dalos otthon” a lélek nemes nemzedéke számára (Néri Szt. Fülöp, Don Bosco…).

c) És zendüljön a dal – a külső világokra! – Ez volt az „irodalmi feladat”. Látszólag szélesebben táguló, de a nagy közösségből táplálkozó és azt hirdető és terjesztő…

2. Congregatio omnium agnorum. Innét eredt az a terv is, hogy szélesíttessék a regnumi keret. **Induló** centrum volt – a középiskolások sora. Lefelé **folytatódott** a „kék boszorkák” vonala. **Majd:** ifjúságilag **terjeszkedett** – a tanonc ifjúság felé és az egyetemiek, azután **„felnőttek kongregációjává”.** – A jelleg maradt: **kongregáció,** ha eszközként döntő szerepet talált is a „school-boy mozgalom”… A bevakolt házcím **kiverődött** a vakolaton át!!!

Bef.: Mária háza és Szűz Mária diadalmas házanépe!!!

3. beszéd: A „boldog ember ingének” megtalálása

Bev.: Örök kereső az ember… Mindig „zárt ládákat” akar bontani, hogy rátaláljon a „szellemi otthonára”. De hol van ez?

1. Ember írta történelem zárt szekrénye – üres.

a) Nincs ing – a boldog emberen…

b) Nincs őrzött tartalom – a láda fenekén… Nem is az elméleti megoldás, elgondolás és tervezgetés a döntő. „Fac – secundum tibi datum talentum et charisma!” – **„Cephalus nép”** voltunk és így magunk módszerével dolgoztunk. Hanauer kérése: legyen írva! „B.É.” **ezt** tervezte. A tankönyvek ezt akarták. – Próbáljuk tovább! …

2. De a készségesen dolgozó ember lelke – telített.

a) Van önzetlen áldozatossága. – Ez staticum…

b) Van teremtő sugárzása. – Ez a dinamicum…

Bef.: „Boldog ember inge” – az áldozatos odaadás állandósítása.

4. (záró)beszéd: Zárókő fektetés, vagy alapkő elhelyezés?

Bev.: Nagyon gyakori szöveg: befejezünk, vagy kezdünk az épületben – ez a masszív fogalom szerepel… De a lelkek világában inkább ez a helyes fogalmazás: **talajkészítés, magvetés** és **aratás.** – Mit végeztünk? Hessegessük el a **zárókő** vagy az **aratás** gondolatát, és maradjon ez a fogalmazás: **talajkészítés.** Magunkban, hogy kinőjön belőlünk „Isten gabonája” és másokban így kifakadjon „Isten szépséges virágszála”…

1. Felkészülünk – életkalászba szökkenésre.

a) Isten adta hivatásunk megismerésére…

b) Bűneink megbánására…

c) Az isteni élet elérésére…

2. Módszereket keresünk – a lélek örök értékeinek helyes szolgálatára.

a) Szeretetet adni…

b) Szeretetet fokozni…

Bef.: Hogy majd mindnyájunkra álljon az Úr szava: „…sed Ego elegi vos.”

*

(változat:)

I. nap (via illuminativa)

1. beszéd: **Az élő „Praedestinator”**
2. beszéd: **Az életbe lépő „Praedestinatus”**
3. beszéd (1. consideratio): **Az öntudat igazi értelmezése**
4. beszéd: **A kegyelem sodró erejében**

II. nap (via purgativa)

1. beszéd: **A szolgálatom „mozifilmje”**
2. beszéd: **A lélek „magnetofonjának” letörlése és „újra írása”**
3. beszéd (2. consideratio): **Az egyéni szolgálat áldozatos fénylobbantása**
4. beszéd: **Az „isteni dalok” diadalénekese**

III. nap (via unitiva)

1. beszéd: **Az „Isten fiának” életkerete**
2. beszéd: **Az isteni Megváltó Édesanyjának hűséges „fia”**
3. beszéd (3. consideratio): **Az Úr „virágos kertjének” kertészinasa**
4. beszéd: **Az „Isten báránynépének” életöröme**

* *

TI VAGYTOK A VILÁG VILÁGOSSÁGA”
(ciszterekeknek, 1949)

I. nap

1. beszéd: Az örök Fény pattanó szikrája
(A lélek teremtése)

Bev.: Th.Moore gyönyörű versét megzenésítette Beethoven. „A madár a magasba száll” c. énekében találkozott a két nagy mester. A versecskének két strófája van csupán. Az egyik a magasba lendülő, eget súroló madarat magasztalja, a másik az ég Urát kéri, hogy ehhez a földet nem is érintő „sasnemzedékhez” emelje a „föld zarándokát”. Rövid gondolata ez: a föld fölé emeljen minket az Isten. Nem is kell ezért annyira könyörögni, mert hálatelt szívvel reá kell döbbenni, hogy az egész világ fölé emelt az Úr a lélekteremtés csodájával.

1. Az emberi lélek ugyanis fénye a földnek.

A teremtés így értékeli az embert: a földből vette az Úr az ember testét és halhatatlan lelket lehelt beléje. – Mi a világ mai lényegét tekintve? Az élettelen anyag, a világ, az állatvilág **éjszaka.** Bár a teremtésben helyet talál a fény, mégis sötét marad a világ az ott mozgó létezők **értelemhiánya** miatt. Az igazi fény: az értelem fénye, amelynek sugárkévéje behatol a rejtett törvények szentélyébe és értelmét találja a belső és külső történéseknek. Sőt az **ember önmagának** is! – Mit érsz te, ember? Miért jöttél te, ember? Hová törsz te, ember? – Alapvetésben az értelem a felfogó és magyarázó. A **reveláció** is értelemmel fogható fel. – Végül még arra is reáutal az értelem, hogy az ember „self-made man”, akit a kiteljesülés csodájával áldott a Teremtő. – Arra is reádöbben az ember, hogy életét **két hatalmas „élettábla”** irányítja. Az egyik az Isten szava és ez a **mózesi kőtábla,** a másik az embernek Úr tanította fohásza, s ez a **Miatyánk…** A hegyek ormán az Isten fensége csillan (Mózes, és az Úr színeváltozása). De a „völgyek világában” az ember igénye követelődzik, amely földi kenyérrel és égi Kenyérrel nyer kielégülést. **Ilyen** nagy érték a fény embere, akit az egész földi élet megvilágítójává küldött az ég Ura!

2. De az emberi lélek fénye az égnek is.

Figyeljük csak: hogyan jelentkezik az Isten? Az anyagi világ teremtésében minden parány Hozzá tapad, de hódoló alázata a tudatnélküliség csendes éjszakája… A létezők rendjében csak az ember az, aki **felismeri** a Teremtő és teremtmény viszonyát. De ugyancsak ő döbben reá arra, hogy életének minden mozzanata az Úr gondviselésétől és fenntartásától függő (Lásd: a szőlővessző példabeszédét. Vagy: a hegyi beszéd szent szövegét az isteni gondviselésről). – Figyeljétek csak: hogyan nyer személyes hódolatot az Isten? A világ nagy dicsérő szimfónia, de dalát az öntudatlan húrokon pengeti és muzsikálja a nagy mindenség. Az ember az egyetlen a „föld zarándokai” között, aki az értelmi látás fényvetésével azt is észleli, hogy neki hódoló kötelessége van az égi Teremtővel szemben. – Végül az ember az egyetlen, aki az **értelmi fény mellett,** a **szeretet tüzének erejével** is **odafűződik a Teremtőhöz.** Nemcsak fényt vet az égre, hanem szeretet-meleget sugároz az égi Atyához! Mi mindez? Annak a nagy „csodalénynek”, az élet tüzét hordozó isteni követnek munkája, aki részese az isteni Léleknek és így **fénye a teremtett mindenségnek.** Ha örök Fény az Isten, akkor teremtett fényforrás az ember!

Bef.: „Homo viator” ez szokott a meghatározás lenni… De a „viator” tépett köpenyű, tört botú zarándok képét sejteti, akinek hangja csak így csendül: „miserere nobis”… Nem így! **Homo illuminator:** föld és ég megvilágosítója és így az élet igazi óriásnemzedéke!

2. beszéd: Fényszóró, vagy életéjszaka?
(A kegyelem hiánya)

Bev.: Fényt lobbantott bennünk az Isten, fénycsóva maradt a lelkünk? Így kell magunkba néznünk! – A Sarkokról azt mondják: sötét ködök birodalma. Nagy szellemek – életüket vizsgálva – igen gyakran **életéjszakára** bukkannak. P. Claudel igénye: **A kék ég** (L’exil)… A megtérők sora – Saulustól indulva, Ágostonon keresztül a nagy írók galériáján Adyig – ezt mutatják: siratják az éjszaka életszakaszát. – És mi? Nézzünk csak magunkba.

1. Kialudtak a tüzek…

A lendületes ember, a „filius Dei”, a napfény hordozója szomorú képet lát „életszentélyében”. A lélekszentély oltártüzeinek parazsa kialvóban… Mintha elcsendesednének a sziporkázó lángok… Mi ez? Erősebben igényesedtek a földi vonzódások. Ezek is tüzek. Ösztöntüzek. Olyanok, amelyek fénybe, dicsőségbe vonták a **hatalom,** a **kincs** és az **életösztön** kívánatosságait. A vágyakat tettek követték, és az **imperium** féktelensége, a démoni varázs, a **Bacchus-Venus** örömei diadalt arattak. De ezek a tüzek égi tüzeket oltogattak. Az örök világok fénye eltompult. Nem vágyott utánuk úgy az ember… Mintha igaz lett volna: **lámpaoltogató** lettem, amitől leginkább mentsen az Isten! A „filii lucis” /Lk 16,8/ meghaltak, pedig aki ilyen, arról így szólt Jézus, Sirák fia: „…ereje lesz mindenre, mert Isten világosságának nyomában jár” /Sir. 50,31/. Mi ez valójában? A kegyelem ajándékának **elvesztése,** és az ösztön diadalának elismerése. Hasonlattal: az életforrás szentségének és tisztaságának – hosszú folyás után – deltává szennyesedése…

2. És a felelősség rémei jönnek…

A sötétség természete a rémek megjelenése. Gyerekszobák… Téli temetőjárások… III. Richárd utolsó éjszakája… Hamlet látomása… De mi ez valóban? Önmagunk elhullásának, önéletünk kialvásának fájdalmas tudata. Mindig az a kérdés mered elém: mivé lettem?! A lelkiismeret égető tüze: **ezt magad tetted!** Csak átfutó lehet a megnyugtató elcsitítás. III. Richárd szörnyű lélekkísérete… Ágnes asszony fehér gyolcsa… Sőt a felelősség nő **másokért.** Bourget: „A tanítvány” c. művében a felelős a mester… Végül a fénygyújtogató **Atya előtti** felelősség? Ez mindennél nagyobb. Mert: nem „temet” a sír. Az élet parabola, amely eredetéhez tér vissza. Istentől Istenhez. Nem töröl az emberi jajgatás. Istené a sérelem, emberé nem lehet a bocsánatadás… Isten szerint örök a felelősség. „Legyen neki mint a pogány…” és „halált eszik mindörökre”… Szenvedések terhe kíséri a szembeszállót. Miért? Mert Isten mindenható. És így: örök felelősség a tüzet oltóké!

Bef.: „O felix culpa”. Azért, mert a kialudt tüzek láttán felizzik a **vágy**: bár továbbra is Isten élő tüze lehetnék! Lehetsz-e ember? Hallható az Úr szava: **Ignem veni mittere in terram…**

II. nap

1. beszéd: Az újjálobbanás égi csodája
(A kegyelem visszaszerzése)

Bev.: Boldog lehet az ember, ha nagypéntek „matutinum tenebrarum”-án látja, hogy minden gyertya kioltatik, de **Krisztus fénye** örökké ég. Ez az a „lumen Christi”, amelynek lobbanásától lángralobban minden kialudt gyertyaszál… Mintha arról beszélne ez a szent szertartás: ne félj kialudt életmécs! Az örök Mécs tüze lángot lobbant újra benned!

1. Az örök Tűz érintetlenül lobog…

Isten Maga a szent Tűz. Gondolj az égő csipkebokorra (2Móz. 3,2)… az égbe szálló áldozati tüzekre (3Móz. 6,13)… Jeremiás elrejtette megmaradó áldozati oltár-parazsára… Gondolj Krisztusra! Ezt mondja: „Én vagyok a világ világossága. Aki engem követ, nem jár sötétben” (Jn 8,12). De gondolj arra is, hogy a világ értelmét az Isten fénye adja! Ne feledd azt sem, hogy a fényhez húzódik a pille… Az is igaz, hogy a fénytől menekül a sötétség… Az is tény, hogy a sötétség elmúlása elkergeti rémeinek kísértetét is. És a Fényből küldött és fényt hordozó ember, hogyan nézi az örök Fényt? Örök gravitációval fordul Feléje… A jóakaratú boldog hittel, az ellenkező megtört gyengeséggel. Mert a jóakarat hívogatja, az eltévelyedetteket kényszeríti az Isten. Az Isten követei is hívogatók, simogatók és szenvedéssel kényszerítők. Ezek: az idő, a baj, a küzdelem, az öregség, a gyengeség stb.… **Meghajtják** az embert. Strindberg, Ady… később érzik: hív az Isten. „Csak térdem van”… Claudel szerint: a hazatérés után kék csak az ég… Örök az Isten, állandó a gravitáció. „Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön” (Lk 12,49). Tényleg ott kap lángot a kialudt életszentély.

2. Az örök Tűz kiéget és lángot lobbant…

A bűnös ember lelkének rendellenességei kiégetendők. A földi örömökről **látni kell,** hogy kis értékűek, majd ki kell **perzselni** ösztönös erejüket és sarjadni akaró fattyúhajtásaikat. A helyes látás ködbe vonja az ösztönös élet „szépségeit”, és az isteni tűz elégeti a földi „értékeket”. Nem mindent! Az igazság ez: helyesen értékel és csak a fattyút égeti. – Így pusztul el a bűn, és lesz értékes televény a lélek. Azért mondhatjuk, hogy ez a tűz újra lángra lobbantja a szentély tüzét. Előbb elpusztul a hordalék, és azután újjáépül a szentély. Majd ebben lobban a kegyelem szent lángja. De mi ez valójában? Részesedés az isteni természetben. Ez pedig ezt mondja: ez ember Isten természetével él. Gondolko-

dik… lát… tesz… áld. Milyen szent perspektíva ez! Igazán igaz: emberből isteni ember! Csak ez a kétely kísért: lehetséges ez? Az Úr ezt mondja: „…nem hagyja ott a kilencvenkilencet… hogy az elveszett után menjen, amíg meg nem találja?” (Lk 15,4). Tehát **akarja.** – A Jelenések Könyvében olvassuk a karmazsinba öltözöttről… a tenger fenekére süllyesztett malomkőről… Tehát a Isten **tanítja.** – Végül a tékozlót megöleli, a latornak eget ígér (Lk 15,20 és Lk 23,43). Tehát **teszi.** Veletek ugyanezt teszi az égi Atya. „Te kicsinyhitű, miért kételkedtél?” (Mt 14,31)… Lesztek tehát tüzek, amelyek hivatását a világításban jelzi a Mester.

Bef.: Az Írás az isteni embert a tüzet lehelő oroszlánhoz hasonlítja. Jól van ez így. Valóban ilyenek vagyunk. A példabeszéd szerint csak gyertyatartóra helyezett lángok vagyunk. De a fényszórás finomsága mellett fáklyahordozó fullajtárok legyünk. Ez sem kézben hordozott, hanem lélekből sugárkévében lövellt… Lelkünk sugározza az Isten szent fényét és világosságát! Amen.

2. beszéd: Az élethajósok Fárosza
(Az Úr küldötte tanító)

Bev.: Az amerikai partok táján magasba szökken az a láng, amely a „szabadság-szobor” karjába szorított világító fénycsóvából lobban magasba. Mi ez? **Útmutató** a bejárat felé. De az ember életének révbefutása nagyobb minden tengeri óriás kikötésénél… Ennek az utánzásnak Fároszává lenni – isteni hivatások hívatása. Ez pedig így adatott: „Menjek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet…” (Mt 28,19). A kötelességünk kettős.

1. Szórni az Evangélium fényét!

Ebben is kettős a feladat: felfogni és továbbítani. Az Egyház tanítója nem a scientia embere. Ő a **revelátio** figyelője. Nem a tudós, aki leleplez, hanem az alázatos lélek, aki **befogad.** A napsugár nem kutatási tárgya a tavaszi mezőnek, hanem a mező felfogója az éltető erőnek. A scientia a föld problémáit feszegeti, a revelatio az örök élet feltételeit teregeti. Gondoljunk **Faber** gyönyörű versére: **„A túlsó part”.** Ide tekinteni és ezt a partot fénybevonni – égi hivatás. A felfogás mellett **életté** kell tenni és **éltetőként** kell kisugározni a befogadottakat. Nem elég „partlakóvá” lenni, ahol áhítozunk, hanem parti Fárosszá kell nemesednünk, akik **fényben** tartunk… Azért, bár szent hely a **schola** és ennek **katedrája,** mégis szentebb az **ecclesia** és ennek **amboja.** Szeressétek ezt „Fároszai az Úrnak”!

2. Fénybevonni a földi és örök boldogság valóságát!

Ez a munka csak a revelatio erejével és a kegyelemmel lehetséges. A földi élet boldogságának ezernyi faja kínálkozik. De sohase felejtsd, egy jegyük vagyon: **múlandók.** Venus-Bacchus nép rövid ideig járja az ördögi táncot. A „haláltánc” megjárandó! De: „Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de önmagát elveszíti…” (Lk 9,25)? Ez a kérdés állandóan követeli a feleletet. – Az Evangélium megmagyarázza és megszerzi a föld igazi örömeit is. A Mester Kánába is elmegy, lakomán is ül… A tiszta élvezet a lélek igényelhető eledele. **De az örök élet örömeihez is eljuttat.** És ez a lényeg. Ennek jegye: **végnélküliség.** Értelme és értéke a szellemiesség. Legbecsesebb és gyökérzeti kincse a természetfeletti megszentelő kegyelem. Ezt tanítja az Úr küldöttje. Ennek megszerzési módját hirdeti isteni küldetéssel! **De ezt hirdesse is!** Az élet jó örömeinek hirdetője legyen, és így természetes lendülettel kerülik el hívei a rosszat. De csak akkor, ha érezzük a jó erők gravitációját.

Bef.: Görög vagy latin gyakorlatban nehéz megtalálni azt az Ariadne-fonalat, amely az igét, a jelzőt, a főnevet összefogja… De ha azt hinnők, hogy az a mi hivatásunk, hogy a grammatikai szintézis barlangjában vezessük el az embernépet, akkor silány a hivatásunk. – **Thészeusz király** minden ember! Add kezébe égi Atyád szent fonalát – ez a tanított ige –, hogy így jusson el az örök világ fényességébe! Amen.

III. nap

1. beszéd: Az Úr terített asztalának ételosztói
(A kegyelem közvetítői)

Bev.: Öröm-e a földi életfeladatok megoldása? „Heuréka” – tényleg öröm. A felfedezők a föld boldog és híres nemzedékéhez tatoznak. Marconi és társai örök nevet és dicsőséget képviselnek. De ez az öröm az emberi élet legnagyobb öröme? Azt nem lehet letagadni, hogy az igazi öröm az **örök élet szolgálatából** sugárzik felénk. A mi hivatásunk olyan kettős szolgálatában oldódik fel, amelyből az

örömök öröme villan felénk.

1. Hivatalos vendégségre felöltöztetni a hivatottakat.

2. Az élet Kenyerével és Szent Italával táplálni az örök élet vándorait.

Bef.: Considine páter bölcs elmélkedéseinek egyike: ne kopogtass egyedül az örök élet kapuján! – Van nagyobb örök a **célbafutásnál** és a **célbajuttatásnál?** Különösen, ha ez az öröm élet teljességében talál igazi otthont!

2. beszéd: A hamuból feltámadó Főnixek
(Az örök élet birtokosai)

Bev.: Shakespeare: VIII. Henrik tragédiájában szót kér az egyházzal szakító Cranmer érsek és hízelkedő szavakkal így szól a keresztség szentségével hazahozott kis Erzsébethez, a későbbi királynéhoz: „légy boldog, és poraidból támadjanak fel utódaid és jövendő erényeid Anglia dicsőségére." A jövendőmondás valóságát vitassák meg a történettudósok, de mi ezt kérdezzük: elég volna minekünk ez a hízelkedő kívánság?

1. Mi már a földön örök életet élünk. Ez **itt:** hit.

2. Porráhullásunk után Isten közvetlenségét élvezi életünk. Ez **ott:** tudatos valóság.

Bef.: A hamvazószerda szent szertartása lehet a befejezésünk. Az Egyház hamuhintésének **folytatása** van. „Emlékezzél meg ember arról is, hogy lelked halhatatlan". – Jóel próféta szól a mai szentleckében és ezt mondja: „Íme én (Úr) küldök nektek gabonát, bort és olajat, úgy hogy jóllakhattok velük…" (Jóel 2,19). Ezt egészítvén ki, a Mester teljesíti az Isten áldását: Kenyeret és Bort ad az **örök élet számára.** – Ennek szolgáivá választott minket az Úr!

* *

A PAPI KÜLDETÉS
(1945, vázlatok)

Felépíthető a következő **hármas** közmondásra, és a lelkigyakorlatok bölcs mondásai itt is alkalmazhatók:

a) Ingrede **totus.**

b) Mane **solus.**

c) Egrede **plus.** Ilyen kezdés, folytatás és végzés – az új én Isten áldotta végigélése.

I. nap alapgondolata: Mire küldettél?

Bevezetés: Az Úr szolgálata

Bev.: Miért e világ? Tudósok konferenciájának témája…

1. Általános felelet: **Ad gloriam Dei.**

a) Tudósok véleménye…

b) Emberek ítélete…

c) Az élet valóságának szava…

2. A pap részletes hivatása: **Küldetés.**

a) Küldetése – oltárszolgálat.

b) Küldetése – isteni Ige felfogása.

c) Küldetése – az Ige hirdetése.

Bef.: A „tarisznyás" ember.

1. beszéd: Az Isten lehelete

Bev.: Hogyan jöttünk e világra? Ádám? Én? A bevezetés után átmeneti kérdés: biológia-e az ember, vagy pszichológia?

1. A földből vétettünk.

a) Testünk-föld. Oda is tér vissza.

b) Igényünk nagyrészt – a föld. Belőle is élünk. Lásd: Sztalin előadását a „dialektikus és történelmi materializmus”-ról…

c) De több az igényünk. Erre felel – a kinyilatkoztatás: természetes és természetfeletti. Így **szent** a földi igényes!

2. Az égből leheltettünk.

a) Még alkatunk is ezt mutatja (fej és szem iránya – égi).

b) Vágyaink – odatörnek.

c) Kielégülést – csak ott kapunk.

3. Kérdezzük tehát: **Hogyan van ez?**

a) Az Írás felel: lásd a teremtés történetét.

b) Így értem a lélek szárnyalását: átjárja a világot és behatol a végtelenbe.

Bef.: Onnét, a végtelenből vétetett!

2. beszéd: Isten földi képe

Bev.: A művészek művein rajta van vagy alakban, vagy lelki kivetítődésben. – És mi rajtunk ott van-e Isten Atyánk teremtő lelke?

1. Az értelem és akarás csillanásában.

a) A megismerésen át.

b) A birtokbavétel…

c) A szolgálatra rendelés a lábaid zsámolya…

d) A jó keresése és szolgálása…

e) Az örök tájak igénylése.

2. De mindenkiben megvannak-e ezek az isteni jegyek? Igen.

a) Csak itt-ott alszanak…

b) Vagy itt-ott elaltatottak…

c) Vagy itt-ott nem figyelünk reájuk… Ébredj ember!

3. A vég nélkülit vágyó és Végtelent kereső belső lendületben.

a) Magam – a vég nélküli sor vagyok…

b) Magam – a vég nélküli élet igényese vagyok.

c) De a Végtelenhez is török (Kant: „A gyakorlati ész kritikája”).

d) Benne nyugszom meg (Szt. Vince; angol imakönyv…)

Bef.: Így isteni jegy van rajtunk, természetfeletti.

3. beszéd: Az Istent lehelő ember

Bev.: Ki milyen, olyan a lélek kiáradása… Mocsár? – Paradicsom? Isten lelke – csak lelket lehelhet…

1. Önéletünk belső tatalmával.

Ez belső adottság és statika.

2. Életbe sugárzó leheletével.

Ez már tervszerűség és dinamika

Bef.: Spiraculum vitae – **spirat** vitam!

4. beszéd: **<u>Az embert teremtő isteni lehelet</u>**

II. nap alapgondolata: Mit teljesítettél?

1. beszéd: **<u>Kialvó lehelet</u>**

2. beszéd: **<u>A szétfoszló párák</u>**

1. Föld…

2. Ég…

3. beszéd: **<u>A bomlasztó légkör</u>**

1. Hívek…

2. Mások…

4. beszéd: **A hazatérő és tisztuló pára**
1. Fel az égbe…
2. Égből le a földre…

III. nap alapgondolata: Hogyan fogsz munkába állni?

1. beszéd: **Az égő tömjénfüst**
2. beszéd: **Az égő örökmécses**
3. beszéd: **A tüzet lehelő isteni követ**
1. Gyermek…
2. Hívek…
3. Idegenek…

4. beszéd: **A csodás frigyszekrény felhője**
1. Lehozni…
2. Lefedni…

Befejezés: Az Úr szolgálatában
1. Van lehetőség!
a) Tehetség…
b) Idő, hely, mód…
2. Legyen megvalósulás!

* *

MINDENT JÉZUSÉRT!

I. nap (via illuminativa): Isten értékelése

Bevezetés: Kiért érdemes élni?

Bev.: Sokszor mered az ember elé az a kérdés: miért is van az élet és érdemes-e sodródni ebben a forgatagban? Miért??? A felelet a kereső ember kötelessége.

1. Talán a világ szolgálatáért? Ez már a szolgálat miatt is nehezményezhető. **Csak** szolga legyen az ember? Még ahhoz is kevés, ha valamelyes átfutó örömöt ad az élet ilyen beállítása.

2. Önmagunkért?

Ez már többnek látszik, mert benne él a személyes szolgálat. Öncél lenne az ember? De itt a gőg szelleme zsong… De ez is véges és leívelő… Ez nem látszik elérhetőnek egyetemlegesen és nem birtokolható véglegesen.

3. Tehát az Úrért!

Igen! Jézusért! Az Isten Egyszülöttjéért.
a) Látszólag – más hódolatos szolgálata.
b) Valóságban – önmagunk boldogítása. Így egybecseng a kettő.
Bef.: Jézus küldetett, hogy Isten-ember lévén isteni életre vezessen.

1. beszéd: A Teremtő

Bev.: Az élet koronája, az ember, elmerülve a világ és önmaga értéklésébe, odafordul a Végtelen felé… Van-e közvetlen kapcsolata a világnak és embervilágnak azzal a misztikumba vont Végtelennel, Akit mint az örök Személyt keres a bölcselet és természetes emberi értelem? – Ez a kapcsolat hármas vonalat követett.

1. A teremtés.

A Végtelen a világ és az ember létének Ősoka. Az értelem fénye mellett Hozzá jutunk. Lépcsőzete

ez az emberi szellemnek. Valóságos képe is a világ és az ember a Mindenhatónak. Rajta is van a képe. – A kinyilatkoztatás fénye is idevezet. Az Írás lapján ez a gondolat tündöklik: az Isten a Végtelen és a világ az emberrel együtt a teremtmény. Így igaz lesz ez a tétel: minden az Isten, és **önmagában** „semmi" az ember. Részéről tehát első az alázat és a hódolat.

2. A fenntartás. De maradhat-e a véges világ a Végtelen **állandó erőáramlása** nélkül? A dogmatika ezt mondja: az Isten a világot fenntartja. Mit jelent ez?

a) **Gyökérzetben** az Istenben marad fenn a világ és az ember. – **Működésben** is jelentkezik az isteni, állandó segítés. Ez az Isten részéről való állandó fenntartás.

b) Mi marad az ember részéről? **Akarati** odatapadás. Állandó **Vele –** dolgozás.

3. A gondviselés. Itt már a teremtés, a fenntartás mellett a **célra segítés** égi áldásával van dolgunk.

a) A világ sok nehézséget okoz az embernek. De ennek leküzdésére áll az isteni kegyelem.

b) Az ember lelki kifejlődése érdekében belső indításokat kapunk. Így a mi részünkről az a feladat: feszülve figyelni az égi segítésre és könyörgő kérés a segítés vételére.

Bef.: Az ember azután **így** kapcsolódik a Végtelenbe. Legnemesebb, ha ez azután – személyi lévén – **személyivé** alakulhat.

2. beszéd: A célra Irányító

Bev.: Quo me vertam? – ez az ember ősi kérdése. – A nagy világ hódolva járja útját és teljesíti hivatását. – És az ember?

1. Gloria Dei! – ez a jelszó. Erre indul az ember is, ez a törekvésének iránya…

a) A tökéletesebb élet (magunk).

b) A mindig tökéletesedő élet (magunk).

c) A másokban alakított élet (szolgálat). Végül: gyarapíttatnak Isten házanépei! Földön – égben. – Van-e itt különös szerepe a papnak? Igen! Igen!

2. Beatitudo hominis.

Másodrendű cél is van. Ez az öntudatos élet célja.

a) Az önbírás a legnagyobb isteni ajándék a végesség vonalán.

b) A boldog öntudat a legnagyobb kegy a kialakított munka nyomán.

c) Az örökké boldog öntudat a legnagyobb kegy – a megszentelő kegyelem útján – a végnélkülinek gondolt ember számára.

Bef.: És a pap? A legnagyobb ezekben! Melkizedekké irányított az Isten. Neki áldozhatok.

3. beszéd: Az örök Segítő

Bev.: Mehet-e egyedül az ember? – Támasztékra és támogatásra szorul. Egyik a természet, a másik az Isten. Egyik a mű, a másik a Mester.

1. A mű, amely segít.

Mennyiben segít?

a) Otthont ad.

b) Életet ad.

c) Lelki megfeszítésre ösztönöz.

d) Kielégítést és örömöket ad. Testieket és lelkieket. Mi ez? Segítés! Támogatás! Előrelendítés!

2. A Művész, Aki ihlet.

Ő az Isten.

a) Személyes kapcsolatot vesz fel – a kinyilatkoztatásban.

b) Személyes kapcsolatot vesz fel – a belső indításokban (kegyelem).

c) „Íme, én veletek vagyok mindennap, a világ végéig" (Mt 28,20).

d) Személyes kapcsolatot vesz fel – a misztikus egybefonódásokkal (papságnál különösen).

Bef.: Így vezet a földön tehát lélekben és juttat az örök hazába. – „Never alone"!

4. beszéd: Az életet Boldogító

Bev.: Nem a **tárgy,** hanem a **személy** gondolatával teremti az embert. Ebben pedig benne van: a **boldogság vágya.** – Hol boldogít az Isten? **Fontos** a felelet, mert **ezt** szorgalmazva a Teremtő érdek-

körében mozgunk.

1. A földi paradicsomban.

Az egyházi tanítás egyik kinyilatkoztatási tana: boldog otthon volt az első ember világa. – A változás oka: a gőg. Az ember törtető életéből ki sem irtódott és ki sem irtható ez az előretörés. A helyes út: az **alázat. Keresi** és **teremti** – a földi boldogságot (lásd: a kutatók és a dolgozva erőfeszítők indítékát)… Végül: **birtokolja.** – De ez nem tárgyi, hanem **alanyi.** Minél jobban átlátok a földieken, annál boldogabb vagyok lelkiekben. Ennek alapja: a **lelki látás.**

2. Az örök otthonban.

Itt hiányzik a föld, a kincs, az arany, az anyagi életöröm, de jelen van és a kegyelem csodája által színről színre látható az Isten. – Mi a lényeg? A Mindenható birtokosa lesz az ember. Merít és állandóan töltekezik a Végtelen életforrásból. Itt is a fő: Isten dicsősége. De itt teljesedésbe fut az ember boldogsága. Van-e ennek ára? Igen! A földi élet, amelyet Isten törvényei szerint kell vezetnünk.

Bef.: Ne féljünk a túlzott metafizikától. Az anyagi élet oly erős gátló súly, hogy nem röppenhetünk a képzelet világába. A fizikai élet okos, Isten törvénye alapján vezetettsége Istenhez juttat.

II. nap (via purgativa): Magunk élete

1. beszéd: A pusztító ember

Bev.: Szemben a Teremtővel. Mi az isteni küldetés? **Uralom.** Mi az eredmény? **Szolgaság.** Ez az első és minden bűn lényege (Lásd: Aesopus…).

1. Szolgaság.

Lehet úgy nézni a világra mint eszközre, és ez uraság. De lehet úgy nézni mint örömöt osztó kényúrra, és ez szolgaság. – Az előző helyett a szolgaság alapja: a gőgösen hangoztatott „non serviam”, és eredménye ugyancsak: a szolgaság. – Szolgaságunk fokai:

a) Tőle **kérünk…** Catch me man!!

b) Nélküle **nem élhetünk**…

c) **Mindenáron** belőle veszünk. – „Romae omnia venalia”…

d) Teljes **rabszolgává** válunk… „Servus servorum”… Hol itt az Isten terve?…

Nem Isten terve, hanem diadalt arat az ember gőgje. Uralom helyett a szolgaság az eredmény. Most is így megy ez? Igen! Igen! Egyéni és egyetemleges emberi életünkben egyaránt.

2. Esetleg **egy-egy** bűn vonalán mégis igaz: **végleges elernyedés.** Mit jelent ez? Belenövünk a földbe, holott fel kellene jegenyésednünk az égbe. Gyökér helye a föld, s sudárhajtás iránya az ég. – Hogy fejlődik ez?

a) Eleséssel kezdődik…

b) Új próbával erősödik…

c) Szembemenő erőfeszítéssel küszködik…

d) Kétségek között vergődik és szokássá erősödik…

e) Végül kétségbeeséssel telítve „moral insanity”-vé alázkodik… „Lasciate ogni speranza!”… Lám: még itt is a gőggel szemben a szolgai áldozat az eredmény…

Bef.: „Libera me Domine!” Uralomra hívtál. A Te terved szerinti uralmat gyakoroljam. Ennek tétele: Deo servire regnum est.

2. beszéd: A tévelygő ember

Bev.: A bolygó hollandi… De ez legalább földi megnyugvást keresett – földi csalódás után. De az ember eget keresne – égből kiesése után… Milyen az ilyen ember élete? Tán néha látszat szerint derűs színház, de valóban tragikus összeomlás.

1. Sötét a lelke.

A fény az élet szép tartozéka. Ostrom igazolta. A lélek is fényt igényel. Látást a cél és eszközök tekintetében.

a) Kialudt az Isten tüze. Ez az első veszteség. Pedig az kellene, mert Isten adhatja az élet fényét.

b) Kialudt az ő lélektüze. Ez is kell, mert lobbantotta az Isten és az világítana. Sőt hevítene.

c) Ellanyhult a tevékenységére feszítő ereje. Ez is kell, mert cselekvésre az indul. Nem lesz víz a gőzből, ha nem forralja a tűz. Ez itt a Szentlélek tüzének hiánya.

d) Végül életéjszaka a sorsa. Olyan világ, ahol nem lakik az Isten. – Hát valahol lakozik? Inhabitatio Spiritus Sancti Domini!

Mi ez? A megszentelő kegyelem maga és járulékai. – Az „éjszaka embere” nem hordozza ezt!

2. Bizonytalan a lépése.

A nagy kereső nem talál utat.

a) Először **elméletileg** ködösödik el…

b) Azután **gyakorlatilag** esik össze… **Credo** és **Decalogus!** Hiányzik az első, elernyed a második. Így azután bizonytalan az életúton való járás. – Miben áll ez? **Ingás** a lényeg! Meginog és lehull az ég Sarkcsillaga… Hit… eszmények… célok… Hiába! Ezek az emberi élet tartozékai. Ezért keresik a bölcselők… De a botorkáló az **ingó** földön járó tapogása. **Meginog** alatta a biztos talaj. Majdnem egy helyben tapogás az egész. De a föld is inog, mert értéke bizonytalan. Azután a járó inog, mert magához húzza a föld… a sír… Nehéz ez az élet! Lehetetlen **vég** az élet…

Bef.: A révét kereső az az „örök bolyongó”, akinek képét az Írás leírja a sátánról… Amit végez az apa, azt teszi a fia… Szörnyű a **bizonytalan** vak útja!…

3. beszéd: A büntetést vevő ember

Bev.: Végeredményben mi a büntetés? Az isteni törvény döntő érvénye a magát istenné tenni akaró ember életében. Ennek érvénye van a földön és a metafizikai életben is.

1. Földön.

a) Szolgává alacsonyulás…

b) „A föld porát eszed”…

c) A lelkifurdalás…

d) A gonoszokhoz hasonulás… És a pap?

a) Ő Krisztus árulója.

b) Ő Krisztus „hirdetője”.

c) Ő Krisztus „helyettese”.

d) Ő „ura” az Eucharisztiának. Ez Júdás világ. Mi a vége? Csak a túláradóan szerető Mester miatt: élet.

2. Örök életben.

a) Purgatórium. Mi ez? Tisztulás. Az Úrhoz csak így léphet a lélek…

b) Örök kárhozat. Mi ez? Végérvény. Az Úré az utolsó szó…

Bef.: Ez is, a félelem is rendítsen! „A bölcsesség kezdete az Úr félelme” /Péld. 9,10/. De csak initium!

4. beszéd: A bűnbocsátást kereső ember

Bev.: Emberiség keresi, és a Golgota mutatja.

1. A környékezők életváltozása.

2. A kereső igény jutalma…

III. nap (via unitiva): Jövőnk igazi értéke

1. beszéd: **A Keresztfától – az Életfához!**
2. beszéd: **Az Életfához segítő papi ember**
3. beszéd: **Az Életfának gyümölcsét osztó szolga**
4. beszéd: **Az Úr Jézus áldozatát ismétlő isteni ura**

Befejezés: Mindent Jézusért!

*

Az élet megszentelődése

1. Krisztustól tanuljátok – **az élet értékét.**

a) Ő tanítja az újjászületést.

b) Ő szolgálja a megújhodást.
2. Krisztustól tanuljátok – **az Isten kedvében járás módszerét.**
a) Ő az út…
b) Mi vagyunk a követők…
3. Krisztustól tanuljátok – **a tökéletesedés fokozatait.**
a) Szelíd és alázatos Szívű Jézus.
b) Áldozatos lelki Bárány.
4. Krisztustól tanuljátok – **a megszentelődés kegyelmi eszközeit.**
a) Bűnbánat.
b) Istennel táplálkozás a befejezés.

* *

ISTEN SZANKCIÓJA

(1955, Balassagyarmat, vázlatok)

I. nap (via illuminativa)

1. beszéd: Vox Dei

Bev.: Csak az lehet, ami **Ő maga.** Ez pedig: Vita, Persona, Charitas. – Ezek a relációk. De mit mond nekünk?
1. Vitam habeatis.
a) Vita – evolutio.
b) Vita humana – suiconscia perfectio.
2. Imperium exerceatis.
a) Világ felett (Omnia sunt tua).
b) Magatok felett (Vos es tu domini).
3. Et dominio gaudeatis.
a) Oka? – Isten lelkét hordozzuk.
b) Módja? – Élet uraságát gyakoroljuk. – Magunk felett. – Világ felett. „Non servus, sed dominus”.
Bef.: Mi tehát a mi lényegünk? Vitam agentes.

2. beszéd: Responsum hominis

Bev.: Mit **akar** az Isten? Az előző beszéd isteni parancsának felelősségteljes végrehajtását. Mi ez? Mit akar tehát?
1. Vitam obedientem.
a) Anyagiak hódolva szolgálnak…
b) Ember készséggel hajoljon…
2. Vitam evolventem.
a) Minden csíra életet hozzon. Mózes közölte isteni szó.
b) Minden ember tökéletesebb életképet mutasson. „Ti olyan tökéletesek legyetek tehát, mint mennyei Atyátok” (Mt 5,48).
3. Vitam transcendentem.
a) Egek felé törők. Vita-rosa semper florens…
b) Egeket **érők.** Sequoia gigantica… (Dixi). De hiszen vannak férgek, „kötőlepkék”… Mégis vannak rózsák. Mégis vannak Istent birtoklók. (Christophoros…). „…hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek” (2Pét. 1,4). „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal. 2,20).
Bef.: A Deo – ad Deum.

3. beszéd (rekollekció): Servitium sacerdotis – in verbis vitae

Bev.: Dalolóvá teremtett az Isten. Dalt írt az Úr: Evangélium. Ennek közlője a pap. De hogyan?

1. Élettel átvéve az élet igéjét.
a) Felhangolódni…
b) Felhangoltan élni…
2. Zengően hárfázva az élet dalát.
a) Tanításunk alaphangja…
b) Beszédeink melódiája…
Bef.: „Beszélőgép” helyett Paganini hegedűjén játszó isteni dalnok.

4. beszéd: Sanctio vocis vitae

Bev.: Sanctio – infinita. Mégpedig: infinita vita. De milyen?
1. Bűnhődve örök – a bűnös ember életszankciója.
a) Noluisti…
b) Destruisti… Beatitudinem, sed non vitam. – A felelősség tudatában éled az életedet!
2. Boldogan örök – az Isten fiainak élettartalma.
a) Hisznek… „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen, annak, aki hisz őbenne” (Jn 1,12).
b) Tesznek… „Boldog az a szolga, ha ura megérkezésekor ebben a tevékenységben találja” (Mt 24,46).
Bef.: Isten szava – végnélküli élet.

II. nap (via purgativa)

1. beszéd: Az újjászületés – kegyelem

Bev.: De ha ilyen az Isten szankciója, milyen módon juthat vissza isteni értékébe a papi ember? – Honnan az **én** alakulásom?
1. Magamtól?
a) Talán látok? – Látom a múltat… **Csak** látom a jelent… Félem a jövendőt… Vágyom az örök életet. – De még nem birtoklom az életerőt. A Keresztet látom, de nem halad arra a lábam.
b) Talán sajnálom a vesztegetést, sajnálom a bűnöket. **Csak** sajnálom a mulasztottat, sajnálom az életletörésemet. – Ez csak könnyhullatás, de nem életfakadás.
c) Talán a határozók: egyéni látás és csak egyéni hang csendítése. – „Confiteor” – a lényeg, az egyéni kikezdés jelzése. – Nem vagy erős!… Ez a tapasztalat.
2. Istentől!
Itt a Kereszt a központ. A Kereszt, amelynek élő Áldozata a Mester.
a) Ő adja – a látás kegyét. Domine, ut videam Deus illuminatio.
b) Ő adja – a kegyelem televényét. Divinae naturae particeps.
c) Ő erősíti – a gyengék akaratát… „Én pedig, ha fölmagasztalnak a földről, mindent magamhoz vonzok” (Jn 12,32). Itt a lényeg: eltemettetünk Krisztus Keresztjével és feltámadunk áldozatos szeretetével.
Bef.: „Fölülről, a világosság Atyjától csak jó adomány, csak tökéletes ajándék származik” (Jak. 1,17). – Quid ergo? Orate et orate! Kérő zsoltárt fakasszon a lelked, de **„Laudatet”** zengjen az életed (148. és 150. Zsolt.).

2. beszéd: Regeneratio est „vita nova”

Bev.: A földre születtünk, hogy az égbe térjünk. Ez az igazi születés keresztény **dinamikum.** Nem statikum. – Az elveszített kegyelmi teltség visszaszerzése miben áll a valóságos észlelhetőségben? Formulája ez: eltemettetik a bűnös múlt és telíttetik Istennel a lélek. De mi ez gyakorlati megjelenésben?
1. Távolabb látó a szemünk.
a) Horizontfüggöny eltűnik. – Távollátó az „öreg”. De az „élet bölcse” is ilyen ám!
b) Az eget záró felhúzódik... Belelátás az égbe! Igaz, hogy Szt. Pál tagadja, de csak a teljes látást vonja meg az Isten. A „magassági levegő” óhaja irányultság.

2. Szórva teremtő a kezünk.
a) Földieket szorgalmazó. – Szorgos méhek.
b) De gyűjtő. – Hogy az égieket megszerzett hangyája legyen az égnek (alkémia) – „Transpositio”.
3. Egekbe érő a lelkünk. Ott járunk. De a **földön élünk!** Ez nem fantázia. „Faust” is így végződik, az emberélet így **folytatódik…** Mindent így látunk.
a) Magunkban – ez egyéni.
b) Vezetteinkben – ez papi.
Bef.: Itt élünk, oda törünk és így **istenivé** születünk. Lényeg: bennünk él az Isten! Gaudio gaudeatis! Himnusz az énekünk, Breviárium és reform… Oratio cantuosa…

3. beszéd (rekollekció): Az én keresztutam – a papi élet áldozatai

Bev.: Lemondás, vagy gazdagodás? – Mi itt a helyes látás? A Mester szerint: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem” /Mt 16,24/. Milyen tehát az én papi „keresztutam?
1. Lemondok a világról.
a) Az emberi vágy és kísértő igénye? Concupiscentia occulorum.
b) És s papi ember gazdagított lelke? Veszi Krisztus csodatevő erejét.
2. Lemondok a hatalomról.
a) Mi az ember vágya? Superbia vitae.
b) És én, a pap? Nyerem a lélekhatalom büszkeségét.
3. Lemondok a családi szentélyről.
a) Mi az ember igénye? Desiderium carnis.
b) És a papi ember? Lészen az örök életet fakasztó fons vitae aeternae (Szent Szűz…)
Bef.: A lélek nemzője, az élet Istenhez vezetője, az égiek osztója, és így Krisztus igazi barátja. Desiderio desideravi. Nincs tehát lemondás, hanem gazdagodó kiemelkedés.

4. beszéd: Az én feltámadt életem (Resurrectio animae meae)

Bev.: A Kereszt tövéből jövök, hogy keresztet vigyek és a Kereszt megdicsőítésében szorgoskodjam. – Hogyan?
1. Paratus – ad sacrificia.
a) Nem nyögve és gyatrán elesve („To keep the humour high”).
b) Hanem diadalmas készséggel és dalolva („Vígan fiúk…”). Mindig **jót** látva. – Assziszi szt.Ferenc… – „A rókáknak odújuk van….” és mi mik vagyunk?
2. Praeparatus – ad vitam aeternam.
a) In vita…
b) Ante portas…
Quid hoc ad aeternitatem?
Bef.: Isten erejével járom a földet.

III. nap (via unitiva)

1. beszéd: Semper cum Dei familiaribus

Bev.: Igényelt – a társ. Ki legyen és hogyan?
1. Társam – a föld törtető népe.
a) „Népem” (lelkek).
b) „Enyéim”…
2. Társam – az égiek serege.
a) Szent Szűz.
b) Üdvözültek.
3. Társam – az égi Mester.
a) Ima.
b) Kegyelem.

Bef.: Nunquam derelictus.

2. beszéd: Semper in domo aeternas evolvens

Bev.: Átfutó hullámfodor-e az ember, vagy végnélküli életet élő égi zarándokok?
1. Kezdődött az életem.
2. Bontakozik az életem.
3. Végnélküli az életem.
Bef.: Perpetuum mobile (Isten az „Erő"). – Így vagyok az „Isten rokona" (Ady).

3. beszéd (rekollekció): Semper pastor – a papi munka

Bev.: Pásztor – a Mester legszebb önjellemzése. – És a mi küldetésünk?
1. Pásztorként gondozni.
a) Étel – ital...
b) Védelem... Bízzál abban: **ellát** a bárányné p. Modicae fidei?...
2. Pásztorként hazakísérni.
a) Földi életben – mellette („Samaritanus plebis").
b) Égi tilinkóval hívogatni...
c) Isteni paranccsal hazakísérni. Több a **lelki életre** fakasztás, mint a földanyának nyújtó temetési szertartás.
Bef.: A víg emberek példaképe a hegyek alján tilinkózó derűs pásztor.

4. beszéd: Semper gaudiose cantando

Bev.: Mi ismertesse a pap életét? Az örök dal. Hogyan?
1. Imái és áldozata – Istent dicsérő dal.
2. Lélekarca vígságot sugárzó mosoly.
(„To keep a little smile in the corner of the mouth")
3. Élete pedig Isten szeretetét sugárzó életforma.
Bef.: Boldog vagyok, hogy **ilyen** hivatásra hívott a Mester („újra ezzé születhetnék!").

* *

A SZENT VÁROS ÉS A MESTER

(1953, Balassagyarmat, vázlatok)

I. nap: A szent város

1. beszéd: Isten szent városa

Bev.: Egyetlen hely.
1. Az igazi tisztelet helye.
2. Az Isten városányosa.
Bef.: Szent helye.

2. beszéd: A várakozás városa

Bev.: Hol jön?...
1. A zsidók szentélye.
2. Isten városa.
Bef.: Mindig vár...

3. beszéd: A beteljesedés városa

Bev.: A Golgota helye.
1. Jött...
2. Élt...
3. Áldozott...
Bef.: Életoltár.

II. nap: A Messiás szeme

1. beszéd: Lát – emberi szemmel

Bev.: Falakat...
1. Várost és templomokat.
2. Népet.
Bef. Felületlátás...:

2. beszéd: Lát – isteni szemmel

Bev.: Mélyreható...
1. Vágyakat...
2. Szándékokat...
Bef.: Léleklátó!

3. beszéd: Lát – örök szemlélettel

Bev.: Idő és végtelen...
1. Isteni tervet.
2. Emberi lelket.
Bef.: Mindent!

III. nap: A részvevő Mester

1. beszéd: A „várost" sajnálja

Bev.: Szépség romlása...
1. Amit a nép emelt.
2. Amit a lélek teremt.
Bef.: Ember munkája.

2. beszéd: A falvakat szánja

Bev.: Élet minden.
1. Ember.
2. Választott ember.
Bef.: Jézus is ember...

3. beszéd: A lelket fájlalja

Bev.: A lélek az érték.
1. Földi fejlődésben.
2. Örök kiteljesülésben.
Bef.: Ezek veszélyét látva – sajnálja.

* *

AZ ÉLET ORSZÁGÚTJÁN
(töredékes)

I. nap (Via illuminativa) – jelszava: Accipe lucem. A Lélek fénye mellett

1. beszéd: A Szentlélek vétele
Accipe S.S. – Ihletettség...

2. beszéd: A munkába állás a Szentlélek erejével
Parochiák tagjai és hívek lelkisége...

3. beszéd (consideratio): Dona S.S.

4. beszéd: A haladás – Lélek nélkül
Föld, vagyon, élet, Luxus, Ludus, Bacchus, Venus...

II. nap (via purgativa) – jelszava: Redemptus crucem. Az útvesztő sötétségben

1. beszéd: Az életéjszakák...
1. Kétségek...
2. Kísérő életadalékok...
3. Bűnök...
„Amit te cselekedtél, az történik majd veled is: tetteidet visszafordítja fejedre” /Abdiás 1,15/.

2. beszéd: Az isteni hívó hangok... „Verba crucis”

1. Ítélet...
„Halljátok e szót, ti kövér tehenek, kik Szamaria hegyén laktok, kik elnyomjátok a szűkölködőket és meggyötritek a szegényeket” /Ám. 4,1/...
2. Szeretet...

3. beszéd (consideratio): A parochia ablakfénye...

4. beszéd: Az újra felszerelődő „életvezér”

III. nap (via unitiva) – jelszava: Ver sacrum

1. beszéd: **A nyáj élén...**
„...hogy ti is ott legyetek, ahol én vagyok” /Jn 14,3/.

2. beszéd: **A nyáj táplálásával...**
3. beszéd (consideratio) **Az örök Pásztor közelében**
4. beszéd: **Az örök Ráfaelek**
Istentől – Istenhez („Not alone”!).

Záróbeszéd: **Befejezés – kezdés...**

Bev.: A „Te Deum” csendül, hogy „Veni Sancte”-val kezdődjék az újjászületett élet. – Milyen értékkel távozzunk?
1. Legyen boldog, megemelt a lelkünk, mert **lelkek halászává** nemesített az Isten.
2. És legyen daloló a lelkünk, mert **boldog** földi és örök **életre** hívott az Isten.
Bef.: Új lendülettel induljunk!

* *

AZ ÚR IGAZI NAPSZÁMOSAI

(Az Úr házanépe) – (Triduum, vázlatpontok)

I. nap

Bevezetés: A kezdet – a kegyelmi élet

1. beszéd: **Az Úr házanépének önszolgálata**
(Mindig az Úrral dolgozók)
1. Lélekben **jelen...** Másokban otthont **keresve...**
2. Igaz **önismeretben...** Igaz **öntökéletesítésben...**

II. nap

2. beszéd: **Az Úr házanépe mások szolgálatában**
(Mindig az Urat hirdetők)
1. Szóval... Tettel...
2. A **családi** szentélyben... A kötelesség **széles** területén...

III. nap

3. beszéd: **Az Úr házanépe az Úr közvetlen szolgálatában**
(Mindig az Urat szolgálók)
1. Élettel... életekkel...
2. Úrnál... Úrral...

Befejezés: Sok tüzet az Eucharisztia elé!
1. Itthon (föld).
2. Otthon (ég).

* *

VIA VITAM SACERDOTALIS

(1950, vázlatok)

I. nap

1. beszéd: Dominica palmarum

Bev.: Indulás reménye...
1. Primitia („Via gloriosa”).
2. Gaudia propter facta naturalia et supernaturalia („Via periculosa”).
Bef.: Kibontakozás lehetősége.

2. beszéd: In coena Domini
(Az örök Kenyértörő)

Bev.: Az élet **minden** állomása kenyértörés.
1. Traditio – veritatum revelatarum.
2. Oblatio – vitae totus.
Bef.: Jutalom és erő: Haustus...

II. nap

1. beszéd: In horto Getsemani

Bev.: A „magány” kísértete...
1. A „jövő” kísértő köde.
2. A vigasz „angyala”.
Bef.: Az égi közösség értéke.

2. beszéd: In via Calvariae...

Bev.: Az áldozatos élet – Kálvária.
1. Egyedül – a kereszttel.
2. Egyedül – a lélek ködösségében.
Bef.: Atyám! Kezeidbe ajánlom lelkemet!

3. beszéd: Resurrectio Domini

Bev.: Saját húsvétom.
1. In vita terrestri... (Látván a gyümölcsöt...)
2. In vita aeterna... (Bírom az isteni jutalmat)
Bef.: Allelujás életem: optimismus vitae!

* *

IGÉNYESEI LEGYÜNK AZ ÉLETNEK!

(„Vita mutatur – non tollitur”; 1955, Balassagyarmat; címek)

I. nap (via illuminativa)

Bevezetés: Igényesei legyünk az életnek! Itt a földön és ott az égben! Ennek **helyes** érvényesítéséről fog szólni a lelkigyakorlat.

1. beszéd: **Az Isten szava – élet szava**
2. beszéd: **Az ember felelete – életmódja** (a papi élet)
3. beszéd: **Isten szava – parancs szava**
   1. Földön irányt adó.
   2. Életkapunál ítéletet mondó.

4. beszéd: **Az ember felelete – életnevelés**

II. nap (via purgativa)

1. beszéd: **Az élet újjászületése**
2. beszéd: **Az én életszületésem kegyelme**
3. beszéd: **Az én keresztutam...**
(A papi egyedüli élet áldozata)
   1. Ad Christum.
   2. Pro Christo.
   3. Pro fidelibus.
4. beszéd: **Az én „feltámadásom”**
   1. Paratus ad sacrificia.
   2. Paratus ad vitam.

III. nap (via unitiva)

1. beszéd: **Semper – cum sanctis et Pastore**

2. beszéd: **Semper – in vita aeterna**
3. beszéd: **Semper – pastor**
4. beszéd: **Semper – gaudiose et sancte**
Befejezés: Haec est initium vitae indefinitae.

* *

SACERDOS SECUNDUM ORDINATIONEM (Melkizedek)

(Kollégiumi atyáknak, 1937; címek)

I. nap: Potestas gubernandi

1. beszéd: **Aki tud engedelmeskedni, az tud parancsolni**
2. beszéd: **Hogyan nevelhetem erre magamat?**
3. beszéd: **A parancsnak a lélek belső törvényeiből kell kiindulnia!**
4. beszéd: **A parancs ereje – az Úr!**

II. nap: Potestas docendi

1. beszéd: **Az üres tarsoly telítése**
2. beszéd: **A teológia világnézetének tanítása**
3. beszéd: **A könyvek szerepe**
4. beszéd: **Csak Jézus tanítandó!**

III.nap: Potestas sanctificandi

1. beszéd: **Magunk megszentelése**
2. beszéd: **A növendékek megszentelése**
3. beszéd: **A kegyelmi eszközök**
4. beszéd: **Az Úr fiai**

* *

A SZENT IMRÉS PAP”

(címek)

I. nap: A szt.Imrés pap lelki egyénisége

Este **(bevezetés): Veni in...**

1. beszéd: **Tu es sacerdos secundum...**
   Élet-áldozat, eke szarvára tett kéz...

2. beszéd: **A lélekkel töltekező pap**
   Pap! Mindenekelőtt...

3. beszéd: **A szt.Imrés pap imaélete**

4. beszéd: **Alter Christus**
   Gyógyít, ment, véd...

II. nap: A szt.Imrés pap szellemi élete

1. beszéd: **Fejlődni, tanulni!**
2. beszéd: **Modern irányok ismerete!**

3. beszéd: **A könyvek...**
4. beszéd: **A kultúrember...**

III. nap: Az életet sugárzó szt.Imrés pap

1. beszéd: **Virtus ex illo exibat!**
2. beszéd: **Perzselje a bűn!**
3. beszéd: **Fejlessze a tudást és az erényt!**
4. beszéd: **Bontsa ki a tisztult ifjúságot!**

Reggel (befejezés): Hic est alter Christus ut ad Christum ducat
Krisztust hordozza, hogy Krisztust hordozókat teremtsen!

* *

VÖLGYEK LAKÓI – EGEK IGÉNYESEI

(Ciszter papoknak, 1944, Budapest; címek)

I. nap (via illuminativa)

Bevezető beszéd: **Vissza a világ zajától**
(a magány)...
1. beszéd: **A várfokon állok...**
2. beszéd: **Bernarde ad quid venisti?**

II. nap (via purgativa)

1. beszéd: **A felelősség súlya alatt...**
2. beszéd: **A Kereszt tövében...**

III. nap (via unitiva)

1. beszéd: **Vita sanctificata**
(„praeceptor Docendo”)!
2. beszéd: **Vita sacrificata!**
Befejező beszéd:
Hegyek, völgyek, Istent dicsérjétek! (Völgyeket kerestél és magaslatot találtál)!

* *

„SZOLGÁLATRA JELENTKEZEM!”

(1949, Kaposvár; címek)

1. beszéd: **Földi ember égi hivatása**
2. beszéd: **In servitio portae templi Dei**
1. Sacrarium meum.
2. Sacrarirum unum.
3. Sacrarium aeternum Christi.

3. beszéd: **Non vos me elegistis, sed ego elegi vos**
4. beszéd: **Hoc facite in meum commemorationem**
(Krisztus főpapi beszéde)
5. beszéd: **Pastores gregis Christi**
6. beszéd: **Iudicantes duodecim tribus Israel**
7. beszéd: **Szolgálatra jelentkezem!**

X

I. nap (via illuminativa)

1. beszéd: **Mindenki szolgálatot tevő**
2. beszéd: **És a pap mire hivatott?**
(Ószövetség – Újszövetség)
3. beszéd: **És a szolgálatnak lényege?**
(Servire Deo)
4. beszéd: **Készültél, kezdettél, éltél?**

II. nap (via purgativa)

1. beszéd: **Teljesítetted?**
2. beszéd: **Lélekszolga-sors felelőssége**
3. beszéd: **A szolgálatnak tanító, megszentelő útja**
4. beszéd: **De a „Barátod" melléd áll**

III. nap (via unitiva)

1. beszéd: **Cum Christo**
1. Oratio.
2. Eucharistia.
3. Anima fidelis.

2. beszéd: **Pro Christo**
3. beszéd: **A szolgálat vezető módja**
(„Ráfael")

4. beszéd: **Ad Christum**
Befejezés: Servare – regnare

* *

VISSZA AZ ÖSFORRÁSHOZ

(Gálos L. **nyomán,** – egyéni **reflexiók,** 1949, Kaposvár, vázlatos)

1. beszéd: Minek tervezett tégedet az Isten?

Bev.: „Amire választott, arra ruházott" – ez a közmondásszerű mondat ötlik eszembe, amikor a pap választásának és küldetésének kérdése merül fel bennem. – Az 1919-es olvasókönyv egyik példamondata így szólt: „a pap butít". Ha ez teljesen fedi a valóságot, akkor a pap választása a „sötétség hatalmának" műve, külső dísze pedig a fekete vagy legalábbis sötét lepel. – A mi evangéliumi gondolatunk szerint:

1. A pap az Isten temploma.

A templom helye magaslat. Régi pogányok is a hegyekre mentek imádkozni. A templom alapja az anyaföld méhe. A templom mérete mindent legyőz. A templom tornya égi Atya keblére kerül. – **Ide** jár az ember, hogy közvetlenebbül találja az Istent. – Mit keres itt? Erőt, vigaszt, bocsánatot, Szent Kenyeret, örök élet kegyelmét. – De a kő vagy fa templomok mellett **élő emberek** is beállíttatnak az Isten templomaiként! – A kő és a fa néma. Csak zeng **benne** a dal, a himnusz, az ima. A válasz csak finom rezgésben észlelhető. Akkor, ha valaki felfogja, felfigyel az égi válaszokra. De az „élő templom" erős visszhangot adó szent teremtmény. Az **Evangélium csengését** adja. Azért eleven lelke, az összes emberhez hasonló hangot adó volta, de **égi csengést** visszhangzó szava **elevenebben** hat a lélekre. Ezért választotta a Szentlélek templomának a papot az Isten. És ha ez így van, akkor mi követ-

kezzék ebből reánk vonatkozóan? **Öröm** a nagy elhivatottság-tudattal. **Készséges** befogadó szolgálat a menekülők számára. Asylum! Az **„örömhírek" csendítése** a kérdezőknek. Végül: az **örök tájak felé irányítás** a tanításban. Iránytű! Mindig az északi sarkcsillag felé mutató...

2. A pap az Isten vasárnapja.

3. A pap az Isten temetője. (bűnbocsátás).

Bef.: Ne felejtsd: ami Istené, az **mindenkié,** minden emberé. Az örök Atya bélyeggel látja el övéit, de kizárólagos birtokbavétele – az alsóbbrendű használattal szemben – az **egyetemleges használatra** nyújtja mindenkinek! – Emberé a templom, a vasárnap, a temető. De mindez az Istenhez vezet, Aki atyai lélekkel ölel Magához. Amen.

2. beszéd: Ki ez „az elgondolt" ember?

Bev.: Te vagy! Hangzik a válasz. Vizsgáld meg, igaz-e ez az állítás! Szt. Pál megmondja az elhivatottak jegyeit. Keresd! Illik-e reád?

1. Ex hominibus.

2. Pro hominibus.

3. Operantes in illis quae Dei sunt.

Bef.: Valóban **én** vagyok! Legalább a **megindulásban.** De tudom, hogy a hivatás el is veszhet. Azért úgy akarok élni, hogy éljek az **emberek kiemeltjeként** (selectus!), **éljek az emberekért** (sacrificatus) és **éljek az Isten dolgaiban** (sanctificatus et sanctificans). Amen.

3. beszéd: Mi a hivatás tartalma?

Bev.: „Eljegyezlek magamnak annak rendje és módja szerint..." (Oz. 2,20)...

1. Isten jegyesévé tett.

a) Tartalma: szeretet.

b) Hűségesévé tett: jegye a hit.

c) Könyörületesem Ő.

2. Hogy embertestvéreimet jegyesévé tegyem.

a) Elvetettem az Úr földjébe...

b) A föld és gyümölcse az Úré.

c) A földem népe az Úr jegyesnépe.

Bef.: „Én mondom: az én népem, ők mondják: az én Istenem!" (Oz. 2,24). Ez a hivatásom tartalma. Amen.

1. consideratio: Renovare in me ecclesiam Dei

(Renovare templum)

1. A rossz falakat újjá.

2. Az üres teret berendezetté.

2. consideratio: Ascendere lumen!

1. Az örök Tűzből a lélektüzet.

2. Az imádság olajával telíteni az égő mécset.

3. consideratio: Sacrificium sacrificare

1. Az örök Áldozat mintája lenni.

2. Örökké áldozatosnak lenni.

4. beszéd: Mit ad nekünk a hívó Mester?

1. A kiemelt hívás kegyelmét.

2. A hivatással járó segítés kegyelmét.

3. A hivatás munkáját kísérő jutalmat.

Bef.: In manu Dei sumus! Hívott, segít és jutalmaz. Mi más kell nektek? Amen.

5. beszéd: A prófétai elhivatottság

1. Izaiás

2. Jeremiás

3. Ezekiel

Bef.: Lényeg: tisztává teremtése a hirdető szájának és következetes hangszórása az Isten adta szent igéknek! Ne féljetek! Ez a jelszó. Az erő a Változatlanban lakik! Amen.

6. beszéd: Az elhivatottak tragédiája

1. Héli főpap (a mulasztás bűnöse).

2. Ofni és Finesz papok (a cselekedet bűnösei).

3. Saul király (a föld igényese).

Bef.: Aki szétszór – az szétszóratik.

7. beszéd: Az Újszövetség legszentebb elhivatottjai

1. Szent József

a) A magány...

b) A csendes munka...

c) A bölcs vezetés...

d) Az igaz ember...

2. Szent Szűz

a) Hittel kezdő...

b) Bizalommal folytató...

c) Szenvedő utat vállaló...

* *

A LELKISÉG EREJE

1. beszéd: Léleksúlyok

Bev.: A lélek szárnyal, Isten felé tör. De eljut-e a földi életben az egek magasságáig? Nem elméletileg kell a kérdést nézni, hanem azzal a gyakorlati tekintettel, hogy az élet, a gyakorlati élet rávezet-e minket arra, hogy a lélek följut az Isten szent színe elé? – Ebben a lélekemelkedésben, ég felé törésben a földies gravitációk mellett **egész konkrét bűnök a fő gátló körülmények.** Ezek azok a súlyok, amelyek ránehezednek életünkre és a lélek szárnycsapásait lehetetlenné teszik. – Tegyük vizsgálat tárgyává, hogy és mint gátol minket a bűn?

1. Halálos bűnök.

A teológia azt mondja, hogy a halálos bűn elveszti az Isten kegyelmét. De másutt meg azt tanítja, hogy minden megmozduláshoz isteni kegyelem kell. Mikor tehát a lélek a halálos bűn állapotába kerül, akkor nemcsak az megy végbe, hogy egy tett, egy súlyos nagy tett minden emlékével visszamarad, hanem olyan életerő temetés történik, amelyből emberi erőkkel nincs feltámadás. A letargia, a jóra való törekvés ellanyhulása, a lélek rossz helyzete, belső temetkezés, minden jóval szembenálló magatartás – metaforikus értelemben a lélek halála. Azt is mondhatnám: az az ember, aki megszakította az egek felé vezető életútjárás útját, abban a benső világ úgy omlott össze, hogy törmelék, romladék, elernyedés, roskatagság az egész. Észlelhető-e ez az elgondolás a valóságban? A halálos bűn állapotában lévő ember érzi azt, hogy lelkét a földhöz kötötte a bűn és a lélek szárnyai nem csapnak az ég felé. Ha van is benne fölfelé törés, ez az isteni kegyelem indítása, amely a tékozló fiúból hűséges gyermeket, Ágostonból szent Ágostont nevel. Itt nem az ember fölemelkedése az első, itt az Isten leereszkedése teszi az első lépést. Épp azért bizonytalan a súlyos bűnben lévő ember élete, mert örök kérdések kérdése: leszáll-e hozzá kegyelmének útján a mindenható Atya. Jól mondja Szt. Ágoston, hogy volt egy ember akiről biztosan tudjuk, hogy utolsó percében tért meg (a latorra gondolt), tudjuk ezt azért, hogy kétségbe ne essünk, de csak egy volt, hogy túlságosan ne bizakodjunk.

2. Bocsánatos bűnök.

Ez nem lélektemetés, nem életerők összeomlása, hanem a belső lelkületnek, a lélek magasra való törekvésének gátolója. A bocsánatos bűnökről úgy gondolkodik az ember, hogy kicsi és nem szakít el

Istentől. Ez a gondolat teológiailag is igaz. De nem hangsúlyozom magamnak erőteljesen, mert akkor kifejlődik bennem a tudatos és tervszerű bocsánatos bűnök sorozata. Különösen a teológiailag képzett ember igen könnyen hajlandó arra, hogy kidolgozza a bocsánatos bűnök elméletét és az élet szakadékainak peremén járva ezeket semminek sem nézi. Ha pedig a tudatos bocsánatos bűnöket jobban vizsgáljuk, akkor arra eszmél rá az ember, hogy ezek olyan szálai a léleknek, amelyek egymás után kötik és láncolják a föld felé. Ha mármost a sokféle kötelék jobban és jobban a földhöz köt, az ég felé való emelkedés nehezebb. Úgy jár az ember a bocsánatos bűnökkel, mint a pók a hálójával. Addig szövi, addig köti, míg szálait jobban és jobban a földhöz rögzíti. A teológia biztosít, hogy a bocsánatos bűnök sorozatából halálos bűn nem lesz, de az is igazság, hogy a bocsánatos bűnök tudatos elkövetése gyengíti az emberben Isten szeretetét, lelkiségét, égretörését, és előkészíti arra a lejtőre jutását, amely az erkölcsi élet szakadékaiba vezet. A bocsánatos bűn földiessé tesz, és aki a föld erejét és szagát teljesen érzi, annak lelki világában nem ébreszt vágyat a magasságok csodás levegője.

Bef.: Terhek, kötelékek, koloncok, tönkök végén is a bűnök, amelyek egymás után halmozódnak, nehezednek az ember lelkére és így a magasságok felé való törekvésben gátolják. – Imádkozó lélekkel kérem az Isten, hogy a nagy és kis bűnt ilyen szempontból lássam, és benne az emelkedettség valóságos szakadékait észleljem.

2. beszéd: Homo bonae voluntatis

Bev.: A karácsonyi angyalok éneke így csendül: „... Pax hominibus bonae voluntatis”. Azoknak ígéri Isten békéjét, akikben a lélek jóakarata, jót keresése él. A bűnös ember világában a tétlenség békéje honol, de ezt is megzavarja az Isten kegyelme folytán föllépő lelkiismeret-mardosás. Jaj annak, akiben a bűn békéje tanyázik, de boldog az az ember, akinek a lelkét Isten békéje tölti el. A Mindenható kegyelme eltörli az ember lelkéből a bánatkönnyek nyomán a bűnt, föl is támasztja benne a jóra való készséget, de megmarad még mindig a kérdés, hogy mikor lesz benne tevékeny erő az egekből szállt isteni kegyelem? A feleletet az angyalok éneke adja: abban fog élni Krisztus ereje, abban fog újjászületni Krisztus, akinek lelkét jóakarat jellemzi az egész életen át.

1. A jóakarat lehet passzív erő.

Készség, odaadás, várakozás, azt is mondhatnám, csendes szántóföld, amely várja az ekét, fölszántott talaj, amely várja a magot, virágzó rét, amely várja az esőt. Az ember lelke szintén ilyen. Az a jóakarat él benne, hogy erői kifejlődését Isten segítségével akarja. Az ilyen ember az egekbe néző, az egekből váró, lelkét kinyitja, a mindenható Isten hangjait hallgatja, minden indításra készségesen rezonál. Sámuel vagy, akinek csak egy hang csendül ajkán: szólalj meg, Uram! Ez az egekből szóló beszéd azután lehet a mutató, a buzdító, és akkor alázatos térden állás a befogadó ember helyzete. Lehet emelés, lendítés, akkor útrakelés az ember mozdulata. Lehet parancs, hivatás, akkor tarisznya akasztás az ember tette. Jónás lelke nem él az ilyen emberben, mert ha nehéz parancsot hallott is, akkor is Ninivének indul, hogy prédikációt mondjon. – Keresem, hogy az én lelkem ilyen odaforduló-e, a magasságok felé forduló-e, Isten hangjait váró-e és Isten indításait kereső-e? Akarom, hogy lelkem készséges talaja legyen az isteni magvetésnek, hogy életem érzékeny, finom készüléke legyen Isten minden megindításának. Ez bennem a bona voluntas passiva.

2. De a jóakarat aktív is.

Olyan készség ez, amely mindig keres, mindig tesz, és mindig a nagyobb jó szándékában. A keresést csak a jó indítja. De a lélek erőinek megindítását mindig a nagyobb jó. Van ebben lemondás, van ebben tevékenység, de a lemondás is aktív. Mert ha azt veszi észre, hogy a nagyobb jó elérésében gátolja a föld, a kincs, a hatalom, a rang, a dicsőség, akkor Lévi szerint otthagyja mindenét: „... látott (Jézus) egy Lévi nevű vámost a vámnál. „Kövess engem!” – szólította meg. Az fölkelt és mindenét elhagyva csatlakozott hozzá” (Lk 5,27-28). Péter szerint otthagyja a csónakot: „Jézus fölszólította őket: „Jöjjetek utánam! Én emberhalászokká teszlek titeket.” Ők mindjárt ott is hagyták a hálót és csatlakoztak hozzá” (Mk 1,17-18). Pál szerint elhagyja a zsinagógát, Assziszi Szt. Ferenc szerint eldobja a gúnyát, Loyolai Szt. Ignác szerint félreteszi a kardot, a modern ember szerint elhagyja a dicsőséget és egyszerű lelkülettel áll gyermekek, emberek lelkének szolgálatába. Ezt a lemondást egy szem látja: a mindenható Isten szeme. A többit csak emberek látják. De ez a bona voluntatis, ez a jó keresés, és a jót keresés a lélek egekbe törése. – Van azután ebben cselekedetet is. Hiszen minden egyes perc önfeláldozó munka itt. Oly munka, amely munkában majd másoknak világító eszköze, majd lelkek gyógyítója, tanító, prédikáló, az Úr imájának hirdetője, a testvért jobb életre emelő, mert nemcsak magában

termeli és alkotja ki a tökéletes embert, hanem más ember lelkét is arra akarja vinni. Ő nagyon jól tudja, hogy a legjobb akarás a végén is: az örök életet akarom adni másoknak. Mit ér t. i., ha csak a földi vonatkozásban állok szolgálatukra és az örök élet felé nem lendítem testvéreimet. Nem akarok olyan fényt, amely árnyat vet. A föld értékelése nem világít rá az örök élet útjaira. A legjobbat akaró papi ember az, aki mint alter Christus útmutató a földi úton az örök élet ösvényei felé.

Bef.: Íme a vir bonae voluntatis, aki életének minden cselekvésében a legjobbat teszi magának és másoknak egyaránt. – Ez a belső munka nem abban az értelemben pax, hogy nyugalom és béke honol a lélekben, hanem abban az isteni értelemben, hogy a lélek viharai elpihennek, az alsórendű életerők a győzelmes lélek lábainál hevernek, és diadalra jut az emberi lélek biztos szárnyalása az Isten felé. Ez a pax az Isten felé törő lélek belső békéje. De nem az elernyedésre kárhozott ember nyugalma. Ez a béke jutalom, amely jutalom a tisztult munka, magas életlendülés állandó ösztökéje. „Boldogok a békességesek: ők Isten fiai" (Mt 5,9).

3. beszéd: Vita ascetica

Bev.: Azt az embert mondjuk aszketikusnak, aki átadja magát mindenben Isten terveinek, de ezen az úton úgy jár, úgy fogja a földi élet igényeit, hogy ezáltal diadalra bontsa a lélek megnyilatkozását. Aki ebben a munkában kitartó, az éli a „vita ascetica"-t". Az önfegyelmezett erős férfiéletet. Hiszen „egyikünk sem él, s egyikünk sem hal meg önmagának. Míg élünk, az Úrnak élünk, s ha meghalunk, az Úrnak halunk meg" /Róm.14,7-8/. Végén is mindez azt jelenti, hogy olyan zengő hárfák legyünk, amelyen minden pillanatban fölcsendülhet az Isten terve szerinti melódia. – Az volna a kérdés, hogy és mint lehetne úgy kezelni az élő hárfát, az embert, hogy minden megrezdülésekor húrozata készséggel fogadja az egek Művészének csodás kezű érintését.

1. A hárfák húrozata különös gondozás tárgya.

A tiszta húr gondozására gondolok. Mikor az emberi lélek már a bűn szennyét elvetette és kitermelte magából az Istennek tetsző életet, mikor igazi húrja lett az élő hárfának, akkor is gondozás tárgyát képezi a finom hangadó készülék. Óvják, védik a művészek a húrt a párás levegőtől. Beleivakodik könnyen, szinte észrevétlenül a pára és szertelazítja az összesodort húrozatot. Mi ez a lélek világában? A laza, felületes, ösztönös, földies, világias, hiú környezet befolyása. A kemény acélos húrt meglazítják ezek az élethullám-érintések. Akik ebben a világban élnek és ilyen miliőben növekszenek, szinte észrevétlenül jutnak abba a helyzetbe, hogy lelkük húrozata elveszti receptív erejét. „Vigyázzatok, őrizkedjetek minden kapzsiságtól, mert nem a vagyonban való bővelkedéstől függ az ember élete" (Lk 12,15). De a húrt gyantával is kezelik, vagy a húrt érintő kezet érintik vele, hogy valamiképp alkalmas legyen a rezgés befogadására. A gyanta nem a földben terem, a fák oldalából csordul ki… Mit jelent ez a lelkek világában? A lélek húrozata kezeléséhez az egek megcsordulásából az egek állandó érintése kell. Nem lehet földi erőkkel égi dalt kicsalni. Magasságból csorduló isteni kegyelem kell, hogy a lélek húrozatát isteni zenére képesítse. Az az ember gondozója ennek, aki imádkozó lélekkel kéri a magasságokból Isten kegyelmét. „Bármit kértek bizalommal imádságtokban, megkapjátok" (Mt 21,22).

2. A hárfa húrját meghúzza és megfeszíti a művész keze.

Hangolt minden húr és készségesen várja a művész érintését. Az ember életében ez annyit jelent, hogy mindig hangoltnak kell lenni, készségesnek kell lenni az isteni érintés befogadására /"Az Úr szolgáló leánya…": Lk 1,37/. A leengedett húrozaton nem lehet muzsikálni, csak a megfeszített húrok adják a melódiához szükséges zenei hangot. A lélek is ilyen. Minden reggel imádsággal ébredve megfeszíti a lélek húrjait. Tanítják, hogy a gyermek imádkozása nem más, mint a lélek hárfájának megfeszítése, figyelve Isten indítását. Végén is annyit jelent, hogy mindig jobban és jobban fölhúzom lelkem húrozatát… – Csodálatos azonban, hogy a természet maga gondoskodik arról, hogy időközönként elpihenjen a hárfa. Álmot bocsát, hogy megernyedjen a lélek húrozata és így el ne pattanjon a túlfeszítéstől. – De az ébredéskor újból és újból erősen hangolom, hogy szólalhasson rajta az Isteni dicsérő szent élet himnusza.

Bef.: Élő szent hárfa vagyok tehát, akinek az a csodás erő adatott meg, hogy nem lepi be a múlandóság pora, hanem én magam lehetek hárfám szent, öntudatos hangolója. Hangoljam mindig készségesen, kezdjem meg földi életemben életem szent himnuszát!

4. beszéd (consideratio) Az imádságról

Bev.: A papi ember életének integrális része az imádság. Mégis megbeszélés tárgyává tesszük, hogy annak formáját és módját jobban megismerjük. Az ima szükségletességéről, fontosságáról nem kell beszélni. Ezzel tisztában van az ember. Inkább azt a részt kellene megbeszélni, hogy és mint tudnánk az aszketikus életet jobban és jobban szolgálni a papi imádsággal. A papi életet egészen átjárja az imádság, de kérdés, hogy eszköze-e az Istennel való találkozásnak és növelője-e a lélek erőinek?

1. Az Istennel való találkozás ősi vágya a léleknek. Nem tud megelégedni azzal, hogy a föld keretében marad, hanem emelkedni akar a magasságok felé. Az imádságban és különösen a papi imádságban, a Breviáriumban, a meditációban, a szentmisére való előkészületben, a hálaadásban, a rózsafüzérben, az adorációkban fohászokat ír elő az Egyház az esti és reggeli imádságon kívül. Átfűzi és átszövi különösen a liturgikus elgondolás a papi ember életét imádsággal, mintegy jelezve, hogy minden percben Isten felé kell nézned, az egek világával kell találkoznod és keresned kell az Istent. Mert hiszen az a te hivatásod, hogy másokat is Istenhez vigyél. Ismerned kell az útjárást, hogy másoknak mutathasd. Éppen azért erőteljesen kell hangsúlyozni, hogy még a papi Breviárium recitálása is csak annyiban lehet recitálás, hogy szószerinti, de a léleknek felhangoltsága, a lelkület orációja. A végén is a Breviárium az Egyház imája, az Egyház imáját mondja tehát az ember szája, ugyanakkor az Egyház lelkével Istenhez emelkedik. A többi imát is úgy mondom, ahogyan a fiú beszél atyjával. A papi imádság nem lehet állandóan könyörgés szava, hanem annak a szent örömnek kibuggyanása, ami a menynyei Atyával való találkozásban rejtőzik. Épp azért az az igazi imádkozó és Istennel találkozó, aki minden egyes munkában, feladatában, tevékenységében, elhatározásaiban, fáradságában, álláskeresésében isteni Atyjával beszéli meg a jövő terveit. A zsidó pap nem döntött, a frigyszekrény előtt kérdezte meg az Istent. Az Újszövetség papja minden életrezdülés előtt kérdezze meg Istent. Ilyen lélekkel találkozom Istennel és hallom beszédjét ahogy hozzám szól.

2. De hogy **lelkem megindítója is legyen az imádság,** annak az a módja, hogy a kegyelem közlőjévé váljak.

De az Isten lelke nem száll a kerepelő nyelvű ember lelkébe, hanem a megnyilatkozott, készségesen föltárult lélek világába. Épp azért az imádkozó ember végén is imádkozó lélek. Aki pedig imádkozó lélek, az annyira átkapcsolódik a mindenható Isten akaratvilágába, terveibe, hogy magát ebben szerény eszköznek nézi. Készséges eszköznek, munkára kész eszköznek. És örvendező lélekkel fogadja az Atya kezeiből az élet parancsait, indításait, szenvedéseit, csapásait, keresztjeit. Az örvendező lélek pedig minden tevékenységben megérzi, hogy mindezt a végén Istenért teszi, Érte vállalja. Csodálatos, hogy aki Istenért dolgozik, a végén is úgy jár, mint a festőművész, aki parányi vonalakat dob a papír lapjára, és a vonalak összességéből kialakul a megrajzolandó ember képe. Igen sokszor angyal képe. Az élet szürke mindennapjaiban is imádkozó ember készséges lelke Istentől adott erőkkel úgy végzi minden parányi munkáját, hogy a vonalhúzás a lélek arculatán végén is Isten arca bontakozik ki. Az imádkozó ember lelke tehát úgy lesz Isten képe, alakító valóság, teremtő valóság, hogy az ég világából szálló kegyelmi erőket fölfogja és azok erejével dolgozva tökéletesíti a lélek arculatát. A vir orationis Isten képét alakító lélek.

Bef.: A vir orationis nem a könyörgő, tarisznyát tartó, kezét nyújtó koldus ember, a vir orationis az, aki ég felé néző, Istennel találkozó, égi Atyát találó, Isten áldását váró, vevő, lélekteremtő egyéniség. Munkás, aki a legtökéletesebb szoborművön dolgozik, az isteni ember szoborművén. De nem holt carrarai márványt formál, hanem élő lélekből termeli ki az Isten képét.

5. beszéd: Az erő emberei – az álló Atlaszok

Bev.: A kemény aszketikus élet nem azért követelmény, hogy összetörje az ember erőit, hanem azért, hogy igába hajtsa az alsó erőket és diadalra juttassa a felsőket. Az anyagiasak az alsók, a szellemiek a felsők. Aki magában diadalra juttatja az utóbbiakat, annak királyi vonásai mindenkor döntőleg érvényesülnek. Gránit oszlopból lesz, melyet meg nem rendít a vihar… Tölggyé kemény-edik, melyet megráz az orkán, de meg nem hajt… Herkulessé lesz, aki esetleg emberek tömegének csodákat művel… Szent ember lesz, aki hatalom alatt tartja a földet, kormányozza a maga és mások életét és gyönyörűségessé teremti a világot. – De ezzel sem elégszik meg. Olyan lélekké acélosodik, amely hordozója lesz az egek világának, de másrészt készséges szolgája az ég Urának. Atlaszemberek, olyanok, akik eget hordoznak önmagukban és olyanok, akik egész belső nagy erejükkel könnyedén állnak

az Úr szolgálatába.

1. Ég-hordozó Atlasz: hatalmas hegycsúcs, nagy orom, amelyre a legenda szerint rátámaszkodik Olimposz.

A görög ember fantáziája szerint a legnagyobb erő, mert a lapos földre terpeszkedés mellett olyan erőt mutat a hegyhát, hogy bírja az egek súlyát. Ha az Atlaszt embernek képzelem, akkor az egek világát hordozó élő Atlaszok az aszkézis útján kidolgozott kemény, felsőbbrendű emberek. Ez már nem elmélet, vagy fantasztikus elképzelés, hanem az élet igazi boldogsága. Mert ezek az Atlaszok tényleg hegyeket hordoznak. Az Evangélium szerint: „Isten országa köztetek van" (Lk 17,21). Az Isten a mi lelkünkben lakik Krisztus beszéde szerint. Az Ő szent tanításának és halálának erejével Christophorosok vagyunk, Krisztust hordozók vagyunk, Istent hordozzuk, Aki az egész világ és a mennyek egyetemességét foglalja Magában. Erre az Isten hordozásra a vágyak útján beállíttatott az ember. De az Istent hordozásra csak az aszkézis útján képesített az ember. Nincs ember, aki nem mondaná, hogy vágyódik az egek emelkedésére, nincs olyan sem, aki megelégedne a föld teljes birtoklásával, de nem minden ember elég arra, hogy az ég befogadására vágyakozó lelkét kemény önmegtagadó élet útján megszabadítva a föld kötelékeitől arra a fölséges és szent hivatásra képesítse. Ez papi embernek szól! És ha valakiben valóság lesz az Istent hordozás, akkor az Istent, a Krisztus Szent Testét fölmutató, kiosztó, az Úr szavaira az Urat földre hozó papi egyéniségnek éghordozása történik. Nem lehet semmit olyan erősen hangsúlyozni, mint azt, hogy hozd öntudatra fönséges hivatásodat és dolgozzál azon, hogy a vita ascetica útján ez a vágy valóság legyen: Atlasz leszesz a mindenható Istennel.

2. Az Atlasz hivatása az ég hordozása, de emellett **szent kötelessége a készséges önátadás.**

A hegyek, tönkök, sziklák, ormok, súlyok a földre terpeszkednek, ég felé emelkednek és egek felhőit hordozzák. Ezek odaadhatják magukat könnyedén a tehetetlenség erejével, de nem tehetik, hogy vándorútra kelve szolgáljanak az Úrnak. Legalábbis a fantázia görög Atlaszáról ez az igazság. Az élő emberatlaszok azonban nemcsak a földben vannak, hanem lélekben is vannak, tehát a lélek világát hordozzák, a lélek világának erejével Isten szent világát hordozzák. Az Evangélium egy helyen arról is szól: „Ha… azt mondjátok e hegynek itt: Menj innét amoda! – átmegy…" (Mt 17,20). Erről a beszédről sokszor mondják, hogy a hit csodás, varázslatos erejéről van szó. De igen gyakran gondolunk arra, hogy azt is jelenti, hogy az élő hegyek, Istent hordozó hegyek, tömbök, erők oly készségek legyenek, hogy ne csak Isten hordozására, hanem Isten leheletének legkisebb indítására is megmozduljanak és megmozdítsanak. Ha elhagyják a hegyek helyüket és vándorútra kelnek, kilépnek önmagukból és munkára kelnek más lelkeknek érdekében. Istent hordozó papok, nagy hegyek mozgatói! Hárfaként is lássátok, hogyan érinti lelketeket az Úr hívó szava, mikor indítja útra más lelke érdekében, és azonnal, önfeláldozással, készséggel, könnyedséggel álljatok más lelkek szolgálatába. Ez még itt annyit is jelent, hogy más életét is Istent hordozó heggyé magasztosítsunk, és erre a munkára lelkünk javát, tudásunkat, kényelmünket, önfeláldozásunkat hozzuk. Az Úr igazi hegyei apostolok legyenek, akik a könnyebb élet helyett vándorútra kelnek és a lélek erejével dolgoznak, hogy az embertestvérek lelki életében is ezt az átalakulást előmozdítsák. – A missziók alázatos atyái különösen lélekhegyek. A zárdák embereinek csendes magányában dolgozó lelkek ezek az útjáró Atlaszok, akikről mondják, hogy elhagyják magukat, mikor isteni munkára hivattak. De olyan formában, hogy magukkal viszik lélekben az Urat és adják azoknak, akik igénylik és várják az Úr Jézus Krisztust.

Bef.: Boldogít az a tudat, hogy ilyen szent hivatásra hívott az Úr. Ég-hordozás és Krisztus-közlés. Örömmel dolgozom ki magamban az Atlasz erős szellemi izomzatát, hogy bírjam hordozni a legnagyobbat, az Eget. És örömmel finomítom lelkem húrozatát, hogy mindig érezzem az Úr lendítő, indító parancsát és szolgálatba állítsam munkára kész Atlasz-egyéniségemet.

* *

Terület-vesztesek?
(1950. XI. 15, Budapest, Egyetemi templom)

Bev.: Mariusok kiűzése – a lelkekből…

1. Területed kiszélesedett.

A lélek a tied.

a) Most a szenvedő keresi a lélek hangját.

b) Most a háborútól óvakodó keresi a lélek Kenyerét.

2. Területed Krisztus közelével megszenteltetett.
a) Aki távolabb van, tiéd. Keresd, ember!
b) Aki idetér, Krisztus Szent Szívén pihen.
α) Szentek Szentje (tabernákulum).
β) Szentély (templom).
γ) Udvar (paróchia).
Itt: importune – opportune.
α) Tanítás (gyermek).
β) Igehirdetés (felnőtt).
γ) Eucharisztia (mindenki).
Bef: Szűkebb a földi keret – szélesebb a **lélek keret.** Kevesebb „élvezet" – több „áldozat". Ez a ma papja.

*

Útkeresők

Bev.: Diogenész emberkeresése. Apostolok útkeresése… A mai papok is útkeresők! Módszert keresők: a régi keretek és szép elefántcsonttornyok ledőltek. Athén „Akropolisza" csak emlék… De a papság feladata? **Örök! –** Mi tehát a teendő?
1. Vigyétek Isten kinyilatkoztatását!
a) Mindent maradék nélkül.
b) Mindent alkudozás nélkül.
c) Mindent töretlenül és ködösítés nélkül.
Ok: „Ember docete". – Biztonság: „Aki titeket hallgat…" (Lk 10,16). Érvény: „Ég és föld elmúlik, de az én igéim el nem múlnak" (Mt 24,35). Eredmény: Krisztus követeiként járunk és Küldőnkhöz térve lelkek Charon-jai leszünk!
2. Keressétek az új módszerek alkalmazását!
Lényegből kell kiindulni.
a) Szűkíteni a kereteket.
α) Főigazságok.
β) Életigazságok
γ) Életáldozatok! (kereszt!)
b) Bővíteni, kiterjeszteni a tevékenységünket.
α) Idő-áldozat…
β) Anyagi-áldozat…
γ) Szórakozás-áldozat…
c) Telíteni a lelket.
α) Igehirdetés („biblia-óra")
β) Gyermektanítás (templomi igehirdetés)
γ) Betegellátás (esetleg segéderők: Tarzicius…)
Bef: Hármas alapunk: a) Isten igéit hirdető vallás megbecsülése, b) a vallásos élet szabadsága, c) a betegségben a katolikus halál lehetősége. – Nekünk nem kell a föld, de szolgálatunk az ég. Területünk a lélek, eredményünk a nemes földi és boldog örök élet.

* *

A „MA" MAGYAR PAPJA

(Papoknak – továbbképző konferencia, 1951. IX. 26, Budapest, vázlatok)

1. beszéd: Az egyéni bontakozásunk

Bev.: Tu quis es? „Iure divino" szemlélem és „modo humano" élem. De a **„ius divinum"** sérthetetlen kötelékem.

1. Viator… Itt döntő: ius divinum. **„A Deo missus!”**

2. Civis Hungaricus. Itt irányító: Ius Hungaricus. **„Civis Hungaricus sum!”**(Alkalmazás: Szt. Pál szavaira!)

3. Raphael divinus. Itt élettartalmam: **népem örök kísérője.** Jó sors – balsors (vele maradni bajokban!)! De örök tájak felé irányítással!

Bef.: Sacerdoticum – in acternicum.

2. beszéd: Hivatásos szolgálatunk

Bev.: Önmagát áldozatul hozó… „Exinanivit semetipsum…” Et alter Christus hoc facem dabat.

1. Híveinket az emberiség nagy értékére nevelni.

a) Legnagyobb érték az ember.

b) Legnagyobb kincs a béke.

c) Otthona a föld, örüljünk, hogy szebbé lesz! Csákányt!!

2. Híveinket a haza iránti kötelességre nevelni.

a) Közösség szeretete.

b) Közösségért való áldozatosság.

c) Közösségben tevékenykedés. És leszállni, hogy felemeltessék.

3. Híveinket az örök életre vezeti.

a) Docendo…

b) Sacramenta distribuendo…

c) Sacrificando…

Bef.: A főszólam – a lélek üdvözítése! Kíséret – a földi harmónia szolgálás. – **Szent ajándék** legyen a pap!

*

A „MA” MAGYAR PAPJA

(Papoknak – továbbképző konferencia, 1951. IX. 27, Szentendre, vázlat)

Bev.: Lényeg: olyan **telítéssel** tölteni, amely energiát hordoz és energiát sugároz. – De mikor érhető ez el??

1. Biztossá tétetett a léte.

Eddig: ad onus dioceseos… Mert:

a) Ad onus fidelium. De mennyit adhat? Ez ellát, de jobb a **munkának** külön útja is!!!

b) Ad onus proprium. Maga dolgozzék! Mit? **Otthoni** szellemi munkát: tanítás, nyelvek, gépelések, számadás-ellenőrzések, művészet… **Otthoni** fizikai munkát. Kisipari munkák: órás, technikus, tervező festő (templom stb.), cipész, asztalos, faragás, szövés, háziipar, pomológia, hortológia, ampeológia… (Szt. Pál sátorkészítő volt!)…

2. Mert így sugárzó lehet a lelke.

a) Gyűjtsön állandóan: továbbtanulás („jó pap holtig tanul”)! Szociális világszemlélet! Minden irányt ismerni!… Kegyelemben gazdagodjék (vita sacerdotalis sacra!)! Olyan életet éljen, amely természetfeletti… Adjon állandóan! A több tudásból (szentbeszédei, oktatásai, beszélgetései, könyvtára – népéért és népéé!). Magasabb rendű életből. Exemplar fidelium! A földieket eszköznek használja és az égieket keresse.

Bef.: Élő „leideni palackja” a gondjaira bízott népnek. „Erő menti ki belőle”… (Mk 5,30). **Ezt** valósítani! (Lehet ez fény, bizalom, kegyelmi élet stb.).

* *

ADORÁCIÓS gondolatokkal – LELKIGYAKORLATOS tételsorok

(éves beosztásban, Székesfehérvár)

1. tétel (december): A magány ereje

Bev.: A Mester magánya… A remeték magánya… A világi pap magánya…
1. Hallgat a világ.
Elcsendesülése a külvilág igényeinek… Pedig egyébként beszél (szarkakísértő)…
2. Beszél az ég.
Felfigyelés az Úr szavára.
a) Tanításban…
b) Életben…
c) Titkos indításban…
Bef.: **Életbeszéd** az Úr szava! Hallgassátok!

Adoratio:

Bev: Szólunk!
1. Ad Te Domine!
Hallgatag vagy, de hallasz.
2. Ad Te Domine!
Hallottál, könyörültél és megáldottál.
Bef.: „Mane nobiscum Domine”.

*

2. tétel (január): A tiszta látás kegye

Bev.: A „vakok”… Éjszakák… Életéjszakák… Eddig milyen volt az életünk? – Most lássuk!
1. Belelátunk – a földi emberélet mélységeibe…
a) Bűnnek látjuk – a bűnt. „Ne dicas bonum malum”.
b) Erénynek – az erényt.
2. Így beleállunk – az örök értékek szolgálatába.
a) Magunkéba…
b) Másokéba…
Bef.: A Sarkcsillag fénye és ereje vezet.

Adoratio:

Bev.: Milyennek látsz, Mester?
1. Világosan látó a szemed…
2. De kegyesen áldó a lelked…
3. Könyörgő arcunkat látó a Szíved…
Bef.: Ide sokszor jöjjetek, és megemelt lesz az életetek!

*

3. tétel (február): A térden álló ember

Bev.: Térdet hajtson az ember… A jó – hódolattal, a bűnös – törődötten. Ez az alázat helyzete. – De mit tegyünk?
1. Ismerjük el kicsi voltunkat!
Alázkodva kopogtat:
a) A bűnös…
b) A küszködő…
c) Az Istenhez törő…
2. Hódolva tiszteljük égi Atyánkat!
Az Isten felé forduló kérhet…
a) Az Úr az egyedüli Úr!
b) Az alázatos ember a földnek ura…

c) A Mester előtt alázkodó – az ég várományosa.
Bef.: Jó jelképe – az igazi papnak…

(kidolgozás:)

Bev.: A lelkigyakorlatok idején arra hangoljuk a híveket, hogy sokszor boruljanak térdre, hogy alázkodó szeretettel ismerjék el égi Atyjuk fenségét. De ez a térdhajlás olyan megalázkodás, amely valójában az igaz Úr előtti hódolat. Erről mondja Szt. Pál: „Ezért Isten fölmagasztalta és minden mást fölülmúló nevet adott neki: Jézus névre hajoljon meg minden térd a mennyben, a földön és az alvilágban, s minden nyelv hirdesse az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr" (Fil. 2,9-11). Ez a magyarázata annak, hogy a papi ember térde is meghajlik az Úr előtt, hogy hódolatos szeretettel fejezzük ki a tiszteletünket. – De kérdezzük most: miért jöttünk az Úr házába és miért hajlik meg térdünk az Úr jelenlétében? Kettős feleletet adunk, hogy ezen elmélkedjék a lelkünk.

1. Az első felelet így hangzik: **Eljöttünk az ég Urához, hogy térden állva kicsinyítsük törpeségünket.**

Azt ugyanis mindnyájan érezzük, hogy földből sarjadó embervoltunk hajlamos arra, hogy az öngőg büszkeségével a magasba emelkedjék. Ez az angyalok bűnének is gyökérzete és első szülőink elesésének rugója. Persze, az öngőg és a jövendő képe: „olyanná lesztek, mint az Isten" erre szorítja az embert. – **Ady** E. a fiatalság lendületes túlfűtöttségének dohogásában **elmegy** a Krisztus Kereszt mellett… Sőt keményen odavágja daloló duhajkodással: „nem emelem meg kalapom…" De a párizsi útból hazatérve és sok ifjúsági értéket elvesztegetve erről ír a „Patyolat" c. gyönyörű confessioban: törten jelenik meg az „útszéli kereszt" tövében és illő alázattal megemeli a kalapját… Egyszerűen azért, mert nincs már semmije, mint **térde!** De hajló, összecsukló!… Az előző alkalmi lelkinapunkon a **helyes látás** kegyét kértük és a Kereszt fényének sugárzását akartuk leesdeni. Azt hiszem, hogy elmondhatom: vettük és magunkat megítélve – sokat láttunk…

a) Láttuk – **bűnös múltunkat.** Nem gondolok én valami sötét és az élet zimankós kazamatáiban eltöltött nehéz múltra… de igenis gondolok olyan napok, hetek vagy hónapok összeszövődésére, amelyeken szomorúan olvasható: „az elveszett életkincsek"… Itt nem a beszélő elsorolása következik, hanem az elmélkedő testvér lélektemetőjének ébredezése jelentkezik. Mintha ezt hallanám önmagamban: **szólni akar a múlt!** A temetettnek vélt bűnös események elénk merednek és a felelősségtudat elevenségével rémítve követelődzenek. Szinte hallom zsongó és sikongó éneküket: „Quidquid latet apparebit et nil inultum remanebit". Mintha O. **Wilde:** „Dorian Gray arcképe" varázsolódnék elénk, és az életszentélyt torzító, zilált vonások verődnének ki a művészien festett ifjúkori képen… Magamat látom – a bűnök terhével és ijedten kiáltok fel: mivé lettem?!… Mert, drága testvérek, nem a kor és fizikai betegség szántotta barázdák és sápadtságba hajló színkeverékek teszik szomorúvá az ember lelkét; ezeknek beszédje csak arra a diadalmas közeledésre figyelmeztetnek, amelyben elvesznek a világ **külső szépségei,** de igazi beszédjük – az **örökkévalók** közeledését hirdeti. A **lélek képének** eltorzulása, az Isten-képtől való eltávolodása és a szenvedély, az ösztön és a bűn leheletének gomolygó párája, sötét köde teszi igazán „öreggé", „ráncossá" a múlt terhét látó és súlyát viselő testvért… És ha ez ólomsúlyként nehezedik is reánk, akkor is egekre sikongó lélekkel, hajlott térdre ereszkedve kiáltunk fel: „miserere", „De profundis…"…

b) De az isteni fényvetés arra is reáhangolt, hogy észleltük **küzdő voltunkat.** – Homines enim surnus! Küzdelem tehát az életünk tartalma: „Katonasor az ember élete a földön…" (Jób 7,1). A küzdelem pedig az erő Forrásához, az égi Atyához siettet, mert csak az Isten ez az erő, **akivel** mindent megbírhat az ember. – A súlyos bűnöktől távol élő Isten áldotta paptestvér is az Úr oltára felé siet, mert harcos és küzdelmes életében onnét várja az ég harmatozását. Itt is alázkodás, térdrehullás a feladata, mert égi segítségért könyörög a föld zarándoka. Az égi Atya ugyan szeretettel öleli lelkéhez földi gyermekét, de az örök Szeretet várva várja a szeretett gyermek alázkodó könyörgését. – Ilyen alkalommal azután feltárható a lelkünk jóakarata…, kitárható a testi-lelki gyengeségünk minden gyarlósága… és kiesdhető az égi erők áldásos harmatozása. A lényeg ez: alázkodik az ember és megemelődik a küzdő lélek. Az első – az ember műve, a második – az Isten adománya.

c) Végül itt gyülekeznek azok a nemes testvérek is, akik az Úr hívó szavát hallva egész lélekkel a Mesterhez fordulnak, de a **kitartás kegyelméért** esengenek. – Nagy dolog a jóban való állhatatosság. Olyan égi kincs, amely alapjában isteni különös kegyelem. Ezért kopogtatni annyi, mint a tiszta, áldozatos életet állandóan áhítozni. Annyi, mint ezt kiáltani: Mane nobiscum Domine (Lk 24,29). – De le-

hetne-e arra gondolni, hogy ez a hang nem hatol át a mennyek országának határkapuján?… Sohasem szabad feledni ezt az isteni szót: „…irgalmas és kegyelmes Isten, hosszantűrő, nagykönyöretességű és hűségű, te irgalmasságot gyakorolsz ezeriziglen…” (2Móz. 34,6-7). Ez az irgalmas Isten pedig leginkább irgalmas annak az embernek, aki a Vele való élés égi kegyelméért sikong az egek felé. – Kérjük a léleklendületnek és állandó isteni derűnek kincsét, mert ez biztosítja a végső állhatatosság kegyelmét.

2. Miután az első feleletet szétbontva fejtegetjük, most a második feleletet kell adnunk erre: miért jöttünk hajlott térddel az Isten házába? Erre a kérdésre a második felelet így hangzik: **Eljöttünk az égi Atyához, hogy térden állva emeljük Isten dicsőségét.**

Az ugyan igaz, hogy **tárgyi** szempontból nem nagyobbítható a végtelen Isten dicsősége, de az is igaz, hogy az emberszemély tudatos hódolata alanyi értelmezésben a mi lelkünk szentélyében nagyobbítja az Isten dicsőségét. Az egész tétel úgy értelmezendő: mindenünket Istenatyánknak adjuk, hogy saját kicsinyességünk elismerése mellett az Ő mindenhatóságát elismerjük és dicsősítsük. – Ha mármost egy kissé részletezzük azt, amit embervoltunkról és égi Atyánkról tudunk, akkor kiviláglik előttünk, hogy az ide-zarándokolásnak ténye valójában az Isten dicsőségének szolgálata.

a) Kicsoda az ember? – kérdezhetnénk. Ég indította földi zarándok, aki az élet küzdelmeinek megvívása alatt önmagát kell hogy istenivé alakítsa. Az emberre áll ez az írási ige: „Hiszen itt nincs maradandó hazánk, inkább az eljövendő után vágyódunk” (Zsid. 13,14). Vándormadara az égi Atyáknak, aki az örök boldogság világában talál az isteni fészekre. – Már most ennek az embernek, akinek egyike én is vagyok, azt a szolgálatot kell teljesítenie, hogy lélekarcán kiverődjék az Isten népének fényessége. Nem igaz-e tehát az a megállapítás, hogyha életünk hivatását teljesítjük, akkor a megsokszorosodott „Isten-képek” együttes felvillanása az Isten dicsőségének sugároztatása? Igen, igen. Bár nehéznek is látszik a gondolat, de valósága szembeötlő: olyan **élő alanyok** vagyunk, akik egész életünkkel az **élő Személy,** az Isten dicsőségét hirdető életet éljük. Itt is az az alázat ugrik elénk, amely nyíltan vallja, hogy mindenünk az Istenért. De ennek a tények boldogító kiegészítése azután az az isteni Szeretet, **Aki** a hűséges, alázatos, hódolatos és szeretetteljes szolgálatokért az élet végnélküli boldogságának adományozásával alanyian gazdaggá teszi az „Isten fiát”. Lám! Isten tervében – a világ ura az ember. De az ember hűséges szolgálatában Isten dicsőségét emelni akaró. Végül pedig az Isten szeretetéből, a hódoló „föld ura ember”-ből Isten Fiának képe és boldog élete bontakozik ki az örök mennyek országában. – És nem szövöm tovább a fejtegetést. Ha ilyen Istendicsérő az Úrhoz alázkodó egyszerű hívő, mennyivel inkább kell ilyennek lennie az elhivatott papi léleknek.

b) Majd ezt kérdezhetném: kicsoda az ég Ura? Mégpedig azért lép elém ez a kérdés, mert a helyesen fogalmazott felelet reá fog vinni bennünket arra, hogy az Istenatya előtt csak hódolhat és térden állva jelenhet meg a föld fia. – Az Isten a mi Teremtőnk. Tőle jöttünk és Benne élünk. (Ap.Csel. 17,28). Sőt Hozzá megyünk. Ez a függés a létnek, a fenntartásnak és a gondviselésnek függése. De azt is tudjuk, hogy megváltást ígérő és Megváltót küldő égi Atya. Sőt az is benne él lelkünkben, hogy a Szentlélek útján újjászüli életünket. Nem érződik-e ki mindezekből, hogy nemcsak Urunk, de Atyánk is az Isten? – Ha pedig mindezekhez hozzáadjuk, hogy égi otthonába hazavár bennünket: „Aki szolgálni akar nekem, kövessen: ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is” (Jn 12,26), akkor ki kell csordulnia a lelkünkből hálálkodó, a magasztaló és az Isten szeretetéért minden áldozatot meghozni akaró lelkületnek. – Most temettünk el egy híres művésznőt, ki betegsége alatt és előtt is naponta kopogtatott az Úr oltára előtt. Ez az **erős lélek** így búcsúzott a földtől: mindent az Istentől vettem, mindenért az Istent dicsértem és most drága uramat, két kisgyermekemet, jó szüleimmel együtt égi Atyámra bízom. Én hazamegyek, ők itt maradnak. De lélekben „mindannyian Istenatyánknál maradunk”. – Drága testvérek! Ha így tud imádkozni az igazán hívő, akkor hogyan kellene fohászkodnia a papi embernek?! Bef.: Befejezem szavaimat. Csak azt a vezető gondolatot akarnám az én drága testvéreim lelkébe vinni: legyenek egész életünkön át az Úr Jézus alázatosai, és így földi, továbbá végnélküli életünkben az Úr dicsőségét hirdető „angyali karhoz” emeli őket az Úr szeretete. Amen.

Adoratio:

Bev.: Most mind térden állunk…
1. Adoramus Te…
Lélek-amfora illatát vesszük…
2. Petimus Te…

Lélek erőinek emelését vesszük…
3. Gratias agamus Domino…
Bef.: Minden genuflexio ilyen legyen!

*

4. tétel (március): A Kereszt erejében…

Bev.: Non est salus, nisi… De hogyan jelentkezik ez bennünk?
1. A Mester szenvedésének megváltó erejét – tudjuk.
2. A mi szenvedéseinkben is a lélek megváltását – tiszteljük.
a) Anyagi szenvedés…
b) Lelki szenvedés…
c) Szellemi szenvedés…
Bef.: Per crucem – ad lucem.

Adoratio:

Bev.: Adoramus Te Christus (nagypéntek…)…
1. Vele kezdem a napot
(„Szolgálatra jelentkezem”)…
2. Vele járom az életutat…
3. Vele kopogok az örök kapukon
(Ante portas…)…
Bef.: P. Révay napi „kiskereszt”-je…

*

5. tétel (április): A feltámadott lélek

Bev.: Újjászült lélek…
1. Isteni természet a televénye…
2. Erényvirágzás az eredménye.
Bef.: Élő virágai – „Sequoia gigantica” az értéke (végnélküli élet!).

Adoratio:

Bev.: Te a földön vagy…
1. Jövök Hozzád hódolatosan.
2. Hogy vigyél haza diadalban.
Bef.: Én az égbe török…

*

6. tétel (május): Az édesanya ölén…

Bev.: Földi érzések hullámai között élünk… Mit igényelünk?
1. Anyai szeretetet a földön…
2. Anyai kezet – az úton…
Bef.: Ezért hagyta őt nekünk a Mester.

Adoratio:

Bev.: A Szűz Anya lelkével…
1. Ő titokzatosan tudta…

2. Mi is a hit titkán át tudjuk…
Bef.: Mater Dei – Mater sacerdotum.

*

7. tétel (június): Az isteni természet hordozója

Bev.: Az Úr legnagyobb kegye? A föld ura? Az ég Ura balgája? Az isteni természet részese.
1. Lélek-televényünk – isteni.
2. Életbontakozásunk – végnélküli.
Bef.: **Ilyenné** akarom tenni híveimet!

Adoratio:

Bev.: Most híveinkért könyörögjünk!
1. Tégy isteni nappá, Uram!
2. Sugározza az isteni életet, Uram!
Bef.: Menjek sokakkal az örök kapuk felé…

*

– Összefoglaló adoratio-s gondolatok

Íme, az Úr oltárán magasra helyezett trónon fogadja a térdre hulló paptestvért a Mester!

1. gondolat: Bűneimet bocsássad meg, Uram!

Bev.: Minden térdre hullásnak az a jellegzetessége, hogy – kicsiségünk elismerése mellett – hódolunk az örök Nagyság előtt. Erre neveljük híveinket, ezt tesszük most magunk, kicsiségünk tudatára ébredt Isten szolgái. – És mit mond az imádkozó lelkünk?

1. Hozzád jöttünk, Urunk, hogy színed előtt elismerjük gyengeségünket.

Mi a mi önismeretünk? **Sacerdos Domini et tamen peccator terrae.** – Szinte azt szeretném, hogy csendesen pergő **filmszalag** vetítené színed elé életemet, hogy magam is lássam, észleljem önnön gyengeségemet. A saját bűneimet ritkábban látom, mert az Úr kegyelmével mások felett ítélkezem… De most látni akarom és ezért – alázatos lélekvizsgálatba merülve – életem lepergett szakaszát – Isten ítélete szerint – megítélem… Saját bűneimet fogom Eléd tárni, Uram, hogy bánkódó térdrehullásom után eltemető isteni szavadat vegyem. – Vizsgáld csak magadat, testvér, ezzel a kérdéssel: milyen tavaszi és derűs volt első szentmisém hajnala és milyen most életemnek alkonya?… Talán hosszú évek peregtek alá e két dátum között… Bizonyára emelkedések és elernyedő esések hullámai kísérték az éveket… Most itt vagyok, hogy temessem a múlt bűneit és feltámasszam a jövő élet szépségeit. Szavam egy mondat: Domine Jesu, miserere mei.

2. De azután kérdezem hallgatva figyelő lelkemben: **mit felel erre égi Mesterem?**

Szabadjon lelkünk elé állítani a templomot látogató vámost… Az alázatnak az a jutalma, hogy megigazultan tért házába (Lk 18,14). De a példabeszéd mellett **valóságos** feleletben is hallom Mesterem szerető és megbocsátó hangját. Az Ő lelkét ez a mondat vonja fénybe: „Si exaltatus fuero omnia ad me traham” (Jn 12,32). Engem hívott, vonzott a hivatás, a felszentelés kegyelmével… De most is hívogat a bocsánat és feltüzesítés ígéretével. Boldog lehet a lelkem, mert alázkodására szeretettel felelt a Mester. – Majdnem kicsordult ajkamon a szó, hogy csak **egy szót** mondj testvér: **szeretlek,** és erre a bűnbocsánat, lélekgazdagítás szeretetével felel a Mester. Alázkodva hallgass és figyelj! Megszólal a Mester…

Bef.: Most letérdelek. Elhessegetem mellőlem a többekkel való együttesnek tényét… Magam vagyok a Mesterrel, és így a szeretet hangján a lélekmagány szentélyében szól az Úr alázkodó gyermekéhez… Amen.

*

2. gondolat: Tégy a jóban kitartóvá, Uram!

Bev.: Ismét térdre hullok majd előtted, Uram, de most már nem a bűneit látó és bocsánatért esdő pap fohászkodik Hozzád, hanem az **állhatatosság kegyelméért** esdő pap imája száll égi trónusod elé! – Mit fogok tehát kis imádságomban kérni?

1. Kérni fogom az állandó Isten-bírás kegyét.

Ez a könyörgés leghamarább jut az Úr színe elé. Mégpedig azért, mert itt nem földiekért eseng az Úr szolgája, hanem isteni hivatás teljesítése érdekében nélkülözhetetlen lelki átalakulást kér a lelkek pásztora. Hogyan tudnék odaadó szeretettel dolgozni a lelkek üdvén, ha magam lelkéből is hiányoznék a megszentelő kegyelem ereje? Fényt az sugározhat, akiben ég a Szentlélek tüze; meleget az áraszthat, akit fűt a szeretet lángja… Ennek a szolgálatnak végzéséhez kérem az ég kiáradó kegyelmét. – Gondoljunk csak kicsi és nagy híveinkre! Mennyire szükségük van az isteni kegyelemre. Kérjük magunk számára, hogy **szóró gesztussal** adhassuk híveinknek!

2. Majd, másodsorban, kérjük az Isten biztosította lendületes lelkiség nek kegyelmét.

Talán azt is mondhatnám: kérjük és esdjük le az **örök optimizmus** dalos lelkét! Ha Ottokár atyánk címerébe vésette: dum spiro – spero, akkor hűséges fiai életjelszóvá tegyék: dum spiro – gaudio. Magam is és mások lelkében is ezt szolgálva. Örök tételem lesz Szt. Pál szava: „Örvendjetek az Úrban szüntelen! Újra csak azt mondom: örvendjetek!” (Fil. 4,4). – Ha pedig mindig él egy kis mosoly a szájunk csücskében, akkor boldogságot sugárzó lészen életünk – mások nemesítésében. De ez az örök derű lendületet is diktál. Olyan ütemet, amely az öreg pásztorból fiatal **„lélekbojtárt”** varázsol elő; olyat, aki a kort és gyengeséget megtagadva és megszégyenítve dolgozik az Úr nyájának szolgálatában. – Most letérdelek és ezt a két kegyelmet kérem a „pásztorok Pásztorától”…

Bef.: Amikor pedig térdre hullok a Mesterem előtt, odaadó lélekkel köszönöm, hogy szegényen kopogtattam és gazdagon ajándékozva távozom – a reám bízott embernyáj közé. Amen.

*

3. gondolat: Szüntelenül „Te Deum”-ot zengek, Uram!

Bev.: Végül ez a kérdés mered elém: és ha ezt az állhatatosság kegyelmét vettem, mit tegyen áldott életem? Elég lenne-e a boldog tudomásulvétel, vagy maradna-e még az életté tétel? A feleletet így adhatnók meg két gondolatban:

1. A térdenálló ember legyen – hálát adó lélek.

Az Úr kegyelmét vevő paptestvér – most szent közösség együttesében – csatlakozzék ahhoz a fekélytől tisztulóhoz, aki visszatért, hogy hálát rebegjen az Úrnak. Jól kell tudnunk, hogy a Mester számot ad a hálás szív teljére. Bocsánatot ígér Szodomának, ha – lefelé fokozódva – 10 igaz találtatik benne. De a hála hiányának látásakor ezt kérdi a Mester: „Nem tízen tisztultatok meg? Hol a többi kilenc?” (Lk 17,17). – Legyen ma térdünk alázatával meghajló, hogy a Mester gazdagító kegyéért hálát adhassunk a kegyes Úrnak. – És meddig tegyük ezt? Állandóan, állandóan.

2. A felvetett kérdésre ez a második felelet: **a térdenálló papi ember legyen mindig „Te Deum”-ot zengő!**

De miért? Azért, mert megemelte az Úr a fiai közül is. „Melkizedek rendjéhez” tartozóvá tette és így „barátságára” méltatta. – Ismertem egy jámbor együttest, amelynek ez volt egyik alaptétele: mindent, még a halált is „Te Deum”-mal fogadd! Magam adtam fel egy ilyen léleknek a halódók szentségét, és az a választott lélek maga is olvasta a teljes szöveget és végül „Te Deum”-ot énekelt… Paptestvéreim, ezt a nagy lelkiséget kérjük az Úrtól, mert csak így lehet Hozzá méltó az életünk. Most tehát térdenállva – lélekben – a „Te Deum”-ot is elmondjuk. De azt feltétlenül kérjük a Mestertől, hogy életünk állandóan csengő dala legyen a „Te Deum”.

Bef.: Majd felkelek a lélekemelkedést szolgáló **alázkodó helyzetből…** Beállok az élet piacáról munkába hívottak áldozatos gárdájába és lelkem egész odaadásával fogok dolgozni mint az Úr szőlőmunkása! Amen.

* * *